

༤༠༠

རྒྱ་ཆོང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་བར་དོ་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུར་བཞེངས་ནས་ལོ་ངོ་
དྲུག་བརྒྱ་འཁོར་བའི་རྗེས་དྲན།

༡༡། རྒྱ་བརྒྱན་ཆོང་ཁ་པའི་ནམ་པར་ཐར་པ་དད་པའི་
འབྲུག་རྟལ་ས་དཔེ་བསྐྱར་མཆན་སྐྱར་མ།

མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས་མཛད།

ཆབ་མདོ་ཤེས་རབ་ཀྱིས་མཆན་བཏབ།

རྒྱ་ཆོང་དཔེ་མཛོད་ཁང་།

༢༠༡༤

རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་བར་དོ་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུར་བཞེངས་ནས་
ལོ་ངོ་རྒྱལ་བརྒྱ་ལེའོར་བའི་རྗེས་བྲན།

༡༡། རྗེ་བརྩན་ཙོང་ཁ་བ་འི་ནམ་པར་ཟར་བ་དད་པའི་
འབྲུག་རྟོགས་དཔེ་བསྐྱར་མཆན་སྐྱར་མ་
བཞུགས་སོ།།

མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས་མཛོད།
ཆབ་མདོ་ཤེས་རབ་གྱིས་མཆན་བཏབ།

རྗེ་སྤྱོད་དཔེ་མཛོད་ཁང་།

༢༠༡༤

མཆན། རྩོམ་པའི་ཆུང་མ་པ་དང་པའི་འཇུག་འགྲུལ་མཆན་སྒྲུབ་མ།
 མཛད་པ་པོ། མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ། (1345-1438)
 མཆན་འདེབས་པ་པོ། ཆབ་མདོ་ཤེས་རབ། (1464-)
 བཛོད་བྱ། རྩོམ་པའི་ཐུན་མོང་པའི་ཆུང་མ་པ་ཟེར་བ།

སྤྱི་ཁྲབ་འགན་ཁུར་བ། རྒྱུད་སྟོད་དཔེ་མཛོད་འགན་འཛིན་སློབ་ཐང་སྤྱི་སྒྲུབ།
 སྤྱི་ཁྲི་ཞུ་སྤྱི་གཤམ། སེར་བྱེས་དགེ་བཤེས་དག་དབང་རྒྱལ་མཆོག་།
 གློ་མང་དགེ་བཤེས་མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཚོ།
 ལག་བསྟར་ཞུ་སྤྱི་གཤམ། རྒྱུད་སྟོད་དཔེ་མཛོད་རབ་བརྟན།
 ཞུ་སྤྱི་གཤམ་རྒྱུ་ལས་རྒྱུ་ལས། རྒྱ་སྤྱི་དགེ་བཤེས་འཇམ་གཅེས།

དཔར་ཐངས་དང་པོ། དེབ་གངས་ 600 གྱི་ལོ་ 3074 ལོར་བསྐྱུན།
 དཔར་སྐྱུན་བདག་དབང་། རྒྱུད་སྟོད་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ཡོད།
 རྒྱལ་སྤྱི་དཔེ་རྟགས་ཨང་། 421 43 14134 16 2

Gyuto Library
 Sidhbari - Dharamsala (H.P.)
 Gyuto Library©2019

Title: Jey Tsongkhapa's Biography, The Shore of Entrance for The Faithful, with annotations
Author: Khedrub Gelek-pelsangpo (mkhas grub dge legs dpal bzañ po) {1345 – 1438}
Annotations by: Chabdo Sherab (chab mdo śes rab) {1969 – }
Subject: A biography of Jey Tsongkhapa, to the common sight
General In-charge: Lobsang Ludup (Librarian, Gyuto Library)
General Editors: Serje Geshe Ngawang Gyaltsen
 Gomang Geshe Khenrab Gyatso
Editorial input: Langtsang Tenzin Rabten
Editorial Assistant: Loling Geshe Jamtse
First Edition: 2019; 600 copies
Copyright: Gyuto Library
Publisher: Gyuto Library

I **ISBN: 978-93-84839-86-4**

Published by: Gyuto Library, Sidhbari - 176057, Dharamshala
 Distt. Kangra, Himachal Pradesh, India
E-mail: gyutolibray@gmail.com

Printed in New Delhi by Norbu Graphics

དཀར་ཆག

༡ རྩོན་མྱོང་།	1
༢ རྩོན་མྱོན་གསལ་བཤད།	5
༣ དཔེ་རྩོན་གསལ་བཤད།	9
༤ རྩམ་པར་རྩོན་པ་པོའི་མཛད་རྩམ།	17

༡༡། རྩེ་བརྩུན་ལྷ་མ་ཚོད་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་དོ་མཆར་རྟེན་བྱུང་བའི་ རྩམ་པར་ཐར་པ་དད་པའི་འཁྱུག་དོགས།

༡ གཞོན་ནུ་ཉིད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་རིམ་བ།	3
༢ ཁྱིམ་ནས་ཁྱིམ་མེད་པར་ངེས་པར་བྱུང་བའི་རིམ་བ།	14
༣ པར་བྱིན་ཐེག་པ་ལས་བརྒྱུ་མཁས་པའི་མང་དུ་ཐོས་པའི་རིམ་བ།	22
༤ ལྷགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ལས་བརྒྱུ་མཁས་པའི་མང་དུ་ཐོས་པའི་རིམ་བ།	66
༥ བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་རི་ལྟར་མཛད་པའི་རིམ་བ།	113
༦ ལྷ་འཁོར་ལས་འདས་པའི་མཛད་པ་རི་ལྟར་བསྟན་པའི་རིམ་བ།	203
དབྱེད་གཞི་ཡིག་ཆ།	230
དཔར་བྱང་མོན་ཆེག་.....	234

༥ སྒྲིབ་སྒྲིབ།

བཀའ་གདམས་གཙང་མའི་རྒྱུ་ལས་མདུན་དུ་བསྟ།
ཆོས་བརྒྱུད་ས་འབྲུ་མཐའ་དག་རྟོག་པས་མཐོན།
འཆད་ཚད་ཚུལ་པའི་དར་མདུང་ཕྱག་བཟར་བའི།
ཚོང་ཁ་དབའ་པོའི་བྱ་རྒྱུ་ཡང་ཡང་འབོད།

རི་རྒྱུད་དུ། རི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་སྒྲིབ་སྒྲིབ་རྟོགས་བརྟོན་ལས།
རི་ཞེས་རྒྱུ་པའི་འདབ་བརྒྱ་དང་། འབྲས་བུས་དུད་པའི་རྒྱུ་འབྲུང་དང་།
དམ་བ་རྣམས་ཀྱི་མཛད་པ་ཡིས། ཡིད་རབ་དད་པར་མི་འགྱུར་སུ། ཞེས་
གསུངས་པ་ལྟར་རྒྱུ་མཛན་མཐོང་བའི་དད་པའི་རྒྱ། ཡབ་རྗེ་འཇམ་མགོན་
སྤྲུལ་མ་ཚོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་བྱུགས་སྤྲུལ་མཁས་བྱུ་རིན་
པོ་ཆེས་མཛད་པའི་དད་པའི་འཇུག་རྟོགས་ནི་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཀྱན་ལས་
ཁུངས་བཙན་པོས་ཤིག་ཡིན། རྣམ་ཐར་འདི་སྤྲུལ་ད་བར་འགྲོ་དོན་ཆེ་
བ་མ་ཟད་དེང་དུས་དགེ་ལུན་པའི་དགོན་སྡེ་པལ་ཆེར་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཀྱི་སྟོན་
ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། འདི་མཛད་པ་པོ་མཁས་བྱུ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རྗེ་ཡི་
སྤྲུལ་གསུང་བྱུགས་ཀྱི་བྱུན་མོང་དང་བྱུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྣམ་ཐར་ཀྱན་ཀྱི་
མཛོད་འཛིན་པ་མ་ཟད། བྱུ་རིན་བྱུགས་སྤྲུལ་གཅིག་བྱུ་དེ་ཡིན་པར་བརྟེན་
རྗེའི་དངོས་སྟོན་ཆེན་གསུལ་གནས་བརྟན་ཆོས་བཟང་བ་དང་གནས་བརྟན་

རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་སོགས་ཟླེའི་བྱ་སྒོ་བ་མང་པོས་ཡང་ཡང་བསྐྱལ་མ་
མཛད་པ་ལྟར་རྣམ་ཐར་འདི་ཉིད་དབྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ཚུལ་དུ་
ལྷགས་ཚུལ་མཛད། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གསང་རྣམ་ཁག་ནི་གསང་རྣམ་
དངོས་བྱལ་སྟེ་མ་ལོགས་སུ་མཛད་པ་མཁས་བྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་
ཐོར་བྱར་བཞུགས། དད་པའི་འཇུག་ངོགས་འདིར་གདུལ་བྱ་ཐུན་མོང་པའི་
དབང་དུ་བྱས་པའི་རྣམ་ཐར་རྣམས་ཞིབ་བཤད་མཛད་པས་དེར་དུས་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་ཆོ་ལའང་དབྱེད་གཞི་གལ་གནད་ཆེ་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
འདིར་སྐྱབས་ལྷམས་པ་ནས་ཐུང་ན་ལས་འདས་པའི་བར་ཆོན་པ་དུག་ཏུ་
ཆ་བཤོས་ཀྱིས། དང་པོར་རྒྱ་ཆེན་ཐོས་པ་མང་དུ་བཅའ་བ་དང་། བར་དུ་
གཞུང་ལུགས་ཐམས་ཅད་གདམས་པར་ཤར་བ་དང་། ཐ་མར་ཉིན་མཆོན་
ཀྱན་ཏུ་ཉམས་སུ་བྲལ་བ་དང་། ཀྱན་ཀྱང་བསྟན་པ་རྒྱས་པའི་ཆེད་དུ་
བསྐྱོ་བ་བཅས་ཟླེ་རང་གིས་རྣམ་ཐར་གྱི་སྒྲིམ་ཆོག་གནང་བ་གཞིར་བྱས་
ཏེ་ཐོས་བསམ་སྒྲིམ་གསུམ་དང་། འཆད་ཚིད་ཚིམ་གསུམ། མཁས་བཙུན་
བཟང་གསུམ། ལྷ་སྒྲིམ་སྦྱོད་གསུམ་སོགས་ལ་འབྱར་ཐོན་གྱི་མཛད་ཟུང་
རྣམས་ཁ་གསལ་གཏིང་གསལ་དུ་གསལ་སྟོན་མཛད་ཡོད། ལྷག་པར་
ལྷ་བ་ཟབ་མོ་དབུ་མ་ཆེན་པོ་སྦྱོས་པའི་མཐའ་ཐམས་ཅད་བཀག་ཀྱང་ཉེན་
འབྲེལ་རྒྱུ་ཉིད་འདི་པ་ཅམ་གྱི་ཀྱན་རྫོབ་འཐད་ལྷན་དུ་འཛིག་བྱས་ཀྱི་ཟབ་
གནད་ཅན་དང་། སྒྲིམ་པ་ཞི་ལྷག་སྦྱི་དང་གསང་བ་སྤྲུགས་ཀྱི་བདེ་སྟོང་
བྱང་འཇུག་དང་། བདེན་གཉིས་བྱང་འཇུག་གི་ཉིང་འཛིན་སྒྲིམ་པའི་ཅལ་
དང་། སྦྱོད་པ་དམ་ཆོས་འདུལ་བའི་གཞི་གསུམ་སོགས་ཉམས་ལེན་ཆ་
སྤ་མོ་ཡན་ཆད་སྤངས་གསོས་པའི་རྣམ་པར་དག་པའི་ཀྱན་སྦྱོད་རྣམས་

འགལ་མེད་གཅིག་པམ་གཅིག་གྲོགས་སུ་འབྱེད་བའི་བཀའ་སློལ་བཟང་
 བོ་སྤར་མེད་གསར་འཛུགས། ཉམས་པ་སྤར་གསོ། མི་ཉམས་གོང་འཕེལ་
 གནང་བའི་མཛད་རྗེས། གཞན་གྱིས་ཡི་རང་ཅམ་ཡང་བྱ་དཀའ་བའི་རྣམ་
 བར་རྣམས་ལག་མཐེལ་གྱི་རྗེས་བཞིན་དུ་རང་ཅག་གི་མིག་སྤར་བཤམས་
 པར་མཛད་པས་ན་རྣམ་བར་འདི་འདྲ་སྤྲིད་ན་རྟེན་པར་དཀའོ།། དེའི་མཆན་
 འབྲེལ་འདི་ནི་ཆོད་ལྡན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བའི་མཁས་ཆེན་ཆུན་དཔལ་རྒྱལ་
 ལམ་ཆབ་མདོ་ཤེས་རབ་ལགས་ཀྱིས་འབད་བ་ཆེན་པོས་འབྲེལ་ཡོད་དེབ་
 ཐེང་མང་པོ་གྲུང་བསྐྱིགས་ནས་ཆོད་མ་གསུམ་གྱིས་གཏན་ལ་པབ་སྟེ་
 སྒྲིབ་མེད་ལེགས་བཤད་ལྟ་བུ་ཞིག་ལྷགས་ཅོམ་མཛད་པར་དགའ་དད་སྒྲོ་
 གསུམ་གྱིས་བསྟོད་བཀྲར་བསྐྱགས་པའི་མེ་ཏོག་འཕྲོ་རྒྱ་ཡིན། མཆན་
 སྤར་འདི་ལ་གཟིགས་མཁན་རྣམ་པ་ལ་ཡང་སྒོ་བསྐྱེད་གསར་པ་མང་པོ་
 ཡོང་བར་ངེས་ཤིང་ཁྱེད་རྣམ་པས་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་རིག་བ་ཅམ་
 ལ་མི་འཛོག་པར་སྒྲིབ་བྱོན་སྟོན་པའི་རྣམ་བར། རྗེས་འཛུགས་གདུལ་བྱའི་
 ཉམས་ལེན་ལ་བསྟར་བྱུང་བ་ཞིག་མཛད་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་བཞིན་དུ་
 དཔལ་ལྡན་སྟོད་རྒྱུད་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་ཀྱང་དོ་གལ་ཆེན་པོས་གཞུང་
 འདི་ཉིད་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་དཔར་མ་ཁག་བཞིར་པན་ཚུན་མཚུངས་བསྟར་
 དང་འབྲེལ་དཔར་བསྐྱུན་མཛད་པར་ཡི་རང་དང་བཀའ་བློན་ཆེ་ཞེས་ཞུ་རྒྱུ་
 ཡིན། མདོར་ན་ཡབ་རྗེ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཟུང་འཛུགས་པས་མ་མི་བྲབ་ཀྱི་
 སར་གཤེགས་པའི་རྗེས་བྲན་གྱི་དུས་འདིར་རྣམ་དཀར་གྱི་བགྱི་བ་འདི་ལྟ་
 བུ་ལ་ཞུགས་པ་ཀུན་ཆེ་རབས་ཐམས་ཅད་དུ་འཇམ་མགོན་སྤྱི་མཐོན་བསྟན་
 པ་བཙེ་སྤྱངས་གསེར་གྱི་ཡང་ཞུན་ལྟ་བུ་འདི་དང་མི་འབྲེལ་ཞིང་ལེགས་

བཤད་བདུད་ཅིའི་རོ་ཡིས་རྟག་ཏུ་འཆོ་བའི་རྒྱར་གྱུར་ཅིག །

འཇམ་དབྱངས་ཞལ་ལྷང་མངར་མོའི་ཅི་བཅུད་ཀྱི།

ཉིང་ཁུའི་རོ་ལ་སྟེད་ལྡན་སྤང་མའི་བྱ།

འཆད་ཚད་ཚུམ་པའི་དར་དིར་སྟན་པའི་བྱ།

སྒྲིག་བཞིན་པན་བདེའི་འཕྱར་ཅལ་ངོམ་བར་སྒོན།

ཞེས་ཁྱུང་དཀར་དགེ་བཤེས་མཁས་གྲུབ་ལོར་བཟང་བས་བསྐྱབ་བ་གསུམ་
གྱི་མ་ལ་ཡི་ཅན་དན་གྱི་ནགས་སྤང་ཆེན་པོ། མཁས་ཚུལ་གསུམ་གྱི་སྟོ་སྟོགས་གྱི་
བསིལ་རྒྱང་དང་རྟག་ཏུ་འཕྲོགས་བ་ལས་དོན་ལྡན་གྱི་གྲགས་བ་དཀར་པོའི་བྱི་དང་
བཟང་པོས་ས་ཡི་གོ་ལ་ཆེན་པོའི་རྒྱད་པའི་ཆ་གདུང་མ་ལུས་བ་འཕྲོག་བ། གདན་ས་
ཆེན་པོ་སེ་རྩ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་གླིང་ནས་སྟེལ་བ་དགེའོ།

མང་བའི་དཔེ་རྒྱུ་ཉེན་ཡོད་པ་དང་། རི་ཅམ་གྱིས་རང་དོན་ཡིན་པ་དེ་
 ཅམ་གྱིས་གཞན་དོན་ཡིན་ཞེས་སྒྲིག་ཤུགས་ཆེ་བའི་བྱེད་སྒྲུངས་དེར་ཞེན་
 ལོག་པས་ཡིན། གཞན་ཡང་། ཁང་ཆེན་བསྐྱུན་པར་ས་པག་རེ་རེ་ནས་ཅིག་
 དགོས་པ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤེས་པར་ལུང་ཆོན་རེ་རེ་དང་ཆོས་ལུགས་
 རེ་རེ་ནས་ཤེས་དགོས། ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་པན་ཚུན་འབྲེལ་བ་
 ཏུ་ཅང་ཟབ་པས་མ་མཐར་ཀུན་ལ་སྤྱོད་པ་མཐོང་ཅམ་ཞིག་མ་བྱུང་ཆོ། ཆོས་
 བརྒྱུད་བྱེ་བྲག་པ་གཅིག་གི་ལོ་རྒྱུས་སམ་ཆོས་འབྱུང་ལ་ཆེད་སྤྱོད་བྱས་ཀྱང་
 ཆ་ཆང་བ་ཞིག་ཤེས་མི་ཐུབ། དེས་ན་ཆོས་བརྒྱུད་གཅིག་གི་སྒྲ་མའི་ནམ་
 ཐར་བཤའ་པ་ཡང་། བོད་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་གམ་ཞལ་འདེབས་
 ཤིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་ཡིན། ལྷག་པར་འདིར་མཆན་བཏབ་པ་པལ་
 ཆེ་བ་ནི་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་སྒྲ་མ་རྣམས་དང་དེ་དག་གི་གདན་ས་ཁག་གི་སྐོར་
 ཡིན་ལ། དེ་དག་ནི་ཆོས་བརྒྱུད་གཞན་དང་གཞན་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་
 བསུ་ལས་དང་པོ་བ་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། བོད་ཀྱི་ཆོས་བརྒྱུད་པན་ཚུན་བར་
 གྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་པ་ལའང་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོད།

ཅམ་སྤྱི་གྲེད་སྒྲུངས། མ་ཡིག་“རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་ནམ་ཐར་དང་པའི་
 འབྲུག་རྒྱལ་སྐྱོང་གི་ལོ་རྒྱུས་”འདི་ཨ་དྲུག་ནས་སྒྲུངས་པ་སོར་བཞག་ལ་ཞབས་མཆན་
 ༡༩༩༥དང་དུས་མཆན་༩༩༣བཅས་ཁྱོན་བསྡེམས་མཆན་༣༣༡བཏབ་
 ཡོད། མི་སྤྱིའི་འབྲུངས་འདས་དང་དགོན་པ་འདེབས་ལོ་གང་རྙེད་བཀོད་
 ཡོད་ཀྱང་། མིང་གཅིག་ཐེངས་མང་ཐོན་ཆེ་ཆང་མ་ལ་འབྲུངས་འདས་
 བསྐྱར་བཀོད་བྱས་མེད། ལོ་ཆིགས་པལ་ཆེ་བ་ནང་བསྐྱར་དཔེ་ཆོགས་
 གཞི་བཟུང་ཐོག་དེར་མི་གསལ་བ་རྣམས་གཞན་ནས་ཁ་བསྐྱངས་པ་དང་།
 མི་མཐུན་པའི་རིགས་རྣམས་དེབ་སྡོན་དང་བསྐྱར་གང་ཐུབ་བྱས་ཡོད།

གྲུག་རྟགས་ནང་གི་ཡིན་ཡིག་14thcསོགས་ནི་14th centuryཞེས་
 བའི་བསྐྱུས་ཆོག་སྟེ་དུས་རབས་༡༤ བ་ཞེས་བའི་དོན་ཡིན། རྗེ་ཙོང་ཁ་
 བ་སྒྲེར་གྱི་ལོ་ཆོགས་རྣམས་གྲུག་རྟགས་ནང་དུས་ལ་བཞག་པ་དང་།
 སེར་བྲེས་མཁར་སྒྲུང་བསོད་ནམས་དབང་ལྷན་དང་། རྒྱལ་མ་དགོན་གྱི་
 མཁན་དག་དབང་ལྷ་ཤར་གཉིས་ཀྱིས་བསྤྲིགས་པའི་ལོ་ཆོགས་གཉིས་ལོ་
 གཞིར་བཟུང་ཐོག་། ལོ་ཆོགས་མི་མཐུན་པ་འགའ་འབྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་གང་
 ཡིན་སྟོར་དབྱུང་སྒྲེང་ཡང་བྱས་ཡོད། དབྱུང་གཞིའི་དཔེ་མིང་ཆ་ཆང་དང་
 ལུང་འདེན་རྣམས་ཀྱི་མ་ཡིག་ཞོག་གངས་སོགས་འགོད་ཐུབ་ན་བཟང་
 མོད། གཅིག་ནས་དུས་ཆོད་ཀྱིས་མི་འདང་བ་དང་། གཉིས་ནས་སྟོན་མ་
 དང་མི་འདྲ་བར་ལུང་ཆོག་འགའ་སྒྲུངས་ཏེ་བཞོག་ཏུ་བསྐྱུན་ན་གང་ན་ཡོད་
 བ་འཆོལ་ཐུབ་པའི་མཐུན་རྒྱུན་ཡོད་པ་དང་། སྒྲུང་ནས་ཀྱང་རྗེ་ལེགས་སུ་
 འགྲོ་ངེས་ཡིན་ལ། དེ་བས་ཚུམ་པ་པོའི་ལོ་ཆོགས་ཤེས་ན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
 རྒྱུངས་འདེད་པར་ཁེ་ཆེ་བར་མཐོང་ནས་འགོད་ཞེ་སྟེ་བསྐྱུས་བཞུས་ཡོད།

ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བྱུང་གོས་པ་འགའ། ཐོག་མར་བཀོ་སྐྱོང་གོ་སྤྲིག་
 གནང་མཁན་དང་། སྤྲེལ་བ་གནང་མཁན། རྒྱ་དག་གནང་མཁན་བཅས་
 མེད་ན་འདི་ཡོང་ཐབས་མེད་ལ། མཆན་འདོགས་ལུལ་གྱི་མ་ཡིག་གང་
 ལས་སྒྲུངས་པའི་ཨ་དཀྱུ་ལྷ་བྱ་སྟེ་སྟེ་བས་བདེ་ཞིག་མེད་ནའང་འདི་ཡོང་
 ཐབས་མེད། རྒྱད་པར་ལོ་རྒྱུས་མཁས་དབང་བཟླ་ཤེས་ཆེ་རིང་སོགས་
 མཁས་པ་མང་པོས་དབྱུང་གཞི་མཁོ་སྟོད་དང་རྒྱུས་སྟོན་མེད་ནའང་འདི་
 ཡོང་ཐབས་མེད་ལ། རྣམ་བཤུན་དཔེ་ཆོགས་ལྟེ་གནས་དང་། ས་སྤྱིའི་རྟེ་རྟེ་
 ཏལ་དཔེ་ཆོགས། སེར་བྲེས་རིག་མཛོད་ནང་གི་རྗེ་ཙོང་ཁ་བའི་རྣམ་ཐར་
 རྩོགས་སྤྲིག་ཁག་ལྷ་བྱ་མེད་ནའང་འདི་ཡོང་ཐབས་མེད། དེ་བཞིན་སྐད་

འཕྲིན་ནང་གི་གྲུང་རུ་དཔེ་མཛོད་དང་། གཉའ་ཁྲི་དཔེ་མཛོད། དགོ་ལུགས་
 དཔེ་ཁང་། མཐོ་སྒོ་བ་དཔེ་ཁང་སོགས་ལས་ཀྱང་འབྲུལ་དེབ་མང་པོ་ཞིག་
 ཐོབ་བྱུང་ལ། ཡིག་ཐོག་ནས་གསལ་ཁ་མ་རྟེན་བ་མང་པོ་ཞིག་ས་གནས་
 ས་ཐོག་གི་མིས་ཤོད་སྤྲོལ་རོ་སྤྲོད་གནང་བྱུང་བས་འབྲེལ་ཡོད་ཆང་མ་ལ་
 ཟུགས་རྩེ་ཆེ་ལྷ་རྒྱ་ཡིན། ད་དུང་། དངོས་སུ་དཔར་སྤྱོད་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་
 སྤྲོད་དཔེ་མཛོད་འགན་འཛིན་སྡོ་བཟང་སྤྱ་སྤྱབ་དང་། སྤྱིའི་ལྷ་སྤྲིག་བ་མེར་
 སྤྲོད་དགོ་བཤེས་དག་དཔར་རྒྱལ་མཆོན་དང་། སྡོ་མང་དགོ་བཤེས་ཤིས་
 ཆང་མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཆོ་ནུམ་བས་དོགས་གནས་ཁག་ལ་དགོངས་འཆར་
 དང་། འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་མང་པོ་ཞིག་རྒྱུས་སྤྲོད་གནང་ནས་བཅས་སྤྲིག་
 བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་གནང་བར་དམིགས་བསལ་ཟུགས་རྩེ་ཆེ་ལྷ་རྒྱ་ཡིན།

བཟོད་གསོལ། ཡིག་ཁོར་དོན་ཁོར་སྤྱི་དང་། གྲེ་བག་ལྷ་མའི་མཆོན་
 དང་དོས་འཛིན་ཁོར་བ། འབྲུངས་འདས་ཁོར་བ། འབྲུངས་ལུལ་ཁོར་བ།
 གནས་དང་དགོན་བ་དོས་འཛིན་ཁོར་བ། འདེབས་བ་པོ་ཁོར་བ། འདེབས་
 དུས་ཁོར་བ། ས་ཁོངས་ཁོར་བ། ལྷག་བ་དང་ཆད་བ། འགལ་འདུ་གྱུར་བ།
 དེ་ལ་སོགས་བ་ཉེས་པའི་ཆ་ཅི་ཞིག་མཆིས་ཆེ་བཟོད་གསོལ་དང་སྤྲུགས།
 མཁྱེན་ལྷན་ནུམ་བས་ཁོར་བ་བཅས། ཡོ་བ་བསྐངས། ཆད་བ་བསྐངས།
 ལྷག་བ་དང་འགལ་འདུ་ནུམ་བས་ལ། གོ་དཀའ་བཛོད་དཀའ་ནུམ་གོ་
 བདེ་བཛོད་བདེའི་ཆེད། འདི་འདྲ་དེ་འདྲ་བྱས་ན་ཞེས་དགོངས་འཆར་ལྷག་
 སྤྲོལ་གནང་ཆེ། སྤྲད་ནས་སྤྲས་ཀ་རེ་དག་ལ་གཉོང་ཆོག་བས་ཀྱན་གྱིས་
 ཟུགས་ཁུང་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་རྒྱ་མི་མཉེལ་བའི་འབོད་སྤྲུལ་ལྷ་རྒྱ་ཡིན།
 ཆབ་མདོའེས་རབ་ཀྱིས་བྱི་ལོ་༢༠༡༤ ལྷ་ ༡༡ ཆོས་༢༣ ཉིན།

ཕྱི དཔེ་སྐྱོན་གསལ་བཤད།

དེའང་འདི་ལོ་བོད་རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་ས་མོ་པག་གི་ལོ་འདིར་
འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་བར་དོ་ཡོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུར་
བཞེངས་ནས་མི་ལོ་ཉིལ་པོ་དུག་བརྒྱ་འཁོར་བའི་དུས་བྲན་སྤང་བཅི་དང་འབྲེལ།
རྗེ་ལྷ་མས་དབྱུད་གསུམ་རྣམ་པར་དག་པའི་སྐོ་ནས་གཏན་ལ་པབ་པའི་གསེར་
སྤངས་བཙོ་མ་ལྟ་བུའི་རི་བོ་དགེ་ལུན་པའི་མདོ་སྤྲུགས་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་
པའི་རིང་ལུགས་གསལ་བར་མཛད་པའི་བཀའ་བློན་རྗེས་བྲན་དུ་བོད་ཕྱི་ནང་
གཉིས་གཙུག་འཇམ་གླིང་ཡུལ་གྱི་གང་སར་བྱེད་སྐོ་ཆེ་ཆུང་སྤྱ་ཆོགས་སྟེལ་
དང་སྟེལ་སྤྲུལ་སྤྱོད་པ་ལས་ད་ལས་འདི་ག་དཔལ་ལུན་ཉོད་རྒྱུད་གྲ་ཆར་གི་
དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་ཀྱང་དམིགས་བསལ་དུག་བརྒྱའི་དུས་བྲན་ཁྱད་པར་ཅན་
འདིར་གཞིགས་ཏེ། མཁས་བྱུང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་མཛད་པའི་རྗེ་ལྷ་མའི་
རྣམ་ཐར་དང་པའི་འཇུག་འོགས་དཔེ་བསྐྱར་མཆན་བྱ་ཅན་འདི་ཉིད་དཔར་སྐྱོན་
ལྷ་སྤྲིག་གི་ལས་རིམ་ལ་ལྷགས་པ་ཡིན།

རྣམ་ཐར་དང་པའི་འཇུག་འོགས་འདི་ནི་རྗེ་ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་བསྐྱུས་
ཅི་རིགས་བལྟགས་པ་ལས་དོན་མེད་ཆོག་གི་སྟོས་པ་མེད་པར་བཛོད་བྱ་དོན་
གྱི་གནད་ཡོངས་སུ་འདུས་པའི་སྐོ་ནས་བྱན་མོང་གི་མཛད་པ་གཙོ་བོར་བསྟན་
པའི་རྣམ་ཐར་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཕྱིས་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བར་
བརྒྱུམས་པའི་རྗེ་ལྷ་མའི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་བསྐྱུས་ཀྱང་གྱི་གཞི་མཛད་སའང་རྣམ་

ཐར་འདི་ལས་མ་འདས་ཡིང་། ད་ལྟར་དགེ་ལྡན་ལུགས་བཟང་གཙུག་ལག་
སློབ་གཉེར་ཁང་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་གདན་ས་ཁག་གི་བསྐྱབ་གཞིར་ཡང་ནམ་
ཐར་འདི་ཉིད་དམིགས་འདུགས་གནང་ཡོད་པར་བརྟེན། ནམ་ཐར་འདིའི་ཁྲིད་
ཀྱི་རྗེ་ལྷ་མ་དང་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ལྷ་མ་དང་དགོན་སྡེ། སྐབས་
དེའི་སྤྱིད་དབང་འཛིན་མཁན་ཀྱི་དཔོན་དང་བསྟན་པའི་སྤྱིན་བདག །རྗེ་ལྷ་མ་
ལེབས་བཞུགས་ཀྱི་ས་ཁུལ། དེ་བཞིན་ས་ཁུལ་དེ་དང་དེར་ནམ་བྱོན་ཀྱི་དུས་
ཚོགས་དང་། ས་ཁུལ་དང་དགོན་སྡེ་དེ་དག་ད་ལྟའི་ཆར་སྤྱིད་འཛིན་ས་ཁུལ་
གང་དུ་གཏོགས་པ་སོགས་གསལ་བར་རྟོགས་རྒྱུ་ནི་ཡིན་ཏུ་གཤམ་ཆེ་བས། ད་
ལས་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བའི་མཁས་དབང་ཨ་རིར་གནས་བཞུགས་ཆབ་མདོ་ཤེས་རབ་
མཆོག་གིས་གོང་བཞུགས་གནང་དེ་དག་དམིགས་བཀའ་མཆན་བྱའི་སློན་ནས་
གསལ་བར་བྱས་པ་འདི་ནི་ཚུལ་དེ་དག་རྟོགས་པ་ལ་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་དང་
དུས་ཐོག་ཆར་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

དེའང་ཁོང་གིས་མཛད་པའི་མཆན་བྱ་དག་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལུས་འཛིང་
ཞིང་། ལོ་ཚོགས་ཀྱི་སློབ་བརྟན་པ། ལུང་འབྲེན་ཀྱི་ཁྲུངས་བཅུན་ཞིང་། རོན་
གནད་ཀྱི་འགངས་འཆུན་པ། རྗེ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ཉུང་ལ་བཞུགས་པའི་གནད་འདུས་
པའི་ཁར་ཁ་གསལ་ཞིང་གོ་བདེ་བ་སོགས་ཁྲད་ཚིགས་དང་དགེ་མཆན་ཡིན་ཏུ་
ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ། མཆན་འདེབས་པ་པོ་ཁོང་ལ་རྗེ་ལྷ་མའི་དུག་བརྒྱའི་དུས་བྲན་
ཁྲད་པར་ཅན་འདི་ཉིད་སྤང་བཅིའི་ལས་རིམ་ཀྱི་ཆལས་སུ་དཔར་སྐྱུན་ཞུ་ཆོག་
པའི་བཀའ་འཁྲོལ་ཞུས་པ་བཞིན། མཁས་དབང་ཁོང་གིས་ཀྱང་ཀ་ཀོར་དང་
དགག་བྱ་གང་ཡང་མེད་པར་དཔར་སྐྱུན་བདག་དབང་དང་བཅས་པ་འདི་ག་
དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་གནང་བ་བཞིན་འདི་ནས་དཔར་སྐྱུན་ཞུ་སྤྱིག་གི་ལས་རིམ་

ལ་དངོས་སུ་སྟོགས་པ་ཡིན།

མཁས་དབང་ཁོང་གིས་ཐོག་མར་མཆན་འདེབས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ནི་
ཡདཔལ་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་ཨོ་རྒྱན་ཐིན་ལས་རྩོམ་ལས་སྟོན་འོག་ཅ་འབྲུགས་
གནང་བའི་དམ་ཆོས་བང་མཛོད་ལས་འཆར་ཆོགས་པས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་
པའི་ཨ་དཀྱའ་མ་(Adarshah)ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་པའི་མཉེན་ཆས་སུ་
བཞུགས་པའི་རྩེའི་གསུང་འབྲུམ་ཁོད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་
པོས་མཛད་པའི་<<རྩེ་བཙུན་སྒྲ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ངོ་མཆར་སྐད་དུ་བྱུང་
བའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དད་པའི་འབྲུག་འོགས་>>དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེའི་གཞི་
བཙུལ་སའི་མ་དཔེ་ནི་ཞོལ་དཔར་མ་ཡིན་པར་བརྟེན་ང་ཆོས་ཁྱུ་སྤྲིག་བྱེད་
པའི་སྐྱབས་སུ་འདོད་ཞོལ་དཔར་མ་དེ་ཉིད་བསྐྱར་གཞིར་བཟུང་སྟེ། གཞན་དུས་
རབས་བཅུ་དགུ་པའི་སྟོད་ཅམ་དུ་སྐྱུ་འབྲུམ་དགོན་པའི་ཁྱི་ཆེན་ཞེ་དགུ་པ་བྱམ་
པར་དག་དབང་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་སྐྱུ་དུས་སུ་སྐྱུ་འབྲུམ་དགོན་དུ་བཞེངས་པའི་སྐྱུ་
འབྲུམ་དཔར་མ་དང་། དུས་རབས་བཙེ་བརྒྱད་པའི་སྐྱུ་དམ་ལ་ཀྱན་མཁྱེན་
འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་སྐྱུ་སྤང་གཉིས་པ་དགོན་མཆོག་འཇིགས་མེད་དབང་
པོའི་སྐྱུ་དུས་སུ་སྐྱུ་བྱང་བཟ་ཤིས་འབྲིལ་དུ་བཞེངས་པའི་སྐྱུ་བྱང་དཔར་མ། དུས་
རབས་བཙེ་བརྒྱད་པའི་སྟོད་ཅམ་ལ་པཎ་ཆེན་སྐྱུ་སྤང་ལྷ་པ་སྐྱོ་བཟང་ཡེ་ཤིས་
ཀྱི་སྐྱུ་དུས་སུ་གཙང་བཟ་ཤིས་ལྷན་པོར་བཞེངས་པའི་གཙང་དཔར་མ་བཅས་
ལ་མཚུངས་བསྐྱར་གྱིས་དཔར་མ་ཁག་པན་ཚུན་ཆད་ལྷག་དང་མ་འདྲ་བ་གང་
མཆིས་པ་དག་ཤོག་ངོས་སོ་སོའི་གཤམ་ལ་བསྐྱར་མཆན་དུ་བཀོད་ཡོད་ལ།
བསྐྱར་གཞིའི་ཞོལ་དཔར་མར་མཛོན་མཆན་ཅན་གྱི་ཡིག་ནོར་ཅུང་ཤས་ཤིག་
ཡོད་པ་གཤམ་མཆན་དུ་བཀོད་དེ་དཀྱུས་སུ་དཔར་མ་གཞན་ལས་ཁ་སྐྱོང་བྱས་

ཡོད། ར་ཆོས་དཔེ་བསྐྱར་སྐབས་སུ་བསྐྱར་གཞིའི་དཔར་གྱི་གཞི་འཛིན་ས་ནི་
ཐོག་མར་གྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ལོར་སོག་པོ་གུ་རུ་དེ་བ་ཟེར་བས་ལྷོ་མི་ནས་བསྐྱར་
དཔར་བྱས་པའི་ཞོལ་དཔར་མ་དེ་ཉིད་ཡིན་ཡང་། དེར་སྐྱ་གྱི་ཀུན་རྒྱ་ཆད་གསལ་
ཁ་སྐོང་བྱས་པར་ཡིད་ཉོན་མི་སྤུབ་པ་ཡང་ཡང་མཆིས་པར་བརྟེན་ ཞོལ་དཔར་
དངོས་ཤིག་རག་ན་དགོ་མཆན་ཆེ་བར་མཐོང་སྟེ་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོད་གིས་
ཅད་གཙོད་བྱེད་སྐབས་སྐབས་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་རྩ་ས་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་
དུ་ཉེ་བའི་ཆར་གསར་དུ་རྟེན་སོན་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་གཡལ་པོ་ཁུས་པ་ལ་གཞི་
བཙུག་བ་ཡིན། དཔར་མ་དེ་ནི་རབ་བྱུང་བཙོ་ལྔ་བའི་མེ་བྱ་(གྱི་ལོ་ ༡༩༥༡)ལོར་
དཔར་དུ་བཞོས་པ་ཡིན་ཚུལ་མཐུག་བྱང་དུ་གསལ།

དེ་ལྟར་ནུམ་ཐར་དཔེ་བསྐྱར་དང་མཆན་བྱ་དག་སྒྲིག་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་
ཁོད་མཆན་གྱི་ཤད་འཛིན་སྐྱེད་ས་དང་། འཁྲུངས་འདས་ལོ་ཆོགས་སོགས་ཀྱི་
ཨང་གངས་འགོད་ཚུལ་སོགས་འདི་ག་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཁྱེད་སྒྲིག་སྤྱིའི་འགོ་སློལ་
དུ་མཆིས་པ་འགའ་རེ་ལས་གཞན་མཆན་བྱ་བྱིངས་ལ་མཆན་འདེབས་པ་པོའི་
དགོངས་གཞི་གཙོ་བོར་བྱས་པ་ཡིན། དེ་མིན་ནུམ་ཐར་དཔེ་བསྐྱར་སྐབས་ནུམ་
ཐར་གྱི་དཀྱིས་སུ་བྱངས་པའི་ལུང་རྣམས་འཆོལ་ཞིབ་ཀྱིས་ཁྲུངས་གང་ནས་རག་
པ་རྣམས་གཤམ་མཆན་དུ་བཀོད་དེ་ལུང་ཁྲུངས་སོ་སོ་གསལ་བར་བྱས་ཡོད།

སྤྱིར་ཆད་ལྷན་ཁྱེད་སྒྲིག་གི་འགོ་སྐྱེད་ས་ལྟར་ན་ད་དུང་མ་དཔེ་མི་འབྲ་བ་
གང་དང་གང་ལ་དཔེ་བསྐྱར་བྱས་པའི་བསྐྱར་འབྲས་རེ་ཅུ་མིག་དང་། རུམ་ཐར་
རང་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་སོགས་ཟུར་རྒྱན་དུ་ངོ་སྤྱོད་འཆོམས་
སྤྱིར་བྱེད་དགོས་ཀྱང་། ར་ཆོར་དཔེ་བསྐྱར་ཁྱེད་སྒྲིག་གི་དུས་ཆོད་ཐུང་ཞིང་། དེ་བ་
ཀྱི་ཤོག་བྱུང་བམ་ཆད་ལའང་བསམ་མཁོ་གཏོང་དགོས་པས་འདིར་རྗེའི་རུམ་ཐར་

ལ་ཉམས་ཞིབ་དུ་མཁོ་བའི་ཆ་རྒྱུན་ཡོངས་སུ་བསྐྱོན་མ་ཐུབ་པར་དགོངས་སེལ་
དང་སྒྲགས། གཞན་དེ་བའདིའི་མགོ་མཇུག་བར་གསུམ་དུ་ང་ཚོ་འབྲེལ་ཡོད་ཞུ་
སྒྲིག་པའི་ཉམས་སྦྱང་དང་། ཤེས་ཚད་ཀྱིས་མ་འདང་བར་དགོས་སར་ཆད་ཅིང་
མི་དགོས་སར་ལྷག་པ་ལྟ་བུའི་ཉེས་སྐྱོན་རེ་ཡོད་ངེས་ན་མཁྱེན་ལྡན་སྒྲིག་པ་པོ་
ཡོངས་ཀྱིས་དེ་དོན་དགོངས་འཆར་ལྷུག་པོར་སྦྱོལ་གནང་ཡོད་པར་མཁྱེན།

ལྷ་ལེགས་གསོལ།

ད་ལམ་རྗེ་ཙཱ་ཁ་བ་ཆེན་པོ་བར་དོ་ཡོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུར་
བཞེངས་ནས་ལོ་ངོ་དུག་བརྒྱ་འཁོར་བའི་དུས་བྲན་བྱུང་བར་ཅན་དང་སྐྱབས་
བསྐྱོན་རྗེ་སྐྱ་མའི་རྣམ་ཐར་དང་པའི་འབྲུག་ངོགས་འདི་ཉིད་ཞུ་སྒྲིག་དཔར་སྐྱོན་
ཞུས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོད་རྣམ་ཐར་འདིའི་མཆན་འདེབས་པ་པོ་ལོ་རྒྱུས་སྐྱ་
བའི་མཁས་དབང་ཨ་རིར་གནས་བཞུགས་ཆབ་མདོ་ཤེས་རབ་ལགས་ནས་རྗེ་
སྐྱ་མའི་རྣམ་ཐར་ཁོད་ཀྱི་གཤམ་གནད་དག་མཆན་བུའི་སྒྲོ་ནས་གསལ་བར་བྱས་
པ་དང་། འདི་ག་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་རྣམ་ཐར་མཆན་བུ་ཅན་འདི་བཞེན་དཔར་
སྐྱོན་ཆོག་པའི་བཀའ་འཁོལ་དང་བདག་དབང་ཆ་ཆང་གནང་བ། དེ་བཞེན་འདི་
ག་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཞུ་ཆེན་པ་སེར་ལྷོ་དགེ་བཤེས་མཁས་བྱུང་ལོར་བཟང་
མཆོག་ནས་སྤྲ་རྗེས་སུ་ལམ་སྟོན་དང་འབྲེལ་སྟོན་སྤྱིང་གསར་ཙཱ་གནང་
བ། འདི་ལོའི་ཆོས་ཐོག་དགེ་བཤེས་སེར་ལྷོ་དགེ་བདེ་རྒྱལ་མཆན་དང་། སྒྲོ་
མང་དགེ་བཤེས་ཤིས་ཆང་མཁྱེན་རབ་རྒྱ་མཆོ་གཉིས་ནས་སྤྱིའི་ཞུ་སྒྲིག་གི་
ཐུགས་འགན་བཞེས་ནས་ཉིན་མཆན་ལྟོས་མེད་དུ་རྣམ་ཐར་གྱི་མ་ཕྱི་ཁག་དཔེ་
བསྐྱར་དང་། མཆན་བུ་དག་སྒྲིག་གནང་བ། དཔེ་མཛོད་ཀྱི་ལས་བྱེད་ལག་

བསྐྱར་ཞུ་སྒྲིག་པ་རྒྱུ་མཆོད་པ་བསྐྱར་འཛིན་རབ་བརྟན་ལགས་ནས་ཐོག་མར་
 མོག་སྒྲུབ་ནང་མ་དཔེ་གཙང་བསྐྱར་ནས་བཟུང་མཐར་ཞུ་སྒྲིག་གི་ལས་རིམ་
 ཡོངས་ལ་འགན་ཁུར་ཤར་ལེན་གྱིས་ལས་དོན་ཆགས་ཚུད་གནང་བ། ཞུ་སྒྲིག་
 ལས་རོགས་སྡོ་སྒྲིང་དགེ་བཤེས་འཇམ་གཅེས་ལགས་ནས་དཔེ་བསྐྱར་དང་
 ཞིབ་འདུག་གིས་མཆོད་སྐྱབས་བསྐྱར་གྱི་ལས་རིམ་རྒྱུ་ཡོད་ཐུགས་ཁུར་ཆེ་
 བཞེས་གནང་བ། སྐུ་ཞབས་སྡོ་བ་དོན་གྲུབ་(ལྷ་རྒྱལ་)མཆོག་ནས་བདག་དབང་
 འོག་ངོས་དབྱིན་བསྐྱར་གནང་བ། གཞན་ཡང་འདི་ལོའི་ཆོས་ཐོག་དགེ་བཤེས་
 སྡོ་མང་གིས་ཆང་མཁུན་རབ་རྒྱ་མཆོ་ལགས་ནས་སྐུ་བྱང་དཔར་མའི་རྩེའི་
 རྒྱུ་ཐར་དད་པའི་འདུག་རྒྱུ་ལྟེན་པ་གི་མ་གྱི་མཁོ་སྤྲོད་གནང་བ། སེར་བྲེས་དགེ་
 བཤེས་ཏར་གདོང་ཐབས་མཁས་སྡོ་གྲོས་དང་། དགའ་བྱང་དགེ་བཤེས་དགེ་
 འདུན་ཐོགས་མེད་གཉིས་གྱིས་རྒྱུ་ཐར་དཔེ་བསྐྱར་སྐྱབས་སུ་ཐུགས་ཁུར་ཆེན་
 པོས་དཔེ་བསྐྱར་ཐུག་རོགས་གནང་བ་དང་།

ལྷག་པར་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་ལྷག་བསམ་དང་གཏོང་ཡོད་རབ་རྒྱ་ཡངས་
 པ་གཅེན་མོ་ཐུབ་བསྐྱར་ཆོས་སྤྲོད་གྱིས་དཔར་སྐྱབས་གྱི་འགོ་གོན་ཡོངས་རྫོགས་
 མཐུན་འགྱུར་གནང་བ་བཅས་ལ་ཐུགས་རྩེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། མདོར་ན་ད་ལས་གྱི་
 རྩེ་སྡོ་མའི་དུག་བསྐྱེད་དུས་བྱུང་བྱུང་པར་ཅན་འདིར་དམིགས་ཏེ་དཔར་སྐྱབས་
 ཞུས་པའི་རྩེའི་རྒྱུ་ཐར་དཔེ་བསྐྱར་མཆོད་བྱ་ཅན་འདི་ཉིད་དཔར་སྐྱབས་གྱི་ལས་
 མཐུག་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ནི་གོང་ཞུས་རྒྱུ་ཐར་པའི་ལྷག་བསམ་དང་མཐུན་འགྱུར་
 རོགས་འདེགས་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་པ་ཡིན་པས། དཔར་སྐྱབས་ལས་རིམ་
 འདིའི་ཐོག་མཐའ་ཀུན་རྒྱུ་རྒྱ་ཆེགས་གཉིས་གྱིས་མཐུན་འགྱུར་རོགས་དན་
 མཛད་མཁུན་གོང་བརྩོད་རྒྱུ་ཐར་པས་གཙོས་འབྲེལ་ཡོད་ཀུན་ལ་སྐྱར་ཡང་ཐུགས་

རྩེ་བཀའ་ཟིན་སྒྲ་ལྷག་ཏུ་ཆེ་ཞེས་བྲ།

དེ་ལྟར་དགོན་མོའི་རྒྱ་དང་དཀའ་བའི་ཆོགས་ཀྱིས་བསྐྱབས་པའི་རྣམ་
དཀར་དགེ་བའི་ལས་བཟང་འདི་ཉིད་ཀྱི་མཐུ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡའཇིག་རྟེན་ཞི་
བདེའི་དེད་དཔོན་ཡཔོང་ས་ལྷ་མོའི་རྣམ་འབྲེན་ཡསྐྱབས་མགོན་རྒྱལ་བའི་དབང་
པོ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཅིང་གཟེགས་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་དབུས་པའི་བསྐྱན་
འཛིན་ཀྱི་སྤྱིས་ཆེན་རྣམས་སྤྱི་ཆེ་བསྐྱལ་བརྒྱར་བརྟེན་ཅིང་སྒྲུབས་ཆེན་ལུགས་
ཀྱི་བཞེད་དོན་མཐའ་དག་གོགས་མེད་ལྟུན་ཀྱིས་འབྱུང་བ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་
བསྐྱན་པ་སྤྱི་དང་ཡང་སྒྲོས་ཁམས་གསུམ་འགོ་བའི་སྒྲ་མ་ཤར་རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་
པ་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་ནི་མ་མེད་པ་གསེར་སྤངས་བཙོ་མ་ལྟ་བུའི་བསྐྱན་པ་
འདི་ཉིད་ཡངས་པའི་འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ཐ་གྲུ་ཀྱན་ཏུ་དར་ཞིང་རྒྱས་ལ་ཡུན་རིང་བུ་
གནས་པའི་རྒྱར་བསྐྱེད།

རྒྱུད་སྟོད་དཔེ་མཛོད་འགན་འཛིན་བསྐྱེད་རིམ་པ་མོ་བཟང་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་
བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༡༧༤༤ གྱི་ལོ་ ༡༠༧༤ ཟླ་ ༡༡ ཆོས་ ༣ ལ།

༥ རྩ་བར་རྩུལ་པ་པོ་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་
བཟང་པོའི་མཛད་ནམ་མདོར་བསྟུས།
(མཁར་ནག་ཚུམ་འབྱུང་ལས་བྱངས།)

རྒྱལ་ཚབ་གཉིས་པ་མཁས་གྲུབ་རིན་པོ་ཆེ་ཤེ་ཤེ་གྲི་ལྷ་བ་སྟེ་དགེ་
ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་ནི། ཤིང་སྤང་(༡༣༥)ལ་གཙང་སྟོང་མདོག་གཞུང་²

༡ དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ། རྩ་བར་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ལས། ལི་ཡུལ་ལྷང་ར་སྟུག་པོ་
ནས་མཆེད་པའི་སེའི་རིགས་སྟུ་བཤད། ལི་ཡུལ་ལྷགས་ར་སྟུག་པོ་ནི། གནས་ཉེར་བཞེ་ལས་
གི་ཉ་དེ་ཁ་ལ་ངོས་བཟུང་མཁན་དང་། ལྷ་ཉ་ཉོར་ལ་ངོས་བཟུང་མཁན་ཡང་ཡོད། བོད་ཀྱི་བཀའ་
བསྟན་ནང་ལི་ཡུལ་ཞེས་མང་དུ་འབྱུང་བ་དང་། ལྷང་ར་སྟུག་པོ་ཞེས་པ་ནི་བཀའ་ཐང་སྟེ་ལྷ་
སོགས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་ཁག་ན་འབྱུང་། གང་ལྟར་ལི་ཡུལ་ལྷང་ར་སྟུག་པོ་ནི་དེར་སང་
ཤིན་ཙམ་གི་ཁོ་ཉན་ས་ཁུལ་ལ་ངོས་བཟུང་མཁན་མང་། སེ་ནི་བོད་རྒྱུས་ཆེན་བཞིའི་ལ་གྲུལ་
ཞིག་ཡིན་པས་ལི་ཡུལ་ནས་རང་འགར་ཡོང་བ་ཞིག་ཡིན་མི་སྟེ། དེས་ན་ཡུལ་དེར་རྒྱ་བོད་
ཉོར་གསུམ་སྟུམ་པ་འ་ཞ་དང་བཅས་པ་རྩམས་འབགས་སྟེམ་པོའི་དཔག་བཞིན་འོང་བར་ལི་
ཡུལ་ལྷང་བསྟན་ཁག་ཏུ་གསལ་བ་དང་། བཀའ་ཐང་ལས། བོད་ཀྱི་དཔག་དབྱེད་ལི་ལི་ཡུལ་དུ་
པཔ། ལི་ཡུལ་ལྷང་ར་སྟུག་པོ་བཟན་དུ་བྱས། ཞེས་པ་ལྟར། བོད་ནས་ལི་ཡུལ་དུ་མཆེད་པའི་
རིགས་རྒྱུད་ཅིག་སྤང་བོད་དུ་བྱིར་འོངས་པ་ཡིན་ནས་སྟུམ། བྱང་པའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་གི་
སྟུམ་སྟུ་བཤང་། བྱང་བདག་པོའི་མངའ་འོག་གི་དཔོན་རིགས་ཤིག་ལས། བྱང་བདག་དང་
གཤུང་རྒྱུད་གཅིག་པའི་དོན་མིན་ཉེ། བྱང་བདག་པོའི་རིགས་ནི་མི་ཉག་གི་རྒྱལ་རིགས་དང་།
རྒྱས་ནི་མིའུ་གཤུང་རྒྱག་ལས་ཨ་པོ་ལྟོང་ཡིན་པས། རྒྱས་སེ་དང་ཤིན་ཙམ་ནས་འོང་བ་ཞིག་དང་
གཤུང་རྒྱུད་གཅིག་པ་ག་ལ་འབྱུང།

༢ གཙང་སྟོང་མདོག་གཞུང་། མདོག་རྒྱ་གཙང་པོ་འབབ་རྒྱུད་ཀྱི་ཡུལ་མིང་། རྩ་བར་མཁས་
པའི་ཡིད་འཕྲོག་ལས། ལ་སྟོང་བྱང་གི་སའི་ཆ་པོ་བྱང་དགར་པོ་བདེ་ལྷན་དུ་སྟུ་བསྟུམས་སོ།

དུ། ཡལ་བཟ་གིས་དཔལ་བཟང་དང་ཡུམ་བུ་འདྲེན་ཀྱིས་མོའི་སྐུ་གསུམ་
མངའ་བའི་ཆེ་བ་མཁས་གྲུབ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། བར་བ་བ་སོ་ཆོས་རྗེ་ཀྱིས་
མཆོན་དང་། རྒྱུང་བ་བསོད་ནམས་བཟ་གིས་དང་བྱེད་གསུམ་དང་། དང་
པོར་ལམ་འབྲས་པ་ཡི་གེས་དཔལ་དང་། ཀུན་དགའ་ཀྱིས་མཆོན་དང་། རྗེ་
བཙུན་རེད་མདའ་བ་སོགས་བསྟེན་ནས། མདོ་རྒྱུད་མཐའ་དག་ལ་སྦྱངས་
པས་མཁས་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཅིང་། མཁས་གྲུབ་ལྷ་དབང་སྒྲོ་ཡི་སྦྱེའི་སྦྱེ་
བར་གྱུར་པས་མཁས་གྲུབ་ཆོས་རྗེར་གྲགས། དགྲུང་ལོ་བཙུ་བདུན་པ་
ལ་བོ་དོང་ཕྱོགས་ལས་ནུས་ཀྱིས་ལུང་རིག་གི་བདུལ། རྗེ་རེད་མདའ་བ་
སོགས་ལ་<ལས་>བསྟེན་པར་རྫོགས་ནས། དབྱས་སུ་ཐེབས་སེ་ར་ཆོས་
སྤངས་སུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཇལ་ཉེ་མི་བྱེད་པའི་དད་པ་འཁྲུངས། རྗེའི་
གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་བུམ་པ་གང་ཤོར་གྱུར་ཅིང་། ཀྱིས་ཆ་བ་རྗེ་དང་།
ཆོས་རྗེ་འདུལ་འཛིན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་<ལས་>ཆོས་གསལ། སྤར་གཙང་དུ་
བྱོན། ཉང་སྟོད་ལུང་རའི་¹གདན་ས་མཇེད་པས་མཁས་གྲུབ་ལུང་ར་བར་
གྲགས། བདག་པོ་རབ་བརྟན་འཕགས་དང་ཡོན་མཆོད་དུ་འབྲེལ་བས་
དཔལ་བདེ་ཆེན་གྱི་ཆོས་གྲ་²བཟབ་སྟེ་ཞོར་བུ་དགའ་ལྡན་པ། བྲང་མོ་ཆེ་ལ།

ཞེས་གསལ། དེང་སང་ངམ་རིང་རྫོང་ཁོངས་སུ་གཏོགས།

- ༡ ཉང་སྟོད་ལུང་ར། ཤིང་ལུང་མས་ར་བ་བསྐྱར་བས་ལུང་ར་ཐོགས་ཟེར་བ་དང་། དཀོན་འདེབས་
པ་སོ་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་མེས་པོ་ཡི་ཡུལ་ལུང་ར་ནས་ཡོང་བས་དེ་བཙུན་པའི་དོན་དུ་ལུང་ར་
བཟགས་ཀྱང་ཟེར། ཡང་། དཀོན་འདེབས་མར་ཀྱིས་ཅེ་ཆོས་ཀྱིས་རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་
འཕགས་ཀྱིས་བཟབ་པ་དང་། དེའི་མཁན་པོ་ལ་མཁས་གྲུབ་རྗེ་གདན་པོངས་ཀྱང་ཟེར། གང་ལྟར་
ཁོང་གིས་དཀོན་དེའི་མཁན་པོ་གནང་བ་ལས་མཆོད་ལའང་ལུང་ར་ཆོས་རྗེ་དང་། ལུང་ར་དགའ་
བཙུན་བ་ཞེས་ཐེས་པ་མཐོང་བྱ་ཡོད། དེང་སང་ཀྱིས་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
- ༢ དཔལ་བདེ་ཆེན་ཆོས་གྲ། ཀྱིས་ཅེ་ཆོས་ཀྱིས་རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་ཀྱིས་སྦྱོན་བདག་

ལེགས་བྱུང་པ། ཞི་གནས་པ། གསེར་ཁང་གོང་འོག་སོགས་དགེ་ལུགས་
པའི་བྱ་ཆར་མང་དུ་བཅུགས་དེང་སང་ཡང་དར་བྱས་ཆེ། རབ་བརྟན་པ་
རོང་སྟོན་སྟུན་འབྲེན་ལ་གཏང་བས། མ་ལེབས་ཀྱང་མཆོད་ཡོན་ཅུང་ཟད་
ཐུགས་མ་མཐུན་པས། སྤེམ་མེད་རིགས་པའི་གད་རྒྱུད་ས་གཅིག་གིས་ཀྱང་།
རིགས་ལྡན་པས་ཀློང་པོ་སྟོང་གི་སྟོང་།། སྟོག་མར་བྱེན་པའི་འཛིགས་
སྟེར་དགེ་ལེགས་དཔལ།། བཟང་པོ་ལས་གཞན་སྤྱོད་པའི་སེང་གེ་གང་།།
ཞེས་སོགས་སེང་གའི་སྤྱོད་ཀྱིས་ནས་དཔེན་གནས་རི་པོ་མདངས་ཅན་¹
དུ་བྱུག་པས། མདོ་སྟགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་མང་དུ་བཅུམས། ལུགས་པག་

བྱས་ཏེ་མཁས་བྱུང་ཟེས་² ༡༩༡༩ ལོར་བཏབ། ལོ་ཆེགས་དེ་ནི་དགོན་པ་ཐོག་མར་འདེབས་
འགོ་བཅུགས་དུས་དང་། མཁས་བྱུང་ཟེས་བཏབ་པའི་དགེ་ལུགས་ཀྱི་བྱ་ཆར་ཁག་ནི་དེའི་ཟེས་
ཅས་ལ་ཡིན་ནམ་སྟུན། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་འཆད་ཉན་བྱེད་པའི་གནས་ཡིན་པས་དཔལ་
འཁོར་རམ། དགོན་དེ་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྟར་ཡོད་པས་དཔལ་
འཁོར་ཐོགས་ཀྱང་ཟེར། ཉང་ཆུན་སྐྱུ་དང་། དགེ་ལུགས། བྱ་ལུགས་བཅས་ཀྱི་བྱ་ཆར་མང་པོ་
ཡོད། མཆོད་ཡོན་གཉིས་ཀྱིས་³ ༡༩༢༡ ལ་བཞེངས་པའི་མཆོད་རྟེན་བཀྲ་ཤིས་སྟོང་མང་ནི་ཡུལ་
དང་དགོན་པའི་མཆོན་དོན་ལྟར་མདོན་པར་གསལ་ཞིང་བྱིན་རྒྱལ་གྱི་ཆུང་ཁ་འབར་བཞིན་
བཞུགས། དེང་སང་རྒྱལ་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༡ རི་པོ་མདངས་ཆེན་དགོན། མདངས་ཅན་དགོན་ཡང་ཟེར་ཏེ་མཁས་བྱུང་ཟེས་བཏབ་པར་
བྱགས། རྗེ་ཡབ་སྲས་གསུམ་ཉང་སྟོང་གོང་གསུམ་ན་བཞུགས་སྐབས་ཟེ་རིན་པོ་ཆེས། མཁས་
བྱུང་ཟེ་ལ་ཁྱོད་ཀྱིས་མར་གི་མདངས་འཕྲོ་ས་དེར་དགོན་པ་ཐོབས་ཤིག་གསུངས་པ་ལྟར་
⁴ ༡༩༡༣ ལོར་བཏབ་པ་མདངས་ཅན་དགོན་ཞེས་ཐོགས། ཞེས་པ་ནི་འཐད་དགའ་སྟེ། མཁས་
བྱུང་ཟེས་རྗེ་ཚོང་ཁ་པ་ཐེངས་དང་པོ་མཇུག་པ་ནི་⁵ ༡༩༠༡ ལོར་སེར་ཆོས་སྤྱིངས་ན་ཡིན་ལ། དེ་
ཟེས་རྗེ་ཉིད་གཙང་ལ་ལེབས་སྟོར་མི་གསལ། རྒྱལ་ཐར་ལ་ལར་མཁས་བྱུང་ཟེས་ལོ་བཅུ་གཉིས་
རིང་ལུས་དང་གི་བ་མ་བཞིན་རྗེ་ཉིད་འབྲལ་མེད་བསྟེན་པར་བཤད་པས། མདངས་ཅན་དགོན་
འདེབས་ལོ་འདྲ་དབྱེད་དགོས། མཁས་བྱུང་ཟེ་དེར་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཡོད་པ་ནི་གསུང་འབུམ་
ཀྱི་ཚུམ་བུང་ཁག་ལས་ཤེས་ཐུབ། དེང་སང་པ་སྤྱུམ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

ལ་གནས་ཉིད་དུ་རྒྱལ་ཚབ་ཚོས་རྗེ་ཕེབས་པ་མངལ་བར་བྱོན་པས། དགའ་
ལྷན་གྱི་ཁྲི་ཐོག་དུ་བསྐྱོ་བའི་ཞལ་ཏ་གནང་སྟེ། ཡབ་སྲས་ལྷན་དུ་དབུས་
ཐོག་ས་སུ་ཕེབས་པ་ན། སྤེའུ་རྫོང་ནས་ཚོས་རྒྱལ་དུ་དབེན་ཤ་སྐྱ་མཆེད་
གིས། དགའ་ལོ་ཞེ་བདུན་བཞེས་ཆེ་དགའ་ལྷན་གྱི་ཁྲི་ཐོག་དུ་བསྐྱོས། ལོ་
བརྒྱད་གྱི་བར་དུ་ཚོས་གྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར། དགའ་ལོ་ར་བཞི་པ་ས་ལོ་རྩའི་
ལོ་(༡༧༣༡)ལ་ཆོ་འབྲུལ་རྒྱ་བའི་ཉི་ཤུ་གཅིག་ལ་གཤེགས་སོ།། རྒྱས་པར་
མཁས་གྲུབ་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཚོས་ལྷན་རབ་འབྱོར་བས་བསྐྱིགས་པ་སོགས་
དང་། དགའ་ལྷན་ཆེན་པོ་ལ་གཤེགས་པར་བྱའོ།། དེའི་སྐུལ་སྐྱུ་ནི་རྒྱལ་བ་
དབེན་ས་རིམ་པར་བྱོན་པ་རྣམས་སོ།།

(སྤྱིར་མཁས་གྲུབ་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ལ་མཆོན་ན། སེ་ར་རྗེ་བཙུན་པ།
པཎ་ཆེན་བདེ་ལེགས་ཉི་མ། བྲག་གཡལ་སྒོ་བཟང་བསྟན་པ། དགེ་བཤེས་
སྒོ་བཟང་སྟན་གྲགས་སོགས་གིས་ཟུར་དུ་མཛད་པ་ཁག་ཅིག་དང་། ལས་
ཆེན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། སྤེ་སྤིད་
སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོ། ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་སོགས་གིས་
ཚོས་འབྲུང་གི་དཀྲུས་ན་གྲིས་པ་ཁག་ཅིག །གཞན་ཡང་རྗེའི་རྣམ་ཐར་
ཁག་གི་དཀྲུས་ན་བཞུགས་པ་སོགས་དུ་མ་ཞིག་མཆིས་པ་ལས། འདིར་
རྒྱས་པ་སྐུལ་སྐྱུ་མ་བབ་ཅིང་བསྐྱུས་ཆེན་མི་གོ་བས། མཁར་ནག་ཚོས་
འབྲུང་ལས་བྱུང་བ་འདི་ཉིད་རྒྱས་བསྐྱུས་འཆོམས་པ་ཞིག་དུ་མཛོང་ནས་
བཀོད་པ་ལགས།)

༡༡། རྗེ་བཙུན་ལྷ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་འོ་མ་ཆར་
མད་ཏུ་བྱུང་བའི་ནམ་པར་ཐར་བ་དད་བའི་
འབྲུག་རོགས་ཞེས་བྱ་བ་
བཞུགས་སོ།

༡༣༡༥ རྩེ་བཙུན་སྒྲ་མ་ཙཱ་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ངོ་མཆར་མད་དུ་བྱུང་
 བའི་རྣམ་པར་ཐར་བ་སྐྱེས་པ་རབས་ཀྱི་ཆོག་གས་ཉུང་ཟད་ཅིག་ཡོངས་སུ་
 བརྫོང་བའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ། དད་པའི་འཇུག་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བ། རྩེ་བཙུན་
 སྒྲ་མ་དམིགས་པ་མེད་པའི་ཐུགས་རྩེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ་དེའི་ཞབས་ལ་
 གྱུས་པ་ཆེན་པོས་ཐུག་འཆལ་ལོ། ཆོག་གས་གཉིས་སྤྱོད་པ་སྒྲུབས་ཆེན་
 ཤར་འཇུག་ཅེས། རྒྱལ་སྤྱི་དཔལ་པོ་སྤྱོད་པའི་སྒྲ་བ་འཛིགས། ཐུབ་བསྟན་
 གྱུ་མུད་བཞད་པའི་དཔལ་ཡོན་ཅན། རྩེ་བཙུན་སྒྲ་མ་སྤྱོད་གི་མུན་སེལ་
 རྒྱལ་ཏོ། རྩེ་བཙུན་དབྱངས་ཅན་དག་གི་དཔལ་མངའ་བ། ཐུགས་པའི་རྩེ་
 རྩེ་སྤྱོགས་ཀྱི་མཛེས་མས་བརྒྱུད། དཔལ་ལྡན་མཁས་པ་གུན་གྱི་མགོས་
 གཏུགས་པ། ཁྱོད་ཀྱི་ཞབས་ལ་བདག་ཀྱང་ཐུག་བཞུད་དོ། མི་དམན་
 བརྒྱལ་ཞུགས་མཆོག་གིས་ལེགས་བསྐྱེད་མཁས་ཤིང་། རྣམ་དཔྱོད་ཆེས་
 སྤྱོད་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱན། ཞིབ་མོར་འབྱེད་ལ་སྒྲ་དང་བལ་གྱུར་
 པས་ཏོ། གཅིག་ཏུ་སྤྱོད་པ་དཔེས་པ་འདི་མད་དོ། མགོན་པོ་དེ་ཡི་ཡོན་
 ཏན་རྒྱ་མཆོ་ཆེ། འབྲུམས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཀྱུར་པའི་གཏིང་མཐའ་རྩེ་ཅམ་ཞེས།
 མཐུ་ཆེན་རྣམས་ཀྱང་སྤྱོགས་ལ་འབྱུང་འགྱུར་ན། བདག་ལྟས་ཉུང་ཟད་
 དཔོག་པའང་ག་ལ་རུས། འོན་ཀྱང་འདི་ན་ཐུགས་བྱ་དད་པའི་མེས།
 སྤྱོད་གི་རྒྱ་གཏིང་ཁོལ་བ་འཛིན་བྱེད་པ། འདི་དག་གཏུང་སེལ་སྤོབས་
 པའི་རྩེ་ཡབ་ཅེས། རྒྱ་ཐིགས་ཅམ་ཞིག་སྒྲུངས་ཏེ་གར་བཞུད་དོ།² འདི་

༡ འབྲུམ་ སྤྱོད་འབྲུམ་དཔར་མ། རྩེ་བཙུན་མ། གཏིང་དཔར།
 ༢ བཞུད་ཏོ། དཔེས་དཔར།

ཉིད་ཕྱིར་ན་འདིག་རྟེན་གཞན་དུ་ཡང་། འདི་ལྟའི་མགོན་གྱིས་ནམ་ཡང་
མི་གཏོང་ཞིང་། དེ་ཡི་ལེགས་པ་བཤད་བདུན་ཅིས་འཆོ་གྱུར་ཞེས། རང་
དོན་ལ་གྲུས་རེ་བའི་ཞགས་པ་ཡིས། བདག་གི་སྦྱིང་ནི་ཡང་དག་བྱངས་
གྱུར་ཅིང་། ཤེས་ལྡན་དད་པ་རབ་དཀར་ངང་མོའི་ཆོགས། དཔག་ཡས་
ཡོན་ཏན་འོ་མའི་ཆུ་གཏེར་ལ། རབ་དག་འ་རྒྱས་པའི་སྦྱང་དུ་འདིར་འབད་
དོ། མོས་ཀ་¹ཆར་སྤྱོན་རྒྱས་པའི་སྦྱ་དབྱངས་ཅན། དབྱིད་གྱི་དཔལ་མོ་
མེ་ཏོག་དོ་ཤལ་དགོད། མ་བྱ་གཞོན་རུ་རོལ་བའི་ཅིད་འཛོ་སྟོན། འདི་
དག་འདིག་རྟེན་ལ་མཚན་ཅི་ཡང་བྱེད། མཁས་རྣམས་ཡིད་གྱི་བརྟན་
པ་ཉམས་བྱེད་པ། དམ་པའི་སྦྱོད་པ་མཇུག་བྱང་བརྗོད་པའི་གཏམ། སྐལ་
བཟང་རྣ་བའི་བརྟུང་ལེན་བསྐྱགས་པས་ཀྱང་། ཐུབ་རྣམས་ཡིད་ནི་ཅི་ཡང་
ཆགས་པར་འགྱུར། གཞོན་རུ་ཉིད་དང་ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ཚུལ། དོན་
ཆེན་གནས་ལ་དཀའ་བ་ལྟར་བྱངས་པས། རྒྱལ་བ་དབྱེས་པའི་གོ་འཕང་
མཆོག་བརྟེས་པ། འདི་དག་ངོ་མཚར་གཏམ་གྱི་སྒྲིང་གཞི་ཡིན།

དེ་ཡང་བདག་གི་དཔལ་ལྡན་སྒྲ་མ་དམ་པ་སངས་རྒྱས་བཙུང་ལྡན་
འདས་གྱི་རིང་ལུགས་པ་ཆེན་པོ་² འདིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ལ་རྒྱ་མེད་པར་
ཡང་གཅིག་རུ་མཉེས་གཤེན་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན། རིང་མོ་ཞིག་ནས་བྱང་

༡ མོ་ག་ སྦྱ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༢ བཙུང་ལྡན་འདས་གྱི་རིང་ལུགས་པ། མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཆོ་དགོངས་པ་རྫོགས་རྗེས་བཙན་པོ་
ཁྲི་སྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱིས་རྩ་ཡི་ཤེས་དབང་པོ་བཙུང་ལྡན་འདས་གྱི་རིང་ལུགས་པ་ཞེས་པར་བསྐོ་
གཞག་བྱས། མོག་མའི་ཆར་བཙུང་ལྡན་འདས་གྱི་རིང་ལུགས་པ་ནི་མཁན་པོ་དང་འབྲུ་བའི་ཆོས་
ཁྲིགས་གྱི་གོ་གནས་སམ། ལས་གནས་ཤིག་གི་མིང་ཡིན་ཡང་། ཕྱིས་སྤྱོད་པའམ་སངས་
རྒྱས་པ་ཞེས་པ་དང་གོ་དོན་གཅིག་ལྟར་གྱུར།

ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་དག་གི་པ་རོལ་ཏུ་བྱོན་པ། རེ་
 བཅུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་འོད་ཟེར་གྱིས་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་བརྒྱ་
 ཁ་བྱེ་བས་ཤེས་བྱའི་དཀྱིལ་འཁོར་མཐའ་དག་ལ་གཟེགས་པ་དག་པའི་
 སྟུན་དང་ལྗན་པ། ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་
 པའི་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེའི་ཆོགས་ཀྱིས་ཐུགས་ཀྱི་བར་མཛོད་ཡོངས་
 སུ་གཏམས་པའི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་མཆན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་འདི་ནི།
 བསྐལ་བ་དབག་ཏུ་མེད་པའི་སྤྲོ་རོལ་ནས་ས་བཅུ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་
 མཛད་དེ། མ་དག་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྣམས་སུ་ཡང་། ལ་ལ་ལ་
 རི་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བ་དང་། ལ་ལ་ལ་ནི་ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང་། འགའ་
 ཞིག་ཏུ་ནི་བརྒྱ་བྱེན་དང་ཆངས་པའི་གཟུགས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱང་ཚུབ་
 སེམས་དཔའ་བྱིས་པ་དང་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་གདུལ་བྱ་
 དང་འཆོམ་པའི་སྒྱའི་རྣམ་པར་འབྱུལ་བ་དབག་ཏུ་མེད་པ་རི་ལྟར་ནམ་
 མཁའི་ལམ་ལས་རྒྱ་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་གཅིག་ཉིད་ཀྱིས་སའི་སྟེང་དུ་རྒྱ་
 རྫོང་ཐ་དད་པ་སྤྲོ་ཆོགས་པ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཅིག་ཅར་རང་གི་གཟུགས་
 བརྟན་སྟོན་པ་དེ་བཞིན་དུ་འབད་ཚོལ་མེད་པར་ཉེ་བར་བསྟན་པ་ལས།
 བདག་ཅག་རྣམས་ལ་ནི། དུ་བྱ་ཅག་རང་དང་འགྲོ་བ་རིགས་མཐུན་པར་
 སྟེ་བ་བཞེས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པར་བསྟན་པས་
 འོན་མཛད་དོ། ། ཞེས་བྱ་བར་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པ་གོར་མ་ཆག་
 སྟེ། འདི་ལ་བདག་ཉིད་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཏན་ཆོགས་
 གཏམ་དུ་སྒྲིང་བའང་ཐོས་སོ། ། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་ཚུལ་དེ་ནི་སྟེ་བོ་པལ་མོ་ཆེ་
 དག་གིས་བསམ་པར་བྱ་དཀའ་བའི་གནས་ཡིན་པའི་བྱིར་དང་། བདག་

ཅག་དད་པ་དང་བསམ་པའི་སྟོབས་དམན་པ་དག་གི་རང་བཞིན་དང་སྐལ་
བ་རི་ལྟ་བུ་ཡིན་པ་ཉེ་བར་གཟིགས་པའི་དབང་གིས་བདག་ཉིད་ཀྱང་དོན་
འདི་ཞལ་གྱིས་འཆེས་པར་མི་མཛད་པའི་བྱེད། གནས་འདི་ནི་བསྟན་པར་
བགྱི་བར་མི་རུས་སོ།། དེ་ལྟ་ན་ཡང་། འདི་ཉིད་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
ལམ་ལ་སྟོབ་པའི་ཆུལ་ཉེ་བར་བབྱང་ནས་དོན་མཛད་ཅིང་པན་པ་མཛད་
པའི་ཡོངས་སུ་སྟོད་པ་དག་གི་ཕུལ་དུ་བྱང་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་མཐའ་ཡང་།
བདག་ཅག་སའི་དབང་ཕྱག་མ་ཐོབ་པ་དག་གིས་ནི། རྟོགས་ཙམ་ཞིག་
གཞལ་བར་བྱ་བའི་རྩི་ཡང་མི་ཐོགས་མོད་ཀྱི། དེ་ཞིག་གཤུལ་བྱ་དམན་
པ་དག་ལ་ཡང་ཐུན་མོང་དུ་སྤང་བ་ཙམ་གྱི་མཛད་པ་ཉིད་ལ་ཉེ་བར་བརྟེན་
ནས། བདག་ཉིད་ཀྱི་ཁོང་དུ་ཆུད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པའི་ཆ་ཤས་འགའ་
ཞིག་དད་པའི་སོར་མོ་ལན་ཅིག་¹མིན་པར་བསྟོད་པའི་འདུ་བྱེད་ཀྱིས།
གཏམ་དུ་བྱ་བའི་མེ་ཏོག་གི་ཐེང་བར་བརྒྱས་ཏེ། སྐལ་བཟང་སྟེ་བོ་དག་གི་
ན་བ་ལ་དགོད་པར་བྱའོ།།

དེ་ཡང་འདི་སྐད་ཅེས་རྟེན་སྟོན་ཏེ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ཐོག་
མར་སྐྱབས་ལྟམས་པའི་མཛད་པ་གང་དུ་བསྟན་པའི་ཡུལ་ནི། མདོ་ཁམས་
སྤྲད་ཀྱི་སའི་ཆ། ཤར་ཙོང་ཁ་²ཞེས་གྲགས་པ། སྟོན་དུས་ཁ་བ་ཅན་པ་

༡ ལན་གཅིག་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

༢ ཤར་ཙོང་ཁ། ཡུལ་གྱི་མིང་སྟེ། ཅང་ཀ་དང་། ཙོང་ཁ། བཙོང་ཁ་སོགས་འབྲི་སྟངས་ཁ་ཤས་
བྱང་ཕྱོང་ཡང་དེར་སང་ཙོང་ཁ་ཞེས་གཅིག་གྱུར་འབྲི། མདོ་ཁམས་ལ་སྤྲང་ཁམས་བཏགས་
པ་ཁམས་གཅིག །མདོ་སྤང་ལ་གཡེར་མོ་ཐང་བཏགས་པ་ཁམས་གཅིག །ཙོང་ཁ་ལ་གྱིན་ཐང་
བཏགས་པ་ཁམས་གཅིག །ཅེས་བོད་བཙན་པོས་མངའ་ཐང་རྒྱ་བསྐྱེད་དེ་ས་མཆམས་རྣམས་སུ་
ཁམས་ཞེས་པའི་སྟིང་འཛིན་ས་ཁུལ་གསུམ་བཅུགས་པ་ན། ཙོང་ཁ་གཅིག་དུས་ཁམས་གཅིག་
གི་ཆད་མ་མོང་བས་དེ་ལ་གྱིན་ཐང་བཏགས་པའམ་བསྟན་ཏེ་ཁམས་ཆེན་པོ་གཅིག་བཙོས་པ་

ནམས་ཀྱི་རྗེ་པོ་ལྷ་བཅན་པོ་དག་གི་མངའ་རིས་ཀྱི་ཆབ་ལོག་ཏུ་གཏོགས་
པའི་ཡུལ་ཀྱི་ལྗོངས་ལ། འདི་ཉིད་སའི་ཡོན་ཏན་སྤུལ་དུ་བྱུང་བར་གན་པོ་
དག་གི་བརྒྱད་པའི་ཁ་ལས་སློག་¹་བར་བྱེད་པ་དེ་ཉིད་དེ། འདིའི་ཡབ་ནི།
དཔའ་ཞིང་དེས་པ་དང་། སྤྱིན་ཅིང་བརྩལ་པོད་པ་དང་། འཕྱོར་ཅིང་རང་
བཞིན་བྱང་བ་ལ་སོགས་པས། སྤྱི་པོ་གཞན་ཀྱི་ཡིད་དུ་འཐད་པའི་ཆོས་
ཀྱིས་བརྒྱན་པ། ད་ར་ཁ་ཆེ་²་ལྷ་འབྲུམ་དགེ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། ཡུལ་ནི།
བྱང་མིང་ཀྱི་རྟེན་ལ་གཡོ་སྤྱུ་ཚུང་བ་དང་། སེམས་ཀྱི་ངང་རྒྱད་མཆོག་ཏུ་

ཡིན། དེས་ན་བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ཅོང་ཁ་ནི་མདོ་སྤང་ལས་ལོགས་སུ་ཡོད་པར་ཤེས་ཀྱང་ཅོང་
ཁ་བྱལ་པོའི་སྐབས་ས་ཁྲོན་ཆེ་དུ་བྱིན་ཡོད་ཆོད། རྒྱུ་ཆོས་འབྱུང་ལས། ཁམས་གསུམ་ནི། མདོ་
ཁམས། བདེ་ཁམས། ཅོང་ཁམས་སོ།། ཞེས་བཤད་པ་ནི་སྤང་ཁམས་གསུམ་གྱི་ངོས་འཛིན་སྤངས་
གཞན་ཞིག་འདྲ། གན་འདུས་ཀྱི་ཐང་གཉིས་ནི་གྱིན་ཐང་དང་གཡེར་མོ་ཐང་། ཀ་གཉིས་ནི་རྩང་ཀ་
དང་ལིང་ཀ། ཁམས་གཉིས་ནི་མདོ་ཁམས་དང་སྤང་ཁམས་གཉིས་ཞེས་བཤད་པའང་ཡོད།

༡ སློགས་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ། གཅང་དཔར།

༢ ད་ར་ཁ་ཆེ། ཉ་ཡན་ཀྱང་(20thc)གིས་ད་ར་ཁ་ཆེ་ནི་ཁྱི་དཔོན་དང་མཉམ་པའི་གོ་གནས་ཀྱི་
མིང་ཡིན་ཟེར། ལུ་མ་བ་མཁན་པོས་(༡༩༠༧-༡༩༩༩)ད་ར་ཁ་ཆེ་ནི་དར་ཏན་ཟུར་ཆག་པ་དང་།
དར་ཏན་ནི་སོག་སྤྱད་དུ་བྱས་རྗེས་ཆེ་བའི་མི་སྤུ་ལ་གནང་བའི་གོ་གནས་ཀྱི་མིང་དུ་བཤད། ས་
སྤྱི་དཔོན་ཆེན་ནམས་ཀྱི་བཀའ་ཤོག་མང་པོའི་ནང་། མཁར་གྱི་ད་ར་ཁ་ཆེ་དང་། སྤྱི་ད་ར་
ཁ་ཆེ་སོགས་འབྱུང་། ད་ར་ཁ་ཆེ་ཡིན་ན་སོག་པོ་ཡིན་དགོས་པའི་རིས་པ་མེད་དེ། ཡོན་གོང་
མའི་སློན་ཆེན་རིས་པའི་ནང་དུའང་བོད་རིགས་ཡོད་པ་དང་། སོག་པོའི་གོ་མིང་ཡོད་ན་སོག་པོ་
ཡིན་མི་དགོས་པའི་དཔེ་མཆོན་ཏུ་ཅང་མང་། ལྷག་པར་སྐབས་དེར་སོག་པོས་བོད་ལ་དམིགས་
བསལ་གྱི་བྱེད་ཐབས་བཟུང་ཡོད་པ་དང་། མཆོན་ངོ་མ་ལྷ་འབྲུམ་དགེ་ཡིན་པ། ནང་ཆོས་ལ་ཤིན་
ཏུ་དད་པ། སྐབས་དེར་ཉོར་གྱི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ཡིན་ན་གཟེ་བེད་ལྷ་བྱར་བཅི་བ་ཡིན་
ཡང་དེའི་སློན་མ་ཆེ་བརྗོད་མཁན་སུའང་མ་བྱུང་བ། རྗེ་ཉིད་དང་ཉོར་གོང་མའི་བར་ཡིག་འབྲེལ་
གནང་སྐབས་ཀྱང་དེའི་སློར་མི་གསལ་བ་སོགས་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་བལྟ་དགོས་སྤྱུས། ཡུལ་གྱི་
མཆོན་ལ་ཤིང་བཟའ་ཨ་ཆོས་དང་ཤིང་མོ་ཨ་ཆོས་ཞེས་ཁག་གཉིས་འབྱུང་བ་ལས། ལྷ་མ་ལྷར་ན་
ཤིང་ནི་རུས་མིང་དང་གཉིས་པ་ལྷར་ན་སྤེར་མིང་ཡིན་དགོས།

བཟང་བ་ཉིད་དོ། ། ཞེས་སྒྲུངས་དེའི་སྐྱེ་བོ་དག་མཐུན་པར་སྒྲེང་བ་ཤིང་
མོ་ཨ་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ཡབ་ལུས་དེ་གཉིས་ལ་སྐས་བྱལ་¹མངའ་བ་ལས།
བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ནི་བཞི་བ་ཡིན་ཞིང་། འདིའི་གཏུང་རུས་ནི་མཁུ་²

- [illegible]

ཡིན་ལ། རྗེ་ཉིད་དང་གཏུང་ཆོས་གཅིག་པ་ཙམ་དུ་གཏོགས་པ་ལ་མི་ངོ་
སྟོང་ཐལ་ལོངས་པ་ཡོད་ཅིང་། བདུན་བརྒྱད་མ་ཆད་པའི་གཉེན་དང་སྒྲག་
གི་གཉེན་མཆམས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་དག་ལས་སྡུ་ཕྱིར་རབ་
དུ་བྱུང་བ་ཡང་དག་པར་སྦངས་པ་མང་པོ་ཞིག་བྱོན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་
བརྒྱལ་ཞུགས་མ་སྦྱང་ཅིང་། རྣམ་དཔྱད་ཡངས་པའི་མིག་ཅན་གྱི་སྒྲག་
གོ། ཞེས་གྲགས་སོ། ། དེ་བས་ན་སེམས་དཔལ་འཆེན་པོ་དེ་ནི་རྣམ་པ་དེ་ལྟ་
བུའི་རིགས་དང་རུས་དང་ཆོ་འབྱུང་བུན་སུམ་ཆོགས་པའོ། །

དེ་ཡང་འདི་ཉིད་གང་གི་ཆེ་ཡུམ་གྱི་ལུས་ལས་ཉེ་བར་བལྟམས་པ་
(རབ་བྱུང་༤མེ་བྱ་༡༣༥༡སྟེ་གདོང་གོང་མ་དང་པོ་བྱང་རྒྱལ་ཁི་ལོ་༤)དེའི་ཆོ། འདིའི་
དབུ་ནི་གཏུགས་ལྟ་བུ་དང་། དཔལ་བ་དབྱེས་ཆེ་ཞིང་སྤྲིན་མ་འཛར་²ལ་
ཤངས་ཀྱི་གཟེངས་མཐོ་བ་དང་། སྤན་ཤལ་རིང་དུ་འབྱུང་ཞིང་ཡན་ལག་
དང་ཉིང་ལག་རྒྱས་ལ་དཀྱ་སྐབས་བྱེད་པ་དང་། དབང་པོ་ཡོངས་སུ་
གསལ་ཞིང་པགས་པའི་མདོག་ནི་མེ་ཏོག་ཀྱི་སྒྲུང་³ལྟར་དཀར་བས་འཛིག་

༡ གཏུང་ཆོས་གཅིག་པ་ཙམ་དུ་གཏོགས་པ་ལ་མི་ངོ་སྟོང་ཐལ་ལོངས་པ་ཡོད། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ནི་
གཏུང་རུས་གཅིག་པའི་མི་ངོ་སྟོང་ཐལ་ལོངས་པ་དང་། གཉེན་དང་སྒྲག་གི་གཉེན་མཆམས་ཡང་
རྒྱས་པ། སྡུ་ཕྱིར་རབ་བྱུང་བརྒྱལ་ཞུགས་མ་སྦྱང་ཅིང་རྣམ་དཔྱད་ཡངས་པ་མང་དུ་བྱོན་པ། ཡབ་
ལ་དར་ཁ་ཆེའི་གོ་གནས་ཡོད་ལ་འཕྱོར་བ་ཅན་ཡིན་པ། རྣམ་ཐར་ལ་ལར་ཁང་པོ་གཉིས་དང་
བཅས་ཡང་དབུས་སུ་ཐེབས་པར་བཤད་པ། ད་དུང་། དབུས་ལ་ཐེབས་སྐབས་ཀྱང་ལྷན་མ་རིན་
ཆེན་དཔལ་གྱིས་གཏན་བླངས་ཞེས་དང་། འཕྲིན་ལས་པ་དང་འགྲོགས་ཉེ་ཞེས་དང་། མདོ་སྦྱང་
ཆོས་འབྱུང་སོགས་སུ་དགྲུང་ལོ་༣༩ ཐོག་རྗེ་དཔོན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་པ་ཡུལ་ལ་སྦྱེའོ་བུ་
བཏང་ཆུལ་བཤད་པ་བཅས་ལས་ཁོང་ནི་མི་ཆང་དཀྱུས་མ་ཞིག་ནས་མ་ཡིན་པར་ཤེས་ཐུབ།

༢ འཛར་ སྦྱ་འབུམ་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

༣ ཀྱི་སྒྲུང་ རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ཉེན་གྱི་སྒྲེ་བོ་གཞན་དང་མི་མཐུན་པའི་མཆན་གྱི་དཔལ་གྱིས་མཛེས་པ་
 མིག་གི་བདུད་ཅི་ཞིག་བཅས་ཏེ། དེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འཛིན་མ་མཐའ་དག་
 འོར་བུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཅོད་པན་སྒངས་པ་ལྟར་གྱུར་ཏོ།། གཞོན་ནུ་དེ་ཉིད་ནི་
 གྱིས་པའི་གནས་སྐབས་ཉིད་ནས་ཀྱང་གྱིས་པའི་རྒྱུད་པ་ཐམས་ཅད་ལས་
 ཡང་དག་པར་འདས་ཤིང་། བག་མེད་པར་ཅེ་བ་མཐའ་དག་ལས་ནི་རང་¹
 གིས་ལོག་ཏེ། ཉེས་པར་སྒྱུད་པ་ནུས་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་བསྐྱམས། ཀྱན་
 ལ་སྟོན་པར་སྤྲོ་ཞིང་ཁོ་བ་སྤངས་པ་དང་། འགྲོགས་ན་བདེ་ཞིང་སྤོང་བའི་
 སྒྲེ་བོ་དག་ལ་གཏོང་བའི་ལག་བརྒྱུད་པ་དང་། མགོན་མེད་པ་དག་ལ་
 སྤོང་བཅེ་ཞིང་བདེན་པར་སྤྲོ་བ་དང་། སྒྲོ་གྲོས་དཔག་པར་དཀའ་ཞིང་ཆོས་
 ཆོལ་བ་ལ་ངང་གིས་ཞུགས་པ་ལ་སོགས་པ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་སྒྱུད་
 པ་སྐབས་པོ་ཆེ་དག་ནི། གྱིས་པ་གཞན་དག་སྒྱེས་ཅམ་ཉིད་ནས་ནུ་ཞོ་
 ལེན་པའི་ཀྱན་ཏུ་སྒྱུད་པ་དག་ཆེད་དུ་བསྐྱབ་པར་བྱ་མི་དགོས་པ་རྩི་ལྟ་བ་
 དེ་བཞིན་དུ་གྱུར་ཏོ།། དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་གྱིས། བསྟན་
 པ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པར་འབྲུག་པའི་སྒྲོ་དམ་པ་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྤྲོམ་
 པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཀྱན་གྱི་གཞི་ཡང་ཚུལ་བྱིས་པའི་ཉིད་དུ་གསུངས་ཤིང་། སོ་
 སོར་ཐར་པའི་སྤྲོམ་པ་ཡང་བྱིས་པ་དང་རབ་དུ་བྱུང་བའི་སྤྲོགས་གཉིས་སུ་
 གནས་པ་ལས། གཞོན་ནུ་འདིས་རབ་དུ་བྱུང་བའི་ལོའི་གངས་སུ་མ་སོན་
 པའི་སྤྲོ་རོལ་དུ། ཆོས་རྩེ་ཀུམ་པ་རོལ་པའི་རྩོ་རྩེ་²ལས་དགེ་བསྟན་གྱི་སྤྲོམ་

༡ ལས་ངང་སྤྱི་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༢ ཆོས་རྩེ་ཀུམ་པ་རོལ་པའི་རྩོ་རྩེ། (༡༣༩༠-༡༣༩༣) ཀུམ་པ་སྤྱི་ཐོབ་བཞི་བ་ཡིན། རྒྱལ་ཐར་
 རོལ་པའི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ལས། ཞུ་དམར་ཅོད་པན་འཆང་བ་སྤྱི་ཐོབ་བཞི་བ། ཞེས་མཆན་བཏབ་
 པ་ནི་ཡིག་ཞོར་འདྲ། ཞོ་སྟར་སྤྱི་གསུམ་ལས་སྟར་རྩོད་གྱི་རྩོད་ཨ་ལ་རོང་དུ་འཁྲུངས། དེང་སང་

བ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་མཐོས་ཏེ། མཚན་ཡང་ཀུན་དགའ་སྤྱིང་པོ་ཞེས་
བཏགས་སོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་གཞིན་ཅིང་དེ་ཉིད་དགྲུང་ལོ་གསུམ་(རབ་བྱུང་༤ས་མག་
༡༣༥༤ལྷུང་རྒྱལ་ཁི་ལོ་༡༡)བཞེས་པའི་ཆོ། ཆོས་ཀྱི་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་བ་¹
དེ་ཉིད། རྗེ་འདིའི་ཡབ་ཀྱིས་གདན་དྲངས་པ་ཞིག་གི་དུས་ན། ཁོང་པས་

དཔལ་འབར་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། རུས་ལྗོང་གི་ནང་ཆོན་ཀྱ་ཙོར་ཡིན། ཡོན་གོང་མས་གདན་
འཕེན་ཞུས་པ་དང་། སྦྱར་མོ་ཡུང་ལ་འབྲི་ནང་གིས་དཔག་རྟེན་སྐབས་ཁོང་ལས་གཞན་གྱིས་
བར་འདུམ་མ་རུས་པ། གོང་མའི་ཞབས་རིམ་དུ་གསང་བདེ་ལུལ་གསུམ་སོགས་ཆོགས་པ་ཁྲི་
ཤག་མང་པོའི་དབུས་སུ་ཁྲི་གསུམ་བཤམས་པ་ནས་གཡམས་སུ་ཁྲི་མ་དམ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་
མཚན། གཡོན་དུ་བཞུགས་པ། དཀྱིལ་དུ་རྗེ་འདི་ཉིད་བཞུགས་པ་ལས་ཁོང་གི་གནས་བབ་
མཆོན་རུས། རྒྱ་ཉོར་གཉིས། དུ་གྲུང་མི་ཉག་གཉིས་བཅས་ལོ་རྒྱུ་བ་བཞེས་དུས་གཅིག་དུ་སོ་
སོའི་སྐད་དུ་བསྐྱར་ནས་ཆོས་གསུངས་པ་འདིའི་སྟོན་ན་མ་བྱུང་བར་གྲགས། གོང་པོར་འབྲངས་
ཟེར་བ་ནི་མ་དག་སྟུང་སྟེ། ལྷ་དཔར་མཁའ་སྦྱོང་དབང་པོའི་(༡༣༥༠-༡༤༠༥)རོལ་པའི་རྩ་རྗེའི་
ནམ་ཐར་དང་། བཀའ་བརྒྱུད་གསེར་ཐེང་། ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་ནམ་ཐར་
ཆོས་འབྱུང་ཆད་ལྟན་རྟེན་གསུམ་སུ་མི་གསལ། མང་མོས་ལྷ་སྦྱུབ་རྒྱ་མཆོས་(༡༤༣༣-
༡༥༤༦)གོང་ཡུལ་དུ་བྱོན་ཟེར་བ་ནི་དེ་བ་སྟོན་ལ་འབྲུལ་གཞི་བྱས་པ་ཡིན་སྲིད་ཀྱང་། དེ་ནི་སྦྱོན་
ཟ་བའི་དུས་ནས་གོང་པོར་མེབས་པའི་དོན་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ན་གསལ། ཆོས་འབྱུང་བསྟན་པའི་ཉི་
མར། དུལ་གོང་ཡུལ་དུ་འབྲངས་ཞེས་པ་ནི་མཁ་བཤུ་ལོར་བ་བྱས་སམ་སྟུང་སྟེ། ཨ་ལ་རོང་ཨ་
ལ་སྤང་དཀར་ཞེས་བ་དབུ་མེད་དུ་བྲིས་པ་ལས། ཨ་དང་ཡ་ནོར། རོང་དང་གོང་ལོར་ནས། དུལ་
གོང་ཡུལ་ ཞེས་ཏུན་ཏོང་ཡིག་རྟེན་གྱི་ཆོག་འཁོས་ལྟ་བུ་འདི་བྱུང་བར་སྟུང།

༡ ཆོས་ཀྱི་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན། (༡༣༠༤-༡༣༩༥) བྱུང་དགོན་པའི་གདན་རབས་དང་པོ་
དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་ཁྲི་མ་གཙོ་བོ་བཞེ་ལས་གཅིག་ཡིན། འབྲངས་ཡུལ་རེབ་གོང་ལ་སྤྱང་དང་།
སྤང་ར་སོགས་འདོད་རྒྱུལ་མི་འབྲ་བ་འགའ་ཡོད། ས་སྦྱར་འབྲངས་པར་འདོད་མཁན་ཡོད་ཀྱང་།
ནམ་ཐར་འདིར་མདོ་ཁམས་སྤྱང་དུ་འབྲངས་པར་གསལ་བར་གསུངས། དབུས་གཙོང་དུ་མེབས་
ནས་མཁས་པར་སྤྱངས། མདོ་སྤྱང་དུ་ཤིང་ཀུན་དང་བྱ་ཁྲུང་སོགས་བཏབ། གསུང་འབུམ་ལ་
རྒྱུད་ཁྲའི་ལྷ་ལྷོ་ཞིག་ཡོད།

ཡབ་ལ་རྟ་དང་ལུག་ལ་སོགས་པ་ཟང་ཟེང་གི་གནང་སྤྱིན་དཔག་ཏུ་མེད་
 པ་མཛད་ནས། ཁྱོད་ཀྱི་བྱ་འདི་ང་ལ་སྤུལ་ཞིག་ཅེས་བཀའ་གནང་བ་ཡབ་
 ཀྱིས་ཀྱང་དང་དུ་ཐུངས་ཏེ་སློ་དགའ་དང་བཅས་པས་སྤུལ། དེ་ནས་དགྲུང་
 ལོ་བདུན་པ་(རབ་བྱུང་༤ཆུ་ལོས་༡༣༤༣བྱང་རྒྱལ་ཁྱི་ལོ་༡༥)ལ་ཉེ་བར་བབ་པ་
 བཞུགས་མེད་པའི་ཞབས་བྱུང་དུ་ཕེབས་པར་མཛད་དེ། རབ་ཏུ་མ་བྱུང་བའི་
 སྤྱི་རོལ་ཉིད་དུ་ཆོས་རྒྱུ་དེས་གསང་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་སྤྱིན་པར་
 མཛད་ཅིང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་འཛིན་བྱ་བ་དང་། གྱི་
 རྩོམ་ཆེ་¹དང་ཕྱག་ན་རྩོམ་ལ་སོགས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་དུ་བཅུག་ཅིང་དབང་
 བསྐྱུད། གསང་མཆོན་དོན་ཡོད་རྩོམ་ཆེ་ཞེས་བཏགས། རིག་པ་འཛིན་པའི་
 སྤྱི་མ་པ་དང་དམ་ཆོག་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པར་མཛོམས་ཏེ། མིག་གི་འབྲས་བུ་
 ལྟར་གཅེས་པར་བསྐྱུང་བར་མཛད་དོ། དེ་ཡང་ཆོས་རྒྱུ་དེའི་བྱུང་དུ་ཐོག་
 མར་ཕེབས་མ་ཁད་ནས། གསུང་རབ་སྒྲོག་པ་པོ་མང་དུ་འདུག་པ་རྣམས་
 ལ་གཞིགས་ཤིང་ཐུགས་ཀྱིས་དབྱུང་པས་དེ་ཙམ་གྱིས་སྒྲོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་
 ཐོགས་མེད་དུ་འདོན་པར་བྱས་པ་བྱུང་ཞིང་ཆེད་དུ་གཏད་ནས་བསྐྱུང་
 དགོས་པ་མ་བྱུང་། དབང་ཐོབ་ནས་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་བའི་གོང་དགྲུང་ལོ་
 བདུན་དུ་ཉེ་བ་ཙམ་གྱི་དུས་ཉིད་དུ་འདྲུང་། བདེ་མཆོག་དགྲེས་རྩོར་ཀུན་རིག་
 གཤེན་རྒྱུ་དེའི་གཤེད་ལ་སོགས་པའི་དཀྱིལ་ཆོག་མང་པོ་ཐུགས་ལ་བཟུང་།
 བདེ་མཆོག་འཛིན་བྱ་བའི་བདག་འབྲུག་ཀྱང་ལན་མང་དུ་མཛད་ཅིང་། ལྷའི་
 རྣལ་འབྱོར་དང་བསྐྱེད་པའི་རིམ་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་
 བར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་བའི་དུས་དེའི་ཆེ་ཉིད་ན་

༡ གྱི་རྩོམ་ ལྷ་འབྲུམ་དཔར་མ། ཐུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་མ།

སྐབས་ཤིག་ནས་བཙུག་པུ་ལྷན་འདས་ཕྱག་ན་རྩོ་རྩེ་གཏུམ་པོ་ཕྱག་གཉིས་
པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡུན་རིང་པོའི་བར་དུ་རྒྱབ་རེ་ཞིང་མནལ་ལམ་དུ་གསལ་
བར་འཆར་བ་དང་། བྱད་པར་རྩོ་བོ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤ་¹མནལ་
ལམ་དུ་ནར་མར་འོང་བ་ཞིག་བྱུང་། ཕྱིས་དབུས་སུ་ཐེབས་དུས་སྐྱེ་འད་
གཟིགས་པ་ན། རྣམ་པ་རིམ་ལྔ་བར་འདུག་གོ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། ཕྱིས་རྩོ་
བོ་ཉིད་སྐར་ཡང་ཁ་བ་ཅན་པའི་བསྟན་བ་ཉམས་པ་གསོ་བའི་སྐད་དུ་བྱོན་
པ་ལྟར། མདོ་སྐགས་ཀྱི་ལམ་ཀྱི་རིམ་པ་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པས་གདུལ་
བྱ་རྣམས་སྟོན་ཅིང་གྲོལ་བར་མཛད་དེ། བསྟན་བ་རིན་པོ་ཆེ་མི་རྒྱུབ་པའི་
རྒྱལ་མཆན་འཛིན་བ་རྣམས་ཀྱི་གཙུག་གི་ཁོར་བུར་འགྱུར་བ་འདི་ཉིད་ཀྱི་
སྐུ་ལྷས་སུ་གདོན་མི་ཟེམ།

དེ་ལ་འདི་སྐད་ཅེས་བྱ་སྟེ། དད་བཙུན་པོ་དང་བག་ཡོད་ཤེས་
བཞིན་དང་། བརྒྱལ་ཞུགས་མཆོག་དང་སྒོ་གྲོས་དཔག་དཀའ་བ། རིང་

༡ རྩོ་བོ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤ་ (༢༡༩-༡༠༥༩) ལྷ་ག་པའི་ཡུལ་དུ་བྱ་རྩོར་རྒྱལ་པོའི་སྐས་
སུ་འབྱུངས། རྒྱ་གར་སྐད་དུ་དྲི་པི་ཀ་ར་ལྷོ་རྩོ་ན་དང་། བོད་སྐད་དུ་དཔལ་ལམ་མེ་མཛད་ཡེ་ཤེས་
ཡུང་ཟེར། རྒྱ་གར་ན་གཙུག་ལག་ཁང་མང་པོའི་ལྷུ་མིག་འཛིན་པ་དང་ ༡༠༩༠ ལོར་བོད་དུ་
ཐེབས། འཕགས་བོད་གཉིས་སུ་བསྟན་པའི་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་མཛད། དཔལ་བཅུགས་བོད་ཡིག་
དཔེ་རྒྱུང་ཞེས་འདུག་ཁང་ནས་གསུང་འབྱུང་བོད་གཉིས་པར་དུ་བསྟན་འདུག་ལ། ཁོང་གིས་
མཛད་པ་དང་བསྐྱར་བའི་ཆོས་ཆན་བརྒྱ་ལྔ་ཅམ་བཀའ་བསྟན་ཁོང་བཞུགས། རྩོ་བོའི་རྣམ་ཐར་
ལ་འབྲོམ་(༡༠༠༩-༡༠༩༩)ཀྱིས་མཛད་པ་སོགས་མང་པོ་ཡོད་པ་ནས་གྲགས་ཆེ་བ་ཞིག་ནི།
རོང་བ་ལག་སོར་བས་ཁབ་གྲུང་ཐང་དུ་ནག་ཆོ་ལོ་རྩ་བ་(༡༠༡༡-༡༠༩༩)ལོ་གསུམ་ལ་མཉེས་
པར་བྱས་ཏེ་རྩོ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ཁྲིས་ནས་ཞུས་པ་རྣམས་འོན་ཅང་དོན་ཡི་གེར་བཏབ་པ་དེ་ཡིན་
སྟེ། དེ་ལ་གཞི་བྱས་ནས་ཁྲིས་སྐར་ཐང་དུ་མཆིམས་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་བས་(༡༡༡༠-༡༡༩༥)
རྩོ་བོའི་རྣམ་ཐར་རྒྱུས་པ་ཡོངས་གྲགས་བྱ་བ་མཛད། རོང་པའི་བྱ་ཆེན་བཞིའི་མཆན་ལ་རྩོ་བོའི་
རྣམ་ཐར་ཆེན་པོ་དང་དཔ་སྟོན་གཉིས་པོ་རྩེ་མི་འད།

ནས་འབྲེས་པའི་ཡིད་གཙུག་གསལ་ནས་ཀྱིས། གཞོན་ཅུ་ཉིད་ནའང་
མཛའ་བ་མ་བཏང་ངོ་། ལུས་ཀྱི་སྤྱུ་གུ་དང་པོར་གྱུར་བ་ཡི། གནས་
སྐབས་དེར་ཡང་ཡོན་ཏན་མེ་ཏོག་ནི། དཔག་མེད་ཇི་བཟང་རྫོགས་པའི་
སྤྱིང་པོ་ཅན། འདི་ལྟའི་ངོ་མཆར་སྤྱི་ཡིས་བསམ་མི་བྱ། ཞེས་བྱ་བ་ནི།
རྗེ་བཙུན་སྒྲ་མ་ཙཱ་ཁ་ཆེན་པོའི་ནུས་པར་ཐར་བ་ཡོངས་སྤྱོད་པའི་
གཏམ་དུ་བྱ་བ། དད་པའི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཞེས་བྱ་བ་ལས། གཞོན་ཅུ་ཉིད་ཀྱི་
གནས་སྐབས་ཡོངས་སྤྱོད་པའི་རིམ་བར་བྱེ་བ་སྟེ་དང་པོའོ། །

༥ དེ་ལྟར་བྱའི་གཞོན་ཅུ་དེ་ཡང་། སྟོན་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པར་གོམས་
པར་བྱས་པའི་བཟང་པོའི་རིགས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཡོངས་སྤྱོད་པས།
བྱིས་པའི་གནས་སྐབས་ཉིད་ན་ཡང་འདི་ལྟར་ཏོག་ཏེ། བྱིས་ན་གནས་
པ་ནི་བྱ་བ་ངན་བ་སྤྲོ་ཆོག་པའི་ལས་ཀྱིས་བྲེལ་བའི་འཆིང་བ་དམ་པོས་
བསྐྱམས་པ། བག་མེད་པའི་གནས་སྤྱོད་ཀྱི་ཅིང་། ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་འགལ་
བ། ཟས་གོས་དང་བྱིས་ཀྱི་སོ་ཆེས་དང་ནོར་མཛོན་པར་སྐྱབ་བ་སོགས་
ཀྱིས་ནུས་པར་དགུགས་པས་བཟོད་པར་དཀའ་བའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་མེ་
འོབས་ལྟ་བུར་གྱུར་ལ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ནི་ཉེས་པ་དེ་དང་དེ་འབྲེས་པ་གཞན་
དག་ལས་ཀྱང་རྒྱུ་བྱིས་ཕྱོགས་པར་བྱེད་པའི་སྟོང་མ་བ་སྟེ། དུས་གསུམ་
ཀྱི་སངས་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཉིད་ཡང་དག་པར་
སྐྱངས་སོ་སྟེས་དུ་དགོངས་ནས་དགྲུང་ལོ་བཙུན་པའི་(རབ་བྱུང་༤ རྒྱུ་ལོས་
༡༣༤༣ རྒྱུང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལོ་༡༤)ཆོ། བྱིས་ནས་བྱིས་མེད་པར་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་
མཛད་དེ། དུར་སྟོན་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཡང་དག་པར་བཞེས་སོ། དེ་ལ་རྗེ་

རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད། རོག་མར་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་དང་། རབ་ཏུ་འབྱིན་
པར་མཛད་པ་ལ་སོགས་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི། གོང་དུ་བཟོད་
པ་ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་པ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། དེའི་རྣམ་
པར་ཐར་པ་སྤྱོད་པ་མཆོན་ཅམ་ཞིག་ཞར་བྱུང་དུ་བཟོད་ན། དེའི་འཁྲུངས་
ཡུལ་ནི་མདོ་ཁམས་སྤྲད་ཡིན་ལ། གཞོན་རུ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་དབུས་
གཙང་དུ་བྱོན། སྟེ་ཐར་པ་བཀའ་ཤིས་སེལ་སོགས་ལ་པར་བྱིན་དང་བྱམས་
ཆོས་ཐམས་ཅད་མཁས་པར་བསྐྱབས། གཙང་གི་སྤར་ཐང་དུ་བྱོན། བཙུ་
ལྷན་རིག་རལ་¹གྱི་བྱ་ཆེན། བཙུ་ལྷན་པ་རང་གི་གདན་ས་ལ། ལྷོང་སྟོན་
རིགས་པའི་སེལ་²ལ་ཆད་མ་རྣམ་ངེས་གསན་སྤྱོད་མཛད། དེའི་ཆེ་རིགས་

༡ བཙུ་ལྷན་རིག་རལ། (༡༩༩༧-༡༩༩༩) མཆོན་ངོ་མ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཡིན། ཡར་ལུང་
ལུ་ཐང་དུ་འཁྲུངས། ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་ནང་། རྒྱ་གར་རྒྱ་ནག་ཁ་ཆེ་བལ་བོད་དང་། སིང་ལྷ་སྤྱིང་
དང་ཟངས་སྤྱིང་ཨོ་རྒྱུན་དང་། མི་ཉག་ཡུ་གར་ལ་སོགས་དཀར་པོའི་ཡུལ། ཀུན་གྱིས་ཆད་
མར་བཀྱར་ལ་བྱག་འཆལ་ཡོ། ཞེས་པ་ནི་ཅུང་ཤོབ་ཆེ་ནའང་ཐང་མོད། དགུང་ལོ་ ༣༠ ཅམ་ནས་
ས་རྟོར་གོང་མ་ཆོས་སྤྱིན་བདག་བྱས་པའི་ཆོས་འཁོར་མང་པོའི་ནང་མཁས་པའི་གྲགས་པ་ཐོབ།
སྤར་ཐང་དུ་ལོ་ ༤༤ ཅམ་བཞུགས་ནས་བསྟན་པའི་བྱ་བ་མཛད། དེབ་སྟོན་ལས་གསུང་འབྲུམ་
པོད་ ༡༤ ཡོད་པར་བཤད་པས། རྟོན་གྱིས་བསྟན་བཙུ་ལྷ་བརྒྱུ་ལྷ་གཅིག་མཛད་ཅེས་པ་
ནི་ཆོས་ཆེན་ལ་གོ་བ་ཡིན་ནམ་སྟེ། ཞིབ་ཐ་དགོས་ན་བཙུ་ལྷན་པ་རང་གིས་བརྟམས་པའི་
བསྟན་བཙུ་ལྷ་དཀར་ཆག་ཀྱང་སྤར་བས་དེར་གཟིགས་ཤིག ། བཙུ་ལྷན་པ་རང་གི་དཔོན་
བསོད་སྟོན་གྱིས་བསྐྱལ་བ་ལྟར་སྤར་ཐང་པ་བསམ་བཟང་གིས་བརྟམས་པའི་ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་
ན་བཀའ་བསྟན་སྤྱོད་པ་བྱས་སྤོར་མི་གསལ་བས་དབྱེད།

༢ ལྷོང་སྟོན་རིགས་པའི་སེང་གོ། (13thc) མིང་གཞན་མདོག་སྟོན་པ་རིན་ཆེན་སེང་གོ་ཟེར།
མདོག་སྟོན་པ་ཡིན་ཆེ་སྟེ་དང་ངམ་རིང་གི་མདོག་ཆུའི་སྟོན་སྤྱོད་པ་སུ་འཁྲུངས་པ་ཡིན་སྟེ།
འདིར་བཙུ་ལྷན་པ་རང་གི་གདན་ས་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡང་དབྱེད་དགོས་ཏེ། རིག་རལ་འདི་
སྤར་ཐང་གི་གདན་ས་པ་ཡིན་དགོས་པ་ལྟར་སྤང་ཡང་། སྤར་ཐང་གི་གདན་རབས་གང་ནའང་
ཁོང་དང་། ཁོང་གི་སྟོན་མ་ལྷོང་སྟོན་ཟེར་བ་ཞིག་བཟངས་མེད། རིག་རལ་རང་གི་ཁྲི་མ་སྤར་ཐང་

པའི་གནས་ཀྱི་དགག་སྒྲིབ་ཅུང་ཟད་འཆར་དཀའ་བ་བྱུང་བ་ལ། ཞ་ལུར་¹
 འོན་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རང་འོན་གྱི་བྱང་དུ་གསོལ་བ་བྲག་ཏུ་བཏབ་
 ཅིང་། ཞབས་ལ་ཁྲག་རྩོལ་གྱི་བར་དུ་ཉིན་མཆན་དུ་སྒྲོར་བ་མཛད་པས།
 སྒོ་ཤོས་ཀྱི་རྒྱས་པ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་འབྱུངས་ཏེ། རིགས་པའི་གནས་ལ་
 ཐོགས་པ་མེད་པར་གྱུར་ནས། ཚད་པ་བཟང་བའི་མཆོག་ཏུ་གྲགས་པ་བྱུང་
 ཞིང་། མཐུན་ཆེན་དཀོན་པོ་བྱང་ཡང་སྤར་ཐང་པའི་སྒྲིམ་ཆུ་ལ་བརྟེན་ནས་
 གྲང་ལེགས་པར་སྤངས། དེ་རྗེས་ཞ་ལུར་²གྲུ་སྒྲོར་ལ་འོན་པས། རིན་པོ་
 ཆེ་བུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁུན་པ་གདན་སར་ཐེབས་ནས་འདུག་པ་ལའང་།
 ཆོགས་སུ་བཟོ་སྒྲིང་མཛད་པས་ལེགས་པར་ཟིན། མཁས་པའི་གྲགས་
 པའང་ཐོབ། སྤར་མདོ་སྤང་དུ་འོན། ཤིང་ཀུན་སྡེ་གསར་³གྱི་མཁན་པོ་
 མཛད། དེའི་སྐབས་ཤིག་ཏུ་བདེ་བ་ཅན་གྱི་གདན་ས་མཛད་པར་བྱ་བའི་
 གདན་འཁེན་བྱུང་བས་དབུས་སུ་ཐེབས། འོན་ཀྱང་གདན་སའི་སྐབས་
 མ་འཛོད། ཡོ་བྱང་མང་དུ་བསྐྱམས་འོན་པ་ནམས་ཀྱིས་བདེ་བ་ཅན་དང་

གི་གདན་རབས་¹ པ་དང་² པ་མཆིམས་ནས་མཁའ་གྲགས་དང་སྒྲིམ་ཆུ་སྟོན་ལམ་ཆུལ་ཁྲིམས་
 གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཡིན་པོས་གྲང་། དགྲུ་བ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆན་དང་བཅུ་བ་གྲགས་པ་བཙོན་འགྲུས་
 བས་བབྲངས་པས། རིག་རལ་རང་གི་གདན་ས་གཞན་ཞིག་ཡོད་མེད་དབྱེད་དགོས།

1 ཞ་ལུར་ རྒྱ་བྲང་དཔར་མ། དབུས་དཔར།

2 ཞ་ལུར་ རྒྱ་བྲང་དཔར་མ། དབུས་དཔར།

3 ཤིང་ཀུན་སྡེ་གསར། མདོ་སྤང་ཆོས་འབྱུང་དུ། ཤིང་ཀུན་སྡེ་གསར་ནི་རྒྱ་སྤང་ཞིན་ཟེ་ཟེར་བ་དེ་
 ཡིན་དགོས་ཟེར་བ་ལས། ཞིན་ཟེའི་སྒྲོར་དམིགས་བསལ་བཤད་པ་མི་སྤང་། འོན་ཀྱང་ས་དེར་
 ཤིང་ཀུན་མཁར་དང་ཤིང་ཀུན་སྡེ་གསར་ཞེས་དགེ་དགོན་གཉིས་དང་། ས་དགོན་བརྒྱུ། ཤིང་
 ཀུན་གྱི་དགོན་ལག་རྒྱ་དགོན་མང་དུ་ཡོད་པར་བཤད། ཤིང་ཀུན་མཁར་ནི་རྒྱ་དགོན་བྱང་རིན་
 ཆེན་གྲགས་ཀྱིས་དུས་རབས་13 པར་བཏབ་པ་དང་། དེར་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་དང་ཡོན་
 ཀོང་མ་གཉིས་ཀ་འོན་ཟེར། དེར་སངས་ཤིང་ཀུན་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

སྒྲུང་ཐང་པོགས་སུ་གཙུག་ལག་ཁང་དང་དགེ་འདུན་གྱི་ཞབས་རྟོག་
 གྲུ་ཆེན་བསྐྱབས་ནས། ཡབ་ཚས་སྤེངས་¹སུ་སྦྱེས་མཆོག་རྟོགས་སྣན་
 པའི་²བྱང་དུ་སྐྱབ་པ་ལ་བྱོན། དུག་རྩས་གང་ཡོད་ཟླ་མ་ལ་ཕུལ། སྐྱབ་པ་
 ལ་ཅེ་གཅིག་དུ་བྱིས་བས། ཞི་གནས་ཀྱི་ཚྭོང་བ་བྱད་པར་ཅན་འབྱུངས།
དེ་རྗེས་མདོ་སྐད་ལ་བྱོན། རྒྱ་ཁྱུང་³དང་། ཨ་སྐྱང་དགོན་⁴ཟེར་བའི་དགོན་

- १ ཡལ་ཚེས་ལྷིང་ས། སྤྱེས་མཆོག་བསམ་དཔལ་བས་དུས་རབས་ ༡༧ པར་སློ་མི་ཚེས་ལྷིང་ས།
 དང་ཉིན་གཅིག་ལ་བཏག་། དགོན་དེ་གཉིས་ཀྱི་རྟོགས་ལྡན་ཆས་མ་ཟེ་བསོད་སྤྱོམས་ཀྱིས་འཆོ་
 ཞིང་། རབ་བྱུང་ལྔ་ཅེ་སྤྱོམས་ཁིམ་པ་ལ་ཡང་དག་སྤྱང་སྤྱང་ནས་ཚེས་ལུགས་གང་ལའང་ཆོག་
 གཅིག་ཀྱང་མི་སྤྱོད་ཅེས་གྲགས། དེང་སང་གང་དུ་ཡོད་པའི་གསལ་ཁ་མ་མཐོང་ཡང་། ཆོད་
 དཔག་བྱས་ན་འབན་མོ་ལྷན་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་དམ་སྤམ།
 २ སྤྱེས་མཆོག་རྟོགས་ལྡན་པ། (༡༣༤༡ - ༡༣༤༦) ཡལ་ཚེས་ལྷིང་ས་འདེབས་མཁན་སྤྱེས་མཆོག་
 བསམ་གཏན་དཔལ་བ་དང་གཅིག་ཡིན། ཡར་འཕྱོག་བྱང་མདར་འཁྲུངས། རྩ་བཀྱ་ཚེས་རྩེ་
 པསྟེན་ནས་སྤོས་ཉམས་རྟོགས་ཆེ་བས་གོང་ནས་གདན་འདེན་བྱུང་ཡང་མ་ལེབས། རོ་ནང་
 རྟོགས་རྒྱལ་བས་ཚེས་ཀྱི་བཟོ་སྒྲིང་ལ་གདན་བྱངས་ཀྱང་། རྩ་མ་སངས་རྒྱལ་ཀྱི་མདུན་ནས་སྤོ་
 འདོགས་བཅད་ཐེན་བས་སུ་ལའང་འདྲི་དགོས་པ་མེད་ཅེས་གསུངས་བར་གྲགས། འབའར་བ་
 རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོས་གཙོད་ཀྱི་གདམས་པ་ཞུ་ཡུལ་རྩ་མ་རྩ་རི་པ་ཡང་འདི་ཡིན་ནས་སྤམ།
 ३ བྱ་ཁྲུང་དགོན། བག་བྱ་ཁྲུང་འཕྲ་བའི་གནས་ཀྱི་མིང་དགོན་ལ་སྤྱར་བ་བྱ་ཁྲུང་ཐེག་ཆེན་ཡོན་
 ཏན་དར་རྒྱས་སྤིང་ནི། ཚེས་རྩེ་དོན་བྱལ་རིན་ཆེན་གྱིས་ ༡༣༤༤ ལོར་བཏབ། བྱ་ཆང་བཞི་དང་
 དགོན་ལག་ཉེར་ལྔ་ཡོད། མདོ་སྤྱང་ཀྱི་བྱང་གི་དགོན་ཆེན་བཞིའི་ཡ་གྲལ་དང་། མཁས་པ་མང་
 པོས་ཞུ་མེར་བསྟན་པའི་འབྱུང་ཁུངས་ཞེས་བསྟགས། རྩེ་ཙོང་ཁ་བས་དགེ་ཚུལ་བསྟུབས་སའི་
 གནས་དང་། དབུས་ཕྱོགས་སུ་མ་ལེབས་སྟོན་དུ་སྟོབ་གཉིར་གནང་ཡུལ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན།
 དེང་སང་མདོ་སྤྱང་པ་ཡན་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
 ༤ ག་སྤྱང་། ཚེས་རྩེ་དོན་བྱལ་རིན་ཆེན་ཡུལ་དེར་ལེབས་སྤྱབས་མི་ཞིག་གིས་རི་དྲགས་ལུ་བའི་
 བྱང་ཞིག་ལུལ་བས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས་པའམ། ཞིགས་པ་ཉི་མ་ཤར་མ་ཐག་བུ་དུ་རྒྱངས་པ་
 འཕྲ་བ་ཡོད་པས་ཤར་པར་ཐེར་བ་སྤྱུར་ཆག་ནས་ག་སྤྱང་ཐོགས་ཐེར། ག་སྤྱང་སྤར་པ་དགོན་
 བོ་ཚེས་རྩེ་དོན་བྱལ་རིན་ཆེན་གྱིས་ ༡༣༤༦ ལོར་བཏབ། ག་སྤྱང་དགོན་པ་དང་གཞ་པའི་མདུན་
 བས་དགེ་བསྟེན་ཁྲ་སཤ་རྫོང་རི་ཁྲོད་གནིས་མི་འཁྲུག་པ་གལ་ཆེ། ག་སྤྱང་འདི་བར་ལས་ཉམས་

བ་གཉིས་བཏབ། མོ་སྒྲེལ་གྱི་བར་དུ་པར་ཆད་ཀྱིས་ཐོག་བྲངས། བྱམས་
 ཆོས་རྣམས་དང་། བརྟག་གཉིས། སྤྱོད་འབྲུག་སོགས་ཀྱི་བཤད་བ་མཛད་
 གྲང་། བཞེད་བ་ལྟར་གྱི་པན་ཐོགས་ཆེར་མ་བྱུང་བས་ཐུགས་སྦྱོར་བར་གྱུར་ཏེ།
 ཤ་སྒྲུང་དུ་དཔོན་པོ་ཤུག་བཟང་པོ་ཟེར་བ་ཞིག་གདན་སར་བསྐྱོས། ཁོང་རང་
 གིས་² བྱ་ཁྱུང་དུ་སྐྱུབ་པ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཛད་བ་ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་མཁས་ཤིང་
 གྲུབ་པ་བརྟེན་པ། ལྷག་པའི་ལྷས་དངོས་སུ་རྗེས་སུ་བཟུང་ཞིང་བྱིན་གྱིས་
 བརྒྱབས་པར་ཡང་གྲགས་པ། སྐུ་འདྲའ་བར་ཉི་བ་ན་ལྷའི་སིལ་སྟན་དང་མེ་
 ཏོག་གི་ཆོགས་ལ་སོགས་པས་མཆོད་ཅིང་འདི་ནས་བྱང་སྤྱོགས་ལོགས་
 སུ། ར་སྐྱ་སྤྱོགས་ཞེས་བྱ་བའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཞིང་དུ་འཕྱོན་པར་
 བས་མཁའ་ལས་སྐྱ་མངོན་སུམ་དུ་བྱུང་བ། རྒློག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་མངོན་
 སུམ་དུ་གཟེགས་པ་ཐོགས་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་
 པའི་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་མངའ་བ་ཞིག་སྟེ།³ དེ་ཡང་ཁོང་པས་སྒྲར་
 བང་དང་བདེ་བ་ཅན་དུ་ར་སྐྱོལ་དང་འབྲུལ་བ་མང་དུ་བཏང་། དེ་དུས་སྟོན་
 མེར་ཞིག །རྗེ་འདི་བ་སྐྱུ་བྱང་ན་བཞུགས་པ་ལ། ཆོས་གངས་དང་དུས་ངེས་
 པར་ཡིད་ལ་བྱུངས་ཤིག །དེ་རིང་སྒྲར་བང་ན་རང་རེའི་ར་སྐྱོལ་དང་འབྲུལ་

ཆག་ཤུགས་ཆེར་བྱེད་པ་དང་། ཡིན་གཤེད་གཤོད་ཆུང་པ་སྤྱི་ཆེར་ཆེ་བས་པར་བྱེད་པ་ལྟས་
པར་ཤ་སྤྱད་དགོན་ཤུན་ཆོགས་ཆོས་འཕེལ་ཡོད་ཟེད། དེར་ནང་མདོ་སྤྱད་པའི་གཤོད་ཆེད་ཆོད་སྤྱད་
སྤྱི་ཡོད།

- ༡ དཔོན་པོ་ལྷ་ཀྱ་བཟང་པོ། (13thc)འདིར་དཔོན་པོ་ཞེས་འབྱུང་ཡང་དཔོན་པོ་ཡིན་ནམ་སྟེ།
 དེ་ལྟར་ན་ཆོས་རྒྱུ་ཡིན་ཆེན་གྱི་དཔོན་པོ་སྟེ་སྟུན་མཆད་དང་། ལ་སྐྱེད་གོན་གྱི་གདན་
 རབས་གཉིས་པ་ཡིན།
 ༢ གི་ དབྱས་དཔར།
 ༣ ཉེ། དབྱས་དཔར། གཙང་དཔར།

བ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་གསུངས། རྗེ་འདི་པས་ཀྱང་། དུས་ཚིགས་ཐུགས་ལ་
བཞག་ནས། སྤྱིས་འབྲུལ་སྐྱེལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་མར་ལ་སླེབས་དུས་ལེགས་
པར་ངེས་པས། ར་སྐོལ་བྱས་པའི་ཉི་མ་དེ་ཉིད་རང་དུ་འདུག་གསུང་བ་
དང་། ཡབ་ཏུ་ཉོགས་ལྡན་བ་སྐྱ་གཤེགས་ནས་བྱང་སེམས་བ་¹གདན་
སར་བསྐོས། ཁོང་གི་གསུང་ཡིག་འབྲུལ་སྐྱལ་དང་བཅས་བ་མདོ་སྟེང་
དུ་ཁོང་བ་ལའང་བསྐྱར་བྱུང་བའི་ལན་རྣམས་ཡར་ལ་བསྐྱར་དུས། སྤར་
ཀྱི་འབྲུལ་སྐྱལ་བསྐྱར་བ་སོགས་འསྟོད་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་གསུང་ཞོག་
ཐམས་ཅད་ཀྱ་རུ་དཀོན་གཞིན་བ་ལ་མཛད། སྤར་རང་རེ་ལ་བྱང་སེམས་
པས་བྱང་བ་ཡིན་པས་དེ་ལ་མཛད་བ་དྲག་ལགས་ཞུས་པས། འདི་གས་
འོང་གསུང་། ལན་འཁྱར་མི་རྣམས་ཀྱིས་དབུས་སུ་སླེབ་ཅ་ན། བྱང་སེམས་
པའང་འདས་ནས། ཀྱ་རུ་དཀོན་གཞིན་བ་ཡབ་ཀྱི་གདན་སར་བསྐོས་ཆར་
འདུག་གསུང་། དེ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་ཡོ་རྒྱས་མང་དུ་བསྟེན་དུ་ཡོད་
ཀྱང་མངས་པར་འགྱུར་བས་མ་བྲིས་ལ། དེ་འབྲུ་བའི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཚོགས་
ཀྱིས་མདོན་པར་མཐོ་བའི་སྒྲ་མ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་པས་མཁན་པོ་མཛད།

༡ བྱང་སེམས་ལ། ཀྱ་རུ་དཀོན་གཞིན། (13thc) འདི་གཉིས་ནི་སྤྱིས་མཚོག་བསམ་གཏན་
དཔལ་བའི་སྟོབ་མའི་གཙོ་བོ་དང་། ཡབ་སྐོ་གཉིས་ཀྱི་གདན་རབས་གཉིས་བ་དང་གསུམ་
བ་ཡིན། ཁོང་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཆོས་རྗེ་འཕེལ་གཡག་བ་བསམ་གཏན་སྤྱན་རླབ་(༡༣༣༥-
༡༤༠༥)ཡིན་པ་འདྲ། འདི་དག་གི་ཉམས་ལེན་གཙོ་བོ་ནི་པ་དམ་བ་སངས་རྒྱས་ནས་བརྒྱད་པའི་
དམ་ཆོས་སྤྱག་བསྐྱེལ་ནི་བྱེད་ཡིན་པར་གྲགས།

དབྱུས་གཙང་¹དང་བལ་པོ་²སོགས་སྤྱི་མཐུན་གྲུབ་དང་བརྒྱུ་ཏ་དུ་མ་ལ་
མདོ་སྤྱོད་དུ་མ་སྤྱོད་པའི་བཞེས་གཉེན་ཆེན་པོ། ཏ་དཔེན་གཞིན་ཏུ་

༡ དབྱུས་གཙང་། དབྱུས་དང་གཙང་གཉིས་བསྐྱེད་པའི་ཡུལ་ལྷང་སྤྱི་མིང་ཡིན། བོད་བཙན་
པོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལྟེ་གནས་ཡིན་པས་དབྱུས་དང་། དེར་འབབ་པའི་རྒྱ་བོ་ཆེ་ཤོས་ཡར་ལྷང་
གཙང་པོའི་ཕྱའམ་སྟོད་ཕྱོགས་སྤྱི་གནས་པས་གཙང་ཟེར། གཙང་ཞེས་པ་ནི་གནའ་དུས་ཕྱ་དང་
སྤྱུག་ལ་གོ་བར་དགོ་ཆོས་(༡༤༠༣-༡༤༥༡)ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་ཡིན། མདོར་ན། བོད་མདོ་
དབྱུས་ཁམས་གསུམ་དུ་བྲེས་པའི་དབྱུས་དང་། བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་དུ་བྲེས་པའི་དབྱུས་གཙང་
དམ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཆོལ་ཁ་སྟེ། ཡོངས་གྲགས་སོགས་ལ་སྤྱོད་པའི་མངའ་རིས་གྲང་ཐང་བར་གྱི་ཡུལ་
ལྷ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་དབྱུས་གཙང་ཟེར།

༢ བལ་པོ། ཡུལ་དང་ཡུལ་མི་གཉིས་ལས་འདྲིར་སྤྱི་མ་ལ་གོ། རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་ཡོད་པའི་
བར་ཡུལ་ཞེས་པ་རྩར་ཆགས་པའོ། བལ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་བཟང་བས་བལ་ཡུལ་ཞེས་སོགས་ཀྱང་
སྤྱི། ཡོངས་གྲགས་ནི་ཐར་མི་རིགས་ལས་སོགས་པའི་ནི་པལ་ཟེར། བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་པལ་
ཆེ་བ་བལ་ཡུལ་དང་བལ་ཡུལ་བརྒྱུད་ནས་བོད་དུ་དང་། རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། གནའ་
དུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི་རྒྱ་གར་རིག་བྱེད་པ་སྤྱི་མཆོངས་ལྟར་ཡིན་ཆོད། སངས་རྒྱུ་ཤུ་ཐུབ་
པའང་དེར་སངས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བལ་ཡུལ་དུ་འབྱུངས། ཆེ་ཐང་ནས་བཤད་ན། དུས་རབས་
གསུམ་པ་ཙམ་ནས་ལི་ཏྲ་ལྷེས་དབང་བསྐྱུར་བས་ན་ལི་ཏྲ་ལྷེའི་དུས་རབས་(༡༠༠-༡༢)ཞེས་
འབོད་པ་དང་། བལ་བཟའ་ཁྱི་བཙན་ཡང་ལི་ཏྲ་ལྷེའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་མོ་ཡིན། ལི་ཏྲ་ལྷེས་བཟུང་
བའི་ཡུལ་ཡིན་པས་ལི་ཡུལ་དུ་འདོད་མཐུན་ཡང་ཡོད། སྤོང་བཙན་ཀྱི་སྤྱི་ཆེའི་སྤྱད་ཙམ་ནས་
དུས་ལྷན་རིང་པོ་ཞིག་ལ་བོད་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་རྒྱལ་ཕན་ཞིག་ཏུ་གྱུར། དེ་རྗེས་ཁོ་ཁྱེད་དང་།
ཡེ་རང་། ཡམ་བུ་བཙས་གཙོ་བོ་རྒྱལ་ཁམས་གསུམ་བྱུང་བ་དང་། རྒྱལ་རྒྱུད་ནམས་སྤྱི་ལྷེ་
རིགས་ཡིན་པས་སྤྱི་ལྷེའི་དུས་རབས་(༡༣༠༡-༡༣༥༤)ཞེས་འབོད། དུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་
པར་གོ་རྒྱུ་རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་ཁམས་དེ་གསུམ་དང་། དེ་མིན་རྒྱལ་ཕན་བཙན་པོ་སྤྱི་གཉིས་ཙམ་དབང་
དུ་བསྐྱུས་ནས་ད་ལྟའི་བལ་ཡུལ་འདི་གྲུབ། མི་ཀེ་རིག་མཛོད་ལྟར་ན། དེར་སྤྱོད་པའི་ཡུལ་ལ་
མངའ་སྡེ་ ༡༥ ས་ཁྲོན་གྱི་ལོ་མི་ཤར་གྱི་བཞེས་ཁྲི་ ༡༥ མི་འབོར་ས་ཡ་ ༣༤ སྤྱི་ཆེས་ཉིན་
ཆུ་ལོ། ཁ་ལོ་བ་གཡོན། མི་རིགས་ཆེ་ལག་ ༡ ཡུལ་སྤྱོད་ ༡༠ ལྷག་ ཉིན་རྒྱ་ ༡༡%ནང་པ་ ༤%ཁ་
ཆེ་ ༤.༤%གི་རན་ཏ་ ༣%ཡེ་ལྷ་ ༡.༤%གཞན་དག་ ༡%རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་NP རྒྱལ་ས་
ཀ་མ་མན་ཏུ། ཁ་པར་ཨང་+༤༣༡ དུལ་མིང་རུ་པི་(rupee)དང་བསྐྱེད་པའི་ཏགས་པ་ཡིན།

མེད་གེ་¹ཞེས་གྲགས་པའི་སློབ་མ་གཞོན་ཏུ་བྱང་ཆུབ་²ཅེས་བྱ་བས་སློབ་
དཔོན་མཛད་དེ། ཆོག་ས་ལྷ་དགེ་ལྷུ་གི་སློབ་པ་ཡང་དག་པར་མཐོས་
ཤིང་། མཚན་ཡང་སློབ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ཞེས་བྱ་བར་གསོལ་དོ།
སློབ་པ་འདིས་བྱིས་པ་ཉིད་ནས་བདག་གིར་མཛད་དེ། བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་
བདག་པོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་འགྱུར་བར་དགོངས་ནས། ལྷགས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་

༡ ཏ་དཔེན་གཞོན་ཏུ་མེད་གེ། (13thc)འབྲུངས་ཡུལ་གསལ་པོ་ཞིག་མ་མཐོང་། བྱ་བྱང་གདན་
རབས་ལྟར་ན། འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་(༡༢༣༥-༡༢༩༠)ཀྱི་སློབ་མ་གྲུ་ཆེན་བཞི་ལས་ཏུ་
དཔོན་བྱང་རིན་ཆེན་གྲགས་ཀྱི་ཆ་པོ་ཡིན་པ་དང་། གཉའ་གོང་བྲག་དཀར་དཔོན་བཏབ་པར་
དགེ་འདུན་ཁྲི་དང་། ལྷགས་པ་སྟོང་། དམག་མི་འབྲུམ་ཅམ་ཆོགས་ཟེར། འདིའི་དཔོན་རྒྱུད་ཏུ་
དཔོན་ནས་མཁའ་མེད་གེ་སོགས་ཀྱིས་དབྱས་ཀྱི་གདན་ས་ཁག་ཏུ་ཏུ་དཔོན་ཁམས་ཆེན་ནམས་
བཅུགས་པར་བཤད། གདན་སའི་ཁམས་ཆེན་ལ་མཆོན་ན། ཏུ་དཔོན། ཏུ་འོན། ཏུ་དཔོན། ཏུ་
འོན། ཅི་རིགས་ལས་གཅིག་གྱུར་མེད། སྤྱི་ཆ་པོ་དང་ཉེ་རྒྱུད་ལ་དཔོན་ཡིན་ཡང་འདིར་དཔེན་
ཞེས་འབྱུང་བ་ནི། དབྱ་མེད་ཀྱི་ན་རོ་དང་འབྲེང་བུ་ནོར་བ་རྒྱན་ལྷན་ལྟར་རམ། ཏུ་དཔེན་ཞེས་
གོ་གནས་ཀྱི་མིང་ཡིན་ནམ་དཔྱད། ཏུ་དཔེན་རྒྱལ་པོ་ཟེར་ན་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ནམས་
ལ་གོ། དབྱས་གཙང་དང་བལ་པོ་སོགས་སུ་མཁས་བྱུང་དང་བརྟེན་ཏུ་མ་ལ་མདོ་སྒྲགས་དུ་མ་
སྤངས་པའི་བཤེས་གཉིན་ཆེན་པོ། ཞེས་པ་ལྟར་ན། ལྷར་ཐང་པ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སློབ་
དཀར་འབྲུ་བ་གཞོན་ཏུ་མེད་གེ་དང་གཅིག་ཡིན་ནམ་ཡང་སྟམ།

༢ གཞོན་ཏུ་བྱང་ཆུབ། (14thc) བྱ་བྱང་དཔོན་པའི་གདན་རབས་གཉིས་པ་དང་། ཀོ་ལུ་དཔོན་
འདེབས་མཁན་ཀོ་ལུ་བ་གཞོན་ཏུ་བྱང་ཆུབ་འོད་ཟེར་ཡིན་ཟེར། བེ་མེར་ལས། བྱ་བྱང་བཤད་
སྤྱུལ་སྤྱིང་ཙ་བའི་འདེབས་པ་པོ་འདི་ཞེས་དངོས་སུ་མ་བྱུང་། ཞེས་གཞོན་ཏུ་བྱང་ཆུབ་འོད་ཟེར་
གདན་རབས་དང་པོར་བཅུས་ཡོད། གཞོན་ཏུ་བྱང་ཆུབ་དང་གཞོན་ཏུ་བྱང་ཆུབ་འོད་ཟེར་གཉིས་
གཅིག་པ་ཡིན་ཆེ། བེ་མེར་དུ་སྐབས་འདིར་ཇི་ཅོང་ཁ་པའི་དགེ་ལྷུ་གི་ལས་སློབ་ཡིན་པའི་
གསལ་ཁ་ཞིག་འདོན་འོས་པ་ལྟར་སྤང་ཡང་མ་བྱུང་བས་དཔྱད། གལ་སྲིད་འདི་ཕྱི་ལོ་³༡༣༠༡
ལོར་ཀམ་པ་རང་བྱུང་དོན་ཇི་ཇི་བསྟན་པར་རྫོགས་པའི་མཁན་པོ་དགེ་འདུན་སྤང་བ་གཞོན་ཏུ་བྱང་
ཆུབ་དང་གཅིག་པ་ཡིན་ཆེ་ཇི་ཅོང་ཁ་པ་དགེ་ལྷུ་གི་སྤྱུལ་སྐབས་ཏ་ཅང་བཤེས་པ་ཞིག་ཡིན་ངེས།
ཀོ་ལུ་བ་གཞོན་ཏུ་བྱང་ཆུབ་འོད་ཟེར་ལས་ཀོ་ལུ་བ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཆོད་(༡༤༥༡-༡༦༣༥)སྟེ་ཐོང་
ནམས་བྱུང་བར་བྱ་བྱང་གདན་རབས་སུ་བཤད།

ཤིན་ཏུ་གཅེས་པར་བཟུང་སྟེ། སྤུང་གི་ཤིང་ལྡན་པ་ཆེན་པོ་མངོན་པར་
འབྲུག་པའི་ལྷ་གྲ་ལྟར་ལེགས་པར་བསྐྱངས། རབ་ཏུ་བྱུང་ཞིང་དོ་རྩེ་ཐེག་
པའི་སྒོར་སྤུང་པར་མཛད་དེ། དབྱུས་གཙང་དུ་འབྱོན་པའི་རྩྭ་ཏར་དང་དོ་
དམ་སོགས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་མཛད་པས། བཀའ་བློན་ཆེ་བའི་སྤྲ་མ་ཞིག་ཏུ་
མཛད་པ་ཡིན་ནོ།།

འདིར་སྤྲ་མ་ལ། དབང་པོ་རབ་ཞི་དུལ་བའི་དཔལ་གྱིས་ནི།། ཆངས་
སྒྱུད་གྱིས་ཀན་ལྷ་ཡི་བྱང་སྟོང་ཡང་།། མི་བསྐྱུན་གྱིས་པ་ལྟར་མཛད་གཞོན་
ཏུ་དེ།། འདིར་ནི་གངས་ཅན་ས་ཡི་ཐེག་ལེར་གྱུར།། རྒྱལ་སྤྲུལ་གཞོན་ཏུ་
སྤྱིང་རྩེའི་སྤྲ་བ་དེ།། ལུན་མཆོམས་དུར་སྤྲིག་གོས་བཟང་འཛིན་གྱུར་པ།།
དེ་ཡི་མོད་ལ་བྱིས་གྱི་སྒྱུད་ཆལ་དུ།། འདོད་པའི་ཀྲ་ལུང་ལ་དགའི་ཅེ་དགའ་
བཏང་།། ཞེས་བྲ་བ་ནི། རྩེ་བཙུན་སྤྲ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ནུམ་པར་ཐར་
པ་ཡོངས་སུ་བརྩོན་པའི་གཏམ་དུ་བྲ་བ་དད་པའི་འབྲུག་རོགས་ཞེས་བྲ་བ་
ལས། བྱིས་ནས་བྱིས་མེད་པར་དེས་པར་བྱུང་བ་ཡོངས་སུ་སྤྱངས་པའི་
རིམ་པར་བྲེ་བ་སྟེ། གཉིས་པའོ།། །

༥ དེ་ལྟར་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་འདི་སྤྲ་མ་དུ་ཡོངས་སུ་རྟོག་པར་མཛད་
དེ། ཆོས་གྱི་རྩེ་སངས་རྒྱལ་བཙུན་ལྷན་འདས་ཀྱི་དེ་གྱིས་རྩེས་སུ་ལེགས་

༡ སངས་རྒྱལ་བཙུན་ལྷན་འདས། (༤༣༥-༥༢༥ BC) རང་བ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཆོས་ལུགས་
སྟོལ་གཏོད་པ་པོ་ཡིན། རྒྱ་གར་བྱང་ཕྱོགས་དང་བལ་ཡུལ་སྟོ་ཕྱོགས་ལུམ་བུ་ནིར་རྒྱལ་རིགས་
སུ་སྐྱེ་འབྱུངས། གཞོན་ཏུ་འོ་སྐབས་རིག་པའི་གནས་དང་བྲག་པོའི་རྩལ་ཀྱན་སྤྱངས། བཙུན་མོ་
ཆངས་པར་སྤྲུལ་གཅིག་འབྱུངས། དགྲུང་ལོ་༡༩ སྐབས་དུས་ལུན་ཐུང་དུ་ཞིག་གི་བདེ་སྤྱིད་ལ་
སྤྱིང་པོ་མེད་པར་དགོངས་ནས་གཏན་གྱི་བདེ་བའི་ལམ་ཞིག་འཆོལ་དུ་ཞུགས། དཀའ་བ་མང་
པོ་སྤྱད་ནས་འཆོལ་ཞིབ་དང་ལག་བསྟར་གནང་། མཐར་རང་གིས་རྟོན་པའི་ལམ་དེ་གཞན་ལ་

པར་གསུངས་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་ལ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དག་གི་ལས་སུ་བྱ་བ་
ནི་གཉིས་ཤིག་བཀའ་སྤྲུལ་ཏེ། འདི་ལྟར་སྒྲོག་པ་ཐོས་བསམ་དང་། སྦྱབ་པ་
བསམ་གཏན་གྱི་རིམ་པའོ།། དེ་བས་ན་བདག་གིས་ཀྱང་རྗེ་དང་པོར་སྒྲོག་
པ་ཐོས་བསམ་གྱི་སྒྲོ་ནས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ལེགས་པར་གསུངས་
པའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་བཞུགས་གཉེན་མཁས་པའི་དེད་དཔོན་ལ་བརྟེན་ཏེ།
བཙན་པའི་བྱ་བོ་དུས་དང་མཐུན་པའི་རྒྱུད་གིས་བསྐྱོད་ནས། རྣམ་པར་
དཔྱད་པའི་སྐྱེ་བ་འཛིན་པ་ལ་བཟོ་བས་འཇུག་པར་བྱའོ་སྣམ་དུ་དགོངས་
ཏེ། དེ་ཡང་གངས་རི་དཔལ་དང་ལྷན་པས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོར་བའི་ཁ་བ་
ཅན་གྱི་ལྗོངས་འདིར་སྔོན་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་¹

བསྟན་པའི་སྔོན་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། ཁོང་གི་མཛད་པ་གཙོ་བོ་བཙན་གཉིས་སུ་བསྐྱུས་ནས་
བཤད་སྟོལ་ཡོད་པ་དང་། བཙན་གཉིས་ལས་ཀྱང་གཙོ་བོ་གསུང་གི་མཛད་པ་པོད་བརྒྱ་ལྷག་ཅིག་
ད་ལྟ་ཡང་ཁོང་གི་ཆབ་ཏུ་བཞུགས་བཞིན་མཆིས།

- ༡ སྔོན་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས། གཙོ་བོ་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་
ལས་སྔོང་བཅན་སྐམ་པོ་ནི་འོག་ཏུ་གསལ། ཁྱི་སྔོང་ལྗེ་བཅན་(༡༧༩-༡༠༠)ནི་ཁྱི་ལྗེ་གཙུག་
བརྟན་དང་སྤྲ་ནས་བཟའ་མང་མོ་རྗེ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲས་སུ་འཁྲུངས། སྔོན་ཆེན་པོ་ནི་སྤྲས་འགོས་
མཆིམས་སྤྲ་ནས་བཞིས་རིམ་བཞིན་བྱས། བཙུན་མོ་ལྗེ་བཞེས་པ་ལས་ཆོ་སྔོང་བཟའ་ལ་སྤྲས་
བཞི་འཁྲུངས། ཆོས་ཕྱོགས་ནས་རྟེན་གསུམ་མང་པོ་བཞེངས་ཤིང་སད་མི་བདུན་རབ་ཏུ་བྱུང་།
སྤིང་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་དཀར་ནག་ལ་དམག་བྱངས་ནས་དབྱ་ལ་བཀོད། ཁྱི་རལ་པ་ཅན་(༡༠༩-
༡༧)ནི་ཁྱི་ལྗེ་སྔོང་བཅན་དང་འཕྲོ་བཟའ་ཁྱི་མ་ལོད་གཉིས་ཀྱི་སྤྲས་སུ་འཁྲུངས། སྔོན་ཆེན་པོ་
ནི་ལྗེ་རྗེས་སུ་སྤྲས་དང་འཕྲོ་ཡིས་བྱས། བཙུན་མོ་ལྗེ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ཀྱང་སྤྲས་མ་འཁྲུངས། སྤིང་
ཕྱོགས་ནས་ཐང་པོད་མཛའ་དུམ་གྱིས་དཔོན་ཞང་རྩོལ་བཙུགས། ཆོས་ཕྱོགས་ནས་རབ་ཏུ་
བྱུང་བ་རེ་ལ་ཁྱི་ཆང་བདུན་རེ་མཆོད་གཞིས་སུ་བྱུང། ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམ་གསུམ་ཞེས་
གྲགས་ཆེ་བ་ནི། གཅིག་ནས་ཕྱིས་ཡིག་ཐོག་གི་ལོ་རྒྱུས་རྟེན་མེན་ལས་བྱུང་བ་དང་། གཉིས་
ནས་པོད་སེལ་བུའི་སྐབས་དགོས་མཁོ་ལ་བསྟོན་ནས་འགྲེལ་བཤད་རྒྱས་བསྐྱུས་བྱུང་བ་ལས།
ཁྱི་འདུས་སྔོང་རྒྱུད་ནག་འཕྲུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་(༦༡༦-༡༠༧)དང་། ཁྱི་ལྗེ་གཙུག་བཅན་མེས་ཨག་

དང་པོ་བཀའ་མཁའ་གྲུབ་རིམ་པར་བྱོན་པ་ནས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་
ཤིང་། བརྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་སྟོན་མེ་ཆེས་ཆེར་དང་
ཐོར་གསལ་བར་མཛད་པ་དང་། བར་དུ་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་དག་གིས་
རྒྱས་པར་མཛད་ཅིང་། ད་ལྟའང་རྒྱན་ཅུང་ཟད་གནས་པའི་ཡུལ་གྱི་སྤྲོངས་
མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི། དབུས་གཙང་གི་སའི་ཆ་འདི་ཉིད་ཡིན་པས་བྱོགས་
འདིར་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་འཁྲུངས་ཏེ། དམ་པའི་ཆོས་ཆོལ་བ་ལ་དཔའ་
ཞིང་། བརྟལ་ཐོད་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཉག་ཏུ་བྱ་ལྟར། རིང་ནས་
བསྟོད་པའི་ལམ་གྱི་སྤྱག་བསྐྱལ་བཟོད་པར་དཀའ་བ་དག་ལའང་རི་སྟམ་དུ་
མི་སེམས་ཤིང་། བེགས་བཤད་ཆོལ་བ་ལ་རིངས་པར་ཆས་པ་ཞིག་གོ།

དེ་ལྟར་དགྲང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པའི་ཆོ། (རབ་བྱུང་ཆེ་ཁྱི་༡༣༡ཕལྷ་གདོང་
 ཁོང་མ་གཉིས་པ་གྲུག་རྒྱལ་མཆོན་ཁྱི་ལོ་༥) ལྷ་མའི་བཀའ་ཀྱང་བསྐྱེལ་ཞིང་།
 བདག་ཉིད་ཀྱང་སྤྱོད་ལྷགས་བྲག་པོས་དབྱུང་གཙང་གི་ཕྱོགས་ལ་འགྲོན་
 བར་བཅུམས་ཤིང་། དེའི་ཆོ་ཆོས་རྗེ་དོན་རིན་པའི་ཞལ་ནས། ངས་ཁྱིད་
 ལ་ཆོས་ཤིག་འཆད་པ་ཡིན། ཅེ་འདྲ་ཞིག་འདོད་གསུངས་པ་ལ། སེམས་
 ལ་པན་པའི་ཞལ་ཏ་ཞིག་སྤྲུགས་ལ་འདོགས་འཆལ་ཞུས་པས། ལྷ་མ་དེ་
 མ་འོངས་པའི་འབྱུང་བར་འབྱུང་བ་མཐུན་པའི་མདོན་བར་རྟོགས་པ་མངའ་
 བའི་སྟོབས་ཀྱིས། འབྱུང་འབྱུང་དང་མཐུན་པར། དང་པོར་ཐོས་བསམ་འདི་
 ལ་གྱིས། དེའི་རྗེས་སུ་འདི་ལ་གྱིས་ཞེས་སོགས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་། དེ་ནས་
 དེ་དག་གི་དོན་ཉམས་སུ་ཡོངས་ལ། དེ་རྗེས་གདུལ་བྱ་རྣམས་སྒྲིན་པར་

ཚོས། (༢༠༧-༢༥༥) ཁི་ལྷེ་སྲོང་བཙན་སངས་ཀྱི་ལེགས་(༢༢༧-༡༩༥)འདི་དག་ཚོས་སྲིད་གང་གི་ཆ་ནས་མཛད་རྗེས་གཞན་ལས་དཔལ་ན་མ་ཡིན་སྟེ།

གྲིས་ཤིག་། ཅེས་པ་ཆོག་ས་སུ་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་གསུངས། གདམས་པ་
 དེ་ཐིན་ཐིས་སུ་མཛད་ནས་བྱོན་པས་དབུས་སུ་ཐེབས་ཅམ་ནས་དེ་བོར།
 ཅད་བཅད་¹ ། གང་མ་རྟེན། དུས་ཤིས་པལ་ཆེ་བའི་ཆོག་བསྟེལ་འདུག་ནའང་།
 ཐོས་བསམ་སོགས་མཛད་པའི་རིམ་པ་ཐམས་ཅད་དེ་དང་མཐུན་པར་བྱང་
 འདུག་གསུང་ཞིང་། གདམས་པ་དེའི་ཆོག་ཤིས་ཀྱང་ཐུགས་ལ་བཞུགས་
 པ་ཐོ་རེ་བ་འདུག་པ་ནི་འདི་ལྟར། གཞོན་ཏུ་སྒོ་བཟང་གྲགས་པ་ཁོད།
 སྒོན་སྦྱངས་དགེ་བའི་ལས་འཕྲོ་ཅན། སྒོན་ཆེ་དམ་ཆོས་བདུད་ཅིའི་རོ།
 འཐུངས་པའི་བག་ཆགས་ཡོད་པར་ངེས། ཞེས་པ་དང་། དུས་ཆེན་རྒྱས་
 འབྲིང་བསྐྱས་གསུམ་གྱི། རྒྱན་དུ་གྱུར་པའི་མངོན་རྟོགས་རྒྱན། ཐོག་
 མར་བསྐྱབ་ཅིང་ནན་ཏན་བྱ། དེ་ལ་མཁས་པར་གྱུར་པ་ན། ལུང་ཆོས་
 ཀྱན་ལ་འཕྲིག་ཚུད་འགྱུར། དེ་ཡང་སེམས་ཀྱི་བྱར་ལ་ཞོག ། དེ་ནས་བྱང་
 རྒྱུ་སེམས་དཔའ་ཡི། ལམ་དང་སྦྱོད་པའི་རྣམ་གཞག་དག ། སྒོན་པར་
 བྱེད་པའི་མདོ་སྟེ་རྒྱན། མཁས་པའི་ཡན་ལག་དག་ཏུ་བསྐྱབ། འཁོར་
 བ་མུ་ངན་འདས་པ་ཡི། རྟེན་དུ་སྒོན་པའི་ཆོས་དང་ནི། ཆོས་ཉིད་རྣམ་
 འབྱེད་བསྐྱན་བཅོས་དང་། ཐོག་མ་ཐ་མ་རྣམ་སྤངས་པའི། དབུ་མའི་ལམ་
 བེ་སྒོན་པས་ན། དབུས་དང་མཐའ་བེ་རྣམ་འབྱེད་དང་། སེམས་ཀྱི་ཆོས་
 ཉིད་དག་པ་ནི། སེམས་ཅན་ཀྱན་ལ་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ཉིད་བདེ་གཤེགས་
 སྦྱང་པོར་ནི། སྒོན་བྱེད་ཐེག་ཆེན་རྒྱུད་ལྔ་མ། བུམས་ཆོས་ལྔ་པོ་དེ་
 དག་ལ། མཁས་པར་བྱེད་པའི་གོ་ཆ་གྲིས། རྒྱས་པའི་བསྐྱན་བཅོས་
 རྣམ་འབྲེལ་དང་། འབྲིང་དུ་སྒོན་པའི་རྣམ་ངེས་དང་། ཤིན་ཏུ་བསྐྱས་

¹ ཅར་བཅད་ སྒྱུ་འབྱུང་དཔར་མ།

པ་རིགས་ཐིགས་ཏེ། ལུས་དང་འབྲ་བའི་བསྟན་བཅོས་གསུམ། གཏན་
 ཆོགས་ཐིགས་པ་འབྲེལ་བརྟག་དང་། རྒྱུད་གཞན་སྦྱབ་པ་ཅོད་རིགས་ཏེ།
 འཕྲོས་པ་ཡན་ལག་ལྟ་བུ་ཟེར། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ལས་བྱུང་བའི། ཆད་
 མ་སྡེ་བདུན་འཛམ་གླིང་ན། སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་གསལ་བྱེད་པ། ཉི་མ་
 རྩེ་བ་ལྟ་བུར་གྲགས། འདི་ཡི་འོག་ཏུ་དེ་ནུས་སྟོབས། དེ་ནས་འགའ་
 ཞིག་བརྗེད་འདུག །མཆོམས་ཤིག་ནས། རྩོ་ཤོས་བཟང་ལྡན་ཁྱོད་ཀྱིས་ནི།
 མཐའ་བུལ་ཆེན་པོའི་ལྟ་བ་ལ། གལ་ཏེ་མོས་པ་ཡོད་ཀྱུར་ན། འཕགས་པ་
 ལྷ་སྦྱབ་²ཀྱིས་མཛད་པའི། དབྱ་མ་རིགས་པའི་ཆོགས་ནུས་དང་། དེ་ཡི་

༡ ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ། (7thc) རྒྱན་བྱག་མཆོག་གཉིས་དང་ན་ལེ་རྒྱའི་པཎ་སྤུབ་བརྟ་བདུན་གྱི་ཡ་
 གུལ་ཡིན། རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀེ་ར་ལ་བྱ་བམ་ཟེའི་རིགས་སུ་འབྱུངས། ཆད་མ་རིག་པ་ལ་
 མཁས་པའི་ཆད་བྱ་བྱེད། ཁོང་གིས་བཅུམས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཆད་མ་ནུས་འབྲེལ། ཆད་མ་
 ནུས་ངེས། ཆད་མ་རིགས་ཐིགས་ཏེ་ལུས་ལྟ་བུའི་བསྟན་བཅོས་གསུམ་དང་། གཏན་ཆོགས་
 ཐིགས་པ། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། རྒྱུད་གཞན་སྦྱབ་པ། ཅོད་པའི་རིགས་པ་སྡེ་ཡན་ལག་ལྟ་བུའི་
 བསྟན་བཅོས་བཞེ་ལ་ཆད་མ་སྡེ་བདུན་ཞེས་གྲགས། བསྟན་བཅོས་གཞན་ཡང་མང་བྱ་མཛད།
 ནང་པའི་ལྟ་ཁང་དང་ཆོས་གཞི་བརྒྱ་ག་བརྟགས་ནས་བསྟན་པ་སྡེལ། ཕྱོགས་སྤང་ཆོས་
 གྲགས་གཉིས་ལས་བྱུང་བའི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆད་མ་རིག་པ་དེས་རྒྱ་གར་གྱི་ཆད་མའི་
 རིག་གཞུང་ལའང་འཕགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་ཐེབས་པར་འདོད།

༢ འཕགས་པ་ལྷ་སྦྱབ། དབྱ་མ་པའི་ཤིང་རྩའི་སྟོལ་འབྱེད་ཡིན། རྒྱ་གར་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀེ་ར་ལ་བྱ་
 བམ་ཟེའི་རིགས་སུ་འབྱུངས། འབྱུངས་ལོ་མི་མཐུན་པ་མང་ཡང་ལོ་རྒྱུས་སྤུ་བ་པལ་ཆེ་བས་དུས་
 རབས་དང་མའི་གཡས་གཡོན་ལ་འདོད། དགྲུང་ལོ་བྱག་བརྒྱ་འདོད་མཁན་དང་ལྷ་སྦྱབ་སྟོན་རྩེས་
 འགའ་འདོད་པ་བཅས་ཡོད། མཛད་རྩེས་ཆེ་བ་འགའ་ནི། ཤིང་ཕྱིན་གདན་བྱངས་ནས་ཐེག་ཆེན་
 དར་བ་མཛད་པ། བྱང་དེས་བྱེས་ནས་གསུང་རབ་འགལ་མེད་བསྟུབས་པ། ན་ལེ་རྒྱུ་(ལོ་རྒྱུས་
 སྤུ་བ་མང་པོས་རྣམ་ཐར་འཛུལ་ལག་ཁང་དུས་རབས་ལྔ་བར་བཞེངས་པར་འདོད་བས་དབྱུང་
 དགོས)དང་རྫོ་རྩེ་གདན་སོགས་སུ་འདུལ་ཁྱིམས་དག་ཐེར་དང་རྟོན་དགོན་མང་བྱ་བཞེངས་པ།
 གསུང་སྟགས་རིམ་པ་ལྔ་དང་དབྱ་མ་རིགས་ཆོགས་བྱག །བསྟོད་ཆོགས་གསུམ་དང་གཏན་

རྗེས་འབྲང་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་དེ། ལྷག་མ་རྣམས་བརྗོད་འདུག་གསུང་ངོ་།¹
དེ་ནས་འབྲི་ཁུང་ཐེལ་པའི་འབྲུལ་དཔོན་ལྷན་མ་རིན་ཆེན་
དཔལ་²གྱིས་གདན་དྲངས་ནས་འཕྲིན་ལས་བ་³དང་འགྲོགས་ཏེ་བྱོན། མྱང་

ཆོགས་གསུམ། སྤྱང་དང་སྦྱབ་ཐབས། སྤྱེ་པོའི་ལུས་སེམས་གསོ་བའི་སྤྱན་དང་ལུགས་ཀྱི་
བསྟན་བཅོས་མང་དུ་མཛོད་བ་རྣམས་ཡིན། བོད་ཀྱི་བསྟན་འགྲུང་ཁྲིད་ལྷ་སྦྱབ་ཀྱིས་བརྒྱམས་
པར་གསལ་བའི་ཆོས་ཆེན་ལྷ་བཙུ་ལྷག་ཙམ་བཞུགས།

༡ གསུངས་སོ།། ཟླ་བའདུངས་མ།

༢ ལྷན་མ་རིན་ཆེན་དཔལ། (14thc) ལྷན་མ་དང་འདན་མ་གདམ་ང་ལྟར་འབྲི། གེ་སར་གྱི་གཏམ་
རྒྱུད་སོགས་སྤྱང་དང་དམངས་ཁྲིད་ན་འདན་འབྲི་བ་དར་སྒོལ་ཆེ། རུས་མཛོད་རྙིང་བ་འགར།
སྤྱང་ཁམས་གསུམ་ན་རུས་རིགས་གསུམ། འདན་མ་བློ་མོ་སུམ་བ་གསུམ། ཞེས་འདན་མ་
ནི་རུས་མིང་དུ་བཤད་པ་ཡོད་ཀྱང་། ཡུལ་མིང་རུས་ལ་ཐོགས་པ་དང་རུས་མིང་ཡུལ་ལ་ཐོགས་
པ་ཅི་རིགས་ཡོད་པས་མི་འགལ། མདོར་ན། རིན་ཆེན་དཔལ་ནི་མཆོད་ཁུངས་འདན་ནས་ཡིན་
པའི་འབྲི་གྲང་པའི་དཔལ་འབྱོར་མཁོ་སྦྱབ་བྱེད་མཁལ་གྱི་དཔོན་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། སི་ཏུའི་བཀལ་
ཆེས་མ་ཅད། བཀའ་བྱའི་དམག་གིས་རྡོ་ར་དང་བྲ་ཐང་བཟུང་ནས་དར་ལྷོག་བཙུགས་སྐབས་འབྲི་
གྲང་མཁལ་པོའི་ཉེ་གནས་རིན་ཆེན་དཔལ་གྱིས་མཐོན་ཆོན་དང་བཅས་ཁ་ཏ་བསྐབ་བྱ་བྱུང་
སྒོར་གསལ་བའི་རིན་ཆེན་དཔལ་དེ་ཡིན་སྟེ། སྤྱན་སྤྱ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྣམ་ཐར་ནང་། ཁོང་
གིས་འབྲུལ་དཔོན་ཞིག་ལ་རང་གི་ཆེབས་པ་ཤ་རྒྱལ་གྲ་བ་གདན་ནས་མདོ་སྤྱད་དུ་བརྒྱངས་པར་
བཤད་པའི་འབྲུལ་དཔོན་དེའང་ཡིན་སྟེ།

༣ འཕྲིན་ལས་ལ། སྐབས་རེར་རྒྱ་ལམ་འབྲུལ་བ་ལ་གོ་བ་དང་། སྐབས་རེར་གཞུང་དང་ཆོགས་སྤྱེ་
ཆེ་ཁག་གི་དངོས་ཐོག་སྤྱེལ་འཕྲེན་བྱེད་མཁལ་ལ་གོ། ཆོས་འབྱུང་མིག་འབྱེད་འོད་སྤྲོད་ལས།
ཕག་བྱའི་འཕྲིན་ལས་པ་ཁྱུང་པོས་བཅོམ་སྐབས་སྤྱན་སྤྱ་བསྟོན་ནམས་གྲགས་པས་ཆོས་སྤྱོད་
བར་དུ་འཁོལ་བའི་རྟགས་མཛོད་སུམ་དུ་བསྟན་ཟེར། ལྷག་ལུང་ཆོས་འབྱུང་ལས། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་
པོས་དབྲུས་གཙང་བལ་ཡུལ་རྣམས་སུ་མཆོད་པའི་ཡོ་བྱང་འབུལ་མི་བཏང་བ་རྣམས་ཁྱུང་པོས་
བཅོམ་ཟེར། དེབ་སྟོན་ལས། ཕག་བྱ་གདན་ས་ཐེལ་གྱི་འཕྲིན་ལས་པ་ཡིན་ཟེར། ཡང་། འབྲི་
གྲང་ཀུན་རིན་(༡༩༥༥-༡༩༩༥)གྱི་སྤྱན་སྤྱ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྣམ་ཐར་ནང་། འབྲི་གྲང་པའི་
འབྲུལ་སྤྱད་པ་རྒྱ་ནས་བྱིར་ཡོང་སྐབས་ཆེབས་པ་ཤ་རྒྱལ་གྲ་བས་འབྲི་རྒྱལ་རབས་བརྒྱབ་ནས་
ཁྲིད་པས་རང་རེའི་འཕྲིན་ལས་པ་རྣམས་བདེ་བར་ཐར་ཡང་། ཕག་བྱའི་འཕྲིན་ལས་པ་རྣམས་

ལོ་སྟོན་གྱི་དུས་སུ། (རབ་བྱུང་༤ཆུ་མའ་༡༣༧༣དགུང་ལོ་༡༧གཉིས་པ་ཤུག་རྒྱལ་ཁྱིམ་
༤)འབྲི་ཁྱུང་དཔལ་གྱི་ནགས་ཁྲོད་¹དུ་ཐེབས། དེའི་ཆོ། འབྲི་ཁྱུང་གི་སྤྱན་རྒྱ་
རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་²བཞུགས་པས། ཁྲོད་གི་སྤྱན་རྒྱ་ར་མཛེལ། ཐེག་
ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་གྱི་ཆོ་ག་དང་། དུག་ཆེན་རྒྱ་ལྡན་ལ་སོགས་པ་གསུམ་
དེ་ནས་སྟོབ་གཉེར་ཞིག་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་ལ། སྟོགས་འགའ་ཞིག་
གིས་དབང་མེད་དུ་བྲིད་ནས་མི་འདོད་བཞིན་དུ། ཆོལ་པའི་སྤྱན་པ་མཁས་

- ཆུ་བཀལ་མ་ཐུབ་པའི་བར་དུ་རྟོར་གྱི་རྒྱལ་པས་སོགས་ཟེར། འདི་ཁྱུང་པོས་འཕྲོག་སྐབས་དང་
གཅིག་མིན་མ་ཤེས་ཀྱང་འཕྲིན་ལས་པའི་གོ་དོན་གསལ་པོ་བསྟན་འདུག།
- ༡ འབྲི་ཁྱུང་དཔལ་གྱི་ནགས་ཁྲོད། འབྲི་ཁྱུང་བཀའ་བརྒྱུད་གྱི་ལྷ་གནས་ཡིན། འབྲི་ཁྱུང་ཐེལ་ལོག་
མིན་བྱང་ཆུབ་སྲིད་ནི་སྟོབ་པ་རིན་པོ་ཆེས་༡༡༧༤ ལོར་བཅད། ཤིང་སེ་བའི་ནགས་ཆོལ་ཆང་
ཆོད་དུ་འཕྲིགས་པའི་དཔེན་གནས་ཡིད་དགའ་བ་ཞིག་ཡོད་པས་དཔལ་གྱི་ནགས་ཁྲོད་ཀྱང་ཟེར།
འབྲི་ཁྱུང་ཐེལ་ལ་འབྲི་ཁྱུང་དཔལ་གྱི་ནགས་ཁྲོད་དང་། གདན་ས་ཐེལ་ལ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་
ནགས་ཁྲོད་དང་བྱང་ཆུབ་ཤིང་གི་ནགས་ཁྲོད་སོགས་བརྗོད་སྟོན་ཡོད། སི་རུའི་བཀའ་ཆེས་ས་
དང་དེབ་སྟོན་ལྟར་ན། ཐེག་མར་རྟོགས་ལྡན་མི་ཉག་སྟོམ་རིང་གིས་དགོན་པ་བཅད་པ་དང་།
ཁྲོད་འདུལ་ཁར་གྲུ་པ་བརྒྱ་ཅམ་ཆོགས། རྗེ་ཅོང་ཁ་པས་སྟོན་ལམ་ཐོག་ཐ་མའང་གནས་འདིར་
མཛད། དེར་སངས་མལ་གྱོ་གྱུང་དཀར་རྫོང་ཁྲོད་སུ་ཡོད།
- ༢ སྤྱན་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་པོ། (༡༣༣༥-༡༤༠༢) འབྲི་ཁྱུང་གདན་རབས་༡༡པ། ཉེར་
གཉིས་པ་འཛམ་སྐྱིད་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཡང་ཟེར། འབྲི་ཁྱུང་གཞོ་རོང་དུ་འབྱུང་རིགས་སུ་
འཁྲུངས། འདས་ལོ་འདི་ནི་གདན་རབས་གསེར་སྒྲུབ་ལས་སྟོང་ཆོས་འབྱུང་ལྟར་ན་
འདས་ལོ་༡༤༣༡ ལ་ཞེས། འབྲི་པག་གཉིས་ཀྱི་དཀའ་འཕྲོག་ནང་ལོ་བརྒྱལ་ཆེ་ཅམ་བྱུང་ཡོད་པེས་
ཀྱང་བསྟན་པའི་བྱ་བ་རྒྱབས་ཆེན་མཛད་སྤང་། ཆོས་དུག་གསལ་བྱེད་ནིར་བྱེད་སྒྲུབ་སོགས་
གསུང་ཆོས་ཡང་མང་པོ་ཡོད། རྗེ་ཅོང་ཁ་པ་ལ་དམ་པའི་ཆོས་གནད་བ་དང་ཆོས་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་
བསྟན་པ་སོགས་གང་ཅིར་རྒྱབ་སྟོར་ལུགས་ཆེད་གནད། རྗེ་ཅོང་ཁ་པས། དུན་ཆོགས་གྲུབ་པའི་
རིགས་སུ་ལེགས་འཁྲུངས་ཤིང་། ཉག་ཏུ་གཞན་པན་བདེ་ལ་རབ་ཏུ་གཞོལ། སྐལ་བཟང་རེ་བ་
སྟོང་པའི་འཕྲིན་ལས་ཅན། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་མཐུན་ལ་འདུད། སོགས་ཀྱིས་བསྟོད་པ་
མཛད་པ་རྗེའི་གསུང་འབྲུམ་པོད་གཉིས་པར་བཞུགས།

པ་དཔོན་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་ཞེས་བྱ་བའི་གས་དུ་བྱོན་ནས། གསོ་དབྱང་
ཀྱི་གཞུང་ལ་སྦྱངས་ཤིང་། ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ཐུགས་ལ་བཟུང་། དེར་ཡུན་
ཏ་ཅང་མི་རིང་བ་ཞིག་བཞུགས་ནས་ཆོས་བྱ་ཆེན་པོ་བདེ་བ་ཅན་²དུ་བྱོན།
བདེ་བ་ཅན་པའི་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་ཐང་བ་བཟ་ཤིས་སེའྲོ་³དང་། གདན་ས་པ་དགོ་

༣ ཆོས་པའི་སྐྱབས་པ་དཀོན་མཆོག་སྐྱབས། (14thc)འདིའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ལག་ལེན་གྱི་རྒྱུད་པ་
དེང་སང་པལ་ཆེར་མེད་པ་འདྲ། ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཁྲ་མ་ཤེས་ཀྱང་། རྣམ་ཐར་ཐུབ་བསྟན་མཛེས་
རྒྱན་ལྟར་ན། རྗེ་ལ་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་སྒྲ་མ་བཅུ་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་གི་གཅིག་ཡིན། འདི་
ལ་བསྟེན་ནས་རྗེ་ཉིད་གསོ་རིག་ལ་མཆོག་ཏུ་མཁས་པར་གྱུར་པའི་སྐོར་རྣམ་ཐར་ཐུར་འདེབས་
ལེགས་བཤད་ཀྱན་འདུས་ན་གསལ། དེའི་གོང་ཅམ་ན་གཡའ་བཟང་ལྷ་རྗེ་ཞེས་སྐྱབས་པ་སྐྱད་
ཐགས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་དག་ནི་ཁྱི་དཔོན་དེ་དག་གི་སྒྲ་སྐྱབས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཆོད།

༡ ཆོས་བྱ་ཆེན་པོ་བདེ་བ་ཅན། གཉལ་ཞིག་འཇམ་དཔལ་རྩྭ་རྩྭའི་སྐོར་མ་ལ་གཉལ་ཞིག་བྱ་དགུ་
ཞེས་བྲགས་པའི་ནང་ཆོན་རྒྱ་འཆིང་བྱ་བས་ ༡༩༠༥ ལོར་བཏབ། རིམ་བཞིན་རྒྱ་ཆང་༡ དང་།
ཁམས་ཆོན་༩ བྱང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་འདིར་ཐེངས་འགའ་ཐེབས་ནས་ཡུན་རིང་བཞུགས་པ་དང་། རྟག་
དུའི་རྟོགས་བརྟུན་དང་། རྟོར་གོང་མ་ལ་གནད་བའི་འཕྲིན་ཡིག །ཞུགས་གནས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་སྒོ་
གསལ་བཟོད་པའི་ཐེམ་སྐྱས་སོགས་ཀྱང་གནས་འདིར་མཛད། གསུང་བྱ་ནས་རྩ་སྟོད་བྲ་ཆང་འདིར་
སྟོས་པ་ནས་གཞི་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། སྤར་མིང་སྟེ་ཐང་བདེ་བ་ཅན་ཞེས་པའི་ཆོས་ཏུ་སྟེ་ཐང་བ་
བ་སྟོད་པ་གསེར་སྤར་རྣམ་འབྲེལ་བྲ་ཆང་ཞེས་འཛིན། དེང་སང་རྩ་ཤར་རྩྭ་འཛིང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༢ རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་ཐང་བ་བཟ་ཤིས་སེའྲོ། (14thc) བདེ་བ་ཅན་གྱི་གདན་རབས་༩ དང་༡ པ་
བཅས་གདན་ས་པ་ཐེངས་གཉིས་གནད། མཁར་ནག་ཆོས་འབྱུང་དུ་ཀྱན་སྦྱངས་བཟ་ཤིས་སེང་
གོ་ཞེས་པའང་འདི་ཡིན་ནམ་སྟུམ། འདིའི་གོང་གི་བདེ་བ་ཅན་གྱི་གདན་རབས་ནི། རྒྱ་འཆིང་བྱ་
བ། སངས་རྒྱུས་དཔལ། གཉལ་ཐགས་ཐུལ། རྒྱ་སྟོན་བསོད་རིན། དགོ་བྲག་པ། སྟོབ་དཔོན་
སྟོ་རིན་བཅས་ཡིན། བཟ་ཤིས་སེང་གོ་སྐྱབས་དེར་བདེ་བ་ཅན་གྱི་གདན་རབས་ཐུར་པ་ཡིན་པ་
དང་། ལས་ཐོག་གདན་རབས་ནི་དགོ་བསྐྱོངས་པ་ཡིན་པས། སྤར་མ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་ཐང་བ་དང་
ཕྱི་མ་ལ་གདན་ས་པ་ཞེས་བརྟུན་པ་ཡིན་ནམ་སྟུམ།

བསྐྱོངས་པ་¹གཉིས་ལ་²ཆོས་འབྲེལ་གསལ། སློག་པའི་སློབ་དཔོན་གཙོ་བོ་
སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་བ་³དང་།⁴ ཞར་ཆོས་པ་སློབ་དཔོན་
ཆེན་པོ་ལྷ་རྒྱུན་པས་⁵མཛད་ནས། ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་མན་

༡ དགེ་བསྐྱོངས་པ། (14thc) དགེ་སློས་དང་། དགེ་ཁོངས། དགེ་སྐྱོང་། དགེ་གོང་སོགས་དག་
ཆ་མང་ལ། ཡུལ་མིང་ངས། རུས་མིང་ངས། ཡང་ན་གོ་གནས་ཀྱི་མིང་ཡང་ཡིན་སྟེ། བསྐྱར་
ཅེས་གསལ་བའི་སློན་མེལ་ས། འདི་ལ་དགེ་ཁོང་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་འབྲུང་བ་ནི་ཡི་གེ་
པས་མིང་གཉིས་གཅིག་དུ་འབྲེལ་ལས་སྟེ། རྒྱས་ཐར་ལེགས་བཤད་སློན་མེའི་ནང་། གདན་ས་
བ་ལེ་ཤེས་མེང་གེ་ཞེས་འབྲུང་ཡང་། དེ་བ་སློན་ནང་དགེ་གོང་བ་དར་མ་མེང་གེ་ཞེས་འབྲུང་བ་དེ་
ཡིན་པོས། དེ་ལྟར་ན་བདེ་བ་ཅན་གྱི་གདན་རབས་༡༡པ་ཡིན།

༢ གཉིས་ཀ་ལ་ སླ་འབྲུམ་དཔར་མ།
གཉི་ག་ལ་ སླ་བྲང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་མ།

༣ སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། རོ་མཚར་བའི་གཏམ་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་པ་ལས། རྗེ་ཅོང་ཁ་བའི་སླ་
མ་སྟུམ་ཅུ་ཅ་གངས་ཤིག་བཟངས་པའི་སྐྱབས་སུ་དཀའ་བཞི་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་བ་དེ་
ཡིན་ནས་སྟུམ། ལེགས་བཤད་གསེར་བློང་ཚུམ་པ་ལ་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གཤམ་ཆེ་བའི་སླ་
མ་བཞི་ལས་གཅིག་ཡིན་ཟེར། སླ་མ་བཞི་ནི། རོལ་པའི་འབྲུག་རྒྱུ་ལོ་གསལ་ལྟར་ན། ཐོག་མར་གཤམ་
ཆེ་བ་ཆོས་རྗེ་དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན། བར་དུ་གཤམ་ཆེ་བ་སྟེ་ཐང་བ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། བདེ་བ་ཅན་བ་
ལྷ་རྒྱུན་པ། མཐའ་མ་གཤམ་ཆེ་བ་རྗེ་འདུལ་དཔལ་བཅས་བཞི་ཡིན། འགའ་ཤེས། ཐོག་མར་གཤམ་
ཆེ་བ་ལྷ་རྒྱུན་ཡོན་རྒྱུ་གཉིས། བར་མཐའ་གཤམ་ཆེ་བ་ཉ་འདུག་གཉིས་ཡིན་ཟེར། བཞུ་ཆེན་བྲམས་
པ་སྤྱིང་པ་ལ་བྲག་འབྲུལ་དུ་ཡོང་མཁན་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཡང་འདི་ཉིད་ཡིན་
ཆོ། དགྲུང་ནིའི་བབ་ལ་གཞིགས་ན་འདིར་གསལ་བ་ལྟར་སློག་གི་སློབ་དཔོན་ཅམ་ཞིག་ལས་
ཆོས་གསལ་ཡུལ་གྱི་སླ་མ་ཞིག་ཨེ་ཡིན་སྟེ། འབྲུངས་ཡུལ་ནི་ཡར་རྒྱུ་བྲོགས་སུ་ཡིན་འདྲ་
བ་ཞིག་ནུས་ཐར་དེར་བཤད་དོ།

༤ ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་བ་དང་། སླ་བྲང་དཔར་མ།
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་དང་། དབུས་དཔར་མ།

༥ ཞར་ཆོས་པ་སློབ་དཔོན་ལྷ་རྒྱུན་པ། (14thc) འདིའི་ལོ་རྒྱུས་མ་མཐོང་ཡང་། བདེ་བ་ཅན་གྱི་
གདན་རབས་༡༣པ་གནང་མཁན་དབུ་རྒྱུན་པ་ཞེས་བ་དང་གཅིག་པ་ཡིན་ནས་སྟུམ་སྟེ། གང་
ལྟར་སྟེ་ཐང་བདེ་བ་ཅན་གྱི་མཁས་པ་ཞིག་དང་། ལེགས་བཤད་གསེར་བློང་ཚུམ་པ་ལ་ཐོག་

དག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱ་ཅ་འབྲེལ་ལ་ལེགས་
པར་ཐུགས་སྦྱོར་མཛད། ཞག་བཅོ་བརྒྱད་ཅམ་གྱིས་གཞུང་གི་ཆོག་མཐའ་
དག་ཤིན་ཏུ་བྱང་བར་ཐུགས་སུ་ཆུད་ཅིང་། འཇམ་སྤུའི་ལྷོ་ཁྱེད་ལྷོ་ཁྱེད་ནས་
ཆོས་གསན་ཅིང་དོན་ཀྱན་ཆུབ་པར་མཛད་དེ། སྤྱིར་བ་བཅི་བ་སོགས་
ཀྱི་ཐུགས་རྩོལ་ཆེར་མ་མཛད་པར་ཡང་། རིང་པོ་མ་ལོན་བ་ལ་ཤེས་རབ་
ཀྱི་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་ཆོག་དོན་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་གྱུར་ནས། སློབ་
དཔོན་དང་ཁྱོགས་མཆེད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་སྒོ་སྒོས་ཀྱི་ཅལ་ལ་དཔག་པར་
དཀའ་བའི་སྒོས་ཆེས་ཆེར་ངོ་མཆར་བའི་གནས་སུ་འཛིན་ལ། ཐེག་པ་ཆེན་
པོ་མདོ་སྤེའི་རྒྱན་ནི། སྤར་མདོ་སྤྲད་²དུ་བཞུགས་པའི་དུས་ནས་ཐུགས་
ལ་ཆུད་ཅིང་། བཤད་གསར་དང་། འཆད་པ་ལ་སོགས་མཛད་ཀྱང་། བདེ་

མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གལ་ཆེ་བའི་སྒྲ་མ་བཞི་ལས་གཅིག་ཡིན་ཟེ།

༡ འཇམ་སྤུའི་ལྷོ་ཁྱེད་ འགྲོ་མགོན་ཆོས་འབགས་(༡༩༣༥-༡༩༩༠)དང་ཏུ་ཡུག་པ་རིག་པའི་སེང་གེ་
གཉིས་ཀྱི་སློབ་མ་ཞང་མདོ་སྤེ་དཔལ་ཀྱི་དགེ་སྤྱུག་འཇམ་སྤུ་ནམ་མཁའ་དཔལ་གྱིས་མཛད་པའི་
པར་བྱིན་ཀྱི་ལྷོ་ཁྱེད་མཛད་ལུང་མང་པོ་ཅན་དེ་ཡིན། འཇམ་སྤུ་ནམ་མཁའ་དཔལ་ནི་འབྲུངས་ཡུལ་
གཙང་དང་། དུས་རབས་༡༩ མཇུག་ཅམ་ལ་ཡིན་ཆོད། ཞང་མདོ་སྤེ་དཔལ་ལ་སློབ་མ་འཇམ་
དབྱངས་སྤུ་པོ་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་འབྲུང་བས་གཅིག་མིན་དཔྱད།

ལྷོ་ཁྱེད་ སྤུ་འབྲུམ་དཔར་མ། དབུས་དཔར་། གཙང་དཔར་།

༢ མདོ་སྤྲད་ བོད་ཀྱི་ཆལས་བྱང་ཤར་གྱི་ཡུལ་ལུང་སྤུའི་མིང་ཡིན། སྤུ་ཆོགས་ཀྱི་འགྱུར་འགྲོས་
དང་། རྒྱལ་རབས་འཕོ་འགྱུར། ཆབ་སྲིད་དར་རྒྱུད། སྤྲད་དོན་པའི་དགོས་མཁོའི་དབང་གིས་
ཡུལ་མིང་མང་པོ་ཞིག་གི་ཁྲབ་ཁོངས་ལའང་ཆེ་ཆུང་སྤྲད་ཆོགས་གྱུར་དང་འགྱུར་བཞིན་པ་ལྟར་
མདོ་སྤྲད་ཀྱང་དེ་ལས་མ་འདས། སྤྱིར་བཏང་བཤད་ན། བོད་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་དུ་བྱེས་
པའི་མདོ་དང་། བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་དུ་བྱེས་པའི་མདོ་སྤྲད་ཀྱི་ལིང་རྟེན་ཆོལ་ཁ་སྟེ། ཡོངས་
གྲགས་མ་ཆུ་ཁུག་པ་ནས་རྒྱ་མཆོད་རྟེན་དཀར་རྒྱུད་བར་གྱི་ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་དེ་ལ་མདོ་སྤྲད་ཟེ།
ཙོང་ཁ་དང་མདོ་ཁམས་ཞེས་པའི་མཆན་གཉིས་ལ་གཟིགས།

བ་ཅན་པའི་སྒྲ་མ་འཇམ་རིན་པ་¹ཞེས་གྲགས་པའི་དགོ་བཤེས་ཆེན་པོ་དེ་
བྱམས་ཆོས་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་²པར་བྱེད་ཀྱིན་འདུག་པས། མདོ་སྡེ་རྒྱལ་ལ་
སོགས་པའི་བྱམས་ཆོས་རྣམས་ལེགས་པར་གསལ་བྱེད་ཐུགས་སྡུ་ཆུད་
པར་མཛད། བདེ་བ་ཅན་ན་ཐུགས་སྦྱོར་ལ་བཞུགས་པའི་ཆོ། སྐབས་ཤིག་
ཏུ། རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་རྣམ་འབྲུལ། ས་སྦྱོར་མའི་དབང་པོའི་
ཅོད་པན། དཔལ་ལྷན་སྒྲ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་པ་³དཔེན་

༡ སྒྲ་མ་འཇམ་རིན་པ། (14thc) བསྟན་ཅེས་གསལ་བའི་སྦྱོན་མེ་ལས། བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཆོས་
འཆད་པ་ཞེས་འབྲུང་ཡང་། བདེ་བ་ཅན་གྱི་གདན་རབས་༤ པ་ཡིན། རོལ་པའི་འབྲུག་རྒྱལ་
ལས་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་ཞེས་འབྲུང་ཡང་། བྱམས་ཆོས་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་ཞེས་དང་།
དུས་ཚོད་གྲངས་སྐབས་གསལ་བུ་སྤྱིར་སྟོན་པའི་གདན་རབས་༣༤ པ་འཇམ་དབྱངས་རིན་
ཆེན་གྲགས་པ་ཡིན་ངོ་ཆེ། སྐབས་དེར་གསལ་བུའི་གདན་ས་འབྲུལ་ནས་བདེ་བ་ཅན་གྱི་གདན་
ས་པ་གནང་སྟེ་ཡོད་པས་བདེ་བ་ཅན་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་སྟེ། བདེ་བ་ཅན་འདེབས་མཁན་
རྒྱ་འཆིང་བྱ་བ་ཡང་དང་ཐོག་གསལ་བུའི་གདན་ས་པ་ཡིན། འཇམ་རིན་པས་མཛད་པའི་མདོ་སྡེ་
རྒྱལ་གྱི་རྣམ་བཤད་བསྟན་པའི་ཉི་མ་སོགས་བྱམས་ཆོས་སྦྱོར་རྣམས་དེར་སང་འབྲས་སྦྱངས་
གནས་བཅུ་ལྷ་ཁང་ནས་ཐོན་ཡོད་འདུག །ཞུ་དམར་མཁའ་སྦྱོད་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར་ནང་། བདེ་
བ་ཅན་པ་སྦོལ་དཔོན་འཇམ་རིན་པ་ལས་བྱམས་ཆོས་ལྟ་དང་། ཚད་མ་རྣམ་པའི་འདུལ་བ་མདོ་
ཅ་རྣམས་གསལ། ཞེས་པའང་འདི་དང་མི་གཅིག་འདྲ།

༢ བྱམས་ཆོས་ལ་མཁས་ སྤྱི་འབྲས་དཔར་མ།

༣ སྒྲ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན། (༡༣༡༩-༡༣༥༥) ས་སྦྱོར་མའི་ཅོད་ཀྱི་པ་ཡིན། སྒྲ་
བྲང་ཁག་བཞེ་ལས་རིན་ཆེན་སྤང་གི་ཁོངས་སུ་ཞུ་ལྷ་ཁང་གསལ་བུ་འབྲངས། སྡེ་གཟར་
སྐབས་ཀྱི་དེ་ཆེད་གཏམ་སར་ཐེངས་མང་པོའི་བས་བྱེད་པའི་ཉི་མ་ལྟ་བུར་ཆུབ་རྒྱལ་མཆོན་
(༡༣༠༩-༡༣༤༤)གྱི་བཀའ་ཆེམས་ནང་གསལ། རྟོར་གྱི་གདན་འདེན་ཐེངས་གསུམ་ཅམ་
འབྱོར་ཡང་མ་ཐེབས། སྡེ་གདོང་གོང་མས་དབུ་སྒྲར་བཀུར། འདིར་རྗེ་ཅོང་ཁ་པས་ཁོང་ལས་
ཆོས་གསལ་ཆུམ་གསལ་ཡང་ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་ཁག་ཏུ་གསལ་པོ་མེད་པ་འདྲ། གསུང་འབྲས་
པོད་བྲུག་བཞུགས།

གནས་ཆོས་རྫོང་¹དུ་བྱུག་པེབས་པའི་སྤྱན་སྲར་མངལ། འཇམ་དབྱངས་ཨ་
ར་པ་ཅ་ནའི་རྗེས་གནང་། བདེ་མཆོག་བྱིལ་བྱ་པའི་ལུས་དཀྱིལ་གྱི་དབང་།
གྲུང་གི་མགོན་པོའི་རྗེས་གནང་རྣམས་གསལ་ཏོ།²

དེ་ལྟར་ལོ་གཉིས་ཅམ་ལ་(༡༣༡༣/༡༡-༡༣༡༤/༡)པར་བྱིན་གྱི་ཆོག་དོན་
ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་གྱུར་ནས། དགྲུང་ལོ་བཅུ་དགུའི་སྟེང་དུ་(རབ་བྱུང་༤འི་ལོས་
༡༣༡༥)སྟེ་གདོང་གོང་མ་གསུམ་པ་སྤྱན་སྲ་གསལ་བ་བྱང་ཆུབ་ཁྱིལ་³གསང་བ་³དང་བདེ་བ་

༡ ཆོས་རྫོང་། རྒྱ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བཏབ་པའི་ཆོས་རྫོང་གཉིས་ལས་
གཅིག་ཡིན། འདིར་དབེན་གནས་ཆོས་རྫོང་ཞེས་འབྱུང་བ་དང་། གྲུན་མཁྱེན་གོ་རམས་པས་
(༡༤༣༤-༡༤༤༤)མདོ་མཁར་ཆོས་རྫོང་ཞེས་དང་། དབྱིད་འབྲེལ་དབྱར་གྱི་ར་གསང་ལས་
སྟེ་ཐང་ཆོས་རྫོང་ཞེས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་འདྲ། དེང་སང་ཆུ་ཤུར་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། རས་
བྱིས་ཉིས་བརྒྱ་མ་ལས། འདི་ལ་དདུལ་གཞི་ཆོས་རྫོང་ཞེས་འབྱུང་བ་ནི་དདུལ་རྒྱ་ཆོས་རྫོང་དང་
འབྲུགས་པ་ཡིན་ནམ་མེད་གཞན་ཡིན་མ་དེས། དེང་སང་བཞད་མཐོང་སྟོན་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཨོ་
རྒྱན་ཆོས་རྫོང་དང་དདུལ་རྒྱ་ཆོས་རྫོང་ཞེས་གཉིས་འབྱུང་བ་ལས། སྤུ་མ་ནི་རྒྱ་མ་དམ་པ་བསོད་
ནམས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བཏབ་པ་འདྲ་ཞིག་དང་། བྱི་མ་ནི་ཀུན་སྲངས་ནམ་མཁའ་གསལ་གྱིས་
བཏབ་པ་དདུལ་རྒྱ་རྒྱལ་སྤོགས་མེད་བཟང་པོ་(༡༣༤༥-༡༣༤༥)ལ་ལུལ་བ་འདྲ་ཞིག་ཁོང་
རྣམ་གཉིས་སོ་སོའི་རྣམ་ཐར་ལས་འབྱུང་།

༢ གསལ་ཏོ།། སྤྱུ་འབྲུམ་དཔར་མ།

༣ གསང་བུ། རྒྱུ་ལོ་ལྷ་བ་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་གྱིས་༡༠༡༣ ལོར་བཏབ། ལོ་རྒྱ་བ་སྟོ་ལྷན་
ཤེས་རབ་(༡༠༥༤-༡༡༠༤)དང་དེའི་བྱ་ཆེན་ཞང་། གྲོ། འབྲེ། འབར་བཞི། ཆ་པ་ཆོས་སེང་
(༡༡༠༤-༡༡༤༤)དང་། དེའི་སྟོབ་མ་སེང་ཆེན་བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་བྱུང་། སྟོབ་གཉེར་བྱེད་
སྟངས་གསར་གཏོང་རིམ་པ་ཞིག་བྱས་པ་ལས། ས་སྤྱུ་དང་། བཀའ་བརྒྱད། རོ་ནང་། དགོ་
ལུགས་གཙོས་པོད་གངས་ཅན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་མང་པོའི་སྟོབ་གཉེར་གནང་སྟངས་ཐང་གསང་
བྱའི་ལུགས་གྱིས་ལུགས་རྒྱུ་ཆེ་ཆེ་ཤོས་ཐེབས་ཡོད། གསང་བུའི་གདན་ས་བ་གཅོང་བ་འཇམ་
སེང་དང་། གཉལ་བ་དད་བཟང་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་ཅམ་ནས་གསང་བུ་ལ་གླིང་སྟོད་སྟོད་གཉིས་
སུ་གྱིས། གསང་བུ་རྒྱ་ཁག་༡༠ ཞེས་པ་ནི་བྲ་ཆང་ངམ་ཁམས་ཆེན་དང་འདྲ་ཞིང་ས་དགོ་གཉིས་
ཀ་ཡོད། དེང་སང་སྟོད་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

ཅན་ལ་སོགས་པ་ནུས་སུ་བྱ་སྒྲོར་¹ལ་བྱོན། གློ་བྲོས་དང་ཆོས་སྐད་ལུན་སུམ་
ཆོགས་པའི་སྒྲན་པ་རིང་དུ་སོང་ཞིང་། བཤེས་གཉེན་མཁས་པ་དག་གི་ཡིད་ཀྱི་
དབང་སོ་ནུས་པར་དཔྱད་པའི་ལྷགས་ཀྱས་དངས་པར་གྱུར་ཏོ། ། དེ་ནས་གཙང་
སྒྲགས་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་དེ། རིན་སྤངས་²ཀྱི་རོང་ཆེ་བ་ལ་མཛད། གཞུང་

༡ བྱ་སྒྲོར། གཞུང་ཆེན་པོའི་དཀའ་གནད་ལ་སློ་འདོགས་གཙོད་པའི་ཆེད་དུ་མཆན་ཉིད་ཀྱི་ཚོད་
བྱའམ་ཆོས་བྱ་ཆེན་པོ་མང་པོར་བསྐྱོར་པའི་དོན་ཡིན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་དགྲའ་ལོ་༡༤ནས་༣༥བསྟེན་
པར་མ་རྫོགས་བར་དུ། གསང་ཕུ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་མཐར་ཆེད་ཐང་བར་ཚོད་བྱ་ཆེན་པོ་བཙུ་
དང་། གསང་ཕུ་དང་ས་སྐྱ་སོགས་འགའ་ཞིག་ན་ཐངས་གཉིས་རེ་བཅས་གནང་ཡོད། ལམ་
ལུགས་འདི་བོད་དུ་དུས་རབས་༡༡པ་ཙམ་ནས་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། དུས་རབས་གསུམ་(༡༧-
༡༨)ཀྱི་རིང་ཏུ་ཙང་དར་སྒོལ་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག །བྱ་སྒྲོར་མཛད་སྤངས་ནི་ཆ་ཉར་གློ་བཟང་ཚུལ་
ཁྲིམས་ཀྱི་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་ནུས་ཐར་ལས། བྱ་སྒྲོར་ཞེས་པ་ནི་འདུས་སྡེའི་སྒྲ་མ་དག་ལ་ཁྱས་ནས།
དགོན་པ་དེའི་མཁས་པ་ནུས་ཀྱིས་རིམ་བཞིན་རིགས་ལམ་གཏོང་བ་ལ། གང་དྲིས་པའི་དོན་
ཕྱེ་སྟེ་ལན་འདེབས་པ་ཡིན་ལ། ཞེས་པ་ལྟར་ཡིན། དེ་ཉིད་ལས། མཁས་པ་ནུས་ཀྱིས་རྟོགས་
དཀའ་ཟབ་གནད་སྒྲ་མོ་དག་ལ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་དེ་དྲིས་ཀྱང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་ནོར་བ་དང་ཆགས་
ཐོགས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་སོ་སོར་ཞིབ་ཏུ་བྱེ་ནས་ལན་མཛད་པས་མཁས་ཀྱན་སྐྱགས་ཡིད་
རང་དབང་མེད་པར་འཕྲོག །ཅེས་གསལ།

༢ རིན་སྤངས། རིན་སྤངས་རྫོང་ནི་ལག་བྲུས་བཅེགས་པའི་རྫོང་ཆེན་༡༣ ནང་ཆན་ཆེ་གསལ་གིག་
ཡིན། རིན་སྤངས་ཀྱིས་སྤྱིད་དབང་བཟུང་སྐབས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སའང་ཡིན། སྤྱིར་རིན་སྤངས་པའི་
མི་རྒྱུད་ཀྱི་རྫོང་དཔོན་དང་པོ་ནི་རིན་སྤངས་ནུས་མཁའ་རྒྱལ་མཆན་ཡིན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། ཤེས་
བྱ་ཀུན་ལ་དེ་མེད་མངོན་སུམ་སྟོན། ལུས་ཅན་ཀུན་ལ་བྱ་གཅིག་ལྟ་བུར་བཅེ། རབ་འབྱམས་
ཞིང་བཞུགས་བདེ་བར་གཤེགས་ནུས་ཀྱིས། མི་དབང་ཁྱིད་ལ་རྟག་ཏུ་སྤྱོད་གྱུར་ཅིག །མངའ་
རིས་བྱམས་པའི་བྱགས་ཀྱིས་ལེགས་སྤྱོད་ཞིང་། སྐབས་གསུམ་གྱས་པས་སྤྱི་བོའི་གཙུག་ན་
འཁྱར། ཡ་རབས་སྤྱོད་ཚུལ་དགོ་མཆན་དུ་མས་མཛེས། གངས་རིའི་ཁྲིད་ཀྱི་མགོན་མེད་
ཟས་སྟོན་ཉིད། ཅེས་བསྟུགས་བཞེད་མཛད། དཔུས་གཙང་དུ་བཞི་ལས་གཙང་གཡས་དུར་
གཏོགས། དེར་སང་རིན་སྤངས་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། དགའ་ལྷན་ཁྲི་ཐོག་ལྷ་པ་གཡལ་སྟེ་གློ་
བྲོས་ཆོས་སྤྱོད་(༡༣༡༤-༡༣༦༣)ཡང་ཡུལ་འདིར་འབྱངས། འདི་ལས་ཆོས་རྗེ་སངས་རྒྱལ་རྒྱ་
མཆོ་(༡༥༥༡-༡༦༠༣)སོགས་སུ་ཡི་སྐབས་མགོན་སྐུ་ཕྱེད་རིམ་པ་ཞིག་ད་ལྟའི་བར་དུ་བྱུང་།

ལམ་བསྐངས་ནས་ས་སྐྱ་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་ལ་ལམ་ཁྲོགས་རྩོག་དན་པ་
ཞིག་ཡོད་པའི་སྐབས་ཀྱིས། རིན་སྤངས་ཀྱི་རྒྱང་མཁར་ཤུའི་¹ལ་ལ་བྱོན། ཉང་
སྟོང་མཁར་ཁ་ལ་མཛད་ནས་ཞ་ལུར་²ཕེབས། བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་³པའི་དམ་པའི་

༡ རིན་སྤངས་རྒྱང་མཁར་ལ། ཉང་སྟོང་མཁར་ཁ། འདི་གཉིས་ནི་ཞ་ལུར་འཕྲོ་བར་བརྒྱལ་དགོས་
པའི་ལ་ཆེན་པོ་གཉིས་སམ། སྐབས་འགར་ལ་མཛད་ཅེས་པ་ནི་ཡུལ་ལུང་དེ་དང་དེ་བརྒྱད་ནས་
བྱིན་པའམ་དེར་ལམ་བྱས་ནས་བྱིན་པའི་དོན་དུ་གོ། ཐུགས་སྤང་དགོས་པ་ཞིག་ལ། དེར་སང་
ལུང་ཞེས་འབྲི་བ་བྱགས་ཆེ་ཡང་། རྣམ་ཐར་འདི་དང་ལེ་མེར་སོགས་སུ་ཉང་ཞེས་འབྲུང་བས་དེ་
བཞིན་འབྲི་རྒྱ་ཡིན་ན་མི་འཁྲག་པ་གནང་གལ། སྤྱིར་རྒྱལ་ཐོར་༡༩ སྐབས་ནས་ཡུལ་མིང་དེ་
ལྟར་ཡིན་པ་ཏུན་ཤོང་ཡིག་རྙིང་སོགས་ལོ་རྒྱུས་རྙིང་པ་ཁག་ཏུ་གསལ་བས་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་
ཆེ་ཡུལ་འདིར་ཕེབས་ནས་བདུད་རྩིའི་རོ་ལུང་བར་བྱའོ་གསུངས་པས་བྱང་ཡུལ་ཐོགས་ཟེར་བ་
ནི་ཁྲམ་པའི་ཆོས་བཤད་ལས་མ་འདས།

༢ ཞ་ལུ། སྤར་ཁྱི་སྟོང་༡༩ ལས་གཅིག་ཡིན། ཞ་ལུ་དགོན་པ་ནི་ལྷེ་བཙུན་ཤེས་རབ་འབྲུང་གནས་
དང་ལོ་སྟོན་རྩོམ་དབང་བླུག་གཉིས་ཀྱིས་དུས་རབས་༡༩ པར་བཏབ། མདའ་སྐྱུག་གི་སྐབས་ཏུ་
གསེར་གྱིས་བཀང་བ་འཕངས་པ་ཞིང་ནང་གི་ཞ་ལུ་ལ་ཐོག་པ་དེར་དགོན་པ་བཞེངས་པས་ཞ་
ལུ་གསེར་བཀང་ཐོགས་ཟེར་མཁན་ཞིག་དང་། ཡང་། གསེར་ལས་བྱས་པའི་ལྷས་གང་པའི་ཁང་
པ་ཡིན་པས་ཞ་ལུ་གསེར་ཁང་ཐོགས་ཟེར་མཁན་ཡང་ཡོད། བྱིས་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེས་གདན་
ས་མཛད་པ་ནས་དར་རྒྱས་སུ་གྱུར། སྐབས་དེར་གྲུ་ཆང་བཞི་དང་གྲུ་པ་བདུན་སྟོང་ཅུ་ཆོགས་
ཟེར། དེར་སང་གཞིས་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། དགའ་ལྷན་ཁྲི་ཐོག་བཞི་པ་ཞ་ལུ་བ་ལེགས་པ་
རྒྱལ་མཆོན་(༡༩༡༥-༡༩༥༠)ཡང་ཡུལ་འདིར་འཁྲུངས།

ཞ་ ལྷ་ཐང་དཔར་མ། དཔུས་དཔར།

༣ བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ། (༡༩༤༠-༡༩༤༩) ཁོ་ལྷ་དང་ཞ་ལུའི་གདན་ས་པ་ཡིན། གཙང་ཤལ་སྤང་
དུ་འཁྲུངས། རོད་གངས་ཅན་གྱི་མཁམ་པའི་ཆད་དུ་བྱེད། ས་པག་གཡལ་ཆེལ་རྣམས་འཁྲུག་
སྐབས་དང་ཁེལ་བས་ཆིངས་འདུམ་ལ་ཐེངས་མང་ཕེབས་དགོས་བྱུང་། གསུང་འདུམ་ཞོལ་པར་
མ་སོད་༡༤ ཡོད། ངས་ཀྱང་སྟོམ་ན་མན་ལུང་གྲུ་ཅུ་ཅམ་ཞིག་འོང་མཆི་སྟེ། ལྷ་མའི་བཀའ་ས་
ཁྲིག་པར་མི་ཆེ་བཤད་པ་ལ་བསྐྱལ་བ་ཡིན་གསུངས་སྐད། མཛད་རྗེས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པ་
མང་པོ་ཡོད་པ་ལས་བསྟན་འགྲུར་ལེགས་སྤྱིག་གིས་ཆོས་ཆད་ཆེག་སྟོང་ལྷག་གསར་དུ་བསྟན་
ཏེ་དཀར་ཆག་བསྐྱེགས་པ་དེ་གཅིག་ཡིན། ཁྱིད་རྒྱུན་ལུང་རྒྱུན་སོགས་རྒྱུན་དང་བརྒྱད་པའི་རོས་

ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་དཔྱད་པའི་གདན་ས་ལ། ལོ་རྒྱུ་བ་¹མཁན་ཆེན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་
རྒྱལ་²པའི་བྱང་དུ་མངའ། བདེ་མཆོག་མི་ཏི་བཅུ་གསུམ་མའི་དབང་ཞིག་གསན།
དེ་ནས་སྤར་ཐང་³ལ་བྱོན། དེ་ནས་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་ས་སྤར་ཐེབས།

ནས་བཤད་ཀྱང་། ཁོང་ནི་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ལ་མངའ་བའི་དབང་ལུང་མན་ངག་གི་ཁྱིད་རྒྱུན་ལུང་རྒྱུན་
རྒྱལ་ས་གང་ལས་འབྱུང་བའི་འབྱུང་ལུང་ས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁོང་གིས་བཙུན་པ་ཆེན་པོས་
བོད་གངས་ཅན་ན་དར་བའི་ཆོས་ཀྱི་བརྒྱུད་པའི་རྒྱ་སྤྲོན་པལ་ཆེ་བ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་བའི་རྒྱ་
མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་བསྐྱུན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མཚོ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཁ་འབབ་བཞི་པོ་བརྒྱུད་ནས་
གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པར་རྗེའི་ཐུགས་ལ་བབས་པ་ཡིན་ཏེ། ལ་ལ་ནི་ཁྲུང་པོ་སྤུས་པ། ལ་ལ་ནི་
ཆོས་ཀྱི་དཔལ་ལ། འགའ་ཞིག་ནི་རྒྱལ་མཆོན་གྲགས་པ། གཞན་དག་ནི་རིན་ཆེན་རྒྱལ་རྒྱལ་
སོགས་ལས་གསན།

- ༡ ལོ་རྒྱུ་བ་ ལྷ་བྱང་དཔལ་ལ། དབུས་དཔལ་ལ། གཙང་དཔལ་ལ།
༢ ལོ་རྒྱུ་བ་མཁན་ཆེན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་ལ། (༡༣༡-༡༣༤) ཡོངས་གྲགས་སྤྱི་ཚད་པ་རིན་ཆེན་
རྒྱལ་རྒྱལ་ཟེར། གཙང་ནག་མོ་ལྷུང་འབྲུངས། བུ་སྟོན་གྱི་ཐུགས་སྤུས་དང་བུ་སྟོན་ཡལ་སྤུས་
གཉིས་ཞེས་པའི་སྤུས་ཡིན། ལྷག་པར་དུས་འཁོར་ལ་མཁས་པར་གྲགས། འདིར་བདེ་མཆོག་
གསན་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་མ་བྱུང་ཡང་། གསང་འདུས་སོགས་བུ་སྟོན་ནས་བརྒྱུད་པའི་དབང་
ལུང་མན་ངག་གི་རྒྱུན་མང་པོ་ཞིག་གསན་པ་གསན་ཡིག་ན་གསལ། ཁོང་ཞ་ལུའི་གདན་རབས་
དང་པོ་ཡིན་ཟེར་བ་དང་གདན་རབས་༡༢ པ་ཡིན་ཟེར་བའང་འདུག་པ་ནི། དང་པོ་ནི་བུ་ལུགས་
ནས་བཙུན་པ་དང་། གཉིས་པ་ནི་ཞ་ལུ་དགོན་པ་བཏབ་ནས་བཙུན་པའི་ཁྲུང་པར་ཡིན་ནས་
སྤུས། འོན་ཀྱང་ཁོང་ནི་༡༣༤ ལོར་གཞི་ནས་ཞ་ལུའི་ཁྱིད་ཐེབས་པ་དང་། དེའི་སྟོན་དུ་ཞ་ལུ་
གསལ་ཁང་གི་བདག་པོ་སྤྱི་ཞང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བུ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་ཁོ་སྤུ་ནས་བཙུན་
གྱིས་ཞ་ལུ་གདན་དངས་ནས་གདན་ས་ལུལ་བས། སྤུ་མ་ལྷར་འདྲང་གདན་རབས་དང་པོ་ནི་བུ་
སྟོན་ཡིན་འོས་སྤུས་སྟེ་དབྱེད། གསུང་འབུམ་ཞོལ་དཔལ་མ་པོད་༢ བཞུགས། ཞུ་ཡིག་ཐུགས་
རྗེ་ལ་སྤུལ་བ་ཞེས་པ་༡༣༤ ལོར་བཙུན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་སྤུན་ཐག་ཆོད་ནས་ཆར་འགའ་
བསྐྱུགས་སྟེ། དེས་ད་ལྟའི་བར་དུས་རབས་དེ་ཙམ་ཕྱིན་ཡང་བོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་གནས་
སྤངས་མང་པོ་ཞིག་འགྱུར་མེད་རང་སོར་གནས་པའི་ཆོར་སྤང་ཞིག་ཀྱང་སྟེར་ཡོད།
- ༣ སྤར་ཐང་། སྤར་ཐང་དགོན་ནི་ལ་ར་པའི་སྟོན་མ་གཏུམ་སྟོན་སྟོན་གྲགས་པས་༡༡༤༣ ལོར་
བཏབ། གྲ་ཆང་གཉིས་དང་དཔལ་ཁང་བཙས་ཡོད། གདན་རབས་དང་པོ་གཏུམ་སྟོན་སྟོན་གྲགས་

ས་སྐྱའི་དུས་ཚོས་མ་ཚུགས་ཀྱི་རིང་ལ་ས་བཟང་¹དུ་བྱོན་ནས། ས་བཟང་པཎ་
ཆེན་མཉི་²པའི་བྱང་དུ་ཆོས་བཀའ་ཅི་རིགས་པ་གསན། ཆོས་ཚུགས་ནས་ས་
སྐྱར་པར་བྱིན་ཀྱི་གྲ་སྒྲོར་མཛད། དེ་ཀའི་འཕྲོ་འཕྱུད་པ་ལ། ལ་སྟོད་བྱང་³ལ་

གྲགས་(༡༡༠༤-༡༡༤༤)དང་། གྲོ་སྟོན་བདུད་ཅི་གྲགས་(༡༡༥༣-༡༡༥༩) མཆིམས་ནས་མཁའ་
གྲགས་(༡༡༧༠-༡༡༩༥) མཆིམས་སྒོ་བཟང་གྲགས་པ།(༡༡༩༤-༡༢༡༥) སོགས་མཁས་པ་
མང་པོ་བྱོན། བཅོམ་ལྷན་རིག་རལ་(༡༡༩༡-༡༢༠༥)དང་དབུས་པ་སྒོ་གསལ་སོགས་ཀྱིས་
བཀའ་བསྟན་འགྲུར་རོ་ཅོག་འཆོལ་བསྟུངས། དབྱེ་གསེས། འུགས་སྤྱི་ག་བཅས་བྱེད་ས་ཡིན།
རིན་སྲུངས་དང་གཙང་པའི་དབང་སྐྱར་སྐབས་ཉམས་ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། རྒྱལ་དབང་ལྷ་
པའི་(༡༤༡༡-༡༤༤༩)སྐབས་སུ་བཀྲ་ཤིས་ལྷན་པོའི་ཆོས་གཞིས་སུ་སྐྱད། དེ་རྗེས་ཤེལ་དཀར་
རྫོང་དུ་བརྒྱུས་པའི་བཀའ་འགྲུར་རོ་ཅོག་འདྲིར་གདན་དྲངས་ནས་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་དང་།
བསྟན་འགྲུར་གྱི་དཔར་གཞི་ཐོག་མའང་འདྲི་ན་བཞུགས་པས་སྤར་ཐང་དཔར་ཁང་ཞེས་སྐད་
གྲགས་ཏེ་ཅང་ཆེ། དེར་སང་གཞིས་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

- ༡ ས་བཟང་། ས་བཟང་དགའ་ལྷན་དགོན་ནི་ཐོག་མར་སྒྲ་མ་སྒྲ་བ་རྒྱལ་མཆན་ལྷ་བ་ཞིག་གི་གདན་
ས་ཡིན། ཁོང་གིས་ས་བཟང་མཉི་པཎ་ཆེན་ལ་ལུལ། བྱིས་སི་དུ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་མེབས་སྐབས་
ཨ་ནེའི་དགོན་པ་ཞིག་དུ་གྱུར་ཡོད་འདུག །དེར་སངས་སྐྱ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
- ༢ ས་བཟང་པཎ་ཆེན་མཉི་པ། (༡༡༩༤-༡༢༡༤) ས་བཟང་དགའ་ལྷན་དགོན་གྱི་སྒྲ་མ་ཡིན།
ཡོངས་གྲགས་ས་བཟང་མཉི་པཎ་ཆེན་དང་། མཆན་རོ་མ་སྒོ་གྲོས་རྒྱལ་མཆན་ཟེར། མངའ་རིས་
སུ་འབྱུངས། སྤྱ་ལ་མཁས་པའི་ཆོད་དུ་བྱེད། རྗེ་རེད་མདའ་བ་དང་རྗེ་ཅོང་ཁ་བ་གཉིས་ཀའི་སྒྲ་མ་
ཡིན། སྤྱ་ལ་ལྷ་པའི་འབྲེལ་བ་དང་། མཛོན་བ་ཀྱན་བཏུས། མདོ་སྡེ་རྒྱན། སྟོད་འཕྱག་དང་། རྒྱུད་
སྒྲའི་འབྲེལ་བ་སོགས་གསུང་འབྲུམ་པོད་ཁ་པས་ཡོད།
- ༣ ལ་སྟོད་བྱང་། ཁྱི་སྒྲོར་༡༩ ལས་གཅིག་ཡིན། ལྷར་ལ་སྟོད་བྱང་གི་ས་ཆ་པལ་ཆེ་བ་དེར་སང་
ངས་རིང་རྫོང་ཁོངས་སུ་གཏོགས། མཁས་བྱུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་།(༡༢༩༥-༡༣༣༩)
བ་སོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན།(༡༣༠༩-༡༣༡༩) ཆོས་རྗེ་སྟོན་ལམ་དཔལ་པ།(༡༣༡༣-༡༣༤༡)
ཀྱན་མཁྱེན་སྒོ་གྲོས་རིན་ཆེན་སེང་གོ། པཎ་ཆེན་ལུང་རིགས་རྒྱ་མཚོ། པཎ་ཆེན་བཟང་པོ་བཀྲ་
ཤིས་(༡༣༡༠-༡༣༡༩)སོགས་དགེ་ལྷན་པའི་སྤྱུས་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་ལུལ་འདྲིར་འབྱུངས། ལ་
སྟོད་ནི་གཙང་སྟོད་ཅས་པ་དང་ཏ་ལས་དོན་འདྲ། མངའ་རིས་མན་ཆད་དང་ལྷ་ཅི་ནས་ཡར་ལུང་
གཙང་པོ་བྱང་དུ་འཁྱོག་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ལུལ་དེ་ལ་ལ་སྟོད་ཟེར། དེ་ལ་སྟོད་གཉིས་སུ་བྱེས་

ཐོན་དར་¹བཟང་ལྷན་²ངམ་རིང་³འགའ་རིང་ཆོས་སྡེ་⁴ནུས་སུའང་བྲ་སྐོར་

པས་ལ་སྟོང་སྟོ་ནི་དིང་རིང་གཉའ་ལམ་ནུས་སུ་གཙོ་བོ་ཡིན།

- ༡ འདར། བསྟན་པ་བྱི་དར་སྐབས་འདར་ཤུག་ཡོན་ཏན་གྱིས་བཟུང་བས་འདར་ཆོ་ཟེར་བ་བྱུང་།
འཕགས་པོད་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོས་སྤྱང་བ་གནང་ས་གཙོ་བོ་འདར་ཡིན་ཟེར། གུན་མཁུན་དོལ་
པོ་བའི་སྒྲ་མ་མཁས་བཅུན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་(༡༢༤༠-༡༣༣༥)དང་ནོར་མི་ཉན། བྱིས་ཆར་ཆེན་
(༡༥༠༣-༡༥༤༥)གི་གདན་སར་བྱུར་བ་འདར་བྱང་མོ་ཆེ་ཆོས་འཁོར་ཡང་ཅེ་ནི། དེང་སང་ལྷ་
ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་ལ་ལར་བོ་དོང་གང་མོ་ཆེ་ཞེས་ཀྱང་འབྲུང་བས་འདི་དང་གཅིག་
གསུམ་སྟེ། དགའ་ལྷན་ཁྱི་ཐོག་༡༡པ་འདར་སྟོན་སྟོ་བཟང་གྲགས་པ་འང་ལུལ་འདིར་འཁྲུངས།
- ༢ བཟང་ལྷན། བཟང་ལྷན་ཐུབ་བསྟན་བྱམས་པ་སྤྱིང་ནི་བྱང་མེས་སྒྲ་བ་རྒྱལ་མཆོན་(12thc)
གྱིས་བཏབ་ཀྱང་ཟེར། བྱང་བ་གུན་སྤངས་ཆོས་གྲགས་པས་(14thc)བཏབ་ཀྱང་ཟེར། བྲ་ཆོང་
༡༩ བྱང་ཐོང་ལ། དགའ་ལྷན་གསེར་ཁྱི་ལས་བཟང་ལྷན་སྟག་ཁྱི་མཐོ་ཟེར་སྟོལ་ཡོད། དེང་སང་
ངམ་རིང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ངམ་རིང་དང་འགའ་རིང་སོ་སོར་ཡིན་པར་བཤད་མ་དགོས་ཀྱང་།
འདར་བཟང་ལྷན་ཞེས་གཅིག་ཏུ་བྲས་ཀྱང་ཆོག་པ་འདྲ།
- ༣ ངམ་རིང་། ངམ་རིང་དགའ་ལྷན་བཤད་སྟུབ་འཕེལ་རྒྱས་བྱམས་པ་སྤྱིང་ནི་དོལ་པོ་གུན་མཁུན་
ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན་(༡༣༤༣-༡༣༤༧)ལ་ཞལ་ཏ་ཞུས་ནས་བྱང་བ་ཏའི་དཔོན་པོས་བཏབ་པ་
དེབ་སྟོན་ན་གསལ། བྱང་བ་ཏའི་དཔོན་པོ་ནི། ལྷ་བ་ཆེན་པོས་བྱང་བ་ཡོན་བཅུན་གྲགས་པ་
དར་གྱིས་ངམ་རིང་བཏབ་ཟེར་བ་ལྟར་ས་སྤྱིའི་དཔོན་ཆེན་ཡོན་བཅུན་ལ་གོ་དགོས། ས་ལུགས་
ཀྱི་བྲ་ཆོང་༡༥ དང་དགེ་ལུགས་ཀྱི་བྲ་ཆོང་༡༠ ཡོད་ལ། དེང་སང་ངམ་རིང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
མེ་མེར་ལས། ཉི་མུ་གུན་དགའ་སྟོ་ཐོས་དང་སྟག་སྟེ་ལ་རྒྱལ་བ་ཤུག་མེང་གེས་རབ་བྱུང་བཞི་
པའི་ཤིང་བྱ་(༡༣༣༥)ལ་བཏབ་ཟེར་ཡང་སྐབས་དེར་ཉི་མུའི་གོ་གནས་བྱུང་མེད། ཤུག་མེང་གེ་
གདན་འཕེན་མཁན་ནི་ཡོན་བཅུན་གྲགས་དར་ཡིན་པར་བྱང་བའི་གདུང་རབས་རང་ན་གསལ།
དེས་ན་ཡིག་མཁན་གྱིས་རབ་བྱུང་བཞི་པ་དང་བྱུག་པ་ནོར་རམ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་༡༣༤༥ལོར་
ངམ་རིང་བཏབ་པ་དང་། རྗེ་མེས་སྐབས་ངམ་རིང་གི་གདན་རབས་ནི་རྫོང་ཕྱོགས་ལས་ནུས་
རྒྱལ་ཡིན་པར་བཤད། བྱང་བའི་གདུང་རབས་ལྟར་ན། སྟག་སྟེ་བ་ཤུག་མེང་གེ་ནས་བཅེས་
པའི་གདན་རབས་ལྷ་བ་ཡིན། བྱིས་གཙང་བ་རྒྱལ་པོས་བྱང་བདག་པོ་གཏོར་པམ་གཏོར་སྐབས་
ཉམས་ཆག་བྱུང་བ་ལོ་༣༠༠ ལྷག་ལ་ཉམས་གསོ་མ་བྱུང་ཟེར།
- ༤ འགའ་རིང་། བཟང་ལྷན་དགོན་པའི་དགོན་ལག་ཡིན། མང་ཐོས་སྐྱ་སྒྲ་བ་རྒྱ་མཆོའི་བསྟན་ཅེས་
སྟེ། གུན་སྤངས་ཆོས་གྲགས་པས་བདག་སྟེན་མཛད་དེ། བཟང་ལྷན། འགའ་རིང་། རྒྱ་དགའ་ཆོས་

མཛད་ནས། རྫོགས་ནང་¹དུ་ཐེབས། ཆོས་རྗེ་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་²པའི་
དུང་དུ་སྦྱར་བ་ཡན་ལག་བྱུག་གི་འབྲིད་ལ་སོགས་པ་གསལ། དེ་ནས་སོ་

ཕྱི་གསུམ་སོ་དུས་མཉམ་དུ་བཏབ་ཅེས་འབྲུང་། དེང་སང་ངམ་རིང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་དམ་སྟེ།
བཟང་ལྷན་དང་འགའ་ཤོད་གཉིས་ཀྱི་འདེབས་མཁན་ཀུན་སྤངས་ཆོས་གྲགས་པའི་འབྲུངས་
འདས་སོགས་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཤེས་མ་མཐོང་ཡང་། མི་ཉག་གི་རྒྱལ་རིགས་ས་སྤྱིའི་དཔོན་ཆེན་ཀྱང་
པར་གྱུར་པ་བྱང་པ་ཡོན་བཅུན་གྲགས་པ་དར་གྱི་ཆ་སོ་དང་། ས་སྤྱིའི་སྤྱི་དབང་གི་བདག་ཆེན་
ཁྱིམ་གཤམ་ཐུང་ལྟ་བུ་འབྲུང་བའི་ཉ་དཔེན་སྒོ་གོས་རྒྱལ་མཆོན་(ཀླ་མ་ཉ-ཀླ་མ་ལྔ)ཀྱི་ཨ་ཁང་
ཡིན་པས། སྟོབས་འཕྲོར་དབང་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོས་མི་དགོས། དུས་འཁོར་ཆོས་
འབྲུང་ལྟར་ན་ལོ་རྒྱུ་ཡང་དགའ་རབ་མཁུན་གྱི་ཡོད་པ་འདྲ། ལོ་རྒྱུ་བ་འདི་ལ་ཆོས་གྲགས་དཔལ་
ཞེས་ཀྱང་འབྲུང་བས་དེ་ལྟར་ན་དོལ་སྤོལ་སྟོབ་མ་ཀུན་སྤངས་ཆོས་གྲགས་དཔལ་(ཀླ་མ་ཉ-
ཀླ་མ་ལྔ)ཡིན་པོས།

༡ རྫོགས་ནང་། ཡུལ་གྱི་མིང་ཡིན། ཡུལ་མིང་དགོན་ལ་ཐོགས་པའི་རྫོན་རྒྱལ་པའི་རི་ཁོང་ནི་ཀུན་
མཁུན་ཆོས་སྤྱོད་ཅེར་གྱི་སྟོབ་མ་ཀུན་སྤངས་བྱུགས་རྗེ་བཙུན་འབྲུས་(ཀླ་མ་ཉ-ཀླ་མ་ལྔ)
ཀྱིས་བཏབ། དགོན་མིང་ཆོས་བརྒྱད་ལ་ཐོགས་པ་དཔལ་ལྷན་རྫོན་པ་ཞེས་གྲགས། དེང་སང་
ལྷ་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། གངས་ཅན་མཚུར་དང་ལྷན་སོ་སོགས། ལྷ་དང་བྱང་སྤོང་རིག་འཛིན་
བཟང་ཡས་གྱིས། ཉེ་བར་བསྟེན་པའི་རི་ཡི་རྒྱལ་སོ་རྣམས། ཕྱོགས་འདིར་གཅིག་ཏུ་འདུས་པ་
ལྷ་བྱ་ཡོད། ཅེས་སོགས་རྫོན་པ་ཡུལ་གྱི་བཀོད་པ་ཆགས་ཚུལ་ཞིབ་རྒྱུས་ཏུ་ར་ན་ཐའི་གསུང་
འབུམ་ན་ཡོད།

༢ ཆོས་རྗེ་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་(ཀླ་མ་ཉ-ཀླ་མ་ལྔ) རྫོན་པ་གདན་རབས་ལེ་དང་། ངམ་རིང་
གི་གདན་རབས་ལེ་འདེམ་མཛད། དུས་འཁོར་ཆོས་འབྲུང་ལས། ངམ་རིང་གི་ཆོས་དཔོན་མཛད།
ཅེས་འབྲུང་བས་ཆོས་དཔོན་དང་གདན་ས་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་སྟེ་སྟེ་དཔྱད། ཡོངས་
གྲགས་རྫོན་པ་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་དང་། མངའ་རིས་སུ་ཡ་ཅེ་རྒྱལ་སྤོལ་དུ་སྤྱིའི་སྤྱིའི་སྤྱིའི་
འབྲུངས་པས་མངའ་རིས་པ་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་ཡང་ཟེར། ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་ཞེས་པའི་
མཆོན་དེ་ཆལ་པའི་དཔོན་དགའ་བདེ་དཔལ་གྱིས་བཏགས་པར་གྲགས། དུས་འཁོར་སྟོར་གསུང་
ཚུལ་འགའ་སྟེ།

དོང་ལ་བྱོན། མར་རེས་སྤྱི་བོ་ལྷས་¹སྤྱི་ལེབས། དེའི་མཁན་ཆེན་པ་²ལ་
བཀའ་གདམས་ལམ་རིམ་གྱི་ལུང་ཐོབ་ཅིག་མཛད། དེ་ནས་ཆོས་གྲུ་ཆེན་
པོ་ཨེར་³གྲུ་སྒྲོང་མཛད་ནས་སྤར་ཐང་དུ་ལེབས། སྤར་གྱི་པར་བྱིན་གྱི་ལྷ་⁴
འཇམ་སྐྱུས་མཛད་པ་དེའི་ནང་ན། མཛོན་པ་མཛོད་ཀྱི་ལུང་མང་པོ་བྲངས་
འདུག་པ་ལ་འབྲུ་གཞོན་པ་དཀའ་བར་འདུག་པས་སྐྱོན་བྱས་ནས་མཛོད་
ཅིག་གསན་པར་བཞེད་པའི་ཐུགས་བཞེད་ཆེ་བར་བྱུང་སྟེ། སྤར་ཐང་གི་

- ༡ སྤྱི་བོ་ལྷས། སྤྱི་བོ་ལྷས་པ་བྱང་ཆུབ་འོད་ཀྱི་གདན་ས་ཡིན། རྣམ་ཐར་འདི་ལྟར་ན་རྫོན་དང་
པོ་དོང་གཉིས་ཀྱི་པར་དུ་ཡོད་དགོས་པ་འབྲ་བས། ཆོད་དབག་བྱས་ན་དོང་སང་ལྷ་ཅེ་རྫོང་
ཁོངས་སྤྱི་ཡོད་དམ་སྟེ། དེ་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་ཞིག་གིས་པོ་དོང་དང་ཉེ་ས་ན་ཡོད་ཟེར་བ་ལས་ཡིག་
རིགས་གང་ཡང་མ་མཛད། པོད་ལ་སྤྱི་བོ་ལྷས་པ། ལུང་བོ་ལྷས་པ། གན་མོ་ལྷས་པ། རེ་ལྷས་
པ། ཁ་བ་ལྷས་པ་སོགས་ལྷས་དང་ལྷས་པ་མང་དུ་འབྱུང་།
- ༢ སྤྱི་བོ་ལྷས་མཁན་ཆེན། ཁོང་གི་མཆོན་ངོ་མ་རྣམ་ཐར་ཁག་ནང་མ་མཐོང་བས་འཆོལ་དགོས།
དེབ་སྟོན་ནའང་འཕགས་པའི་སྤྱུལ་པར་གྲགས་པ་ཞེས་པ་ལས་མཆོན་སོགས་མ་བྱུང་། སྤྱི་
བོ་ལྷས་པ་བྱང་ཆུབ་འོད་ནི་བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བར་གྲགས་ལ་ས་པཎ་(༡༡༡༣-༡༣༥༡)
བསྟན་པར་རྫོགས་པའི་སྟོབ་དཔོན་དང་། པར་བྱིན། མཛོན་པ། གསར་བྲགས། བཀའ་གདམས་
ཀྱི་མན་ངག་མང་དུ་གསན་པའི་སྤྱི་བོ་ལྷས་པ་བཞེས་གཉན་རིན་ཆེན་དང་འགྲོ་
མགོན་ཆོས་འཕགས་(༡༣༣༥-༡༣༩༠)བར་འཕྲིན་ཡིག་གཏོང་རེས་བྱས་པ་མཛུལ་རྒྱ་ཡོད།
- ༣ ཆོས་གྲུ་ཆེན་པོ་ཨེ། བརྗེ་ཏ་འབྲུམ་ཐག་གསུམ་པའི་གདན་ས་ཡིན། དུལ་གྱི་རི་པོ་བོང་བུའི་
གདོང་འབྲ་བས་པོ་དོང་ཨེ་དགོན་པ་ཟེར། དགེ་བཞེས་སྤྱ་ཏ་པ་ཆེན་པོས་༡༠༧༩ ལ་བཏབ།
དེབ་སྟོན་ལས། པོ་དོང་ཨེའི་སྤྱི་པ་བརྒྱད་རིམ་གྱི་ཡེ་གེ་མ་རྟེན་ཏན་དང་། གྲུ་ས་འདིར་ལུང་རིགས་
མཛོན་པ་དང་། འདུལ་བ། སྤྱ། སྤྱན་དངགས་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པ་
མང་དུ་བྱུང་སྟེ། ཆོས་གྲུ་འདི་ནི་ངོ་མཆར་བའི་གནས་སོ། ཞེས་འབྱུང་། དཔང་སྟོ་གྲོས་བརྟན་
པ་(༡༣༣༤-༡༣༧༩)དང་། ཡོ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ཅེ་མོ།(༡༣༠༣-༡༣༩༠) ཡོ་རྒྱ་བ་གྲགས་པ་རྒྱལ་
མཆོན་(༡༣༥༩-༡༣༩༠) པོ་དོང་པཎ་ཆེན་(༡༣༣༤-༡༣༥༡)སོགས་མཁས་པ་མང་པོས་
གདན་ས་མཛད། དོང་སང་ལྷ་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱི་ཡོད།
- ༤ ལྷེ་ཀ་ སྤྱི་འབྲུམ་དཔར་མ། དུས་དཔར། གཙང་དཔར།

མཁས་པ། སྤྱི་ལོ་ལྔ་པ་¹དོན་བཟང་བ་²ལ་བསམ་བཟང་གི་རྒྱུ་³འི་⁴སྤྱི་
ནས་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ་ཆར་གཅིག་གསུམ་གྱིས་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་
སྒྲོ་སྤྱི་དཀྱིལ་ཆེས་པས་དེ་ཙམ་དུ་ཐུགས་ཁེངས་པ་མ་བྱུང་། དེའི་དུས་
སྤྱི་ལོ་དུ་དགེ་བཤེས་ཤིག་གི་ལག་ན་པར་ཕྱིན་ཀྱི་ཉ་རྒྱུ་ཅིག་འདུག་པ་
གཟིགས་པས། སྤྱི་ལོ་འཇམ་སྐུའི་རྒྱུ་⁵ལ་ལྟོས་ན། ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞིང་
གོ་བ་སྤྱི་དཀྱིལ་ཞིག་འདུག་པས་ཐུགས་སྒྲོ་བར་བྱུང་། ཁོང་པ་ལ་པར་ཕྱིན་
ཀྱི་བཤད་པ་ཞིག་གསུམ་པར་བཞེད་པ་དང་། ཉ་རྒྱུ་དེ་ན་མཛོད་ཀྱི་གཞུང་
ཅི་རིགས་ལ་ཡང་བཤད་པ་གསལ་པོ་འདུག་པས། མངོན་པ་ཡང་ལེགས་

- ༡ ལོ་ལྔ་པ་ སྤྱི་ལོ་དཔར་མ། དུས་དཔར། གཙང་དཔར།
༢ སྤྱི་ལོ་ལྔ་པ་དོན་བཟང་བ། (14thc) འདན་མ་ཁྱེ་ཆེན་(༡༦༩༥-༡༧༡༩)ཀྱིས། རྩེས་གནང་
བར་གཙོད་ཀྱན་སེལ་གྱི་བརྒྱད་པ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་སྤྱི་ལོ་ལྔ་པ་དོན་བཟང་པོ་
ནས་རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་པ་ལ་བརྒྱད་པར་བཤད། བེ་སེར་ནའང་དེ་བཞིན་འབྱུང་བས་ཁོང་ཡིན་པ་
འདྲ། རྩེས་ཐར་ལ་ལར་ལོ་ཆེན་དོན་བཟང་པོ་ཞེས་གྲང་འབྱུང་། དོན་བཟང་པའི་ཆར་མའི་རྒྱུ་
ཞིག་ཡོད་པ་ལྟ་དགོས་བྱུང་ཆུལ་འོག་དུ་གསལ། ལོ་ལྔ་པ་དོན་བཟང་བ་དང་ཐལ་རང་གི་ཁྱད་
པར་སྒྲོར་རྩེ་བཙན་རེད་མདའ་བ་དང་བྱི་བ་བྱིས་ལན་བྱས་པ་འགའ་རེ་རེད་མདའ་བའི་གསུང་
འབྱུང་ནང་བཞུགས།
༣ བསམ་བཟང་གི་རྒྱུ། འདི་ནི་སྒྲོ་བ་དཔོན་བསམ་གཏན་བཟང་པོས་མཛོད་པའི་མཛོད་རྒྱུ་དེ་
ཡིན། དེང་སང་འབྲས་སྤངས་གནས་བཙུ་ལྷ་ཁང་ནས་ཐོན་པའི་ཡིག་ཆའི་ཁྲོད་ན། ཁོང་གིས་
མཛོད་པའི་ཆོས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་རྩམ་པར་བཤད་པ་གཞུང་དོན་གསལ་བའི་མན་ངག་ཅས་
པ་ཤོག་གངས་༣༡ བན་དེ་དངོས་སུ་རྟེན་སོན་བྱུང་ཡོད། མཛོད་འབྲེལ་དེ་སྤྱི་ལོ་དུ་སྤྱི་
བ་ལས་ཁོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཐུ་མ་མཐོང་། འདུལ་རྒྱུ་མེ་ཏོག་གིས་རྒྱུ་རྩེ་མཁན་སྤྱི་ལོ་དུ་
བསམ་གཏན་བཟང་པོ་དང་། བཙོམ་ལྷན་རིག་རལ་གྱི་རྩམ་ཐར་རྩེ་མཁན་བསམ་གཏན་བཟང་
པོ་རྩམས་གཅིག་པ་ཡིན་ཡང་མིན། སྤྱི་ལོ་དུ་བསམ་བཟང་འདི་དུས་པ་མཆིམས་ཡིན་འདྲ་བ་
ཞིག་པར་ཆེན་ཤྱག་མཆོག་གི་རྩམ་ཐར་ན་གསལ།
༤ རྒྱུ་ལོ་ སྤྱི་ལོ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

བ་ཡོད་པ་འདྲ་དགོངས་པ་འཁུངས་ནས། ཉང་ཉིད་¹ཏུ་བྱུག་ཐེབས། (རབ་
བྱུང་མེ་འབྲུག་༡༣༧དེགྱང་ལོ་༣༠གསུམ་པ་གྲགས་པུང་ཁྱི་ལོ་༣)གནས་ཉིད་ཏུ་
ཐོགས་ཙམ་ཞིག་བཞུགས། གནས་ཉིད་²བའི་གཟུངས་སྐྱབ་ཀྱི་ཉིད་ཏུ་མར་
ཕྱིན་ཀྱི་བྱ་སྒོར་མཛད།

དབྱར་ཆོས་(རབ་བྱུང་མེ་འབྲུག་) ༣༧ དབྱར་མོ་ ༣༠ གསུམ་པ་གྲགས་བྱང་
 ཁྱི་མོ་ ༣) ལ་ཅེ་ཆེན་³ བྱ་ཐེབས་པ་མཛད་ནས། མཁས་པའི་དབང་པོ་རིན་

१ ཉང་སྟོང་། ཉང་སྟོང་སྟེང་ནི་ཤར་སྟོང་ནས་རྒྱལ་བྱང་དུ་བབ་པ་པའི་ཉང་ཆུང་ཉི་སྟོང་སྟེང་ཡིན། ས་
 མཚམས་ནི་འཕྲོང་ཅེ་ཡན་མན་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། ཀུ་རུ་ཡུང་ཡན་མན་ཡིན་ཟེར་བ། འབྲས་བྱུང་
 ཡན་མན་ཡིན་ཟེར་བ་སྟོགས་མང་། གང་ལྟར་རྒྱལ་ཅེ་དང་ཁང་དམར་ཕྱོགས་དེ་ཉང་སྟོང་དང་།
 བ་སྟམ་སྟེང་ཕྱོགས་དང་བསམ་འབྲལ་ཅེའི་ཕྱོགས་དེ་ཉང་སྟེང་ཟེར། དགའ་ལྗན་ཁྲི་ཐོག་གཉིས་
 བ་རྒྱལ་ཚབ་རྩེ་ཡང་ཉང་སྟོང་ན་འབྲུངས་པ་དང་། ལྷས་ཐར་འདི་ཡང་ཉང་སྟོང་ན་མ་དང་། ཏུན་
 རྟོང་ཡིག་རྩེད་ལྟར་ན། རྒྱལ་ཐབ་ ༡༢ ལྷབས་སུ་འདིར་ཉང་མིང་སྟོགས་པའི་རྒྱལ་ཐབ་གཉིས་
 ཅས་བྱུང་སྟེང་ལ། རྟོང་བཅན་སོའི་ལྷབས་དབྱུས་གཙང་རུ་བཞེ་ལས་གཙང་རུ་ལག་དང་། རུ་
 ལག་ལ་ཡུལ་དཔོན་ ༡༤ ཡོད་པ་ལས་ཉང་ཡུལ་སྟོང་སྟེང་གཉིས་ལ་རེ་རེ་ཡོད།

३. गवसःछेदं गवसःछेदं गी. के. व. १०. यस्य गतिगतिं अत्र केव संवि. गवसः यीवसः के.
वेद। ई. यो गवसः अत्रेव सपवः सुप्रि. ग्राद. केवः सु. दपति. गवुद. सुद. सु. अदसः दसयः गवसः वसः
दुसः वसः ५ वरः वरवः यः प्रिसः गवसः छेदः दु. अयेद। सु. हेसः सु. ग्रा. केदः ५ सुदः। सु. अदसः
दसयः गवसः वदि. गवुदः वसः ८० दः। गवसः छेदः सपवः वसः ८० वरसः वसः अद्वेवः
सुदः वसः। हे. ययः वसः ग्री. सु. मेदः यः दपो. सुगवः सु. सुदः। सुयः केवः दः वः मेवः केवः। हे.
वउवः केवः ग्री. सुयः सकेवः वसः ग्राद. वेवः सवः दपोवः यः अदि. वसः यीवः। हे. उदः ययः वसः गवसः
छेदः मेवः यो. के. अदसः दवुदः सः मेवः केवः सुयः सकेवः दः। केवः हे. ययः ययः गवेवः गतिः ययः
केवः गवसः वरः गवसः छेदः केवः हे. वः वः वः गवसः यः वः वः सुवः वसुवः सहेवः
सुवः ययः वयद। प्रिसः यो. सु. वसः ययः अयेवः वसः सः सुदः दपोवः वदि. केवः गवेवः सु. सुदः।
देदः सवः ययः दसः अदः ययः सु. ययः।

3 ཅེ་ཆེན། ཅེ་ཆེན་ཆོས་ལྡན་ཅེ་ཆེན་དཔོན་སྤུལ་བསྟན་རབ་ཀྱིས་གླིང་ནི་ཉ་དཔོན་ཀྱང་དགའ་
དཔལ་གྱིས་དྲུས་རབས་ཉལ་བ་བྱས། ཀྱུ་མཁར་ཅེ་བས་བྱས་ཐེང་ཉ། མཆོད་ཡོན་བཞིས་

པོ་ཆེ། ཉ་དཔོན་¹ ཀུན་དགའ་དཔལ་² པའི་སྤྱན་སྒར་པར་ཕྱིན་གྱི་གཟབས་
བཤད་ཆར་གཅིག་གསན། སྤྱགས་རབ་གསལ་ཞིང་རྣམ་དཔྱད་ཡོངས་
སྟུང་བ་དང་། བཤད་པར་བྱ་བའི་གནས་རྣམས་བད་སྟོད་པ་ལུ་བྱང་
བས་གདུལ་བའི་རྣ་བར་འབབ་ཅིང་། མཁས་པའི་རྣམ་འགྲུར་གྱིས་ཤིན་ཏུ་
སྤྱགས་རངས་པར་གྱུར། དེའི་ཆེ་ཁོང་པ་ལ་མངོན་པ་མཛོད་ཅིག་གསུང་
བར་³ ལྷུས་པས། ངས་ལེགས་པོ་ཤོད་པར་ཡོད་དེ་དོན་གཉེར་བྱེད་མཁན་
མ་བྱང་བས་ལྟ་རྟོག་ཀྱང་རེ་དགའ་དགོས། ཁམས་ཀྱང་མ་བདེ་ཞིང་པར་

པོའི་མིང་སྟོན་སྤངས་གྱི་བྱང་པར་རམ། ཤར་ཁའི་དཔོན་འཕགས་པ་དཔལ་གྱིས་ཤམ་བྱ་ཅེ་
དགུ་ལ་ཅེ་ཆེན་རྫོང་ཞེས་པ་ཞིག་བཅིགས་པ་བྱ་བོད་ཡིག་ཆར་ལས་བྱང་བ་དང་འཁྲལ་བ་ཡིན་
ཡང་ཤིང་། ཀ་ཐོག་སི་ཏའི་དབུས་གཙང་གནས་ཡིག་ནང་། ཅེ་ཆེན་ལ་བྱ་ཆར་དགུ་ཡོད་ཀྱང་ཕྱི་
མིང་དཔག་གིས་གཏོར་བས་རྟེན་མཇལ་དུ་མེད་ཟེར། བྱ་ཆར་ངས་སྒྲ་ཁག་དགུ་ལས་གཉིས་བྱ་
ལུགས། བཅིག་ས་ལུགས། གཞན་དགེ་ལུགས་ཡིན། ཕྱིས་བསྟན་རྒྱས་མིང་གི་ཆོས་གཞིས་
སྟ་སྒྱུར། དེང་སང་རྒྱལ་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སྟ་ཡོད། ལྷང་ཆོས་འབྱུང་ལས། ཅེ་ཆེན་གྱི་རི་འདི་ཤམ་
རྩ་ལའི་པོ་བྱང་དང་། གྱི་གུམ་བཙན་པོའི་པོ་བྱང་ཤམ་བྱ་ཅེ་དགུའི་ཤལ་ཡོད་ཟེར། ཏུན་ཏོང་
ཡིག་རྙིང་ན། རྒྱལ་ཐུན་སེལ་མ་བཤད་པའི་སྐབས་ལྷང་ལུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལོ་ངས་རྗེའི་མཁར་གྱི་
མིང་ལ་ཤམ་བྱ་དགུ་ཅིག་ལང་ལིང་ཞེས་གསལ་བས། གྱི་གུམ་བཙན་པོ་དང་གྱི་གུམ་བཙན་པོ་
གསོད་མཁན་གཉིས་པོ་འཁྲལ་བ་ཡིན་ནམ་སྟུན། འོན་ཀྱང་གྱི་གུམ་དང་ལོ་ངས་འཐབ་པའི་
གནས་ཡིན་ཟེར་བ་ནི་བདེན་ཤིང་ཆེ།

༡ ཉ་དཔོན་ སྤྱ་འབུམ་དཔར་མ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

༢ ཉ་དཔོན་ཀུན་དགའ་དཔལ། (༡༩༡༤-༡༩༣༤) རྫོན་གྱི་གདན་རབས་༡༠ པ་དང་། ཅེ་ཆེན་
ཆོས་སྒྲུའི་གདན་ས་པ་དང་པོ་ཡིན། ཁམས་པའི་དགེ་བཤེས་ཉ་དར་མ་རིན་ཆེན་གྱི་དཔོན་རྒྱུད་
དུ་ཉང་ལུལ་དུ་འཁྲལས། ལམ་འབྲས་མཁས་པ་མི་བརྒྱད་གྱི་གཙོ་བོ་དང་། དབུས་གཙང་མཁས་
པ་མི་དྲུག་གི་ཐོག་མ། ས་སྤྱའི་མཁས་པ་ཉ་བཙོན་གཉིས་གྱི་ཡ་གྲུལ། རོལ་བའི་འགན་རྒྱ་བལ་
བའི་སློབ་མ་གཅིག་ཅས་མཁས་གྲགས་ཏེ་ཅང་ཆེ། ལྷག་པར་པར་ཆད་ལ་མཁས་པའི་ཆད་དུ་
བྱེད་ཅིང་ཉ་སྟེ་ཀྱང་འདི་འཕྲིན་ལས་ཆེ།

༣ གསུངས་པར་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

ཆོད་འཆད་དགོས་པ་འདིས་འཕུལ་ལ་འཆད་པ་མི་འབྲུག་པ་འདྲག་། དེད་
 གྱི་སློབ་མ་རེད་མདའ་བ་¹འདི་སློ་གྲོས་ཅན་མངོན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་
 ཞིག་ཡོད་པས་བྲིད་རང་ཡང་འདི་ལ་ཉན་ན་འཐད་ཅིང་། ཉན་པར་མི་སློ་ན་
 མཛུབ་བྲིད་ཅིག་བཅོལ་བ་དྲག་ཅེས་ཡང་ཡང་གསུང་གིན་²འདྲག་པ་དང་།
 ཁོང་གི་སློབ་མ་སྤར་ནས་ཞལ་འཆོ་བ་ཡོད་པས་ཀྱང་མཆོམས་སྤར་ནས།
 རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་དབྱར་དེ་ས་སྤྱོད་ནས་ཅེ་ཆེན་ན་ཐེབས་འདྲག་པ་ལ་
 མངོན་པ་མངོད་གྱི་རང་འགྲེལ་གྱི་སྤྲོད་ནས་མཛུབ་བྲིད་དུ་མངོད་དེ་གསུན་
 པས། གཞུང་གི་ཆོག་རིས་ཅམ་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་པར། བསྟན་བཅོས་
 གྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པའི་དོན་གྱི་ཁོག་ལེགས་པར་བསྐྱིགས་ནས་
 འགངས་འཆུན་པའི་གོ་བ་ཐོགས་ཆོད་དུ་སྤྲོད་ཅུས་པ་ཞིག་འདྲག་པས་
 དད་པ་ཆེན་པོ་འབྱུངས། གང་གསུངས་³ཐམས་ཅད་ལན་རེ་ཁོ་ནས་ཆོག་
 དོན་ལྷག་མ་མེད་པར་བྱགས་སུ་ཆུད་ཅིང་། དཀའ་བའི་གནད་ནམས་ལ་ངེ་
 གཞུགས་ལེགས་པར་མངོད་པས། རྗེ་བཙུན་པ་ཡང་ཤིན་ཏུ་བྱགས་སྤོགས་
 པར་གྱུར་ཏེ། བྲིད་ལ་མཛུབ་བྲིད་བྲིད་པ་ལ་ལེགས་པར་བསྐྱིམ་དགོས་པ་
 འདྲག་ཅེས་གསུངས། དེ་ཡང་བསྐྱེད་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་སྤྱོད་ལ་ནས།
 སྤྱིགས་མའི་དུས་ལ་བབ་པ་ན། རྒྱལ་བའི་དམ་ཆོས་མཐའ་དག་ལེགས་

༡ རེད་མདའ་བ། (༡༣༤-༡༤༡༣) ས་བཟང་པོ་ཆེན་སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་གཞོན་ཏུ་སློ་
 གྲོས་ཞེས་མཆོན་གསོལ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་སྤྱོད་པ་གཅོ་བོ་བཞི་ལས་གཅིག་ཡིན། གཅོད་གི་རེད་
 མདའ་ཁབ་ཐོར་འབྱུངས། མགར་སྤོང་བཅོན་གྱི་གདུང་ཆུད་དང་། ཐོད་བཅོན་ཐོའི་གདུང་ཆུད་
 ཅེས་ཤོད་སྤོལ་གཉིས་སྤྲང་། གསུང་འབྲུམ་ཐོད་བཙུ་ཐག་འགའ་ཡོད།

༢ གསུངས་གིན་ རྒྱ་བཟང་དཔར་མ།

༣ གང་གསུང་ རྒྱ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཅོད་དཔར།

པར་བརྒྱུད་ནས། བསྟན་པའི་སྟོང་པོ་མི་རུབ་པའི་རྒྱལ་མཆན་འཛིན་པའི་
སྟོན་ལས་སྟོགས་གཅིག་དུ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་ཞིང་། སྟེ་ཆེ་སྔ་མ་དག་དུ་
ཡང་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐེག་པ་སྒྲ་ན་མེད་པ་དག་གི་དམ་ཆོག་ཡོངས་
སྟེ་དག་པའི་བྱི་བསྟུང་རྫོགས་པའི་སྟོང་པོ་ཅན། དམ་ཆོས་བརྒྱ་དཀར་
པོའི་ཐེང་རྒྱད་རིང་པོས་མཁས་པ་ངང་པའི་དེད་དཔོན་བྱང་འདི་པན་ཚུན་
ལུ་གྲུ་རྒྱད་དུ་འབྱུང་པའི་འབྲེལ་བ་ཡོངས་སུ་ཆད་པ་མེད་པའི་རྟེན་ཅིང་
འབྲེལ་བར་འབྱུང་བའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་དཔོན་སྟོབ་ཤིན་
དུ་ཐུགས་གཙུགས་པར་གྱུར་ཏོ།།

དེ་ལ་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་རེད་མདའ་པ་ཆེན་པོ་ཀུ་མ་ར་མ་ཉི་ཞེས་
འཛིག་རྟེན་གསུམ་ན་མཆོག་དུ་དཀར་པའི་གྲགས་པའི་བ་དན་ཆེས་ཆེར་
གསལ་བ་འདི་ནི།¹ གཞོན་རུ་ན་ཆོད་ཡོངས་སུ་མ་སྟོན་པའི་སྐབས་ཉིད་
ནས། ལེགས་པར་སྟུང་པའི་རུས་པ་ཡོངས་སུ་སྟོན་བས། གྲེས་པ་ཉིད་ན་
ཡང་། ཆོས་བརྒྱད་བྱང་བའི་རོལ་ཅེད་ལ་ཆགས་པའི་ཀུན་རྟོག་སྟོས་པའི་
ཉི་འོད་ནི་རུབ། ཆགས་སྤང་འབྱུང་པོའི་བྱ་ཆོགས་རྒྱ་བའི་བདག་འཛིན་
ཐུན་པའི་སྟེག་རུམ་ནི་སངས། ཐུབ་བསྟན་གངས་ཀྱི་རི་སུལ་སྟོང་བའི་རྣམ་
དཔྱད་གདོང་ལཱི་ལུས་རྩལ་ནི་ཡོངས་སུ་རྫོགས། སྤིང་གསུམ་རི་ཟའི་ཐོང་
ཁྲིར་ལྟར་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་སྐུ་མའི་རྣམ་རོལ་གྱིས་སྟུང་བ་ཞིག་སྟེ།
གཞོན་རུ་ལ་རབ་དུ་བྱུང་²ནས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལུང་གི་ཆོས་མཐའ་དག་

1 དཔལ་ས་སྟུ་དང་ཉི་བ་རེད་མདའ་ཁབ་པོར་གྲགས་པ་དེར། རྟོན་པོ་མགར་སྟོངས་བཅན་ལུལ་
སྟངས་ཀྱི་རྒྱད་པ་ཡལ་རེད་མདའི་རྟོན་ཆེན་བཟུ་ཤིས་རྒྱལ་མཆན་དང་། ལུལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཁས་
འགྲོ་མ་ཞེས་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་སྐས་སུ་འབྱུངས།

2 དགྲུང་ལོ་བཙོ་བརྒྱད་སྐབས་ས་བཟང་པཎ་ཆེན་གྱི་བྱང་ནས་དགེ་བསྟན་དང་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྟོན་

ལ་ལེགས་པར་སྦྱངས། དབང་དང་ལུང་གསན་པ་ཙམ་མ་གཏོགས། ད་
ལྟའི་བཤེས་གཉེན་གཞན་དག་གི་ཁ་ལ་རག་ལས་པ་མེད་པར་ཡང་། མདོ་
རྒྱུད་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་གང་ལ་ཡང་ལན་ཅིག་གམ་གཉིས་
ཤིག་ཞིབ་ཏུ་གཟེགས་པ་ཙམ་གྱིས་བསྟན་བཅོས་དེའི་རྩ་འགྲེལ་ལེགས་
པར་སྦྱར་བའི་དོན་གྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་¹པ་ཁོག་བསྐྱེགས་ཏེ་རང་
རང་གི་ལུགས་མ་འབྲས་པར་སྦྱགས་སུ་རྒྱུད་ནས་རིགས་པའི་ལམ་ནས་
མཐའ་དག་པར་བྱངས་ཏེ་གཞན་ལ་འདོམས་པ་ལ་ཐོགས་པ་མི་མངའ་ཞིང་།
བྱུང་པར་དབྱེ་ཆད་ཀྱི་རིགས་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་རྒྱབ་ནས་
མིང་ཙམ་ཡང་མ་མཆིས་པར་གྱུར་པ་ན་རང་སྟོབས་གྱིས་དབྱེ་ཆད་ཀྱི་
རིགས་པའི་ལམ་སྟོལ་བྱེ་ནས་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་མཁས་པ་ཀུན་གྱི་མགོ་མོ་
ལ་བཀའ་བྲལ་བ་དཔལ་བཅོ་བཤུད་པའི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོར་²གྱུར་པ་ཡིན་ནོ།
དམ་པ་འདི་ལ་³མདོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ནི། ལྷག་པའི་རྩལ་ཁྲིམས་

པ་མཆོས་ཤིང་། མཆོན་གཞོན་རུ་སྒྲོ་བྱས་ཞེས་གསོལ།

1 ལུས་རྫོགས་ སྦྱ་འབྲུམ་དཔར་མ།

2 ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ། མིའི་རྟེན་ཅན་གྱི་སྟོབ་དཔོན་གཞན་ལ་མ་བསྟོན་པར་རང་སྟོབས་གྱིས་ལམ་
སྟོལ་ཞིག་གསར་ཏུ་གཏོད་མཁན་ལ་ཤིང་རྩའི་སྟོལ་འབྲེད་དང་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་ཟེར། དཔེ་མིང་
དཔེ་ཅན་ལ་ཐོགས་པ་དང་། དེ་ཡང་འབྲས་མིང་རྒྱ་ལ་ཐོགས་པ་ཞིག་ཡིན། རྣམ་ཐར་འདིར་བོད་
དུ་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་གཉིས་བསྟན་འདུག་པ་ནི། གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར་དཔལ་མར་མེ་མཛད་ཡེ་
ཤེས་གྱིས་གསུང་བཔ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གཅིག་འཆང་རྒྱ་པའི་
གངས་པ་དག་ཏུ་བསྟན་ནས་གདུལ་བྱ་མཆོག་དཔན་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟར་བཀྱི་བའི་རིམ་པ་ཞིག་
སྟོལ་བྱས། རྩེ་བཙུན་དེད་མདའ་བས་བོད་ཡུལ་འདིར་དབྱེ་ཆད་ཀྱི་རིགས་པའི་ལམ་ཐམས་ཅད་
རྒྱབ་ནས་མིང་ཙམ་ཡང་མ་མཆིས་པར་གྱུར་པ་ན་རང་སྟོབས་གྱིས་དབྱེ་ཆད་ཀྱི་རིགས་པའི་
ལམ་སྟོལ་བྱས་ཟེར།

3 དམ་པ་འདིའི་ དབྱས་དཔར།

ཉེས་སྒྲོད་ཀྱི་བྱི་མ་ཐམས་ཅད་དང་བུལ་བ་ཞིག་མངའ་བས་གནས་བརྟན་
འདུལ་བ་འཛིན་པ་གསེར་རིའི་སྤང་བའི་དབྱས་ན་ལྷན་པོ་ལྟར་མངོན་པར་
འཕགས་ཤིང་། བདག་པས་གཞན་གཅེས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བཙོས་
མ་མ་ཡིན་པ་ཐུགས་ལ་རྒྱན་ཆགས་པར་མངའ་བས་འགྲོ་བ་ཀྱན་ལ་བྱ་
གཅིག་པ་ལྟར་དགོངས་ཏེ། གཞན་ལ་པན་པར་གཟིགས་ན་དཔྱལ་བའི་
མེ་ཡང་བསྒྲོའི་ཆལ་ལྟར་གཟིགས་ནས་འཇུག་པ་ལ་ཡ་མི་ང་ཞིང་། རང་
གི་ཆེད་དུ་ཡོངས་སུ་དག་པའི་ཞིང་གི་འབྲོར་བ་ཡང་མི་ལམ་གྱི་དགའ་
སྟོན་ལྟར་གཟིགས་ནས་ལྟོས་པ་མེད་པ་གང་ཡིན་པ་འདི་ནི་སོ་སོ་སྤྱེ་བའི་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་པལ་མོ་ཆེ་དག་གིས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ཅུམ་ཡང་
བྱ་དགའ་བའི་རྒྱལ་སྤྲས་ཀྱི་སྤྱིང་སྟོབས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་མངའ་བ། དཔལ་
གསང་བ་འདུས་པ་དང་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་སོགས་ཀྱི་བསྐྱེད་རྫོགས་
ཀྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་ཤིན་ཏུ་བརྟན་པོ་བརྟེན་པས། ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་
ཡིན་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོགས་ལ་འགྲན་པའི་རྒྱ་
ཐམས་ཅད་དང་བུལ་བ། རྒྱལ་བའི་སྤྱན་རླབས་ལས་སྤངས་པའི་དམ་ཆོག་
ལས་མི་གཤེལ་བའི་སྤང་མ་བྱུང་བར་ཅན་དང་། དཀར་ཕྱོགས་མངོན་པར་
སྒྲོང་བའི་ལྷ་དག་གིས་དངོས་སུ་བསྟེན་བཀུར་ཞིང་། ལེགས་སོ་གསོལ་
བའི་ཆོག་གིས་མངོན་པར་བསྐྱགས་པ། གཞན་ལ་ཆོས་སྟོན་པའི་འཕྲིན་
ལས་ལྟར་མངོན་པ་ལ་དགོངས་པ་མངོན་དུ་ཕྱོགས་པའི་ཆོ། ལུབ་གཅིག་
ནས་མཁའི་དབྱས་ནས། འཕགས་པ་སྤྱ་སྤྱབ་དང་ཐོགས་མེད་ལ་སོགས་
པ་ཤིང་རྟའི་སྟོལ་འབྲེད་ཆེན་པོ་དག་གིས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྩ་བོ་ཆེ་བཞི་
མངོན་པར་བརྟུངས་པའི་སྤྱ་ཆེན་པོས་འཛིག་རྟེན་གང་བར་བྱས་པའི་ལྟས་

མངོན་པར་གཟིགས་པ་ལ་སོགས་པ་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལང་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་
ཆོགས་ཀྱིས་མཐོ་བ་ཞིག་སྟེ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱལ་བའི་
གསུང་རབ་ཀྱི་བྱང་རེས་ནུམ་པར་འབྱེད་པའི་ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་དག་གི་ལམ་
སྟོལ། དབུ་ཆད་ཀྱི་རིགས་པའི་སྟོང་དང་པོར་རྗེ་བཙུན་འདི་ཉིད་ལས་རྟེན་
བས། དེའི་བྱིར་འགན་སྒྲ་མེད་པའི་སྒྲ་མ་གཙོ་བོར་མཛད་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲ་མ་དེ་ཉིད་ལ་མཛོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱན་འགའ་ཞིག་མཛུབ་
ཁྲིད་ཀྱི་ལུགས་སུ་མཛད། དེ་ལྟ་བུ་དོན་ལ་བྱུང་པར་མི་འདུག་ཀྱང་ད་
ལྟའི་མཆོན་ཉིད་པ་ནུམ་པ་ལ་གྲགས་པ་དང་བསྐྱེད་ནས་ཆོས་ཉན་བཤད་
ཀྱི་ལུགས་སུ་བྱས་ནས་གསན་གསུང་།¹ ཅེ་ཆེན་གྱི་དབྱར་ཆོས་དེ་ལྟོལ་
ནས། སྟོན་(རབ་བྱུང་༤མེ་འབྲུག་༡༣༧༤ལྷུང་ལོ་༥༠གསུམ་པ་གྲགས་བྱང་ཁྲི་ལོ་༣)
སྒྲ་མ་རྗེ་བཙུན་པ་དང་དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀྱིས་ཉང་སྟོད་བསམ་སྦྱང་²དུ་
ཆོས་བར་ལ་བྱོན་ནས། རྗེ་བཙུན་པ་ལ། དབུ་མ་ལ་འདུག་པ་ཆར་གཅིག་
གསན། རྗེ་བཙུན་པས་ཀྱང་དབུ་མ་གསུང་བའི་³སྤྱོད་ཤིང་འདུག །དེའི་
དུས་སུ་གྲུབ་པ་བརྟེན་པའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་གནས་ལྷ་
རིག་པའི་མཁས་པ་མཁན་ཆེན་ལོ་རྩ་བ་བྱང་རྒྱལ་ཅེ་མོ་⁴དབུས་སུ་བྱོན།

༡ གསན་གསུངས། སྒྲ་བྱང་དབར་མ།

༢ ཉང་སྟོད་བསམ་སྦྱང་། བསམ་སྦྱང་དགོན་ནི་མར་པའི་སྟོབ་མཛོག་སྟོན་ཀྱན་དགའ་འོ་རྗེས་
(༡༡༥༧-༡༢༣༥)བཏབ། ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་སྤྱོད་ཟེར་གྱིས་བཏབ་པའི་དགེ་སྦྱང་དགོན་པའི་
ཕུན་ཡོད་ཟེར། དེར་སང་པ་སྤམ་རྗེར་ཁོངས་སུ་ཡོད། གཙང་པ་རྒྱ་རས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་སྦྱིད་
སྤྱག་བྱང་རྒྱལ་བསམ་གཏན་སྦྱང་ནི། དེར་སང་རྒྱལ་ཅེ་རྗེར་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༣ གསུངས་པའི་ སྒྲ་བྱང་དབར་མ།

༤ མཁན་ཆེན་ལོ་རྩ་བ་བྱང་རྒྱལ་ཅེ་མོ། (༡༣༠༣-༡༣༧༠) བོ་དོང་ཨེ་དང་སྤྱག་ལུང་གི་གདན་ས་
པ་ཡིན། ལ་སྟོད་ལྟོ་རུ་དབང་ལོ་རྩ་བའི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་ཆ་བོ་རུ་འཁྲུངས། སྤྱབས་དེར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་

དགུན་ཆོས་ལ་སྦྱིད་ཤོད་ཀྱི་པོ་ཏ་ལར་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྒྱས་གསུང་
 བ་¹འདུག་ཅེས་གསུང་ནས། དེ་དུས་ཁོང་མངོན་པའི་བདག་པོར་བྱེད་ཀྱིན་
 འདུག་པས། ཅི་ནས་ཀྱང་ཀུན་ལས་བརྒྱས་ཆར་གཅིག་གསུང་པར་བཞེད་
 དེ། སྟོན་གྱི་མཛུག་(རབ་བྱུང་ལེ་འབྲུག་༡༣༧དགུང་ལོ་༣༠)ལ་ཉར་སྟོན་ནས་
 ཟུག་བཞེག་ནས་དབུས་སུ་ཕེབས་པ་མངོན། པོ་ཏ་ལར་²སྟོན་ནས་མངོན་
 བ་གསུང་བར་³ཞུས་པས། ཁོང་པ་རང་ཤིན་ཏུ་གསུང་བར་⁴བཞེད་པ་
 འདུག་པ་ལ། འོན་ཀྱང་དགུང་ལོ་མང་དུ་བཞེས་པ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་
 ཟུར་དུ་ཁོང་རང་གི་གདན་སར་ཕེབས་པ་འཐད་སྟམ་པ་ཡིད་ལ་བཞག་
 ནས། ཟུར་བར་གཙང་ཕྱོགས་ལ་ཐེགས་པར་འདུན་པའི་ཞུ་བ་རྫོང་རི་
 བས་⁵ཕྱལ་བ་ལ་བཞེན་ནས། དེ་འཕྲལ་ལ་དབུས་ནས་གཙང་ཕྱོགས་སུ་

པོ་མག་གྱ་སྟུན་སྡེ་གཤམ་པ་བྱང་ཆུབ་དང་། གཙུང་བསོད་ནམས་གཤམ་པ་གཉིས་ཀའི་སྒྲ་མ་
 ཡིན། སྟག་ལུང་གདན་རབས་༤ པ་བཀ་ཤིས་དཔལ་བཅེགས་(༡༣༥-༡༩༣༩)བསྟེན་རྫོགས་
 ཀྱི་མཁན་པོ་འང་མངོན། བསྟུར་བ་དང་བརྒྱམས་པ་ཆོན་པ་བཅུ་གང་མཆིས།

- ༡ གསུངས་པ་ སྒྲ་བྱང་དཔར་མ།
- ༢ པོ་ཏ་ལར་ དབུས་དཔར།
- ༣ གསུངས་པར་ སྒྲ་བྱང་དཔར་མ།
- ༤ གསུངས་པར་ སྒྲ་བྱང་དཔར་མ།

༥ རྫོང་རི་བ། (14thc) སྟེ་གདོང་གོང་མའི་སྟོན་ཆེན་རྫོང་རི་རྒྱལ་མཆན་བཟང་པོ་ཡིན་འདྲ།
 མོ་ཆེན་བྱང་ཅེ་ལྷ་ས་ནས་གཙང་ལ་ཕྱིར་འཕྱོན་དགོས་པའི་ཞུ་བ་ཕྱལ་དོན་ནི། སྟོ་རོང་ཆོས་
 འབྱུང་ལྟར་ན། རྫོང་རི་རྒྱལ་མཆན་བཟང་པོས་འཕན་ལུལ་དུ་དཔག་བྱངས་པར་བཤད་པ་དང་
 འབྲེལ་བ་ཡོད་སྟེ། ཕྱི་ལོ་༡༣༤༣ལོར་སྟེ་གདོང་དུ་རྫོང་རི་རྒྱལ་མཆན་བཟང་པོ་དབང་ལུགས་
 ཆེ་སྐང་ཡིན་པ་བཤ་ཆེན་ལྟ་མཆོག་གི་རོང་སྟོན་རྣམ་ཐང་ན་གསལ། རྗེ་ཙང་ཁ་པའི་སྟུན་སྡེའི་
 རྟོགས་བརྫོང་ལྟར་ན་༡༣༤༠ གཡས་གཡོན་ནས་རྫོང་རི་བ་འདི་གོང་མའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ནང་དབང་
 ལུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་འདུག། རྫོང་རི་བས་འཕན་ལུལ་དུ་དཔག་བྱངས་སྐབས་བཅན་དུག་མི་ཁྱེར་
 རྩ་བརྒྱུ་ཙམ་མཆོན་འདེབས་གྲམས་ལ་སྟག་ལུང་བཀ་ཤིས་དཔལ་བཅེགས་པས་བརྫོགས་སྟེ་

ཕྱག་བཏེག། །ཡར་ལམ་ཆོས་རྫོང་དུ་ཆོས་རྩེ་སྒྲ་མའི་སྐུ་འབྲེལ་མཇུག་ནས་
འབྱོན་གྱིན་འདུག། །མངོན་པའི་སྤྲུགས་བཞེད་མ་གྲུབ་ཀྱང་ཆོས་འབྲེལ་
ཞིག་གསལ། དེའི་དགུན་ཆོས་(རབ་བྱུང་མེ་འབྲུག་༡༣༧དགུང་ལོ་༣༠)བདེ་བ་
ཅན་དུ་བྱོན་ནས་བཞུགས།

དེ་རྩེས་(རབ་བྱུང་མེ་སྐུ་ལ་༡༣༧དགུང་ལོ་༣༡གསུམ་པ་གསལ་བྱང་ཁྱི་ལོ་
༥)སྐྱོར་མོ་ལུང་པའི་མཁན་པོ་དཀའ་བཞི་བ་¹སྐོ་གསལ་བ་²ཞེས་གྲགས་

ས་ལོག་ཏུ་སྐས་སྐྱོར་སྤྲུག་ལུང་ཆོས་འབྲུང་ལས་བཤད། ཡང་ན། ཡར་ལུང་གི་དཔོན་སྐུ་བཅུས་
བསྐྱངས་པའི་དུས་ཟིང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་སྟེ། དེ་མིན་ནས་རྒྱུ་དབྱས་སུ་གདན་འདོན་མི་བྱུབ་
པའི་གོང་མའི་དབུ་སྒྲ་ཞིག་བྱིར་འབྲུད་བྱེད་དགོས་དོན་མེད་སྟེ།

༡ དཀའ་བཞི་བ། གཞུང་ཆེན་བཞི་ལ་གྲ་སྐྱོར་མཛད་མཁན་རྣམས་ལ་དཀའ་བཞི་བ་ཟེར། ད་དཀའ་
དང་བ་བཀའ་འབྲི་སྒོལ་གཉིས་ཡོད་ཀྱང་གཞུང་ཆེན་དེ་དག་ནི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་གཉིས་
སུ་བྱེ་བའི་བསྟན་བཅོས་ལས་བཀའ་མ་ཡིན། དེས་ན་གཞུང་ཆེན་དེ་དང་དེའི་དཀའ་གནད་ལ་
གྲ་སྐྱོར་མཛད་པའི་དོན་གྱིས་ཀྱང་ད་དཀའ་འཐད། གྲ་སྐྱོར་མཛད་པར་དཔེ་སྐྱོག་དང་། འབྲུལ་
བཞུད། ས་འབྲུག་ལ་སྐས། རྫོ་འབྲུག་ལ་སྐན་གྱི་དཔེ་ལྟར་ལུས་སེམས་གྱིས་དཀའ་བ་ཆེན་པོ་
སྐྱུང་དགོས་པས་ཀྱང་ད་དཀའ་འཐད། གཞུང་ཆེན་བཞི་དང་བཅུདེ་གྲ་སྐྱོར་མཛད་རྒྱུའི་གཞུང་
ཆེན་དེས་བཟུང་མེད་པ་འདྲ། རྩེ་ཙོང་ཁབས་གྲ་སྐྱོར་མཛད་པའི་གཞུང་ཆེན་དངོས་སུ་གསལ་བ་
ནི། པར་བྱིན། རྣམ་འབྲེལ། མདོ་ཅ། མངོན་པ་གོང་ལོག་གཉིས་བཅས་ཡིན། བྱིས་གཞུང་ཆེན་
བཅུ་དང་ཉི་ལྱའི་གྲ་སྐྱོར་བྱས་པ་ཡང་གཞུང་བྱེ་བྲག་ཏུ་བྱས་པ་སྟེ། དབུ་མ་ལས་གཞན་རྣམས་
རིགས་ཀྱི་ཆ་ནས་པར་ཆད་འདུལ་མངོན་བཞི་ནང་འདྲ། དེ་དུས་པོ་ཉི་གཞན་རྣམས་ཀྱི་གྲ་སྐྱོར་
བྱེད་པའི་ལུགས་མ་དར་གསུངས་པའང་རིགས་ལ་བསམས་པ་ལས། དུས་རབས་༡༣ ལ་ཅམ་
ནས་ཆད་མ་སྟེ་བདུན་གལ་གྲ་སྐྱོར་མཛད་མཁན་ཡོད་པ་དེབ་སྟོན་ན་གསལ།

༢ སྐྱོར་མོ་ལུང་པའི་མཁན་པོ་དཀའ་བཞི་བ་སྐོ་གསལ་བ། (14thc) བསྟན་པ་སྐྱོར་པའི་སྐྱོར་མོ་
ལུང་གི་གདན་རབས་༡༡ ལ་ཡིན། རོལ་པའི་འཇུག་ངོགས་ལས། མཚན་སྒྲོ་གྲིས་བཟང་པོ་ཡིན་
པར་བཤད། མང་ཐོས་སྐུ་སྐུབ་རྒྱ་མཆོས། སྐྱོར་ལུང་མཁན་པོ་བསམ་འཕེལ་བ་ལས་འདུལ་བ་
འབྲུམ་སྟེའི་ཆོག་དོན་ལྷག་མ་མེད་པར་ཐུགས་སུ་རྒྱུད་ཟེར། དེས་ན་དེ་དག་ཆང་མ་དཀའ་བཞི་
སྐོ་གསལ་པའི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་མིན་དབྱད། རོང་སྟོན་ཤེས་བྱ་ཀུན་རིག་གིས་འདི་

པ་འདུལ་མཛོད་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་བྱེད་པ་དེའི་བྱང་དུ་སྐྱོར་མོ་ལུང་¹
དུ་བྱོན། ཁོང་སྔོན་དུས་ཀྱི་འདུལ་བ་འཛིན་པ་རྒྱ་མཚོའི་ཁོད་ན་ཉི་མ་ལྷར་
གྲགས་པའི་འདུལ་འཛིན་ཆེན་པོ། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཐག་མ་པའི་²བྱ་
ཆེན། སྤལ་ཉི་དག་བཅོམ་³པའི་བཤད་རྒྱུད་འཛིན་པའི་གདན་ས་པ་འདུལ་

ལས་དབྱ་མ་རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྐོར་གསན་པ་དང་། མཁས་པའི་གཙུག་རྒྱན་ཞེས་ཆེས་ཆེར་བསྐྱགས་
པ་གནང་འདུག

༡ སྐྱོར་མོ་ལུང་། སྐྱོར་མོ་ལུང་དགའ་ལྷན་ཆོས་འབྱོར་གླིང་ནི་སྤལ་ཉི་དག་བཅོམ་པས་༡༡༤༤
ལོར་བཏབ། འབྲམ་པ་གྲ་ཚང་། སྤུ་ཁང་གྲ་ཚང་། མཆོན་ཉིད་གྲ་ཚང་བཅས་གྲ་ཚང་གསུམ་ཡོད།
རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་འཁྲུངས་པའི་ལོ་དེར་(དེབ་དམར་ལྷར་ན་ལོ་བཞི་ལྷ་སྐྱོར་མོ་ལུང་ལ་འབྲེ་གུང་གིས་
དམག་བྱངས། འོན་ཀྱང་སྐྱོར་ལུང་ནང་སོ་ལས་དགོན་པ་ལ་གཙོད་སྐྱོན་ཆེ་བ་རང་བྱུང་མེད་པ་
འདྲ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་སྐྱོར་ལུང་མཁན་སོ་དཀའ་བཞི་སྟོ་གསལ་བ་ལས་ཆོས་གསན་པ་དང་།
དེའི་དཔོན་སོ་མཁན་ཆེན་ཆོས་རྒྱལ་བས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ལ་གཏུགས་ནས་དགེ་ལུགས་སུ་གྱུར།
གསེར་བཟང་བཅོ་མའི་འོད་དབྱང་འཁྲིགས་པའི་སྟུ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་བྱམས་བསྟོད་དེ་ཡང་
འདྲར་མཛད། དེང་སང་སྟོད་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། བོད་ན་སྐྱོར་མོ་ལུང་གི་གདན་རབས་
ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་འདུག་ཀྱང་འདི་ནས་མ་རྟེན། དེའི་ནང་གསལ་པོ་ཡོད་དེས།

༢ ཐག་མ་པ། (12thc) མཆོན་གཞན་ཀ་བ་དར་སེང་ཟེར། དགེ་བཤེས་སྤུ་རྩུ་རུར་པ་ཡེ་ཤེས་
འབར་(༡༠༩༩-༡༡༡༡)ཀྱི་བྱགས་སྤུས་དང་སྤལ་ཉི་དག་བཅོམ་པའི་སྤྱི་མ་ཡིན། དེབ་སྔོན་ལས།
རྫོང་ན་ནག་སོ་དར་ཚུལ་གྱི་སྟོབ་མ་ལ་མི། དེའི་སྟོབ་མ་ཀ་བ་དར་སེང་། དེའི་སྟོབ་མ་ཐག་མ་
རྫོང་གཞོན། དེའི་སྟོབ་མ་སྤལ་ཉི་རྫོང་སྤུས་ཞེས་འབྱུང་ཡང་། འདིས་སྤུ་རྩུ་རུར་པ་དང་ལ་མི་སྟོན་
ལམ་ཚུལ་ཁྲིམས་གཉིས་ཀ་བསྟེན་ཅིང་། སྤལ་ཉིས་ཀྱང་ཐག་མ་པ་ཁུ་དཔོན་གཉིས་ཀ་བསྟེན་
པས་མི་འགལ། ཐག་མ་པ་ལས་སྟོ་བྲག་ནམ་མཁའ་སེང་གོ་དང་། དེས་སྟོ་བྲག་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་
པོ་སོགས་ནས། སྟོ་བྲག་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོད་ལ་བརྒྱུད་པ་རྣམས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་གསན།
རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། རྣལ་འབྱོར་དབང་བླག་དཔལ་ལྷན་དགོན་པ་བཤ། ཟབ་མིའི་ཉིང་འཛིན་བརྟན་
པའི་སྤུ་རྩུ་རུར་པ། འདུལ་བའི་སྟོ་སྟོད་ཀྱན་འཛིན་ཐག་མ་པ། མཐའ་འཁོབ་སྟོན་མེ་གསུམ་ལ་
གསོལ་བ་འདེབས། ཞེས་བསྐྱགས་ཤིང་ལམ་རིམ་སྤྱད་ནང་བཟངས།

༣ སྤལ་ཉི་དག་བཅོམ་པ། (༡༡༩༤-༡༢༡༥) ཐག་མ་པའི་སྟོབ་མ་དང་སྐྱོར་མོ་ལུང་དགོན་པ་
འདེབས་མཁན། མཆོན་རོ་མ་བཅོན་འབྲས་དབང་བླག་ཟེར། མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་གྱི་ནང་

བ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པར་འདུག་པས། དེའི་ལེགས་པར་བཤད་པའི་བཞོ་
 གླུ་མྱེད་པར་བཞེད་དེ། ཁོང་ལ་འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བ་འགྲེལ་བ་ཆ་ལག་
 དང་བཅས་པ་རྫོགས་པར་གསལ་ཏེ། ཁོང་གི་སྤྲུགས་ལ་མངའ་བའི་འདུལ་
 བའི་བཤད་སློལ་ལྷག་མ་མེད་པར་སྤྲུགས་སུ་རྒྱུད་ཅིང་ཁྱད་པར་ལྷག་པར་
 རྫོགས། དེའི་ཆེ་ཆོས་གསལ་པའི་ཞོར་ལ་མདོ་རྩའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་གྱི་དབུ་
 རས་ཉིན་རེ་ཞིང་མདའ་ཆད་བཅུ་བདུན་རེ་ཙམ་མ་ཆག་པར་¹སྤྲུགས་ལ་
 བཟུང་། དུས་དེ་དག་གི་ཆེ་ན། རྫོགས་སུ་མང་ཇ་ལ་བྱོན་པ་སོགས་གྱི་
 གླུ་མས་སུ། དགེ་འདུན་ནུམ་ས་ཡུམ་གྱི་སྦྱབ་པ་མཛད་པའི་མདོ་འདོན་པའི་
 རིང་ལ། ཤེར་བྱིན་ཞལ་ཏོན་དུ་མཛད་ཅིང་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྤང་ལ་ངོས་
 གཟུང་མེད་པའི་དོན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པས། དགེ་འདུན་གྱི་ཆོས་
 སྦྱོང་དང་། བདུད་བརློག་སོགས་གྱི་ཆེག་འབྲུ་ཙམ་ཡང་སྤྲུགས་གྱིས་མི་
 དེས་བར། རྣམ་རྫོག་གི་རྒྱ་བ་རགས་པ་ཐམས་ཅད་ལོག་ནས། གསལ་
 སྦྱོང་འཛིན་མེད་གྱི་ངང་ལ་སྤྲུགས་ཅེ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་མང་ཇའི་མགོ་
 མཇུག་²འཁྲོངས་པ་འབད་རྩོལ་མེད་པར་འཇུག་པ་བྱུང་། བོད་ཀྱི་གྲུབ་
 ཐོབ་ཏུ་བྱེད་པའི་རྫོགས་པ་བཟང་ཤོས་མཐར་སྤྲུག་པ་དེ་སྤྲུགས་ལ་འཁྲོངས་
 འདུག་ནའང་། གསུང་རབ་གྱི་གནད་མ་ལུས་པ་སྤྲུགས་སུ་རྒྱུད་པའི་བདག་

ཆན་སྤལ་ཉིང་འཁྲོངས། ལྷ་མྱེད་ནི་འདུལ་འཛིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་(༡༣༡༤-༡༤༣༤)
 དང་། བཀ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། (༡༤༡༩-༡༥༥༤) ལྷལ་སྤྲུ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་
 (༡༦༡༤-༡༦༥༤)ནམས་གྲགས་ཆེ། ད་ལྟ་སྤྱི་གཙུང་སོ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་བར་མངའ་
 དེས་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱེད་བཅུ་བཞི་ཅེ་སློལ་ཡོད། རོལ་པའི་འཇུག་རྒྱུ་ལས་སྤལ་ཉིང་གྲུ་བཅོས་
 པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆན་ཞེས་འབྲུང་བས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སམ་དབྱེད།

༡ རེ་མ་ཆག་པར་ ལྷ་འདུལ་དཔར་མ།
 ༢ འགོ་མཇུག་ དབུས་དཔར་།

ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ནི་དེ་འདྲ་བ་ལ་ཡང་སེམས་གནས་ཀྱི་ཉམས་བཟང་པོ་
ཐུགས་ལ་འབྲངས་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ཐུན་མོང་བའི་བྱད་པར་ཅན་མ་
གཏོགས། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་
འབྲུལ་པའི་དྲི་ཅན་ཡང་མི་སྟོབ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ནི་མཁས་པ་མགྲུ་བའི་ཡོན་
ཏན་དཔག་པར་དཀའ་བ་ཡིན་རྟོ།།

དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་། རེ་སྐུལ་༡༣༡༡དགྲུང་ལོ་༣༡གསུམ་པ་གྲགས་བྱང་ཁྱི་ལོ་༤)
རྒྱ་ཆེར་འབྲེལ་ཀྱི་བམ་པོ་བཞི་བཅུ་ལྷག་ཅན་ཐུགས་ལ་ཆུད་པར་གྱུར་པ་
ཅན་ཀྱི་མཚན་སྟེ། བར་གཅོད་ཀྱི་ནམ་པ་སྐྱེ་སྟོད་བསྐྱུང་བའི་སྐུན་བྲག་
པོ་ཞིག་བྱུང་། དུན་རིང་དུ་མ་པན་པས། སྟོད་ལུང་^༡ལུང་ལྷ་རྒྱན་བསྐྱེན་སྐྱབ་
ལ་མཁས་པ་ཞིག་གི་གམ་དུ་བྱོན་ནས། མན་ངག་ཐུགས་ཉམས་སུ་བཞེས་
ཀྱང་པན་པ་མ་བྱུང་། བདེ་བ་ཅན་དུ་བྱོན་ནས་ཀྱང་བཅས་ཐབས་ཅི་རིགས་
པར་མཛད་ཀྱང་མ་པན། བདེ་བ་ཅན་ན་ཁ་མཆུ་དང་འབྲུག་ལོང་མང་དུ་
འདུག་པས་ཀྱང་ཐུགས་སྐྱོ་བར་གྱུར་ཏེ། དཔོན་སྟོབ་འགའ་ཞིག་གིས་དགྲུན་
(རབ་བྱུང་། རེ་སྐུལ་༡༣༡༡དགྲུང་ལོ་༣༡)གཙང་བྲོགས་ལ་བྱོན། ས་སྐྱར་འབྱོན་
བཞེད་པ་ལ། ལམ་དུ་ཉ་ཅང་གང་བའི་རིག་པས་འོ་བརྒལ་བར་འདུག་པ་
དང་བལྟལ་ལམ་ཐག་རིང་བས་དུར་སྐྱིག་གི་ཕུ་ལ་མཛད་གནས་རྙིང་དུ་
བྱོན། དེའི་དགྲུན་(རབ་བྱུང་། རེ་སྐུལ་༡༣༡༡དགྲུང་ལོ་༣༡)གནས་རྙིང་དུ་བཞུགས།
གནས་རྙིང་པའི་དོན་གཉིར་བ་དང་ཕྱག་བྲི་ལ་བྱོན་པ་འགའ་ཞིག་གིས་

༡ སྟོད་ལུང་། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་དབུས་གཙང་རུ་བཞི་ལས་དབུ་རུ་དང་། དབུ་རུ་ལ་ལུལ་
དཔོན་༡༤ ཡོད་པ་ལས་སྟོད་ལུང་ལ་གཅིག་ཡོད། ས་སྐྱའི་སྐབས་ཆལ་པ་ཁྱི་སྟོང་དང་། བག་བྱའི་
སྐབས་སྟེ་ལྔ་ཇོང་ཁོངས་སུ་གཏོགས། དེང་སང་སྟོད་ལུང་ཇོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ཡིག་རྙིང་ནམས་སུ་
སྟོད་ལུངས་དང་ཡར་ལུངས་ལྟ་བུ་ལུང་ཆེན་པོ་ནམས་ལ་ཡང་འདུག་གིས་པ་མང།

ནུས་ཐང་གསལ་བ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དེ་གོང་མངོན་པ་ཀུན་ལས་
བཏུས་ལ་ཆེད་དུ་གཏད་པའི་གཞིགས་ཏྲོག་མ་མཛད་ཀྱང་། དེ་དུས་ཆོག་ལ་
གཞིགས་པ་ཙམ་གྱིས་དོན་ཡང་ཐུགས་ལ་ཅིག་ཙམ་¹དུ་གསལ་བར་འཆར་
བས། ཐོག་མར་གཞིགས་པའི་རིམ་པ་བཞིན་གཞན་ལ་ཡང་འདོམས་པའི་
སྒྲོན་སྒྲོལ། མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་ཆར་གཅིག་ཅུལ་བཤད་མཛད་དོ།

དེའི་དབྱིད་ཀ་(རབ་བྱུང་ཤེས་རྟ་༡༣༧༡ དཔྱད་ལོ་༣༩ གསུམ་པ་གྲགས་
བྱང་ཁྱི་ལོ་༥)སྐར་ཐང་ལ་མཛད་ནས་ས་སྐྱར་བྱོན། དེའི་ཆེ་ས་སྐྱར་ཁྲ་མ་
ཇེ་བཅུན་རེད་མདའ་བ་ཆེན་པོ་ལམ་འབྲས་གསན་གྱིན་འདུག་པ་དང་
མཛལ་ནས་དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཁྲ་བ་བཅུ་གཅིག་ཙམ་གྱི་རིང་(རབ་བྱུང་ཤེས་
རྟ་༡༣༧༡ དཔྱད་ལོ་༣༩)ལ་ས་སྐྱར་ཁོང་གི་སྐྱུན་སྡེར་བཞུགས། ཇེ་བཅུན་པ་
ཁོང་རང་ལམ་འབྲས་སོགས་གསན་པའི་རང་ནས། ཁྲ་མ་འདི་ལ་མངོན་
པ་ཀུན་ལས་བཏུས་གཟབས་བཤད་ཆར་གཅིག་མཛད། གཞན་ཡང་དེའི་
ཆེ་ཆད་མ་ནུས་འབྲེལ་ལ་གཙོ་བོར་སྦྱངས་ཤིང་གསན་པ་དང་། དབུ་མ་
འབྲུག་པ་སོགས་གྱི་བཤད་པ་དང་། འདུལ་བ་ལུང་ལ་སོགས་པ་བཀའ་
བསྟན་བཅོས་མང་པོའི་ལུང་ཡང་གསན། ཁྲ་མ་དོ་ཇེ་རིན་ཆེན་²པའི་བྱང་
དུ་བཏུག་གཉིས་ས་ལུགས་གྱི་བཤད་པ་ཆར་གཅིག་ཀྱང་གསན་ཅིང་། ས་

༡ གཅིག་ཙམ་ ཁྲ་བྱང་དཔར་མ།

༢ ཁྲ་མ་དོ་ཇེ་རིན་ཆེན། (༡༣༥༣-༡༤༠༤) ཆོས་གསན་ལུལ་ས་སྐྱུ་ཡིན་པ་ལྟར་ན། ལྷ་ཁང་ཁྲ་
བྱང་གི་ཏུ་དབེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན་གྱི་སྐུ་མ་དོ་ཇེ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆན་ཡིན་པ་འདྲ། འཁོན་རྟོ་
རིན་ཡང་ཟེད། འཁྱུངས་འདས་ལ་གཏུང་རབས་ངོ་མཆར་བར་མཛོད་དང་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་
མི་མཐུན་པས་དབྱུད། རས་གྲིས་ཉིས་བརྒྱ་མ་ལས་ཁྲ་མ་དོ་རིང་པ་ཞེས་པ་ནི་མ་དག་པ་འདྲ་སྟེ།
རྟོ་ཇེ་རིན་ཆེན་བསྐྱུས་ན་རྟོ་རིན་ལས་རྟོ་རིང་ལ་འཁྱུར་དོན་མེད། ཡོངས་གྲགས་རྟོ་རིང་ཀུན་
སྦངས་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ན་ནི་དུས་ཀྱི་ཆ་ནས་འབྲི་བྲགས་པའི་སྒྲོན་ཡོད།

སྐྱར་སྒྲ་མ་རྩེ་བཅུན་པས་མཆོམས་སྐྱར་མཛད་ནས་སྒྲ་བྲང་ཤར་བ་¹ཆར་
གི་ལྷགས་ཀྱི་དགེ་བཤེས་བགེས་པོ་མན་ངག་ལ་མཁས་པར་བྱེད་པ་ཞིག་
འདུག་པ་ལས། མན་ངག་སྒྲངས་ཏེ་སྒྲ་བྲང་རིན་ཆེན་སྐྱར་²གི་རྒྱབ་སྤྱོད་པས་
དེ་ལ་འབྱོན་གྱིན་མ་ཉིང་གི་ཏ་འདོན་པ་སོགས་ལན་འགའ་ཡར་མཛད་
པས་སྐྱར་གྱི་སྐྱེ་སྐྱོད་ཀྱི་བསྐྱར་གཞི་དེ་ལྷག་མ་མེད་པར་ཐོན། ས་སྐྱེ་ནས་
དཔོན་སྒོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ལ་སྐྱོད་བྱང་གི་སའི་ཆ་ངམ་རིང་དུ་ཆོས་བར་ལ་

༡ སྒྲ་བྲང་ཤར་པ། ས་སྐྱའི་བུ་ཆེན་ཤར་བྱུང་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཏེ། ས་སྐྱའི་གདན་རབས་༤
པ་ཤར་པ་འཇམ་དབྱངས་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་(13thc)ཀྱི་སྒྲ་བྲང་ཡིན། ཐོག་མར་ཤར་པ་
ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་བཏབ་པའམ་ཉོས་ཟེར། ཁོང་ཆོའི་དུས་རྒྱུད་ཞང་ཞུང་ཡིན་ཟེར་
ཏེ། བལ་ཆེར་མིའུ་གདུང་དྲུག་ལས་སྐྱའི་ནང་ཆོན་ཁུང་པོ་ཡིན་སྟེ། དེ་བ་སྒྲོན་ལས་བཞི་ཐོག་
པས་ཉེར་ལྷ། ཤར་པས་ཉེར་ལྷ། ཁང་གསར་པས་ཉེར་ལྷ་སྟེ། སྐྱར་ས་སྐྱེ་པས་ལོ་དོན་ལཱའི་རིང་
འཇིག་རྟེན་གྱི་བདག་མཛད་ཅེས་པའི་ཤར་པ་དེ་ཡིན། དེར་སངས་སྐྱོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ས་
སྐྱའི་གདན་རབས་སུ་འཁོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་མ་ཡིན་པ་ནི་བ་རི་དང་ཤར་པ་གཉིས་ཁོ་ན་ཡིན་
ཟེར། ཤར་པ་འདི་བཀའ་བློན་ཆེ་བས་དུས་ཁྱིས་ཀྱང་ཤར་པའི་སྒྲ་མ་ཁྱི་འདོན་བྱུང་པ་རྣམས་
ཀྱིས་ཆོགས་དཔོན་སོགས་མཛད་སྐབས་ས་བཅ་གྱི་ཁྱི་ལ་བཞུགས་སྒོལ་ཡོད་པ་གདུང་རབས་
ངོ་མཆར་བར་མཛོད་ལས་བཤད།

༢ སྒྲ་བྲང་རིན་ཆེན་སྐྱར། བདག་ཆེན་བཟང་པོ་དཔལ་(༡༣༤༡-༡༣༥༤)ཀྱི་སྤྱི་སྒྲ་རྣམས་ལ་སྒྲ་
བྲང་བཞི་བཤོས་པ་ལས་འཇམ་དབྱངས་དོན་ཡོད་རྒྱལ་མཆོན་(༡༣༡༡-༡༣༤༤)ཀྱི་སྒྲ་བྲང་
ཡིན། ཐོག་མར་དཔོན་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོས་བཏབ། དེར་སངས་སྐྱོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
སྒྲ་སྒྲང་ཁག་བཞི་ནི། བདག་ཆེན་བཟང་པོ་དཔལ་གྱི་བཅུན་མོ་གསུམ་པ་ན་སྟེ་མ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་
མོའི་སྤྱི་མཁས་བཅུན་ཆེན་པོ་ལས་བཞི་ཐོག་སྒྲ་བྲང་། བཅུན་མོ་བཞི་བ་ར་ལུང་མ་ཀུན་དགའ་
ནས་མཁའ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱི་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་ལས་ལྷ་ཁང་སྒྲ་བྲང་། བཅུན་མོ་ལྷ་བ་རི་མདའ་མ་
ལྷ་གཅིག་ཉི་མ་རིན་ཆེན་གྱི་སྤྱི་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་ལས་དུས་མཆོད་སྒྲ་བྲང་། བཅུན་མོ་དྲུག་
པ་ཞ་ལུ་མ་མ་གཅིག་གཞོན་བྱ་འབུམ་གྱི་སྤྱི་འཇམ་དབྱངས་དོན་ཡོད་རྒྱལ་མཆོན་ལས་རིན་
ཆེན་སྐྱར་སྒྲ་བྲང་བཅས་ཡིན། འདི་རྣམས་དུང་དཀར་ལྷར་བཀོད། བཅུན་མོ་དྲུག་དང་བཅུན་ཆེ་
སྟངས་གཉིས་ཡོད་པས་འདིར་ཡང་གཅིག་གིས་མང་ཅུང་དུ་བྱས་ནས་བཞི་བར་བྱའོ།

ཐོན་ནས། དཔྱིད་དང་དབྱར་གཉིས་ཀ་(རབ་བྱུང་༤ ས་ལྷག་༡༣༧༩ དགུང་ལོ་༣༣
གསུམ་པ་གྲགས་བྱང་ཁྱི་ལོ་༤)ངམ་རིང་དུ་བཞུགས། ལྷ་མ་རྩེ་བཙུན་པས་དེར་
མངོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟམས་ཀྱི་ལྷོ་ཆེན་མོ་དེའི་ཚུམ་པ་མཛད། བཙུན་པས་
ཆར་རིམ་བཞེན་རྩེ་འདི་པས་ཀྱང་ཐུགས་ལ་ཆུད་པར་མཛད་ཅིང་། རྒྱས་
པའི་བསྟན་བཅས་ཆད་མ་ནུས་འབྲེལ་གྱི་རང་འབྲེལ་དེ་ཞིབ་ཏུ་གསུང་
བར་ཞུས་ནས་ཆར་གཅིག་གསན་ཏོ།¹ དེའི་སྟོན་(རབ་བྱུང་༤ ས་ལྷག་༡༣༧༩
དགུང་ལོ་༣༣)འབྲུངས་ཡུལ་ནས་རྒྱུན་དུ་བབ་པའི་འཆོག་ཆས་ཅི་རིགས་པ་
འཕྲིན་ལས་པའི་ནང་དུ་འབྱུང་བ་བསྐྱར་ཡོད་པ་འདྲ་བེད་ནས་དེ་བཞེས་
པ་ལ་སོགས་པའི་སྤྲད་དུ་ངམ་རིང་ནས་ས་སྐྱུ་ལ་མཛད་དེ་དབྱས་སུ་བྱོན།
དབྱས་སུ་མེབས་ནས། ཐོགས་དང་སྟོབ་འབྲེལ་མང་པོས་བསྐྱེད་ཞིང་།
མདོ་སྤྲད་ནས་ཡུམ་གྱིས་ཀྱང་ཞུ་བ་ནན་ཆེར་བྱུང་བས་རྒྱུན་བྲས་ནས།
ལན་ཅིག་²མདོ་སྤྲད་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་པ་འབྲུངས་ཏེ། མལ་གྱོ་ལྷ་

༡ ལྷོ་ཆེན་མོ་སྐྱུ་འབྲུམ་དཔལ་མ། དབྱས་དཔལ་། གཙང་དཔལ་
༢ གསན་ཏོ། ལྷོ་ཆེན་མོ་སྐྱུ་འབྲུམ་དཔལ་མ།
༣ ལྷོ་ཆེན་མོ་འདིར་རྩེ་དགུང་ལོ་༣༣ དང་༣༣ འདོད་པའི་ཕྱོགས་གཉིས་ཡོད། དེ་ནི་རྩེ་དགུང་ལོ་ ༡༩
སྟོང་གསུམ་པ་ལྷན་འགོ་བཙུགས་པའི་གྲུ་སྟོང་གྱི་འབྲུལ་བཞུད་དེ་བཤད་པ་ན་དབྱར་ཅེ་ཆེན་ལ་
ཞེས་པའི་དབྱར་དེ་དགུང་ལོ་ ༡༩ དང་ ༣༠ སོ་སོར་འདོད་པ་ལས་བྱུང་། ཆ་ཉར་དགེ་བཤེས་
སོགས་སུ་མ་དང་ཐོ་ཡོན་ལྷ་མ་སོགས་ཀྱི་མ་ཡིན། འདིར་ཕྱི་མ་རྒྱ་མཚོ་ཆེ་བ་མཛོད་སྟེ། ཆོས་
ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲུལ་བཞུད་དེ་ཐོག་མར་འགོ་བཙུགས་སྐབས་དགུང་ལོ་ ༡༩ ཐོག་ཅེས་པ་ལས་ལྷ་
ཆེས་མི་གསལ་ཡང་ལོ་སར་ཡོལ་ཅམ་ནས་མེབས་པར་ཆ་བཞག་ན། གསང་བུ་དང་། བདེ་བ་
ཅན། ཞ་ལྷ། ས་བཟང་། ས་སྐྱུ། ངམ་རིང་། འགའ་ཤིང་། བཟང་ལྷན། རྩོ་ནང་། ལྷོ་ཆེན་མོ་སྐྱུ་སྐྱུ་
དོང་ཨ། ལྷོ་ཆེན་མོ་སོགས་སུ་མེབས་པ་དང་། མེབས་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་རྩོད་གྲུ་ཡོད་པ་ནུས་
སུ་གཞུང་ཆེན་མང་པོའི་གྲུ་སྟོང་གཞན་ལ། ལྷོ་ཆེན་མོ་སྐྱུ་ཆེན་མོ་སྐྱུ་ལྷ་ལྷ་དང་། ས་བཟང་མ་ཏི་བཞུ་
ཆེན། རྩོ་ནང་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱུས། ལྷོ་ཆེན་མོ་སྐྱུ་མཁན་ཆེན། ལོ་རྒྱུ་བདོན་བཟང་བ་སོགས་ལྷ་

ལུང་¹དུ་བྱོན། ལག་ལེན་འགའ་ཞིག་ལ་སྤྲུགས་སྤྱིང་ཡང་མཛད་པར་བརྒྱུད་པ་ལ་མཆོམས་ཤིག་ནས། ཅི་བྱེད་དེ་འབྲ་བ་ལ་དགོས་པ་མི་འདུག །དེ་ནི་

མ་མང་པོའི་མདུན་ནས་གཞུང་ཆེན་མང་པོའི་ཟབ་ཁྱིད་དང་བཤད་པ་ཆར་དང་ཆར་གསན་ནས་གནས་སྤྱིང་གཞུངས་སྤྱབ་སྐབས་དེར་ཕེབས་ཏེ་གྲ་སྒྲོར་མཛད། གནས་སྤྱིང་གཞུངས་སྤྱབ་ནི་པོད་ཆུ་བཞི་པར་ཁེལ་བས། ཆུ་བ་གསུམ་ཅམ་ནང་དེ་དག་ཆང་མ་ཡོང་དགའ་བ་དེ་ཡིན། ཐ་ན་ཆོས་སྤྱི་དེ་དག་བར་མར་ཚུར་གོ་མ་བཟོད་བྱེད་པའི་དུས་ཆོད་གཅིག་སྤུ་ལའང་ཆུ་ཤས་འགོར་ངེས། ད་དུང་ཅེ་ཆེན་པསྤན་ན་དེར་ཉ་དཔོན་ལས་པར་ཆད་ཀྱི་གཟབ་བཤད་ཆར་གཅིག་དང། རྗེ་རེད་མདའ་བ་ལས་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་རང་འབྲེལ་གྱི་སྤྱིང་ནས་མཛུབ་ཁྱིད་དུ་མཛད་དེ་གསན་པས་ཆུ་ཤས་ནང་ཆར་ཐབས་གཏན་ནས་མེད། དེས་ན་དབྱར་ཅེ་ཆེན་ཞེས་པའི་དབྱར་དེ་དགའ་ལོ་ ༡༠ ལ་ཡིན་པ་མ་ཟད། གནས་སྤྱིང་ལ་ཕེབས་སྐབས་ཀྱི་ཆུ་བ་བཞི་པ་ཡང་དགའ་ལོ་ ༡༠ ལས་འོས་མེད། སྤྱི་མ་ལྟར་ན་གཤམ་གྱི་རབ་བྱུང་ ༡ ལྷགས་ཏེ་ ༡༣༥༠ དགའ་ལོ་ ༣༤ བར་དུ་ལོ་གཅིག་སྤྱིན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན། ཁོར་བྱང་ཨོ་རྒྱན་གྱིས་དགའ་ལོ་ ༡༠ ས་རྟེ་ལ་བཤད་པ་ནི་མ་དག་སྤྱི། དགའ་ལོ་ ༡༠ ལ་མེ་འབྲུག་ལས་ས་རྟེ་ཁེལ་ཐབས་མེད། དགའ་ལོ་ ༡༡ ས་རྟེ་ཞེས་བཅོད་གོས་ཀྱང་དོན་ལ་གནས་མིན་གོང་དུ་བཤད་ཟིན། རྣམ་ཐར་རོལ་པའི་འཇུག་འོགས་སུ་དགའ་ལོ་ ༡༤ བར་འགྲིག་པར་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནས་དགའ་ལོ་ ༡༤ བར་དུ་སྐབས་རེར་ལོ་གསུམ་བཞིས་བྱེད་པར་གོར་བ་དང་། དེ་རྗེས་ཀྱང་མང་དུ་འཇུགས་ནས་གཏད་སོ་གང་ཡང་མེད་པར་གྱུར་འདུག

ལན་གཅིག་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ།
༡ མལ་གྲོ་ལྷ་ལུང་། མལ་གྲོ་ནི་པོད་བཅན་པོའི་སྐབས་སུ་དབུས་གཙང་དུ་བཞི་ལས་དབུ་དུ་དང་། དབུ་རུ་ལ་ཡུལ་དཔོན་ ༡༤ ཡོད་པ་ལས་མལ་གྲོ་ལ་གཅིག་ཡོད། དབུ་རུ་སྤྱིང་སྤྱིང་གཉིས་ལས་སྤྱིང་ཡིན་ཏེ། དབུས་སྤྱིང་སྤྱིང་སྤྱིང་ཕྱི་ཆུ་འདྲེན་ནི་ཐིག་ཟིན། ཞེས་པའི་སྤྱིང་ཕྱི་ཆུ་ཡང་ཡུལ་འདིར་ཡོད། མལ་གྲོ་ཞེས་པ་ཏུན་ཏྲོང་ཡིག་སྤྱིང་དུའང་འབྱུང་བས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་འདིར་ཕེབས་ནས་བཞུགས་སྐབས་གཟམ་མལ་རྩོ་སོང་གསུངས་པ་ལས་མལ་རྩོ་ཐོགས་ཟེར་བ་ནི་ཁམས་པའི་ཆོས་བཤད་ལས་མ་འདས། མལ་གྲོ་ལྷ་ལུང་ཞེས་བྱེད་པར་སྤྱིང་དོན་ནི། སྤྱི་མ་བ་ཚུལ་ཁྱིམས་སྤྱིང་ཐོས་བྱེད་པའི་མཚུར་ལྷ་ལུང་དང་མི་ཁོར་ཆེད་ཡིན་སྤྱིང། དེས་ན་ཀམ་པ་དུས་གསུམ་མཁའ་བ་ཁམས་སུ་ཕེབས་སྐབས་རྗེ་སྤྱི་མ་ལོ་པ་ལྷ་ལུང་ན་བཞུགས་པ་ལ་གྲེས་མཛུབ་ཞུ་བར་ཕེབས་སྤྱིང་གསལ་བའི་ལྷ་ལུང་དེ་དེ་གཉིས་གང་ཡིན་དབྱེད་དགོས། ལྷ་ལུང་སྤྱིང་སྤྱིང་དགོན་ནི་པཌ་ཆེན་ལྷ་ལྷ་ལྷ་ལྷ་དང་སངས་རྒྱུས་དཔོན་སྤྱིན་(༡༡༣༤-༡༡༣༥)ནས་གཉིས་ལ་ལྷ་ལུང་ཆུ་མས་སྤྱིང་སྤྱིང་གཞིས་ཀ་དགོན་གནས་སུ་བུལ་བས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས། དེང་སང་མལ་གྲོ་ལུང་དགར་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།

མདོ་ཁམས་དང་ཡུལ་གྱི་སྤྱོད་པ་ལ་གཏན་ནས་མི་འགྲོ་བའི་ཡི་དམ་བཅའ་
བར་བྱའོ།། སྤུང་དུ་དགོངས་པ་བྱུགས་དྲུག་པོ་སྤྱོད་པ་དང་བཅས་པ་ཞིག་
འབྲུངས་ནས་དེ་འབྲུག་དུ་མདོ་སྤྱོད་པ་མི་འབྱོར་¹པའི་སྤྱོད་པ་ཐག་བཅད་དོ།།

ལར་ཡང་སྒྲུ་མ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཐོབ་པའི་མདོན་བར་རྟོགས་
པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོག་པ་བཟང་བ་ལས་འདས་པའི་ཡལ་འདབ་རྣམས་
རྒྱས་པའི་ཅན་ཏན་གྱི་ཤིང་ལྷོན་པ་ཆེན་པོའི་ངོས་ལས་ཐག་པ་། གསར་དུ་
མདོན་བར་འབད་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བསྐྱོས་པར་ཡང་སྤྱན་
ཅིག་སྤྱོད་པའི་དྲི་བསྐྱུང་གིས་སྤྱིད་པའི་ཆ་གཏུང་འཛིལ་བར་མཛད་པའི་
ག་བྱར་གྱི་ཐིག་པ་པའི་ཆ་གསར་ལ་ལྷོང་ལ་ལྷོང་པ་འཕམ། དེའི་ངོ་མཆར་
པའི་རྣམས་པར་ཐར་པའི་མེ་རྟོག་རྣམས་པར་བཟང་བ་གཅིག་²ཅམ་ཡང་། ཆོག་
གི་སྤྱད་བྱས་གང་གི་རྣ་ལུང་མཛེས་པར་བྱས་པའི་ཤེས་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་
མིག་གི་པར་རྒྱུ་ལུང་ལུང་གིས་མདོན་བར་རྟོན་པ་དང་སྤྱན་ཅིག་དུ་ལུས་ཀྱི་

1 སྤྱོད་པ་འདིར་ཡུལ་གྱིས་དབུ་སྤྱོད་དཀར་པོ་ཡར་བསྐྱར་བ་དང་རྩེ་ནས་འཕྲིན་ཡིག་མར་གནད་པ།
འཕྲིན་འབྲུང་མཁན་ཡང་ཆོང་དཔོན་ཞོར་བྱ་བཟང་པོ་ཡིན་སྟོར་སོགས་ནི། རྣམ་ཐར་འདི་དང་
གྲང་དུ་རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོ་(1313-1340)སོགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྩེ་ནས་ཐར་རྟེན་པ་
རྣམས་སུ་མི་གསལ། རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་འབྲུངས་ནས་ལོ་300 རྩེས་སུ་ཆ་ཉར་དགེ་བཤེས་སྤྱོད་བཟང་
ལྷལ་ཁྲིམས་(1340-1370)ཀྱི་རྩེ་ཙོང་ཁ་པའི་རྣམ་ཐར་དང་། དེ་རྩེས་རྒྱལ་དབང་ཆོས་རྩེས་
1344 ལོར་མཛད་པའི་རྩེ་ནས་ཐར་དུ་ཡུལ་གྱིས་དབུ་སྤྱོད་དཀར་པོ་ཡར་བསྐྱར་བ་གསལ་
ཡང་མར་བསྐྱར་པའི་འཕྲིན་ཡིག་དང་ཞོར་བཟང་སྟོར་མི་གསལ། དེའི་སྟོར་རྒྱས་ཤོས་ནི་བྲག་
དགོན་བསྐྱེད་པ་རབ་རྒྱས་(1307-1366)ཀྱི་མདོ་སྤྱོད་ཆོས་འབྱུང་འབྲུང་ཡང་འཕྲིན་ཡིག་དང་
ཞོར་བཟང་སྟོར་མི་གསལ། ད་དུང་རྒྱལ་དབང་ཆོས་རྩེས་ ཡུལ་གྱི་དབུ་སྤྱོད་དཀར་པོ་ཡར་བསྐྱར་
བ་དང་། རྩེ་ཙོང་གྱི་སྤྱོད་པ་ཞིག་མར་བསྐྱར་བ་ཡུལ་གྱིས་ཞལ་བྱེ་མ་ཐག་ཙམ་ཞེས་གསུང་བྱོན་
ལྷལ་འདི་དག་དག་རྒྱུན་ལས་སུ་ཡི་གེ་འཁོད་པ་མ་མཛོང་བེད།

2 ཞིག་ སྤྱོད་པ་འབྲུག་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

སྐྱེད་ཆལ་བ་སྤྱ་གཡོ་བའི་མགོ་ལྗོགས་¹དང་བཅས་པས་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་པ་
 ཉམས་པ་གསལ་བར་བྱེད་ཅིང་། དད་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་བརྟན་པས་བར་གྱུར་
 པའི་བརྟོད་ཅིང་སྤྱེ་བའི་²ཆོག་བབ་ཅོལ་དུ་སྤྱོད་པས་པར་འགྱུར་བ་འདི་ལྟ་བུ་
 མངོན་པར་སྐྱེད་པའི་རྒྱ་ནི་བསམ་པར་བྱ་དགའ་བ་སྟེ། དེ་ཡང་བདག་ཉིད་
 ཆེན་པོ་འདི་ལ་ཆེད་དུ་བསམས་པའི་སྒོ་ནས་རྟེན་བཀྱར་དང་། སྟན་ཐུགས་
 དང་། འཁོར་བའི་ཕུན་ཆོགས་གཞན་གང་ཡང་རུང་བ། ཐ་ན་ཆངས་པ་དང་
 བརྒྱ་བྱིན་གྱི་དཔལ་ལ་ཡང་མངོན་པར་འདོད་པའི་སྟེད་པ་སྤྱེ་མ་སྟོང་བ་ལྟ་
 ཞོག་གི། །ཕུན་སུམ་ཆོགས་པའི་དཔལ་རི་ཅམ་འཁྱོར་བ་དེ་ཅམ་གྱིས་སྦྲར་
 ཞིང་སྟེད་པ་ཟད་པའི་སྟོབས་ཆེས་ཆེར་རྒྱས་པར་འགྱུར་བའི་གྲོགས་བྱེད་
 པ་ནི། དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྲན་ཤེས་ཀྱི་ལྷགས་ཀྱས་ཡིད་ཀྱི་གཉིས་འཐུང་
 ཡོངས་སུ་བཟུང་བའི་འབད་པ་ལ་ལྟོས་ནས་ཉམས་སུ་སྦྱང་བ་ཡང་ཤིན་ཏུ་
 བྱ་དགའ་བའི་གནས་ཡིན་ན། འདི་ནི་སྒོ་སྟོན་དུ་གཏོང་བ་ལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་
 ལྟོས་པ་མེད་པར་ཡང་གཞན་དག་གིས་བསྟེན་བཀྱར་བ་དང་། སྟན་པར་
 སྤྱ་ཞིང་ལེགས་པར་བསྐྱགས་པ་དང་། འཁྱོར་བའི་བྱེད་པར་མཆོག་དུ་གྱུར་
 པ་རྒྱ་ཆེན་པོས་མངོན་པར་མཆོད་པ་སོགས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་རི་ཅམ་
 ཞིག་བྱང་བ་དེ་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་སྦྲར་ཞིང་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ལ་མི་རྟག་
 པའི་འདུ་ཤེས་དང་། མགོན་མེད་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱབས་པར་འདོད་པའི་
 བཅེ་བ་དང་། རྒྱལ་བ་སྤྲས་བཅས་ཐམས་ཅད་བསྟེན་བཀྱར་བར་བཞེད་པའི་
 དད་པ་རྣམས་པན་ཚུན་འགྲན་པ་བཞིན་དུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་གྱི། གཞན་དུ་

༡ མགོ་ལྗོག་ དབྱས་དཔར།

༢ སྤྱེ་བའི་ སྤྱ་འབྱུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

ན་སྤེད་པ་འཕེལ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ནི་གནས་མེད་ཅིང་གོ་སྐྱབས་
མེད་དོ། ། འདི་ནི་འདིའི་སྐྱེ་བས་ཐོབ་པ་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཡིན་ཏན་ཡིན་གྱི། སྐྱེ་
ཆེ་འདི་ཉིད་དུ་གཉེན་པོས་གསར་དུ་བསྐྱེད་པའི་སྦྱོར་བྱུང་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ཡང་ཁོ་པོ་ལ་གཞན་གྱིས་སྟན་བཟང་པོ་བཤམས་པ་དང་། གྲུས་
པའི་བསྟན་བཀུར་སོགས་ཅི་ཙམ་བྱས་པ་ཙམ་གྱིས་ཆེད་དུ་བསམ་མི་
དགོས་པར་དུས་དེའི་སྐབས་རང་དུ། འདི་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་ཅིང་ཡིད་
བརྟན་དུ་མི་རུང་བ། སྐྱེ་མའི་སྒོ་བྱིད་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་སྟེ་མ་པའི་སྐྱོ་བ་
ལྷགས་བྲག་པོ་སྒྲིབ་པ་བྱན་ལོང་དུ་ཐོངས་པ་ཡིད་གཉིང་ནས་འགྱུར་བ་
རྒྱུ་རིང་པོ་རེ་སྐྱེ་བ་ཞིག་དང་པོ་ཉིད་ནས་རང་ཆས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན། ཞེས་
གསུང་ངོ་། །¹ འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བའི་རྟོགས་པ་བྱུང་བར་ཅན་དུ་བོད་ལ་
གྲགས་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཆ་ཙམ་དུ་ཡང་བསྟན་པར་མི་རུས་པའི་མངོན་
པར་རྟོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ལ། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཕུན་ཆོགས་ལ་སྤེད་པ་
འགོག་པ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་དགོས་པ་ཉི་ཤེས་གཟིགས་ནས། ཆོས་ཀྱི་རྗེ་
སངས་རྒྱུས་བཙུག་པ་ལྟར་འདས་ཀྱིས་ཀྱང་། དེའི་གཉེན་པོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་
ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གི་མདོ་སྤེལ་ནས་སུ་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པར་བཀའ་སྤྱུལ་པ་
ལྟ་ཞིག་གི། །ཐ་ན་དགེ་སྦྱོང་རྣམས་ལ་རིན་པོ་ཆེའི་ཁྱིམ་འདུག་པ་སོགས་
བྱ་དགོས་པ་བྱུང་ན་མི་རྟག་པས་ཉེན་པའི་འདུག་པའི་ཉེ་བར་གཞག་པར་²བྱ་
བ་སོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་བཅས་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་དོན་དེ་སྐྱབ་པར་མཛད་པ་
ཡིན་ཏེ། དེ་བས་ན་རྒྱལ་འདི་ནི་མཁས་པ་མགུ་བ་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་པར་

¹ གསུངས་སོ། ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

² བཞག་པར་ རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ཐར་པ་ཆེས་ངོ་མཆར་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ནས་སྟོན་དེ་(རབ་བྱུང་ཤེས་ལུག་༡༣༡༥དགུང་ལོ་༣༣གསུམ་པ་གྲགས་
བྱང་ཁྱི་ལོ་༤)མལ་གྱོ་ལྷ་ལུང་པའི་སྒྲ་མ་བསོད་གྲགས་པ་¹ལ་ཆོས་ལུང་ཡང་
མང་རབ་གསན་ཅིང་། བར་ཞིག་ཏུ་སྐྱ་མཆོམས་བཅད་ནས་སྤྲུགས་དམ་
མཛད་། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྣམ་བཤད་རིགས་མཛོད་ལ་གཟིགས་རྟོག་མཛད་
ཅིང་། ལེའུ་གཉིས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ལམ་གྱི་རྣམ་གཞག་སྟོན་པའི་སྐབས་ལ་
ལེགས་པར་གཟིགས་པས་རྒྱུན་བྱས་ནས། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་གཞུང་
ལུགས་དང་རིགས་པའི་སྟོལ་ལ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་དད་བ་ཤུགས་བྲག་
པོ་མཉན་པས་མི་ནོན་བ་འཁྱུངས་ཤིང་། སྟོན་(རབ་བྱུང་ཤེས་ལུག་༡༣༡༥དགུང་
ལོ་༣༣)དེར་བཞུགས་ཀྱི་རིང་ལ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་གཞུང་ལ་གཟིགས་ཅམ་
ནས་དད་པའི་སྤྱ་ལོང་གཡོས་ཏེ་སྤྱན་ཆབ་ཀྱི་རྒྱན་བཅད་པར་མི་རྒྱས་པ་
རྟག་ཏུ་འོང་བ་ཞིག་བྱུང་གསུང་ངོ་།།² དེའི་དགུན་ཆོས་(རབ་བྱུང་ཤེས་ལུག་
༡༣༡༥དགུང་ལོ་༣༣)བདེ་བ་ཅན་དུ་བཞུགས། དབྱིད་ཆོས་(རབ་བྱུང་ཤེས་ལུགས་
སྟེལ་༡༣༩༠དགུང་ལོ་༣༤)གསུམ་པ་གྲགས་བྱང་ཁྱི་ལོ་༡)སྟོན་མ་ལ། བྲ་སྟོར་མཛད་

༡ ལྷ་ལུང་པའི་སྒྲ་མ་བསོད་གྲགས་ལ། (14thc) རེད་མདའ་པའི་སྟོན་མ་རྩོམ་ཆེ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་སྒྲ་
མ་བསོད་གྲགས་པ་ཟེར་བ་ཞིག་འདུག་པ་དེ་དང་། བརྟན་ཅིས་གསལ་པའི་སྟོན་མེ་ལས། རྗེའི་
སྒྲ་མའི་གསུ་ལྷ་ཁང་བསོད་ནམས་གྲགས་སམ་ཁང་སྟོན་རྒྱ་པོ་ཟེར་བ་ཞིག་བཟངས་འདུག་པ་དེ་
གཉིས་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་ནས་སྤྲུམ། འོན་ཀྱང་ཡོངས་གྲགས་ཁང་སྟོན་གྱི་འདས་ལོ་ལ་༡༣༩༩
དང་༡༣༡༠ བཅས་བཤད་སྟོལ་གཉིས་འདུག་པ་གང་དང་ཡང་དུས་མི་འགྲིག་པས་དཔྱད། སྤྱིར་
མལ་གྱི་འོ་ཕྱོགས་ཀྱི་དགོན་པ་ཁག་གྱི་མཁན་རབས་ན་ལྷ་ལུང་སྒྲ་མ་ཞུ་བ་མང་ཅམ་མཆིས།
སྒྲ་མ་ཞེས་སྤར་སྟོན་པ་ནི་ཆོས་བྲ་དེའི་ནང་གི་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པར་སྟོན་པ་སྟེ་གོ་གནས་ཀྱི་
མིང་ཡིན་པ་ལས་སྤྱུལ་སྤྱུལ་ཡིན།

༢ གསུངས་སོ།། སྒྲ་བྱང་དཔར་མ།

བཞེད་པའི་པོ་ཉི་འགའ་ཡར་གྱི་གཞིགས་རྟོག་མཛད་ནས་གཙང་ལ་བྱོན།
 ལྷར་ཐང་དུ་ཕེབས། ལྷ་མ་ལོ་རྩེ་བ་དོན་བཟང་བས་ཆད་མའི་རྗེ་ལྷ་¹ཞིག་
 མཛད་འབྲུག་པ་དེ་ཆར་གཅིག་ཅིས་ཀྱང་ཉོན། ཞེས་བཀའ་གནང་ནས་
 གསན་དགོས་པ་བྱུང། དབྱར་ཆོས་དེ་(རབ་བྱུང་ལྷུགས་སྟེལ་²༡༣༡༠དགུང་ལོ་
 ༡༥)ལྷར་ཐང་དུ་ནུས་འབྲེལ་མཛོན་པ་གོང་ལོག་མདོ་རྩ་དང་བཅས་པའི་གྲ་
 སྐོར་མཛད། ལྷར་ཐང་དུ་གཞུང་བསྐྱར་བཙུགས་པའི་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། དེ་
 ནས་སྟོན་ཆོས་(རབ་བྱུང་ལྷུགས་སྟེལ་³༡༣༡༠དགུང་ལོ་༡༥)ལ། ལྷ་མ་རྗེ་བཙུན་
 ཆེན་པོ་བོ་དོང་ན་ཆོས་བར་ལ་ཕེབས་པ་གསན་ནས་ཨེར་བྱོན། ལྷ་མ་
 ལོ་རྩེ་བ་ནས་མཁའ་བཟང་པོ་⁴ལ། ལྷན་ངག་མེ་ལོང་གི་བཤད་པ་ལ་སོགས་
 པ་གསན། གཙོ་བོར་ལྷ་མ་རྗེ་བཙུན་པ་ལ་དབྱུ་ཆད་མཛོན་པ་སོགས་
 གསན་ཅིང་། པར་ཕྱིན་དང་འབྲུལ་བ་ཡང་རང་རེའི་བྱང་དུ་ཆར་རེ་ཉན་ན་
 ཉན་འབྲེལ་གྱི་བྱང་པར་ཞིག་འོང་དུ་རེ་བས་གསུང་འཆའ་⁵ཞུས་ནས་ཆར་
 རེ་གསན། དབྱུ་མ་འབྲུག་པའི་བཤད་པ་མ་གཏོགས། ཅ་ཕེ་ལ་སོགས་
 པའི་རིགས་ཆོགས་གཞན་གྱི་བཤད་པ་གསན་པ་མ་བྱུང་ཞིང་། དབྱུ་མ་

༡ རྗེ་ལྷ་ ལྷ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༢ ལྷ་མ་ལོ་རྩེ་བ་ནས་མཁའ་བཟང་པོ། (14thc) ལྷོ་གྲག་རྩ་འབྲུངས། ལོ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ཅེ་མོའི་
 རྟོག་པ་ཡིན། ཡོངས་གྲགས་ལོ་ཆེན་ནས་མཁའ་བཟང་པོ་ལོམ་སྐྱ་པ་ནས་བཟང་ཟེར། ནུས་ཐང་
 རྩར་འདེབས་ལས་པོ་དོང་བ་སྐྱ་པ་ནས་བཟང་ཞེས་འབྱུང་། དུས་འཁོར་དང་། ཀ་ཅན། ལྷན་ངག་
 གི་སྟེབ་སྟོར་སོགས་མཛད་པ་དང་། ལོ་ཆེན་བྱང་ཆེའི་ཀ་འབྲེལ་སྟོབ་མན་རྫོགས་པར་མཛད།
 ལུས་ཅུ་པའི་འབྲེལ་པ་བསྐྱར་པའི་སྟོན་མེ་དང་། རྟགས་འབྲུག་གི་འབྲེལ་པ་མཁས་པའི་རྒྱན་
 ཅོམ་པ་པོ་འང་ཁོང་འབྲ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། རྟག་དུའི་རྟོགས་བརྗོད་ཀྱི་མཛུགས་བྱང་དུ། ལྷ་དགེས་
 ལྷ་པའི་དབང་པོ་ནས་མཁའ་བཟང་པོ། ཞེས་ཆོས་བསྐྱགས་བརྗོད་མཛད། ༡

༣ གསུངས་འཆའ་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

རིགས་ཚོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕུང་ཞིག་སྤར་ཐང་མཁན་པོ་ཀུན་དགའ་
 རྒྱལ་མཆན་པ་¹ལས་སྤངས། ཁོང་གིས་ནི་ཁོང་རང་གི་བྱར་ཆེན་གྱི་གོ་ས་
 དེ་སྤར་དབུ་མའི་བྱར་ཆོས་པ་ཞིག་གི་གོ་སར་འདུག་པས་དེ་ནས་བརྒྱད་
 པར་འདུག་གསུང་ཞིང། བདེ་བ་ཅན་པའི་སྤྲ་མ་འཇམ་རིན་པ་ལའང་ཕུང་
 གསན། ཁོང་གིས་ཆོས་རྗེ་སྤྲ་མ་ལ་གསན་པར་འདུག །སྤྲ་མ་རྗེ་བཙུན་
 གྱིས་དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་ཕུང་བྲང་མོ་ཆེའི་གདན་ས་པ་སྤྲ་
 མ་ཆོས་བཤེས་པ་²ལས་སྤངས། ཁོང་གིས་སྤར་ཐང་བཤེར་སང་³གི་བྱང་
 དུ་ཕུང་གསན་པར་འདུག་གསུངས་ཏེ། མདོར་ན་དེའི་ཆེ་ཁོང་དཔོན་སྒྲོབ་
 ལ་རིགས་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་བཤེད་པ་ལྟ་ཞོག །ཕུང་ལེན་པའི་ཡུལ་ཡང་

- 1 སྤར་ཐང་མཁན་པོ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆན་པ། (1334-1300) སྤར་ཐང་གི་གདན་རབས་
 134པ་ཡིན། གཙང་རྒྱ་སྤོང་གྲོའི་རིགས་(འཛོའི་རིགས་དང་གཅིག་ཡིན་ནམ་སྤྲུལ་)སུ་འབྱུངས།
 སྤར་ཐང་གི་མཁན་རབས་134པ་མཁན་ཆེན་གྲུབ་བཤེས་རབ་ཀྱི་ཨ་ཞང་འདྲ། ཕྱི་ལོ་1344 ལོ་
 ཅས་སྤར་ཐང་གི་གདན་སར་ཐེབས། བསྐྱབ་བཏུས་ཀྱི་ལྷན་མོགས་བཀའ་ཚུལ་མང་དུ་མཛད།
- 2 སྤྲ་མ་ཆོས་བཤེས་པ། (14thc) བྲང་མོ་ཆེ་དགོན་པའི་གདན་ས་པ་དང་། མཆན་རྒྱལ་བ་ཆོས་
 ཀྱི་བཤེས་གཉེན་ཡིན་ཆོད་ལས་ཞིབ་བྲམ་པེས། བེ་སེར་ལས། སྤྲ་མ་ཆོག་ཤེས་ལས་ཕུང་ཁ་
 ཡར་གསན་ཞེས་པ་འདི་ལ་བསམས་པ་ཡིན་ན་ནི་ནོར་ཏེ། འདིའི་སྤྲ་མ་ཆོས་བཤེས་ནི་རྗེ་རེད་
 མདའ་བའི་སྤྲ་མ་ཡིན་པ་ལས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་དངོས་ཀྱི་སྤྲ་མ་ཡིན་པའི་དོན་མིན། ཆོག་ཤེས་པ་
 འདི་ཆོས་བཤེས་ལས་གཞན་ཞིག་ཡིན་ན་ནི་དེར་ཟད་དོ།
- 3 སྤར་ཐང་བཤེར་སང་། (14thc) འདི་ནི་མཛོད་ལྷན་བསམ་བཟང་ཆོས་པ་པོ་བསམ་གཏན་
 བཟང་པོའི་སྤྲ་མ་སྤར་ཐང་བཤེར་སང་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ནམ་སྤྲུལ། ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་བྲམ་མ་མཐོང་།
 སྤར་ཐང་མཁན་པོ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆན་དང་། སྤྲ་མ་འཇམ་རིན་པ། འཇམ་རིན་གྱིས་ཕུང་
 གསན་ཡུལ་ཆོས་རྗེ་སྤྲ་མ་ནི་རྗེ་རེད་མདའ་བ་འདྲ་བས་དེ་རྣམས་ལ་མཆན་གོང་དུ་བཏབ་ཐེན།
 རེད་མདའ་བས་ཕུང་གསན་ཡུལ་བྲང་མོ་ཆེའི་གདན་ས་པ་ཆོས་བཤེས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མ་མཐོང་
 ཡང་། དེས་སྤར་ཐང་བཤེར་སང་ལས་ཕུང་གསན་པས་དབུ་མ་རིགས་ཚོགས་རྣམས་ཀྱི་ཕུང་
 གི་བརྒྱད་པའི་སྤྲ་མ་ཡིན།

དཀའ་བར་བྱུང་འདུག་ལོ། དེ་ནས་དཔོན་སྒྲོབ་གཉིས་ཀ་ཐབས་ཅིག་¹ ཏུ་
ས་སྐྱར་² འོན། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདིས། དེའི་ཆེ་ས་སྐྱར་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་
དཀའ་ཆེན་ནམས་ཀྱི་བྱ་སྒྲོར་མཛད། དེ་དུས་པོ་ཉི་གཞན་བཅུ་ལྷག་ཅས་
ཀྱི་བྱ་སྒྲོར་ཡང་མཛད་པས་ཆོག་པ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དུས་ཀྱི་བྱ་ས་ནམས་
ན་པོ་ཉི་གཞན་ནམས་ཀྱི་བྱ་སྒྲོར་བྱེད་པའི་ལུགས་མ་དང་འདུག་པས་མ་
བྱས་གསུང་ངོ་།³ དེ་ནས་དེ་འབྲུལ་ལ་དབྱུས་ལ་འོན་ནས། སོས་(རབ་བྱུང་
ལྷུགས་བྱ་) ༣༡ དཀྱང་ལོ་ ༣༥ གསུམ་པ་གྲགས་བྱང་ཁྱི་ལོ་ ༡) གྲུང་ཐང་ཆེས་བཅུའི་
གནས་སྐབས་ནས་བཅུམས་ཏེ། རིམ་པ་བཞིན་དུ་གསང་ལུ་དང་ཅེས་ཐང་⁴

༡ ཐབས་གཅིག་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

༢ ས་སྐྱར། ས་སྐྱར་གོན་པ་ནི་འཁོན་དགོན་མཆོག་གྲུལ་པོས་ ༡༠༧ ན་ ལོར་བཏབ། ལྷང་ཆེན་ཉལ་བ་
འབྲུ་བའི་ས་སྐྱར་པོའི་ཐོག་དུ་དགོན་པ་བཏབ་པ་ལས་དགོན་དང་ཆོས་བརྒྱད། གདུང་རྒྱུད་དང་ཆབ་
སྲིད་བཅས་པར་མིང་དེས་ཁྲབ་པར་གྱུར། དེང་སངས་ས་སྐྱར་ཆོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་
ཀུན་གཞི་དཀའ་འབྲེལ་ཡང་གནས་འདིར་མཛད། ས་སྐྱར་པ་ལ་བསྟོད་པ་ནས་ཆོག་བཟུང་བཟང་
པའི་སྒྲོག་འགའ་བཏུས་ན། རིག་གནས་རྒྱ་མཆོའི་པ་རོལ་སོན་གྱུར་པས། གསུང་རབ་ནོར་བུའི་
སྲིང་ལ་མངའ་སྐྱར་ཞིང་། ལྷན་གྲགས་ཀུན་གྱི་རྩ་བའི་རྒྱན་གྱུར་པས། རོ་མཆར་བསྐྱེད་པའི་
གནས་གྱུར་ས་སྐྱར་། རབ་འབྲུམས་རྒྱལ་བའི་ཡེ་ཤེས་འཇམ་པའི་དབྱངས། རབ་དཀར་གངས་
རེའི་ལྗོངས་སུ་འགྲོ་ནམས་ཀྱི། རབ་མཛེས་གཙུག་གི་རྒྱན་དུ་བྱོན་གྱུར་ནས། རབ་རིབ་མ་ལུས་
སེལ་བའི་ས་སྐྱར་། ས་སྐྱར་འབྲུག་རྒྱ་བལ་བ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ། ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་ཐོགས་མེད་འཇམ་
པའི་དབྱངས། གནས་རྒྱ་མཛོན་དུ་གྱུར་པའི་བརྗེ་ཏ། གངས་ཅན་འགྲོ་བའི་སྐབས་གཅིག་ས་སྐྱར་
པ། ཞེས་སོགས་ཀྱི་བསྟོད་པ་རྗེའི་གསུང་འབྲུམ་ཁ་པར་བཞུགས།

༣ གསུངས་སོ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

༤ ཅེས་ཐང་། ཅེད་ཐང་དགོན་པ་ནི་སི་ཏུ་བྱང་རྩལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་ ༡༣༥༡ ལོར་བཏབ། དུགས་
པོ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཆོད་བྱ་ཐོག་མར་གྲགས། སི་ཏུས། ཅེད་ཐང་གི་ཆོས་བྱ་བཅུགས་པའི་དོན་
ཡང་། ལྷར་བདེ་བར་གཤེགས་པ་དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་དེ་ཉིད་མཁས་པ་དང་གྲུབ་པ་
བརྟེས་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་པ་ལ། དུས་བྱིས་རང་རེའི་སྒོམ་པ་ཆོས་མཁས་པ་གཙོ་བོ་དོན་མ་
བྱས་པའི་དོན་ལ། སྒོམ་ཆེན་མེན་པ་གཏི་ཐུག་ཅི་ཡང་མེད་ཤེས་ཟེར་ནས་ཀུན་གྱིས་བརྟེས་ཤིང་།

ལ་སོགས་པའི་གྲ་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ། པར་བྱིན་སྤར་ནས་མཛད་ཆར་
བས། དེ་མ་གཏོགས་པའི་དཀའ་ཆེན་ལྷག་མ་བཞིའི་གྲ་སྐོར་མཛད་ཅིང་།
དེའི་ཆེ་དབྱས་གཙང་གི་གྲ་ས་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་
སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་མཐའ་དག་ཀྱང་། དམ་པ་འདིའི་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་
བར་མཛོད་ལས་འོངས་པའི་ལེགས་བཤད་གསར་པའི་དུས་སྟོན་ཉམས་
སུ་ཐོང་བས་ནི་ཡིད་ཆེ་མ། རྣམ་དཔྱད་འདབ་བཟང་དབང་པོའི་སྤར་བྲིམ་
ལས་ཐོན་པའི་དངོས་སྟོབས་རིགས་པའི་སྤར་མོ་མི་བཟད་པས་བསྡིགས་
པས་ནི་སྤྲིང་འདར། མཐུན་རབ་གཏིང་མཐའ་ཡངས་པའི་རྒྱ་གཏེར་ཆེན་པོ་
ང་རྒྱལ་ཁངས་པའི་རྒྱབས་འབྲེང་ཞི་བས་དུལ་བའི་དཔལ་གྱིས་ནི་དད་པའི་
སྤྱ་ལོང་ཀྱུ་ནས་གཡོས་ཏེ། འཛིག་རྟེན་མ་ལུས་པ་ངོ་མཆར་བའི་གཏམ་
ཀྱི་དཀའ་སྟོན་ལ་རོལ་བར་བྱེད་པས་དུས་འདའ་ཞིང་། ས་གསུམ་ན་སྟན་
པའི་བ་དན་བརྩྭགས་པར་གྱུར་ཏོ།།

སྤར་པ། སྤྲིང་སྟོབས་རྒྱ་བ་རྫོགས་པ་དེ་ཡི་སྤྲིང་།། བདེ་གཤེགས་
བསྟན་པ་བདུད་ཅིའི་དཔལ་ལ་ཆགས།། ལེགས་བཤད་ལམ་དུ་སྒོ་གྲོས་
གོམ་པ་ནི། ཏྲག་རྩ་ངལ་བམོ་མེད་པར་ཁྱོད་ཀྱིས་བཀོད།། དགེ་ལེགས་རྩ་
བ་བཤེས་གཉེན་ཉིན་བྱེད་ཀྱི། ལེགས་བཤད་འོང་སྟོང་མ་ལུས་འཕྲངས་
གྱུར་པ། དམ་ཆོས་སྤང་ཅིའི་རྒྱལ་མཆན་དབང་པོ་དེ། སྤལ་བཟང་བྱང་
བ་ཀྱན་གྱི་ཉར་འཆར་གྱུར།། སྤྲིང་པའི་བྱན་ཆོགས་གདུག་པའི་སྤྱལ་གྱི་
མེ།། བསྡོད་པའི་རྒྱུས་གར་ལྟ་བུར་གཟིགས་པ་དེ། ཡུལ་ལ་མངོན་འདོད་

ཆོས་ཀྱིས་ཆོས་གོ་མ་ཆོད། མིས་མི་གོ་མ་ཆོད་པའི་སྟོན་ཡོང་གི་འདུག་པས། ཞེས་པ་ལྟར་ཁོང་
ཆོའི་གདུང་རྒྱུད་རྣམས་མཁས་པར་བསྐབ་ཆེད་དུ་བཏབ་པ་ཡིན། དེང་སང་སྟོ་ཁ་སྟེ་གདོང་རྫོང་
ཁོངས་སུ་ཡོད།

སྤྲེལ་པའི་འཆིང་བ་ནི། མི་གཙང་མངལ་གྱི་རྒྱ་དང་མཉམ་དུ་སྤྲེལ། ལུ་མ་
མངོན་དགའ་བསྐྱོའི་བཞིན་རས་ཅན། ལུས་སྤེའི་མིག་བྱར་འཕངས་པས་
ཆགས་ལྡན་བཞིན། ལུབ་པའི་ལེགས་བཤད་སྤྲང་ཅིའི་དོག་པས་ཀྱང་།
ཁྱོད་ཐུགས་རྒྱུ་དུག་ལྡན་པའི་བརྟན་པ་སྤྲེལ། མི་བཟད་རིགས་པའི་
སྤྲེལ་མོ་སྤྲེལ་གྱུ་གྱི། ཆོལ་བ་སྤྲང་ཆེན་སྤྲེལ་ཐོར་ངལ་བམོ་བ། ཁྱོད་
གྱི་རྣམ་དཔྱོད་ཡངས་པའི་ཁྱོད་གྱིས་ནི། མཐའ་དག་ཤེས་བྱའི་ཆོད་ཀྱང་
ཉུང་དུར་བྱས། ཁྱོད་གྱི་རབ་དཀར་གྲགས་པའི་དོལ་གྱིས། ཐུགས་གྱི་
མཛེས་མའི་མགྱོན་པ་སྤྲེལ་བཟང་བྱེད། མགོན་ཁྱོད་བསྤྲེལ་པས་བྲེལ་
བའི་འཛིག་རྟེན་འདི། བྱ་བ་ཀུན་ལ་ཆགས་བྲེལ་སྤངས་པ་བཞིན། ཞེས་
བྱ་བ་ནི། རྗེ་བཙུན་སྤྲེལ་མ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་
བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཞེས་བྱ་བ་ལས། ཐོག་
མར་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་ཐེག་པ་ལས་གཙོ་ཐོར་བཅུམས་པའི་མང་དུ་སྤྲེལ་
པ་ཡོངས་སུ་བཅའ་བའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སྤྲེལ་གསུམ་པོའོ། །

དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་ལྷུགས་བྱ་༡༣༡༡དགྲའ་ལོ་༣༥གསུམ་པ་གྲགས་བྱང་ཁྱི་ལོ་༡)
ཆོས་གྲ་ཆེན་པོ་རྣམས་སུ་གྲ་སྒྲོར་ལ་བྱོན་པའི་སྐབས་དག་དུ་ཡང་། དད་
པའི་ཤུགས་གྱིས་གསོལ་བ་འདེབས་ཤིང་། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་སྤྲེལ་
མཉམ་ནས། བདག་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོབ་མར་ཁས་ལེན་པའི་སྤྲེལ་སྤྲོད་འཛིན་པའང་
དུ་མ་ཞིག་བྱུང་ལ། ལེགས་སུ་འདོད་པ་དག་ནི། འདི་འདྲ་བའི་དམ་པའི་
མགོན་ལ་བརྟེན་པ་ལས་འདོད་པའི་གནས་འཛོལ་པར་འགྱུར་གྱི། གཞན་
གྱིས་ནི་མ་ཡིན་ལོ་སྤྲེལ་དུ་བསམས་ནས་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདིའི་ཞབས་

འབྲིང་དུ་ཁས་ལེན་པར་ཡང་བྱེད་དོ།། དེ་ནས་ཅེས་ཐང་གི་གྲ་སྒྲོར་ཆར་
ནས། ཡར་ལུང་རྣམ་རྒྱལ་¹དུ། མ་བྱོན་སངས་རྒྱས་གསུམ་པ་ཁ་ཆེའི་པཱི་
ཏ་བསོད་སྟོམས་པ་ཆེན་པོ་ཤུག་ཤྱི་རྩ་བའི་²མཁན་བརྒྱད། ཆོགས་ཆེན་

༡ ཡར་ལུང་རྣམ་རྒྱལ། རྣམ་རྒྱལ་གསེར་ཁང་ཡང་ཟེར་ཏེ་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་དགེ་སློང་རྒྱལ་པོའི་གནས་
ཡིན། འགའ་རེས་ཐོག་མར་སི་རུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་དམག་གི་མཁར་རྫོང་དུ་བཅུགས་
པ་དང་། དུས་བདེ་ཞོད་འཇགས་བྱུང་རྗེས་གལ་ཆེའི་སྤྱ་མགོན་སྟེ་ལེན་བྱེད་ལུལ་དུ་བསྐྱར་ཟེར།
རྒྱ་བོད་ཡིག་ཆ་དེ་ལྟར་ན། རྒྱངས་ཀྱི་ཁྱི་དཔོན་དང་པོ་དོ་རྗེ་དབལ་གྱིས་༡༢༥༤ ལོར་བཅུགས་
པ་ཡིན། གཡའ་པག་གཏུག་བཤེར་བྱེད་སའི་རྣམ་རྒྱལ་ཆོམས་ཆེན་ཡང་འདིའི་ཆོམས་ཆེན་
འབྲེལ། འདི་ནས་སི་རུ་འཛིན་བཟུང་གིས་ས་སྐྱར་ཁྱིད་བྱིན་པའི་སྒྲོར་བཀའ་ཆེམས་ནང་གསལ་
བདེ་ཡིན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་དགེ་སློང་བསྐྱབས་པ་ནས་བཟུང་། སྟེ་གདོང་ཅེ་ཆོགས་པས་ལུ་མཐུད་
དགེ་ཆུལ་སྒོར་སྤུལ་ལུལ་བྱས། རྟེན་གསུམ་རེ་མང་དུ་བྱིན་པ་ལས་རྒྱུན་སྡོད་དཀོན་གཉེར་
སོགས་བཞག་སྟེ་རིམ་བཞིན་ལྷ་ཁང་གི་དོ་པོར་གྱུར། དབུས་གཙང་གནས་ཡིག་ལས། ལྷ་ཁང་
མེར་པོ་ཀ་བཞི་མ་རྩོ་པོའི་བཞུགས་ཁྱི་དང་། མཁན་ཆུལ་ཁྱིམས་རིན་ཆེན་གྱིས་རྗེ་བསྟན་རྫོགས་
གནང་ས་དེར་རྗེ་ཡལ་སྤུས་ཀྱི་སྤྱ་དང་། གནས་བརྟན་བྲག་རི་མ་བཅས་ཡོད་ཟེར། དེར་སངས་རྒྱ་
ཁ་སྟེ་གདོང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༢ ཁ་ཆེའི་པཱི་ཏ་བསོད་སྟོམས་པ་ཆེན་པོ་ཤུག་ཤྱི་རྩ་བའི་ (༡༡༩༡-༡༢༩༥) ཡོངས་གྲགས་ཁ་ཆེ་
པཱི་ཆེན་ཤུག་ཤྱི་ཟེར། ཁ་ཆེའི་གོང་མ་མ་སུ་རར་འབྱུངས། རྒྱ་གར་དུ་ཁ་ཆེའི་དམག་གི་གདོར་
བཅོས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་ནང་པའི་གྲ་བརྟན་པལ་ཆེ་བ་འབར་མ་དང་ཐའེ་ལན་བྱོགས་སུ་བྲོས། ཁོང་
རྒྱ་གར་ཤར་བྱོགས་སུ་བྲོས་ནས་གལ་པ་ཁོ་སུ་ལོ་རྩ་བས་དཀའ་བ་བརྒྱ་ཐག་གིས་བོད་དུ་གདན་
བྲངས། དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ལྟར་ན། ཁོང་གིས་བོད་དུ་མཇུག་རྗེས་གཙོ་བོ་གསུམ་བཞག་པ་སྟེ།
འབུལ་བ་གང་ཡོད་ཁོ་སུ་བྲམས་ཆེན་ཆེད་གནང་བ། ཁ་ཆེ་སྟོམ་རྒྱུན་དུ་གྲགས་པ་སྟེལ་བ། དེར་
སངས་ཡོངས་གྲགས་གནས་བརྟན་སྟེ་པའི་ལུགས་ལྟར་བསྟན་ཅིས་མཇུག་པ་བཅས་ཡིན། བསྟན་
འགྲུར་ཁོང་ཁོང་གིས་བརྒྱུམས་པ་དང་། ཁོ་ལོ་དབུལ་ལོ་གཉིས་དང་མཉམ་དུ་བསྐྱར་བའི་ཆོས་
ཆོན་ལྷ་དུག་ཅིག་མཆོས། ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་བསྐུས་སྟེ་ཆོགས་ལས་དངོས་སྟོབ་དབུལ་ལོ་
ཆོས་ཀྱི་འབྲང་པོས་མཇུག་པ་ནི་ཡིད་ཆེས་འཕེར་ཤོས་ཡིན་པོས།

པོའི་¹མཁན་པོ། དཀའ་བཞི་བ་ཚུལ་རིན་པས་²མཁན་པོ་མཛད། ཆོགས་པ་
བྱི་རྩེད་བའི་³མཁན་པོ་གནས་བརྟན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཤེར་མགོན་པས་
ལས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་མཛད། བྱི་རྩེད་པའི་དབུ་མཛད་སྡེ་བ་བརྟན་བསོད་
ནམས་རྫོང་རྩེ་གསལ་སྟེ་སྟོན་པ་མཛད་ཅིང་། ཆོགས་པ་གཉིས་ཀྱི་དགེ་
སློང་ཁ་སློང་དུ་འོས་པ་གངས་ཆང་བས་དད་པའི་དགེ་འདུན་མཛད་ནས་
བསྟེན་པར་རྩོགས་པའི་སྡེ་བ་ཡང་དག་པར་བཞེས་ཏེ། ལྷག་པ་ཚུལ་

- ༡ ཆོགས་ཆེན་པོ། ས་སྐྱ་བཀ་ཆེན་གྱིས་ཁ་ཆེ་བཀ་ཆེན་ལས་བསྟེན་པར་རྩོགས་ཏེ་བཀ་ཆེན་གྱི་
སྡེ་བ་རྒྱུན་ཞེས་པ་ཆེར་འཕེལ་ནས་ཆོགས་པ་སྟེ་བཞི་བྱུང་བ་ལས་གཅིག་ཡིན། དཀའ་བཞི་བ་
ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་ནི་སྐབས་དེར་ཆོགས་ཆེན་པོའི་མཁན་པོ་ཡིན། འགའ་རེས་རྩོགས་ཆེན་
ཆོགས་ཆེན་པོ་དང་། འགའ་རེས་ཅེ་ཆོགས་པ་ཟེར། ཅེ་ཆོགས་པ་ནི་དེར་སང་ལྷོ་ཁ་སྟེ་གདོང་
རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད། ཆོགས་པ་སྟེ་བཞི་ནི་ཆོགས་ཆེན་པོ། ཆོགས་པ་བྱི་རྩེད་པ། ཆོགས་པ་
དགེ་འདུན་སྤང་བ། ཆོགས་པ་ཆོས་ལུང་བ་བཅས་ཡིན། འདི་དག་གི་གངས་འབྲུག་དང་། གནས་
ཡུལ་འོས་འཛིན་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་འདུག།
- ༢ དཀའ་བཞི་བ་ཚུལ་རིན། (14thc) མཆན་ངོ་མ་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་ཟེར། ཆོགས་ཆེན་པོ་
མཁན་རབས་བརྟུ་བྱག་བརྟུ་བརྟུན་པ་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་སྟེ། དེ་བ་དམར་དུ་༡༣༩༩ བར་
ཆོགས་ཆེན་པོའི་མཁན་རབས་༡༩ བསྐྱངས་ཡོད། དབུས་གཙང་གནས་ཡིག་ལས། ཁོང་གི་
ལྷགས་རིང་སྟེ་ཅན་སྟེ་གདོང་གི་ཅེ་ཆོགས་པའི་ནང་རྟེན་དུ་བཞུགས་ཟེར། ལྷགས་ཀྱི་སློབ་
དཔོན་འདུལ་འཛིན་ཤེར་མགོན་པ་ནི་སྐབས་དེའི་བྱི་རྩེད་ཆོགས་པའི་མཁན་ཐོག་༡༣པ་ཡིན།
༣ གསལ་སྟེན་པ་བསོད་ནམས་རྫོང་ཡང་སྐབས་དེར་བྱི་རྩེད་ཆོགས་པའི་དབུ་མཛད་ཡིན། འདི་
དག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཐོག་མཛོད།
- ༣ ཆོགས་པ་བྱི་རྩེད་པ། ཡོངས་གྲགས་བྱི་རྩེད་ཆོགས་པ་ཟེར། ཁ་ཆེ་བཀ་ཆེན་གྱི་སྡེ་བ་རྒྱུན་
འཕེལ་ནས་ཆོགས་པ་སྟེ་བཞི་བྱུང་བ་ལས་གཅིག་ཡིན་ལ། མཁས་མང་གི་བ་འདུས་པའི་རྩེད་
བུ་ཡིན་པས་བྱི་རྩེད་ཟེར། འགའ་རེས་དེར་སྐབས་ཆོང་འདུས་བྲ་ཆང་ཞེས་འཛིན་པ་དེ་ཡིན་
ཟེར། ཆོང་འདུས་བྲ་ཆང་ནི་དེར་སང་ལྷོ་ཁ་སྟེ་ཁ་སྟེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད། འགའ་རེས་སྟེ་མོ་ན་ཡོད་
ཟེར། ཆོས་འབྲུང་རྟེན་པ་ནམས་སུ་གཞུང་བྱི་རྩེད་ཞེས་འབྲུང་བ་དང་། དབུས་གཙང་རུ་བཞེད་ས་
མཆོམས་བཤད་པ་ན་གཞུ་སྟེ་མོ་ཞེས་ཡང་ཡང་འབྲུང་བ་ནམས་ལ་བསམས་པ་འདྲ།

ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐབ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ལྷའི་ཆུ་བོས་ཐུགས་རྒྱུད་ཀྱི་
བུམ་བཟང་ཉེ་བར་གཏམས་ཤིང་། ལྷ་དང་བཅས་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་ཡོན་
གནས་གཅིག་ཕྱར་གྱུར་རྟོ།།

དེ་ནས་གདན་ས་ཐེལ་¹དུ་བྱོན། སྤུན་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་གཤམ་པ་བྱང་
ཆུབ་²པའི་བྱང་དུ་མཇུག། ལེགས་བཤད་ཀྱི་སྤྱིས་སུལ་ཞིང་དམ་པའི་ཆོས་
ཀྱི་བཀའ་མཆིད་མཛད་པས། ཆོས་རྗེ་སྤུན་སྡེ་བ་དང་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་སྤུན་
ཆབ་བྱུང་། ཕྱིས་ཀྱང་བྱང་ན་འཁོད་པ་དག་དང་ཐེབས་པའི་མཆིད་སྤྱིང་བ་
ན། སྤུན་གཞོན་ཏུ་འདི་འདྲ་བ་ལའང་ཡོན་ཏན་གྱི་གཏོར་ཆེན་པོ་འདི་ལྷ་བྱ་
འདུག་ན། ཁོ་བོའི་སྤྱི་ས་འདི་འདྲ་བ་ཞེས་ཐུགས་བྱུང་བའི་གསུང་ཡང་ཡང་
འབྱོར་པའི་གཏམ་སྤྱིང་བར་གྲག་གོ། དེའི་ཆེ། (རབ་བྱུང་ལྷུགས་བྱ་༡༣༡དགྲང་

༡ གདན་ས་ཐེལ། དཔལ་པག་མོ་བྱ་བ་རྩོམ་ཆུལ་པོས་༡༡༥༩ ལོར་བཏབ། འབྲི་གུང་སྒྲོམ་པ་
ཤུག་རིན་གྱིས། གདན་ས་དཔལ་གྱི་པག་བྱ་དེ། ཆུ་མིག་བརྒྱ་ཅའི་མགོ་བོ་ཡིན། ཞེས་སྤྱི་
ཁྲངས་པ་ལྟར་འབྲི་སྤྱི་ལྷག་འབྲུག་གསུམ་སོགས་ཆོས་བརྒྱུད་དང་སྤྱི་དགོན་གདན་ས་འདི་ལས་
མཆིད་པ་ལས་མང་བ་སྤར་མ་བྱུང་བར་གྲགས། གུན་ཏུ་བཟང་པོའི་ནགས་ཁོད་ཀྱང་ཟེར་རྟེ།
རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་སྤུན་སྡེ་གཤམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་རྫོགས་བརྫོད་ཀྱང་འདིར་མཛད། དེང་སང་ལྷོ་ཁ་
ཟངས་རི་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༢ སྤུན་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་གཤམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་(༡༣༥༦-༡༣༥༦)ལྷེ་གདོང་གོང་མ་ཁྲི་རབས་༣ བ་
ཡིན། ཆོས་བཞི་གསར་མ་གཤམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱང་ཟེར། གོང་མ་དང་ཐེལ་གྱི་གདན་ས་གཅིག་
ལྷོགས་ཀྱིས་ཁྲ་དཔོན་སྤྱི་གས་མར་གནང། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་མཛད་པའི་ཁོང་གི་རྫོགས་བརྫོད་ནང་།
ཆུལ་སྤིང་བསྐྱངས་པའི་དུས་སུ་...མངའ་རིས་ཐམས་ཅད་དུ་འཁྲུག་པ་དང་། ལྷ་གོ་དང་། ཡམས་ཀྱི་
འཆེ་བ་ཐམས་ཅད་ནི་མིང་གི་ལྷག་མ་ཅམ་དུ་སོང་། ལྷས་དུས་དུས་སུ་ཆར་འབབས་པ་དང་། ལོ་
རྟོག་སྤུན་སྤུན་ཆོགས་པ་དང་། སེམས་ཅན་རྣམས་བདེ་བ་ལ་རེག་པར་གནས་པ་ནི་རྫོགས་ལྷན་
ཀྱི་དུས་བཞིན་དུ་གྱུར། བཤད་པ་དང་སྤྱི་བས་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཆེས་ཆེར་སྤེལ་བའི་ཤུའི་
སས་རྣམས་ནི་ལུང་དང་རྫོགས་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཡར་ངོའི་ཆེ་བ་བཞིན་དུ་འཕེལ་རྟེ། མདོར་
ན་ཆུལ་པོ་བྱམས་པའི་རྟོབས་ཀྱིས། ཆུལ་སྤིང་བསྐྱངས་པ་རྗེ་ལྷ་བ་དེ་བཞིན་ནོ། ཞེས་གསལ།

མོ་༡༥གསུམ་པ་གྲགས་བྱང་ཁྱི་ལོ་^༡སྤྱན་སྒྲ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་ལམ་འབྲས་བྱ་
དང་བཅས་པའི་མན་ངག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་དང་། ལྷ་རྩེ་པའི་^༢ཆོས་བླ་ག་
དང་། རྩེ་པག་མོ་བྱ་བ་^༣དང་། ཆོས་རྩེ་འཛིག་རྟེན་མགོན་པོའི་^༤བཀའ་འབྲུམ་
ལ་སོགས་པ་གསལ། དེ་དུས་(རབ་བྱུང་ལྷུག་པ་བྱ་༡༣༡༡དབྱང་ལོ་༣༥)ལྷ་མ་
ལོ་རྩེ་བ་ནམ་^༥བཟང་བ་སྤྱན་སྒྲ་བས་གདན་བྲངས་ནས་ཐེབས་འདུག་པས།
ཁོང་པའི་བྱང་དུ་སྤྱིའི་ས་རིས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་མཛད་པར་བཞེད་

༡ ལྷ་རྩེ་པ། (༡༠༡༤-༡༡༠༠)མཆོམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་ལྟར་ན། བམ་ཟེའི་རིགས་དཀར་པོའི་ནང་
ཆན་ལྷ་རྩེ་ཏ་པ་ཞེས་པའི་རིགས་སུ་མ་ག་རྩེ་འབྲུངས། བེ་ག་མ་ཤི་ལའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་བྱང་
སྤོ་སྤྱང་བའི་པ་རྩེ་ཏ་ཡིན། མར་པ་ལོ་རྩེ་བས་འདི་ལས་ཞུས་པའི་མན་ངག་ གྲི་རྩོར་དང་བདེ་མཆོག་
གི་གཏུམ་མོ། གསང་འདུས་གྲི་སྤྱུ་ལུས། གསང་འདུས་གྲི་འོད་གསལ། གདན་བཞིའི་འཕོ་བ། གདན་
བཞིའི་མོངས་འབྲུག་། བར་དོའི་གདན་ངག་བཅས་ལ་ལྷ་རྩེ་ཆོས་བླ་ག་ཟེར། འགའ་རེས་མོངས་འབྲུག་
གི་ཆབ་ལ་སྤེལ་མང་དང་། འགའ་རེས་བར་དོའི་ཆབ་ཏུ་བྱུང་འབྲུག་འཛིན་པར་བྱེད་དོ།

༢ རྩེ་པག་མོ་བྱ་བ། (༡༡༡༠-༡༡༢༠) མཆོན་དངོས་ལ་རྩོ་རྩེ་ཆུ་ལོ་དང་། ཁམས་པ་རྩོར་ཆུ་ལ་
ཟེར། མདོ་ཁམས་འབྲི་ལུང་དུ་སྤྱུས་གྲི་རིགས་སུ་འབྲུངས། དྲགས་པོ་རིན་པོ་ཆེས། དགེ་བཤེས་
ཁམས་པ་ཆེན་པོ་གྲལ་གྲི་ལུང་ན་བཞུགས་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་བསྟོན་པ་མཛད་དེ་སྤོ་བ་
མའི་གཅོ་བོར་བསྐྱགས། འབྲི་སྤྱག་འབྲུག་གསུམ། གཡའ་ཆུ་ཁོ་གསུམ། སྤྱར་ཡེལ་ལ་སོགས་
པའི་བཀའ་བརྒྱུད་པལ་ཆེ་བ་འདི་ལས་མཆེད་པས། བག་བྱ་བྱང་ཆུབ་ཆུ་ལ་མཆོན་གྱིས། བོད་ཀྱི་
ཆོས་པ་སུམ་ཆ་གཉིས་ཅུ་རང་རེའི་ཆོས་བརྒྱུད་འཛིན་པ་འདུག་ཅེས་བཤད་པའང་དེ་ཡིན།

༣ ཆོས་རྩེ་འཛིག་རྟེན་མགོན་པོ། (༡༡༤༣-༡༣༡༢)འབྲི་གྲུང་བཀའ་བརྒྱུད་སྤོལ་གཏོད་པ་པོ་དང་།
དེའི་གདན་རབས་དང་པོ་ཡིན། མདོ་ཁམས་འབྲི་ལུང་གི་ཡུལ་དུ་སྤྱུ་རའི་རིགས་སུ་འབྲུངས།
པག་བྱའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ནས་འབྲི་གྲུང་དུ་དགོན་པ་བཏབ་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ལ་འབྲི་གྲུང་
བཀའ་བརྒྱུད་ཟེར། ཁོང་གི་སྤོལ་མ་རྒྱངས་ཀྱི་རྒྱུད་དུ་འབྲུངས་པ་སྤྱན་སྒྲ་གྲགས་པ་འབྲུང་གནས་
ལ། རང་གི་ལྷ་མ་པག་བྱའི་གདན་ས་འཛིན་སྟོང་བྱེད་དུ་བཞུགས་པ་ལས་རྒྱངས་ཀྱི་མི་རྒྱུད་ཀྱིས་
པག་བྱའི་སྤྱིད་དབང་བཙུགས་པའི་རྒྱང་བཞིང་།

༤ ལོ་རྩེ་ནམ་བཟང་ སྤྱུ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར་།
ལོ་རྩེ་ནམ་བཟང་ ལྷ་བྲང་དཔར་མ།

པའི་ཐུགས་འདུན་ཆེ་བར་ཡོད་པ་ལ། འགལ་རྒྱུན་ཅུང་ཞིག་བྱུང་བས་མཛད་
པ་མ་གྲུབ། དེ་ནས་འོན་གྱི་ལྷ་ཁང་གེ་རུར་ཆོས་བར་ལ་བྱོན། ཆ་གོ་དཔོན་
པོ་སོགས་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་པར་ཆད་དབུ་མ་སོགས་ཀྱི་
ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་(རབ་བྱུང་༤ཆུ་ཁྱི་༡༣༡༣དགུང་ལོ་༣༩ལྷོ་གདོང་གོང་
མ་བཞི་པ་སྟུན་སྡེ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་ཁྱི་ལོ་༡)སྟིད་ཤོད་དུ་ཕེབས་ཏེ། ཆལ་²དུ་

- ༡ འོན་གྱི་ལྷ་ཁང་གེ་རུ། ཁྱི་ལྷེ་གཙུག་བཙན་གྱིས་བཏབ་པར་གྲགས། རོ་པོ་རྩེ་དབུས་སུ་ཕེབས་
སྐབས་ཁྱ་སྟོན་གྱིས་ཐང་པོ་ཆེར་གདན་པོར་ནས་གཞན་ལ་ཆོས་འཆད་དུ་མ་བཅུག་སྐབས་
དབུ་ཞུ་ཕྱིར་འཕངས་ནས་ཕྱོས་ཏེ་འདིར་རྒྱ་བ་གཅིག་རིང་བཞུགས། སྐབས་དེར་གཙུག་ལག་
ཁང་གི་ངོས་སུ་སྐུ་བརྙེན་ཞིག་གིས་པ་དེང་སང་བར་དུ་མི་རྣམས་ཀྱིས་གྲུས་མཆོད་བྱེད་སྟེ་ལོ་
ཡོད་པ་དེབ་སྟོན་ལས་བྱུང། དེང་སང་སྟོ་ཁ་སྟེ་གདོང་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། འགའ་རེས་གྲག་
དམར་གེ་རུ་ལྷ་ཁང་དང་གཅིག་ཏུ་བཞད་པ་དཔྱད་དགོས་ཏེ། གྲག་དམར་འདི་བསམ་ཡས་གྲག་
དམར་ལ་གོ་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན་དེང་སང་གྲ་ནང་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་དགོས། འགའ་རེས་
ཆོས་སྤངས་ལུང་པའི་རུབ་ན་ཡོད་ཟེར།
- ༢ ཆལ། ཆལ་པ་དུང་ཆེན་སྟོན་ལམ་རྩོམ་ཆེ་ཆེའི་ནམ་ཐར་ལྟར་ན། ཆལ་ནི་བསྐྱས་མིང་སྟེ་མིང་ཆ་ཆང་
ལ་དགེ་འདུན་ཆལ་ཟེར། དབུས་ཕྱོགས་སུ་དགེ་འདུན་སྐང། བསོད་ནམས་སྐང། བཙན་མོ་
ཆལ། དགེ་འདུན་ཆལ་ལྷ་བུའི་ས་མིང་འདྲགས་སྟོལ་ཡོད། མགར་ཡུལ་རམ་པ་(སྟེ་མོད་ཕྱོགས་
འབྲུག་མགར་བཙན་གཙུག་ལྷོ་མ་བུའི་རྒྱུད་པ་མགར་རྒྱལ་བ་འབྱུང་གནས་ཞེས་པ་གི་ཕྱི་ཀྱི་
ལུང་བར་བསྐྱད་ནས་མག་གུའི་སྟེན་བདག་བྱས། དེའི་སྐས་སངས་རྒྱས་དངོས་གྲུབ་ཀྱིས་དགེ་
འདུན་ཆལ་པའི་(ཆལ་གྲུང་ཐང་)དཔོན་བྱས། རྟོར་གྱི་རྒྱལ་བུ་སེ་ཆེན་ཉན་ལ་རྒྱབ་བཙོམ་ནས་
ཆལ་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབུ་རྒྱགས། འཁྲིས་ཀྱི་གྲུང་ཐང་དུ་ཞང་བཙོན་འབྱུས་གྲགས་པས་༡༡༤༡
ལོར་དགོན་པ་བཏབ་པ་སྐྱད་གྲགས་ཆེན་པོར་ཆགས། ཕྱིས་དགེ་འདུན་ཆལ་དང་གྲུང་ཐང་
གཉིས་མཉམ་དུ་སྟེལ་ནས་ཆལ་གྲུང་ཐང་ཞེས་འབོད། ལྷ་སའི་ཤར་ངོས་ཀྱི་སྟིད་ཆུའི་ལྷོ་ཕྱོགས་
ཁལ་དེ་ཡིན། ས་སྟེའི་སྐབས་སུ་ཆལ་ནི་གཙོ་བོ་དང་སྟིད་ཤོད་ནི་དེའི་ཡན་ལག་ཅན་ཡིན། མག་
གུའི་སྐབས་དང་ལྷག་པར་སྡེ་པ་དགའ་ལྷན་པ་དར་སྐབས་སྟིད་ཤོད་ནི་གཙོ་བོ་དང་ཆལ་ནི་དེའི་
ཆ་གས་ཅན་དུ་གནས།

བཞུགས་ནས། བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་བོད་ཡུལ་དུ་འགྱུར་རྒྱུ་ལོ་འཁོལ་¹ལ་
གཟིགས་ཏྲིག་ཞིབ་པར་མཛད། གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དོན་ལ་ནམ་
པར་དཔྱད་པའི་སློ་དུ་མ་ཞིག་ཐུགས་ལ་འབྱུངས། མངོན་པར་རྟོགས་པའི་
རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་ནམ་བཤད་ཆེན་མོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་བཤད་
མཛད།² དེའི་ཆེ་(༡༣༡༣/༡༤-༡༣༡༥/༡༤)འཛིན་བཟང་བར་གྲགས་པའི་སྤྲིང་

༡ བཀའ་བསྟན་འགྱུར་རྒྱུ་ལོ་འཁོལ། ཆལ་པའི་བཀའ་འགྱུར་ལ་སྟོན་རྩིས་ཡོད། ས་སྤྱི་དང་།
ཁབ་གྲུང་ཐང་། སྟག་ལུང་པ་ནམས་དང་འབྲུ་བར་ཆལ་པ་སྟོན་ལམ་རྩོམ་རྩིས་༡༣༡༠ ཅུམ་ལ་
བཞེངས་པ་གཅིག་དང་། སྟོན་ལམ་རྩོམ་ཆལ་པ་ཀུན་དགའ་རྩོམ་༡༣༤༤ གྲུབ་པར་
བཞེངས་པ་གཅིག་དང་གཉིས་ཡིན། གཉིས་ཀའི་མ་གྱི་སྟར་ཐང་འབྲུ་ཡང་ཐེངས་གཉིས་པར་
གསར་སྟོན་དང་ཞུ་དག་འཛིངས་ཤེས་བྱས་པ་ལས་ཆལ་པའི་བཀའ་འགྱུར་ཞེས་བྱིས་ཀྱི་བཀའ་
འགྱུར་ལལ་ཆེ་བའི་མ་གྱི་ལྟ་བུར་གྱུར། འདི་ལ་བྱ་སྟོན་གྱིས་ཞུ་དག་བྱས་པར་བཤད་པ་ནི་
བསམ་དགོས་ཏེ། བྱ་སྟོན་རང་གི་ནམ་ཐར་ཁག་དང་ཆལ་པའི་བཀའ་འགྱུར་གྱི་དཀར་ཆག་ནང་
གསལ་འོས་ཀྱང་མ་གསལ་བའི་བྱིང་དང་། བྱ་སྟོན་གྱིས་སྟར་ཐང་བཀའ་བསྟན་ལ་ཆལ་དང་ཞ་
ལུ་སོ་སོར་ལེགས་སྒྲིག་མ་འདྲ་བ་དེ་དེ་བྱེད་དོན་མེད་སྟུང་། བྱ་སྟོན་གྱིས་སྟར་ཐང་བཀའ་བསྟན་
ལ་སྟར་ཡང་དབྱེ་གསེས་བྱས་པ་དང་། གོ་རིམ་བསྒྲིགས་པ། ཆོས་ཆོན་སྟོང་ལྷག་ཅུམ་གསར་
དུ་བསྟན་པ་སོགས་ལེགས་སྒྲིག་གནང་བ་ཞ་ལུར་བཞུགས། དེ་ལས་རིན་སྤངས་དང་། གདན་
ས་ཐེལ། ཅེད་ཐང་། གོང་དགར། མཚུར་ལུ། ཡར་རྒྱབ་བྱམས་པ་སྤྲིང་། མདོ་ཁམས་ནམས་སུ་
ཁབ་པར་དེབ་སྟོན་ལས་བཤད། ཆལ་པའི་བསྟན་འགྱུར་ནི། ཆལ་པ་སྟོན་ལམ་རྩོམ་༡༣༡༣
ལོར་གྲུབ་པར་བཞེངས་པ་ལ་མོད་༡༣༤༠ དང་ཆོས་ཆོན་༡༤༤༣ ཡོད། སྟར་ཐང་བསྟན་འགྱུར་
ནང་གི་ཆོས་ཆོན་༥༡ ཆང་མེད་ཀྱང་། སྟར་ཐང་ལ་མེད་པ་༥༡༠ ལྷག་གསར་སྟོན་བྱས་ཡོད་
པར་བཀའ་བསྟན་ལོ་རྒྱུས་འོད་སྟངས་པར་ལས་བཤད། ཅ་བའི་སྟར་ཐང་ལ་གཞི་བྱས་པ་འབྲུ་
ཡང་། སྟར་ཐང་ལས་ཁ་བསྐངས་པར་བཤད་པ་ནི་བཀའ་བསྟན་ཕྱོགས་སྒྲིག་གི་ཐོག་མའི་བྱས་
རྩིས་དེ་གཞན་ལ་སྟོད་མི་འདོད་པ་ཅུམ་ཡིན་སྟུང་།

༢ མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་པ་དང་བཅས་པའི་ནམ་བཤད་ཆེན་མོ། འདི་ལེགས་བཤད་
གསལ་བྲེད་ལ་རོས་འཛིན་རྒྱ་ལས་པར་བྱིན་ནམ་བཤད་ཆེན་མོ་གཞན་བཅུམས་མེད། རྟོགས་
ལྷན་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཆོའི་(༡༣༥༤-༡༣༥༩)རྩིས་ནམ་ལས། བདེ་བ་ཅན་དུ་པར་བྱིན་གྱི་
རྟེན་ཆེན་པོ་དེ་ཡང་མཛད། ཅས་དང་། གྲུང་དུ་རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོའི་(༡༣༡༣-༡༣༥༠)རྩིས་

མཚུངས་མེད་¹དང་། མདོ་སྨད་པ་འཇམ་དཔལ་བཟུལིས་དང་། རྒྱུ་ཐུབ་
 ཅེས་པ་གསུམ་དང་། རྗེ་འདིས་འཛིན་གྱི་བྱད་པར་ཆེ་ཆུང་ཉམས་སྨད་
 མཛད་པས། རྗེ་འདིས་ཆོལ་དབུས་སྤྱིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཉོག་གི་ཅེ་
 ལ་ཉི་མ་ཤར་བ་དང་མཉམ་དུ་སྦྲོན་གཟིགས་མ་སྦྱོང་བའི་མདའ་ཆད་སྤེང་
 དགྲུ་མ་ཞིག་གི་ཤོག་ཐྱེ་བཞི། ཤེན་དུ་དག་པར་བྱགས་ལ་ཆུད་འདུག་ཅིང་།
 སྤྱིང་མཚུངས་མེད་ཀྱིས་བྱེད་དང་གསུམ་ཐོ་རེ་བ་ཞིག་དང་། གཞན་གཉིས་
 ཀྱིས་རེ་རེ་ལས་མ་ཐེན་པར་འདུག་ཅེས་ཟེར་རོ།། སྐབས་ཤིག་(རབ་བྱུང་
 རེ་བེད་ཁྱུང་། ༣༡༥ དགྲུང་ལོ་ ༣༩ ལྷོ་གདོང་གོང་མ་ལྷ་པ་མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་ཁི་
 ལོ་)༡༥ ཆ་གོ་དཔོན་པོ་མཁན་ཆེན་དག་དབང་གྲགས་པ་²བྱུག་བྱི་ལ་བྲིད་

རྣམ་ཐར་ལས། དེ་ནས་པར་བྱིན་གྱི་རྣམ་པ་ཤད་ཆེན་མོ་རྩོམ་པ་མཛད། ཅེས་དང་། འགོས་ལོ་རྒྱ་
 བའི་(༡༣༩༩-༡༤༡༩)དེ་བ་སྦྲོན་ལས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོས་ཀྱང་རྗེ་རེད་མདའ་པ་ལས་གསན་
 ཏེ། དུས་བྱིས་བྱ་བལ་ལ་མ་སྦྱོན་པའི་གོང་དུ་ལེགས་བཤད་གསེར་སྤེང་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱུ་ཆེན་
 མོ་དེ་མཛད། ཅེས་གསལ། རྣམ་ཐར་འདི་ཉིད་ལས་ཀྱང་། སྨར་ཡང་ཆོལ་དུ་སྦྲོན་ནས། པར་
 བྱིན་གྱི་རྣམ་པ་ཤད་གྱི་འཕྲོ་མཛད་ཅིང་མཐུག་བདེ་བ་ཅན་དུ་རྩོགས་པར་མཛད། ཅེས་པ་དང་།
 གསེར་སྤེང་རང་གི་མཐུག་བྱུང་དུ། ཆོས་བྲལ་ཆེན་པོ་བདེ་བ་ཅན་དུ་རབ་བྱུང་གི་ལོ་སྦྲོན་གྱི་རྒྱ་བ་
 ལ་མཐུག་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པར་སྦྱར། ཞེས་པ་གཉིས་ཡོངས་སུ་མཐུན། རབ་བྱུང་གི་ལོ་ནི་མེ་
 ཡོས་ཏེ་ ༡༣༡༥ དགྲུང་ལོ་ ༣༡ ཞེས་པ་དང་། སྦྲོན་རྒྱ་བ་ནི་བོད་རྒྱ་བཞི་པའི་མང་དོན་ལྷ་
 བའི་ཡར་ཐོ་བར་ཡིན་པས། དབྱར་ཆོས་བདེ་བ་ཅན་དུ་བཞུགས། ཞེས་འབྱུང་བ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་
 རྗེ་ཉིད་བདེ་བ་ཅན་དུ་ཐེངས་བདུན་པེམས་པའི་མཐའ་མ་འདྲ།

༡ སྤྱིང་མཚུངས་མེད། མདོ་སྨད་པ་འཇམ་དཔལ་བཟུལིས། རྒྱུ་ཐུབ། འདི་གསུམ་ནི་སྐབས་
 དེར་དཔེ་ཆ་སྒྲོར་འཛིན་པ་ལ་ཆེས་བཟང་བར་གྲགས་པ་གསུམ་ཡིན་པ་ལས་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་པ་མ་
 མཐོང་། རྗེ་དང་འབྲེལ་འདིས་བཟང་བ་གསུམ་ཡིན་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས།

༢ ཆ་གོ་དཔོན་པོ་མཁན་ཆེན་དག་དབང་གྲགས་པ། (༡༣༩༤- ?) མོ་མང་རྒྱལ་པོའི་དཔོན་རྒྱུད་
 དུ་རྒྱལ་རྒྱུ་འབྱུངས། ཡོངས་གྲགས་ཆ་ཁོ་དག་དབང་གྲགས་པ་ཟེར། མདོ་སྨད་དུ་ཨ་འདུས་
 ཡག་མགོ་དགོན་པ་ནས་ད་ཆོང་དགོན་པ་བར་དགོན་པ་བརྒྱུ་ཅ་བརྒྱུད་བཏབ་པར་གྲགས། ཁོང་

ནས། ལྷ་སར་¹རྫོག་པའི་ཐུགས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་རང་བྱུང་ལྷ་ལྷན་གྱི་བྱང་དུ་བྱོན་

རང་ལུལ་དུ་ཕེབས་ལོར་དབྱང་མཁན་འགའ་ལྟར་བས་དབྱང་གཞི་འགའ་བརྗོད་ན། འདི་དང་རྟག་
 ཅུའི་རྟགས་བརྗོད་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད། སྤྱིར་རྟགས་བརྗོད་འདིའི་རྩ་ལོ་གསལ་ལོ་མེད་
 གྲང་། སྤྱི་བ་ནས་བཟང་བསྟེན་པའི་རྩེ་སྤྱི་ཡིན་པར་གསལ་བ་གང་ཞིག །དགྲང་ལོ་༣༧ ལ་
 གཞི་ནས་ནས་བཟང་ལས་སྟོན་དག་མེ་ལོང་མ་སོགས་གསན་པས་དེ་ལས་སྤྱི་མེ་རུང་བ་བཤད་
 མ་དགོས། བྱང་དཀར་རིན་པོ་ཆེས་དགྲང་ལོ་༣༧ ལ་འདོད་པ་ནི་སྟོན་དག་གསན་པ་དང་མཉམ་
 ཏུ་ལག་ལེན་དོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་སྤྱིར་བཏེན་དུ་བཅུ་ལོས་གསུངས་པ་དེ་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་
 སྤྱིར་ཆ་ཙམ་དང་ཆོད་དབག་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པས། གསེར་མེད་བཅུ་ལོས་གྲུབ་རྗེས་ལའང་ཡིན་
 སྤྱིར་དེ། སངས་རྒྱལ་གྱིས་ཤེར་མདོ་གཙོ་བོ་རྣམས་གསུངས་པའི་མཐུག་ཏུ་རྟག་ཅུའི་རྟགས་
 བརྗོད་རེ་གསུངས་པ་དང་མཐུག། དེ་ལྟར་ན་དགྲང་ལོ་༣༡ ལས་མས་ལ་ཁེལ། དགྲང་ལོ་༣༧
 རྩེ་སྤྱི་འདོད་པ་ལའང་རྒྱ་མཚན་ཡོད་དེ། རྩ་སྤྱི་ལ་ཁྱེད་མཁན་དག་བཤེས་བྱང་རྒྱབ་སྐྱོར་ལ་
 རྟགས་བརྗོད་འདི་ལེགས་སྤྱིས་སྤྱི་གནད་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་ལེའུ་རྣམས་བཤད་དང་། ལམ་རིམ་
 ཆེན་མོ་ཡང་བཅུ་ལོས་ཐོན་པ་བྱང་རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་ཀྱིས་ལན་ན་གསལ། དེ་གཉིས་ནི་དགྲང་ལོ་༣༧
 རྩེ་སྤྱི་གྲུབ་པ་དང་གཅིག །བཅུ་ལོས་ཐོན་མ་ཐག་རྩེ་སྤྱི་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་བདག་ལ་ཐེངས་
 དང་པོར་གནད་ལོས་པ་དང་གཉིས། ཁོང་རྣམས་གཉིས་རྒྱ་དཀར་ནག་གིས་མ་ཆོད་པས་ལོ་མང་
 འགོར་དོན་མེད་པ་དང་གསུམ་ནི་རྒྱ་མཚན་བཤད་རིན་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། མདོར་ན། རྟགས་
 བརྗོད་འདིའི་ཡི་གེ་བ་ནི་ཆ་ཁོ་དཔོན་ཡིན་པས། འདིའི་རྩ་ལོ་ཤིང་ལོ་སྤྱི་ལ་ཁྱེད་རང་ལུལ་དུ་ཕེབས་
 ལོ་ཤིང་ལོ་སྤྱི་ལ་ཁྱེད་ཐོག་ཡོད། ཁོང་རང་ལུལ་དུ་ཕེབས་ལོ་ཤིང་ལོ་སྤྱི་ལ་ཁྱེད་རྟགས་བརྗོད་འདིའི་རྩ་
 ལོ་ཤིང་ལོ་སྤྱི་ལ་ཁྱེད་ཐོག་ཡོད། འགའ་རེས་རྟགས་བརྗོད་འདི་རྩ་སྤྱི་ལ་ཁྱེད་ལའང་ཆ་ཁོ་
 དཔོན་ཡིན་པར་བཤད་ཀྱང་ཡི་གེ་བ་ནོར་རམ་སྟེ་རྟགས་བརྗོད་རང་ན་མི་གསལ།

༡ ལྷ་ས། བོད་བཅོན་པའི་སྐབས་དང་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་སྐབས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ཡིན།
 མཇུག་ཆེན་བཞེ་ལས་ཆོ་འབྲུལ་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ་མཇུག་ས་དེ་ཡིན། རྫོག་ལྷ་ས་བ་གསུམ་
 སོགས་ལྷ་མང་པོ་བཞུགས་ས་ཡིན་པས་ལྷ་ས་དང་། ལྷ་བཅོན་པོ་བཞུགས་པའི་ས་ཆ་ཡིན་པས་
 ལྷ་ས་ཟེར། འགའ་རེས་དང་ཐོག་ར་ས་ཡིན་པ་ཕྱིས་རྒྱ་བཟའ་དང་རྒྱ་མེ་ཆོས་ར་ལར་འདོན་པ་
 ཡིན་པས་ལ་སའམ་ལྷ་སར་འབོད་པ་དང་། ལྷ་ས་ཟེར་བ་ཆོག་དོན་གཉིས་ཀ་བཟང་པོ་ཡོད་པས་
 བོད་པ་ཆོས་ཀྱང་དང་ལེན་བྱས་པ་འདྲ་ཟེར། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་ར་ཇ་ཟེར་བ་ལས་བྱུང་ཟེར་བ་
 དབྱང་དགོས་ཏེ། ར་ས་ལས་ར་ཇ་ཟེར་བ་མཐོང་རྒྱ་མེད་ཅིང་། ས་དང་ཇ་གཉིས་སྤྱོད་ན་གང་ཡང་
 འབྲུལ་གཞི་མེད་པས་སོ།། རྒྱ་མིས་ར་སྤྱི་ལར་འདོན་པ་ནི་བལྟས་ན་ཤིང་ལས་ཐུག།

ནས་སྤྱད་གནས་མང་དུ་མཛད། དེའི་དུས་(རབ་བྱུང་ཤེས་གླང་༡༣༡༥དགུང་ལོ་
 ༣༤)ལྷུ་བ་གཅིག་གི་ཚོ། དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀྱིས་གསོལ་བ་བྲག་ཏུ་བཏབ་
 བྱས་མནལ་ལམ་གྱི་ལྷས་བརྟགས་པས། ཚ་གོ་བ་ལ་དུང་དཀར་ཆེན་པོ་
 གཉིས་ནས་མཁའ་ལས་བབས་ནས་ཁོང་གི་སྤྱ་བར་ལྷུང་བྱུང་བ། དེ་མ་
 ཁད་དེ་གཉིས་འདྲེས་ནས་གཅིག་ཏུ་སོང་འདུག །དེ་ལག་ཏུ་སྤངས་ནས་
 བྱས་པས། སྤྱ་ཆེན་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བྲག་པ་ཞིག་མིས་འདུག་སྟེ། བྱིས་
 ཁོང་གིས་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་སྤྱད་དུ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་ཞིང་རྒྱས་
 པར་མཛད་དེ། འཕྲིན་ལས་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱུང་འདུག་པ་དེའི་ལྷས་ཡིན་པ་འདྲ།
 རྗེ་འདི་པའི་མནལ་ལམ་དུ། སྟེ་ཐང་གི་ཡར་འབྲང་ཡར་ལ་ཐོན་པའི་བྲག་
 མདའ་སྤྱོ་ཐེར་བ་དེ་འདྲ་བ་ཞིག་གི་བྲག་རི་གཟར་པོ་ཞིག་ལ་འཛེགས་ཕྱོན་
 པས། རྗེ་ལེབ་དཀར་པོ་ཡིན་ཏུ་འཇམ་པ་ཞིག་གི་སྟེང་ན། ལྷ་མ་སྟོན་པོ་
 ཆེས་ཆེར་རྒྱས་ཤིང་ཁ་དོག་གསལ་བ། འདབ་མ་མ་རྩིངས་པ་¹ལུ་བ་དང་
 བཅས་པ་ཞིག་འདུག །དེ་བྲག་ཏུ་སྤངས། འདི་རྗེ་བཙུན་མ་སྟོལ་མའི་བྲག་
 མཚན་དུ་འདུག་པས་དེས་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་ལྷས་ཡིན་ནམ་དགོངས་
 པ་ན། ད་ལན་དེ་མ་ཡིན། ཆེའི་ལྷས་ཡིན་གསུང་བ་²ཞིག་བྱུང་གསུངས།
 ཚལ་ནས་དགུན་ཚུས་(རབ་བྱུང་ཤེས་གླང་༡༣༡༥དགུང་ལོ་༣༤)ལ་བདེ་བ་ཅན་
 དུ་ཕྱོན། སྟེ་སྟོན་མང་དུ་གསུངས།

དབྱིང་ཚུས་(རབ་བྱུང་ཤེས་གླང་༡༣༡༥དགུང་ལོ་༣༠)ལ་བྲགས་རྒྱ་ཁྲི་ལོ་
 ༣)དབྱ་སྟོན་བྲ་ལུལ་³དུ་ཐེབས། དགོ་བའི་བཤེས་གཉིན་བདུན་ཅུ་ཅམ་

༡ མ་རྩིང་པ་ སྤྱ་བར་དཔར་མ།

༢ གསུངས་པ་ སྤྱ་བར་དཔར་མ།

༣ དབྱ་སྟོན་བྲ་ལུལ་ དབྱ་སྟོན་བྲ་ལུལ་མང་ར་དགོན་ནི་བཀའ་གདམས་པའི་དགོ་བཤེས་བྲ་

ཞིག་ལ། བར་ཚད་དབུ་མ་འབྲུག་པ། མདོན་པ་ཀུན་ལས་བརྟུས་ནམས་
 གསུངས། སྐར་ཡང་ཆལ་དུ་བྱོན་ནས། བར་ཕྱིན་གྱི་ནམ་བཤད་ཀྱི་འཕྲོ་
 མཛད་ཅིང་མཐུག་བདེ་བ་ཅན་དུ་རྫོགས་པར་མཛད། ཆལ་པ། མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་
 གཞུང་ཆེ་ཆུང་དུ་མ་ལ་མཁས་པར་སྦྱངས་ཤིང་། བྱང་པར་དུས་ཀྱི་འཁོར་
 ལོ་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་པར་གྲགས་པ། ལྷ་མ་རྟོགས་ལྡན་ཡི་
 ཤེས་རྒྱལ་མཚན་པ་¹ལ་དུས་འཁོར་གསུང་བར་²ཞུས། ཁོང་གིས་གྲང་
 ཞལ་གྱིས་བཞེས་ནས་དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀས་སྦྱོར་མོ་ལུང་དུ་བཞུགས་
 ཏེ། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་ཆེན་དེ་མ་མེད་པའི་འོད་ཀྱི་བཤད་པ་ཞིབ་
 བར་གསན་ཅིང་། རྒྱ་མཚན་ཅིས་དང་ལག་ལེན་ནམས་ལའང་མཁས་པར་
 སྦྱངས། སྦྱོར་མོ་ལུང་དུ་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་མང་པོ་ལ་གཞུང་ཆེ་ཆུང་མང་པོའི་

ཡུལ་བས་³ལོར་བཏབ། ནམ་ཐར་དད་པའི་རྫོལ་མཆོ་ལྟར་ན། སྐབས་དེར་བྱ་ཡུལ་སྟོང་
 དཔོན་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་འདུག །དབུས་གཙང་གནས་ཡིག་ལས། ཕྱིས་ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་
 པོ་ཆེས་བདག་སྦྱོང་གནང་གི་ཡོད་པར་བཤད། དེར་སང་མལ་མོ་གྲུང་དཀར་རྫོང་ཁོངས་སུ་
 ཡོད། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས། བར་གད་ཞུ་བ་འབྲིལ་འདའི་མཆོ་འགམ་དུ། ཞེས་པའི་དབུངས་ཅན་
 བའི་བསྟོད་པ་འདི་བྱ་ཡུལ་དུ་སྦྱར་ཞེས་པའི་བྱ་ཡུལ་ཡང་འདིར་ཡིན་ནས་སྟུག།

༡ རྟོགས་ལྡན་ཡི་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། (14thc) རྫོན་ཕྱོགས་ལས་ནམ་རྒྱལ་གྱི་སློབ་མ་དུས་
 འཁོར་དང་ཅིས་ལ་མཁས་པ་ཞིག་སྟེ། དེབ་སྡོན་ལས། ཆོས་རྗེ་ཕྱོགས་པའི་སློབ་མ་རྟོགས་ལྡན་
 རྗེ་ཉལ་མ་ཡི་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དཔྱིད་འགྲེལ་དབྱར་གྱི་རྗེ་གསང་ལས་ཆལ་བ་
 རྟོགས་ལྡན་རྗེ་ཉལ་མ་ཞེས་འབྲུང་ཡང་རྗེ་ཉལ་མ་ཡིན་ནས་སྟུག། འགའ་རེས་དཔལ་ས་སྦྱུ་བའི་
 བྱ་ཆེན་ཞེས་བྱང་པར་སྦྱར་ནས་བརྗོད། དུས་འཁོར་དང་སྦྱོར་དུག་ལ་མཁས་ཤིང་གཞོད་སྦྱིན་
 གངས་བཟང་གི་རི་ལ་སྦྱབ་པ་མཛད་ནས་འཇའ་ལུས་གྲུབ་པའི་རྟོགས་ལྡན་རྗེ་ཉལ་མ་ཞེས་པ་
 ཞིག་དང་། གྲིག་ཨེ་མི་ཆོས་སྡེའི་གདན་ས་པ་རྟོགས་ལྡན་རྗེ་ཉལ་མ་ཞེས་པ་ཞིག་གྲང་འབྲུང་
 བས་གཅིག་པ་ཡིན་མེད་དུང། གསན་ཡིག་ནང་ལྷ་མ་རྟོགས་ལྡན་པ་ཞེས་གསལ།

༢ གསུངས་པར་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

བཤད་པ་ཡང་གསུངས་ནས། སྤར་ཡང་དེའི་ཕྱི་དེ། (རབ་བྱུང་༡ མེ་ལོས་) ༡༣༡
དགུང་ལོ་༣༡ ལྷ་པ་གཤམ་རྒྱལ་ཁྲི་ལོ་༣)དབྱར་ཆོས་བདེ་བ་ཅན་དུ་བཞུགས། ཆོ་
གསལ་འདུས་པ་རྒྱ་མཆོའི་ཆོགས་ལ་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་བཤད་པ་མང་དུ་གནང་།
དེ་ནས་དགུན་(རབ་བྱུང་༡ མེ་ལོས་) ༡༣༡དགུང་ལོ་༣༡)སྟོད་ལུང་མཆོ་སྤང་དང་
ངང་དཀར་¹དུ། དུས་འཁོར་ལ་ཐུགས་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་འབྱས་པར་མཛད།
བཤེས་གཉིན་སྟོ་གསལ་མང་པོ་ལ་སྡེ་སྡོད་ཀྱང་མང་དུ་གསུངས།
དེ་ནས་རྫོང་ཆེ་གཤམ་པ་རིན་ཆེན་པ་²དེ་རྗེ་འདི་པ་ལ་དེ་གོང་ནས་མི་

༡ མཆོ་སྤང་དང་ངང་དཀར། མཆོ་སྤང་དགོན་ནི་སྤོང་བཅན་སྤམ་པོས་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་
གཉིས་བྱུང་རྗེས་རྣམ་སྤང་གི་ལྷ་ཁང་ཞིག་སྟོལ་དུ་བསྐྱོན་ནས་བཞེངས་པ་དེ་ཡིན་ཟེར། ཕྱིས་
ལྷ་མེས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དགོ་འདུན་གྱི་སྡེ་བཙུགས་པའི་གནས་ཤིག་ཡིན། དེར་སང་
སྟོད་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ངང་དཀར་གྲོང་ཆོ་ན་མཁའ་ལུང་རི་ཁོང་ཅེས་པ་ཀྲུ་ཞུ་དམར་
པས་བཅུབ་བམ་ཟེར་བ་ཕྱིས་དགོ་ལུགས་ཡིན་པ་ཞིག་ལས་གནས་དགོན་གཞན་ཡོད་མེད་མ་
ཤེས། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས། བསྐལ་པ་འཛིག་པའི་དུས་ཀྱི་མེ་ལྷར། ཀྱུན་ནས་རབ་ཏུ་འབར་བའི་མེ་
དབྱང་། བདུད་དབྱང་བསྐྱེག་པར་མཛད་པའི་དབྱས་ན། བརྒྱུད་བསྐྱུམས་ཞབས་ཀྱིས་བཞུགས་
ལ་བྱག་འཆལ། ཞེས་པའི་བྱག་རྩོད་བསྟོད་པ་རོ་མཆན་ཅན་འདི་ངང་དཀར་དུ་སྤར་ཞེས་འབྱུང་
བ་ཡང་འདྲིར་ཡིན་ནམ་སྟུན།

༢ རྫོང་ཆེ་གཤམ་པ་རིན་ཆེན་པ། (14thc) རྫོང་འི། རྫོང་ཆེ། རྫོང་ཕྱི། འདི་ནམས་གཅིག་པ་འདྲ་
ལ། རྫོང་འི་ནི་ཡུལ་མིང་ལས་རུས་མིང་ནི་ཟེ་ན་ཡིན། གོང་མ་ཆང་གིས་སྟོན་རྗེས་སུ་ཟེ་ན་བཟའ་
འགའ་ཁྲངས་པ་སྟེ། གོང་མ་གཤམ་པ་བྱང་རྒྱུ་དང་གོང་མ་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཆན་གཉིས་ཀའི་
ཨ་མ་ནི་རྫོང་འི་ཟེ་ན་བཟའ་ཡིན། རྫོང་འི་གཤམ་པ་རིན་ཆེ་རྫོང་འི་རྒྱལ་མཆན་བཟང་པོའི་སྟུན་
མཆེད་དམ་ཁྲིས་རྒྱུད་གཅིག་གསུམ། གང་ལྟར་རྫོང་འི་བ་འདི་མི་དབང་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཆན་
གྱི་ཞང་པོ་དང་སྐབས་དེར་གོང་མའི་སྟོན་པོ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན་འདུག །འོན་ཀྱང་གཤམ་པོ་གྲུང་
འཁོར་འགས་ཐག་དོག་གིས་སྟོག་གསོད་བཅུང་བ་ལས། ཡར་ལུང་དུ་བརྒྱ་སྟོར་བ་ཞེས་པའི་
སྡེ་གཟར་ཆབས་ཆེན་ལངས། སྐབས་དེར་སྟོ་གཤམ་བྱག་རྩོད་བ་དང་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་གཉིས་ནས་
དེར་སང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྐྱན་པ་པག་བྱའི་སྤྱི་དབང་ལ་རག་ལས་ཡོད་ཅེས་བར་འདུམ་དང་
ཐུགས་སྟོན་མཛད་པར་བཤད།

ཐྱེད་པའི་དད་པ་ཡོད་པས་སྔ་ཕྱིར་¹གསོལ་བ་མང་དུ་བཏབ་པ་ལ་དགོངས་
ནས་ཡར་ལུང་ཕྱོགས་ལ་འབྱོན་པར་བཞེད་དེ་སྤྱོད་པོ་རིར་²ཐེབས་པ་ན།
དེ་དུས་གོང་དཀར་³ན་སྒྲོམ་པ་ཆོས་རྒྱལ་⁴ཡོད་པ། ཁོང་ཡང་རྗེ་འདི་པ་
ལ་སྤྱིང་ནས་དད་པ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཁྱེད་ཀྱི་ཆེད་ཕྱུ་ལ་ཉེ། སོས་
(རབ་བྱུང་པས་འབྲུག་¹ ༣༡༥དབྱང་ལོ་ ༣༡ལྔ་པ་གྲགས་རྒྱུ་ཁི་ལོ་༤)དེ་རིགས་ལྟ་བུ་

༡ སྔ་ཕྱིར་ དབྱས་དཔལ།

༢ སྤྱོད་པོ་རི། གྲུབ་ཐོབ་ཐང་སྤོང་རྒྱལ་པོས། དང་སྤོང་སྤྱོད་པོ་རི་ཞེས་པ།། འདི་ལ་དབྱས་ཕྱོགས་
སྤྱས་རི་ཟེར།། གལ་ལས་ན་དཔལ་གྱི་བསམ་ཡས་ཡོད།། གཡོན་ན་ཆོས་འཁོར་རྣམས་ཡོད།། ཅེས་
དང་། དེའི་རི་རྒྱུད་རྒྱ་ནག་རི་པོ་ཅེ་ལྟ་ལ་ཐུག་པར་བཤད། ར་བཞེད་ནའང་དེ་མཚུངས་ཤིག་
འབྱུང་། པཌ་ཆེན་ལྷན་མཆོག་གིས་རི་དེའི་རི་རྒྱུད་ལ་བོད་ཀྱི་རི་པོ་ཅེ་ལྟ་ཟེར་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་
པར་བཤད། སྤྱོད་པོ་རི་ལ་བདེ་མཆོག་གི་སྤྱོད་པོ་གསུམ་པུགས་པའི་ལྷ་ཁང་ཞིག་ཡོད་པ་དང་།
སྤྱོད་པོ་རི་པ་ཞེས་སྤྱིན་བདག་སྟོབས་འབྱོར་ཅན་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་ཡོད་འདུག །འོན་ཀྱང་གནས་
ཡིག་ལུང་སྟོན་མེ་ལོང་ལས་ཕྱིས་དུས་རབས་¹ ༩ པའི་ནང་གྲོང་ནག་ཏུ་བྱུང་ཡོད་ཟེར། དེང་
སང་སྟོ་ཁ་གོང་དཀར་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༣ གོང་དཀར། བཀ་བྱས་བཅེགས་པའི་རྫོང་ཆེན་¹ ༣ ལ་གྲལ་ཞིག་ཡིན། རིགས་ལྟའི་ལྷ་ཁང་
ནི། དེང་སང་གོང་དཀར་རིགས་ལྟའི་ལྷ་ཁང་ཟེར་བ་དེ་དང་། སྤྱོད་པོ་རི་དེ་རི་གསུམ་ལྟའི་ལྷ་ཁང་
ཟེར་བ་ཞིག་ཀྱང་འདུག་པས་གང་ཡིན་དཔྱད། རྒྱལ་ཆབ་རྗེས་རྫོགས་རིས་དབྱེད་ཐིག་གི་ཟེན་
མིས་ཀྱང་དེར་མཛད། གོང་དཀར་ནི་དེང་སང་སྟོ་ཁ་སྤྱོད་པོ་དེ་རྫོང་ཁོངས་དང་། སྤྱོད་པོ་རི་ནི་
དེང་སང་སྟོ་ཁ་གོང་དཀར་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་འདུག

༤ སྒྲོམ་པ་ཆོས་རྒྱལ། (14thc) སྒྲོམ་ལོག་ཆོས་རྒྱལ་ཟེར་བ་དང་གཅིག་ཡིན་ནམ་སྟེ། སྒྲུབས་
དེར་གོང་དཀར་སྒྲོམ་ལོག་ཆོས་རྒྱལ་གྱི་གཞུང་པོ་དང་། བ་སྤྱེ་མཁན་པོས་མཆོ་སྤྱ་དུ་དཔག་
འཁུག་བསྐྱངས་པར་གོང་མས་སྤྱེ་ལྟ་རྫོང་དཔོན་གྲགས་པ་མངགས་ནས་ཞོད་འཇགས་བཏང་
བར་བཤད། སྤྱིར་སྤྱེ་གདོང་དང་གོང་དཀར་གཉིས་ནི་བཀ་བྱའི་སྤྱོད་པོ་ལྟའི་ལྷ་ཁང་ཡིན་པས།
དེ་གཉིས་ཀྱི་གཉེན་པ་ཡང་སྤྱེ་གདོང་རྫོང་གི་བྱ་འདབ་ལོག་དང་ཐེས་པའི་རྩ་རྒྱུས་པའི་སྤྱོད་པོ་
ཀྱི་མི་ཡིན་དགོས་སྟོན་བཀའ་ཆེས་ནང་གསལ། གོང་དཀར་གྱི་རྫོང་དཔོན་ནམ་གཉེན་པ་དང་
པོ་ནི་སྤྱེ་ལྟའི་གསོལ་དཔོན་དང་བྱེས་གཉེན་གཅིག་སྟོགས་དཔལ་རིན་ཐེར་བ་དེ་ཡིན།

ཁང་དུ་བཞུགས། རྗེ་སྟོན་འཛིན་པ་བདུན་ཅུ་ལྷག་ཙམ་ལ་པར་ཆད་མཛོན་
པ་གོང་འོག་འདུལ་བ་མདོ་རྩ་དབུ་མ་འཇུག་པ་སོགས་གསུངས། གོང་
དཀར་ནས་བསྟེན་བཀྱར་དང་ཞབས་ཉོག་ཆད་མེད་པ་བྱས། དེ་ནས་ཡར་
ལུང་¹དུ་ཕྱོན་ནས་སྟོན་མཁར་²དུ་བཞུགས་ཏེ་རྗེ་སྟོན་མང་དུ་གསུངས་
ཤིང་། རྫོང་རི་བས། ཡོ་བྱད་མཁོ་དགུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གྲུས་པས་མཆོད།
དེ་ལྟར་སྔ་ཕྱིར་རྗེ་སྟོན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ནར་མར་གསུངས་པ་དེ་དག་གི་
སྐབས་ནམས་སུ་ཡང་། རྒྱུད་རྗེ་གོང་འོག་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་ནམས་
སུ་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པའི་གདུལ་བྱ་དབང་གིས་སྟོན་པར་མཛད་པ་དང་།
གཞན་ཡང་ལྷ་སོ་སོའི་རྗེས་གནང་དང་། ལུང་དང་མན་དག་ལ་སོགས་པ་

༡ ཡར་ལུང་། བོད་བཙན་བཞི་སྐབས་གཡོ་རུའི་སྟོན་རྗེ་༡༠ ལས་ཡར་ལུང་སྟོན་རྗེ་གཅིག་ཏུ་རྗེ་བ་
ཡིན། བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་ཡར་ལུང་སྟོན་དུ་མཆོམས་གཉགས་གཉིས་ཀྱིས་སྟེ་ཁྱིད་པའི་རྒྱལ་
ཐུན་གཅིག་བྱུང་། རྩ་མིང་ཡུལ་ལ་ཐོགས་པའམ་ཡུལ་མིང་རྩ་ལ་ཐོགས་པ་གང་ལྟར་ཡར་ལུང་
གཙང་པོ་འབབ་རྒྱུད་ལ་གོ། སྤྱི་ཡང་བའི་དབང་དུ་བཏང་ན་དེང་སང་ལྟོ་ཁ་ཞེས་འབོད་པའི་ས་
ཁུལ་མལ་ཆེ་བ་ལ་ཡར་ལུང་ཟེར།

༢ སྟོན་མཁར། རྒྱལ་བ་ལྷ་པས། ཉོར་ལྷ་མོ་ཤོས་ཁ་ཁྱུག་དང་ཁད་ཉེ་བའི་གཡུ་སྟོན་སྟོན་
མཁར་དུ་བཞུགས་ཞེས་པའི་སྟོན་མཁར་དང་། རྒྱ་བོད་ཡིག་ཆད་ལས། གཞོན་ཅུ་ཡོན་ཏན་
ཁྱི་དཔོན་བཞེལ་ནས་འཕྲོངས་རྒྱས་སྟོན་མཁར་བྱིན་ཞེས་པའི་སྟོན་མཁར། སྟེ་ཕྱི་རྫོང་དཔོན་
གྲགས་པས་སྟོན་པ་འཇམ་དཔལ་གྱི་གཉའ་གཞོན་དུ་བཞུགས་པའི་གཞིས་ཀ་སྟོན་མཁར་ཞེས་
པའི་སྟོན་མཁར། ཁུས་ཁང་ལོ་རྒྱུ་བའི་ནམ་ཐར་དུ། རྒྱལ་བཟང་དང་སྟོན་ལྷན་མཁར་དུ་དབྱར་
ཆོས་མཛད་ཅེས་པའི་སྟོན་མཁར་གང་རུང་ཞིག་ཡིན་པེས། སྟེར་སྟེ་མོ་སྟོན་མཁར་སོགས་སྟོན་
མཁར་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་ཡར་ལུང་ཕྱོགས་སུ་སྟོན་མཁར་དེ་གསུམ་ལས་གཞན་མ་མཐོང་། དེ་
དག་ནི་དེང་སང་ལྟོ་ཁ་སྟེ་གདོང་རྫོང་དང་། འཕྲོངས་རྒྱས་རྫོང་སོགས་སུ་ཡོད་དགོས། སྟེ་མོ་
སྟོན་མཁར་རྫོང་ནི་སྟེ་ཕྱི་རྫོང་དཔོན་སྔ་མ་དཔོན་གྲགས་པས་བཞུགས་པ་དང་། རྗེ་བ་དགའ་ལྷན་
པ་དང་མཆུངས་པར་སྟེ་ཕྱི་བའི་འོག་གི་རྫོང་གཞིས་ཤིག་འདྲ།

གང་ལ་གང་འཆམས་ཀྱི་¹ཆོས་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྤྲོན་ཅིང་
གྲོལ་བར་མཛད་དོ། ལྷག་པར་ཡང་དེའི་ཆེ། ལྷ་མ་འདི་ཉིད་རག་གི་ལྷ་མོ་
དབྱངས་ཅན་ནུས་རྗེས་སུ་བཟུང་བར་གྲགས་ཤིང་། དེའི་རྗེས་གནང་ཞུ་བ་
གར་བྱོན་དུ་མང་བ་ཞིག་འོང་ཞེས་གྲགས་པོ།

དེ་ནས་དགུན་(རབ་བྱུང་མ་ལ་འབྲུག་༡༣༡དགུང་ལོ་༣༥ལ་བ་གྲགས་ཀྱི་ཆོས་
ལོ་༥)མོན་མཁར་བཟུལ་གྱིས་གདོང་²དུ་བཞུགས། དེ་དུས་ཁུབ་ཅིག་ཞུགས་
མེ་ལ་བཞུགས་ནས་བོད་ཀྱི་མཁས་བློ་བཟང་ལྷ་མོ་ཞུས་ཀྱི་རྣམས་པར་ཐར་པ་ཅི་
རིགས་པ་གསུང་བའི་³སྐབས་སུ། དཀའ་བཞི་པ་ཤེར་སེང་⁴གིས་ཆོས་ཐོག་

༡ གང་འཆམས་ཀྱི་ དུས་དཔག་

༢ མོན་མཁར་བཟུལ་གྱིས་གདོང་། རྗེ་ཅོང་ཁ་པས་གཞུང་ཆེན་བཙུ་ལྷའི་རྒྱ་གར་སྐད་བཙུ་ལྷ་དུས་
གཅིག་ཏུ་དབྱ་བཅུགས་ནས་སྤོན་ལྷ་རྒྱུར་གྱུར་པ་མིར་གྱུར་པ་སུས་ཀྱང་མ་བསྐྱོར་བའི་ཆོས་ཀྱི་
འཁོར་ལོ་ཆེས་ངོ་མཆར་བ་བསྐྱོར་བའི་གནས་ཡིན། བྱིས་ནི་དེ་ལས་མང་བ་གསུངས་སམ་
སྤྲོས་སྤྱེ། རྣམ་ཐར་བྱུང་འདེབས་ལས། བྱ་བལ་ལ་འབྱོན་ཁར་མོ་ཉི་ཉེར་དགུ་སྤྱེལ་ནས་གསུངས་
པས་ཀྱུན་ངོ་མཆར་བར་གྱུར་ཏོ། ཞེས་འབྲུང་། ས་སྐྱ་བས་ཁྱི་སྐྱོར་བཅུ་གསུམ་ཀྱི་དཔག་ཡར་
ལུང་དུ་བྱངས་པ་མཁ་པར་བཞེས་ནས་མག་བྱ་རྒྱལ་བའི་འགོ་ཚུགས་ས་ཡང་འདི་ནས་ཡིན།
མོན་མཁར་དགའ་ལྷན་ལྷ་སྤྱིངས་ནི་རྗེ་ཅོང་ཁ་པ་རང་གིས་བཏབ་པར་གྲགས་ལ། མོན་མཁར་
ལྷག་དགོན་ནི་རྗེའི་དངོས་སྤྱོད་སྤྱན་ལྷ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བཏབ། རྗེ་ཅོང་ཁ་པས།
རིག་གནས་རྒྱ་མཆོའི་པ་རོལ་སོན་གྱུར་པས། ཞེས་སོགས་ས་བཞུགས་ཀྱི་བསྟོད་པ་འདི་ཡང་དེར་
མཛད། དེང་སང་སྟོན་ཀྱི་ཐར་རྒྱུ་འོངས་སུ་ཡོད།

༣ གསུངས་པའི་ ལྷ་བྱང་དཔག་ལ།

༤ དཀའ་བཞི་པ་ཤེར་སེང་། (14thc) འདི་ལ་རྣམ་ཐར་ལེགས་བཤད་སྤྱོན་མེ་ལས། དཀའ་བཞི་
རོང་པ་ཆོས་སེང་ཞེས་བྱིས་པ་ལྟར་ན། རོང་སྟོན་ཆེན་པོ་ལ་ཤེར་སྤྱིང་རྣམ་བཤད་ཅོས་སྤྱེལ་ཞུ་
མཁན་ཤར་རྒྱ་མོ་རོང་པ་ཆོས་སེང་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ནམ་སྤྱེས། གྲིག་ཨི་མི་ཆོས་སྤྱིའི་གདན་ས་
པ་དཀའ་བཞི་ཆོས་སེང་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་འབྲུང་། གཅིག་བྱས་ན་རོང་པ་ཤེར་སེང་ལ་རོང་པ་
ཆོས་སེང་ཞེས་འབྲི་ནོར་བྱས་པའང་ཤིན། རོང་པ་ཤེར་སེང་འདི་རྗེའི་སྤྱོད་ཅན་དུ་བྱོན་ཞིང་།
ཐར་ལོ། དཔང་ལོ། ཡར་ལོ། ཉི་ཤི་ཀྱན་སྟོ་སོགས་ཀྱིས་སྤྲོ་མར་བཀྱར་བའི་ཏ་ཅང་མཁས་པ་

གཅིག་ལ་པོ་ཉི་བརྒྱ་གཅིག་གསུངས་འདུག། དུས་ཕྱིས་¹པོ་དུ་པོ་ཉི་དུས་
 གཅིག་ལ་གསུངས་པ་དེ་མང་ཤོས་སུ་འོང་བ་འདྲ་གསུང་།² དེ་ནས་དགེ་
 བཤེས་ཤིན་ཏུ་ལ་སོགས་པས། འདི་ནས་ཀྱང་དེ་ཅུ་ཞིག་དུས་གཅིག་
 ཏུ་གསུང་འཆལ་³ཞུས་པས། ཚུལ་བ་བྱས་ན་དེ་ཅུ་ཞིག་འཆད་ཐུབ་པ་
 འདྲ་གསུང་།⁴ འོ་ན་ཅིས་ཀྱང་གསུང་འཆལ།⁵ ཞེས་ནས་གྱིས་གསོལ་བ་
 བཏབ་པས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། ལྷ་བ་དེའི་ཆེས་བརྒྱ་ནས་གནས་གང་གི་
 བར་སྐྱ་མཆོམས་བཅད་ནས་⁶གཟིགས་རྟོག་མཛད། གནས་གང་གི་ཉིན་
 ལྷག་དཔེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱ་རགས་བཅིངས། ཆེས་གཅིག་(རབ་བྱང་མས་སྐྱལ་
 ༡༣༤དབྱང་ལོ་ ༣༣ལ་བ་ཐགས་རྒྱ་ཁྱི་ལོ་(༤)ནས་ཆོས་འཛུགས་པར་⁷བཞེད་
 པ་ལ། གསང་ཕུ་སོགས་ནས་འབྱོན་པའི་དོན་གཉེར་བ་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་

ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་འདུག་པས་སྤྱི་དེ་ཆ་མང་། རོལ་པའི་འཛུག་དོགས་ལས་ཀྱང་། སྐྱག་སྡེ་བ་
 སེང་གོ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྐོབ་མ་རོང་བ་དཀའ་བཞི་བཤེར་སེང་ཞེས་འབྱུང་། ད་དུང་འགྲོ་མགོན་
 ཆོས་འཕགས་ཀྱི་ལྷ་མ་སྐྱོར་ལུང་མཁན་པོ་ཤེས་རབ་སེལ་ཞེས་པའི་མཁས་པ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་
 ཟུང་ལ། ལྷ་མ་དོན་བཟང་པའི་ལྷ་མ་སྐྱར་ཐང་བཤེར་སེང་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་འབྱུང་བས་ཡང་
 སྤྱིང་སུ་ཡིན་དཔྱད་དགོས།

༡ དུས་ཕྱིས། འདི་ནི་སྐབས་དེར་རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ལ་སྤར་གཞན་གྱིས་ཞུས་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྐད་ཅ་
 ཞིག་ཡིན་པས་རྗེའི་སྤར་ལོ་ན་གོ་དགོས་མོད། རྣམ་ཐར་ཐུབ་བསྟན་མཛེས་རྒྱན་ནང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་
 པ་འབྱོན་པའི་རྗེས་ཀྱི་དུས་ཕྱིས་ལ་གོ་བ་ཞིག་བཞོས་འདུག་པ་ནི་ཙོར་བར་ངེས།

༢ འདྲ་གསུངས། ལྷ་བ་དཔེར་མ།

༣ གསུངས་འཆལ་ ལྷ་བ་དཔེར་མ།

༤ འདྲ་གསུངས། ལྷ་བ་དཔེར་མ།

༥ གསུངས་འཆལ། ལྷ་བ་དཔེར་མ།

༦ བཅའ་ནས་སྐྱ་འབྱུང་དཔེར་མ།

བཅའ་ནས་ གཅོང་དཔེར་མ།

༧ འཛུགས་པའི་ ལྷ་བ་དཔེར་མ།

མང་པོ་ཞིག་སྐྱབས་དགོས་པ་བྱུང་བས། ཉི་མ་གསུམ་ཙམ་གྱི་བར་དུ་མིད་
ལ་¹དང་མར་བ་²སོགས་ཀྱི་གསུང་རྒྱུན་ཐོར་བྱ་བ་འགའ་གསུངས། ཆེས་
ལྷ་ནས་ཉི་མ་གཅིག་ལ་རྒྱ་གར་སྐད་བཙུག་པོའི་དབུ་དུས་གཅིག་དུ་བཅུགས་
ནས། ཉིན་རེ་ཞིང་ཐོ་རངས་ནས་སྟོད་ཀྱི་བར་ལ་ཆོས་སྐྱོན་བཙུག་པོའི་ལྷ་རེ་མ་
ཆག་པར་བྱགས་བཤད་མང་ད། དེའི་ནང་ནས་པོ་ཉི་ཆུང་བ་གཉིས་རྫོགས་
པར་གསུངས་ཆར་བ་ན། དེའི་དོད་དུ་སྦྲར་ཡང་ཆུང་བ་གཉིས་བཅུགས་
ནས། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ། བར་བྱིན། མངོན་པ་གོང་འོག་གཉིས། འདུལ་
བ་མདོ་རྩ་བ། བྱམས་ཆོས་བྱི་མ་བཞི། དབུ་མ་རིགས་པའི་ཆོགས་ལྷ།
འཇུག་པ། བཞི་བརྒྱ་པ། སྟོད་འཇུག་སྟེ་བསྐྱེད་བཙུག་བཅས་བཅུ་བདུན་གྱི་བཤད་

༡ མིད་ལ། (༡༠༧༠-༡༡༣༣) མཆན་ངོ་མ་ཐོས་པ་དགའ་ཟེར། རུས་བྱུང་པོའི་ནང་ཆན་མི་ལའི་
རིགས་སུ་མང་ལུལ་གྱང་ཐང་སྐྱ་ར་རྩ་བ་འབྱུངས། ཆེ་སྟོད་ལ་ཨ་ཁུ་དང་ཨ་ནེ་ལ་འཁོན་ལན་དུ་
མི་རྟ་མང་པོ་བསད་པར་འགྲོད་ནས་ཆེ་སྟོད་ཆོས་ལ་ཞུགས། བཙུན་བ་དང་སྟོང་རུས་ཆེ་བས་
ཆེ་གཅིག་ལུས་གཅིག་ལ་སངས་རྒྱས་པར་འདོད། འགའ་རེས་མ་གཅིག་ཞེ་མ་ལ་(༡༠༩༣-
༡༡༧༩)མི་ལ་རས་པ་དེ་སངས་རྒྱས་སམ་མ་རྒྱས་ཞུས་པས། ཁོང་གི་བཙུན་འབྲས་དེ་གཞན་
དང་མི་མཉམ་པས་སངས་རྒྱས་པར་ངེས་སོ། ། ཞེས་གསུངས་པ་དེ་བ་ལྟོན་ལས་བྱུང།

༢ མར་ལ། (༡༠༡༣-༡༠༩༣) མཆན་ངོ་མ་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་གྱིས་ཟེར། མིའུ་གཤུང་དུག་ལས་སྤྱིའི་ནང་
ཆན་མར་པའི་རིགས་སུ་སྟོན་བྱ་དུ་འབྱུངས། འཕྲོག་མི་ལོ་རྒྱ་བ་ལས་ཆོས་ཞུ་བར་ཕྱིན་ཆེ་བྱགས་
ནས་རང་ཉིད་ངོ་མ་རྒྱ་བལ་དུ་ཕེབས་ནས་མཁས་པར་སྦྱངས། དུགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་དམ་བཀའ་
བརྒྱུད་ཆེ་བཞི་ཆུང་བརྒྱུད་ཡོངས་ཀྱི་རྩ་མགོར་གྱུར། འགོས་ལོ་རྒྱ་བས། གངས་ཅན་རྒྱུད་
འདྲིར་བཤད་སྐབ་གཉིས་ཀའི་སྟོན་བསྐྱེད་པའི་བདག་པོར་གྱུར་བ་ནི་རྩེ་མར་པ་སྟོན་བྱ་བ་
ཡིན། ཞེས་དང། རྩེ་ཆོང་ཁ་པས། རྩེ་མར་པའི་གདམས་ངག་པལ་མོ་ཆེ་ལ་རྒྱ་གཞུང་གི་རྩ་ཆེག་
རེ་ཡོད་པ་དང། གཞུང་ནས་དངོས་སུ་ཟེན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། ཁོང་ན་གནས་པ་རྣམས་གསལ་དུ་
བཏང་ནས་ད་ལྟར་གྱི་གང་ཟག་གིས་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་དམིགས་རིམ་བྱུང་བར་ཅན་མང་པོའི་སྟོན་
ནས་ངེས་པ་རྟོག་པ་ལ་རྩེ་མར་པའི་གདམས་ངག་རྣམས་དགོས་སོ། ། ཞེས་གསུངས།

པ་དགའ་ཆེན་འགའ་ཞིག་བོད་ཀྱི་རྒྱ་ཁྱིམ་¹ཆེན་མོ་རེ་གཞིར་བཞག་པའི་ཐོག་
 ཏུ་འགྲེལ་པའི་འཆད་ཚུལ་དུ་མ་དགག་སྐྱབ་དང་བཅས་པས་གཏན་ལ་པབ་
 ཅིང་། གཞུང་གཞན་རྣམས་པལ་ཆེ་བ་རང་རང་གི་འགྲེལ་པའི་སྟེང་ནས་
 གཞུང་ཕྱ་རགས་མ་ལུས་པ་ལ་བཤད་པ་ཞིབ་པར་མཛད་དེ་ཆེ་བ་གསུམ་
 ལ་རྫོགས་པར་མཛད་ཅིང་།

དེའི་སྐབས་སུ་ཡང་།² རྫོང་ཆོས་གྲོལ་ནས་དོ་རྩེ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་བདག་
 འཇུག་ལ་སོགས་པ་ཐུགས་དམ་རིམ་གཉིས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་རྣམས་མ་ཆག་པར་
 མཛད་དེ། སྐྱེ་ལོ་ཀུན་ཀྱང་འདི་ནི་ལྷག་པའི་ལྷས་དངོས་སུ་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་
 པའམ། གཞུང་ས་ཐོབ་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པར་ངེས་
 ཀྱི་གཞན་ལ་འདི་ལྟ་བུ་འབྱུང་བ་མི་སྲིད་དོ། ། ཞེས་མཐུན་པར་སྐྱོང་དོ། །

དེའི་དབྱར་ཁ་(རབ་བྱུང་མ་ས་སྟུལ་༡༣༤༩ལྷུང་ལོ་༣༣མ་བ་ཐགས་བྱུན་ཁི་
 ལོ་༥)ཡར་ལུང་ཨོ་ཀར་བྲག་³ཏུ་བཞུགས་ནས་སྐྱ་མཆོམས་དམ་པོ་མཛད།
 བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་གི་སྒོམ་བསྐྱས་དང་ཐུན་
 བཞིའི་རྣལ་འབྱོར། བདག་འཇུག་གིན་ཏུ་མང་པར་མཛད་ཅིང་། ཞེ་གྲུ་⁴

༡ རྒྱ་ཁྱིམ་ སྐྱ་འབུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༢ སྐྱ་འཇུག་ དབུས་དཔར།

༣ ཡར་ལུང་ཨོ་ཀར་བྲག་ །ཡོངས་གྲགས་བྱིང་མདའ་ཨོ་དཀར་བྲག་ཟེར། ཆོས་བྱུལ་གཏེར་བདག་
 སྐྱིང་པའི་གཏེར་བྱང་ལས། དམ་ཤོད་བྱིང་གི་ཨོ་དཀར་བྲག་ བྲག་རེ་དོ་རྩེ་ཆེ་ལུང་དབྱེབས་
 བཟ་གིས་གདུགས་ཀྱི་གཤམ་བྱ་འདུང་ ཞེས་ཐོགས་བཞི་དབུས་ལུང་གཏེར་ཁ་ཆེན་པོ་ལྷ་ལས་
 དབུས་གཏེར་འདོན་གནས་གཙོ་པོ་ཞིག་ཏུ་གྲགས། བྱི་ལོ་༡༣༤༩ ལོར་ས་སྐྱའི་དམག་གིས་ཨོ་
 དཀར་རྫོང་བཟུང་སྐབས་པག་བྱའི་དམག་གིས་བྱིང་གི་ལ་ཅེར་འཐབ་ནས་བྱིར་སྐྱོངས་པའི་སྒོར་
 གསལ། དེང་སང་ལྷོ་ཁ་སྐྱེ་གདོང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༤ ཞེ་གྲུ། ཡོངས་གྲགས་མཁའ་འགྲོ་མ་ནི་གྲུ་མ་ཟེར། (11thc) ཁ་ཆེའི་ལུལ་དུ་བྲམ་ཟེའི་རིགས་

ཆོས་བླ་མ་གྱི་དམིགས་སྒྲོར་ནུས་སྤྱད་ཉམས་སྲུ་བསྐྱར་ནས་ལེགས་
 པར་སྦྱངས་ཏེ། ཞག་རེ་ལ་གཏུམ་མོའི་རྒྱང་སྤྱོད་ཡང་བརྒྱད་བརྒྱ་རེ་ཙམ་
 མཛད་དོ། ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་།¹ གཏུམ་མོ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱད་ཉམས་དམ་
 གྱི་ཉམས་བཟང་པོ་མང་དུ་འབྱུངས་སོ། ། དེ་ནས་སྟོན་(རབ་བྱུང་ལས་སྟུལ་
 ༡༣༡༥དགྲའ་ལོ་༣༣)སྟེད་མོད་དུ་ཕེབས། རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་པའི་ཞལ་སྲ་
 ནས་ཀྱང་དབུས་སྲུ་ཆོས་བར་ལ་ཕེབས་པས་དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀས་པོ་
 ཏ་ལར་²བཞུགས་ནས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་བཟོ་བ་མང་དུ་མཛད་
 ཅིང་། གཏུལ་བྱ་ནུས་ལའང་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྟེས་སྟུལ་ནས། རྗེ་
 བཙུན་པ་སྤར་ཡང་གཙང་ལ་བྱོན། རྗེ་སྤར་ལ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་དེའི་དགྲུག། (རབ་
 བྱུང་ལས་སྟུལ་༡༣༡༥དགྲའ་ལོ་༣༣)སྟོར་མོ་ལུང་གི་བྲག་³དུ་བཞུགས་ནས། སྟེ་

སྲུ་འབྱུངས། རྒྱ་རོ་པའི་ལྷུ་མ་མོ་ཡིན། མཁས་བྱུ་ཁྱུང་པོ་རྣམ་འཕྱོར་གྱིས་འདི་ལས་ཞུས་པའི་
 མན་དག ། གཏུམ་མོ་བདེ་ཤིང་རང་འབར། སྟུ་ལུས་ཆགས་སྤར་རང་གྲོལ། མི་ལམ་ཉིང་འབྲུལ་
 རང་དག ། འོད་གསལ་གཉི་སྟག་རང་སངས། འཕོ་བ་མ་སྟོམ་སངས་རྒྱས། བར་དོ་རྒྱལ་བ་
 མོངས་སྟུ་བཅས་ལ་ནི་གྲ་ཆོས་བླ་མ་ཟེར།

ནི་གྲ་ སྟེ་བྲང་དཔར་མ།

- ༡ གསུང་ཞིང། སྟུ་འབྲུམ་དཔར་མ། དབུས་དཔར། གཙང་དཔར།
- ༢ པོ་ཏ་ལ། བོད་བཙན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་པོ་བྲང། རྗེ་རེད་མདའ་བ་དང་ལྷན་གཅིག་ཏུ་
 འདིར་བཞུགས་ནས་ཆོས་ཀྱི་བཟོ་སྦྱང་མང་པོ་གནང་ཚུལ་གསལ། སྟུན་སྲ་གསལ་བ་བྱང་རྩལ་
 ཀྱི་བསྟོད་པ་དཔག་ཡས་བསྐལ་བ་མ་དང། དཔོན་ཡིག་རིན་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་བ་ནུས་
 ཀྱང་གནས་འདིར་མཛད། རྒྱས་ཐར་དད་པའི་རོལ་མཆོ་ལས། (རོང་སྟོན་ཆེན་པོས) དུལ་དབུས་
 ཀྱི་པོ་ཏ་ལར་རིན་པོ་ཆེ་སྟོ་བཟང་པ་དང་མཛལ། ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ལམ་རིམ་ལས་བཅུམས་པའི་
 འབེལ་གཏམ་མཛད་པས། རིན་པོ་ཆེ་པས་མངོན་རྟོགས་རྒྱན་ཤེར་ཕྱིན་གྱི་ལམ་རིམ་མ་ཡིན་
 པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་དགོས་བྱུང་བས་སྟོབས་པ་སྟོགས། འོན་ཀྱང་སྤྱད་ཉམས་གསུ་བས་རྗེས་སྲུ་
 ཡི་རང་མཛད་ཅིང་། གན་པོན་ལྷགས་ནག་ཡུག་གཅིག་འབྲུལ་བར་མཛད་དོ། ། ཞེས་གསལ།
- ༣ སྟོར་མོ་ལུང་གི་བྲག ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་བཞུགས་གནས་སྟག་པ་ཞིག་ཡོད་པར་རིམ་བཞིན་དགོན་

སྟོད་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་དུ་མ་ལ། དུས་འཁོར་དང་། བར་ཚད་མཛོན་པ་
སོགས་མང་དུ་གསུངས་སོ།། དེ་ནས་དེའི་དབྱིད་ཏིའོ་ལོ་(རབ་བྱུང་ཉ་ལྷགས་
ཏྟ་ཉ་༣༨༠དགའ་ལོ་༣༧ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱན་ཁི་ལོ་༦)ལ། རྒྱུད་སྟེ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་
བཤད་པ། དབང་ལག་ལེན་མན་ངག་དང་བཅས་པ་མཐའ་དག་རྫོགས་པ་
ཞིག་ཅད་གཅོད་མཛད་པར་བཞེད་པ་དང་། ལྷ་མ་རྩེ་བཙུན་པ་དང་དཔོན་
སྟོབ་གསུང་སྟེང་མཛད་པའི་དགོས་པ་འགའ་ཞིག་གི་ཕྱིར་དུ་གཙུང་ལ་
བྱོན། རོང་གི་སྐབས་ཆོས་ལུང་¹དུ་བཞུགས། ཆོགས་པའི་མཁན་པོ་རིན་
པོ་ཆེ་གྲགས་པ་བཤེས་གཉེན་པ་²ལ་བཀའ་ལུང་ཅི་རིགས་པ་གསན།

བ་ཆགས་པ་བྱུན་མར་སྐྱས་ཀྱུ་དགོན་ཟེར། བྱིས་སྟོར་ལུང་ཁྲམ་པ་གྲ་ཚང་གི་དགོན་ལག་ཏུ་
གྱུར་པ་ལེ་མེར་ལས་བཤད། དེར་སངས་སྟོད་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༡ རོང་གི་སྐབས་ཆོས་ལུང། རོང་ཆོས་ལུང་ངམ། སྐབས་ཆོས་ལུང་ཆོགས་པ་ནི། ཁ་ཆེ་བཤ་ཆེན་
ཀྱི་སྟོབ་མ་རྩོ་རྩེ་དབལ་གྱིས་དུས་རབས་ཉ་༣ བར་ཆོགས་པ་སྟེ་བཞི་བཙུགས་པའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་
ཡིན། བྱིས་རྒྱལ་ཅེར་སྟོས་ནས་གཙུང་སྟོས་ཁང་ཆོགས་པ་ཟེར། བ་སྐྱམ་ལ་སྟོས་པ་རེད་ཟེར་
བའང་སྤང་། སྤྱུལ་དེར་སང་རིན་སྤངས་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། རྒྱལ་བཙན་ཉ་༩ སྐབས་སུ་སྐབས་
རྩེ་དམིགས་པ་དང་སྟོན་པོ་མེའུ་དང་འབྲོ་ཡིས་སྟོང་བའི་ཡུལ་ཡིན། ཆོས་ལུང་ན་བཞུགས་
སྐབས་རིན་སྤངས་པས་མཐུན་རྒྱུན་ཆོགས་སྤྱང་བ་ལས། རྩེ་ཅོང་ཁ་བས། གངས་རིའི་ཁོད་
ཀྱི་མགོན་མེད་ཟས་སྦྱིན་གྱིས།། བསྐྱན་པ་ཉིད་ལ་དགོངས་པའི་ལྷག་བསམ་གྱིས།། ཀྱན་ནས་
བསྐྱངས་པའི་ཕུན་ཆོགས་མཐུན་རྒྱུན་སྟེན་སྟེལ།། འཁྱགས་འདིར་རེ་ཞིག་སྟོད་པ་སྟོན་འདང་། དེ་ལ་
བདེ་བར་སྟོད་པའི་མི་མཐུན་རྒྱུན།། གངས་ཅན་མཁས་པའི་དབང་པོ་རེད་མཛད་བཤ། རྫོང་ཁར་
མེབས་པའི་པོ་ཉ་འདི་རུ་སྦྱེབ།། ཅས་སོགས་རིན་སྤངས་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོད་ལ་གཏམ་དུ་བྱ་
བ་ཡང་གནས་འདིར་མཛད།

༢ མཁན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་བཤེས་གཉེན་པ། (14thc) བསྐྱན་ཅིས་གསལ་པའི་སྟོན་མེ་
ལས། རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་བཤེས་གཉེན་སྐབས་ཆོས་ལུང་ཆོགས་པའི་མཁན་པོ། ཞེས་པ་
ལས་མ་བྱུང་། དེ་བ་སྟོན་ལྟར་ན་ཆོགས་པ་སྟེ་བཞི་ལས་ཆོས་ལུང་ཆོགས་པའི་མཁན་རབས་༤
པ་ཡིན། གཅིག་བྱས་ན། གསན་ཡིག་ནང་། གཤེད་དམར་དང་ལྷ་བཙུགས་པའི་སྐབས་ཐབས་

དེ་དུས་(རབ་བྱུང་ཉ་ལྷུག་སྟེ་༡༣༤༠དགུང་ལོ་༣༤ལྔ་པ་)གྲགས་གྱུར་ཁྱི་ལོ་
༤༥ཇེ་འདི་པའི་ཞབས་འབྲིང་ལ་ཡོད་པའི་སྡེ་བྱི་དཔོན་པོ་བསོད་ནམས་
གྲགས་¹དང་། མདོ་སྨད་པ་དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་གྲགས། ཞེས་པ་གཉིས་
ཀྱིས། ལྷ་མ་དབུ་མ་པ་བརྩོན་འགྲུས་སེང་གེ་²བདེ་མཆོག་སྟེང་³ཞེས་པའི་
དཔེན་གནས་ཤིག་ན་བཞུགས་པའི་བྱུང་དུ་མཇུག་པ་ལ་བྱིན། ཆོས་འབྲེལ་
ཞུས། གསུང་སྒྲིང་བྱུང་བས། ཁོང་པ་ན་རེ། དེད་ཁྱིད་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་པ་དེ་
ལ་དབྱངས་ཅན་མའི་རྗེས་གནང་ཞིག་ཞུ་དགོས་གསུངས། དེ་ནས་ཁོང་

སོགས་གསན་ཡུལ་ཆོས་རྗེ་གྲགས་ཤེ་བ་ཞུ་བ་དེའང་ཡིན་སྟེ། ལྷན་སྡེ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ་
བས་གྲགས་ཤེ་བ་དང་། ལྷན་ཐང་གྲགས་ཤེ་བ་སོགས་འགའ་རེ་བྱུང་ཡང་དུས་མི་འགྲིག་པས།
ཡང་སྤྱིང་གྲགས་ཤེ་བ་སུ་ཡིན་འཆོལ་དགོས།

༡ སྡེ་བྱི་དཔོན་པོ་བསོད་ནམས་གྲགས། མདོ་སྨད་པ་དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་གྲགས། (14thc)
འདི་གཉིས་ནི་སྤྲུམ་དེར་རྗེའི་ཞབས་འབྲིང་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ལྷ་མ་ལ་དཔོན་དང་། བྱི་མར་
དགེ་བཤེས་ཞེས་ཁྱད་པར་སྨྲར་སྨྲངས་ལ་བལྟས་ན་མིང་གྲགས་ཨུའུ་ཅེ་ཡོད་མཁན་ཞིག་འདྲ་
ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་བླ་མ་མཐོང་། དངོས་ཀྱི་སྟོབ་མ་གྲགས་ཅན་ཉིས་བརྒྱ་ལྷ་བརྩུག་གི་གྲལ་
དུའང་ཡོད་བཟོ་མི་འདུག ། ལྷ་མ་དབུ་མ་པ་ལ་ཆ་རྒྱས་དང་འབྲེལ་ཡོད་ལྷགས་ལ་བལྟས་ཆེ་
འཁྲུངས་ཡུལ་ཡང་དེ་སྟེགས་ཤིག་ན་ཡིན་སྟེ།

༢ ལྷ་མ་དབུ་མ་པ་བརྩོན་འགྲུས་སེངྒེ། (14thc) རྗེ་ཅོང་ཁ་པའི་ལྷ་མ་གཙོ་བོ་བཞི་ལས་གཅིག་
ཡིན། མཆོན་གཞན་དཔའ་པོ་རྟོ་རྟོ་དང་། དགེ་བའི་སྡེ་བྱིས་ཀྱང་ཟེར། ལྷན་ཐང་མདོ་སྨད་གཏམ་
ཀྱི་དགའ་སྟོན་ལས་འཁྲུངས་ཡུལ་སྨྲར་ཁམས་ཡིན་པ་འདྲ་ཞིག་བཤད། འདི་བརྒྱུད་ནས་རྗེ་ཅོང་
ཁ་པས་འཇུག་དབྱངས་ལ་བཀའ་འདྲི་མང་པོ་ཞུས་སྟོར་དབུ་མ་ན་གསལ། ལྷ་མ་དབུ་མ་པ་ལ་
མདོ་ཁམས་སུ་བུལ་བ། ཞེས་པའི་འབྲིན་ཡིག་ནང་ཉམས་ལེན་དང་འབྲེལ་བའི་གཞན་མང་པོ་
ཡོད་པར་གྲགས།

༣ བདེ་མཆོག་སྟེང་། བདེ་མཆོག་སྟོང་ཅེས་པའང་སྟེང་། དཔེན་གནས་འདི་སྤྲུམ་ཆོས་ལུང་དང་
ཐག་མི་རིང་པ་འདྲ་སྟེ། དེ་ལྟར་ན་དེང་སང་རིན་སྤངས་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་དམ་སྟེ། ལྷན་ཐང་
ལེགས་བཤད་སྟོན་མེ་ལས། ལྷ་མ་དབུ་མ་དང་མཇུག་འཁྲུངས་སྤྲུམ་ཆོས་ལུང་དུ་བཤད་
པས། ལྷ་མ་དབུ་མ་པ་ཉིད་བདེ་མཆོག་སྟེང་ནས་རྗེ་བཞུགས་སར་རྒྱུར་པེབས་སམ་སྟེ།

བ་དང་རྗེ་འདི་བ་ཞལ་འཛོམ་མཛད་དེ། རྗེ་འདི་ལ་དབྱངས་ཅན་མའི་རྗེས་
 གནང་ཞུས། དེའི་ཆེ་གསུང་གྲེང་ཞིབ་ཏུ་མཛད་པས། ལྷ་མ་དབྱ་མ་པ་ཁོང་
 རང་ལ་མདོ་ཁམས་ན་ལྷགས་མ་སྐྱོང་བའི་དུས་ཉིད་ནས་རྗེ་བཙུན་འཇམ་
 པའི་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱེད་གསུང་གི་སྤང་བ་ནར་མར་འོང་ཚུལ་དང་། དེ་ལ་སྤྱི་
 ཕྱིར་བརྟག་པ་བྱས་ཚུལ་ལ་སོགས་པ་ཞིབ་པར་ཞུས་ནས། ད་དུང་ངེད་འདི་
 ལ་གཏིང་ནས་ངེས་པ་རྟེན་པ་མེད་པས་བརྟག་དབྱང་ཡང་དག་ཅིག་ཐུགས་
 ལ་འདོགས་པར་ཞུ། ད་ལན་ཡང་རྗེ་བཙུན་ཀྱི་སྐྱེད་སྤང་བ་དེའི་གསུང་
 ནས། རང་རེ་ལ་དབྱངས་ཅན་མའི་རྗེས་གནང་ཞུ་བ་ལ་རྒྱག་གསུངས་ནས་
 འོངས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་ལ་རྗེ་འདི་པས་དབྱ་མའི་ལྷ་བ་སོགས་
 ཆོས་ཀྱི་གནད་ཟབ་མོ་རྣམས་ཀྱི་དེ་གཏུགས་མཛད་པ་སོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་
 ལེགས་པར་བརྟགས་པས་བརྟག་ཐུབ་པར་འདུག་པས། ཐུགས་ཡིད་
 གཉིས་ཟ་དགོས་པར་མི་གདའ། གསོལ་བ་དག་ཏུ་ཐོབ་མཛོད། འོན་ཀྱང་
 རྗེ་བཙུན་ཀྱི་སྐྱེད་གསུང་རང་མཆན་པ་ད་ལྟ་དབང་ཤེས་ལ་སྤང་བ་མིན།
 ཡི་དམ་ཀྱི་སྐྱེད་དོས་ཀྱིས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་ཡིད་ཤེས་ལ་དདོས་སུ་སྤང་
 བ་ཞིག་ཡིན། རེད་ཀྱང་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱབ་སྐྱོར་མན་དག་སོགས་
 འདི་ཕྱོགས་ལ་ཤེས་འདོད་ཆེ་བར་ཡོད་པས་ཞུ་དགོས་ནའང་། ད་ལན་རྗེ་
 བཙུན་རེད་མདའ་པའི་བྱང་ནས་སྟག་ཆང་དུ་འབྱོན་པ་དང་དཔོན་སྟོབ་དུས་
 ངེས་མཛད་པའི་མཛལ་ཐུང་དགོས་པར་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱིས་བྲེལ་ནས་མི་
 འབྲུབ་པར་འདུག །རྗེས་སུ་རྟེན་འབྲེལ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་སྒྲིག་འཆལ་ཞེས་
 གསུངས། དེ་ནས་(རབ་བྱུང་ལྔ་ལྷགས་རྩ་༡༣༤༠དགའ་ལོ་༣༤)སྟག་ཆང་རྫོང་

ཁར་¹ཁྱོད། མཁན་ཆེན་ལོ་རྒྱུ་བ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་པ་²དང་། རྗེ་བཙུན་
དམ་པ་རེད་མདའ་པ་དང་། ལྷ་མ་ལོ་རྒྱུ་བ་དོན་བཟང་བ་དང་། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་
འདི་པའི་ཞལ་སྤྱ་ནས་དང་། དེ་དག་གི་ཞབས་འབྲིང་དུ་སྒྲགས་པའི་བཤེས་
གཉེན་སྡེ་སྟོད་འཛིན་པ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་དུ་མ་དང་། གཉུག་མར་

༡ སྐལ་ཚང་རྫོང་ཁ། གཙང་གཡལ་ཏུ་འདི་སྐལ་ཚང་རྫོང་ཁ་ནི་ལོ་ཆེན་སྐལ་མཆོག་དཔལ་གྱི་
གནས་གཞི་ལྟེ་བ་ཡིན། དེར་སངས་རྒྱལ་གྲིང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། འཕམ་དང་སྐལ་ཚང་གི་ཕྱོགས་
འདིར་བོད་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་ཁྲུང་བོ་དང་། བ་ཆབ། ལང་། འགོས་བཙས་ཏུས་རྒྱུད་འདི་དག་
དབང་འཁུགས་ཆེ་ཤོས་ཡིན། ས་སྐྱའི་སྐབས་སུ་ཐོག་མར་དཔོན་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོའི་
སྟོན་གཞིས་ཡིན་པ་ལ་བྱ་བ་ཉེས་པས་བྱ་རྟོག་རྫོང་མ་གཏོགས་ཕྱིར་ལྷངས། ད་དུང་དཔོན་ཆེན་
ཁྲིམས་ཀྱིས་བསྐྱལ་རྗེས་ས་སྐྱའི་ཡུལ་པོ་ཆེ་མི་གསུམ་གྱི་ནང་ཆོན་དགེ་བཤེས་རིན་ཆེན་བཙུན་
གྱི་རྒྱུད་པ་དཔོན་ཆེན་རྒྱལ་བ་བཟང་པོས་སྟོན་གཞིས་བྱས། བག་བྱའི་སྐབས་སུ་འཕང་ཐོག་མར་
རྒྱལ་བ་བཟང་པོའི་མི་རྒྱུད་ཀྱིས་བདག་བྱེད་ཆོག་པ་བྱས་ཀྱང་། མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་
སྐབས་སུ་དཔལ་གྱིས་སྟོན་རྒྱག་ཐེངས་འགའ་བྱེད་དགོས་བྱུང་། འདི་དག་སྟོར་སི་རུའི་བཀའ་
ཆེམས་དང་། འབའར་བ་རྒྱལ་མཆན་དཔལ་བཟང་གི་རང་རྒྱལ། སྐལ་སྐྱ་རྫོང་པའི་རྒྱ་བོད་ཡིག་
ཆར་། སྐལ་ཚང་ལོ་རྒྱུ་བའི་རྒྱལ་ཐར་སོགས་སུ་སྟན་ལ་འཛེབས་པ་ཡོད།

༢ མཁན་ཆེན་ལོ་རྒྱུ་བ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན། (༡༣༥༩-༡༩༠༥) མཆན་ཐོག་མར་འབོད་སྤངས་
ལ་བཏུས་ན། བོ་དོང་མཁན་ཆེན་ལོ་རྒྱུ་བ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་ཡིན་པོས། དེ་ནི་ལོ་ཆེན་བྱང་
ཅེའི་དཔོན་པོ་དང་། བོ་དོང་པཎ་ཆེན་གྱི་ལྷ་མ་ཡིན། མཁས་བྱུང་རྗེ་འདྲེ་སྟོན་མར་བཟངས།
ལ་སྟོད་བྱག་རྒྱུད་འབྲུངས། བྱམ་དང་གང་མོ་ཆེའི་གདན་ས་པ་དང་། ཤེལ་དཀར་ཆོས་སྡེ་
འབྲུག་པ་པོ་ཡིན། ལི་མེར་ལས། རྗེ་རྩེ་ཁ་པས་ཤེལ་དཀར་དུ་བྱ་སྟོར་གནང་ཐེར་བ་དབྱེད་
དགོས་ཏེ། ཆོས་སྡེ་དེ་༡༣༥༩ ལ་བཙུགས་པ་ཆ་བཞག་ན་དེ་རྗེས་རིན་སྤངས་ཡན་གྱི་གཙང་
ལ་མེབས་སྟོར་མི་གསལ། རྟོགས་བརྗོད་དཔག་བསམ་འཁྲིལ་གྱི་ཡུང་རྒྱུན་ནང་ལོ་ཆེན་བྱང་
ཅུབ་ཅེ་མའི་འོག་ཏུ་ལོ་རྒྱུ་བ་འདི་འབྲེན་པར་སྤྱང་། རོ་མཆར་པའི་གཏམ་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་པའི་སྤང་
བྱང་བཙོ་ལྷ་པ་ལས། རྗེའི་ལྷ་མ་སུམ་ཅུ་ཅ་གངས་ཤིག་བཟང་སྐབས་གྲགས་རྒྱལ་བ་ཞེས་བའང་
འདི་ཡིན་སྟེ། མང་ཐོས་སྐྱ་སྐུ་བ་རྒྱ་མཆོས། ལོ་ཆེན་བྱང་ཅེའི་སྟོན་མ་མཆོག་ནི་ཉིད་ཀྱི་དཔོན་
པོ་ལོ་ཆེན་གྲགས་པ་དང་། སྐུ་བ་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་སོགས་སོ། ། ཞེས་པའི་ལོ་ཆེན་གྲགས་
པའང་འདི་ཉིད་ཡིན།

གནས་པའི་དགེ་འདུན་གྱི་ཚོགས་དང་བཅས་པའི་ཡུལ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་
གདན་མངོན་པར་འཛོམས་པ་¹ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་འཚོག་ཆས།
ཞལ་བས་དང་གནས་མལ་ལ་སོགས་པ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པའི་མཐེལ་
ལེན་གྱི་ཐུགས་ཁུར་རྒྱ་ཆེན་པོ་དག །རྒྱལ་སྤྱས་འདུལ་བ་འཛིན་པ་ཆེན་
པོ་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་ལ་མཁྱེན་པ་རྒྱས་ཤིང་། གཅིག་ཏུ་བསྟན་
པ་རིན་པོ་ཆའི་ཁུར་གཉིས་འབྱེད་བ་ལ་མི་མཉམ་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་ཅན།
ཆོས་རྗེ་ལོ་རྒྱུ་བ་སྐྱབས་མཆོག་དཔལ་བཟང་པོས་²བཞེས་ཤིང་། ཁོང་
གིས་མཆམས་སྦྱོར་མཛད་ནས། མཁས་མཆོག་ངང་པའི་དེད་དཔོན་དག་

༡ འཛོམས་པ་ དབུས་དཔལ་ད།

༢ ཆོས་རྗེ་ལོ་རྒྱུ་བ་སྐྱབས་མཆོག་དཔལ་བཟང་། (14thc) ལྷག་ཆང་ཆོང་ཁའི་གདན་ས་པ་དང་།
རྗེ་རེད་མདའ་བ་དང་འོང་སྟོན་ཆེན་པོའི་སྤྲེལ་པ་ཡིན། གཅོད་གཡམས་རྩ་ལང་འགྲོ་སྟག་ཆང་ན་
འབྱུངས། རྗེ་ཅོང་ཁ་པ་ལ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དང་ལྷགས་རིམ་ཆེན་མོ་རྩོམ་པར་བསྐྱལ་བ་དང་།
ཆོས་ཐོག་མང་པོའི་སྤྱིན་བདག་ཀྱང་མཛད། དབུ་མ་རྩ་བའི་འབྲེལ་བ་སོགས་གསུང་རྩོམ་འགའ་
རེ་སྤྲང་། འདིར། རྗེ་ཅོང་ཁ་པས་ཁོང་ལས་བརྟག་གཉིས་གསན་པ་ལྟར་གསུངས་ཤིང་། རྗེ་རེད་
མདའ་བའི་སྤྲེལ་པ་ཡིན་པ་ནི་ཡོངས་སུ་གྲགས། ལྷག་ཆང་ལོ་རྒྱ་བས། ལོ་ཆེན་སྐྱབས་མཆོག་
དཔལ་བཟང་། རེད་མདའ་བ་གཞོན་ནུ་སློ་གོས། རྗེ་ཅོང་ཁ་པ་སློ་བཟང་གྲགས་པ་གསུམ་ལ་
དབུས་གཅོད་གི་ཆོས་རྗེ་རྣམས་གསུམ་ཞེས་བསྟགས། གང་ལྟར་སྤྲོ་སྤྲོ་བ་ལྟར་རྣམས་ལ་ཁོང་
རྣམ་པ་གསུམ་ལྟར་དགོས་པའི་ཉེན་འབྲེལ་གྱི་གནད་དུ་བཅིས་ནས། རིག་གནས་ཀྱང་ལ་ཀྱན་
མཁྱེན་ལོ་རྒྱ་བ།། སློ་གོས་མཁའ་ལྟར་ཡངས་པའི་རེད་མདའ་བ།། ཡོངས་རྫོགས་བསྟན་པའི་
མངའ་བདག་ཅོང་ཁ་བ།། མཚུངས་མེད་སྤྲེལ་པ་གསུམ་གྱི་བཀྲ་ཤིས་ཤོག །ཅེས་འདོན་སྤོང་ཡོད།
ཆོགས་བཅད་འདི་རྗེའི་དངོས་སྤྲོ་བ་འཇམ་དབྱངས་ཁ་ཆེས་མཛད་པར་དེད་སང་རྒྱད་སྟོད་པའི་
དཔེ་ཁྱིད་རྣམས་མེད་སྟོད་དགེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པ་ནོར་བཟང་གིས་གསུངས། རོང་སྟོན་ཆེན་པོས།
དལ་འཕྱོར་ལུས་བཟང་རྩལ་ཁྲིམས་རྒྱན་གྱིས་སྤྱས། ལུང་རིགས་མན་ངག་རྒྱ་མཚོའི་མཐར་
སོན་ཅིང་། བྱང་རྒྱལ་ཐུགས་གཉིས་འཕྱོངས་པའི་རྒྱལ་སྤྱས་མཆོག །ཅེས་སོགས་བསྟོད་པ་
སྟན་ངག་མེ་ཏྲིག་ཐེང་འཛིན་བྱ་བ་མཛད།

གི་འབེལ་གཏམ་མགིན་པའི་སྐྱོད་བྱུངས་སྐྱོག་པས།¹ ཐུབ་བསྟན་བརྒྱུད་མཆོ་ཡང་སྐལ་བཟང་ཉིད་དུ་བྱས་ལ། དེའི་ཆེ་རིན་པོ་ཆེ་གཤམ་པ་རྒྱལ་མཆོན་པས་པར་བྱིན་དང་། ཆོས་རྗེ་སྐུབས་མཆོག་པས་བརྟག་གཉིས་གསུངས་ཤིང་། རྗེ་བཙུན་དམ་པ་རེད་མདའ་པའི་ཞལ་སྟུན་ས། ཁོང་རང་གིས་མཛད་པའི་ནུས་འབྲེལ་རྒྱན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཤད་ཆེན་མོ་དེ་གསུང་བ་²རྗེ་འདིས་གསན་ཅིང་། དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀྱིས་དཀའ་བའི་གནས་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་རིགས་པའི་བརྒྱལ་བརྟག་ཀྱང་མང་དུ་མཛད།

དེ་ནས་དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཀྱིས་འབའ་ཁུ་འབའ་གཉེར་³དུ་ཆོས་བར་བརྟག་ནས་བྱོན། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདིས་སྐྱ་མ་རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་པའི་ཞལ་སྟུན་ས་ལ། རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་བཤའ་བ་ཆར་གཅིག་གསན། དེའི་ཆེ་གོང་གསུམ་སྟེ་ཆེན་པའི་སྐྱ་མ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བའི་⁴དུང་དུ་དུས་འཁོར་ཞིག་གསན་དགོས་དགོངས་པ་

1 སྐྱོགས་པས། སྐྱེ་འབྲུམ་དཔར་མ། སྐྱེ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།
2 གསུངས་པ་ སྐྱེ་བྱང་དཔར་མ།
3 འབའ་ཁུ་འབའ་གཉེར། འབའ་ཁུ་འབའ་ཉལ་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་། གསལ་པོ་མ་ཤེས། རྗེ་རེད་མདའ་པའི་ནུས་ཐང་ན་གནས་ཅེ་ལྗེང་ནས་ཐད་ཀར་ས་སྐྱར་ལེབས་པ་འདྲ་ཞིག་ལས་མ་བྱུང་། འདིར་སྐྱེ་བྱང་གཉིས་ཀ་གནས་ཅེ་ལྗེང་ནས་འབའ་ཁུ་འབའ་གཉེར་དུ་བྱོན་པ་བཤའ་བ་དང་། བྱོན་ལམ་ཀྱང་སྟེག་ཆེ་ཤངས་ནས་སྐྱིད་ཁལ་གྱི་འབའ་ར་ཞེས་པའི་ལུང་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་དམ་སྟུན། ཀྱང་དུ་བས། འདིར་མཆོན་མོ་ཡང་དབུ་སྟེན་སྟེན་ནས་དཀའ་གནད་མང་པོར་བསྟོར་སྟེང་གིས་གཏན་ལ་པལ་པར་བཤའ།
4 རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བ། (1376-1382) ཉང་སྟོད་དུ་འཁྲུངས། མཆོན་རོ་མ་འཇམ་དབྱངས་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བ་ཟེར། གོང་གསུམ་བདེ་ཆེན་གྱི་སྐྱ་མ་ཡིན། ཡོངས་གཤམ་ཉང་སྟོད་གོང་གསུམ་བདེ་ཆེན་པ་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བ་ཞེས་འཛིན། ཐུ་བ་ཆེན་པོས་ཞ་ལུ་པ་ཞེས་གསུངས། ཀའ་ཉུང་བུ་སྟོན་གྱི་སྟོབ་མ་ནམས་ལས་དུས་འཁོར་ལ་སྐྱད་གཤམ་ཆེ་གོས་འདྲ། སྐྱ་མ་རྟོགས་

བྱང་བའི་རྒྱབ་གཅིག་མནལ་ལས་དུ། ཆོས་ཀྱི་དཔལ་གྱིས་བྱ་སྟོན་རིན་པོ་
ཆེ་ལ་དུས་འཁོར་འགྲེལ་ཆེན་ཆར་བརྟ་བདུན་ཉན་པ་ཡིན་ནོ་ཟེར་བ་ཞིག་
བྱང་། སྤྱིས་ཁོང་དང་མཇལ་དུས། རིན་པོ་ཆེ་བྱ་སྟོན་གྱི་བྱང་དུ་དུས་འཁོར་
ཆར་དུ་གསན་པ་ལགས་ཞུས་པས། བརྟ་བདུན་ཉན་ཞེས་གསུང་ངོ་།¹ དེ་
དུས་རྗེ་བརྟན་པའི་ཞལ་ནས། སྒྲགས་ཀྱི་ཅད་གཅོད་དེ་ཅམ་མཛད་པ་ལ་
ཡུན་རིང་འགྲང་། ད་ལྟ་སྤེ་སྟོང་གྱི་བཤད་པས་པན་ཐོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་འོང་
གིན་འདུག་པས་རེ་ཞིག་བཤད་པ་མཛད་པ་མི་འཐད་དམ་ཞེས་གསུངས་
པ་ལ། བདག་སྒྲགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་འདུན་པ་དག་པོ་བདོག་པས་སྟོན་ལ་
སྒྲགས་སྤྱོད་ཀྱི་ཅད་གཅོད་བགྱིད་པ་ལགས། ཞེས་ཞུས་གསུངས།² དེ་
ཡང་ད་ལྟའི་དུས་ཀྱི་ཐོས་པ་ཆོལ་བ་རྣམས་ནི་པལ་ཆར་མཆོན་ཉིད་ཐེག་
པའི་སྤྱོད་ཀྱི་གཞུང་ལ་ཅུང་ཟད་སྒོ་ཁ་སྤྱོད་པ་ན་སྒྲགས་ཀྱི་གཞུང་ལ་
རང་ཉིད་ཀྱང་འདུག་པར་མི་འདོད་ཅིང་། རང་གི་ཆོག་ཉན་པ་དག་འདུག་
པའང་ཐབས་དུ་མ་ཞིག་གིས་ཕྱིར་སྤྱོད་པར་བྱེད་ལ། ཁ་ཅིག་ནི་སྒྲགས་
སྤྱོད་པ་མོས་པ་ལྟར་སྤང་ཞིག་སྤྱེས་ན་དེ་ཉིད་རྒྱ་མཆོན་དུ་བྱས་ནས།
པ་རོལ་དུ་བྱིན་པའི་སྤེ་སྟོང་ལ་དགོས་པ་ཅུང་ཞིང་དམན་པར་སེམས་པས་
རང་གཞན་སྤྱོད་ཀྱི་ཉིད་ལས་ཕྱིར་སྤྱོད་པར་བྱེད་དེ། ཆོས་སྤྱོང་བའི་

ལྟན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་དང་འདི་གཉིས་ལས་དུས་འཁོར་ལ་ཆར་སྤངས་པས། ལྟག་ཆར་ལོ་
རྩ་བས། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོར་ཆོས་རྒྱལ་རྒྱ་བཟང་དང་། འདྲ་བར་ལུང་ཟེན་འཇམ་མགོན་ཙོང་ཁ་
པའི། བཞེད་སྟོལ་པད་མཆོ་རྗེས་འབྲངས་གཉིས་འཐུང་འགས། མ་བཟེས་ལེགས་བཤད་འདབ་
བརྒྱ་ཁོད་པར་ཤོག ། ཅེས་དུས་འཁོར་ལ་ཆོས་རྒྱལ་རྒྱ་བ་བཟང་པོ་དང་འདྲ་བར་བསྒྲགས།

༡ གསུངས་སོ། ། རྒྱ་བཟང་དཔར་མ།

༢ གསུང་། སྤྱི་འབྲུམ་དཔར་མ། གཅོད་དཔར།

ལས་ཀྱི་སྤྱི་བ་པ་ལོན་ཏུ་མི་བཟད་ཅིང་ནམ་པར་སྤོན་པ་རབ་ཏུ་ཆ་བ་¹དག་
 གློ་སྤོན་དུ་བཏང་ནས་ལེན་པར་བྱེད་ལ། རང་བཞིན་བཟང་བའི་རང་ཚུལ་
 ཅན་དུ་ཁས་ལེན་པ་དག་ཀྱང་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་འབྲུག་པར་སྤོན་པ་
 ཡང་དང་དུ་མི་ལེན་ལ་དངོས་སུ་སྤོད་པར་ཡང་མི་བྱེད་པ་ཙམ་ཞིག་དེའི་
 སྤྱིང་པོར་བཟད་དེ། རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་སྤོ་ཐམས་ཅད་ནས་འཛིན་པར་
 འདོད་པའི་ལས་བཟང་པོ་ཡོངས་སུ་བསགས་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་འགའ་ཙམ་
 ཡང་མཐོང་བར་བྱ་དགའ་བ་ཉིད་དུ་གྱུར་ལ། སྤོན་དུས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་བཤེས་
 གཉེན་ཆེན་པོ་དག་ལ་ཡང་ཕྱོགས་རེར་མ་ཆད་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱན་མངའ་བ་
 ནི་ལོན་ཏུ་དཀོན་པར་བྱུང་སྤང་ངོ་།། དེ་ལྟ་མོད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་
 ནི། གཞོན་ལྷའི་དུས་ཉིད་ནས་ཀྱང་བསྟན་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཁུར་
 འབྱེར་བར་རིངས་པར་ཆས་པ་ཞིག་སྟེ། རྗེའི་ཞལ་ནས། ང་ལ་སྤྲུགས་ཀྱི་
 ཕྱོགས་ལ་གཞན་གྱིས་བསྐྱལ་དགོས་པ་མེད། རྒྱུད་དུ་ནས་འདི་ལ་ཤེས་
 འདོད་དག་པོ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་རྒྱུད་སྟེ་མཐའ་དག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་
 བསྐྱལ་དགོས་སྟམ་པ་ཞིག་དང་པོ་ནས་ཡོད་ཅེས་གསུང་ངོ་།།²

དེ་ནས་སྐྱ་མ་རྗེ་བཙུན་པས་ས་སྐྱ་ལ་བྲུག་བཏེག།³རྗེ་འདི་པས་
 རོང་ཆོས་ལུང་དུ་བྱོན། སྐྱ་མ་དབུ་མ་པ་དང་ཆོས་ཀྱི་གསུང་སྤྱིང་མང་དུ་
 མཛད། རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཡང་མང་དུ་གསན། དེ་
 དུས་ནས་སྤྲུགས་ཀྱི་བྲུགས་བཞེད་ནམས་གསན་ཏེ་སྤྱི་བ་པ་ལ་འབྱོན་པའི་
 བྲུགས་ཐག་ཆོད། དེ་ནས་ཉང་སྟོད་དུ་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་ཆེན་པའི་བྱང་དུ་འབྱོན་

༡ རབ་ཏུ་ཆ་བ་ སྤྱི་འབྲུག་དཔལ་ལ།

༢ གསུངས་སོ།། སྤྱི་བཟང་དཔལ་ལ།

༣ བྲུགས་བཏེག། དབུ་མ་དཔལ་ལ།

པར་བཞེད་པ་ལ། བཀ་མོ་གྲུ་པའི་དམག་ཆེན་ལ་སྟོད་ལ་ཁྱེར་བ་ལོག་འོང་
གིན་འདུག་ཟེར་ནས། དེའི་དམག་ཐག་མ་ཆོད་ཀྱི་བར་གྱི་སྟོན་ཀ་(རབ་བྱུང་
༡༧ལ་ཉ་ཉ་༣༤༠དགྲའ་ལོ་༣༥)དེ་རོང་གི་རིང་ལུང་ཕུག་¹ཏུ་བཞུགས། དེ་ནས་
སྟོན་གཞུག་ཉར་སྟོད་ཀྱི་གོང་གསུམ་བདེ་ཆེན་²དུ་ཐེབས་ནས། ཐམས་ཅད་
མཁུན་པ་བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་བྱ་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དུས་ཀྱི་འཁོར་
ལོ་ལ་མཁས་པའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ། གཞན་ཡང་སྒྲགས་ཀྱི་གཞུང་དང་
ལག་ལེན་མན་ངག་སོགས་མཐའ་ཡས་པ་ལ་མངའ་འགྱུར་པའི་རིན་པོ་ཆེ་
ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བའི་བྱུང་དུ་མཇུག། ཐོག་མར་མཇུག་པའི་དགོངས་མོ་དེ་
ཕུག་ཕྱིས་དར་སེར་པོ་ཞིག་ཕུལ། སང་ཉིན་ཇ་ཞལ་ཞིག་མཇུག་དེ། གོས་
ནེ་ཙོ་ཁ་ཡུག་གཅིག་ཕུལ་ནས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་ཆེན་ཆ་ལག་
དང་བཅས་པ་གསུང་བར་³ཞུས། དེ་དུས་ཀྱང་འགྲེལ་ཆེན་གསུང་བའི་ལེའུ་
དང་པོ་རྫོགས་པའི་མཆོམས་ལ་འདུག་པས། ཁོང་གི་ཞལ་ནས། མདང་
གི་དར་སེར་པོ་དེ་སའི་ཁམས་སྟུང་རིམ་དང་མཐུན་པས་རྫོགས་རིམ་

༡ རོང་གི་རིང་ལུང་ཕུག །འདི་གཙང་རོང་ཆེན་དང་རོང་ཆུང་གང་དུ་ཡོད་མ་ཤེས་ཀྱང་། རིང་ལུང་
ཕུག་ནི་གཙང་རོང་གི་དགོན་པ་ཞིག་གི་མིང་ཡིན། གང་ལྟར་ཕྱིས་དགའ་ལྡན་པོ་བླང་གི་སྐབས་
སུའང་རིན་སྒྲུངས་རྫོང་ཁོངས་སུ་པོ་དགོན་བྱས་དང་། མོ་དགོན་ཉི་ཤུ་ སེར་ཁྱིམ་དགོན་གསུམ་
ཞེས་འཛོད་པ་ལས་པོ་དགོན་བྱས་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་ཡིན། ཆོས་གཞིས་ཆེ་ཁག་དགའི་ནང་། རིང་ལུང་
ཕུག །ཅེས་གསལ་བ་དེ་ཡིན། དེང་སང་རིན་སྒྲུངས་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༢ ཉར་སྟོད་གོང་གསུམ་བདེ་ཆེན། ཉར་སྟོད་གོང་གསུམ་ནི་ཡུལ་མིང་སྟེ། སྤར་ས་སྐྱའི་དམག་
དབྱང་ཆེ་ཤོས་གོང་གསུམ་ཤར་ཁ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་དེ་འདྲ། དགོན་མིང་རོ་མ་དཔལ་ལོག་
མིན་བདེ་ཆེན་ཟེར། བྱ་སྟོན་གྱི་སྟོབ་མ་དུས་འཁོར་རང་ལ་མཁས་པ་འཇུག་དབྱངས་ཆོས་ཀྱི་
དཔལ་བའི་གདན་ས་ཡིན། སྤར་ཆོས་འབྱུང་ལས་འདི་ནོར་བུ་དེ་གི་རི་ཐེབས་སུ་ཡོད་ཅིང་དུ་
རྩེང་བས་འཛིན་སྟོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཟེར། དེང་སང་པ་སྐམ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༣ གསུངས་བར་ ལྷ་བླང་དཔར་མ།

ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འོང་བ་འདྲག། ད་ནངས་ཀྱི་གོས་ལྷག་འདི་ལྡང་ཁྱ་
ནུས་མཁའ་ཁམས་ཡིན། བསྐྱེད་རིམ་དང་མཐུན་པས་བསྐྱེད་རིམ་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་འོང་བར་འདྲག། ཆོས་མཆོམས་ལེའུ་གཉིས་པའི་མགོ།¹ “གང་
ཞིག་ཆེན་པོའི་མི་རྣམས་སྤྱོད་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ།”² ཞེས་པའི་སྐབས་ལ་སྤྱོད་
བྱུང་³བས་ཉེན་འགྲེལ་ཞིན་ཏུ་ལེགས། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པར་བྱེད་དགོས། ཞེས་དགྲེས་བཞིན་དུ་ཞུས་ཀྱིས་བཞེས། ལེའུ་དེ་ནས་དབྱ་
བཙུགས་ཏེ་གསུངས་ཤིང་། སྤྱི་ཡུལ་ལེའུ་དང་པོའི་མགོ་ནས་⁴བསྐྱར་ཏེ་
གསུངས། སྟོན་མཐུག་དེ་ནས་དབྱིད་ཆོས་སྤྱི་མ་མ་རྫོགས་རིང་(༡༣༤༠/༣༤-
༡༣༤༡/༣༥)ལ་བཞུགས་ནས། རྒྱུད་འགྲེལ་གྱི་བཤད་པ་ཕྱག་ལེན་གྱི་མཛུབ་
ཁྲིད། སྟོར་དུག་གི་ཉམས་ཁྲིད་སོགས་རྫོགས་པར་གསལ་ཏོ།⁵

དེ་ནས་ཡོ་གའི་བཀའ་ལུང་བཤད་པ་མཐའ་དག་གསལ་པར་བཞེད་
པ་ལ། སྟོན་དུ་ཕྱག་ལེན་ཞིག་སྤྱད་པར་བཞེད་ནས། ཞ་ལུ་⁶ན་དེ་དུས་བྱ་
སྟོན་རིན་པོ་ཆེ་བའི་མཆོད་གཡོག་པ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པ་ཡོ་གའི་ལག་
ལེན་ལ་ཞིན་ཏུ་མཁས་པར་གྲགས་པའི་ཡོ་ག་བ་ཆེ་དབང་ཞེས་པའི་སྟོན་
མ་དག་ལ། ཡོ་ག་བ་མགོན་བཟང་⁷ཞེས་བྱ་བ་གདན་དྲངས་ནས། ཁོང་དང་

༡ གཉིས་པའི་འགོ་ དབྱས་དཔར།

༢ རྟེན་བཀའ། ཅི་མེད་འོད། སྤྱི། དུས་འཁོར་ཅི་མེད་འོད། ནང་ལ། སོག་གངས་༡༡༨ན༡

༣ སྤྱོད་པར་བྱུང་ དབྱས་དཔར།

༤ འགོ་ནས་ དབྱས་དཔར།

༥ གསལ་ཏོ།། སྤྱི་འབྲུམ་དཔར་མ།

༦ ཞ་ལུ་ ཁྱ་བཟང་དཔར་མ།

༧ ཡོ་ག་བ་མགོན་བཟང་། (14thc)འདིའི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་མཐོང་། མགོན་བཟང་གི་དགེ་ལྡན་
ཡོ་ག་བ་ཆེ་དབང་ལ་མཆོད་གཡོག་རིན་ཆེན་ཆེ་དབང་ཡང་ཟེར། འདི་དག་ནི་ཞ་ལུ་ན་བཞུགས་

གཉིས་ཀྱིས་ཉང་སྟོང་སྟོང་གི་མཆོམས། འབྲིས་རྩ་ཁང་¹ཞེས་པར་བཞུགས་
ནས། རྟོ་རྩེ་དབྱིངས་དང་དཔལ་མཆོག་ཅེ་མོ་ལ་སོགས་པ་ཡོ་གའི་དཀྱིལ་
འཁོར་ཆེན་པོ་མཐའ་དག་གི་བྱི་ཐེག་གར་དབྱངས། དཀྱིལ་ཆོག་གི་ཆོག་
ཁྲིགས། དུག་རྒྱ་འཆིང་བ་སོགས་ལ་ཞིན་ཏུ་བྱང་བར་སྦྱངས། དེའི་ཆེ་
(རབ་བྱུང་མཉམ་གསུལ་༡༣༩༡དབྱང་ལོ་༣༥ཨ་བ་བྲགས་རྒྱ་ཁྲི་ལོ་༩)ཏུ་བ་གཅིག་
མནལ་ལམ་དུ། ཁྲི་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་སྟེང་ན་སྒྲ་མ་ཁྱུང་པོ་ལྷས་པ་²ཡིན་ཟེར་
བའི་སྒྲ་མ་བགྲེས་པོ་དཔུ་རྒྱ་གསོལ། རྟོ་རྩེ་བྱིལ་བུ་ལྷག་ན་བཟུང་བ་ཞིག་

པའི་བུ་སྟོན་གྱི་སྟོབ་རྒྱུད་ཡོ་ག་ལ་མཁས་པ་འགའ་ཡིན། ལྷགས་འདིར་ཡོ་ག་བཞི་ཡོ་ག་སྟོར་
གསུམ་སྟེ་ཡོ་ག་སྟོང་ལྷགས་དང་སྟོང་ལྷགས་ཀྱི་རྒྱུད་སོ་སོ་ལ་མཁས་པ་དང་། རྒྱུད་དེ་དག་
ནས་བཤད་པའི་ཆོ་ག་ལྷག་ལེན་ལ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་གོ་བ་ལས་དེང་སང་ལྟར་ལུས་སྟོང་དང་
ཅ་རྒྱུད་སྟོན་སྦྱབ་ལ་གོ་བ་མིན་སྟུམ།

༡ ཉང་སྟོང་སྟོང་གི་མཆོམས་འབྲིས་རྩ་ཁང་། གནས་རྟེན་ཀུན་དགའ་བདེ་ལེགས་ཀྱིས་མཛད་པའི་
རྣམ་ཐར་དང་པའི་འདུག་འོགས་ལས། མཆོམས་འབྲིས་ཅ་གད་ཅེས་འབྱུང་། སྟག་ཆང་ལོ་རྩ་
བས། ཅ་མའི་འཁྲུངས་ལུལ་ཉང་སྟོང་སྟོང་མཆོམས་ཀྱི་འབྲིས་རྩ་ཁ་བ་ཡིན་ཟེར། ཞེས་གསལ།
དཔུས་གཙང་གནས་ཡིག་ལས། མཁས་བྱུང་རྩེས་བྲག་བཏབ་པའི་རི་པོ་མདངས་ཅན་དགོན་
པའི་བུ་ན་རྩེ་ཅོང་ཁ་པའི་སྦྱབ་གནས་དང་། རབ་གནས་གནང་བའི་ཐབ་ཀ་བཅས་ཡོད་པར་
གསལ་བ་དེ་ཡིན་ནམ་སྟུམ། རྣམ་ཐར་འདི་ལྟར་ན་གོང་གསུམ་བདེ་ཆེན་དང་ཞ་ལུ་གཉིས་ཀྱི་
བར་དུ་ཡོད་དགོས་པ་འབྲ་བས། དེང་སང་བ་སྟུམ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད་དམ་སྟུམ། ལྱང་ཆོས་
འབྱུང་ལས། ལྷགས་རེ་ཉང་ལུལ་སྟོང་སྟོང་བར་གསུམ་ཞེས་བཤད་པ་དང་། ལྷགས་རེ་ཉང་སྟོང་
སྟོང་གཉིས་ཞེས་དབྱེ་མཆོམས་གསལ་པོ་ཞིག་མེད། སྦྱིར་ལུང་བ་གཅིག་ལ་སྟོང་སྟོང་གཉིས་
སུ་ཐྲེས་ན་བར་ཟེར་བ་རྒྱར་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་ལྷགས་རེར་རུས་རྒྱུད་བཅན་པོ་
སོ་སའི་ཁྱབ་ཁོངས་ལ་བཟོས་ནས་གཉིས་དང་གསུམ་སོགས་ཡོང་ཆོག

༢ སྒྲ་མ་ཁྱུང་པོ་ལྷས་པ། (14thc) མཆོན་ངོ་མ་གཞིན་ཏུ་བསོད་ནམས་ཟེར། ཁྱུང་པའི་རིགས་སུ་
ཆོང་འདུས་ཀྱི་ཁྱུང་པོ་ལྷས་སུ་འཁྲུངས། ཞ་ལུའི་ཏུ་བ་སྟོའི་སྟོབ་དཔོན་དང་རྒྱར་འཆད་པ་མཛད།
ཆོས་སྟག་དགོན་པ་སྟག་བཏབ། གསལ་འདུས་སྟོར་དང་བུ་སྟོན་གྱི་རྣམ་ཐར་སོགས་གསུང་རྩམ་
འགའ་རེ་མཆོས།

བཞུགས། དེའི་སྐྱེ་མཁུན་ན་རྗེའི་བྱང་ནས་ཀྱང་བཞུགས་འདུག་པ་ལ། ལྷ་
མ་དེ་བཞེངས་ནས་རྗེ་རྗེའི་འགྲོས་ཀྱིས་བྲིལ་སྐྱབས་དང་བཅས་རྗེ་འདི་ཉིད་
ལ་གཡས་སྐྱོར་བ་ལན་གསུམ་མཛད་ཅིང་། བྱང་བ་ནས་འབྱུང་བའི་ཨེ་
ཀྲ་པ་ཅི་ཀྲ་ཞེས་སོགས་ཀྱི་སྐྱེ་བསྐྱུགས་ནས་རྗེའི་དབུའི་སྟེང་དུ་རྗེ་རྗེ་བྲིལ་
བྱ་བཟུང་སྟེ། ཀམ་བཟླ་ཞེས་བྲོ།¹ ཞེས་གསུངས་ནས་ཁྱིམ་ལ་བཞུགས་
སོང་བ་ཞིག་བྱུང་། མནལ་སང་ནས་བཏགས་པ་ན། སྤར་གྱི་གསང་མཆོན་
དོན་ཡོད་རྗེ་རྗེ་ཡིན་པ་དང་། ཀམ་བཟླ་ཡང་དོན་བྱུང་གི་རིགས་ཀྱི་མིང་དུ་
འདུག་པས་འབྲ་བར་འདུག་དགོངས་པ་ཞིག་བྱུང་གསུང་ངོ་།² སྤར་ཡང་
དཔྱིད་སྤང་དེ་ནས་དབྱར་དང་སྟོན་མགོ་མའི་³མིང་(རབ་བྱུང་༡༩ལྷགས་ལྷག་
༡༣༩༡དབྱང་ལོ་༣༥)ལ་སྟེ་ཆེན་དུ་བྱོན་ནས། རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བ་ལ་
རྗེ་རྗེ་བྱང་བའི་དབང་ལུང་མཚུབ་ཁྱིད་བཤད་པ་གར་ཐིག་དབྱངས་གསུམ་⁴
ཀྱི་ཕྱག་ལེན་འཁྲིད་དང་བཅས་པའི་སྟོན་ནས་བྱང་བ་སྟོར་གསུམ་ལ་མཁས་
པར་སྦྱངས། གཞན་ཡང་། བཅོམ་ལྷན་འདས་ཕྱག་ན་རྗེ་རྗེ་འཁོར་ལོ་ཆེན་

༡ ཨེ་ཀམ་བཟླ་ཅི་ཀམ་ སྐྱེ་འབྱུང་དཔལ་མ། ལྷ་བྱང་དཔལ་མ། གཅིང་དཔལ་།

༢ ཞེས་བྲོ་བཟོ། ལྷ་བྱང་དཔལ་མ།

༣ གསུངས་སོ། ལྷ་བྱང་དཔལ་མ།

༤ འགོ་མའི་ དབུས་དཔལ་།

༥ གར་ཐིག་དབྱངས་གསུམ་ རྗེ་ཉིད་གར་ཐིག་གཉིས་ལ་མཁས་པ་ནི་སྤགས་བྱོགས་ཀྱི་གསུང་
ནུམ་ལས་ཀྱང་ཤེས་བྱུང་མོད། སྐབས་དེར་སྐྱེ་འབྲུག་མེད་ལ་དབྱངས་ཡིག་ཀྱང་ཉུང་བའི་ཞིག་
མེད་པས་དབྱངས་ལ་མཁས་པ་རྗེ་རྗེ་ལས་སྐྱེ་ལ། རྒྱལ་ཐང་ལྷན་འདེབས་ལས། ལྷ་མེད་ཀྱི་
ཆོས་སྟོང་ལ་སོགས་པའི་དབྱངས་དང་། མགྱར་མ་ཆོས་གཞས་ལ་སོགས་པ་སྟོན་ཅིང་ཤིན་ཏུ་
འཛེབས་པ་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་གདའ། དེ་ཡང་ཡོ་ག་ལ་སོགས་པའི་དབྱངས་
ཆེན་མོ་ནུམ་ལ་ཉི་བཞིད་པའི་མཐར་ཐུག་པར་སྦྱང་། ཞེས་དངོས་ཀྱི་སྟོབ་མ་རྒྱན་དུ་འགྲོགས་པ་
དག་གི་གསུང་ལས་ཤེས་བྱུང་།

པོ་ལ་སོགས་པའི་དབང་ལུང་མན་ངག་དང་བཅས་པ་ལ་སོགས་པ། ཟབ་
 ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆོས་མང་དུ་གསན། དེ་ནས་ཞ་ལུང་¹རིན་པོ་ཆེ་ལྷུང་པོ་
 ལྷས་པ་ལ་ཡོ་གའི་སྐྱོར་གསན་པ་ལ་འབྱོན་པར་དགོངས་ཡོད་པ་ལ། ལུབ་
 གཅིག་མནལ་ལམ་དུ། ཁྱི་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་སྟེང་ན་རིན་པོ་ཆེ་ལྷུང་པོ་བ་ཡིན་
 ཟེར་བའི་²ལྷ་མ་བཞེས་པོ་རང་ཞིག་བཟང་པོའི་འདུག་སྐྱེད་མཛད་ནས་
 བཞུགས། དེའི་བྱང་ན་རྗེ་འདི་བའང་བཞུགས་ཡོད་པ་ལ། ལྷ་མ་དེས་བྱག་
 གཉིས་ཀྱིས་སྤྲུགས་ཀའི་ན་བཟང་བསལ་ནས། སྤྲུགས་ཀ་སྟོན་གྱིན་འདུག་པ་
 ལ་གཟིགས་པས། ལྷ་མ་དེའི་སྤྲུགས་ཀ་ནས་ལྷགས་ཀྱི་སྤྱིང་བ་རིང་པོ་རིམ་
 པ་དུ་མས་བསྐྱོར་བའི་འཁོར་ལོ་ཡིག་འབྲུ་རྣམས་ལྷ་མ་མེ་འདུག་པ་གཟིགས་
 པས་ལྷགས་རྣམས་པལ་ཆེ་བ་བཏུགས་པ་ཞིག་མིས། སྤྱིས་མངལ་བ་ན་
 སྤྱིའི་རྣམ་པ་མནལ་ལམ་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཉིད་རང་དུ་འདུག་གསུང་ངོ་།³

དེ་ནས་སྟོན་སྤྱི་མ་དགུན་དཔྱིད་དབྱར་(༡༣༤༡/༣༥-༡༣༤༣/༣༦)
 རྣམས་སྤྱེལ་ནས་ཞ་ལུང་⁴བཞུགས། ལྷགས་འཆང་རྩོུ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་
 རིན་པོ་ཆེ་ལྷུང་པོ་ལྷས་པའི་བྱང་དུ། ཡོ་གའི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་རྣམས་
 ཀྱིས་ཐོག་བྱངས་རྒྱུད་སྟེ་འོག་མ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་ད་ལྟ་བོད་ན་རྣམ་པར་
 དག་པའི་དབང་གི་རྒྱ་པོ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཡོད་པ་པལ་ཆེ་བ་ཡོངས་སུ་
 རྫོགས་པར་གསན་ཅིང་། བཙུམ་ལྷན་འདས་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ལྷ་ཨི་
 པ་དང་ནག་པོ་པའི་ལྷགས་ལ་སོགས་པས་ཐོག་བྱངས་པའི་ལྷ་མེད་ཀྱི་

༡ ཞ་ལུང་ ལྷ་མང་དཔར་མ། དབྱས་དཔར།
 ༢ ཟེར་བ་ དབྱས་དཔར།
 ༣ གསུངས་སོ། ལྷ་མང་དཔར་མ།
 ༤ ཞ་ལུང་ ལྷ་མང་དཔར་མ། དབྱས་དཔར།

བཀའ་ལུང་ཡང་དཔག་ཏུ་མེད་པ་གསུང་། ཁོང་ལ་མངའ་བའི་བཀའ་ལུང་
 བལ་ཆེར་བྱམ་པ་གང་བྱེད་ཚུལ་དུ་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་གཏམས་པར་མཛད་དེ།
 དེའི་ཆེ་འབྲུལ་བ་ཆོགས་འཁོར། ཞབས་ཏྲིག་ནར་མ་སོགས་ཀྱིས་མཉེས་
 པར་མཛད་ཅིང་། དད་པའི་ཐུགས་ཀྱས་ཐུགས་ཀྱན་ཏུ་བྲངས་པར་གྱུར་ཏོ།
 དེ་དུས་རྗེ་བཙུན་ཁྱུང་ལྷས་པའི་ཞལ་སྤྲ་ནས། དབང་རེ་རེ་གནང་ཆར་བའི་
 མཐུག་ཏུ་འདི་ང་ལ་ཡང་སྒྲ་མ་འདི་ཞེས་བྱ་བས་དགྲེས་བཞིན་དུ་གནང་བ་
 ཡིན་བྱ་བ་རེ་ཅིས་ཀྱང་གསུང་ཞིང་།¹ བཀའ་ལུང་ནམས་རྫོགས་པ་ན། ད་ནི་
 ཆོས་བདག་པོ་ལ་འཕྲོད་པས་འགྲོད་པ་མེད་དོ་ཞེས་གསུང་ཞིང་།² དང་པོ་བྱ་
 རྟོན་ཐམས་ཅད་མཐེན་པ་དང་། སྒྲ་མ་ཁྱུང་ལྷས་པ་གཉིས་ཀས། ཀུན་མཐེན་
 འཕགས་འོད་པའི་³ བྲང་དུ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་ཡོ་ག་ལ་སོགས་
 པའི་དགྲིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་ནམས་ཀྱི་དབང་གསུང་དུས་ཆོགས་འཁོར་ཞིག་
 གི་གལ་དུ། ཀུན་མཐེན་པའི་ཞལ་ནས། རྗེ་མར་བས། “ཉི་མ་ཤར་དུ་ཀ་ཆེན་

1 གསུངས་ཤིང་། སྒྲ་བྲང་དཔར་མ།

2 གསུངས་ཤིང་། སྒྲ་བྲང་དཔར་མ།

3 ཀུན་མཐེན་འཕགས་འོད་པ། (13thc) མཆན་རྒྱས་པར་འཕགས་འོད་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་དང་།
 རྫོང་འཆོ་བ་འཕགས་པ་འོད་ཀྱང་ཟེར། བྱ་རྟོན་གྱི་སྒྲ་མ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། རྒྱུད་ཆེན་ཤེས་རབ་
 སེང་གེ་ལས་ཆོས་གསུང་མཐུན་ལྷན་པོ་ཆེའི་འཕགས་འོད་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་དང་གཅིག་པ་ཡིན་
 དཀའ། བྱ་རྟོན་རིན་པོ་ཆེས། ངས་སྐྱབ་ལ་གཞིལ་ན་མན་ལུང་གྲ་བྱ་ནང་བཞུགས་ཆགས་ཡོད་
 ཆོད་ཀྱང་། སྒྲ་མ་འཕགས་འོད་པས་བཀའ་གནང་བ་ལྷན་པེ་ཆེ་ཆོས་འཆད་ནས་རྫོགས་པ་ཡིན་
 གསུངས། འཕགས་འོད་པའི་གསུང་། གསང་བ་འདུས་པའི་རྩ་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུན་པའི་འགྲེལ་
 པ་རྟོན་གསལ་ནམ་པར་ངེས་པ་སྒྲ་མ་དམ་པའི་ཞལ་གྱི་ལུང་། ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་འདུག་ཀྱང་།
 ལག་སོན་མ་བྱུང་། ཁོང་གི་སྒྲ་མ་ནི་ཀུན་མཐེན་ཆོས་སྤྱོད་ཟེར་(1311-1349)དང་། ཀུན་
 སྤངས་ཐུགས་རྗེ་བཙུན་འབྲུག་(1303-1353)སོགས་ཡིན།

བརྩྭགས་པ་དེ།¹ ཞེས་སོགས་ཀྱི་མགྲུར་མ་དེ་འདོན་པ་སྟོས་ནས། ཉི་མ་
ཤར་དུ་ཀ་ཆེན་བརྩྭགས་པ་དེ། བྱང་པོ་སྟོན་སྟོམ་ཁྱོད་ལ་མི་ཟེར་རམ།
ཞེས་གསུངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་གསུངས། དེ་ནི་རྗེ་བརྩྭན་བྱང་ལྷས་པས།
ཀུན་མཁྱེན་འཕགས་པ་དང་། ལུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་གཉིས་ལས་
སྐྱུགས་ཀྱི་གདམས་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་བཞེས་པའི་བྱིན་རྒྱལས་ཀྱི་བརྩྭན་མ་
ཉམས་པར། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་པའི་བྱུག་རྩ་རྗེ་རྗེ་ཐེག་པའི་བསྟན་པ་ཡོངས་
སྤུ་རྗོགས་པར་འཕྲོད་ནས་སྟོགས་འདིར་སྦྱེ་དགུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་པན་བདེའི་
རྩ་ལག་རྩ་གྲུར་པ་འདིའི་དོན་ལ་དགོངས་པར་གསལ་ལོ།

རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་པའི་ཞལ་ནས། སྐྱུགས་ཀྱི་དངོས་བྱུང་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་གཙོ་བོར་སྒྲ་མ་²མཉེས་པར་བྱས་པ་འབའ་ཞིག་ལ་རག་ལས་

1 མི་ལའི་རྣམ་མགྲུར་མཛོད་ནག་མ། ཀམ་རང་བྱུང་རྩོ་རྗེ། མི་ཁྱོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་
བསྟན་པའི་དེབ་གཞུགས། སྟོད་ཆ། སྔག་གངས་༡༠ན༡༩

2 རྒྱ་མ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་སྒྲ་མའི་གངས་འདེན་མི་འདྲ་བ་མང་ཡང་། རྗེ་རང་གི་བྱུག་གིས་སྤུ་གྲགས་
པའི་གསན་ཡིག་ལྟར་ན། དབང་ལུང་མན་ངག་གི་རྒྱན་པལ་ཆེ་བ་ནི། རྒྱ་མ་ཁྱུང་པོ་ལྷས་པ་དང་།
གོང་གསུམ་བདེ་ཆེན་པ་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བ། ཡོ་ག་བ་རྒྱལ་མཚན་གྲགས་པ་གསུམ་ལས་གསན།
དེའི་འོག་ལ་ཆོས་རྗེ་དོན་བྱུང་རིན་ཆེན། རྗེ་འདྲ་མདའ་བ། རྒྱ་མ་རྟོགས་ལྟན་སྟོ་ཉལ་མ་ཡེ་ཤེས་
རྒྱལ་མཚན། སྤྱ་ཆད་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ་གསུམ་ཡིན། དེ་མིན་རྩོ་ནང་སྟོགས་རྒྱལ་བ་དང་
འདྲམ་རིན་པ་སོགས་གང་ལས་གང་ཞིག་གསན་རྩལ་རྣམ་ཐར་འདིར་གསལ་བས་བསྐྱར་རྒྱུ་ས་
མ་དགོས། གསན་ཡིག་ནང་། གཤེད་དམར་དང་ལྟ་བརྩྭ་གསུམ་མའི་སྐབ་ཐབས་སོགས་གསན་
ཡུལ་ཆོས་རྗེ་གྲགས་ཤེ་བ། རྩ་མཁྱེན་སོགས་གསན་ཡུལ་ཆོས་རྗེ་དར་ཡུལ་བ་གཉིས་པོ་རྣམ་
ཐར་འདིར་མི་གསལ། གཉལ་བ་གོར་རིན་ཆེན་སྤྱིར་དུ་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་སྐྱུབས་བཟང་པོ་ལས་
འདུལ་མཛོན་དང་། དབུ་མ། བཀའ་གདམས་ཀྱི་ཆོས་དུ་མ་ཞིག་གསན་རྩལ་སྟོར། མངའ་རིས་ལྟ་
བརྩྭན་པ་སོགས་ཀྱིས་རྒྱས་པར་བཤད། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་ལམ་རིམ་སྒྲ་བརྒྱུད་གསོལ་འདེབས་ནང་།
ཐབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེའི་ཆོས་ལ་མངའ་བརྟེན་པ། སྤལ་ལྟན་འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་སྐྱབས་སུ་གྱུར། འཕྱིན་
ལས་བཟང་པོས་བསྟན་པ་རྒྱས་མཛད་པ། དཔལ་ལྟན་སྒྲ་མའི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས།

འདུག་པས། དབང་གནང་བའི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་སྒྲ་མས་མཉེས་བཞིན་
དུ་རྗེས་སུ་གནང་བ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་གསུང་བ་¹དེ་ལ་དབྱེད་རྒྱ་ཆེན་པོ་
ཞིག་འདུག་གོ། ཞེས་གསུང་ངོ་།² དེ་ནས་རྗེ་བཙུན་དམ་པ་བྱུང་པོ་ལྷས་
པ་ལས་གསན་དགོས་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ཐག་ལེགས་པར་ཆོད་ནས། པ་
རྣམ་གྱི་པག་པ་རི་³ན་སྒྲ་མ་སྡེ་ཆེན་པ་ཆོས་ཀྱི་དཔལ་བ་གདན་པར་ནས་

ཞེས་ཆོས་སྐྱབས་བཟང་པོ་དངོས་སུ་བསྟན། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་རང་དབྱེད་། རྣམ་མཁའ་མཆོན་
ཅན་(སྟོ་བྲག་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན)དང་བཟང་པོའི་མཐའ་ཅན་(ཆོས་སྐྱབས་བཟང་པོ་)གཉིས་
པོ་རྩལ་དུ་བརྟོན་ཡང་། རྣམ་ཐར་འདིར་བྱི་མ་མི་གསལ། བསྟན་ཅིས་གསལ་བའི་སྟོན་མེ་ལས་
འདི་སྒྲ་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད་སྟོན་མ་ཡང་ཡིན་པར་བཤད། རྣམ་ཐར་ངོ་མཆོར་སྤང་བ་ལས། ཐེལ་
ཀྱི་སྒྲན་ལྷ་ཆོས་གྲགས་ལས་རྒྱ་རོ་ཆོས་དུག་དང་སྒྲ། སྒྲ་མ་མཆོག་ཤེས་པ་ལས་ལུང་ཁ་ཡར་
གསན་ཞེས་བཤད་ཀྱང་། རྣམ་ཐར་ཐུབ་བསྟན་མཛེས་རྒྱན་ལས། སྒྲན་ལྷ་ཆོས་གྲགས་ཞེས་པ་
འདི་ནི་དགའ་ལྗང་ཆོས་འབྱུང་ནང་སྒྲན་ལྷ་གྲགས་པ་བྱང་རྒྱུ་དང་ནོར་བ་ལས་བྱུང་ཟེར། བཀའ་
བརྒྱུད་པ་འབའར་བ་རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོ་དང་། ས་སྐྱ་བ་ཐེག་ཆེན་ཆོས་རྗེ་གཉིས་ལས་ཀྱང་
ཆོས་གསན་པར་བཤད་པ་ནི། ཤོད་སྟོལ་ཡོད་པ་དང་གཅིག་། འབའར་བ་ནི་སྒྲ་མ་དབྱེད་པའི་སྒྲ་
མ་དང་། ཐེག་ཆེན་ཆོས་རྗེ་ནི་རྗེ་བཙུན་ཡེད་མདའ་བའི་སྒྲ་མ་ཡིན་པས་རྗེ་ཡིས་ཀྱང་ཆོས་གསན་
འོས་པ་དང་གཉིས་ཡིན། འོན་ཀྱང་རྣམ་ཐར་འདིར་དེ་གཉིས་ལས་ཆོས་གསན་ཚུལ་མི་གསལ།

༡ ཞེས་གསུངས་པ་ སྒྲ་བྱང་དཔར་མ།

༢ གསུངས་སོ། ། སྒྲ་བྱང་དཔར་མ།

༣ པ་རྣམ་པག་པ་རི། འཇམ་མགོན་ཨ་མེས་ཞབས་ཀྱི་གསུང་འབྲུམ་ནང་། དཔའ་རྣམ་པག་པ་རིའི་
འདབས་ལ་པ་ཆབ་ཉི་ལྗེ་དགོན་ཡོད་པ་དེར་གདན་པར་སྤྲོད། ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། དེང་སང་པ་
སྤམ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་འདྲ། སྤང་ཆོས་འབྱུང་ལྟར་ན། ཡོ་ག་རྩེ་མོ་མ་མཁས་པར་བྱས་པའི་
པོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྱེད་པོ་ཆོས་བཙུན་གྱིས་སྐྱབ་གནས་སོགས་ལུག་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་
འདུག་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་སྤིད་དེ། རྗེ་ཅོང་ཁ་པས་ཀྱང་དེར་ཡོ་ག་སྤངས་པ་གང་ཞིག་ །ཡོ་
གའི་ཡོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་སུ་ཡོ་ག་སྤྱོད་བ་ནི་འོས་ཤིང་འཆམས་པས་ཡིན། ཡང་།
པ་ཆབ་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་པོ་དང་སྤྲོ་སྤམ་བུུད་འཛོམས་རྩེ་རྗེ་གཉིས་ཀྱི་མིང་འདུས་པའི་པ་
སྤམ་སོགས་ཟེར་བ་ནི་ཁྲིམ་པའི་ཆོས་བཤད་ལས་མ་འདས། དེ་སྤྱིགས་ཀྱི་མཁས་པ་སྤམ་ཆོས་
ཤེས་དགོས་པ་ལ་མ་ཤེས་འདུག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤར་དུས་སུ། པ་རྣམ། པན་ནམས། པན་གནམ།

བཞུགས་འདུག་པའི་སྐྱུ་སྤར་བྱོན། སྤར་ཡང་རྩི་རྩི་སྤྱིང་འགྲེལ། ཕྱག་
 རྩིང་སྤྱིང་འགྲེལ། ལྷ་རྩིང་འགྲེལ་ཆེན་ལ་སོགས་པ་དུས་འཁོར་གྱི་ཆ་ལག་
 མང་པོ་ཞིག་གསལ་ན་ཅིང་། དཔལ་གསལ་བ་འདུས་པ་ལུགས་གཉིས་ལ། ལུ་
 སྤྱིན་རིན་པོ་ཆེ་བས་ཡིག་ཆ་མཛད་པ་ཅི་ཡོད་ཀྱི་བཤད་ལུང་ལ་སོགས་པ་
 ཆོས་བཀའ་མང་དུ་གསལ། དེ་ནས་ཁོང་བ་སྤྱེ་ཆེན་དུ་ཐེགས། རྩིང་འདི་བས་
 བག་བ་རིར། ཞ་ལུ་¹བའི་ཡོ་ག་བ་མཁས་པ་སྤྱེ་སྤྱིང་འཛིན་བ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་
 མཆོན་གྲགས་པ་²སྤྱིན་བྲངས་ནས། ཡོ་གའི་གར་དབྱངས་སོགས་ཕྱག་
 ལེན་རྣམས་ཀྱི་དག་ཐེར་³ཡང་མཛད། བཀའ་ཡང་ཅི་རིགས་པར་གསལ།
 ལྷན་པར་རིན་པོ་ཆེ་བུ་སྤྱིན་གྱིས་མཛད་པའི་རྩིང་འལྱུང་བའི་རྣམ་བཤད་
 ཆེན་མོ་གསལ་ན་ཅིང་། ཡོ་གའི་ཙ་རྒྱུད་དེ་ཉིད་བསྐྱུས་པ། བཤད་རྒྱུད་རྩིང་རྩིང་

དཔལ་རྣམ་སོགས་ཐེས་པ་མང། དེ་བཞིན་ཏུན་ཏོང་ཡིག་རྩིང་དང་། བཀའ་གཅིགས་ཀྱི་ཡི་གེ།
 རྩིང་ཡི་གེ། བཀའ་ཐང་སྤྱེ་སྤྱེ་སོགས་ཡོ་རྒྱས་རྩིང་བ་བལ་ཆེ་བས་སྤྱ་ནམ་ལས་སྤྱ་སྤྱམ་
 ཞེས་ཐེས་མེད།

༡ ཞ་ལུ་ རྩིང་བྲངས་མ། དུས་དཔར།

༢ སྤྱེ་སྤྱིང་འཛིན་བ་ཆེན་པོ་རྒྱལ་མཆོན་གྲགས་པ། (14thc) ཞ་ལུ་འག་དབྱངས་དང་མཆོད་
 བཅའ་བཞེངས་ལ་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན། སྐབས་འདིར་སྤར་ཡོ་ག་བ་མགོན་བཟང་ལས་སྤྱངས་པ་
 རྣམས་དག་ཐེར་མཛད། རྣམ་ཐར་རས་ཐེས་མང་ཡོ་ག་བ་མགོན་བཟང་རྩིས་སུ་འལྱུང་བ་ནི་རས་
 ཐེས་ཀྱི་གོ་རིམ་ཡིན་གྱི། ལྷན་རིམ་དངོས་ནི་དང་པའི་འཕྲུག་དོགས་ལྟར་ཡིན། འོན་ཀྱང་རས་
 ཐེས་ཉིས་བརྒྱ་མ་དང་། དབྱིད་འགྲེལ་སོགས་ལས་ཆེན་པོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་ཞེས་མིང་སྤྱིང་
 སྤང་ལྷོག་ནས་འལྱུང་བས་དབྱུང་དགོས། ཆེན་པོ་ནི་བཟོའི་གནས་ལ་མཁས་པའི་སྤྱོད་དཔོན་ལ་
 ཆེན་པོ་ཞེས་བ་དེ་ཡིན་འདྲ། འདི་ལས་ཡོ་ག་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཆོས་གཞན་ཡང་མང་དུ་གསལ་
 ཏེ། དཔེར་ན། སྤྱ་རྩིང་ལ་དབྱལ་རྩིང་གསུམ་གྱི་ལུགས་དང་། ལག་པོ་བའི་དབང་གི་བརྒྱུད་པ་
 རྩིང་ལུགས་ས་ལུགས་གཉིས་ཀ་འདི་ལས་གསལ་བ་གསལ་ཡིག་ན་གསལ།

༣ དག་ཉེར་ སྤྱ་འལྱུང་དཔར་མ། རྩིང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་མ།

ཅེ་མོ། དཔལ་མཆོག །རན་སོང་སྤྱོད་བའི་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་དང་། དེ་ཉིད་
སྤང་བ། ཀོ་ས་ལའི་རྒྱན། དཔལ་མཆོག་འགྲེལ་ཆེན་ལ་སོགས་པ། རྒྱུད་
དང་འགྲེལ་པ་རྒྱ་གཞུང་གི་རིགས་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་ཡུང་ཡང་གསལ་
ཏོ།¹ དེ་ནས་སྤྲེལ་ལོའི་རྟོན། (རབ་བྱུང་༡་རྒྱ་སྤྲེལ་) ༡༣༤༩དགྲུང་ལོ་༣༤ལ་བ་གགས་
རྒྱ་ཁྱི་ལོ་¹) ལྷ་མ་དབུ་མ་པ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀ་དབུ་
ཀྱི་དགའ་བ་གདོང་² དུ་བྱུག་ཐེབས།³ ལྷ་སར་རྫོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱུང་དུ་
གསོལ་བ་འདེབས་པ་ལ་བྱོན་ནས། དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀས་དགའ་བ་
གདོང་དུ་སྦྱ་མཆོམས་ལེགས་པར་བཅད་ནས་བཞུགས་སོ།།

དེ་ཡང་ལྷ་མ་དབུ་མ་པ་འདིའི་ནམ་པར་ཐར་བ་བྱུང་ཅམ་སློས་ན།
ཁོང་དང་པོ་མདོ་ཁམས་⁴ན་གྱིས་པ་གཞོན་ཏུ་བྱུགས་མ་སྤྱོད་བའི་དུས་

༡ གསལ་ནོ།། སྦྱ་འབྲུམ་དཔལ་ར་མ།

༢ དགའ་བ་གདོང་། ཞིག་པོ་ཤེས་རབ་མེད་གེས་དུས་རབས་༡༡ པར་བཏབ། རྒྱ་འབྲུལ་འཛིན་
ཆེན་མོས་འདུལ་བའི་བཤད་པ་ཡུན་རིང་མཛད་པའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་རྒྱན་ལས། དབུ་སྤྱོད་ཀྱི་
གདན་ས་ཆེན་པོ་དུག་ལས་འདུལ་བའི་འཆད་ཉན་དགའ་གདོང་ན་བཟང་སྐད། བཅོམ་རལ་ཡང་
དང་ཐོག་དགའ་གདོང་དུ་པར་བྱིན་བསྐབས་ནས་བཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས།
དཔག་ཡས་བསྐལ་པར་མཛད་བྱུང་སྤྱོད་པ་ཡིས། ཞེས་སྤྲེལ་བཅོན་གྲགས་པ་རྒྱ་མཆོའི་རོར་
མཛད་པ་དང་། རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་མཁའ་པའི་གཏེར། ཞེས་པའི་འཇམ་བཟོན་དེ་འདྲ་འདྲིར་མཛད།
དེང་སང་སྤྱོད་ཡུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༣ དབུ་སྤྱོད་ཐེབས། དབུ་སྤྱོད་དཔལ་ར་མ།

༤ མདོ་ཁམས། མདོ་ཁམས་ལ་སྤྱང་ཁམས་བཏགས་པ་ཁམས་གཅིག །མདོ་སྤྱང་ལ་གཡུང་མོ་
ཐང་བཏགས་པ་ཁམས་གཅིག །ཙོང་ཁ་བ་གྱིན་ཐང་བཏགས་པ་ཁམས་གཅིག །ཅེས་པ་ལ། ལྷ་
པ་ཆེན་པོས། མདོ་ཁམས་ལ་སྤྱང་ཁམས་བཏགས་པ་ཁམས་གཅིག །ཅེས་པ་ནི་མ་དག་སྤྱེ། འདི་
ནི་སྤྱང་ཁམས་གསུམ་རོས་བཟུང་བའི་སྐབས་ཡིན་པས་སྤྱང་ཁམས་ཟིལ་པོ་ལ་གྲལ་གཅིག་ཏུ་
བཟངས་གཤམ་བྱུང་། དེས་ན་ཐོག་མའི་ཆར་མདོ་ཁམས་དང་། མདོ་སྤྱང་། སྤྱང་ཁམས། ཙོང་ཁ་
གཡུང་མོ་ཐང་རྒྱལ་མོ་སོར་ཡིན་པ་ཤེས་བྱུང་། དོ་སྤྱང་དགོས་པ་ཞིག་ལ། སྤྱང་ཁམས། དམར་

ཉིད་ནས། མྱོན་གྱི་ལས་བསགས་པའི་མཐུ་ཆེས་པས། ཆེ་འདྲིར་འབད་
 བ་མཛད་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར། རང་གི་ཁོང་པའི་ནང་ནས་ཨ་ར་པ་ཅ་ནའི་
 སྒྲུག་གི་སྒྲ་བག་པོ་འབྱུང་བ་དང་། སྒྱའི་སྒྲ་བའང་ཅུང་ཟད་འབྱུང་བ་
 རང་རྟོལ་དུ་བྱུང་། དེ་ནས་ལུང་དང་རྗེས་སུ་གནང་བ་མཐོས་ནས་བསྟེན་
 སྒྲུབ་ལ་འབྲས་པར་མཛད་པས་སྒྲ་དང་གསུང་གི་སྒྲ་བ་མང་དུ་འབྱུང་བ་
 ཞིག་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་ལ་ཐུགས་ངེས་རང་ནི་མ་མཛད། དེ་ནས་དབུས་
 གི་གསང་ཕྱར་སྟོབ་གཉེར་ལ་བྱོན། པར་བྱིན་གྱི་གཟིགས་རྟོག་མཛད་
 པས་ཆོས་སྐད་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་བྱུང་། བྲ་སྟོར་མཛད་པར་དགོངས་
 པ་ལ། ཡི་དམ་གྱི་གསུང་གིས་ཡོ་བྱད་ཅི་ཡོད་ཐམས་ཅད་ཆོགས་སུ་ཐོང་
 གསུང་།¹ སྟོབ་གཉེར་བྱེད་པའི་ཆས་མི་འོང་བར་འདུག་ལྟས་པས། གཉེར་
 ཞིག་འདོན་རྒྱ་ཡོད་ཀྱི་གསུང་།² དེར་ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་ཆོགས་སུ་བཏང་
 ཆར་ནས། ད་གཉེར་འདོན་འཆལ་ཞེས་ལྟས་པས། ད་བྲ་བལ་ཐག་ཆོད་
 གྱིས་ལ་དགེ་སྦྱོར་གྱིས་ཞིག་ཅེས་བསྒྲུལ་ལོ། དེ་ནས་བྲ་བལ་མཛད་

ཁམས། རྒྱ་ཁམས་གསུམ་པོ་སྐབས་དེ་གཅིག་པ་ལྟར་ལ། སྐབས་དེ་སྐབས་ཁམས་ནི་སྐབས་ཁམས་
 སྐང་དང་། བྱི་མ་གཉིས་ནི་རྒྱ་ཆུ་འབབ་རྒྱུད་ཀྱི་མགོ་ལོག་ཕྱོགས་དེར་གོ་དགོས་པ་འགའ་ཡོད།

༡ ཐོང་གསུངས། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ཐོངས་གསུང། དབུས་དཔར།

༢ གསུངས། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ནས་ཀྱིང་པོ་¹ཕྱིགས་ལ་བྱོན། སྐམ་ཆང་²གི་ཆོས་སྒྲོར་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་
ལ་སོགས་པ་ཞུས། ཕྱགས་དཔལ་མཛད་པས། སྒར་ལས་ཀྱང་ཡི་དཔལ་གྱི་
སྒྲོ་དང་གསུང་གི་སྒྲུང་བ་ཆེས་གསལ་ཞིང་བརྟན་པ་བྱུང་། དེ་ནས་བསམ་
ཡས་³སྤྱོད་གསལ་ལྟོ་མཆོ་དཀར་མ་⁴ལ་སྒྲོར་བྱུག་གསན་པས། དེའི་

- ༡ ཀྱིང་པོ། ཀྱིང་པོ་ནི་ཡུལ་མིང་སྟེ་ཡུལ་དེའི་མི་ལ་ཀྱིང་པོ་བ་ཟེར། རྒྱལ་ཐུན་༡༩ སྐབས་སུ་ཡུལ་
ཀྱིང་ཡུལ་གྲེ་སྤྱོད་ན། རྗེ་ཀྱིང་རྗེ་དཀར་པོ། རྒྱོན་པོ་མཁར་པ་དང་བ་བྱུག་གཉིས། ཡུལ་ཉང་ཡུལ་རྩ་
གསུམ་ན། རྗེ་ཉང་ཚུན་སྒྲུང་རྒྱལ། རྒྱོན་པོ་ལོ་རྩ་དང་ཕྱིགས་གཉིས། ཞེས་ཉང་ལོང་ཀྱིང་གསུམ་ན་རྒྱལ་
ཐུན་གཉིས་ཅམ་ཡོད་པར་གསལ། གྱི་གུམ་བཅན་པོའི་སྤྱོད་གསལ་ཀྱིང་ཡུལ་དུ་བོས་པ་ནས་བཅན་
པོའི་སྐབས་སུ་ཀྱིང་ཡུལ་ནི་རྒྱལ་ཐུན་གྱི་ནུས་པར་གནས། སྒར་དུས་ཀྱིང་དཀར་པོའི་རྒྱལ་སའམ་སྟེ་
གནས་དེ་སྟོ་ཀ་ནས་ཞུས་དུ་ཡིན་ཆེ། ཕྱིས་སྟོ་ཀྱིང་པད་གསུམ་ཞེས་སོ་སོར་བཟང་སྟོལ་ཡོད།
- ༢ སྐམ་ཆང་། ཕྱག་ཆེན་ཞུས་ལུགས་དང་སྐམ་ལུགས་ཞེས་མ་སྟོས་པར་སྐམ་ཆང་ཞེས་བྲིས་པ་
ལྟར་ན། ཞི་བྱེད་བརྒྱུད་པ་བར་མའི་ཆ་སོ་སྐམ་གསུམ་གྱི་སྐམ་ལུགས་སོགས་མ་ཡིན་པར།
ཀམ་བཀའ་བརྒྱུད་ལ་གྱི་ཆང་ཞེས་འབོད་པ་དེ་ཡིན་ནམ་སྟེ། ཀམ་པ་རོལ་པའི་རྫོང་རྗེ་དང་། ལྷ་
དཔལ་མཁའ་སྒྲོང་དབང་པོ་ནུས་པ་བཞུགས་པའི་སྐབས་དང་ཁེལ་ཡོད།
- ༣ བསམ་ཡས། དཔལ་བསམ་ཡས་མི་འགྱུར་ལྟོན་གྱིས་བྱུང་བའི་གཙུག་ལག་ཁང་ནི། ཆོས་རྒྱལ་
ཁྱི་སྟོང་ལྟེ་བཅན་གྱིས་མཁན་ཆེན་རྒྱུ་རྩེ་ས་ཏུ་དང་། ཨོ་རྒྱན་གྱི་སྟོབ་དཔོན་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་
གདན་པངས་ནས་དུས་རབས་༤ པར་བཏབ། བོད་དུ་ནང་པ་སངས་རྒྱུས་པའི་དགོན་པ་དང་པོར་
གསལ། གཙུག་ལག་ཁང་འདི་མཐའ་ནས་ལྷགས་ཤིས་བསྐྱོར་པའི་སྤྱིང་བཞི་སྤྱིང་ཐུན་གྱི་ཆགས་
རྒྱལ་ཏེ། ཤར་གྱི་སྤྱིང་དུ་ནུས་དག་རྒྱལ་ཁྱིམས་སྤྱིང་། མཁེན་རབ་འཇམ་དཔལ་སྤྱིང་། བད་སྟོར་
ཆང་མང་སྤྱིང་། རྟོར་བུད་འདུལ་སྤྱགས་པ་སྤྱིང་། ཨུ་བ་པོའི་སྤྱིང་། སྤྱུ་སྤྱུར་རྒྱལ་སྤྱིང་།
ལུ་ཏུ་བེ་རོ་སྤྱིང་། འུམས་པ་སྤྱིང་། བསམ་གཏན་སྤྱིང་། འུང་དུ་རིན་ཆེན་སྤྱུ་ཆོགས་སྤྱིང་། འུང་
རྒྱལ་སེམས་བསྐྱེད་སྤྱིང་། དཀོར་མཛོད་སྤྱིང་བཅས་སོ།
- ༤ རྟོགས་ལྟོ་མཆོ་དཀར་མ། (14thc) འདི་སྟེ་གདོང་གོང་མ་སྤྱུན་སྤྱ་བསོད་ནམས་གསལ་པའི་
བླ་མ་ཡིན་འདུག་པས་མཁས་གསལ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་བྱས། རྫོང་རྗེ་གདན་པས་འདི་དགྲུང་པོ་
ལུང་ཉིས་བརྒྱ་བཞུགས་ཏེ་སྤྱུ་ཆའི་སྟོང་ལ་སྤྱགས་བན་ག་རྫོང་དང་མཛལ་ཞིང་། སྤྱུ་ཆའི་སྟོང་ལ་
སྤྱུན་སྤྱ་དང་མཛལ་ཟེར། རྗེ་གྲོལ་མཆོག་པས་འདི་སྤྱགས་བན་དང་མཛལ་བ་ནི་སྤྱགས་བན་ཉིད་
སྤྱུ་ཆེ་རིང་པོར་བཞུགས་པས་ཡིན་ཟེར། རྒྱལ་བ་ལྷ་བས་སྤྱ་མ་འཐད་ཕྱིགས་སུ་བཟུང་།

ཆེ་ཡི་དམ་གྱི་རྣམ་འབྲུལ་གསལ་ཞིང་བརྟན་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བྱང་།
 ཏྲིགས་ལྷན་པ་ལ་ཁྱུ་ལྟ་བུ་སྤྲོས་པས། མ་ཁྱུ་གསུངས། དེ་ནས་དཔལ་རི་
 བའི་སྒྲ་མ་གཞོན་རྒྱལ་བ་¹ལ་ཁྱུ་ལྟ་བུ་སྤྲོས་པས། ཁྱུ་པས་འོང་གསུང་།²
 ཁོང་གིས་ལམ་འབྲས་ནས་བཤད་པའི་མན་ངག་དབང་བཞིའི་བརྟན་རྣམས་
 བསྟན་པས་བརྟན་ལྟར་རྒྱུད་ནས་བཤད་པ་ལྟར་འཇལ་གྱིན་འདུག །བརྟན་
 ལན་འཇལ་ལྷགས་རྣམས་ཁྱུ་པས། བྱིད་ཀྱི་འདི་རྣམ་དག་ཅིག་ཡིན་པ་
 འདུག་ཅེས་གསུང་།³ ཡི་དམ་གྱི་ཞལ་ནས། བརྟན་ལྟར་པ་ལ་ལྷག་རྒྱ་རྣམས་
 ཡིད་ལ་བསམས་པས་ཆོག ལྷགས་ཀྱི་རྣམ་འབྲུལ་མི་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ་
 ཁོང་རང་གིས་མི་ཤེས་པ་འདུག་གསུང་ངོ་།⁴ དེ་ནས་གཙང་ལ་འབྱོན་
 པར་བཞེད་པ་ལ། དེ་དུས་འབར་འཇག་⁵གཉིས་གྲགས་པ་ཆེ་བར་འདུག་
 པས་སུའི་བྱང་དུ་བྱིན་པ་འཐད་ཁྱུ་པས། ཁྱོད་རང་སོང་དང་། འབྲུམ་ཆོ་
 གཏོང་གི་འཕྲང་དེར་མི་གཅིག་དང་འཕྲད་པར་འདུག དེ་གང་ཟེར་བ་ལྟར་

- ༡ དཔལ་རི་བའི་སྒྲ་མ་གཞོན་རྒྱལ་བ། (༡༣༡༡-༡༣༤༠)ཡོངས་གྲགས་རི་བའི་སྒྲ་མ་གཞོན་རྒྱ་
 རྒྱལ་མཆན་དང་། རི་ཁྱོད་པ་གཞོན་རྒྱ་རྒྱལ་མཆན་ཡང་ཟེར། ཀམ་པ་རོལ་པའི་རྩོམ་པ་ལྟར་སྤྲུག་
 པ་སོགས་བསྟན་ནས་མཁས་པར་གྱུར། ཁོང་གིས་མཛད་པའི་བྱང་ལྷག་པའི་རྣམ་ཐར་ཡང་ཡོད།
- ༢ འོང་གསུངས། ལྷ་འབྲུམ་དཔར་མ། ལྷ་བྲང་དཔར་མ། དཔུས་དཔར།
- ༣ གསུངས། ལྷ་བྲང་དཔར་མ།
- ༤ མི་ཤེས་འདུག་ཅེས་གསུངས་སོ། ལྷ་བྲང་དཔར་མ།
- ༥ འབར་འཇག་གཉིས། འབར་པ་འོག་ཏུ་བཤད་ལ། འཇག་ནི་འཇག་ཆེན་བྱམས་པ་དཔལ་
 (༡༣༡༠-༡༣༤༡)དང་འཇག་རྩྱུང་སྒྲོ་སྒྲོས་དཔལ་གཉིས་ལས་སྤྲུ་མ་འདྲ། ཁོང་ནི་གཙང་གཡས་
 རུ་ཤངས་སུ་འབྲུངས། མཁས་བྱུ་བཤད་སྟོན་པ་ཆེན་པོ་དང་། མཆོམས་སྒྲོ་བཟང་གྲགས་པ།
 ལྷ་མ་མཉམ་མེད་པ་སོགས་བསྟན་ནས་མཁས་པར་གྱུར། དངོས་སྒྲོ་བ་སྒྲོ་སྒྲོས་དཔལ་བཟང་
 གིས་མཛད་པའི་ཁོང་གི་རྣམ་ཐར་ཡང་ཡོད།

གྲིས་གསུང་།¹ ཁྱོད་པས་འཕྲང་དེར་བཅུན་པ་ཞིག་དང་མཉམ་དུ་ དེ་ལ་བྲིས་
པས་འབའ་ར་བ་ཅན་སོང་ཟེར། དེར་འབའ་ར་བ་²ཅན་དུ་བྱོན།³ བྱུག་ཆེན་
སོགས་ཞུས། ཁྱོད་སྐྱོ་ཤིང་ཅན་ཞིག་འཇུག་པས། དེའི་སྐྱོ་བས་གྲིས་རེས་
འཇུག་དང་སྐྱོ་ཤིང་བྱུག་པོ་སྐྱེས། སྐྱང་ཤིང་ཆུང་དུ་འགྲོ་བའི་ཆབས་ཆེན་
པོ་བྱུང་། དེ་ལ་དགོངས་པར་འཇུག་ ཁྱོད་གིས་བསྟན་པའི་ལྷག་མཐོང་དེ་
ལྷག་མཐོང་མཚན་ཉིད་པ་ཞེ་ཡིན་ཞུས་པས། ཅིས་ཀྱང་མིན་གསུང་ངོ་།⁴
དེ་ནས་ཡང་ཡི་དམ་གྲིས་ལུང་བསྟན་ནས་ས་སྐྱར་བྱོན། རྗེ་བཅུན་རེད་
མདའ་པ་ལ་དབུ་མ་དང་འདུལ་བ་གསུམ། དེ་ནས་མར་བྱོན། རོང་ཆོས་
ལུང་ན་བཞུགས་པའི་ཆོ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ལའང་འཇུག་པའི་རང་འགྲེལ་
ཆར་གཅིག་གསུམ་ནོ།⁵ མདོར་ན་རྗེ་བཅུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་གྲིས་
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མཛད་ནས། ཐོ་རངས་མནལ་སད་རེས་གྲིས་ཆོས་

1 གསུངས། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

2 འབའ་ར་བ། (1390-1399) མཚན་ཙོ་མ་ལ་འབའ་ར་བ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་ཟེར།
གཙང་གཡས་ཀྱི་ཆབ་ལི་ཁྱོད་དུ་འཇུགས། རུས་པ་རྒྱ་ཡིན། མེས་པོ་ཀུན་དགའ་འཇུག་
ནི་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་གསོལ་དཔོན་ཡིན། ཁྱོད་ལོག་ལ་ནོར་གྲིས་བཟན་ཉེ་ཤངས་ལ་
དམག་དང་ཁུལ་གྱི་འདྲིམས་པ་ལས་བསྐྱབས་པས་ཤངས་ལ་བཀའ་བྲིན་ཆེ། དེ་ལ་སྤྲུལ་གཉིས་
ཡོད་པ་ཆུང་བ་ས་སྐྱར་བྱེད་ནས་ཡབ་ཀྱི་ལས་ཀ་རྒྱངས་པ་དང་། ཆེ་བ་ཤངས་ཀྱི་དཔོན་བྱས་
པ་ལ་བྱ་བ་ཞེ་ཡོད་པའི་ཆེ་མགོ་ཡིན། ས་བཀའ་རྒྱུད་། རོ་ནང་བྱ་བུགས་སོགས་རེས་མེད་ཀྱི་
ལྷ་མ་མང་པོ་བསྟེན་ནས་མཁས་པར་སྦྱངས། འབའ་ར་བྱུག་ལ་སྐྱོམ་སྐྱུབ་ལུན་རིང་མཛད་ཅིང་
དོན་བྱུབ་སྤྲིངས་ཀྱི་དགོན་པ་བཏབ་པས་འབའ་ར་བ་ཞེས་མཚན་ཐོགས་པ་དང་། ཁྱོད་གི་ཆོས་
བརྒྱན་ལའང་འབའ་ར་བཀའ་བརྒྱན་ཅིས་གྲགས།

3 ཅན་བྱོན། སྐྱེ་འཇུག་དཔར་མ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་།

4 གསུངས་སོ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

5 གསུངས་སོ། སྐྱེ་འཇུག་དཔར་མ།

ཤོ་ལོ་ཀ་རེ་མ་ཆག་པར་གསུང་བར་¹ཞལ་གྱིས་བཞེས། དེས་འབྱུང་དང་།
བྱང་ཚུབ་གྱི་སེམས་དང་། ལྷ་བ་རྣམས་བསྐྱོམ་པའི་དམིགས་རྣམས་སྤྱོད་ཚུལ་
སོགས་མཐའ་དག་པར་དངོས་སུ་འདོམས་ཤིང་། ལྷན་གྱི་ཐེག་པ་ལས་
བ་གང་ཤས་ཆེ་བ་དེའི་གཉེན་པོ་སྟོན་པར་མཛད། འཕྲལ་གྱི་སྐོ་གསུམ་
གྱི་བྱ་བ་པལ་བ་ཐམས་ཅད་གྱི་²འཇུག་ལྷོག་གྱུང་ཡི་དམ་གྱིས་སྟོན་པ་མ་
གཏོགས་པར་རང་དགར་འཇུག་ཏུ་མི་སྟེར། ལྷན་གྱི་དམ་ལ་བཙོན་པ་དཔག་
ཏུ་མེད་པའི་ཚུལ་སྤྱོད་པོ་གཞན་གྱིས་བསམ་པར་དགའ་ཞིང་། ལྷ་བ་ལས་
འདས་ནས། གཤུང་ཞུགས་ལ་ཕུལ་བའི་ཆེ་ཡང་། མེ་ལྷེ་དང་དུ་བ་རྣམས་
ལྷ་བྱིས་པ་མཁས་པས་བྱིས་པ་ལྷ་བྱའི་རལ་གྱི་དང་ལྷ་བྱའི་གཟུགས་སུ་
སྤྱོད་མ་ཆད་པར་འོངས་ནས་རིམ་པ་བཞེན་ནས་མཁར་ཡལ་འགྲོ་བ་དེར་
འཆོགས་པ་ཀྱན་ལ་མཐུན་པར་སྤྱད་ངོ་། ། ཞེས་ཟེར་ཞིང་། རིང་བསྐལ་
ཤེས་ལྷར་དྲངས་པ་གྲུར་ཀྱམ་གྱི་མདོག་ཅན་གྲངས་ལས་འདས་པ་བྱོན་པ་
རྣམས་གྱུང་འཕེལ་གཤུང་དུ་གྱུར་པ་ལས། ཁ་ཅིག་ནི་རིང་བསྐལ་སྤྱོད་མཉམ་
པོ་གཅིག་ལས་གཅིག་འཕེལ་བ་འཁོར་ལོ་ཅིབས་དུག་པ་ལྷེ་བ་ལྷ་བྱུང་དང་
བཅས་པ་ཤིན་ཏུ་ལེགས་ཤིང་ངོ་མཆར་བའི་རྣམ་པ་ཅན་ཡང་སྤྱད་ངོ་། །

དེ་ལྷ་བྱའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆོགས་གྱིས་མདོན་པར་མཐོ་བའི་སྤྲོ་མ་
དབུ་མ་པ་དང་ཐབས་ཅིག་³ཏུ་དགའ་བ་གདོང་དུ་བཞུགས་གྱི་རིང་ལའང་
ཁོང་ལ་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་གྱི་ཆོས་སྐྱོར་མང་དུ་གསན་ཅིང་། རྒྱ་
མ་དང་ཡི་དམ་ཐ་མི་དད་དུ་བྱས་པ་ལ་གསོལ་བ་དཔག་ཏུ་འདེབས་པ་དང་།

1 གསུངས་པར་ རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

2 ཐམས་ཅད་ལ་ ལྷ་འབྱུམ་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་མ།

3 ཐབས་གཅིག་ རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ཡི་དམ་གྱི་བསྟན་སྐྱབ་ལ་ཞིན་ཏུ་འགྲུས་པར་མཛད། བྱད་པར་ཐེ་རིན་པོ་
 ཆེ་འདི་ནི་ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ལེགས་པར་སྦྱངས་པའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་
 ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པའི་དབང་གིས་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་
 པ་ལ་ཐོས་བསམ་སྒྲུལ་པ་རི་སྟེན་ཅིག་མཛད་པ་ཐམས་ཅད་ལའང་། ཆེ་
 འདིའི་རྟེན་བཀྲར་དང་། སྟན་གྲགས་དང་། འཁོར་དང་། འབྲུ་འགོད་ལྷན་
 སྐྱུ་ཆོགས་པ་དང་། བདག་ཉིད་གཞན་ལས་བྱད་པར་འཕགས་པ་ཉིད་དུ་
 མཐོང་བར་གྱུར་ན་ཅི་མ་རུང་སྟུང་པ་སོགས་ཀྱི་ཀྱན་སྦྱང་གི་བྱི་ཅམ་ཡང་
 མ་འདྲེས་པར་གཅིག་ཏུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཆེད་དུ་དམིགས་པ་འབའ་
 ཞིག་གིས་སྤྲུགས་རང་དབང་མེད་པར་སྟོགས་པས། ཆོག་འགྲིག་འགྲིག་མོ་
 དང་། དོན་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་བཤད་པ་ལས་བྱད་དུ་ཐོན་ཐོན་མོ་དང་།
 མང་པོ་ཆོགས་པའི་དབུས་སུ་རང་གི་ལུགས་ནུམ་པར་བཞག་པ་ལ་གཞན་
 གྱིས་བཀལ་བར་མི་རྒྱས་ཞིང་། གཞན་གྱི་འདོད་པ་ཐབས་སྟུང་ཆོགས་ཀྱི་སྟོ་
 ནས་དགག་རྒྱས་པ་ཅམ་གྱིས་སྤྲུགས་ཆེམ་པ་དང་དེ་འབྲུ་བ་ཅམ་ཞིག་ལྷུང་
 མཛད་པའི་བྱི་ཅམ་ཡང་མི་མངའ་ཞིང་། དེ་བས་ན་བདག་ཉིད་རྒྱལ་ཞིང་པ་
 རོལ་སྟུང་དབབ་པར་བཞེད་པ་དང་། རང་ཉིད་མཁས་པར་སྒྲུལ་པའི་ར་རྒྱལ་
 གྱིས་དེ་ཉིད་གཞན་ལ་གྲགས་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ། འཆད་པའམ། ཚྱོད་
 པའམ། ཚུམ་པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག །དང་པོ་ཐོས་བསམ་གཙོ་བོར་ལྷུང་མཛད་
 པའི་ཐོག་མ་ནས་བཅས་ཉེ་དེང་སང་གི་བར་གང་གི་སྐབས་སུ་འདྲུས་
 འདིའི་ཆེ། ཚུལ་འདི་ལྟར་མཛད་དོ། ། ཞེས་གཟུ་བོར་གནས་པ་སྤྲུལ་གྱང་
 ལན་ཅིག་¹ གྲང་བྱང་བོར་སྤྱང་བའི་སྐབས་མི་རྟེན་པ་འདི་ནི། ཆོས་ལ་སྟོ་

༡ ལན་གཅིག་ རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ཁ་ཕྱད་ཟད་ཅིག་ཕྱོགས་པ་ཡན་ཆད་སྤྱི་བསམས་ཀྱང་། གཞུ་བོའི་སྒྲོས་
བསམས་ན་ནི། རང་དབང་མེད་པ་ཉིད་དུ་དད་པ་ལྷག་པར་སྦྱེད་པའི་སྦྱེས་
བྱ་དཔ་པའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་བ་ཡིན་ནོ།།

དེའི་ཕྱིར་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་དོན་རྣམ་པར་
གཏན་ལ་འབེབས་པ་ན་འང་། ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་བསྟོན་པའི་
ལམ་གོང་འོག་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དང་། ཤིང་རྩ་ཆེན་
པོ་རྣམས་ཀྱི་ལྷགས་ཇི་ལྟ་བུ་བཞེན་དུ་རྟེན་པ་ཞིག་ཇི་ལྟར་བྱས་ན་འོང་
ཞིག་གྱུ་སྤྱི་བུ་འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་སྤྱགས་ལ་གཅགས་པས་¹དཔྱོད་པར་
མཛད་ཅིང་། དེ་ཡང་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྱང་བའི་རིགས་
མཆོག་དུ་གྱུར་པས། གཞན་ཀྱི་ཆོག་ཙམ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་པར་དཔྱོད་
པ། ལུང་ཙམ་སྤྱབས་སུ་གྱུར་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་ཚུལ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་མི་
མངའ་བས། འདི་སྤྱི་བུ་རྒྱལ་བས་གསུང་རབ་འགྲེལ་བའི་མཆོག་དུ་
ལུང་བསྟན་པའི་ཤིང་རྩའི་སྒོལ་འབྱེད་ཆེན་པོ་དག་གིས་བསྟན་པའི་རིགས་
པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་བྱང་དེས་ཚུལ་བཞེན་དུ་སྤྱེ་བའི་
དེས་དོན་ཀྱི་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ཤིན་དུ་སྤྱ་བའི་རིགས་པས་རྣམ་པར་
དཔྱོད་ཀྱང་མཐའ་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་རྟེན་པ་ཞིག །སྦྱེས་བྱ་
སྒྲོམ་པས་གདུངས་པ་བརྟུང་བ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ལྟ་བུའི་སྤྱགས་ཀྱིས། ཚུལ་
འདིས་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ཆོལ་བ་འབའ་ཞིག་ལྟར་མཛད་དོ།། དེ་ཡང་རྗེ་
ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། ད་ལྟ་བོད་ན་ཤེས་རབ་གོ་བ་བཟང་བའི་མཐར་སྤྱག་དུ་
བརྟེན་པ་འདི་ཆོ་ལྟར། གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་བསྟན་

བཅོས་པལ་ཆེར་ལ། བལྟས་པ་ཙམ་ནས་འདིའི་དོན་འདིར་འབྲུག་སྐྱུ་པ་
འབད་མེད་དུ་ལམ་ལམ་འཆར་བ། དེ་གཞན་ལ་བསྟན་ན་གོ་བ་ཆེན་པོ་སྒོ་
ཡུལ་དུ་བདེ་སང་སང་བ་འཆར་ཐུབ་པ་ཞིག་ར་ལ་སྤྲོ་མོ་ནས་ཡོད་དེ། དེ་
འདྲ་ལ་ཡིད་བརྟན་བཅང་མི་རུང་།¹ རིགས་པ་སྤྲོ་མོས་ལེགས་པར་དབྱེད་
པ་ན། དང་པོར་ཡིན་ཡིན་འདྲ་བའི་གོ་བ་རྣམས་ཀྱང་པལ་ཆེར་
ཞིག་འགོ་བ་ཀ་མང་།² དེས་ན་རིགས་པ་ནུས་པར་དག་པ་སྤྲོ་མོ་ཞིག་གིས་
ལེགས་པར་དབྱེད་པའི་དབྱེད་པ་མ་རྒྱུགས་བར་དུ་དོན་དེར་ཁ་ཆོན་བཅད་
ཀྱང་ཤུག་ཤོབ་དུ་འགོ་བ་ཡིན། ཞེས་གསུང་ངོ་།³

དེ་ཡང་དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་༡༩་ལྷེལ་༡༣༤༥དབྱང་ལོ་༣༦༩་པ་གྲགས་ཀྱན་ཁི་
ལོ་༡)འཕགས་པ་སྐུ་སྐྱབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་པའི་ལྟ་བ་
དང་། གསང་བ་འདུས་པའི་ལམ་རིམ་པ་ལྟ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྐུ་ལུས་
འདི་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དགའ་བ་དང་། རྟོགས་ན་དོན་ཆེ་ཞིང་། མ་རྟོགས་ན་
ནི་ལོག་པར་ལྷུང་བའི་གཡང་སའང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ལ། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྐྱོམ་པ་
དང་། སྤྲགས་སྒྲ་མེད་ཀྱི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོལ་བ་སོགས་
ཆོག་ཙམ་དུ་འགྱུར་བར་དགོངས་ཏེ། འདི་དག་མགོན་པོ་སྐུ་སྐྱབ་ཡབ་
སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཞིན་འབྲུལ་མེད་དུ་སྟོན་པའི་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་
རྒྱ་པོད་བལ་གསུམ། དབྱས་གཙང་ཁམས་གསུམ་སོགས་གང་ན་ཡོད་
ཀྱང་དེའི་ཁུངས་ཤིག་རྣེད་ན་ནི། དེ་ཆོལ་བའི་ཕྱིར་དུ་ལུས་སྟོག་ཐེད་

༡ ཡིད་བརྟན་བཅང་མི་རུང་། སྐུ་འབྲུམ་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ཡིད་བརྟན་བཅང་མི་རུང་། དབྱས་དཔར་།

༢ ཀ་མེད། སྐུ་འབྲུམ་དཔར་མ།

༣ གསུངས་སོ།། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ལ་ཐོར་ནས་དགའ་བ་ཅི་བྱང་ཡང་དང་དུ་སྒྲངས་ཏེ་ད་ལྟ་ཉིད་དུའང་འཁོ་
 དགོས་དགོངས་པ་སྤྱིར་ནས་ལྷགས་བྲག་པོ་དེའི་ཆེ་ཡོད་དོ། ཞེས་ཟེ་ཉིད་
 གསུང་ངོ་།¹ དེའི་ཕྱིར་ན། དེའི་དུས་སྤྱིའང་སྒྲ་མ་དབྱ་མ་བ་ལ་ལོ་རྒྱུ་བ་
 བཅོལ་ནས། ཟླ་བཅུ་ལྔ་མ་པའི་དབྱངས་ལ་དབྱ་མའི་ལྟ་བ་དང་། སྐྱུག་
 མཚན་ཉིད་ཀྱི་བྱང་པར། སྐྱུག་སྒྲ་མེད་ཀྱི་ལམ་གྱི་གནད་ཆེ་ཤོས་རྣམས་
 དང་། རིམ་པ་ལྟའི་གོ་རིམ། གྲངས་ངེས་སོགས་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་གི་ཏི་
 བ་དང་། དོགས་པ་ཆོད་པའི་ཆེད་དུ་བཀྲལ་ཞིང་བརྟག་པའི་སྒོ་ནས་འདྲི་
 བ་ལ་སོགས་པ་འབའ་ཞིག་གཙོ་བོར་མཛད་དོ། དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་༡་རྒྱ་སྤེལ་
 ༡༣༤༡དབྱང་ལོ་༣༦)ཟླ་འདྲིའི་ཐུགས་ཡུལ་ན་ཡང་ཁས་ལེན་ཅིའང་མེད་ཅིང་
 གང་ཡང་རང་ལུགས་ལ་བཞག་ས་མེད་པར་གཞན་ངོ་འབའ་ཞིག་ལ་སྤྱེལ་
 བའི་དབྱ་མའི་ལྟ་བ་དེ་ཅུང་ཐུགས་ལ་བདེ་བར་ཡོད་པས། བདག་གི་དབྱ་
 མའི་ལྟ་བ་འདི་ཐལ་རང་གང་གི་ལྟ་བ་ཡིན་ཞུས་པས། གང་གི་འང་མིན།
 ཞེས་གསུང་ཞིང་། གཞན་ཡང་གསུང་རབ་ཀྱི་གནད་དང་། དབྱང་བ་མཛད་
 པའི་སྒོ་བསྟན་པ་ལ་ཆོད་མེད་དོ། དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་༡་རྒྱ་སྤེལ་༡༣༤༡དབྱང་ལོ་
 ༣༦)གཞན་ཡང་ཟླ་བཅུ་གྱི་ཞལ་ནས། ད་ཕྱིན་ཆད། སྒྲ་མ་དང་ཡི་དམ་ཐ་མི་
 དད་དུ་བྱས་པ་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་པ། སྐར་བསགས་ཀྱི་སྤྲིག་ལྟར་སྤྱོད་
 ཞིང་ཆོགས་རྒྱ་ཆེན་པོ་གོང་ནས་གོང་དུ་སྤེལ་བའི་བསག་སྤྱང་ལ་འབད་པ།
 བེང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་མདོ་རྒྱུད་དགོངས་འབྲེལ་
 དང་བཅས་པའི་དོན་ལ་ཞིབ་དུ་དཔྱོད་པ་གསུམ་སུམ་སྤྲིལ་དུ་གྱིས་ལ་རྒྱན་

༡ གསུངས་སོ། སྒྲ་བྲང་དཔར་མ།

མ་ཆད་པར་ཉམས་སུ་ཡོང་དང་།¹ རིང་པོ་མི་ཐོགས་པར་ལྟ་བའི་གནད་
མཐར་ཐུག་པ་དང་། མདོ་རྒྱད་ཀྱི་དོན་མཐའ་དག་ལ་མི་འབྲུལ་བའི་རེས་པ་
རྟེན་པར་འགྱུར། ད་ལྟ་ནས་བཤད་པ་བྱས་ཀྱང་པན་འདོགས་ལྟར་སྤང་ལས་
མི་ཡོང་བས། རེ་ཞིག་བྱ་བལ་བྱས། དཔེན་པ་བསྟེན་ནས་སྐྱབ་པ་སྟོང་པོར་
གྱིས་ཤིག །ཅེས་བསྐྱལ་བར་མཛད་དོ། དེ་ལྟར་བསྐྱལ་བ་དང་། རྗེ་ཉིད་
གྱིས་ཀྱང་ཚུལ་དེ་ལོགས་པར་དགོངས་ནས་བྱ་བལ་མཛད་ཅིང་། དཔེན་པ་
བསྟེན་ནས་སྐྱབ་པ་སྟོང་པོར་མཛད་པ་ལ་ཐུགས་ཐག་བཅད་དོ།

འདིར་སྤྲུལ་པ། རིག་སྤྲུལ་འཆང་གི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ཆེ།
ནམ་དག་དབང་བཞིའི་རྒྱབས་འབྲེང་ཆེར་གཡོ་ཞིང་། རིམ་གཉིས་དབྱ་
བའི་འཇུག་དཀར་རོལ་པ་ཅན། དངོས་བྱུང་རིན་ཆེན་གྱེ་བའི་གཉེར་གྱུར་
ཏེ། བདག་དོན་ལ་ཆགས་རབ་དཀར་དགེ་བའི་གཤེད། སྟེང་པའི་ལྟ་མིན་
སྟོང་རྗེའི་ལྟ་བར་ནི། ཉིད་གྱིས་ཁྱེ་མཛད་ཁྱོད་ཐུགས་བྱང་སྟོང་ཆེས། མ་
ལུས་ནམ་དཔྱོད་ཡངས་པའི་ཞལ་དུ་བྱངས། མང་དུ་ཐོས་པའི་འདེན་གྱེད་
སྟོང་ལྡན་ཞིང་། རྒྱ་གསལ་འཆི་མེད་ཆོགས་ཀྱི་རལ་པའི་རྒྱ། ཐེག་
མཆོག་བདུད་རྩིའི་དཔལ་ལ་དབང་སྐྱར་བ། ཐུབ་བསྟན་ཡོངས་འདུའི་
བདག་པོ་རྒྱལ་གྱུར་ཅིག །ཅེས་བྱ་བ་ནི། རྗེ་བཙུན་སྤྲེལ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་
པོའི་ནམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་འབྲུག་
རོགས་ཞེས་བྱ་བ་ལས། གཙོ་བོར་སྤྲུལ་གྱི་ཐེག་པ་ལས་བརྒྱམས་པའི་
མང་དུ་ཐོས་པ་ཡོངས་སུ་བཅའ་བའི་རིམ་པར་གྱེ་བ་སྟེ་བཞི་པའོ། །

༡ ཡོངས་དང་། ལྟ་འབྲུལ་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

དེ་ནས་ཁྲ་མ་དབུ་མ་པ་དེ་ཁའི་སྟོན་(རབ་བྱུང་མཆུ་སྤེལ་༡༣༤༣དགུང་
ལོ་༣༤ལྷ་བ་གཤམ་རྒྱན་ཁི་ལོ་^༡)མདོ་ཁམས་ལ་འབྱོན་པར་ཆས། རྗེའི་ཞལ་སྤྱི་
ནས་ཀྱང་ལྷ་སར་སྤེལ་མ་ལ་བྱོན། དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀས་གསོལ་བ་བྲག་
ཏུ་བཏབ། ལྷ་སའི་སློ་ཁང་སྤེང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། ཁྲ་མ་དབུ་མ་པ་ལ་
རྗེ་འདིས་དཔལ་གསུང་བ་འདུས་བ་མི་བསྐྱོད་པའི་དབང་བཞི་རྩོགས་པར་
གནང་། དེ་ནས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་པས་སྐྱུར་མོ་ལུང་དུ་ཕེབས། སྟོན་གཞུག་¹
(རབ་བྱུང་མཆུ་སྤེལ་༡༣༤༣དགུང་ལོ་༣༤)དེ་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དགུན་ལ་ཉེ་
བ་སྤྱི་ལོ་ཁྲ་བ་བརྩ་བ་ལ་བབ་པ། དགུང་ལོ་སྤུ་མ་ཅུ་ཅ་བྲུག་པ་(རབ་བྱུང་
མཆུ་སྤེལ་༡༣༤༣)ལ་སྐྱུར་མོ་ལུང་ནས་བྲག་བཏེག། སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་
འཇམ་དཀར་བ་ཞེས་གཤམ་པ་དཔལ་ལྷན་བཟང་པོ་བ་དང་། རྩོགས་ལྷན་
བྱང་མེང་བ། གནས་བརྟན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་པ། གནས་བརྟན་བཟང་
སྐྱུར་བ་སྤེ་དབུས་པ་བཞི།² ཁྲ་མ་རྩོགས་ལྷན་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཆོ་བ།

༡ སྟོན་མཇུག་ སྐུ་འབྱམ་དཔར་མ། ཁྲ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་།

༢ དབུས་པ་བཞི། ༡སློབ་དཔོན་འཇམ་དཀར་བ་དཔལ་ལྷན་བཟང་པོ། འདུལ་འཛིན་འཇམ་དཀར་
བ། དགེ་སློང་འཇམ་དཀར་བ། ཁྲ་མ་འཇམ་དཀར་བ། དཔུ་དགའི་གསུང་འབྱམ་ནང་དཔལ་ལྷན་
གཤམ་པ་དང་། ཁྲ་བྱང་གི་གདན་རབས་ནང་འཇམ་དཔལ་ཆོས་བཟང་ཞེས་ཟེས། དང་མོག་སྐྱུར་
མོ་ལུང་གི་དགེ་བཤེས་ཤིག་ཡིན་པ་དགའ་ལྷན་མ་བཏབ་གོང་ཅམ་དུ་འདས། གསུང་ཆོས་དགེ་
སློང་གི་བསྐབ་བྱ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་སྟེ། སྐུ་ཐེང་ནི་དེ་མོ་སྤུལ་སྐུ་ན་རིམ་ཡིན། ༢རྩོགས་ལྷན་བྱང་
མེམས་པ། འགའ་རེས་བྱང་རྒྱལ་མེང་གི་ཞེས་ཟེས་ཏེ། དེ་ལྷ་རྟ་བྱང་མེང་པ་ཡིན་དགོས།
༣གནས་བརྟན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན། (༡༣༤༤-༡༤༣༥) དགའ་ལྷན་དུ་ཤར་ཅིའི་གདན་
རབས་དང་པོ་དང་། གཟིམ་ཁང་ཤར་དུ་བཞུགས་པས་ན་ཤར་པ་ཐོགས། དེ་སྟོན་གྱི་རེའམ་གེ་
རེ་དགའ་བཞི་བ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་ཟེས། འབྲངས་ཡུལ་སྟོད་ལུང་དང་རྩ་བུར་གྱི་རེ་ཡིན་ཟེས་
བ་གཉིས་སྤྱང་བ་ནི་ཆབ་སྤིད་གྱི་འཕོ་འགྱུར་ལས་ཡུལ་མིང་གི་བྲག་ཁོངས་སོ་སོར་བྱུང་བ་ལས་

དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་གྲགས། དགེ་བཤེས་འཇམ་དཔལ་བཟ་ཤིས། དགེ་
བཤེས་དཔལ་སྐྱོང་ལྷོ་མདོ་སྐྱོང་པ་བཞི་¹དང་བཅས་པ་བྲག་ཕྱིར་ཁྲིད། དེ་
གོང་ནས། གཞིས་ཀ་སྤུ་རྫོང་བས་²ཞབས་ཏྲིག་ལེགས་པོ་མཛད་ཀྱིན་

དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་སྟེ། རྒྱལ་སྐད་ཐར་ཐོང་སྐྱོང་བ། མལ་ཐོར་འཁྱུངས། བཀའ་དགེ་བྱུང་
འབྲེལ་ཉམས་བཞེས་གནང་། འོལ་ཁ་ཉི་མ་སྤྱིང་བཏབ་པ་དང་རྫོང་ཕྱིའི་གདན་ས་པའང་མཛད།
བེ་མེར་ལས། ཉི་མ་སྤྱིང་འདེབས་པ་པོ་བྱང་རྒྱུ་མེར་གེ་ཡིན་པ་དང་། གདན་རབས་གསུམ་པ་
རྒྱལ་སྐད་ཐར་ཐོང་སྐྱོང་པ་ཐེར་ཏེ་དབྱེད།

༡ མདོ་སྐྱོང་པ་བཞི། ༡ཏྲིགས་ལྷན་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ། (༡༣༥༤-༡༣༩༡) མདོ་སྐྱོང་ཙོང་ཁའི་
ཡུལ་དུ་ཐོང་གི་ནང་ཚན་ཟེ་ནའི་རུས་སུ་འཁྱུངས། དགེ་ལྷན་དཔེན་ས་སྤྱན་རྒྱུད་ཀྱི་འབྱུང་
ཁུངས་ཡིན། རྫོང་ཁ་པའི་ནུས་ཐར་ཡང་བཅུམས། སྤྱ་སྤྱེང་ནི་རྒྱལ་སྐད་ཤེས་པའི་མ་ཐེ་
ཡིན། ༢དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་གྲགས། མདོ་སྐྱོང་དུ་འཁྱུངས། རྫོང་མདའ་པ་ལ་བྱང་པེས་དང་
དབུ་མེམས་སྐྱོར་བཀའ་འདྲི་བྱ་མཐན་དེ་ཡིན་ནམ་སྟེ། དེས་ལན་དེ་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་འབྲུམ་ན་
བཞུགས། ༣དགེ་བཤེས་འཇམ་དཔལ་བཟ་ཤིས། རྫོང་གཉིས་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་མ་མཐོང་། རྒྱལ་ཐར་འདིར་ཡང་། དང་པོ་རྒྱ་ཆེན་ཐོས་པ་མང་དུ་བཅོལ་བ་དང་འབྲེལ་
ནས་སྐྱོ་མ་ཁག་གཙོ་པོར་བྱས་ཏེ་སྐྱོབ་མ་འགའ་བྱུང་ལས་མི་གསལ་བ་ལྟར། མཆན་ཡང་གཙོ་
པོར་སྐྱོ་མ་ཁག་ལ་བཏབ་ཡོད། རྫོང་དངོས་སྐྱོབ་བྱུང་དུ་འབགས་པ་བྱེད་ལྷག་ཉིས་བརྒྱ་ཞེས་
གྲགས་པ་ནུས་དཀྱུས་གཅིག་ཏུ་མཆན་འདེབས་བྱུབ་ན་སྟེས་ཡང་ཞིབ་འཆོལ་བྱེད་ལོང་མ་
བྱུང་བས་དགོངས་སེལ་ཞུའོ།

༢ གཞིས་ཀ་སྤུ་རྫོང་། རྫོང་ཁ་པས། ཤུའི་རྒྱལ་པོའི་པོ་བྱང་ལྷ་ས་ཡི། ཉེ་འཁོར་གནས་སུ་
སྐྱུར་པའི་ས་ཡི་ཆ། སུན་ཆོགས་དཔལ་གྱི་དགེ་མཆན་རབ་འཛིན་པ། བཟ་ཤིས་རྒྱ་པོ་དལ་
གྱིས་འབབ་པའི་རྒྱལ་ས། ཡིད་འཛིན་སྤྱེད་ཆལ་སྤེང་བས་བསྐྱོར་བ་ལ། ས་ཡི་ཐེག་ལེར་
གནས་པའི་གཞིས་ཀ་ནི། སྤུ་ཞེས་བྱར་བདེ་ཆུག་ཉིད་དུ་བྱུབ། ཅས་སྤུ་རྫོང་དཔོན་གྱིས་
གསུང་རབ་གསེར་གྱིས་བཞེངས་པའི་དཀར་ཆག་ཏུ་སྤུལ་བ་ལྟར། ལྷ་ས་དང་ཐག་མི་རིང་བ་
དེང་སང་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་སྤྱིང་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། སྤུ་རྫོང་པའམ་སྤུ་རྫོང་དཔོན་
ཀྱི་མི་རྒྱུད་ནི། ཐོག་མར་ཆེན་པོ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ཞེས་པ་སི་ཏུ་བྱང་རྒྱལ་རྒྱལ་མཆན་སྐབས་
པག་ཤུའི་སྐོན་པོ་ཆེ་པོས་ཡིན། ས་སྤུ་ལ་དཔག་བྱངས་སྐབས་པག་ཤུའི་སྐོན་ཆེ་རྒྱུང་ཆང་མ་
ཆེན་པོ་རིན་བཟང་ལ་བྲག་འཆོལ་དུ་བཞུགས་ནས་སི་ཏུའི་དཔོན་ཆ་ཏུ་བསྐྱོས། ས་སྤུའི་དཔོན་

ཡོད་ཅིང་། དེ་དུས་ཀྱང་ཁོང་གི་ཞབས་ཏོག་བསྐྱབས་ཏེ། དཔོན་སློབ་དགུས་
གཞུང་གོ་མཛད་ནས་བྱ་བུ་ལ་བྱོན། འོ་ལ་ཁར་ཕེབས། དེའི་དགུན་(རབ་
བྱུང་མཆུ་སྤེལ་) ༡༣༩༥དགུང་ལོ་ ༣༩)དབྱིད་(རབ་བྱུང་མཆུ་བྱ་) ༣༩༥དགུང་ལོ་ ༣༡ལྔ་
པ་གཤམས་རྒྱན་ཁི་ལོ་(༩)རྣམས་འོ་ལ་ཁ་ཆོས་ལུང་¹དུ་བཞུགས་ཤིང་། དེ་ནས་

ཆེན་འཛིན་བསྐྱུང་གིས་ཁྲིམས་ར་ཉི་མ་ ༡༣ བསྐྱུར་ནས་མི་ ༥༠༠ ཙམ་ཁྲིམས་ལ་སྤྱར་ཞིང་ནག་
ཅན་ཆོན་ཆེར་བསད། མི་ ༩༠ ལྷག་གི་མིག་བྱུང་། ས་སྤྱིའི་ནོར་སྒྲ་ཁྱད་འཕགས་རྣམས་དབུས་
སུ་དངས། སྐམ་པོ་གོང་དུ་ཤེར་གཞིས་བརྟེན་པ་དང་ཤེར་བྱ་བཅུགས། མནའ་མ་གསུམ་ལ་
སྤས་མང་དུ་བྱུང་བ་ལས། དཔལ་ལྷན་ཆོས་སྦྱོང་བསམ་འགྲུབ་ཅེའི་རྫོང་དཔོན་དང་། ཡུང་ཆེན་
དཔོན་གཤམས་པ་སྤེལ་རྫོང་དཔོན་བྱས། འདི་དག་ཤུགས་ཆེ་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཤུག་རིས་ཀྱང་ཆེ་སྟེ།
དེའི་སྐབས་ནས་སྤེལ་རྫོང་དཔོན་ནམ་སྤེ་བ་སྤེལ་བ་ཟེར་ན་ཁོང་ཆོང་གི་ཁྲིམ་རྒྱུད་ལ་གོ། དེ་
རྗེས་ཡུང་ཆེན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་དང་། ཡུང་ཆེན་ནམ་མཁའ་དཔལ་འབྱོར། ཡུང་ཆེན་གཤམས་པ་
དཔལ་བཟང་། ཡུང་ཆེན་དཔལ་འབྱོར་རྒྱལ་པོ། ཡུང་ཆེན་དག་དབང་བསོད་ནམས་རྒྱན་པོ་བཙས་
སྤེལ་རྫོང་དཔོན་ན་རིམ་གྱིས་དགེ་ལྷན་པའི་རྒྱུན་བདག་བྱས། མངའ་ཐང་དར་སྐབས་དབུས་འབྲི་
གྲང་རྫོང་ནམ་མཁུ། གཅང་ཁ་རག་རྫོང་ཤུག་པ་ཡན། རྫོ་ཡར་ལུང་ཁ་འབྲུག་ཚུན་དང་། ཡུང་སྐྱ་ཐག་
འཐེན་ཆོད་ཀྱི་དཔོན་ཡིན་ཟེར། མཐར་དག་དབང་བསོད་ནམས་རྒྱན་པའི་སྐབས་ ༡༩༩༥ ལོར་
རིན་སྤངས་དོན་ཡོད་རྫོང་རྫོང་དམག་གིས་རྩ་གཏོར་བཏང་།

༡ འོ་ལ་ཁ་ཆོས་ལུང་། ཆོས་ལུང་དགོན་ནི་རྫོང་ཁ་བའི་ཞལ་བཀོད་ལྷར་འོ་ལ་ཁ་རྫོང་དཔོན་བཟ་
ཤིས་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་དུས་རབས་ ༡༥ བར་བཏབ། འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བའི་ཐེན་གྱིས་མཛད་ས་དེ་
ཡིན་ནམ་སྟུམ། དེང་སངས་རྒྱལ་ཐངས་རི་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

བཟུང་སྟེ་འོལ་ཁ་བ་¹ཡབ་སྲས་ནུམ་ས་ཀྱིས་²དད་པ་ཆེན་པོས་སྦྱིན་བདག་
མཛད་དེ་ཞབས་ཏོག་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་བསྐྱབས། དེར་བཞུགས་ཀྱི་
རིང་ལ་ཡང་། ཐོག་མར་བསག་སྤྱང་གནད་ཆེ་བར་དགོངས་ཏེ་དཔོན་སློབ་
ཐམས་ཅད་ཀྱིས་སྟོབས་བཞི་ཆང་བའི་བསག་སྤྱང་ལ་ཤིན་ཏུ་འབྲུས་པར་
མཛད། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་རང་གིས་ཀྱང་། ལྷུང་བཤགས་བརྒྱ་ཕྱག་དང་བཅས་
པ་དང་། ཕྱག་སོར་ཀྱི་ཅེ་མོ་ནུམ་ས་སེར་ཁར་སོང་གི་བར་དུ་མཆུལ་འབྲུལ་
བ་སོགས་ལ་དབག་པར་དཀའ་བའི་བརྩོན་པ་བྲག་པོ་མཛད་ཅིང་། དགེ་
བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ལུང་པ་ཆེན་པོའི་³གསུང་ལས། མདོ་སངས་རྒྱས་
པལ་པོ་ཆེ་འདི་མ་འགྲུར་ན། བོད་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ནུམ་ས་སྟོད་པ་

༡ འོལ་ཁ་བ། བྱང་ཆེན་བག་ཤིས་རྒྱལ་མཆོན་ལ་སྟེ་གདོང་གོང་མ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱིས་
འོལ་ཁ་རྫོང་དཔོན་ཀྱི་ལས་ཀ་གནད་བས་སྟེ་པ་འོལ་ཁ་བ་ཟེར། འཁོར་དག་པ་རྣམ་བརྒྱད་ལས་ཆོས་
རྗེ་བཟང་སྟོང་པས་ཉི་མ་སྤྱིང་གི་དགོན་པ་འདེབས་པའི་སྦྱིན་བདག་བྱས། ལྱིས་རབ་ཏུ་བྱང་ནས་འོལ་
ཁ་དགེ་སྟོང་ཆེན་པོར་འབོད། སྟེ་པ་འོལ་ཁ་བའི་མི་རྒྱུད་ནོར་བཟང་བ། རྒྱ་མཆོ་བ། མཁན་ཆེན་བ།
དོན་ཡོད་རྣམ་རྒྱལ་རྟོ་རྟེ། འདིས་མཁས་གྲུབ་ནོར་བཟང་རྒྱ་མཆོ་དང་། ཐམས་ཅད་མཆོད་པ་དགེ་
འདུན་རྒྱ་མཆོ་ལ་གུས་མཆོད་ལྷུང་སྤངས། ཆོས་འཁོར་རྒྱལ་ཀྱི་སྦྱིན་བདག་གཙོ་པོ་ཡིན། སྟེར་འོལ་
ཁ་བའམ་སྟེ་པ་འོལ་ཁ་བ་ཟེར་ན་འོལ་ཁ་རྫོང་དཔོན་ན་རིམ་ལ་གོ་བ་ལས་མི་གཅིག་རང་ལ་གོ་བ་
མིན། འོན་ཀྱང་འདིར་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་བྱང་ཆེན་བག་ཤིས་རྒྱལ་མཆོན་ལ་གོ་དགོས།

༢ རྣམས་ཀྱི་ སྟེ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༣ དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་ལུང་པ་ཆེན་པོ། (11thc) མཆོན་པོ་མ་སྟོན་པའི་འབྲུང་གནས་ཟེར།
གཉལ་ཆོས་སྟོན་པོ་བོར་འཁྲུངས། རྟོག་ལོ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་སྟོབ་མ་དང་། ཆ་བ་ཆོས་སེང་སོགས་
ཀྱི་སྒྲ་མ་ཡིན། ཉི་ཁྱའི་རྣམ་བཤད་དང་རྟོ་པོའི་གཞུང་མང་པོ་ལ་ཁྱེད་མཛད། ལོ་རྩ་བ་སྟོན་
ཤེས་རབ་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡང་སྤང། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ནི་རྟོག་ལོ་རྩ་བའི་བསྐྱར་རིམ་དང་གྲོ་ལུང་
པའི་བསྐྱར་རིམ་ཆེན་མོ་གཉིས་གཞི་བྱས་པར་གྲགས། རྣམ་ཐར་འདིར་ཡང་གསལ་མོད། ལམ་
རིམ་གསོལ་འདེབས་སུ་སྒྲ་མ་དེ་གཉིས་ཀྱི་མཆོན་མི་གསལ་དོན་དབྱེད་དགོས།

ལ་སྟོབ་ཚུལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་དམ། ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་དུ། སངས་རྒྱལ་པལ་པོ་
 ཆེ་ལ་སོགས་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོད་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་རྣམས་སྟོན་
 པའི་མདོ་སྡེ་རྣམས་ལ་གཟིགས་ཏོག་ཞིབ་པར་མཛད་དེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
 རིགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཡོངས་སུ་རྒྱས་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་མཛད་དུ་བྱུང་བ།
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྟོང་སྟོབས་དཔག་པར་དཀའ་བས། རྒྱལ་སྤྲུལ་གྱི་
 སྟོད་པ་རྒྱབས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་རྣམ་པ་མཐའ་ཡས་པ་རྣམས་ལ་སྤར་གྱི་བྱང་
 ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱབས་ཤིང་། ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་
 པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པ་¹དང་། སྟོབ་
 པར་འགྱུར་བའི་ཚུལ་མདོ་སྡེ་ལས་མཐའ་ཡས་པ་གསུངས་པ་དེ་རྣམས་
 ལ། བདག་ཉིད་ཀྱང་ད་ལྟ་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་ལ་འཇུག་པ་ལ་ཞུམ་པ་
 གཏན་མི་སྦྱེ་ཞིང་། སྟོ་དཀའ་ཤུགས་དག་པོས་འཇུག་པར་བྱ་བའི་ཆེད་དུ།
 མདོ་སྡེ་ནས་འབྱུང་བའི་རྒྱལ་སྤྲུལ་གྱི་སྟོང་སྟོབས་དང་སྟོད་པ་གང་རྒྱབས་
 ཆེ་ཆེ་རྣམས་ལ་རེ་རེ་ནས་དམིགས་ཤུག་གིན་²ཐུགས་སྟོང་བའི་དམིགས་
 རྣམ་ནར་མར་བསྟེན་པས། དང་པོ་ཞིག་ཅུང་དཀའ་ཅམ་བྱུང་ཡང་། དེས་
 ལེགས་པར་གོམས་ནས་འབད་ཚོལ་མི་དགོས་པར་རང་ཤུགས་ཀྱིས་རྒྱལ་
 སྤྲུལ་གྱི་སྟོང་སྟོབས་དང་སྟོད་པ་མཛད་དུ་བྱུང་བ་ཇི་འདྲ་བའི་དཔག་དཀའ་
 པ་ཞིག་ལའང་ཞུམ་པ་ནམ་ཡང་མི་སྦྱེ་ཞིང་། སྟོ་དཀའ་ཤུགས་དག་པོ་ངང་
 གིས་³འཇུག་པ་ཞིག་བྱུང་ཞེས་ཇི་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ལས་ཐོས་ཏེ། གསུང་འདི་
 ཅམ་ཡང་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་སྟོབ་པར་འདོད་པའི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་མཛད་

༡ སྟོབ་པ་ དབུས་དཔལ།

༢ ཐུག་གི་ སྟུ་འབྱུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔལ།

༣ ངང་གི་ སྟུ་འབྱུམ་དཔར་མ།

དུ་བྱུང་བའི་གདམས་ངག་དང་། ཟློ་ཆེན་དག་གིས་ཀྱང་དཔག་པར་དགའ་
བའི་རྣམ་པར་ཐར་བའོ།།

དེའི་དབྱུང་(རབ་བྱུང་མཆུ་བྱ་) ༣༩ ནདགྲུང་ལོ་ ༣༡ ལྷ་པ་གྲགས་གྱུན་གྱི་ལོ་(༧)ཇིང་དེའི་རྩོ་
 ལོ་བྱམས་པ་མཛམ།² མཆོད་པ་དང་སྒོན་ལམ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་མང་དུ་མཛད།
 དེ་ནས་དགྲུག་(རབ་བྱུང་མཆུ་བྱ་) ༣༩ ནདགྲུང་ལོ་ ༣༡) དྲགས་པོ་³སྒྲུབ་ལུང་གྱ་
 སོག་ལུང་⁴ཕྱོན། སྲགས་དམ་ཤིན་དུ་འཕེལ་ཞིང་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱང་པར་
 བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་པ་མང་དུ་བརྟེས། དེ་ནས་བརྒྱུད་ཆེ། ད་བར་དུ་དོ་རྩེ་
 འཛིགས་བྱེད་བརྩ་གསུམ་མའི་བདག་འབྱུག་ནམ་ཡང་མ་ཆག་པར་མཛད་

3 རྩེད་ཤི། མཛད་ཆེན་པལ་ལས་རྩེད་ཕྱི་བྱམས་པ་ཞིག་གསོ་མཛད་པའི་གནས་ཡིན། རྩེད་ཕྱི་དགའ་ལྟན་
བྱམས་པ་སྤྱིར་ནི་གར་མི་ཡོན་ཏན་གཡུང་བྱུང་གིས་རྩས་རབས་༡༡ པར་བཏབ་པ་དང་། རྩེ་གྱུ་
ལའི་འཕྲོ་མཐུད་ནང་རྩེད་ཕྱི་དགོན་འདི་རྩོ་པོ་རྩེ་མ་བྱོན་སྟོན་ནས་བཞེངས་ཟེར། ལི་ཡུལ་རྒྱལ་
པོས་བཞེངས་པའི་བྱམས་སྐུ་འདི་ཐུ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱིས་གར་མི་ལ་གནང་བ་
དང་། བྱམས་སྐུ་དེས་རྩེད་མ་གྱིའི་ཕྱི་ཅམ་ཞིག་བཞེངས་ཞེས་ལུང་བསྟན་པས་རྩེད་ཕྱི་ཐོགས་
པར་ལེ་སེར་ལས་བཀད། རྩེ་ཅོང་ཁ་བས། བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་རྩེ་སྐྱེ་པའི་སྟོན་ལས་ཞིང་མཆོག་
སྟོ་འབྲེད་ཀྱང་འདིར་མཛད། དེར་སངས་ལྷོ་ཁ་ཟངས་འི་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༡ བྱམས་བ་ལ་མཛུལ། ཟླ་བྱང་དཔར་མ།

དུགས་པོ། རྒྱལ་ཐུབ་ཀྱི་སྐབས་སུ། ལུང་དུགས་ཀྱི་བྱ་བ་ཞིག་། རྗེ་དུགས་རྒྱལ་ཀྱི་སྐོག་ཟེ། མོན་
པོ་མོ་གྲུ་དང་མོག་རྩལ་གཞིས། ཞེས་པ་དེ་ཡིན། རོང་བཅན་པོའི་སྐབས་ལ་ལོ་དུའི་རྩོད་ཟླ་ ༡༠ པམ་
གཅིག་ཡིན། དེ་དང་པལ་ཆེ་བ་ལྟོ་ཁ་ཁྱེད་དང་གོང་པོ་ལྟོ་ཁྱེད་ཆོང་ཁོངས་སུ་གཏོགས།

[illegible]

དོ་ཞེས་གསུང་ངོ་།¹ དེ་ཕྱིད་(རབ་བྱུང་༧འི་ཁྱི་ཡ་༣༤༧དགུང་ལོ་༣༩ལ་བཟགས་
 རྒྱ་ཁྱི་ལོ་༡༠)འོལ་ཁར་བྱོན། དེ་ཡང་རྗེ་དེ་འདི་གཙུག་ལག་ཁང་དེ། སྟོན་
 གར་མི་ཡོན་ཏན་གཡུང་བྱུང་²གིས་བཞེངས་པ། རྗེ་བོ་བྲམས་པའི་སྐུ་མི་
 འབྲ་མི་ཚད་ལྷག་ཅམ་ཤིན་ཏུ་བྱིན་རྒྱབས་ཆེ་ཞིང་ངོ་མཚར་བ་བཞུགས་པ་
 དུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་འདུག་ནའང་། ཕྱིས་ལྷ་རིས་ཐམས་ཅད་ཉམས་ཤིང་
 ལེགས་པར་གོགས། རྗེ་བོའི་སྐུ་དེ་ཡང་རྩལ་ཁོད་ན་འོ་བརྒྱལ་ཞིང་། སྐུ་ལ་བྱ་
 ཐལ་སོགས་ཀྱི་མི་གཙང་བས་གོས་པར་གྱུར་བ་གཟིགས་པས་ཐུགས་ཀྱིས་
 མ་བཟོད་པར་³སྐྱོན་ཆབ་བྱུང་ཞིང་། དེའི་ཞིག་གསོས་⁴མཇུག་པར་དགོངས་

༤ གསུངས་སོ། སྐུ་འབྱམ་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

༥ གར་མི་ཡོན་ཏན་གཡུང་བྱུང་། (10thc) གར་མི་དང་། མགར་མི། སྐར་མི་སོགས་ཁྱད་མིང་
 འབྱི་སྟངས་ཁགས་སྟངས་། རྒྱུ་ཆོས་འབྱུང་ལྟར་ན། རྒྱ་ཆེན་གྱི་སྟོབ་མ་མཁས་པ་མི་བཞིའི་ཡང་
 སྟོབ་ཡིན། མཁས་པ་མི་བཞི་ནི། ཡང་གོང་ལེ་ཤེས་གཡུང་བྱུང་། འལ་པ་དོ་རྗེ་བྱང་རྒྱལ། སྐབས་པ་
 ཤི་ཏ་ཆེན་པོ། ཅོག་རོ་ཤེས་རབ་བྱང་རྒྱལ་བཅས་ཡིན། བཀའ་གདམས་ཆོས་འབྱུང་ལས། དབུས་
 ཀྱི་སྟོན་ཆེན་བརྒྱ་གཅིག་གི་ཡ་གྲུལ་དང་། རྗེ་བོའི་སྟོབ་མ་དང་ཁྱེད་ཀྱི་སྟོན་ཆེན་གྱི་སྟོབ་མ་འདྲ། བེ་སེར་
 ལྷར་འདི་རྒྱ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་དང་མཇུག་ཆེ་དུས་མི་འགྲིག་པས་དབྱེད་དགོས།

༡ མ་བཟོད་དེ་ སྐུ་འབྱམ་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་།

༢ རྗེ་བྱི་བྲམས་པ་ཞིག་གསོས། མཇུག་ཆེན་བཞི་ལས་དང་བོ་ཡིན། རྣམ་ཐར་ཐུབ་བསྟན་མཛེས་
 རྒྱན་ལས། རྗེ་དགུང་ལོ་༣༤ལ་ཁེལ་བར་བཤད་ཀྱང་། རྣམ་ཐར་འདི་བཞིན་གྱང་སྤྱིག་སྐབས་
 རབ་བྱུང་༧ འི་ཁྱི་ཡ་༣༤༧ དགུང་ལོ་༣༩ ལ་ཁེལ་བས་དབྱེད། ཁྱི་ཆེན་སྟག་ཐག་དག་དབང་
 ཆོས་འཕེལ་(༡༧༤༠-༡༩༣༤)ཀྱིས། ཁམས་གསུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་པས། རྒྱུ་དགུའི་
 བསོད་ནམས་ཞིང་དུ་ལེགས་བསྟགས་པ། རྗེ་བྱི་བྲམས་མགོན་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་ལ། སྟོན་
 ཤལ་ན་བཟའ་མཚོད་སྤྱིན་ཕུལ་བའི་དགོ། ཞེས་བ་ནས། རྣམ་ཞིག་དོ་རྗེ་གདན་གྱི་རི་བོའི་སྟོར།
 བྲམས་མགོན་ཉིན་བྱེད་དབང་པོ་འདུག་བའི་ཆེ། བདག་གི་སྟོ་ཤོས་པ་སྟོ་ཁ་བྱེད་ནས། སྐུ་ལ་བཟང་
 བྱང་བའི་ཆོགས་རྣམས་ཆེས་བྱེད་ཤོག །དེ་ཆེ་རྒྱལ་བ་བྲམས་པ་རབ་ཏུ་དབྱེས། ཐུག་གཡས་
 བདག་གི་མགོ་ལ་བཞག་བཞིན་དུ། རྒྱ་མེད་བྱང་རྒྱལ་མཚོག་ཏུ་ཕུང་བསྟན་ནས། འགྲོ་ཀུན་

ནས། འོལ་ཁ་སྟག་ཅེ་བ་¹ལ་ཞལ་ཏ་གནང་སྟེ། ཅིག་པ་དང་ཐོག་དང་ཞལ་
བ་སོགས་འཆོས་དགོས་ནམས་ཁོང་གིས་ལེགས་པར་བསྐྱབས་ཤིང་། དེ་
ནས་རི་མོ་བ་དཔོན་སྟོབ་ནམས་ལ་རང་གིས་ཆ་རྒྱུན་དང་ཞལ་ཏ་མཛད་
ནས་སྐྱབ་པར་བཅུམས་པའི་ཆོ། དཔོན་སྟོབ་བཙུ་གཉིས་ཡོད་པའི་བྲག་
རྩེས་གཏོར་ཆ་སོགས་གང་ཡོད་ལ་རིན་བཏབ་པས་ཞོ་བཙུ་གཉིས་ལས་
མ་བྱུང་། དེ་ལྟར་མཛད་ཀྱི་རྩོམ་ཐོགས་པ་ལ། རྣམ་སྲས་ཀྱི་འཛིན་གཏོར་
ཞིག་བཅས་ནས་འཕྲིན་ལས་འཆོལ་བར་དགོངས་པའི་ཆོ་མར་མེད་པ་ལ།
བཙུན་པ་ཞིག་གིས་མར་གྲོད་བྱ་གང་སྟེ། དེ་ལ་མར་ཀྱི་འཛིན་གཏོར་
བཅས་ནས་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བས། དེའི་སངས་ཉིན་རང་ལ། འབྲོག་པ་
འགས་མར་ཐུད་མང་པོ་བཀལ་བྱུང་སྟེ་སྟེ། དེ་ནས་བཙུང་སྟེ་འབྲུལ་བ་
མང་པོ་རིམ་པ་བཞིན་བྱུང་བས་ཡོ་བྱད་ཀྱིས་མ་ཐོགས། འདིར་མ་ཐད་
ཆོས་ལྡན་ཀྱི་དགོས་པ་བྱུང་པར་ཅན་གཟིགས་པའི་སྐབས་གཞན་དུང་།

དོན་དུ་སངས་རྒྱས་སྤྱད་ཐོབ་ཤོག ། ཅེས་དགེ་འདུན་བྱུབ་པའི་བྱམས་སྟོན་ནས་བྱངས་འདུག
༣ འོལ་ཁ་སྟག་ཅེ་བ། འོལ་ཁ་སྟག་ཅེ་ནི། རྩེ་ཙོང་ཁ་བས། དཀར་ཕྱོགས་སྤྱོད་ལ་མཐུ་དང་རབ་
ལྡན་བ། ལྟ་ཡི་དགེ་བསྟེན་འོ་དེ་གུང་རྒྱལ་གྱི། གངས་རི་རབ་དཀར་མཛེས་པའི་ཁོང་ཡུག་
ལ། ས་གཞི་རྣམ་པར་ཆགས་པའི་དབལ་འཛིན་བ། རྣམ་མང་སྟེ་པོའི་ཆོགས་ཀྱིས་གང་བ་
ཡི། སྤང་ཡུལ་འོལ་ཁར་ས་ཡི་དུམ་བྱ་ལ། མི་ཡི་བདག་པོའི་པོ་བྱང་གནས་སྤྱར་བ། སྟག་
ཅེ་ཞེས་བྱའི་གཞིས་ཀ་། ཞེས་བ་ལྟར་སྤྱོད་པའི་གངས་རི་འོ་དེ་གུང་རྒྱལ་གྱིས་མཛེས་པའི་
ཡུལ་སྤྱངས་ཏེ། དེང་སང་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་སྟོ་ཁ་ཐངས་རི་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། འོལ་ཁ་སྟག་
ཅེ་པའི་མི་རྒྱུད་ནི། བོད་བཙན་པོའི་སྟོན་ཆེན་རིམ་པ་ཞིག་བྱོན་ཁྱོད་བའི་ཆོས་སྟོན་ཉུང་གི་གཤུང་
རྒྱུད་ལས་ཅེད་ཐང་དུ་འཁྱུངས་པ་ལག་བྱའི་སྟོན་ཆེན་དུང་ཆེན་གྲགས་པ་བཟང་པོའི་རྒྱུད་ཡིན།
གྲགས་བཟང་གི་སྲས་འབྲིང་པོ་ཀུན་གྲགས་པ། ཆ་པོ་དུང་ཆེན་རིན་ཆེན་དཔལ། (འདིས་དགལ་
ལྡན་དང་གསང་སྟགས་མཁར་འདེབས་པའི་སྤྱིན་བདག་མཛད།) དེའི་སྲས་རིན་ཆེན་ལྷན་པོ་
སོགས་ནས་སྤྱ་རྩེས་སུ་འོལ་ཁ་སྟག་ཅེ་འོ་རྩོང་དཔོན་བྱས།

ནམ་སྤུལ་ལ་མར་གྱི་གཏོར་མ་དང་བཅས་ཏེ་འཕྲིན་ལས་བཅོལ་བས་ཡོ་
བྱད་དཔག་ཏུ་མེད་པ་སྒོ་བྱར་དུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མང་དུ་ཡོད་དོ།

དེ་ནས་ཡར་ལུང་སྤྱོད་ནས་ཀྱང་ལྷ་བཟོ་བ་ཆོན་ཅི་བྱིར་ནས་
རི་མོའི་དད་སྤངས་¹ལ་འོངས་པའང་མང་དུ་བྱུང་། དེའི་ཆེ་ལྷ་བཟོ་བ་
ནམས་ཀྱང་བསྟེན་གནས་དང་གསོ་སྦྱང་གི་སྒྲུབ་པ་ལ་བཀོད་ནས་
འབྲིར་འཇུག་²པ་དང་། ལས་བྱེད་པའི་མི་པལ་བ་ནམས་ཀྱང་། བ་མལ་
བའི་ཆོག་སྤྲོ་བ་སྤངས་ནས། སྒོན་ལམ་གྱི་ཆོག་སྤྲོ་བཅད་པ་སོགས་
ཤས་ཆར་ཁ་ཏོན་དུ་བྱེད་པས་ལས་སྤྲོ་བ་པ་ལ་གཞིལ་བར་མཛད་ལ།
ཐོག་མར་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་ཞིང་བཀོད་འབྲི་བའི་³སྤྱོ་
རིས་བཅུ་ཆར་བ་དེ་ལ་རབ་གནས་ཤིག་མཛད་ནས། ཀོང་བུ་ཚུང་
ཚུང་ཞིག་ཏུ་སྔོད་གྱི་མགོ་ལ་⁴མར་མེ་ཕུལ་བ་སང་ཉིན་བྱེད་བར་དུ་མ་ཟད་པར་
བཟུང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ། ཞིང་བཀོད་རེ་བྲིས་ཆར་རིམ་གྱིས་⁵རབ་གནས་
མཛད་དེ། མར་མེ་ཕུལ་བ་ལ་མ་བཟུང་བ་གཅིག་ཀྱང་མ་བྱུང་། དེ་
ལྷ་རིམ་ལོགས་པར་བྱུང་ནས། འཇམ་དཔལ་གསང་ལྷན་གྱི་དཀྱིལ་
འཁོར་བཞེངས་ཏེ། རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་རབ་དུ་གནས་པ་རྒྱས་པར་མཛད་
ཅིང་། དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་ཡུལ་ཁྱི་༡༣༤༥དགུང་ལོ་༣༤ལྷ་བ་གྲགས་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་༡༠)
སྒོ་བ་མ་སྤྲུལ་ལྷན་བཙུན་གྱི་ཞིག་ལ་གསང་ལྷན་གྱི་དབང་ཡང་གནང་

༡ དད་སྤངས་ སྤྱོ་འབྲུམ་དཔར་མ།

༢ འབྲིར་འཇུག་ སྤྱོ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༣ འབྲི་བའི་ སྤྱོ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༤ འགོ་ལ་ དབྱས་དཔར།

༥ རིམ་གྱི་ སྤྱོ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

ལ། རབ་སྟོན་མཛད་པའི་སྐབས་སུ་གངན་ས་པན་ཚུན་གྱི་མདོ་སྨྲད་པ་
སོགས་གྱིས། གོས་དར་སོགས་གྱི་འབྲུལ་བ་མང་དུ་བྱུང་བས། རྟེན་
འབྲུང་དུ་དོད་པ་རྣམས་གྱི་ན་བཟའ་ལོགས་བྲིས་ཐམས་ཅད་ལ་ཞལ་
ཁེབས་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་གྲུབ་ལོ། ། དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་ཡལེང་ཁྱི་
༡༣༤༥དགྲའ་ལོ་༣༡)རབ་གནས་དངོས་གཞིའི་ཉིན། ཐུགས་དམ་ནར་མར་
མཛད་པ་དང་། ལས་བྱེད་དང་། བྱ་བའི་དུས་ཆེགས་འཛིན་པ་མང་པོ་
ཞིག་གིས་ཐུགས་དམ་དང་བྱ་བ་སོགས་སྤར་ལས་ཆེས་སྤར་བའི་ཆོད་ལ་
ཟེན་ནས། འདི་ཅི་ཞིག་སྟུང་དུ་བྲིབ་ཆོད་བཟུགས་ཤིང་ཞིབ་དུ་བཟུགས་
པས། དེ་ཉིན་ཉི་མ་ཆད་ལས་ཆེས་རིང་དུ་གྱུར་པར་སྤང་ངོ་། ། ཞེས་དུ་
མ་ཞིག་མཐུན་པར་སྐྱེང་ངོ་། ། གཞན་ཡང་། འགའ་ཞིག་གི་མི་ལམ་ན།
མཁའ་འགྲོས་རི་མོ་འབྲི་བ་¹མཐོང་བ་དང་། ལྷོ་བྲག་མཁན་ཆེན་ཐུག་
དོར་བའི་གཟིགས་སྤང་ལ། སངས་རྒྱས་རབས་བདུན་²ནམ་མཁའ་ལ་
བྱང་ཕྱོགས་སུ་འགྲོན་པ་གཟིགས། གང་དུ་བཞུད། ཅེས་གསོལ་བས།
རྗེ་རིའི་རབ་གནས་ལ་སྐུན་འཛིན་གྱིན་འདུག ། ཅེས་གསུང་བའི་³ཆེས་
གངས་དང་རབ་གནས་མཛད་པའི་ཆེས་གངས་གཉིས་སྤྲིས་བཅིས་
པས་མཐུན་པར་འདུག་ལོ། ། ཞེས་ཟེར་ངོ་། །

དེ་ནས་རིན་པོ་ཆེ་གློ་བུ་ག་པ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོད་⁴པས། འདིར་

༡ འདི་བ་ ལྷ་འབྲུམ་དཔར་མ། དབྲུས་དཔར། གཙང་དཔར།

༩ སངས་རྒྱས་རབ་བརྟན་ ཟླ་བའ་དཔར་མ།

༣ གསུངས་པའི་ ཟླ་བའ་དཔར་མ།

༩ རིག་པོ་ཆེ་ལྟོ་བྲག་པ་ན་མ་མཐའ་རྒྱལ་མཆོན། (༡༣༡༩-༡༩༠༡) ལྷ་མཆོན་ལས་ཀྱི་རྩ་རྒྱུ་ཡང་
ཟེད། རྩ་རྒྱུ་ཡང་མཆོན་པོ་ལོ་ལས་པ་ཆེན་པོ་ལྟོ་བྲག་པ་ན་མ་མཐའ་རྒྱལ་མཆོན།

གཅིག་¹ཅིན་ས་ཐུག་པེབས་པར་ཞུ། བཀའ་འདྲ་ཞུ་བའི་འདོད་པའང་ཡོད།
སྐྱ་ཆེ་བསྐང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་སྒྲིག་པ་སོགས་ཀྱི། སྟན་བསྐྱལ་འདྲ་ཡང་
འབྲེལ་བ་ལགས། ཞེས་པའི་གསུང་ཡིག་ནན་ཆེར་བྱང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་
ལྷོ་ཐག་བྲ་པོ་དགོན་²པར་བྱོན། མཁན་ཆེན་ལྷོ་ཐག་པ་རང་གིས་གཙོ་

འཁུངས། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། བྱང་ཆུབ་ཐུགས་ཀྱིས་འགྲོ་ཀྱན་བྱ་བ་ཞེན་གཟིགས། ལྷག་པའི་ལྷ་
ཡིས་རྗེས་བཟུང་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས། སྟིགས་དུས་འགྲོ་བ་འདེན་པའི་བཤེས་གཉེན་མཆོག་ནས་
མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། ཞེས་ཆེད་དུ་བསྐྱགས་པ་བརྗོད། འདིར་ཆོས་
རྗེ་དོན་རིན་དང་། ལྷ་མ་དབྱ་མ་པ། རྗེ་རེད་མདའ་བ་གསུམ་པོ་ལྷ་ར་རྣམ་ཐར་གང་འཆོམས་ཤིག་
དགོས་ཆོད་ཀྱང་མི་སྟངས། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་སུ་ཤུད་བྱའི་ལྷོན་ཆེན་པོ་དང་། ལོ་རྒྱ་བ། དབྱ་
བྱའི་དཔག་དཔོན་སོགས་གྲགས་ཆེན་མང་པོ་བྱང་། མར་ཁུ་མ་ནང་བྱངས་ནས་སྟོན་མོར་བཤམས་
པས་རྒྱ་སྟོབས་ཆེ་བར་གྲགས། བོད་སིལ་བྱའི་སྐབས་ཀྱང་ལྷོ་ཐག་ཏུ་རྒྱལ་པོན་བཅུགས་ནས་
སྟོབས་འབྱོར་ཆེ། རྗེའི་ལམ་རིམ་ལྷ་བརྒྱད་གསོལ་འདེབས་ནང་། བོད་ཀྱི་ལྷ་མ་བཅུ་ཐག་གཉིས་
ཙམ་བཟངས་ཡོད་པ་ནས་ཤུད་བྱའི་ཁྲིམ་རྒྱད་ནས་བཞི་ལྷ་ཞིག་ཡོད། ནས་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་
ཀྱི་སྟོན་བྱ། བཙོན་པས་སྐྱབ་པ་ལྷ་ར་ལེན་ནས་སེང་ཞབས། དམ་པས་བྱིན་བརྒྱབས་ནས་མཁའ་
རྒྱལ་པོ་དང་། འཛིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད་སྤངས་པའི་སེང་གེ་བཟང་། རྒྱལ་སྤམ་བཟང་པོའི་ཞབས་
ལ་གསོལ་བ་འདེབས། ཞེས་བ་འདི་རྣམས་ཤུད་བྱའི་ཁྲིམ་རྒྱད་ནས་ཡིན།

༡ འདིར་ཞིག་ ལྷ་བར་དཔར་པ།

༢ ལྷོ་ཐག་བྲ་པོ་དགོན། རྗེ་འབངས་ཉེར་ལྷའི་ནང་ཆེན་ཤུད་བྱ་དཔལ་གྱི་སེང་གེའི་གདུང་རྒྱུད་ཤུད་
བྱ་རྒྱ་བ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བཏབ། ལྷོ་ཐག་སྟོན་བ་དགོན། འགྲོ་བ་དགོན། སྟོན་བ་དགོན། བཟོ་བ་
དགོན་སོགས་འཛོད་སྤངས་ཁ་ཤས་འདུག །དབྱས་གཙང་གནས་ཡིག་ལྷ་ར་ན། དེར་རྗེ་ཙོང་ཁ་
པའི་བཞུགས་ཁྲི་དང་། སྐྱ་འདྲ། ཞབས་རྗེས། ཐུབ་དབང་དང་མི་བསྟོད་པ་སོགས་ལེ་རྩིང་གི་སྐྱ་
བརྟན་མི་ཆད་མ་དང་བྱིས་པ་ལོ་བརྒྱད་ཆད་ཉི་ཤུ་ཙམ། བཀའ་གངམས་མཆོད་རྟེན་འདོམ་གང་
མ་དང་། ཁྱུ་དོ་མ། ཁྱ་གང་ཙམ་ཙན་བཅུ་གངས་ཤིག་ཡོད་འདུག །དེར་སངས་ལྷོ་ཁ་ལྷོ་ཐག་རྗོང་
ཁོངས་སུ་ཡོད། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། བྱམས་བསྟོད་ཆངས་པའི་ཙོད་པན་དང་། མཐུ་ཆེན་སྟོབས་
ཀྱིས་བཞེགས་དབྱང་མ་ལུས་འདོམས། ཞེས་པའི་གསང་བདག་གི་བསྟོད་པ་འདི་རྣམས་ལྷོ་
ཐག་སྟོད་རི་ཉི་ཤར་གྱི་དཔེན་གནས་སུ་སྐྱུར་ཞེས་འབྱུང་བའི་རི་ཉི་ཤར་ནི། དགོན་པའི་སྐད་ཀྱི་

མཛད་པ་འདི་སྟོ་གྲག་¹གི་དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་བསྐྱབ་བརྩས་ལ་སོགས་
པའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། རིན་པོ་ཆེ་སྟོ་གྲག་པ་རང་ལ། བྲ་ལྷའི་
དབང་ལ་སོགས་པ་དབང་རྗེས་གནང་མང་དུ་གནང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་
ཁོང་པ་ལ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་བྲིད་གསན་²ཅིང་། གནས་དེར་སྐྱ་
བ་བརྩན་(རབ་བྱུང་ཡལིང་ཁྱི་༡༣༧༥དགུང་ལོ་༣༡ལ་བ་ཡགས་རྒྱ་ཁྱི་ལོ་༡༠)ཙམ་
བཞུགས། དེ་ནས་སྤྱིས་འདུལ་བའི་བསྐྱབ་ཁྱིམས་རྣམ་པར་དག་པའི་
སྟོ་ནས་བསྟན་པ་ལ་ཕན་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བའི་རྟེན་འབྲེལ་བྱུང་བར་
ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་དགོངས་ནས། ཆོས་གོས་གསུམ་ལྷུང་བཟེད་འཁར་
གསེལ། གཞན་ཡང་མཆོད་རྗེས་དུ་མ་ཞལ་གསེར་དང་བཅས་པ་དང་།
བསྟོད་བ་ཆངས་པའི་ཅོད་པན་ཞེས་བྱ་བ། དོན་མད་དུ་བྱུང་ཞིང་ཆོག་སྦྱར་
ཡིད་འཕྲོག་པ་མཛད་དེ། རྗེ་འདི་རྗེ་བཙུན་བྱམས་མགོན་ལ་འབུལ་བ་
ལ་བསྐྱར་ཞིང་། སྐར་(རབ་བྱུང་ཡལིང་ཁྱི་༡༣༧༥དགུང་ལོ་༣༡)རྒྱ་གར་ཤིང་གི་
རི་³ལ་འབྲོན་པར་དགོངས་ཏེ་ལམ་དུ་ཞུགས་ཤིང་འབྲོན་པར་ཆས་པ་ལ།

བྲག་རི་སྤྲུལ་ཅན་ངོ་མཆན་ཅན་དེ་ཡིན་ཟེར།

- 3 ལྟོ་བྲག་། ལྟོ་བྲག་མར་པ་ལོ་མོ་དང་ལྟོ་བྲག་ནས་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་པ་ཡུལ་ཡིན། བོད་བཅོན་
 བའི་སྐབས་གཡོ་བུའི་སྟོང་ཟླ་ ༡༠ ལས་གཅིག་ཡིན། ལྟོ་བྲག་གི་རྒྱལ་ཐང་འགས་བོད་བཅོན་
 བོ་སྐྱལ་རི་གཏན་གཟིགས་བཅོན་བུ་བཟུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད། བོད་སྐལ་བུའི་སྐབས་སྟེ་བ་
 ་ལུང་བུ་གཉིས་ཀྱིས་དཔོན་བྱས་པའི་ལྟོ་བྲག་གཏན་ལུལ་དུ་རྒྱལ་ཐང་གཅིག་བཟུང། དེང་སང་སྟོ་
 བུ་ལྟོ་བྲག་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
 4 **འཕྲིང་གསལ་ན་** ལྷ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།
 ༡ རྒྱ་གར་ཤིང་གི་རི། རྒྱ་གར་ལ་ཤིང་སྟོ་མང་པོ་ཡོད་པས་རྒྱ་གར་ཤིང་གི་རི་ལུང་ཞེས་པའི་
 རོན་ཡིན་ཟེན། འགལ་རེས་སྟོ་ཕྱོགས་དཔལ་གྱི་རི་ཡིན་ཟེད། རྫོང་ཁ་བ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་
 ཅིས་(༡34༩)གནང་སྐབས་རྒྱ་གར་འི་ཁ་ཆེས་དཔར་བསྐྱར་ནས་ལོ་300 ཅས་ཕྱིན་ཟེན། ཁ་

ཡི་དམ་གྱི་སྐྱ་དང་གསུང་གི་གནང་བ་ཡོད་པ་འགའ་ཞིག་གིས་རྗེ་རང་ལ་
ཤིང་གི་རིར་ཕེབས་ནས་བྱུང་ཆེན་མི་ཏྲ་¹དང་མཇལ་བ་སོགས་ངོ་མཆར་
བ་འོང་ནའང་། འཁོར་པལ་ཆེར་ལ་ཆད་པ་འོང་ཞིང་མང་པོ་ཞིག་ཆེའི་
དུས་བྱེད་པར་འདུག་ཟེར་བ་དང་། རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་དེ་ལྷར་དགོངས་
ནས་སྤར་ལོག་སྟེ་གཉལ་²ལ་བྱོན།

- ཆེའི་དབང་སྤར་ལ་དུས་རིམ་འགའ་ཤས་ཡོད་པ་ལས་ཁ་ཆེ་ཏུག་ལག་གི་དབང་སྤར་མཐའ་མའི་
སྐབས་ཡིན་པས་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་ངོ་ཚོལ་ཟེར་འབྲུག་གི་མི་ལྷེ་འབར་བཞིན་ཡོད། ལྷག་པར་
༡༣༩༩ ལོར་ཁ་ཆེ་ཏེ་སྤར་གྱིས་རྒྱ་གར་དུ་བཅོན་འདྲེལ་བྱས་ནས་ཏུག་ལག་རྩ་མེད་བཟོ་བའི་
དུས་མཆོམས་ཤིག་ཡིན། དེས་ན་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་ན་རྗེ་རྗེ་གདན་གྱི་མཁན་པོར་
འགྱུར་བའི་ལུང་བསྟན་དང་། དུས་རབས་༡༣ པར་ཁ་ཆེའི་དམག་གིས་ནང་པའི་གནས་གཞི་
ཁག་གཏོར་བའི་རྗེས་སུ་འང་རྗེ་རྗེ་གདན་དུ་དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་ཆོགས་ཤིང་མཁན་པོ་བསྟོ་བའི་
སྟོལ་སྟུ་མཐུད་གནས་ཡོད་མེད། དུས་རབས་༡༤ པར་བྱོན་པའི་ཤར་ཆེན་གསལ་གྱི་རིན་ཆེན་གྱི་
ནམ་ཐར་ནང་རྒྱ་གར་དུ་དགེ་འདུན་འབྲུམ་ཐག་ཡོད་ཚུལ། དུས་རབས་༡༥ པར་བོད་ལ་བྱོན་པའི་
ཤར་ཆེན་གྱི་ཏུ་ཏུས་རྗེ་རྗེ་གདན་གྱི་མཁན་པོ་མཛད་པའི་ནམ་ཐར་སོགས་ལ་འང་དབྱུང་དགོས།
- ༣ བྱུང་ཆེན་མི་ཏྲ་། རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་མ་ར་ཏ་མིར་རྒྱལ་པོའི་རིགས་སུ་འཁྲུངས། ཁྱི་ཕུ་ལོ་རྩ་
བས་ཁང་ཐོག་ནས་ལྷེ་བ་ལྷིག་བྱས་ཏེ་བོད་དུ་གདན་དྲངས། དུས་རབས་༡༣ པར་འཁྲུངས་པ་དང་།
ད་ལྟའང་རྒྱ་གར་ཤིང་གི་རི་ལ་བཞུགས་པར་བཤད། ཁྱི་ཕུ་ལོ་རྩ་བས། ཁོང་རྒྱ་གར་དུ་ཕྱིར་ལོག་
སྐབས་གཡོག་པོ་དང་ཐག་པ་ལག་སྟེལ་གྱིས་བཀོངས་ནས་གསེར་ཐམས་ཅད་སྟོགས། བྱུང་ཐོབ་
ཡིན་པས་སྤར་སོས་ཀྱིས་དོགས་ནས་སྐྱ་ལུས་དུས་བྱུར་གཏུབས་ཏེ་དབུ་ས་འོག་ཏུ་སྤྲས། ཁོག་
སྟོད་སྤྲད་ཐལ་ནས་ཤིང་སྟོང་སོ་སོར་ཐག་པས་དཀྱིས་ནས་བཞག་ཀྱང་སྤར་སོས་ཟེར། འཕགས་
པ་ལྷ་སྐྱ་སྟེང་འགའ་དང་། གནམ་ཆོས་མི་འགྱུར་རྗེ་རྗེ་སོགས་སྤྲ་མ་མང་པོའི་ནམ་ཐར་ནང་མི་ཏྲ་
རྗེ་གི་དངོས་སུ་མཇལ་བའི་སྟོར་འཁོད་ཡོད། བཀའ་བསྟན་ཁྱིད་ཁོང་གི་བཅའ་མཆོས་དང་ཁོ་
ལོ་དང་མཉམ་དུ་བསྐྱར་བ་འེ་བྱང་སྤྲང་། མི་ཏྲ་ཁྱིད་དུག་དང་མི་ཏྲ་བཀུར་ཐགས་པ་རྣམས་ཀྱི་
འབྲུང་ཁྲངས་ཡིན། འདིའི་ནམ་ཐར་པཌྱི་ཏ་ཚུལ་ཁྱིམས་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་སྤར་བ་ཞེས་པ་ལེན་
ཉེར་བདུན་ཅན་ཞིག་དང་། ཁོ་ལོ་རང་གིས་བྲིས་པ་ཡབ་སྤས་མཇལ་བ་སོགས་མང་ཅམ་ཡོད།
- ༡ གཉལ། རྗེའི་མཛད་ཆེན་བཞེ་ལས་གཉལ་གྱི་ལུང་ར་ཆེན་མོ་ཚུགས་སའི་ཡལ་ཡིན། རས་
རྒྱུང་བའི་སྟོབ་མ་སྤུམ་པས་སྤིང་རས་ལ་གདམས་པ་རྣམས་གནང་ནས། ད་ཁྱིད་རང་བཞུད།

གཉལ་ལོ་རྒྱུ་¹ཐེབས་ནས། ལོ་རྒྱུ་རྒྱུ་²ཏུ་ཆེ་བ་ལྟ་
(༡༣༩༩/༣༤-༡༣༩༩/༣༩)ཅམ་བཞུགས། དེར་དགེ་བའི་བཞུགས་གཉེན་ཆེན་
པོ་ཐེན་ལས་³པས་⁴མཛད་པའི་བསྐྱེད་རིམ་ཆེན་མོ་གདན་པར་བྱུང་བ་
ལ། བསྐྱེད་པ་མཛད། མཛོད་བ་ལྟུང་། ཞིབ་པར་གཞིགས་པས་ཐུགས་རེས་
ཆེན་པོ་འབྲུངས། དེར་བསྐྱེད་རིམ་ཆར་གཅིག་གསུངས། ལར་ཡང་བྱ་
བྲལ་ལ་བྱོན་བ་ཉིད་ནས། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དོན། ཆོག་
སྤྱི་ཅམ་ལ་མ་ལུས་པར་ད་ལྟ་ལས་དང་པོ་ཉིད་⁵ནས་རང་གི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་
ནས་ཉམས་སྤྲོད་པས་ཆོག་པའི་⁶ཆུལ། ལམ་གྱི་དོ་ཤོ། གུངས་རེས། གོ་

དེད་གྱི་གཉལ་ལོ་རྒྱུ་པོ་རྒྱུ་གས་གྱི་ལོ་བའི་ལུང་བ་ཡིན་གསུངས་སྐད། གཉལ་དང་། ལོ་རྒྱུ་
བྱ་ལུང་བཅས་གསུམ་ནི་དེ་ལྟར་གྱི་ལུང་བ་གཙོ་བོ་གསུམ་ཡིན། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་སུ་
གཉལ་དང་རྒྱུ་གཉེས་པོ་གཡོ་རུའི་སྤྱི་ལོ་⁷༡༠ ལས་རེ་རེ་བཅུས་པའི་སྤྱི་བའི་སྤྱི་ལོ་
དེར་སངས་རྒྱལ་ཁ་ལྟན་ཅེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༡ ལོ་རྒྱུ་ གཉལ་ལོ་རྒྱུ་གས་གྱི་ལུང་དང་། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་གཡོ་རུའི་ལུང་དཔོན་⁸༡༦ནང་
གི་གཅིག་དང་སྤྱི་ལོ་ལྟར་ཡིན། དེར་སངས་རྒྱལ་ཁ་ལྟན་ཅེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད། ལོ་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་།
སྤྱི་ལོ་གྱི་གདོང་ལྟ་མོགས་དག་ཆ་མང་པོ་སྤྱང། ལོ་རྒྱུ་ཆར་གྱི་ལུང་བ་ཞིག་གི་མིང་འདྲ།

༢ སྤྱི་ལོ་ སྤྱི་ལུང་དཔར་མ། ཆེ་བའི་དཔར་མ།

༣ ཐེན་ལས་ སྤྱི་ལུང་དཔར་མ།

༤ ཐེན་ལས་ལ། དགེ་བའི་བཞུགས་གཉེན་ཆེན་པོ་ལྟར་པས་ཐེན་ལས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་
པོ་བཏབ་པར་དེབ་སྤྱི་ལོ་གསལ་བས། དཔོན་གནས་ཀྱི་མིང་ནས་འབོད་བཞིག་སྤྱི་ལོ་ལྟར་བ་
ལ་གོ་དཔོན། ཐེན་ལས། ཐེན་ལས། ཐེན་ལས་མོགས་དག་ཆ་མང། བོད་དུ་བྱོང་བའི་ཐེན་
ཐེངས་འགའ་འབྲུང་ཡང་། འདིར་ཐེན་ལས་པ་ཞེས་གསུང་སྤྱི་ལོ་ལ་གཞིགས་ན། སྐབས་དེར་
བསྐྱེད་རིམ་ཆེན་མོ་ཐེན་ལས་དཔོན་པ་ནས་ཐད་ཀར་གདན་པར་བ་ཡིན་ནས་སྤྱི་ལོ་

༥ དང་པོ་ལྟིད་ ཆེ་བའི་དཔར་མ། དཔར་དཔར་མ།

༦ ཆོག་པས་ ཆེ་བའི་དཔར་མ།

རིམ་¹སོགས་ཐམས་ཅད་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་ལམ་སློལ་དང་མཐུན་
 པ་ཞིག་མེད་དུ་མི་རུང་བར་གཟིགས་ནས་སྒྲ་མ་ཡི་དམ་ལ་གསོལ་བ་བྲག་
 ཏུ་བཏབ་ཅིང་། གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་མཐའ་དག་ལ་
 ཞིབ་དུ་དཔྱད་པ་རྒྱན་མི་འཆད་དུ་མཛད་པས། རོག་མར་བཤེས་གཉེན་
 བསྟེན་པ་ནས་མགོ་བརྩམས་²ཏེ། མཐར་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ལ་
 བསྐྱབ་ཚུལ་གྱི་བར་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་ཐུན་མོང་དང་། ཐེག་ཆེན་ཐུན་མོང་མ་
 ཡིན་པའི་ལམ་སླྱི་དང་། དེའི་སྟེང་དུ་སྤྲུགས་ཀྱི་ཐབས་མཁས་ཀྱི་བྱུང་བར་
 ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་རྣམས་སྟོན་པ་བཏབ་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་ཚུལ་གྱི་ལམ་
 ཀྱི་ངོ་བོ་དང་གོ་རིམ་³དང་གྲངས་ངེས་ལ་སྟེན་⁴ཅེ་མ་ལོག་པའི་ངེས་པ་
 འཁུངས་ནས་གསུང་རབ་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པ་གང་ལའང་ཁོ་ལ་
 བཏོན་རེ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་ཐམས་ཅད་གང་ཟག་གཅིག་འཆང་རྒྱ་བའི་ཆ་
 རྒྱུན་དུ་སྦྲར་ནས་ཉམས་ལེན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་འཁྲེང་ཤེས་པ། དེ་ཡང་བཤད་
 པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར། ད་ལྟ་སྟོ་མཐོ་དམན་དབང་པོ་རབ་འབྱིང་ཐ་མ་གང་
 ཡིན་གྱི་རྒྱུད་ལ་བསྐྱོར་ནས་དམིགས་རྣམ་གྱི་རིམ་བར་ཉམས་སུ་ལེན་
 པའི་ལག་ལེན་དུ་འཁྲེང་བདེ་ཞིང་འཆུན་ཆེ་ལ། སེམས་འདུལ་བའི་རིམ་པ་
 འབའ་ཞིག་ལྟར་མཛད་པའི་སྟོ་ནས་གདུལ་བྱ་མཆོག་དམན་ཐམས་ཅད་ཇི་
 ལྟར་བགྱི་བའི་རིམ་པ་ལ་མངའ་བརྟེན་ཤིང་། གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར་ཚུལ་

༡ གོ་རིམས་ སྐུ་འབྱུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༢ འགོ་བརྩམས་ དབུས་དཔར།

༣ གོ་རིམས་ སྐུ་འབྱུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༤ གྲངས་ངེས་སྟེན་ དབུས་དཔར།

འདི་ནི། སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་དཔལ་མར་མེ་མཛད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གདམས་
པ་བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་མཆན་ཉིད་དང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཐེག་པའི་ལམ་གྱི་
རིམ་པ། ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་གཏན་ལ་བཟབ་པའི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འདི་ཉིད་
ཡ་མཆན་པར་གཟིགས་ཤིང་། དེའི་སྲོལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྲུགས་ངེས་ཆེར་
འབྲུངས། དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤེས་གདམས་པའི་སྲོལ་ལ་ཡང་དགེ་བའི་
བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་པོ་ཉི་པ་¹སོགས་ཀྱི་གདམས་པ་ལ་ཡང་མད་དུ་བྱུང་
བའི་སྤྲུགས་ངེས་ཡོད་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ལྷག་པར། ལྷ་མ་ལོ་རྩལ་བ་ཆེན་པོ་
ལྷོ་ལྷན་ཤེས་རབ་²ཀྱིས་མཛད་པའི་བསྟན་རིམ་དང་། དེའི་སྤྲུགས་ཀྱི་སྤྱོད་
དཔལ་ལྷན་གྱི་ལུང་པས་མཛད་པའི་བསྟན་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་དང་། རང་
ཉིད་ཀྱིས་དཔྱོདས་པའི་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ནུས་མཐུན་ཤིང་ཆེ་ཞིང་སྲོལ་

༡ དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་པོ་ཉི་པ། (༡༠༩༥-༡༡༠༥) བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བའི་སྲོལ་
འབྱེད་མཁན་ཡིན། མཆན་རྩལ་རིན་ཆེན་གསལ་ཟེར། གཉིས་ཀྱི་རིགས་སུ་འཕན་ཡུལ་དུ་
འབྲུངས། གསུང་ཚུལ་ལེའུ་བུམ་སྟོན་པོ་དང་། དཔེ་ཆས་རིན་ཆེན་སྤངས་པ་སོགས་གྲགས་ཆེ།
རྩི་ཚོང་ཁ་བས། རྒྱལ་བའི་གྲུང་འཛོལ་བཤེས་གཉེན་པོ་ཉི་པ། རྣམ་དཔྱོད་འགྲན་ཆེ་བའི་
ཤིང་པོ། བྱང་ཆུབ་སྤྲུགས་ཀྱི་བཀའ་བབས་འཆད་ཁ་བ། འཕྲོ་བའི་དེ་སྐོང་གསུམ་ལ་གསོལ་
བ་འདེབས། ཞེས་བསྟན་ཤིང་ལམ་རིམ་ལྷ་བརྒྱད་ནང་བཟུངས།

༢ ལྷ་མ་ལོ་རྩལ་བ་ཆེན་པོ་ལྷོ་ལྷན་ཤེས་རབ། (༡༠༥༤-༡༡༠༤) གསུང་ལུང་གདམས་རབས་གཉིས་
པ་ཡིན། བཅན་པོས་རྒྱ་ཡུལ་དུ་དཔག་བྱངས་པའི་སྤྲུགས་རྒྱ་ལོ་ཉལ་གྱིས་བཏབ། རྒྱ་སྤྲུག་གྲག་
ལ་བཟུངས་ཟེར་བའི་རྩི་གི་རིགས་སུ་ཡང་འཕྲོག་དུ་འབྲུངས། གྲོ་ལུང་པས། དཔེ་ཆས་སྤྲུང་ལ་
མངའ་བརྟེས་པ། རྒྱལ་ལུས་གཉིས་དང་བསྟན་བཅོས་གཞུང་། འབྲུམ་སྤྲུག་གཅིག་དང་ཁྱི་སྤྲུག་
གསུམ། རྟོང་སྤྲུག་བདུན་ནི་སྤྲུག་བཅས་བསྟན། ཞེས་བ་ལྟར། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བའི་ནང་ནས་
འབྲུང་མངའོས་དང་བཟང་ལོས་སུ་བཞུ། ཁོང་གི་ཆོས་གསུང་སར་དགེ་བཤེས་དང་གྲ་བཅུན།
རྣལ་འབྱོར་པོ་མོ་བཅས་འབྲུམ་སྤྲུག་༡༠༠,༠༠༠ ཅུ་ཆོགས་པ་དང་། ཁོང་གི་ལོག་དུ་གཞུང་སོ་
སོར་ཁག་བཞོས་ནས་འཆད་མཁན་རྩལ་ཆོས་པའང་བརྒྱད་སྟོང་ལྷག་༡,༡༥ ཡོད། བོད་ཀྱི་རིག་
གནས་སྤྱི་དང་། སྤྲ་ཆད་མ། བུམས་ཆོས་རྣམས་དར་སྤེལ་ཐད་མཛད་རྩིས་ལྷག་པར་ཆེ།

ཕུལ་དུ་བྱུང་བར་གཟེགས་སོ།། དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤའི་གདམས་པ་དེ་
ཡང་། གསུང་རབ་དང་དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་མན་ངག་མཐའ་
དག་ལམ་གྱི་རིམ་པ་གཅིག་ཏུ་བྲིལ་ནས་སྟོན་པར་སྤང་བས། འཆད་ཤེས་
པ་དང་ཉན་ཤེས་པ་གཉིས་ཀྱིས་བཤད་ཅིང་ཉམས་སུ་སྒྲངས་ན་མན་ངག་
ཆང་ཆུང་དུ་མ་ཟད་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་གྲུང་འགྲིག་ནས་འོང་བར་
སྤང་བས། ལམ་ཐུན་མོང་བ་ལ་སྟོ་སྟོང་བ་ནས་འབྲིང་དགོས་པའི་གདུལ་
བྱ་ནམས་ལ་ཁྲིད་ཀྱི་ནམ་གངས་མང་པོ་སྟོན་པ་མ་བྱས་གསུང་ཞིང་།¹ འདི་
ཁོ་ནའི་སྟེང་ནས་གཙོ་བོར་འབྲིང་བར་མཛད་དོ།།

དེ་ནས་གཉལ་སྤང་གསལ་རྗེ་གངས་ཀྱི་ཡར་འཕྲོན་དགོན་²པར་
དབྱར་ཐོག་གཅིག་(རབ་བྱུང་༡ཤེང་པག་༡༣༤༥དགྲང་མོ་༣༤ལ་པ་ཐགས་རྒྱན་ཁྲི་མོ་
༡༡)བཞུགས། དེའི་ཆེ་དཔོན་སྟོབ་ནམས་མཐུན་རྒྱུན་དགོན་པར་བྱུང་བ་
ལ་ནམ་ཐོས་སྤྲུལ་ལ་གཏོར་མ་འབྲུལ་དགོས་པའི་མཆོན་མ་དགོངས་ནས་
ཕུལ་བས་སྤྱར་དུ་མཐུན་རྒྱུན་སྤྲུལ་ཆོགས་པ་ལྷག་དང་བཅས་པར་
བྱུང་། དེ་ནས་དཔོན་སྟོབ་སྤྲུལ་ཅུ་ལྷག་ཙམ་གྱིས་ཅ་རི་³མ་ཆེན་⁴ལ་བྱོན།

༡ གསུངས་ཤིང་། སྒྲ་བྱང་དབར་མ།

༢ གསལ་རྗེ་གངས་ཀྱི་ཡར་འཕྲོན་དགོན། མིང་ངོ་མ་ཡར་འཕྲོན་དགོན་འདྲ། གངས་རི་དེ་ལ་
གསེར་བྱེ་གངས་རི་ཞེས་གྲིས་པའང་འདུག །རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། ནམ་རྒྱལ་མའི་བསྟོད་ཆེན་འཆི་
མེད་བྲུབ་པ་ཞེས་པའང་གནས་འདིར་མཛད། དེང་སང་སྟོ་ཁ་ལྷན་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ནམ་
ཐར་རྩུང་འདེབས་ལས། འཇམ་དབྱངས་ཀྱིས་ཞལ་གཟེགས་པ་དང་། ཐུབ་དབང་ལ་རྟེན་འགྲེལ་
ཀྱི་སྟོན་པ་བསྟོད་པ་མཛད་པའི་གཉལ་གསེར་བྱེ་སྤང་ཞེས་པ་གང་ཡིན་དབྱང་དགོས།

༣ ཅ་རི་ དབུས་དཔར།

༤ ཅ་རི་མ་ཆེན། ཅ་རི་གསར་རྟེང་ཁ་ཤས་དང་སྟོད་སྤང་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་ལས། ཅ་རི་མ་ཆེན་འདི་
ནི་གཉལ་བྱོགས་ཀྱི་ཅ་རི་སྟེ། དེང་སང་སྟོ་ཁ་ལྷན་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། འདིར་མི་གསལ་ཡང་།

ཞག་འགའ་བཞུགས་རི་པ་ནུས་ལ་མང་ཇ་གནང་སྤྱོད་དང་བཅས་པ་
མཛད། རི་ཁྲོད་གཞིགས་ཤིང་བདེ་མཆོག་གི་བདག་འབྲུག་ལ་སོགས་པ་
མཛད། རོ་མཆར་བའི་ལྷས་མང་དུ་བྱུང་། ཅ་རིར་¹ཐེབས་འབྱོན་པའི་ལ་ཁ་
ན་མར་འབྱོན་དུས། གནས་འདིར་ཡང་ནང་མཆོད་དང་བཅས་པའི་ཆོགས་
འཁོར་རང་བྱེད་པ་མི་འོང་དགོངས་པ་ཞིག་སྤྲུགས་ལ་འཁྱུངས་པས། དེ་མ་
ཁད་ནས་ཞབས་ཀྱི་ཁོལ་བྱ་ཞིག་ལ་སློ་བྱར་དུ་ཆོར་མ་ཟུག་པ་འབྲ་བའི་ཆ་
ཟུག་དང་སྤྱང་ཟུག་ཆེན་པོ་རང་ཡོད་པ། སྤངས་པ། བྲག་པོ་ཆེན་པོ་དང་
བཅས་པ་ཞིག་བྱུང་བ་ལ། སྐབས་ཤིག་ཏུ་ནང་མཆོད་དང་བཅས་པའི་བདེ་
མཆོག་གི་ཆོགས་འཁོར་ཞིག་མཛད་པས། ཆོགས་འཁོར་མ་གྲོལ་བ་ནས་
ཟུག་མེད་པར། དེ་མ་ཁད་གདངས་སོ། ² དེ་ནས་ཡང་གཉལ་ལ་བྱོན་ཏེ།
གཉལ་སྤྱད་མེད་གེ་རྫོང་དུ་བཞུགས། གསེར་བྱེ་འབྲུམ་པ་³ལ་མཆོད་པ་
ཆེན་པོ་ལུམ་ཁིང་། དེར་འདུལ་བའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། ལག་ལེན་ཐུན་
ཆོགས་རུང་ཆུ་འདེབས་པ་ཡན་ཆད་ཞིབ་པར་མཛད། ཡོན་ཏན་ཐམས་
ཅད་ཀྱི་གཞི་མ་ཁས་སྤངས་པའི་ཆུལ་ཁྲིམས་དག་དགོས་པ་ཡིན། དེད་
ལ་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་པམ་ལྷག་སློམ་པོ་དང་བཅས་པའི་ལྷུང་བ་འོང་མ་

ཅ་རི་ནས་གཉལ་དུ་བྱོན་སྐབས་མོ་ལ་དང་མོ་ལའི་ཞོལ་ལ་ཐེབས་སློར་གཞན་ན་གསལ།

༤ ཅ་རིར་ དབྱས་དཔར།

༡ དྲངས་སོ། དབྱས་དཔར།

༢ གསེར་བྱེ་འབྲུམ་པ། འབྲུམ་པ་འདི་ནི་དགེ་བཤེས་སྤེལ་བའི་(༡༠༩༩-༡༡༡༩)སློབ་མ་བྱང་
སེམས་སྤྲུགས་རྩེ་རྒྱལ་མཆོག་གིས་དུས་རབས་༡༩ པར་བཏབ། གསེར་བྱེ་འབྲུམ་པ་དང་།
གཉལ་སྤྱད་རབ་གོང་། གཉལ་སྤྱད་མེད་གེ་རྫོང་། གཉལ་གྱི་སྤྱང་ཆུང་། སྤང་ཆུང་ཞེས་བའང་
ཡོད། ཆོས་སྐབས་བཟང་པོའི་གདན་ས་གཉལ་བྲག་གོར་སོགས་གཉལ་དང་། ཡོ་རོའི་སྤྱོགས་
པལ་ཆེ་བ་དེང་སང་རྫོ་ཁ་ལྷན་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་གཏོགས།

མྱོང་། ལྷུང་བྱེད་ཉིས་བྱས་དང་བཅས་པ་འགའ་རེ་བྱུང་བ་རྣམས་བཤགས་
བསྟན་བྱེད་གསུངས་ནས་¹མཛད་ཅིང་འཁོར་རྣམས་ཀྱང་ཚུལ་དེ་ཉིད་ལ་
སྦྱར་བར་མཛད་དེ། གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཆེས་
ཆེར་ཉམས་པར་གྱུར་བ་ལ། གཏིང་ནས་མ་བཟོད་པའི་ཐུགས་ཀྱི་ཤུགས་
བྲག་པོས། བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆའི་སྤང་དཀའ་བ་ཆེན་པོས་གཞི་ནས་
བཙུགས་པར་མཛད་པས། བྱི་རབས་གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་སྤྱི་པོ་ཡོངས་ལ།
རྒྱལ་བ་ཉིད་དང་མཚུངས་པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བ་ཡིན་ལོ།

དེ་ནས་དབྱིད་(རབ་བྱུང་ཤ་མེ་བྱི་༡༣༩༤ དགུང་ལོ་༤༠ ལྷ་པ་གསལ་རྒྱན་ཁྲི་ལོ་
༡༣)གཉལ་ཀྱི་སྤང་ཚུང་དུ་བཞུགས། དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་ཆོས་སྒྲ་ཆོགས་
གསུངས། མྱོང་བ་སྤྱི་པོའི་ཆོགས་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཐུགས་རྗེའི་ཤུགས་
ཀྱིས་དད་པ་བྲག་པོ་དང་བཅས་ཏེ་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། བསྟན་
གནས་དང་སྦྱབས་འགྲོ་སོགས་འབྲལ་དང་ཡུན་དུ་པན་པའི་དགེ་བ་ལ་
ལེགས་པར་སྦྱར་ཅིང་།² རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་ཐོག་མ་མཛད་དེ། ཐམས་ཅད་བསྦྱལ་
ནས་ཆ་ཆ་འདུམ་གཏེར་མང་པོ་བཏབ་ཅིང་། བྱིས་ཀྱང་ཚུལ་དེ་ཉིད་སྦྱབ་
པ་ལ་སྦྱོར་བར་³མཛད་དོ། དེ་ནས་གཉལ་སྟོད་རབ་མྱོང་⁴དུ་བྱོན། དབྱར་

༣ གསུང་ནས་ དུས་དཔར། གཅོང་དཔར།

༡ ལྷུང་ཞིང་། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

༢ ལྷུང་བར་ ལྷ་འདུས་དཔར་མ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ། གཅོང་དཔར།

༣ རབ་མྱོང་། གཉལ་སྟོད་དུ་མྱོང་ཡང་ཟེར་ཏེ། ར་ལ་བ་བཏགས་པ་ནི་པར་རྟོ་སྒྲུབས་རྗེས་འཇུག་
བ་ཆད་པ་རའི་འོག་ཏུ་བཏགས་པ་ཡིན་སྟེ། འོན་ཀྱང་བྱིས་པལ་ཆེ་བས་དུ་མྱོང་ཞེས་བྱིས་པ་
དང་། ར་བ་མྱོང་ཞེས་བྱིས་པའང་འདུག །དགུང་ལོ་༤༠ ཐོག་འདིར་ཞག་མང་པོར་ཆོས་འཁོར་
བསྐོར་བ་དང་། གཉལ་སྤྱི་ཤུག་འཆམ་མཐུན་བྱུང་ལུགས་སོགས་བཤད་པའི་རྗེས་སུ། དེང་སང་
གྲི་བར་དུའང་། དེའི་ལོ་དུས་ལ་ཆོས་འཁོར་ཞག་མང་པོ་རེ་བྱེད་པ་མ་ཆག་པར་ཡོད། ཅས་

(རབ་བྱུང་༡ མེ་ཁྱི་༡༣༩༩ དགུང་ལོ་༩༠)བཞུགས་མཛད། སློབ་དཔོན་རིན་པོ་
ཆེ་དར་མ་རིན་ཆེན་པའི་ཞལ་སྡེ་ནས་¹དཀའ་བཅུའི་གྲ་སྐོར་མཛད་ཆར་
ནས། དེར་མཇལ་བ་ལ་ཐེབས། དེའི་ཆེ་རབ་མྱོང་²མཁན་པོ་³ལ་ཞལ་ཏ་

སོགས་ལ་བཞུས་ན་མཛད་ཆེན་གཉིས་པ་ལུང་ར་ཆེན་མོའི་གནས་ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ་
འདྲ། རྒྱལ་ཐར་ཐུབ་བསྟན་མཛེས་རྒྱན་སོགས་འགའ་ཞིག་ལས། དགུང་ལོ་༣༩ ལ་གནས་
གསེར་ཕྱེ་འབྲུམ་པ་དུ་ལུང་ར་ཆེན་མོ་ཚུགས་པར་བཤད། གསེར་ཕྱེ་འབྲུམ་པར་འདུལ་བསྟན་
དག་ཐེར་མཛད་པ་ནི། ཕྱི་རབས་གངས་རིའི་ཁོང་གི་སྤྱི་ལོ་ལོངས་ལ་རྒྱལ་བ་ཉིད་དང་མཚུངས་
པར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བ་ཡིན་ལོ། ཞེས་འདིར་ཡང་འབྲུང་བས་མཛད་ཆེན་གཅིག་ལ་བརྟེན་པས་
ཆོག་གྲང་། དེ་གཉིས་ནི་ཡུལ་དུས་གནས་སྐབས་ཐ་དད་པས་ལོ་ཕྱི་མར་གནས་གཞན་དུ་ཆ་ཆ་
བཏབ་པ་སོགས་ཀྱི་མཛད་པ་རྣམས་ཀྱང་མཉམ་དུ་བགྲངས་ན་ག་ལ་འགྲིག་སྟུང། རབ་མྱོང་ནི་
དེར་སངས་རྒྱུ་ཁ་ལྷན་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

རྩ་མྱོང་ སྤྱི་འབྲུམ་དཔལ་ར་མ། ལྷ་བྱང་དཔལ་ར་མ། གཙང་དཔལ་ར་མ།

༡ སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དར་མ་རིན་ཆེན། (༡༣༩༩-༡༩༣༩) ཡོངས་གྲགས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་མོ་
དགའ་ལྷན་ཁྱི་ཐོག་གཉིས་པ་དང་། རྩེ་ཡབ་སྲས་གསུམ་ལས་གཅིག་ཡིན། སྲས་ཀྱི་རིགས་སུ་
གཙང་ཉང་སྟོང་དུ་འབྲུངས། ལྷང་ཆོས་འབྲུང་ལས། མཛོ་ཆད་སྟོང་གོག་དུ་འབྲུངས་ཐེར་ཡང་
སྤྱིའི་དྲུང་རིང་བྱུང་བས་རི་པོ་ཆེར་འབྱུང། རི་ཅེར་ཉི་མ་ཤར་བ་དང་མཉམ་དུ་འབྲུངས་ཐེར། རྩེ་
ཙོང་ཁ་པའི་ཞལ་ལ་ལོ་༡༩ ཅམ་གཏུགས། གསུང་རྩེ་པོ་དེ་ཆེན་པོ་བཞུགས། འདིར་གྲ་སྐོར་
མཛད་ཆར་ནས་དེར་མཇལ་བར་ཐེབས་ཞེས་པ་ལས་མ་བྱུང་ཡང་། རྩེ་དུ་ཐེབས་པའི་སྐོར་
སོགས་ཤོད་སྟོལ་སྡེ་ཆོགས་ཤིག་ཡོད་པ་ནས་ཅུང་དམིགས་བསལ་ཞིག་ནི་བྲག་གཡལ་རྩུང་
ཆང་སློ་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་དར་གསལ་བ་དེ་ཡིན།

༢ རྩ་མྱོང་ སྤྱི་འབྲུམ་དཔལ་ར་མ། ལྷ་བྱང་དཔལ་ར་མ། གཙང་དཔལ་ར་མ།

༣ རབ་མྱོང་མཁན་པོ། (14thc) ར་མྱོང་མཁན་པོ་དང་། ར་མྱོང་མཁན་པོ། ར་མྱོང་དགེ་བཤེས་
སོགས་འཛིན་སྟོལ་འགའ་སྟེ། མཆན་ངོ་མ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཁྲིམ་མཐོང་ཡང་། གྲུང་བསྐྱིགས་
ནས་བཞུས་ན་གཉལ་སྤེ་དུག་ལས་ཉེའུ་ར་ཡེ་ཤེས་དཔལ། ག་ལོར་སངས་རྒྱལ་ཤེས་རབ། གསེར་
ཕྱེ་ཁ་བྱེ་པའི་ཞལ་ངོ་རྒྱལ་ཆེན་དགོན་མཆོག་བཟང་པོ་གསུམ་པོ་གང་རུང་ཞིག་དང་། ལྷག་པར་
ཕྱི་མ་འདི་ཡིན་ནས་སྟུང། གང་ལྟར་མཛད་ཆེན་བཞེས་ལས་གཉལ་གྱི་ལུང་ར་ཆེན་མོའི་སྤྱིན་བདག་
གཙོ་པོ་ཡིན། འདས་ནས་ཀྱང་ཞལ་ཆེམས་ལྟར་རྩེ་ཙོང་ཁ་པ་ལ་གསེར་ཕྱེ་ཁོ་ཆེན་སྟོང་ལྷག་སྟུང།

གནང་ནས་ཁོང་གིས་སྦྱོན་བདག་གི་མཐིལ་ལེན་བྱས། གཞན་ཡང་དད་
འབྲུལ་མང་དུ་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས། གཉལ་ཕྱོགས་ཀྱི་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་
པལ་ཆེ་བའི་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞག་
མང་པོའི་བར་དུ་མཛད་ཅིང་། དེ་བར་དགེ་འདུན་ཆོགས་པ་ལ་ཞབས་ཏྱིག་
བསྟེན་བཀྱར་བྱུང་སྐབས་ཆོགས་པ་གྲུབ། དེ་ཡང་གཉལ་གྱི་སྡེ་པ་རྣམས་
པན་ཚུན་གྲལ་སོགས་ལ་ཡེ་མི་འཆམ་པས་ལྷན་ཅིག་དུ་ཆོགས་པ་མི་
སྤྱིད་པ་ཅམ་ཡིན་པ་ལ། དེ་དུས་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེའི་སྟོབས་དང་ཐབས་
མཁས་པའི་དབང་གིས་ཐམས་ཅད་ཚོད་པ་མེད་ཅིང་། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་
དགའ་སྟོན་གྱིས་དུས་འདའ་བར་གྱུར་ལ། དེར་རྗེ་ཉིད་གྱིས་སོ་སོ་ལ་དད་
འབྲུལ་དང་བསྟེན་བཀྱར་རྒྱན་པའི་ཁས་ལེན་གྱི་དད་བསྐྱལ་སོགས་ཀྱི་
ཞལ་ཏ་གནང་བས། ཐམས་ཅད་སྟོ་དགའ་དང་བཅས་པར་གྱུར་ཏེ། དེང་
སང་གི་བར་དུའང་། དེའི་ལོ་དུས་ལ་ཆོས་འཁོར་ཞག་མང་པོ་རེ་བྱེད་པ་མ་
ཆག་པར་ཡོད་ལ། དེའི་ཆེ་སྒར་ལྷ་ར་ཐམས་ཅད་ཚོད་པ་མེད་ཅིང་། ཆོས་
འཁོར་དེ་ལས་གཞན་པའི་སྐབས་སུ་ནི་པན་ཚུན་གྲལ་སོགས་ལ་ཚོད་པ་
དང་བཅས་པས་ལྷན་ཅིག་འདུ་འགོད་མི་བྱེད་དོ།

དེ་ལྷ་ར་གཉལ་ཕྱོགས་སུ་བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་མཛད་དུ་བྱུང་བ་

རྗེའི་ཡར་སྟོན་ན་གཉལ་ཕྱོགས་འདི་གཙོ་པོ་བཀའ་གདམས་དང་། བཀའ་བརྒྱད། རྟེན་མ་སོགས་
ཡོད་པ་དགོན་མཆོག་བཟང་པོས་རྗེ་ཚོང་ཁ་པ་ལ་གཏུགས་ནས་གཉལ་སྡེ་དུག་པོ་པལ་ཆེར་དགེ་
ལུགས་སུ་གྱུར། འོན་ཀྱང་ཕྱིས་རིན་སྤངས་ཀྱི་སྐབས་ཅམ་ནས་ཡུལ་དེར་དབང་སྦྱར་མཁན་བྱ་བ་
ཁྱི་དཔོན་དག་བསྟན་ལ་མཉེས་པོ་མ་བྱུང་ནས་ཉམས་ཆག་ཆེ་ཅམ་བྱུང་བ་དང་། ཕྱིས་དུས་རབས་
༡༩ པའི་ནང་དུའང་དགེ་བསྟན་ཉམ་དམའ་པོ་ཡོད་པར་དབྱས་གཙང་གནས་ཡིག་ལས་བྱུང་།

ནུས་ལེགས་པར་མཛད་ནས་སྤྲར་ཡང་འོལ་ཁར་ཕེབས། དེ་ནས་འོ་དེ་གྲང་རྒྱལ་¹
ཁྱི་ལྷ་ཞོལ་དབེན་གནས་ལྷ་སྤྲངས་² སུ་ལོ་གཅིག་(རབ་བྱང་) ༡ མེ་ཁྱི་ ༡༣༤༤

- ༡ འོ་དེ་གྲང་རྒྱལ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས། གངས་རི་འདྲིའི་ཞོལ་ན་ཡུན་རིང་བཞུགས་ཏེ་སྒོམ་སྒྲུབ་སྒྲིབ་སྒྲིང་གནང་བ་དང་། སྤགས་རིམ་ཆེན་མོ་སོགས་ལེགས་བཤད་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་བརྩམས་པར་མཛད། བོད་ཀྱི་འོད་སྟེང་ལྟར་ན། འོ་དེ་གྲང་རྒྱལ་ནི་སྤྲང་བ་ཆགས་པའི་ལྷ་དགྲུ་དང་། རྗེའི་མགུར་ལྷ་བཙུ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲལ་དང་གཙོ་བོ་དེ་ཡིན། ལྷ་འདི་རི་ལྟར་བྱང་བའི་སྒོར་ལ་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་བ་སྟེ་ལུང་བཞད་པའི་རྗེ་རྗེའི་དམ་ཅན་རྒྱ་མཚོའི་ནུས་ཐར་ན་གསལ། སྤྱ་མདོག་བྲག་ཆས་དང་སྒོན་བྱང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟོད་བ་སྤྲུབས་བདེ་ཞིག་ནི་རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབུམ་ན་བཞུགས། ལྷུ་ཅོས་འབྱུང་སོགས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁག་ལྟར་ན། འོ་དེ་གྲང་རྒྱལ་ནི་གནམ་རིམ་བ་བཙུ་གསུམ་གྱི་སྟེང་ན་བཞུགས་པའི་ཡལ་ལྷ་བདག་བྲག་གི་སྤྱན་མཆེད་ཡིན་པ་དང་། ཡར་ལྷ་ཤམ་པོ། གཙང་ལྷ་བྲུ་དང་། ཐང་ལྷ་ཡར་ཞུ། དྲགས་ལྷ་སྤམ་པོ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཡལ་ལྷ་གཙོ་བོ་ནུས་ཐར་འདྲིའི་སྤམ་སུ་བཤད། ཡལ་ལྷ་བདག་བྲག་ནི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོའི་མེས་པོ་ཡིན་པས་ལྷ་འདི་ཆོས་ཀྱང་བོད་བཅན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་ལ་དམིགས་བསམ་སྤངས་སྤྲུབ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པར་འདོད། སྤྲང་གེ་སར་གྱི་སྤྱན་མཆེད་ནུས་ཐར་སྤྱ་གཉན་སོགས་སུ་གྱུར་ནས་གེ་སར་ལ་སྤངས་སྤྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་སྟེར་བཤད་བའང་འདི་དང་འདྲ་པོ་ཡོད། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་ལྷའི་དགེ་བསྟེན་ཞིག་ཏུ་གསུངས་ཀྱང་། གཙོ་བོར་གངས་རིའི་དབང་པོ་ཞེས་ཆེད་དུ་བསྟགས་ཏེ་ཆོས་སྤྲུབ་པའི་གནས་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་གཟིགས་པ་ལས། ལྷའི་རོ་བོའི་ཚོག་ནས་མཆོད་བསྟོད་སོགས་བརྩམས་པ་མ་མཐོང་། དེར་སངས་རྒྱ་ཁ་ཟངས་རི་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
- ༡ འོ་དེ་གྲང་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་ཞོལ་དབེན་གནས་ལྷ་སྤྲངས། མིང་གཞན་ནུས་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྲང་ཟེར། འགའ་རེས་འོལ་ཁ་ཆོས་ལུང་གི་དགོན་གནས་དེ་ཡིན་ཟེར། འགའ་རེས་གསང་སྤགས་བྲམས་པ་སྤྲང་གི་དགོན་གནས་དེ་ཡིན་ཟེར། གང་ལྟར་སེ་ར་ཆོས་སྤྲངས་དང་འདྲ་བ་འོ་དེ་གྲང་རྒྱལ་ཞོལ་གྱི་སྤྲངས་ཁ་ཞིག་ན་ཡོད་རེས། རྟེན་འབྲེལ་བསྟོད་བ་དང་། བྲམས་བསྟོད་རིན་ཆེན་གསལ་སྒོན། འངས་བསྟོད་བསྟོད་སྤྱན་རྒྱ་མཚོ། བསྟོད་བ་སྤྲུབས་གསུམ་པ། བསྟོད་བ་ཞིང་མཚོག་སྟོ་འབྲེད། གསོལ་འདེབས་དངོས་བྲལ་སྟེ་མ། སྤམ་དམ་པ་ཀྱུ་སྤམ་པ་ཉིའི་བསྟོད་པ། མི་དབང་གསལ་བ་རྒྱལ་མཆོན་ལ་གཏམ་དུ་བྲུ་བའི་འཕྲིན། བཤེས་གཉེན་བཟང་པོའི་མཆོན་ཅན་ལ་ལན་དུ་བྲུ་བ། དཀའ་བཞི་བ་གསལ་བ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་རོར་འདི་བྱི་གཉིས་ལ་མན་པར་གདམས་པ་སོགས་ཀྱང་འདྲར་མཛད། དེར་སངས་རྒྱ་ཁ་ཟངས་རི་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། གསང་ནུས་རིན་པོ་ཆའི་སྟེ་མ་ལས་དྲགས་པོ་ལྷ་སྤྲངས་ཞེས་བའང་འདི་ཡིན་ནས་སྤམ་སྟེ་དབྱེད།

དགྲའ་ལོ་༧༠ ལྷ་པ་ཐགས་ཀྱན་ཁྱི་ལོ་༡༡)བཞུགས་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་
ཡང་ཐལ་རང་གི་ལྷ་བའི་གནད་རྣམས་ལ། བྱ་བུལ་ལ་འབྱོན་པའི་གོང་ཉིད་
ནས་དེ་བར་དུ་དབྱེད་པ་ནར་མར་མཛད་ནའང་། མཐར་ཐུག་པའི་གནད་ལ་
མི་བདེ་བ་གཏན་ནས་ལོག་པའི་ངེས་པ་འདྲེན་མ་ཐུབ། གནས་དེར་སྒྲ་མ་
དང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཐ་མི་དད་དུ་བྱས་ཤིང་གསོལ་བ་དག་ཏུ་
འདེབས་པ་དང་། རིགས་པའི་དབྱེད་པ་ཞིབ་པར་མཛད་པས། འྱིན་གྱིས་
བསྐྱབས་པའི་མཆོན་མ་བྱད་པར་ཅན་ཡང་བྱུང་། སྟོབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་
བསྐྱུངས་¹ གྱི་འགྲེལ་པ་བྱུང་བུ་ལི་ཏ་ལ་ལེགས་པར་གཟིགས་པས་ཀྱང་
མཆོམས་སྤར་ཏེ། མགོན་པོ་ལྷ་སྤྱབ་ཡབ་སྤས་གྱི་ལྷ་བའི་གནད་མཐར་
ཐུག་པ་དང་དགག་བྱའི་མཆོམས་འཛིན་སོགས་ལ་སྤར་དང་མི་འདྲ་བའི་
ངེས་པ་གཏིང་ཚུགས་པ་འཁྱུངས་ཤིང་། མཆོན་འཛིན་གྱི་དམིགས་གཏད་
ཐམས་ཅད་ཞིག །དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གྱི་དོན་ལ་མཐའ་གཞན་དུ་དོགས་པའི་སྟོ་
འདོགས་ལྷག་མ་མེད་པར་བྱངས་སྤྱང་བར་གྱུར་ཏེ། སྟོན་པ་ལ་ཤེས་ནས་

༡ སྟོབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་བསྐྱུངས། རྒྱན་དུག་མཆོག་གཉིས་དང་པཎ་བྱབ་བཙུ་བདུན་གྱི་ཡ་གྲུལ་
ཞིག་ཡིན། འཁྱུངས་འདས་མི་མཐུན་པ་ཏ་ཅང་མང་ཡང་པལ་ཆེ་བས་དུས་རབས་གསུམ་པ་ཅན་
དེར་རྒྱ་གར་སྟོ་ཕྱོགས་སུ་འཁྱུངས་པར་འདོད། ལྷ་སྤྱབ་གྱི་དངོས་སྟོབ་ཏུ་འདོད་མཁན་ཡོད་ཀྱང་
ལོ་དུག་བརྒྱ་བཞུགས་པའི་ལྷགས་ལ་མ་གཏོགས་འཐད་དཀའ། གང་ལྟར་ལྷ་སྤྱབ་དང་འཕགས་
པ་ལྟའི་དབྱ་མའི་གཞུང་རྣམས་ལ་སྤངས་ཤིང་། ཅུ་ཤེད་རིགས་པ་རྣམས་ཐལ་འགྱུར་ཁོ་ན་འཕེན་
པར་མཛད། རྒྱ་མཆོན་དེས་ཁོང་དབྱ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་ཤིང་རྩའི་སྟོལ་འབྱེད་དུ་བཟང་མཁན་
ཡང་ཡོད། འགའ་རེས་ཐལ་རང་གི་བྱད་པར་གསལ་ཁ་མཛད་པས་ཐལ་འགྱུར་བའི་སྟོལ་འབྱེད་
ནི་རྒྱ་པ་ཐགས་པ་ཡིན་ཟེར། ཐལ་རང་གི་གསལ་ཁ་མཛད་ལ་སེམས་ཅན་དགག་པ་ཡང་མ་
མཛད་པས་བརྒྱ་ཐུག་དུག་པའི་ནང་རྒྱ་ནག་སོགས་སུ་ཕེབས་པར་འདོད་པ་འཐད་དཀའ་ཟེར།

དད་པ་¹ཐོབ་པའི་ཤུགས་ཀྱིས་བྱངས་པ། ཟབ་མོ་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་
འབྱུང་བ་གསུངས་པའི་²སྒྲོ་ནས་བསྟོད་པ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྟོང་
པོ་ཞེས་བྱ་བའང་མཛད་དོ། དེ་ལྟར་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ལ་རིགས་པའི་
སྟོབས་ཀྱིས་སྒྲོ་འདོགས་ལྷག་མ་མེད་པར་ཆོད་དེ། སྟོང་བ་ཉིད་ལ་ཐུགས་
ཅེ་གཅིག་ཏུ་མཉམ་པར་འཛོག་པའི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལྟར་མཛད་ཅིང་། ཡང་
དག་པའི་བླ་ཤེས་ཀྱིས་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་པའི་གོམས་པ་ལུལ་དུ་བྱིན་
པར་མཛད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། ད་ལྟ་ལེགས་པར་
གོམས་པས་རྗེས་ཐོབ་ཏུ་འང་སྒྲ་ཆོགས་པའི་སྒྲ་བ་འདི་ཐམས་ཅད་སྟོང་
བཞིན་དུ་སྒྲ་བའི་སྒྲ་མ་ལྟར་འཆར་གྱི། སྟོང་བ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱས་མ་ཐེབས་
པའི་སྒྲ་བ་རང་དགའ་བ་ཆེར་མི་འཆར་བར་འདུག །ཅེས་གསུང་རོ།³

ཚུལ་འདི་ནི་མཁས་པ་མགྲུ་བར་བྱེད་པའི་ནུས་པར་ཐར་བ་ཆེས་
དཔག་པར་དཀའ་བ། རྒྱལ་བ་སྤྲས་དང་བཅས་པས་ཀྱང་བསྟོད་པའི་ཐེང་
བས་བསྐྱགས་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡིན་ན། བདག་ཅག་དག་གིས་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་
ཅི་ཞིག་འཆོལ། དེ་ཡང་སྒྲ་མ་འདི་ནི། གོང་དུ་བཛྲོད་པ་ལྟར་སྒྲ་མ་དང་ཡི་
དམ་ཐ་མི་དད་དུ་བྱས་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དང་། བསག་སྐྱང་སོགས་
ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཅོན་པར་མཛད་ཅིང་། སྤྱི་པོ་པལ་བ་ནུས་ཀྱི་སྟོ་ཡུལ་དུ་
བྱ་དགའ་བ་ཅོམ་གྱི་བསྟེན་སྐབ་ལ་རྒྱན་མི་འཆད་དུ་བཅོན་པར་མཛད་པས།
ལྷག་པའི་ལྟ་དུ་མས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་ཚུལ་དཔག་པར་དཀའ་བ་ཡོད་

1 དང་བ་ གཅོད་དཔར།

2 གསུང་པའི་ དབྱས་དཔར།

3 གསུངས་སོ། ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ལ། བྱད་པར་རྒྱལ་བ་ཀུན་གྱི་ཡབ་གཅིག་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་
ཞལ་མངོན་སུམ་དུ་ཡང་ཡང་གཟིགས་ཤིང་། དག་བའི་བཤེས་གཉེན་མཛད་
པའི་སྟོབས་ཀྱིས། གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་དོན་ལ་འཁྲལ་བ་མི་མངའ་བར་
གྱུར་པ་ཡིན་ལ། རི་འབྲ་བའི་རྟོགས་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་ནའང་། ཐོག་མར་
རིགས་པས་ཞིབ་ཏུ་དབྱད་པས་པལ་ཆེར་དགོངས་འོང་། དེ་ལྷ་ར་མཛད་
གྲང་ཐུགས་ངེས་མཐའ་ཆོད་པ་འབྲེན་མ་ཐུབ་པ་རྣམས་ལ། ལྷ་མ་དང་རྗེ་
བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཐ་མི་དད་ལ་གསོལ་བ་དྲག་ཏུ་བཏབ་ཅིང་མཐུལ་
ལུལ་བས། དེ་མ་ཁད་འབད་མེད་དུ་དཀྱིས་ཕྱིན་པར་དགོངས་ནས་འོང་བ་
བསྟོན་མི་རུས་པར་ཡོད་ལ། གཞན་ཡང་རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་
སྐྱེད་གསུང་གི་སྤང་བ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་ཞིབ་པར་ནི་དངོས་སུ་
ཡོངས་ལ་བསྒྲག་པར་མི་རུས་མོད། འོན་ཀྱང་གསུང་རབ་ཀྱི་དོན་ལ་ཚུལ་རྗེ་
ལྷ་ར་དཔྱོད། དབྱད་པ་རྗེ་གསལ་མ་རྗེ་གསལ། ཉམས་ལེན་གྱི་གནད། གདུལ་བྱ་
རྗེ་ལྷ་ར་བཟུ། འཁོར་རྗེ་ལྷ་བྱ་བསྟེན། གནས་རྗེ་ལྷ་བྱར་བཞུགས་པ་སོགས་
པལ་ཆེར་རང་བཅོས་ཞུགས་པ་མ་བྱས། ཞེས་གསུང་ངོ་།¹

དེ་ནས་སྟོན་(རབ་བྱུང་༡ མེ་སྒང་༡༣༤༡ དགུང་ལོ་༤༡ ལྷ་བ་གསལ་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་
༡༣)འོལ་ཁར་བྱོན། དགུན་དཀྱིད་(༡༣༤༡/༤༡-༡༣༤༡/༤༩)མགར་ལུག་²ཏུ་

༡ གསུངས་སོ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།
༢ མགར་ལུག་ །གུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་བ་གཅིག་བཞུགས་ཤིང་ཡུམ་གཉེར་ཆ་གཅིག་སྤུས་པ་དང་།
མཁའ་འགྲོས་གར་བྱེད་པའི་གནས་ཡིན་པས་གར་ལུག་ཅེས་ཐོགས་པ་མི་མེད་དུ་བཤད། སྟོམ་
པ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱིང་པོས་འོལ་ཁའི་མགར་ལུག་ཏུ་ལོ་༡ རིང་ཆོས་ཤིན་ཏུ་སྤང་བར་གསུངས་ཚུལ་
དེབ་སྟོན་ལས་བྱུང་། རྣམ་ཐར་འདི་དང་དེབ་སྟོན་གཉིས་ཀས་འོལ་ཁ་རུ་བཤད་པ་དང་། འགལ་
ངེས་རྗེང་ཕྱིའི་སྟོ་སྟེགས་སུ་ཡོད་ཟེར། དེང་སང་སྟོ་ཁ་ཐངས་རི་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་དམ་སྟེ།
གནས་ཡིག་ལུང་སྟོན་མེ་འོང་ལས། འོལ་ཁའི་ཕྱོགས་སུ་ཨོ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱོད་གནས་འགལ་

པ་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་བཀོད་པ་ཡིད་འཕྲོག་པ་རྒྱུ་མི་འཆད་པར་མཛད་དེ། བསྟན་
པ་དང་སེམས་ཅན་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་ནས་འབྲལ་དང་ཡུན་དུ་པན་
བདེ་རྒྱས་པའི་སློན་ལས་རྒྱབས་ཆེ་བ་མཛད་དོ།། དེ་ནས་དར་དཔྱིད། (རབ་
བྱུང་མ་ས་ཡོས་༡༣༤༤ དགྲུང་ལོ་༧༣ ལྷ་པ་གཤམ་རྒྱུ་ཁི་ལོ་༡༥)སློབ་དཔོན་དཀའ་
བརྩ་¹པའི་ཞལ་སྤྲ་ནས་གཙུག་མཛད། སྤེ་སློང་འཛིན་པ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་
ལ་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་ཉང་པོ་ཕྱོགས་ནས་དད་པ་ཆེན་པོས་
གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། ཉང་པོ་མདངས་མདོའི་དགོན་²པར་

༡ སློབ་དཔོན་དཀའ་བརྩ་པ། (༡༣༤༧-༡༣༥༣) དཀའ་བརྩ་པ་ཞེས་ཐེངས་འགའ་འབྱུང་བ་རྒྱལ་
ཆབ་ཇེ་ལ་གོ་དགོས། བོད་ལ་དཀའ་བརྩ་པའི་ཐོག་མ་རྒྱལ་ཆབ་ཇེ་ཡིན་ཟེར་མཁན་དང་། དཀའ་
བརྩ་པ་གཞོན་ཏུ་སེང་གེ་དང་པོ་ཡིན་ཟེར་མཁན་ཡང་འདུག །གཞོན་ཏུ་སེང་གེའི་འབྲུངས་འདས་
གསལ་པོ་མི་ཤེས་ཀྱང་རྒྱལ་ཆབ་ཇེ་ལས་མི་ཐོག་གཅིག་གིས་ཀླན། གཞུང་ཆེན་དུག་དང་བརྟན་
གྱི་བྱ་སྐོར་མཛད་ཀྱང་དཀའ་བཞི་ལས་དཀའ་དུག་སོགས་ལཔ་སྟོལ་མེད། གཞུང་ཆེན་བརྩ་ལོན་
ན་དཀའ་བརྩ་པ་ཟེར། ཁོང་གིས་གཞུང་ཆེན་བརྩའི་བྱ་སྐོར་མཛད་ནས་ཇེ་ལ་ཙོང་དུ་ཡོང་སྐབས།
དཀའ་བརྩ་པ་བྱོན་པ་ལེགས། དཀའ་བརྩ་པ་བྱིད་ལྟར་ན། དཀའ་བརྩ་པ་བྱིད་གསན་ཞིག་སོགས་
ཇེ་རང་གིས་དཀའ་བརྩ་པ་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས་པ་ལས་དེ་ལྟར་ཐོགས་པ་འདྲ་པོ་ཡོད། དེ་ནས་
བཟུང་གཞུང་ཆེན་བརྩ་ལས་མང་བའི་བྱ་སྐོར་མཛད་མཁན་གྱི་དཀའ་བརྩ་པ་མང་པོ་བྱུང་སྟེ། བོ་
དོང་བཤ་ཆེན་(༡༣༥༤-༡༣༥༩)གྱིས་གཞུང་ཆེན་བཙོ་ལྷ་དང་། ལྷག་ཆང་ལོ་རྒྱ་བས་གཞུང་ཆེན་
ཉི་ཤུའི་བྱ་སྐོར་མཛད། འོན་ཀྱང་དཀའ་བརྩ་པ་ལས་བཙོ་ལྷ་པ་དང་ཉི་ཤུ་བ་མི་ཟེར། ཕྱིས་རབ་
འབྲམས་པ་སངས་རྒྱལ་འཕེལ་(༡༣༡༩-༡༣༤༥)ནས་བཟུང་གཞུང་ཆེན་བརྩ་ལས་མང་བའི་བྱ་
སྐོར་མཛད་མཁན་ནམས་ལ་རབ་འབྲམས་པ་ཞེས་འབོད་པ་བྱུང་ཟེར།

༡ ཉང་པོ་མདངས་མདོའི་དགོན། བེ་སེར་ལྟར་ན། དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆའི་དགོན་པ་ཉང་པོ་ལྷང་
མདོའི་རི་ཁ་དགོན་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེང་སང་ཀོང་པོ་རྒྱ་མདའ་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། རྒྱལ་ཐུན་༡༩
སྐབས་སུ། ཡུལ་སྤང་ཡུལ་གྱི་རྟ་གསུམ་ན། ཇེ་སྤང་ཅུན་སྤང་རྒྱལ། རློན་པོ་འོ་རུ་དང་སྤུགས་
གཉིས། ཞེས་ཏུ་རྟོང་ཡིག་རྙིང་དུ་གསལ་བ་འདི་ཡིན་སྟེ། ལྷུངས་འདི་ལ་ཉང་དང་། གཙང་
གི་སྤང་ཞེས་བྲིས་ཡོད་ཀྱང་ཏུན་རྟོང་ལས་གཉིས་ཀ་ལ་སྤང་བྲིས་ཡོད།

བྱོན། དབྱར་(རབ་བྱུང་༡ ས་ཡོས་༡༣༤༤ དགུང་ལོ་༤༣)བཞུགས་མཛད། ཉང་
པོ་ཕྱོགས་གྲི་དགེ་འདུན་ནུམ་པ་ལ་ཆོས་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་། སྤྱི་པོའི་
ཆོགས་ལ་བན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད། དེའི་སྐབས་སུ། དཔོན་ནུམ་པ་ཁལ་
བཟང་པོ་བས་¹རྫོག་ལོ་ཆེན་པོའི་གདན་ས་པ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཀོན་
མཆོག་ཚུལ་ཁྲིམས་པ་²འོ་ཆེན་ལ་སྤྲོན་ཏེ་སྤྱིད་ཤོད་ཕྱོགས་སུ་ཕེབས་པར་
ཞུ་བའི་གསོལ་བ་འདེབས་པ་སྤྲོ་མོ་ནས་ནར་མར་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ལ་གྱི་
གསོལ་འདེབས་པས་སློབ་པ་³དང་། རྫོག་པོ་འཛིན་པོ་ཆེ་མཛུལ་བར་བཞེད་
པས་ཀྱང་ཐུགས་བྱངས་ཏེ། སྟོན་(རབ་བྱུང་༡ ས་ཡོས་༡༣༤༤ དགུང་ལོ་༤༣)
སྤྱིད་ཤོད་དུ་ཕེབས། པོ་ཏ་ལར་བཞུགས་ནས། གསང་བདེ་གྲུང་གསུམ།

- ༡ དཔོན་ནུམ་པ་ཁལ་བཟང་པོ་ག། (14thc) འདི་ནི་སྤྱི་ལོ་རྫོང་དཔོན་བླ་ཆེན་ནུམ་པ་ཁལ་བཟང་པོ་
ཡིན། སྤྱི་གདོང་གོང་མ་མི་དབང་གསུམ་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་སྤྱི་ལོ་རྫོང་དཔོན་ལ་བསྐོས་བཞག་གནང་།
དེའི་སྟེན་གྱི་སྤྱི་ལོ་རྫོང་དཔོན་བླ་ཆེན་གསུམ་པ་ཡང་ཁོང་གི་ཨ་ཁུ་བཅ། བླ་ཆེན་ནུམ་པ་ཁལ་བཟང་
པོ་ནི་སེར་འབྲས་གཉིས་ཀ་འདེབས་པའི་སྤྱིན་བདག་དང་། ཆོ་འབྲུལ་སྟོན་ལས་ཆེན་མོའི་སྤྱིན་
བདག་གཙོ་པོ་དེ་ཡིན། རྫོང་ཁ་བས་ཀྱང་། རང་སྤྱིད་ཚུལ་བཞེན་སྤྱིད་པའི་ཁུར་ཁྲིར་ག། བསྟན་
པའི་སྤྱིན་བདག་ནུམ་པ་ཁལ་བཟང་པོ་དང་། བསྟན་ལ་གྲུས་ཤིང་གཏོང་ལ་རབ་དགའ་བའི་། མི་
དབང་ཆེན་པོའི་ལྷ་མ་མོ་རིན་ཆེན་སྟོན། ཞེས་སྤྱིད་ཞལ་གཉིས་ལ་བསྐྱུགས་བཞེད་མཛད།
- ༢ སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཀོན་མཆོག་ཚུལ་ཁྲིམས་པ། (14thc) གསང་ཕུ་གྲིང་སྟོན་པའི་གདན་
རབས་༡༩ པ་དང་། གཙང་པ་འཇམ་སེང་ཡན་གྱི་གདན་རབས་ཐུན་མོང་པ་༩ བསྟན་ན་གསང་
ཕུའི་གདན་རབས་༡༤ པ་ཡིན། དབྱངས་ཅན་དགའ་ལྗོངས། མཁས་ཤིང་ནུམ་ཐར་གཙང་པ་
གསང་ཕུ་ཆོས་རྗེ་ཞེས་བསྐྱུགས་པའང་འདི་འདྲ་ལ། ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་དང་། ཅུའེའི་རྒྱུ་ཆེན་
ཅོས་སྤུལ་ཞུ་མཁན་གཙོ་པོ་གཅིག་ཡིན་འདུག །ཁོང་རྗེ་ཅོང་ཁ་བ་གདན་འཕེན་དུ་གཏོང་མཁན་
དཔོན་ནུམ་པ་ཁལ་བཟང་པོ་ནི་སྤྱི་ལོ་རྫོང་དཔོན་བླ་ཆེན་ནུམ་པ་ཁལ་བཟང་པོ་ཡིན་ཏེ། སྐབས་
དེར་གསང་ཕུ་དང་ལྷ་ས་གཙོས་སྤྱིད་ཤོད་ཡོངས་རྫོགས་སྤྱི་ལོ་རྫོང་གི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་པ་དང་
འབྲེལ་བ་ཡོད་སྤྱིད།
- ༣ གསོལ་འདེབས་པས་སློབ་པ་ སྤྱི་ལུས་དཔར་མ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་།

དགའ་སྐྱོར་ལུལ་གསུམ་¹ཀྱི་གདན་ས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐོག་དངས་པའི་སྡེ་
སྟོད་འཛིན་པ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མ་ལ། དབུ་མ་སྣང་བ། འདུལ་བ། ལམ་རིམ་ལ་
སོགས་པའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས།

དེའི་སྤྱི་རེས་སོས་ཀ་²(རབ་བྱུང་༡ ལྷགས་འབྲུག་༡༩༠༠ དགུང་ལོ་༩༩ ལྷ་
པ་ལགས་རྒྱ་ཁྱི་ལོ་༡༩)དགའ་བ་གདོང་དུ་བྱོན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་པར་ཁས་
འཆི་བ་རྣམས་ཀྱིས། སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་
དཔང་པོར་བྱས་ཏེ་ཁས་སྦྱངས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་³ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་
ལ་རྗེ་ལྷ་སྟོན་པའི་ཚུལ་མཐའ་དག་པར་ཤེས་ནས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྟོན་པ་
ཞིག་མ་བྱུང་ན། དེའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་པ་མིང་ཅམ་དུ་འགྱུར་བར་དགོངས་
ཤིང་། གསང་སྤྱགས་དོན་རྗེ་ཐེག་པ་ལ་འདུག་པར་འདོད་ན་ལམ་སྟན་མོང་
བ་ལ་ལེགས་པར་སྟོ་སྦྱངས་པའི་སྟེང་དུ། ལྷ་མ་བསྟན་ཚུལ་ཐེག་ཆེན་སྟན་
མོང་བའི་སྐབས་སུ་བསྟན་པ་ལས་ཀྱང་ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་གི་
སྟོན་སྤྱོད། དབང་བསྐྱར་རྒྱུད་སྟེ་དང་མ་སྟན་པ་ཞིག་ལྷ་མ་མཆོན་ཉིད་དང་

༡ སྤང་དབུས་ཀྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་དུག་སྟེ། ༡ གསང་སྤྱ། རྟོག་ལོ་རྒྱ་བ་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་
ཀྱིས་༡༠༡༣ ལོར་བཏབ། དེང་སང་སྟོད་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ༢ བདེ་བ་ཅན། གཉལ་
ཞིག་གི་སྟོན་མ་རྒྱ་འཆིང་རུས་བས་༡༩༠༥ ལོར་བཏབ། དེང་སང་རྒྱ་བྱུར་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
༣ ཆོས་གྲུང་ཐང་། གྲུང་ཐང་ལྷ་མ་ཞང་གིས་༡༡༩༡ ལོར་བཏབ། དེང་སང་ལྷ་ས་ཐོང་ཁྱེར་གྱི་
ཆ་ཤས་ཡིན། ༤ དགའ་བ་གདོང་། སྐྱོར་མོ་ལུང་པ་ཞིག་པོ་ཤེས་རབ་སེང་གེས་དུས་རབས་
༡༡ པར་བཏབ། དེང་སང་སྟོད་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ༥ སྐྱོར་མོ་ལུང་། ལྷ་མ་ཉི་དག་བཅོམ་
པས་དུས་རབས་༡༡ པར་བཏབ། དེང་སང་སྟོད་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ༦ ལུལ་ཕྱ་དགོན། བྱ་
འདུལ་འཛིན་བཙུན་འབྲས་འབར་(༡༠༩༡-༡༡༡༩)ཀྱིས་དུས་རབས་༡༩ པར་བཏབ། དེང་སང་
རྒྱ་བྱུར་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༡ སོ་ག་ ལྷ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།
༢ སེམས་སྐྱེད་ ལྷ་ཐང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

ལྷན་པ་ལས་མཛོས་ཏེ། དེའི་དུས་སུ་ཁས་ཁྲུངས་པའི་དམ་ཆེག་དང་སྤྲོམ་
 པ་རྣམས་མིག་གི་འབྲས་བུ་ལྟར་གཅེས་པར་འཛིན་ཅིང་། ཁྱད་པར་ཅ་
 ལྟར་ལ་སློག་བསྤྲོས་བྱས་ནས་ལེགས་པར་སྤྲོམ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན། ཁས་
 ཁྲུངས་པའི་དམ་ཆེག་ཡལ་བར་དོར་ནས། སྤགས་ཀྱི་ལམ་ལ་སློབ་པ་སྤྲད་
 བྱས་ཀྱང་ངན་འགྲོ་མི་བཟད་པའི་སློ་འབྱེད་པར་དགོངས་ནས། ཨེ་མ་ཐེག་
 པ་ཆེན་པོ་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་བ་ལ་སློབ་པར་ཁས་འཆེ་བ་འདི་དག །ཚུལ་
 འདི་ལྟ་བུས་སྤྱོད་པར་¹གྱུར་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་དུ་སྟིང་ནས་ཤས་མ་བཟོད་
 པའི་བྲགས་བཅེ་བ་ཆེན་པོས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ། གདུལ་བྱ་རྣམས་
 ལའང་ཚུལ་དེ་ཉིད་འདོམས་པར་མཛད་པས། དེར་ཡང་། བྱང་སའི་ཚུལ་
 བྲིམས་ལེན། ལྷ་མ་ལྷ་བརྟུ་བ། ཅ་ལྟར་བརྟུ་བ་ཞི་བ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་པ་
 སིན་དུ་ཞིབ་པར་གསུངས། དེའི་ཆོས་གཞུག་ལ། ལྷ་མ་རྩེ་བརྟུན་རེད་
 མཛད་པ་ཆེན་པོའི་ཞལ་སྤུ་ནས་མཛད་ཅིས་ནས་བྱོན། དབྱར་གནས་(རབ་
 བྱང་༢ ལྷགས་འབྲུག་༡༩༠༠ དཟུང་ལོ་༩༩)སྤྲག་ཆང་དུ་མཛད་དེ། དབུས་སུ་
 བྱོན་ནས། དགའ་བ་གདོང་དུ་བྲག་ཐེབས། བསུ་བ་དང་། བསྟེན་བཀྱར་
 དང་། ཞབས་ཏོག་མད་དུ་བྱུང་བ་མཛད་ནས། དཔོན་སློབ་གཉིས་ཀས་
 ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་ཡབ་སྐུ་གཉིས་ཀའང་དབེན་པ་ལ་དབྱེས་
 ཞིང་། དབྱར་དུ་སྐྱེང་གི་དབེན་པའི་གནས་ཀྱི་བསྐྲགས་པ་གཏམ་དུ་བཛོད་
 པ་སྟེན་དུ་སོན་པས་²ཀྱང་བྲགས་གཡོས་པར་གྱུར་ལ། དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་
 ཤས་ལུང་བསྟན་པའི་གནས། སྟོན་པ་རིན་པོ་ཆེ་³ཡབ་སྐུ་ཀྱི་གདན་ས།

3 སྒྲུང་པར་ སྒྲུ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

གསོན་པས་ སྒྲིལ་བུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

3 ལྷོན་པ་རིན་པོ་ཆེ། (1000-1060) མཚན་ཆ་ཆང་ལ་འགྲོམ་ལྷོན་པ་རྒྱལ་པའི་འབྲུང་གནས་

བཀའ་གདམས་པའི་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་
སུ་གྱུར་པས་ཀྱང་གཟིགས་པར་བཞེད་དེ། ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱིས་ཐོག་མ་
མཛད་པའི་དགེ་འདུན་སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་མང་པོའི་ཆོག་པ་དང་བཅས་པ་རྩ་
སྤྱིང་¹ལ་བྱལ་བཞེད། ²དགུན་(རབ་བྱུང་༥ ལྷག་ས་འབྲུག་༡༩༠༠ དགུང་ལོ་༩༩)
བཞུགས་རྩ་སྤྱིང་དུ་མཛད། ལྷ་མ་རྗེ་བཙུན་ཆེན་པོས། རིགས་པ་དྲུག་ཅུ་པ་
དང་གསང་འདུས་རིམ་ལྔ་སོགས་གསུངས། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདིས། ཐེག་པ་

ཟེར། རུས་ཆེན་བཞིའི་ནང་ཆོན་སྟོང་། སྟོང་ལ་རྗེ་བཞི་ཁོལ་བརྒྱད་ལས་ཏེ་ཙོམ་རྗེ། ཏེ་ཙོམ་གྱི་
ནང་ཆོན་འཛོམ། འཛོམ་གྱི་ནང་ཆོན་རྒྱ། རྒྱའི་ནང་ཆོན་ཡག་བཞེད་གྱི་རིགས་སུ་གཉན་ཆེན་
ཐང་ལྷའི་ཞོལ་འདས་གཞུང་དུ་འཁྲུངས། ཁམས་སུ་སེ་བཙུན་དང་སྤྱི་ཏེ་ལས་བོད་རྒྱའི་རྒྱུད་ཡིག་
སོགས་མང་གཞིའི་རིག་གནས་རྣམས་སྦྱངས། མངའ་རིས་དང་དབུས་གཙང་དུ་རྫོ་བོ་ལས་ཟབ་
ཆོས་རྣམས་གསན་ནས་བཀའ་གདམས་བསྐྱོན་པའི་སྟོལ་འབྲེད་དམ་པར་གྱུར། བྱང་རྩ་སྤྱིང་
གི་དགོན་པ་བཏབ་ནས་བསྐྱོན་པ་སྟེལ། ས་དགེ་བཀའ་བརྒྱུད་བྱ་དོལ་དང་བཅས་པ་གང་གི་
ལུགས་ལའང་གཤོག་པ་ལ་གཅིག་ནི་བཀའ་གདམས་ཉིད་ཡིན་པས་ཐམས་ཅད་ལ་རིན་ཆེ་ཞིང་
ཀུན་གྱིས་བཀུར། མི་ཆོས་གནད་ཀྱི་སྤྱིང་བ། རྫོ་བོའི་རྣམ་ཐར་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས། རྫོ་བོའི་
བསྟོན་པ་སྲུང་ཅུ་ལ། བོད་ཀྱི་ས་དབྱུང་མི་ཅེས་སོགས་བསྐྱོན་བཙོས་འགའ་རེ་སྤང། བརྒྱད་སྟོང་
དང་དེའི་འབྲེལ་བ། ཉི་མི་སྤང་བ། ཡེ་ཤེས་བྱལ་པ་སོགས་རྒྱ་གཞུང་མང་པོ་ལ་འགྱུར་བཙོས་
ཀྱང་མཛད། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། རྟེན་འབྲེལ་ཟབ་མོ་རྗེ་བཞིན་གཟིགས་པ་ཡིས། ཤིང་རྩ་ཆེན་པོའི་
སྟོལ་འཛིན་མར་མེ་མཛད། ལམ་བཟང་གསལ་མཛད་སྟོན་པ་རིན་པོ་ཆེ། འཛམ་གླིང་རྒྱན་
གྱུར་གཉིས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། ཞེས་ལམ་རིམ་ལྔ་བརྒྱད་དུ་བཟངས། འཛོམ་གྱི་རྣམ་ཐར་
རེ་ཙམ་ནི་བོད་ཀྱི་ཆོས་འབྲུང་ལལ་ཆེ་བའི་ནང་ཡོད་མོད། མཆིམས་ནས་མཁའ་གྲགས་(༡༩༡༠-

- ༡༩༡༥)ཀྱིས་མཛད་པ་ནི་ཅུང་ཆ་ཆང་ཤོས་ལྟར་སྤང།
༡ རྩ་སྤྱིང་། བྱང་རྩ་སྤྱིང་དགོན་པ་དགེ་འཕེལ་སྤྱིང་ནི་འཛོམ་སྟོན་པ་རྒྱལ་བའི་འབྲུང་གནས་ཀྱིས་
༡༠༥༩ ལོར་བཏབ། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། བསྐྱེད་བཏུས་ཟིན་གྱིས་དང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤད་
བྱང་རྒྱལ་གཞུང་ལམ་རྩ་སྤྱིང་དུ་མཛད་ཅེས་པའང་། རྩ་སྤྱིང་ཡང་དགོན་བྲག་མེད་གའི་ཞོལ་གྱི་
རི་ཁོད་དུ་མཛད་དམ་སྟེ། དེང་སང་འཕན་པོ་སྐྱོན་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
༢ བྲུག་པ་ཞེས། དབུས་དཔར།

ཆེན་པོ་མདོ་སྡེ་རྒྱན་དང་། དབྱུས་མཐའ་དང་། གྲུན་ལས་བརྒྱས་དང་། ཉན་ས་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲུང་ལེགས་པར་བསྒྲིགས་ཏེ། ཞི་གནས་ཀྱི་བཤད་པ་མཐའ་དག་པར་གསུངས་ཤིང་། བསྐྱོམ་དུ་བཅུག་པས། འགའ་ཞིག་གི་རྒྱད་ལ་གསུང་རབ་དང་མཐུན་པའི་ཞི་གནས་ཀྱི་སྤྱིང་བ་བྱུང་པར་ཅན་འབྱུངས། ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀྱིས་སྤྲགས་མཆོད་ཉིད་ཀྱི་ལམ་ཀྱི་གནད་དུ་མ་ལ་འབེལ་བའི་གཏམ་ཀྱི་བཀའ་མཆིད་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་པར་མཛད།

དེ་ནས་ཆོས་རྗེ་ལོ་རྒྱུ་བ་དང་། འཕྲི་བྱང་ཆོས་རྗེ་¹གཉིས་ཀས་ཞལ་འཛོམས་པར་ཁྱེ་བའི་པོ་ཉ་དང་གསུང་འཕྲིན་ནར་མར་བྱུང་བས། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདིས་དབྱིད་མགོ་²(རབ་བྱུང་༡ ལྷགས་སྐུལ་༡༩༠༡ དགུང་ལོ་༩༥ ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱུ་ཁི་ལོ་༡)འཕྲི་བྱང་དུ་བྱོན། ཆོས་མང་དུ་གསུངས། སྐུན་སྤྱི་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལ་རྒྱ་རོ་ཆོས་བྱུག་དང་། དུག་ཆེན་ལྷན་ཅིག་སྦྲེས་སྦྱར་ལ་སོགས་པ་གསལ། དེ་རྗེས་ཡབ་སྲས་གཉིས་ཀས་དུག་བཏེག་³ནས་བྱོན། རིན་པོ་ཆེ་ལོ་རྒྱུ་བ་སྐུབས་མཆོག་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྤྱི་ནས་དང་ཆོས་རྗེ་ནུས་པ་གསུམ་ག་གནས་ཅིད་ལྟེང་དུ་ཨར་ཆེན་པོ་བྱང་ཆུབ་

༡ ཆོས་རྗེ་ལོ་རྒྱུ་བ་དང་འཕྲི་བྱང་ཆོས་རྗེ་གཉིས། ལོ་ཆེན་སྐུབས་མཆོག་དཔལ་དང་སྐུན་སྤྱི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཉིས་འདྲ་བས་མཆོད་གོང་དུ་བཏབ་ཟིན། གཅིག་བྱས་ན་ཕྱི་མ་ནི་འཕྲི་བྱང་ཆོས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷན་ཅིག་ལོན་ལ། ལྷ་པ་ལྷ་བཅུ་པའི་རྒྱུ་ཆོས་སྐུལ་ཁྱེ་མཐུན་དེ་ཡིན། རྗེ་འདི་དངོས་སྤྱི་བ་བཟང་ཆུལ་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད་པ་ལས། སྤྱི་བཏེག་གི་ཆོས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་དུག་ཅེས་བ་འདི་ནི་བེ་མེད་ལས་བྱུང་།

༡ དབྱིད་མགོ་ དབྱུས་དཔར།

༢ དུག་ཆེན་བཏེག་ དབྱུས་དཔར།

ཡེ་ཤེས་¹ གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཞལ་མངོན་པར་འཛོམ་ཞིང་། དཔོན་ཡོན་
ཏན་རྒྱ་མཚོ་² བས་དད་པ་དང་གཏོང་བ་ཤིན་ཏུ་ཡངས་པའི་བསམ་པ་རྒྱ་
ཆེན་པོས་ཞབས་ཏྲིག་མཛད་དེ། སྤྱི་སྤྱོད་འཛོམ་པ་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་བུ་དུ་མས་
ཐོག་བྲངས་པའི་དགེ་འདུན་བླུག་བརྒྱ་ག་ཙམ་གྱིས་དབྱར་གནས་(རབ་

༣ ཡར་ཆེན་པོ་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས། (11thc) འབྲེ་ཆེན་པོའི་སློབ་མ་དང་། ལག་མོ་བྲུ་པ་བསྟེན་
པར་རྫོགས་པའི་གསང་སྟོན་པ་ཡིན། ཡར་ནི་རུས་མིང་འབྲེ་ལ་འཁྲུངས་ཡུལ་མི་གསལ། རྒྱལ་
ལྷ་ཁང་གི་གདན་ས་མཛད་ཅིང་གནས་ཆེ་ལྗེང་གི་དཔོན་པ་བཟབ། པར་བྱིན་འཆད་ཉན་ལ་འབྲེ་
ཡར་གཉིས་ཀྱི་བཤད་པ་གྲགས་ཆེ། གསུང་རྩིས་ལ་ཤེར་སྟོང་དང་མངོན་ཏྲིགས་རྒྱ་གྱི་འབྲེལ་
བ། སྤྱད་པའི་ཆོགས་སྤྱི་བཅད་པའི་འབྲེལ་པ་སོགས་བཞུགས། ཤེར་བྱིན་གསུང་བཞིན་དུ་ཆོས་
ཁྲིའི་ཐོག་གཤེགས་པར་གྲགས། འདི་རུས་རབས་¹¹ པའི་དཀྱིལ་ཙམ་དུ་འཁྲུངས་པར་ངེས་བས་
ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་དབྱས་པ་སྟོ་གསལ་དང་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་མི་འབྲིག་སྟུམ། འོན་ཀྱང་དབྱས་པ་
སྟོ་གསལ་ནི་བྲད་ཆོས་བཅོད་པའི་མིང་ཡིན་སྟབས་མིང་མང་པོའི་འགོད་སྤྱར་དུ་བྱང་བས་དབྱས་
པ་སྟོ་གསལ་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་སྟོན་རྗེས་གཉིས་ཡོང་ཆོག །དབྱས་པ་སྟོ་གསལ་བྱང་ཆུབ་ཡེ་
ཤེས། དབྱས་པ་སྟོ་གསལ་རྩོད་པའི་མེད་གོ། དབྱས་པ་སྟོ་གསལ་སངས་རྒྱས་འབྲུམ་སོགས་
མཆོན་མ་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་འབྱུང་བས། བཀའ་བསྟན་བསྟུ་སྟེག་གནང་མཁན་གྱི་དབྱས་པ་སྟོ་གསལ་
དང་། སྤུལ་རྟགས་འབྲེལ་པ་རྩིས་མཁན་གྱི་དབྱས་པ་སྟོ་གསལ་རྣམས་གཅིག་མིན་དབྱེད་དགོས།

༡ དཔོན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། (14thc) སྟོན་ལུང་བ་དཔོན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་འབྱུང་བ་ལས་
ཡོ་རྒྱས་ཞིབ་བྲམ་མཐོང་། རྗེ་རེད་མདའ་བས། དན་འགྲོའི་གཡའ་ཆེན་བྱི་མའི་ལམ་ན་གནས།
ཉེས་སྟོན་སྤྱིག་པའི་ལས་གྱིས་དེར་སྤྱང་བྱེད། དམ་ཆོས་ལས་གཞན་སྟོབ་པའི་སྤྱབས་གཞན་
མེད། སྤྱིག་སྟོན་དགེ་ལ་འབད་ཅིག་རིགས་ཀྱི་བྱ། ཞེས་གདམས་འདུག་པ་དང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་
བས། ཉེས་མེད་སྟོན་ཆགས་གསོད་པའི་ལས་རྣམས་ནི། སྤྱར་དུ་སྟོང་ཞིང་ངེས་པར་སྟོང་
འཁྱར་ལ། རང་ལ་སྟེན་ན་བཅོད་པའི་ཐབས་མེད་པས། འདི་ལ་ཤིན་ཏུ་ཤིན་ཏུ་འཛོམ་པར་
བྱ། ཞེས་བདམས་འདུག་པས་དང་ཐོག་སྟོན་ལུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་དཔོན་རི་དྲགས་རྫོང་ལ་
དགའ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ནས་སྟུམ། གང་ལྷར་རྗེ་རེད་མདའ་བ་དང་ཙོང་ཁ་བ་གཉིས་ཀར་ཞབས་
ཏྲིག་ཤུགས་ཆེར་གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན་པར་རྣམ་ཐར་འདིའི་དཀྱས་ན་གསལ། རྗེ་རེད་མདའ་
པའི་རྣམ་ཐར་དབྱང་། དཔོན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོས་གནས་ཆེ་ལྗེང་དུ་བཞུགས་དུས། རྒྱགས་འཁོར་
མར་བཏེག་ཅིང་། འབུལ་སྟོན་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཡང་མཛད། ཅེས་གསལ།

བྱང་མ་ ལྷགས་སྤྱལ་ ༡༩༠༡ དགྲུང་ལོ་ ༤༥) པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ནས། ཆོས་རྒྱུ་
གསུམ་གསུམ་གྱི་ བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དཀའ་ཐེང་¹ རྣམ་པར་དག་པ་ཞིག་
མཛད་པར་དགོངས་ཤིང་། དེ་ཡང་རི་སྤྱོད་དུ་རྒྱལ་བའི་ནང་མཛོད་འདུལ་
བ་རྒྱུ་ལས་པར་ཡོད་པ་དེ་སྤྱོད་དུ་སངས་རྒྱུ་གྱི་བསྟན་པ་ཡོད་ལ། དེ་མེད་
ན་མེད་པར་གསུངས་པ་དེ་ཉིད་ཐུགས་ལ་སྦྱེ་བར་གྱུར་ནས། བསྟན་པ་
འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་ཐུགས་གྱིས། འདུལ་བ་མདོ་རྩའི་² བཤད་པ་
རྒྱུ་ལ་རེ་གསུང་ཞིང་དེའི་དུས་སུ། གཞི་བཅུ་བདུན་ནས་གསུངས་པའི་
བཅས་པ་སྤྱོད་པ་ཞིག་ཡོད་ཆད། ད་ལྟའི་གང་ཟག་གིས་ཉམས་སུ་གླང་བྱས་
ཅོམ་རྣམས་དང་། རྣམ་འབྱེད་ནས་འབྱུང་བའི་བཅས་པ་རྣམས་ལས་འདས་
པའི་ལྷང་བ་ཐམས་ཅད་རང་རང་གི་མིང་རིགས་གྱིས་སྤྱིར་བཏོན་པའི་ཆོ་
གཞི་ལྟར་བཤད་པ་བཞིན་གྱི་ཕྱག་ལེན་རྣམ་པར་དག་པའི་སྤྱོད་པ་ལེགས་
པར་བཅུགས་ཏེ། དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་མ་ ལྷགས་སྤྱལ་ ༡༩༠༡ དགྲུང་ལོ་ ༤༥) འདུལ་
བ་གསུམ་པ་པལ་ཆེ་བས་ཀྱང་རང་རང་གི་རྒྱུད་ལ་བརྟགས་ནས། ལྷང་བ་
སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་བཤད་པ་ལྷུ་ལ་མང་ཉུང་གི་བྱེ་བྱག་དང་། དངོས་པོ་
སྤངས་པའི་ཆད་ལས་སྤྱོད་དུ་གཏོང་བ་སོགས་རི་ལྟར་བཤད་པ་བཞིན་
དུ་ཕྱག་ལེན་ལ་བརྟགས་སྤྱིར་བཏོན་མཛད་དེ། དེ་ཕྱིན་ཆད་ཕྱག་སྤྱི་
ལ་གཉུག་མར་གནས་པ་པལ་ཆེ་བས་ཉིན་རེ་ཞིང་། རང་རང་གི་རྒྱུད་ལ་
བརྟགས་ནས་ལྷང་བ་དང་ལྷན་དུ་མི་འགྲོགས་པར་སྤྱིར་བཏོན་པ་དང་།
ཡོ་བྱད་ཕྱིན་ཆུབས། རུང་ཁང་གཅོད་པ། རུབ་ལྷག་ཉལ་བསྐྱུང་བ་སོགས་

༡ དག་ཉེར་ ལྷ་འབྱུང་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་མ།

༢ མདོ་རྩ་བའི་ རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ཀྱི་ཕྱག་ལེན་དག་ལའང་ཆེས་བཅོན་པར་མཛད་ན། དེ་ཙམ་དུ་བསྐྱབ་མི་
དག་འབ་རྣམས་ལ་ནི་ལྟ་སྟོས་ཀྱང་ཅི་དགོས། དེ་བས་ན་སངས་རྒྱུ་ཀྱི་
བསྟན་པའི་ཙམ་པ་སོ་སོར་ཐར་པའི་སྤང་རྩོགས་པར་གསོས་པས་བསྟན་པ་
ལ་བྱ་བ་མཛད་པ་ཞིག་ལ་འདི་ལ་མཆོན་པ་ཡིན་ནོ།།

གཞན་ཡང་དབུ་ཆད་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མང་དུ་
བསྐྱོད་དེ་དགག་དབྱེ་(རབ་བྱུང་༡ ལྷགས་སྐུལ་༡༩༠༡ དགུང་ལོ་༩༥ ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱུ་
ཁྱི་ལོ་༡༡)ཐོན་ནས། རྩེ་བཙུན་ཆེན་པོ་གཙང་ལ་ཕྱག་བཏེག །¹ཆོས་རྩེ་རྣམ་
གཉིས་འཁོར་དང་བཅས་པ་སྤར་དུ་སྤྱོད་དུ་བྱོན། བྲག་སང་གའི་ཞོལ་²དུ་
དཔེན་གནས་བཏབ། ཆོས་རྩེ་ལོ་རྒྱུ་བས་ནན་ཆེར་བསྐྱལ་ཞིང་། གཞན་
ཡང་གསོལ་བ་འདེབས་པ་དུ་མའི་ངོར། རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་མཐའ་དག་
གི་གནད་བསྐྱུས་པ། ཤིང་རྩ་ཆེན་པོ་སྤྱ་སྐྱབ་དང་ཐོགས་མེད་³གཉིས་

༡ ཕྱགས་བཏེག ། དབུས་དཔལ།

༢ དུ་སྤྱོད་གི་བྲག་སང་གའི་ཞོལ་ དུ་སྤྱོད་རྒྱལ་བའི་དཔེན་གནས་ཀྱི་ཡང་དགོན་ཏེ། འཕྲོམ་གྱིས་
ཐོག་མར་བྲག་སང་གའི་ཞོལ་དུ་ཆི་ལམ་བཏག་ནས་དགོན་པ་བཏབ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད།
ཟུལ་བྱ་མཁན་ཆེན་དགོན་མཆོག་དཔལ་བཟང་དང་། གསང་ཕྱའི་གདན་ས་པ་དགོན་མཆོག་ཚུལ་
ཁྲིམས། ལོ་ཆེན་སྐྱབས་མཆོག་དཔལ་རྣམ་པ་གསུམ་གྱིས་བསྐྱལ་ངོར་བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་
མོ་དང་། ལྷ་མ་ལྷ་བཙུ་པའི་རྣམ་བཤད་སྟོན་མའི་རེ་བ་ཀྱན་སྐྱོང་། གསང་ཕྱགས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་
རྣམ་བཤད་དངོས་བྱུབ་སྟེ་མ་རྣམས་མཛད་ས་དེ་ཡིན། དེར་སང་འཕན་པོ་ལྷན་བྱུབ་རྩོད་ཁོངས་
སྤྱ་ཡོད། རྣམ་ཐར་བྱང་འདེབས་ལས། ལམ་རིམ་ཆོས་སྐུལ་གནང་མཁན་གྱི་ཁོངས་སྤྱ་འབྲི་གྱང་
ཆོས་རྩེ་སོགས་དབུས་གཙང་གི་མཁས་པ་དང་ཆེན་པོ་གྲགས་པ་ལམ་ཆེ་བ་ཡོད་ཟེང་།

༣ ཐོགས་མེད། རྣམ་རིག་པའི་ཤིང་རྩའི་སྟོལ་འབྱེད་ཡིན། དུས་རབས་བཞི་པ་ཙམ་ན་དེར་སང་
ལྷ་ཁྲི་མི་ཐན་ཁོངས་རྟན་རྩ་རར་རྒྱལ་བའི་རིགས་སྤྱ་འབྱུངས། བྱམས་ཆོས་སྟེ་ལྷའི་དགོངས་
འབྲེལ་གྱི་ཚུལ་དུ། ས་ཡི་དངོས་གཞི། གཞི་བསྐྱུ་བ། རྣམ་བྱུངས་བསྐྱུ་བ། རྣམ་པར་བཤད་པའི་
སྟོ་བསྐྱུ་བ། རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྐྱུ་བ་བཅས་ས་སྟེ་ལྷ་དང་། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྟོན་ཐེག་

གྲི་ལམ་སྟོལ། བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་སྟོན་སྐལ་བ་དང་ལྷན་པ་
 སངས་རྒྱལ་གྱི་སར་འབྲིད་པའི་ཚུལ་རྒྱལ་པར་སྟོན་པའི་ལམ་རིམ་ཆེན་
 མོའི་ཚུལ་པ་མཛད། དེ་ནས་དེ་ཕྱིན་ཆད་སྤྲུགས་གྱི་ཆོས་ཐན་ཐུན་འཆད་
 འདོད་པས། བྱིད་དག་པ་འགའ་རེས་ཆོས་རྗེ་ལོ་རྒྱུ་བ་ལ་དཔལ་གསང་
 བ་འདུས་པ་མི་བསྐྱོད་པའི་དབང་ལྷན་ལ་སྤྲུགས་གྱི་སྟོན་པ་སོར་ཆུག་
 གསུང་།¹ སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་འཇམ་དཀར་བ་²དང་།³ སྟོབ་དཔོན་རིན་
 པོ་ཆེ་འདུལ་འཛིན་པའི་⁴ཞལ་སྤྲ་ནས་གཙུག་མཛད། ཉི་ཤུ་ཙ་ལྷན་དབང་
 ལྷན་དེ་ཡང་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་རང་གིས་སྟོན་འཇུག་གི་སྟོན་པ་སོགས་པ་འགའ་
 ཞིག་མ་གཏོགས་པ་རྣམས་ལ། ཆོས་རྗེ་ལོ་རྒྱུ་བས་སྟོན་འཇུག་གི་སྟོན་
 པ་སོགས་ཅིང་། དེ་ནས་དབང་བསྐྱར་བར་མཛད་དོ། ། གཞན་ཡང་གནས་
 དེ་ཉིད་དུ་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤར་གནས་ཅིད་ལྟེང་⁵དང་ལམ་པ་

བསྐྱས། ཐེག་པ་ཐུན་མོང་པའི་སྟོན་མཛོན་པ་ཀུན་བདུས་ཏེ་སྟོན་རྣམ་གཉིས་སོགས་བསྐྱན་བཙོས་
 མང་དུ་མཛད། གྲི་མ་འཕགས་པ་ལྷ་སྤྲུབ་གཞུང་། ལ་ལའི་སྤྲུལ་ལ་ལའི་དུག་། མི་མམ་འཕགས་
 པ་སོགས་མེད་གཞུང་། སྤྱེ་བོ་ཀུན་ལ་བདུད་ཅི་ཉིད། ཅེས་གྲགས་པ་བྱུང་། ད་ཡོད་བསྐྱན་འཇུར་
 ཁྲིད་སོགས་མེད་ཀྱིས་མཛད་པར་གསལ་པའི་ཆོས་ཚན་བཅུ་ལྷག་བཞུགས། ཁྲིད་དང་གཞུང་
 དབྱིག་གཉེན་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱན་པ་ལ་དབྱ་ལན་མང་བྱུང་ནས་ཉམས་པ་སྤར་གསོས་པ་དང་ཐེག་
 ཆེན་ཆེས་ཆེར་དར་བར་མཛད། རྒྱ་གར་ཅམ་དུ་མ་ཟད། རྒྱ་གར་དང་ཉི་ཤོད་ཚུན་ལ་སེམས་ཅམ་
 པའི་ལྷ་གྲུབ་ཆེར་དར་བའི་སོགས་མེད་སྤྱེ་མཆེད་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་ལས་བྱུང་བར་འདོད།

༡ ཆུག་གསུངས། ལྷ་བྱང་དབང་མ།

༢ དབུས་པ་བཞི། ཞེས་པའི་མཆན་ལ་གཟིགས།

༣ འཇམ་དཀར་དང་། སྤྱེ་འབྲུམ་དཔར་མ།

༤ སྟོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན། མཆན་ལ་གཟིགས།

༥ གནས་ཅིད་ལྟེང་། གནས་ཅི་ལྟེང་དགོན་པ་ནི་ཨར་བྱང་ཆུབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་དུས་རབས་༡༡ པར་
 བཏབ། སྤར་སྟོན་ལུང་ལུང་ངོས་འཛིན་ཡང་། དེང་སང་འདས་གཞུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། ལྷག་

དགོན་པ་¹སོགས་སུ་སློན་འཇུག་གི་སྒྲིམ་པ་གནང་བ་འགའ་ཞིག་གི་ཆེད་
དུ་གཙོ་བོར་དགོངས་ནས། བྱང་སའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ལེའུའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་
པའང་མཛད་ཅིང་། དོན་གཉིས་ཅན་མང་པོས་གསོལ་བ་བྲག་ཏུ་བཏབ་པ་
ལ་བརྟེན་ནས། ཅ་ལྷུང་དང་སྒྲ་མ་ལུ་བརྩ་པའི་ནམ་བཤད་ཀྱང་མཛད་དོ།

དེ་ནས་ཆོས་རྗེ་ལོ་རྒྱུ་བ་ལམ་རིམ་གྱི་སྒྲེགས་བམ་ཕྱག་ཏུ་བཞུགས་
ཤིང་། ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆའི་སྦྱིས་ཀྱིས་ཐུགས་ཀྱི་བར་མཛོད་
གཏམས་ཏེ། གཙང་ལ་ཕྱག་བཏེག། ²རྗེ་འདིས་དབྱར་དགུན་གཉིས་
(རབ་བྱུང་༥ ལྷ་ཉ་༡༩༠༣ དགྲའ་ལོ་༩༩ ལྷ་པ་གཤམ་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་༡༩)ཙམ་དེ་ཉིད་དུ་

ཆོང་ལོ་རྒྱ་བས། བྱང་སར་གནས་ཅེ་ལྷེད་དུ་ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་
ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་མད་དུ་བྱུང་བ། སློན་ཆད་འཛིག་རྟེན་དུ་མ་བསྐྱོར་བ་ཞིག་ལེགས་པར་བསྐྱོར་
བས་རྒྱལ་བའི་བསྐྱོན་པ་ཉིན་མོ་ལྷུང་མཛད་པའི་མཁས་པ་ནམ་པ་གསུམ། ཞེས་རེད་མདའ་བ།
ཙོང་ཁ་པ། ལོ་ཆེན་སྐབས་མཆོག་དབལ་གསུམ་ལ་ཆེས་བསྐྱགས་པ་བཞིན། ཆོས་འཁོར་དེའི་
གྲལ་དཔོན་ནི་ཀམ་དགོན་གཞོན་ཡིན་པར་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ན་བཤད། དགོན་གཞོན་འདི་
རོལ་པའི་རྗེ་རྗེའི་སློབ་མ་གསལ་ཕྱ་ནས་མཁས་པར་སྦྱངས་པ་ཞིག་དང་། གཤམ་རྒྱུ་ལོ་གཉིས་ཀྱི་
སྒྲ་མ་ཡིན། སྐབས་དེའི་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་གསུང་རྒྱལ་ཆབ་རྗེས་ཟེན་གྱིས་བཏབ་པ་དག་སྟོང་དང་།
དག་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་བྱ་གནས་ཅིང་ལྷེད་མ་གཉིས་མཛད་པའང་དེ་ཡིན། རྗེ་ཙོང་ཁ་པས། མཁས་
པ་གཞོན་ནུའི་ལུས་འཆང་འཇམ་པའི་དབྱངས།། སོགས་རྗེ་རེད་མདའ་བའི་བསྟོད་པ་དང་། སྐལ་
བཟང་ཐར་འདོད་ནམས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་མཆོག །ཅས་ལོ་ཆེན་སྐབས་མཆོག་དབལ་གྱི་བསྟོད་པ།
དཔོན་ནམ་མཁའ་དབལ་བཟང་གི་ཡིག་ལན་སོགས་ཀྱང་འདིར་མཛད།

༤ ལམ་པ་དགོན། བཅན་ཁྱོད་དགོན་ཡང་ཟེར། ཡོངས་གཤམ་སྟོད་ལུང་པ་ཆེན་པོ་ཆེན་སྟོང་
པོས་༡༡༠༣ ལོར་བཏབ་པར་བཤད་ཀྱང་། ལྷུ་ཆོས་འབྱུང་ནང་། བོད་བཅན་པོའི་སློན་ཆེན་ལྷུང་
པོ་སྟོ་རེད་ནས་ཉིད་ཀྱི་དམག་དཔོན་བྱས་པའི་ཕྱིག་སྟོང་དུ་སྟོད་ལུང་ལུས་པའི་ལྷ་ཁང་བཞེངས་
ཞེས་པའང་འདི་ཡིན་ནམ་སྟེ། ཕྱིས་སུ་རྒྱུད་སྟོད་ཀྱི་དགོན་ལག་ཡིན་པར་བེ་སེར་དུ་གསལ།
དེང་སང་སྟོད་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༡ ཕྱགས་བཏེག། དབྱས་དཔར།

བཞུགས་ནས། ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པ་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། ཆོ་འཕྲུལ་
ཆེན་པོའི་དུས་མཆོད་(རབ་བྱུང་༥ ལྷ་ལྷག་༡༧༠༣ འགྲུང་ལོ་༧༡ ལྷ་པ་གྲགས་
ཀྱན་ཁྱི་ལོ་(༧)ལ་མཆོད་པ་དང་སྟོན་ལམ་ཤིན་ཏུ་རྒྱབས་ཆེ་ཞིང་འཆར་
བ་མཛད་དེ། རིམ་གྱིས་ཕྱོན་ནས་ལྷས་ཕུ་དགོན་གསར་¹དུ་བྱལ་ཐེབས།
ཆོ་བྱོས་དང་ལྷན་པའི་སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་དུ་མ་ལ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་
བརྗོད་བྱའི་གཙུག་པོ་མཐའ་དག་རིགས་པའི་ལམ་ནས་བྲངས་ཏེ། གཞུང་
ལམ་གྱི་རིམ་བར་བསྐྱགས་ནས་ཉམས་ལེན་ལ་སྦྱར་ཏེ་གསུངས་པས། སྡེ་
སྟོན་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་སྟོན་ལན་ཅིག་²ཀྱང་མ་སྟོང་པའི་ལེགས་པར་
བཤད་པའི་བདུད་ཅིའི་རོ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་སྟོང་བས་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་རང་
དབང་མེད་པར་སྟོགས་ཏེ་འཆར་བའི་གཏམ་གྱིས་དུས་འདའ་བར་བྱེད་
ཅིང་། དེ་ཕྱིན་ཆད་ཀྱང་སྐབས་སྐབས་སུ་གསུངས་པས། སྟོན་ཆད་གངས་
རིའི་ཁྱོད་འདིར་ཆད་མ་ཆོག་གི་ན་ཡམ་མམ། ཕྱིའི་གོ་རྒྱ་གཙོད་པའི་ཆེ་
བསྟན་བཙུག་གཞན་ལྟ་བུ་ལ་སྟོན་ཅུང་ཟད་དག་ཏུ་འགྲོ་བའི་ཡན་ལག་ཅན་
དུ་ཉེ་བར་མཁོ་བར་འཛིན་པར་ཟད་ཀྱི། འདི་ཉམས་ལེན་ལ་མཁོ་བའི་ཐེ་
ཆོམ་ཅན་ཡང་སུ་ལའང་མེད་པས། པལ་མོ་ཆེ་ཞིག་དོན་མ་ཡིན་པ་སྟེད་

3 ལྷ་ས་ཕུ་དགོན་གསར། རྒྱ་མ་སངས་རྒྱ་ས་དགོན་གྱི་ཕུ་ཆེན་སངས་རྒྱ་དོར་བསྟན་པས་དུས་
 རབས་༡༩ བར་བཟལ། ལྷ་སའི་དགོན་མོ་མེན་ཆེན་སྤངས་རྒྱ་ནང་། དུས་རབས་༡༥ བར་
 བཟལ་ཅེས་བཤད་པ་དང་། འདིབས་མཁན་རྒྱ་མ་སངས་རྒྱ་ས་དགོན་གྱི་ཕུ་ཆེན་སངས་དོར་དུ་
 བཤད་པ་དུས་མི་འགྲིག། དགའ་ལྟོན་དགོན་པའི་ལུང་རྒྱུད་ལྷ་ས་ཞེས་པའི་ལུང་པར་སངས་རྒྱ་ས་
 དགོན་རང་གིས་བཟལ་བ་ལྷ་ས་ཐུག་དགོན་དང་། དགེ་བཤེས་སྐང་ལུང་པས་བཟལ་བ་ལྷ་ས་སྐང་
 ལུང་དགོན་པ་གཉིས་ལས་འབྲི་བའམ་གསལ་བས་ན། དགོན་གསར་ཞེས་ཐོགས་སམ་སྟུམ།
 དེང་སང་སྟུམ་ཅེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༡ ལན་གཅིག་ སྒྲ་བྲང་དཔར་མ།

པར་བྱེད་པ་ལ། ད་ལྟ་སློ་གྲོས་དང་ལྷན་ཞིང་གཟུ་བོར་གནས་པ་དག་
ལ། འདི་ཉིད་ཉམས་ལེན་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་ལ་མཛད་དུ་བྱུང་བའི་
སྤྲུགས་མཐོང་ཙམ་ཡོད་པ་འདི་ནི། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་འབའ་ཞིག་གི་སྤྲུགས་
རྗེ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཙམ་གྱི་བཀའ་བློན་ཡང་གངས་ཙན་པ་ཡོངས་
ཀྲིས་བསབ་པར་སྦྲ་བ་མ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ནས་མིའི་དབང་པོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་པས་ནན་ཆེར་གསོལ་
བ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། འོན་ཏེ་ཆེན་སྙིང་¹དུ་ཕེབས། སྡེ་སྟོད་འཛིན་པ་
བརྒྱ་ཐག་དུ་མ་འདུས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ཉིད་དུ་དབྱར་གནས་(རབ་བྱུང་༡ ལྷ་
ལྷག་༡༩༠༩ དགྲུང་ལོ་༩༡ ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱན་ཁི་ལོ་༡༩)པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ།
རྒྱལ་བཟང་སྟོན་མཁར་²ནས་ཞབས་ཏོག་བསམ་གྱིས་མི་བྲབ་པ་བསྐྱབས།

༡ འོན་ཏེ་ཆེན་སྙིང་། བདེ་ཆེན་སྙིང་། བདེ་ཆེན་སྟོད། སྤགས་དག་ཆ་འགའ་རེ་སྤང་། རྒྱལ་བ་ཤོད་
ཆང་བ་དེ་ཉིད་བདེ་ཆེན་སྙིངས་དང་དགའ་ལྷན་གཉིས་ལ་ལོ་ཕྱི་ལ་པོ་དགུ་བཞུགས་ཞེས་པའི་
བདེ་ཆེན་སྙིངས་དེ་ཡིན་ངོ་ཆེ། ལྷ་པ་ཆེན་པོས་འོན་བདེ་ཆེན་དགའ་ཆལ་ཞེས་པ་དེ་དང་ཡང་
གཅིག་གས་སྟུམ། འོན་གྱི་བྲལ་པལ་ཆེ་བ་དེང་སང་སྟོ་ཁ་སྟེ་གདོང་རྩོད་ཁོངས་སུ་གཏོགས།
རོལ་པའི་འདུག་ངོགས་ལས་འོན་ཆོས་སྤྲིངས་ནས་སྟོ་བྱུང་བའི་སྤང་མིག་གིས་མཐོང་བྱུང་བེད།
རྣམ་ཐར་བྱུང་བསྟན་མཛེས་རྒྱན་ལས། བདེ་ཆེན་སྟོད་དུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས་ཞེས་པ་ནི་མ་དག་
པའས། འོལ་ཁ་བྱམས་པ་གླིང་ཡང་འོན་བདེ་ཆེན་ན་ཡོད་པ་རོལ་འཛིན་ནོར་བ་བྱས་སམ་སྟུམ་
སྟེ། འོལ་ཁ་བྱམས་པ་གླིང་དུ་སྤྲུགས་རིམ་བརྒྱུམས་ནས་ལོ་གཉིས་བཞུགས་པ་ལས་གཞན། ད་
དུང་བདེ་ཆེན་སྟོད་དུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས་ན་རྣམ་ཐར་མང་པོ་དང་འགལ་འགྲོ།

༢ རྒྱལ་བཟང་སྟོན་མཁར། རྒྱལ་བཟང་དང་སྟོན་མཁར་གཉིས་ཏེ། ལུལ་མིང་བདག་པོར་སྤྱར་ནས་
སྟོས་པ་ཡིན། འགའ་རེས་མལ་གྲོ་རྒྱལ་བཟང་ཡིན་ཟེར་ཏེ། མལ་གྲོ་རྒྱལ་བཟང་གི་གཞུག་ལག་
ཁང་ནི་སྤྱལ་སྤྱུ་ཡང་དབེན་པས་(༡༡༥༩-༡༩༡༡)བཏབ། འབྲུ་སྤྱི་མང་པོ་མི་ཤི་འམ་ཞུས་པར་
དེ་རྣམས་འཛེན་པའི་གདེང་མེད་ན་ག་ལ་བྱེད་ཅེས་གསུངས་པར་གྲགས། འོན་ཀྱང་རྩོད་སྟོན་
ཆེན་པོ་ལ་གཡོ་དུའི་སྤྱིན་བདག་གཙོ་པོ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་གཅིག་རྒྱལ་བཟང་རིན་རྒྱལ་ཡིན་
པ་དང་། འདིར་ཡང་འོན་དུ་ཕེབས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱིན་བདག་ཡིན་པས་སྟེ་གདོང་རྩོད་ཁོངས་ཀྱི་རྒྱལ་

བྱང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྲིད་དང་། དབྱ་ཆད་གྱི་དཀའ་བའི་གནས་
འགྲོལ་བའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་འོ་དེ་གྲུང་ཀླུ་གྱི་ལྷ་ཞོལ་འོལ་
ཁའི་བྱམས་པ་སྤྱིང་¹དུ་ཐུག་ལེབས། རོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ལ་ལམ་རིམ་
དང་བསྐྱེད་རྫོགས་གྱི་ཆོས་རེ་གསུངས། དཔོན་སློབ་རྣམས་སྐྱ་མཆོམས་
ཤིན་ཏུ་དམ་པའི་ངང་ནས། ཐུགས་དམ་ལ་ལྟར་མཛད་པའི་སྐབས་སུ།

བཟང་འདི་ཡིན་འོས། ལྷེ་གདོང་གོང་མ་ཐུགས་པ་ཀླུ་མཆོན་དང་། ཁོང་གི་གཙུང་པོ་བསོད་
ནམས་ཀླུ་མཆོན་བར་གཞན་གྱིས་བྲམ་བཅུག་པ་ལོ་གསུམ་གྱི་རྗེས་སུ་ཀླུ་བཟང་དུ་ལྷན་
འཛོམས་གྱིས་ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་བྱང་ཚུལ་དེབ་སློན་ན་གསལ། དེས་ན་ཀླུ་བཟང་ནི་ཡུལ་
མིང་དང་སྐབས་དེའི་ཀླུ་བཟང་པ་ནི་སྤེལ་ཡར་ཀླུ་པའི་མི་ངོམས་རྩ་ལག་ཏུ་གཏོགས་པ་ཞིག་
ཡིན་ནམ་སྙམ་སྟེ་དབྱང། བྱིས་གོང་མ་ཐུགས་པ་ཀླུ་མཆོན་སྐྱ་ཆའི་སྤྲད་ཅམ་ལ་ཁྱུས་ཁང་ལོ་
རྩ་བའི་ཡབ་ལ་ཀླུ་བཟང་གཉེར་དུ་བཅུག་འདུག། སློན་མཁར་ལ་མཆོན་གོང་དུ་སོང་ཟིན།
༡ འོ་དེ་གྲུང་ཀླུ་གྱི་ལྷ་ཞོལ་འོལ་ཁའི་བྱམས་པ་སྤྱིང་། མིང་གཞན་གསལ་སྐབས་བྱམས་པ་སྤྱིང་
ཟེར། ལོ་ཆེན་སྐབས་མཆོག་དཔལ་དང་། ལྷེ་གདོང་གོང་མའི་ཀླུ་རིགས་སུ་འཁྲུངས་པ་སྐྱུན་
སྐྱ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་གཉིས་གྱིས་སྐྱུལ་མ་གནང་བ་ལྟར། ཐུགས་རིམ་ཆེན་པོ་མཛད་ས་
དེ་ཡིན། འཛིགས་བྱེད་སྐྱབ་ཐབས་བདུད་ལས་རྣམ་ཀླུ། སྤྱན་སྟེག་དངོས་བྱུབ་ཀྱི་མཆོ། རྣམ་
གཞག་རིམ་པའི་རྣམ་བཤད་གསལ་འདུས་རོན་གསལ། གང་གི་མཆེན་པ་ནམ་མཁའ་མཐར་
སོན་པས། ཞེས་པའི་རྣམ་འཛོམས་ཀྱི་བསྟོད་པ་ཡང་འདྲིར་མཛད། ད་དུང་འདྲིར་མཛད་པའི་
བྱམས་པ་སྤྱིང་གི་བཅའ་ཡིག་འགའ་མཆོས། དེང་སང་སྟོ་ཁ་ཟངས་རི་རྩོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

སྟོབ་དཔོན་སྟུ་བྱང་¹གིས་མཛད་པའི་རྣམ་གཞག་རིམ་པའི་རྟེན་²མཛད་དེ།
དོན་གཉེར་ཅན་རྣམས་ལ་ཞིབ་པར་གསུངས། དེ་ཡང་སྦྱར་རིམ་ལྟའི་དོན་
དང་། བྱང་པར་རིམ་པ་གསུམ་པའི་སྟུ་ལུས་ཀྱི་སྟུབ་ཚུལ་སོགས་དཔལ་
གསང་བ་འདུས་པ་ཅ་བཤད་ཀྱི་རྒྱུད་དང་། འཕགས་པ་ཡབ་སྲས་ལྟའི་
གཞུང་ནས་འབྱུང་བའི་དོན་བྱམ་མོང་མ་ཡིན་པ་རགས་པ་རྣམས་དབྱིས་
ཕྱིན་པ་ཞིག་ལེགས་པར་གོ་ནས་དེ་དུས་ལོ་བཅུ་ལྷག་ཅན་མོང་བ་ལ་དེ་
བར་དུ་སྟུ་མ་རུས། དེ་ནས་བྱུར་ཅན་སྟུ་པ་ཡིན། ཞེས་གསུང་ངོ་།³ དེ་
ནས་དམ་པ་མང་པོས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། རྒྱུད་སྡེ་བཞིའི་
ལམ་ཀྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅས་ཆེན་པོ་གསང་
ཆེན་ལམ་ཀྱི་རིམ་པ་མཛད། སྡེ་སྟོན་འཛིན་པ་དུ་མ་ལ་སྟགས་ལམ་རིམ་
གསུངས། དེའི་ཆེ་བར་ཆད་ཀྱི་ལྷས་ཤིན་ཏུ་རྩལ་བ་ཅི་རིགས་པ་བྱུང་།
དགེ་བཤེས་གཅིག་གཉིས་ཀྱང་འདས་པ་ལ། དཔོན་སྟོབ་རྣམས་ཀྱིས་སྟུ་
མཆོམས་དམ་པར་མཛད་དེ། སྟགས་དམ་དང་། རྫོག་པ་སོགས་ལ་ཤིན་ཏུ་
འབྲུས་པར་མཛད་པས་ཆེགས་མེད་པར་བརྫོག། དེའི་ཆེ་བཅོམ་ལྷན་འདས་

1 སྟུ་བྱང་། མཆོན་རྒྱས་པ་སྟུའི་བྱང་རྒྱུ་སྟེ་ལྟ་ག་པོ་རྟེ་བེད། སྟུ་སྟུབ་ཀྱི་སྟོབ་མ་དང་རྒྱ་བ་གགས་
པའི་རྒྱ་མར་གགས་ལ། དེང་སང་ཡང་རྒྱ་གར་དཔལ་ཀྱི་རིམ་པ་བཞུགས་པར་བཤད། ཁོང་གི་
བརྩམས་ཆོས་ཆོན་པ་བཅུ་གངས་ཤིག་མཆིས་པ་ལས། དཔལ་ལྷ་རྒྱན་ཀྱི་ཡུལ་ནས་བྱང་བ་
བྱལ་བའི་འཁོར་ལོ་རྗེ་ལྷར་རྟེན་པ་སྟུའི་བྱང་རྒྱལ། ཅེས་འབྱུང་བས་འབྲུངས་ཡུལ་ཡང་དེར་ཡིན་
ནས་སྟུ་མ། རྫོ་པོས། འཕགས་པའི་སྟོབ་མ་རྗེ་བཅུན་སྟུའི་བྱང་རྒྱུ་དུས་ད་ལྟ་དཔལ་ཤ་བ་རི་བར་
གགས་པ་ཡང་དུས་རྟག་ཏུ་ཆོས་གསན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་རྒྱ་མ་ཙམ་བ་རྒྱ་རྟེས་གསུངས་སོ། ཞེས་
འབྱུང་བས་ཤིག་པ་རིམ་དང་དོན་གཅིག་གམ་སྟུ་མ།

2 རྟེན་གྱི་སྟུ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར་།

3 གསུངས་སོ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

དེ་རྗེ་འཛིགས་ཀྱིང་གི་སྐྱབ་ཐབས་བདུད་ཐམས་ཅད་ལས་ནམ་བུ་བར་སྐྱལ་བ་
 དང་སྤྱིན་སྲེག་གི་ཆོ་ག་རྒྱས་པའི་ཙམ་པ་ཡང་མཛད། སྤྱགས་དམ་གྱིན་ཏུ་
 འཕེལ་ལོ། དེ་ལྟར་སྤྱགས་དམ་སྒྲོམ་བརྒྱས་སོགས་མཛད་པའི་སྐབས་སུ།
 སྐྱེ་མདུན་རང་ན་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས། སྒྲོ་གསུམ་གྱི་སྦྱོད་པ་ཅི་བྱས་ཀྱང་།
 ཆེད་ཏུ་གཏད་ནས་སྤྱགས་བཅུག་ན་མ་གཏོགས། སྤྱགས་ཀྱིས་དེ་རྣམས་
 ཅི་ཡང་མི་དེས་བ་ཞིག་ཡོད། འདི་དུས་རིེ་ཙམ་ནས་ལགས་ལྷས་པས།
 དགེ་སྦྱོར་གྱི་དུས་སུ་དེ་ལྟར་འོང་བ་བྱམས་པ་གླིང་ནས་ཡིན། ལྟ་རྟོག་དང་
 དབྱང་བ་ཞིབ་སོ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་དེ་ལྟར་འོང་བ་སྤྲོ་མོ་ནས་ཡོད་དེ་འབྲ་
 བ་འདུག །ཅེས་གསུང་ངོ་།¹ ལོ་གཉིས་(༡༩༠༩/༩༩-༡༩༠༥/༩༩)བཞུགས་
 བས། དེ་ནས་བྱང་ཆུབ་ལྷང་²དུ་དགྲུག་(རབ་བྱུང་༩ ལིང་བྱ་༡༩༠༥ དགྲུང་ལོ་༩༩
 ར་བ་ཐགས་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་༣༡)བཞུགས་མཛད། སྤྱགས་མཆོན་ནིད་ཀྱི་སྤེ་སྦྱོད་
 འཛིན་པ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མ་ལ་གསང་སྤྱགས་ལམ་རིམ་གསུངས།

སོས་ཀ་(རབ་བྱང་) མེ་ཁྲི་༡༩༠༩ དགྲང་ལོ་༥༠ ལྷ་བ་གཤམ་རྒྱུ་ཁྲི་ལོ་༣༣)

ཕྱིད་ལོད་³ དུ་བྱེན། ལྷུ་ནས་དད་པ་དག་པོས་ཞབས་ཏོག་ཆད་མེད་པ་

༡ གཞུངས་སོ།། ཟླ་བའ་དཔར་མ།

3 བྱང་ཆུབ་ལུང་། རྣམ་ཐང་གཞན་ལག་ལེན་བྱང་ཆུབ་མྱིང་ཞེས་གྲང་ལྟུང་། ལག་ལེས་ལུང་ཚོལ་
 རེ་ཁྲིད་གྱི་དགོན་རྒྱུད་གི་མིང་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། ལག་ལེས་ཆུ་ལུང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་བྱང་
 ཆུབ་མྱིང་ཡིན་ཟེར་། ལག་ལེས་འོལ་ཁའི་མྱིང་བཞི་ལས་བྱང་ཆུབ་མྱིང་ཡིན་ཟེར་། རྣམ་ཐང་ལུང་
 བཞུན་མཛེས་གྲུན་ལོལ་ཁ་བྱང་ཆུབ་ལུང་ཞེས་ལྟུང་བ་ལྟར་ན། དེར་སངས་རྒྱལ་ཐངས་རེ་རྫོང་
 ཁོངས་སུ་ཡོད།

ཕྱིད་ཤོད། བོད་བཅན་པའི་སྐབས་དབུས་གཙང་ཏུ་བཞི་ལས་དབུ་ཏུ་དང་། དེ་ལ་རྟོན་སྒྲུབ་
གཉིས་སུ་ཐུས་པའི་དབུ་ཏུ་སྒྲུབ་ལ་གཤིགས། དབུ་ཏུ་རྟོན་སྒྲུབ་གཉིས་པོ་གཙོ་བོ་ཕྱིད་ཚུ་ལ་བབ་
སྒྲུབ་ལ་རྟོས་ནས་བཞག་པས་སྒྲུབ་ཚུགས་ལ་ཕྱིད་ཤོད་དང་སྐྱུང་ཤོད་ལྟར་ཟེར། དབུ་ཏུ་བེ་རྟོན་

ནུས་བཤད་ཆེན་མོ་མཛད། དེའི་ཆེ་(རབ་བྱུང་༥ ས་གྱི་༡༧༠༩ དགའ་ལོ་༥༩ ལ་
བ་ཤལ་ས་རྒྱ་ཁྱི་ལོ་༡༧)རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཏཱ་མིང་¹གིས་སྒྲ་མ་འདི་
ལ་དང་བ་ཆེན་པོས་ལུང་དང་གནང་སྤྱིན་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་འབྲུལ་སྤྱེལ་
དང་། རྒྱ་ཡུལ་དུ་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་དང་། སྤྱི་བོ་མཐའ་དག་ལ་དམ་པའི་
ཆོས་ཀྱིས་བཀའ་འདུན་མཛད་པའི་སྤྱད་དུ་སྤྱན་འཛེན་པའི་གསོལ་བ་ནན་
ཆེར་འདེབས་པ་ལ། གསེར་ཡིག་པ་ཏཱ་ཞིང་བཞེས་མགོ་བྱས་བརྒྱུ་ཤལ་
མང་པོ་མངགས་བྱུང་བ་ལ། དང་པོར་ཅུང་ཟད་དཔེན་པ་འདྲར་མཛོད་ཆུང་
བར་བཞུགས་ཏེ། གསེར་ཡིག་པ་རྒྱམས་མཛལ་དུ་མ་གནང་། རྗེས་སུ་མི་
དབང་ཤལ་ས་བ་རྒྱལ་མཆོན་པས་གཙོ་མཛད། དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་
བ་དང་བཅས་པ་དོ་ཆེན་ལ་སྤྱན་ནས། གསེར་ཡིག་པ་རྒྱམས་མཆེ་མ་བྱུང་
ཞིང་། ལྷ་བ་ནན་གྱིས་ལུལ་བས་སེ་རར་ཕེབས། མཛལ་ཁ་གནང་། འབྲུལ་
བ་རྒྱམས་བཞེས། རྒྱ་ཡུལ་ལ་འབྲོན་པ་དགག་བྱ་ཆེ་ཞིང་དགོས་པ་ཆུང་
པའི་རྒྱ་མཆོན་དང་བཅས་པའི་ཞལ་ཏ་ནན་ཅན་ཞིབ་པར་བྲོན་ནས། སྤྱན་
མ་འཛོངས་པར་གསེར་ཡིག་པ་རྒྱམས་ཕྱིར་ལ་ཐེགས།

༡ རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ཏཱ་མིང་། རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མིང་ནས་འབོད་པ་ཞིག་སྟེ། གནང་འཛེན་ལྷ་
མཁན་ནི་ཏཱ་མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ཐོག་གསུམ་པ་ཡིན། ཁྱི་ལོའི་མིང་ལ་གཡུང་ལི་དང་རང་
མིང་ལ་ཀུའུ་ཏི་(༡༣༦༠-༡༣༩༧)འབོད། ཏུང་ཅོའུ་ཟེ་ལྷ་ཁང་གི་བྲ་བ་ཞིག་ཟག་པར་མགོ་
བཏགས་ཏེ་ཟག་དཔོན་གྲུང་བ་ནས་མཐར་ཐོང་མ་ཆགས་པའི་རྒྱུད་ཡིན་ཟེར། མོད་ཡིག་གི་
བཀའ་འབྲུར་མར་དུ་རྫོགས་མཁན་ཐོག་མ་དེའང་ཡིན། འདིར། གསེར་ཡིག་པ་ཏཱ་ཞིང་བཞེས་མགོ་
བྱས་བརྒྱུ་ཤལ་མང་པོ་མངགས་བྱུང་བ་ལ། ཞེས་གསེར་ཡིག་པ་གཙོ་བོ་བཞི་དང་འཁོར་མང་པོ་
ཡོད་པ་ཅམ་ལས་ཐེངས་གཙོ་དུ་མིན་གསལ་ཁ་མེད་ཀྱང་། རྒྱམ་ཐར་རྒྱར་འདེབས་ནང་མིང་
གོང་མས་གདན་ཞུའི་གསེར་ཡིག་པ་ཐེངས་མང་མངགས་ཚུལ་གསལ།

ཏཱ་མིང་ སྤྱི་འབྲུམ་དཔར་མ། མཐུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་མ།

དེ་ནས་སེ་རར།¹ ཅ་ཤེ། བྲང་ངེས་ནས་འབྱེད། བཞི་བརྒྱ་པ། གསང་
ལྷགས་ལམ་རིམ། ཅ་ལྷུང་དང་། ལྷ་མ་ལྷ་བརྒྱ་པ་ལ་སོགས་པའི་བཤད་
བ་ཞིབ་པར་གསུངས་ཤིང་། བྲང་ཚུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་ཁྱིད་ཀྱང་གནང་།
ཕྱེ་སྟོང་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་གསང་བདེ་དང་། དགའ་སྟོར་ཟུམ་²གསུམ་གྱི་
གདན་ས་པ། ཐང་སག་པའི་གདན་ཟུར་³ལ་སོགས་པ་དགེ་བའི་བཤེས་

༡ སེ་རྩ། དབུས་དཔར།

༢ ཟུམ་ཕྱ་དགོན། བྲ་འདུལ་འཛིན་བཙུན་འབར་(༡༠༩༡-༡༡༡༤)ཀྱིས་དུས་རབས་༡༩
པར་བཏབ། དེང་སང་ཚུ་ཕྱར་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། དེབ་སྟོན་དང་གསང་ཕྱའི་གདན་རབས་ལས།
མ་ཆོད་སྟོབ་མ་བྲ་འདུལ་འཛིན་གྱིས་ཟུམ་ཕྱ་བཏབ་པ་དང་འདུལ་མདོན་གྱི་བཤད་བྲ་བརྒྱགས་
པར་གཅིག་མཐུན་དུ་བཤད་པས། རྒྱ་འདུལ་འཛིན་གྱིས་དུས་རབས་༡༩ པར་བཏབ་ཟེར་བ་མ་
དག་སྟུམ། འོན་ཀྱང་བྲ་འདུལ་འཛིན་གྱི་ནས་ཐར་རྒྱས་ཅམ་ཞིག་ཅིས་པ་གཞོན་སེང་ལ་སྦྲར་ཐང་
གི་མཁན་པོ་སྟོ་ཆེན་པོས་ཕྱིས་ཏེ་མཛད་པའི་སྟེང་ནས་ཕྱིས་པ་ཞེས་པའི་ནང་། གསང་ཕྱ། བྲང་ར་
མོ་ཆེ། རྒྱ་སར་སྒྲང་། འོན་ཅང་དོ་སོགས་སུ་བཞེངས་པ་བྱས་ཚུལ་དང་། རྫོ་གདན་དང་འཕགས་པ་
ཤིན་ཀྱང་ཚུན་ལ་མཆོད་པ་བསྐྱུལ་ཚུལ་གསལ་ཡང་ཟུམ་ཕྱ་བཏབ་སྟོར་མ་མཐོང་།

༣ ཐང་སག་པའི་གདན་ཟུར། པ་ཆབ་ལོ་རྩ་བའི་(༡༠༥༥-?)ལུ་ཆེན་བཞིའི་ཡ་བྱལ་ཞང་ཐང་སག་
པ་ཡེ་ཤེས་འབྲུང་གནས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་ཐང་སག་དགོན་པའི་གདན་ས་པ་དང་གདན་ས་པ་ཟུར་
པ་སོགས་ལ་གོ་དགོས་པ་འདྲ། པ་ཆབ་ཕྱ་ཆེན་བཞི་ལས་ཆོག་ལ་མཁས་པ། དོན་ལ་མཁས་པ།
གཉིས་ཀ་ལ་མཁས་པ། གཉིས་ཀ་ལ་མི་མཁས་པ་བཞི་ལས་ཐང་སག་པ་འདི་བྱི་མ་འདོད་ཀྱང་།
པ་ཆབ་ནས་བརྒྱད་པའི་དཔལ་ལྷན་ལྷ་བའི་བཤད་སྟོལ་ཁྲབ་སྟོལ་གནང་མཁན་གཙོ་པོ་ཞིག་
ཡིན། རྗེ་རེད་མདང་བའི་སྐབས་སུ་ཐང་སག་ན་དབུ་མ་ཤི་རོ་ཞིག་ལས་གཞན་དུ་མིང་ཅམ་ཡང་
མེད་ཅེས་སྟེང་། འཁྲུངས་འདས་སོགས་མ་མཐོང་ཡང་དུས་རབས་༡༡ པར་འཁྲུངས་དགོས། ཐང་
སག་དགོན་འདི་ཞང་ཐང་སག་པ་ནས་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་སྐྱ་དུས་ཅམ་བར་དར་རྒྱས་ཆེ་བར་ཡོད་
འདུག་ཀྱང་དེ་རྗེས་དགོན་ས་སྟོན་པ་དང་འབྲི་ཀྱང་པའི་དཔམ་གྱིས་བཤེས་པ་སོགས་ཉམས་
ཆག་ཆེན་པོ་བྱུང་། ཕྱིས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་བསྐྱར་གསོ་དང་འབྲེལ་དགའ་ལྷན་ཆོས་འཁོར་ཞེས་
བཏགས་ནས་དགེ་ལུགས་སུ་བསྐྱར། དེང་སང་འཕན་པོ་ལྷན་གྲུབ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

གཉིན་བྲག་བརྒྱུ་ཙམ་རེ་འདུས། སྤུ་ནས་དབྱར་གནས་¹ཀྱི་བདག་ཀྱིན་
དང་། དཔོན་སློབ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་སློབ་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ཕུན་སྲུང་ཆོག་པ་
བ་མཛད། དེ་ལྟར་སེ་ར་²ཆོས་སྤངས་སྤྱི་ལོ་གཉིས་ཙམ་(༡༩༠༤/༡༠-
༡༩༠༥/༡༡)བཞུགས་³ནས། དགག་དབྱེ་(རབ་བྱུང་༢ ས་བྱི་༡༩༠༩ དགུང་ལོ་༤༩
ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་༡༩)ཐོན་བ་དང་། མི་དབང་གྲགས་བ་རྒྱལ་མཆོན་བས་

༡ ལོ་གཉིས་དང་དབྱར་གནས་ཐངས་གསུམ།

༢ སེ་ར་དབྱར་དཔར།

༣ སེ་ར་ཆོས་སྤངས་སྤྱི་ལོ་གཉིས་ཙམ་བཞུགས། རྣམ་ཐར་བྱུང་འདེབས་ལྟར་ན། ལོ་གཉིས་ལོ་
འདིའི་ནང་། ར་ཁ་བྲག་རྒྱ་བཞུགས་ནས་བྱང་པའི་ལེགས་བཤད་སྤྱིང་པོ་བརྩམས་པར་མཛད་
པའི་དུས་ལྟན་ཡང་ཚུད་ཡོད། འདིར་བྱང་པའི་དང་ཅ་ཤེའི་རྣམ་བཤད་གཉིས་ཀ་སེ་ར་ཆོས་
སྤངས་སྤྱི་ལོ་མཛད་པ་ལྟར་འབྱུང་བ་ནི། ཆོས་སྤངས་ནས་ར་ཁ་བྲག་རྒྱ་ལེབས་བ་དེ་ཆེས་གསང་
བ་གནད་ནས་གྲུང་བྱ་དགེ་སྦྱོང་སོགས་འགའ་རེ་ལས་ཤེས་ཀྱིན་མེད་པར་གྲགས་བ་ལྟར་ཡིན་
མིད། གྲུང་བྱ་དགེ་སྦྱོང་འདི་གྲུང་བྱ་རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོ་ཡིན་དབང་དུ་བཏང་ན། ཁོང་གིས་
མཛད་པའི་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ན་གསལ་ལོས་གྱུང་མ་མཐོང་། རྣམ་ཐར་བྱུང་འདེབས་ནང་། གྲུང་བྱ་
དགེ་སྦྱོང་སོགས་བགྲེས་བ། ཞེས་འབྱུང་བས་གྲུང་བྱ་རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོ་འདི་ལོ་དང་བསྐྱེད་
བ་གང་གིས་བགྲེས་བ་ཡིན་མིན་སོགས་དབྱུང་རྒྱ་མང་། དེའི་གོང་ན་ལྷ་མ་དམ་བ་བམོད་ནམས་
རྒྱལ་མཆོན་ཡང་ར་ཁ་བྲག་རྒྱ་ལེབས་སློང་གསལ་བ་དང་། དུམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ་དང་སྤུ་རྒྱུ་རྒྱུ་
དཔོན་བྱང་ཆེན་ནས་མཁའ་བཟང་པོ་གཉིས་ནས་དགའ་ལྡན་ལྷ་མཆོན་ཐངས་དང་པོ་དེ་༡༩༡༠
ལོར་ར་ཁ་བྲག་རྒྱ་ཆོག་པར་གསལ། དེས་ན་སྤྱི་ལོ་དེར་དགོན་གནས་ཀྱི་རྣམ་བ་ཡོད་དམ་
སྤྱོད་པ་ལས། ཡོངས་གྲགས་ར་ཁ་བྲག་རེ་ཁོང་ནི་སྤྱི་ལོ་ཁང་དགེ་ལེགས་རྒྱ་མཆོས་༡༩༠༩ལོར་
བཏབ་པར་བཤད། དེང་སང་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་དོག་ཕྱོད་ཕུན་ཡོད།

གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། སྤྱིད་སྤྱད་¹གྲུམ་བྱ་ལུང་²དུ་བྱལ་བཏེག།³
བྱལ་བྱིར་བྱོན་པའི་བཤེས་གཉེན་ལྟ་བུ་ཅམ་རེ་ལ་སོགས་དང་ཞབས་
ཏོག་ལུལ་དུ་བྱུང་བ་མཛད་ཅིང་། གཞན་ཡང་བྱོགས་ཐ་དད་ནས་དམ་པའི་
ཆོས་ཀྱི་གསུང་གི་བདུན་ཅི་ལེན་པ་ལ་འདུས་པ་དང་བཅས་པས། དགེ་
འདུན་སྣང་ལོངས་པ་ཅམ་རེ་ཆོགས་ཤིང་། དགུན་(རབ་བྱུང་༥ ས་གྱི་༡༩༠༩
དགུང་ལོ་༥༩)བཞུགས་དེར་མཛད། ལམ་རིམ་དང་བདེ་མཆོག་ལྷ་ཨི་པའི་
སྐུ་ཐབས་དང་། མ་རྒྱུད་ཀྱི་རྫོགས་རིམ་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས། སེ་
ར་⁴ནས་བྱལ་མི་འདེགས་པའི་གོང་ཅམ་ནས། ལྷ་སར་སློན་ལམ་ཆེན་
མོ་མཛད་པའི་བྱལ་གྱི་འདུན་པ་བཏང་། དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་བ་

༡ སྤྱི་སྤྱད་ སྤྱི་འབྲུམ་དཔར་མ། རྒྱ་བྱུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་།

༢ སྤྱིད་སྤྱད་གྲུམ་བྱ་ལུང་། དེབ་སློན་ལས་གཟད་ཀྱི་གྲུམ་བྱ་ལུང་ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་ན་དེང་སང་
སྤྱིད་ལུང་དང་ཆུ་བྱར་རྫོང་གང་རུང་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད་དམ་སྟུག་། གཟད་ནི་སྤར་དབུ་བྱ་ལ་བྱ་
དཔོན་༡༩ ཡོད་པ་ལས་གཟད་ཀྱི་བྱ་དཔོན་གཅིག་ཡོད། གྲུམ་བྱ་ལུང་ནི་པོ་རྟོ་བའི་བྱ་ཆེན་དགེ་
བཤེས་གྲུམ་བྱ་ལུང་པ་སོགས་ཀྱིས་བཟུང་སྟེ། ཏྲ་སློན་རྫོ་འབྲུམ་གྱིས་འདི་ནས་མདའ་བྱང་སེམས་
པ་ལས་པོ་རྟོ་བའི་བཀའ་གདམས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་གསན། འདིར་རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་འཁོར་ལོ་
སློམ་པའི་རྫོགས་རིམ་གསུངས་པ་རྒྱལ་ཆབ་རྗེས་བརྗེད་བྱང་བཏབ་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད།

༣ བྱལ་བཏེག་། དབུས་དཔར་།

༤ སེ་ར། སྐབས་འདིར་སེ་རུ་དགོན་པ་བྱལ་བཏབ་མེད་པས་སེ་རུ་ཞེས་པ་ནི་སེ་རུ་ཆོས་སྤྱིངས་
ལ་གོ་དགོས། བྲམས་ཆེན་ཆོས་རྗེས་༡༩༡༩ ལོར་ཆོས་སྤྱིངས་ཀྱི་གཤམ་དུ་སེ་རུ་ཐེག་ཆེན་སྤྱིང་
བཏབ་པ་ནས། སེ་རུ་དགོན་པ་དང་སེ་རུ་ཆོས་སྤྱིངས་ཞེས་ལོགས་སུ་བྱུང། འདིར་སེ་ར་དང་སེ་
རུ་ཞེས་གཅིག་གྱུར་ཞིག་མི་འདུག་ཀྱང་དོན་འདྲ་ལ། ཤིང་སེ་བས་ར་བ་ལྟར་བསྐྱོར་བའི་གནས་
ཡིན་པས་སེ་རུ་ཟེར། ཏུ་བའི་ར་ལ་ཐ་བཏགས་པའི་རུ་ནི་སོག་ཆགས་ཀྱི་རུ་ལས་གཞན་ལ་མི་
འདུག་ཀྱང་། སྐབས་འགར་ར་བ་ཞེས་པའི་བ་ར་ལོག་ལ་བཏགས་ནས་བསྐུས་ཡིག་གས་སྤྱང་
ཡིག་ཏུ་འབྲི། ཡིག་གཟུགས་རུ་ཙོའི་རུ་དང་གཅིག་པ་ལྟར་གྱུར་ཀྱང་དོན་ལ་མི་འདྲ་ཟེར།

སེ་རུ་ དབུས་དཔར་།

ནམས་ཀྱི་ན་བཟང་དང་། བ་དན་འཆེམ་པ་སོགས་ཀྱི་སྟོན་ནམས་
ལེགས་པར་མཛད་དེ། གྱི་བ་ལོ་(རབ་བྱུང་༩་ས་གྱི་༡༩༠༩དགུང་ལོ་༥༩)ལྷ་བ་བཙུ་
གཉིས་པའི་སྤྲད་ལ་ལྷ་སར་བྱལ་པེབས། གནམ་གང་གི་ཉིན་སྟོན་གསལ་ན་
འབེབས་པའི་མཆོད་པ་མཛད། དགེ་འདུན་སྟོང་པ་བརྒྱད་ལྷག་ཅམ་བྱུང་
བ་ལ། དཔོན་སྟོན་ནམས་རང་གིས་སྦྱིན་བདག་མཛད་ནས། མི་རེ་ལ་མར་
ལྷ་སའི་སྲང་གི་ཉག་བཞི་མ་ཅམ་རེ་དང་། ར་དཀར་ཞོ་བྱལ་ཙུ་ཅ་བགངས་
པའི་མར་ར་དང་བཅས་པའི་ཚུགས་སྟོན་བྱངས།

སྤང་གི་ལོ་(རབ་བྱུང་༩་ས་གྱུང་༡༩༠༩ དགུང་ལོ་༥༩ ལྷ་བ་གསལ་བྱུང་ཁྱི་ལོ་
༡༥)ལྷ་བ་དང་པོའི་ཆེས་གཅིག་ནས་བཙོ་ལྷའི་བར་དུ་ཆོ་འབྲུལ་ཆེན་པོའི་
དུས་ཀྱི་མཆོད་པ་¹དངོས་གཞི་མཛད་པ་ལ། རྫོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་དུ། དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་རིགས་ནམ་པ་ལྷ་འབྲུལ་ལས་²བརྟོན་པ་དར་དབྱངས་

༡ ཆོ་འབྲུལ་སྟོན་ལམ་ཆེན་མོ། མཛད་ཆེན་གསུམ་པ། རབ་བྱུང་༩་ས་གྱུང་༡༩༠༩ དགུང་ལོ་
༥༩ ལ་ཁེལ། ཉིན་དང་པོའི་སྦྱིན་བདག་པག་གྲུ་སྦྱན་ལྷ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་སྟེ། མི་དབང་
གསལ་བ་རྒྱལ་མཆོད་ཀྱི་སྦྱན་མཆོད་ཡིན། གཉིས་པ་འབྲི་གྲང་ཆོས་རྗེ་གསལ་བ་རྒྱལ་མཆོད།
གསུམ་པ་ཡར་འབྲོག་རྒྱ་ཆེན་པ་སྦྱན་གྲུབ་རྒྱལ་མཆོད་སྦྱ་མཆོད་གསུམ། བཞི་བ་བྲག་དཀར་
ནང་མོ། ལྷ་བ་དཔོན་མཛེས་པ་ཡབ་སྲས། བྱལ་བ་རྫོ་བོ་ས་ལ་ཡབ་སྲས། རྫོ་རྗེ་པ་ལ་ཡབ་
སྲས། བདུན་པ་བཟ་ཤིས་ཆའོ་དཔོ། རྒྱ་རིགས་འབྲ། བརྒྱད་པ་སྟེ་འདུ་དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་
པོ་ཡབ་ལུས། དགུ་པ་སྟེ་འདུ་པའི་དཔོན་པར་གཞོན་སོགས་གཞིམ་གཡོག་ནམས། བཙུ་པ་ཡོན་
བདག་བསོད་ནམས་འཕེལ། རྫོས་རྗེ་ཀུན་དགའ་བཟ་ཤིས། བཙུ་གཅིག་སྟེ་གའོ་གི་གཉེར་
ཆེན་དགེ་འདུན་འཕེལ། བཙུ་གཉིས་སྟོང་མོ་ལྷང་པ། བཙུ་གསུམ་གྲེ་རྟོར་པ། རྫོ་རྟོར་དགའ་
བདེ་བཟང་པོ། བཙུ་བཞི་བྱ་ཆལ་བ་དང་ལས་ཆེན་རྫོ་རྒྱལ་པ། བཙོ་ལྷ་རྒྱ་མ་རིན་ཆེན་སྤང་སྟེ་
དཔོན། རྫོ་མ་ཐར་ཐུར་འདེབས་ལས། སྟེ་འདུ་པས་གཞི་བྱས། འབྲི་གདན་གཉིས་ཀྱིས་ཤོགས་
བྱས། ཞེས་འབྲུང་བ་ལྷ་བ་སྦྱིན་བདག་གཙོ་བོ་ནི་དེ་གསུམ་ཡིན།

༢ འབྲུལ་ལས་ སྦྱ་འབྲུལ་དཔར་མ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

དང་བཅས་པའི་དབུ་རྒྱ་རྒྱ་གསེར་བཟང་པོ་འབའ་ཞིག་ལས་བསྐྱབས་པ།
 རིན་པོ་ཆེ་ནལ་དང་། ལྷ་ཉིག་དང་། གཡུ་ལ་སོགས་པའི་སྤྲ་བཟང་པོ་བཀོད་
 པས་མཛེས་པར་བྱས་པ་དང་། རྩོ་བོ་མི་བསྐྱོད་པ་དང་བཅུ་གཅིག་ཞལ་ལ།
 དདུལ་བཟང་པོ་ལས་བྱས་པའི་དབུ་རྒྱ་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་དང་བཅས་
 པ་ཕུལ་ཞིང་། རྩོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་བྱང་དུ་དདུལ་གྱི་ལྷ་ར་བཟེད་ཆེ་ཆད་དུ་
 ཡོངས་པ། དེའི་ཁ་ལ་འཆམ་པའི་དདུལ་གྱི་མཆུལ་དང་བཅས་པ་དང་།
 རྩོ་ཤྱག་ཞལ་གཉིས་བཅུ་གཅིག་ཞལ་དང་བཅས་པ་ལ་ཆོ་འཕུལ་གྱི་རིང་
 ཉིན་རེ་ཞིང་ཞལ་གསེར། ཆེས་བརྒྱད་དང་བཙེ་ལྷ་ལ་སྐྱེ་ཡོངས་རྩོགས་
 གྱི་གསེར་ཆབ་དང་བཅས་པ་ཕུལ་ཞིང་། རྩོ་ཤྱག་ཞལ་གཉིས་དང་ཐུབ་པ་
 གངས་ཆེན་མཆོས་གཙོ་མཛད་སྐུལ་སྐུའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྐྱེ་འབྱར་དུ་དོད་
 པ་ཐམས་ཅད་ལ། གོས་དར་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ལས་བྱས་པའི་སྤྲ་གོས་
 དང་སྤྲ་སྐྱར་དང་། སེམས་དབའ་དང་སེམས་མ་བཅུ་དྲུག་ལ་སོགས་པ་
 དང་ཁྱོ་བོའི་རྣམ་པར་བཞུགས་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་ནི་དར་ཆེན་དང་།
 གན་གོས་ལ་སོགས་པའི་སྟོད་གཡོགས་དང་སྦྲད་གཡོགས་དང་། གཞན་
 ཡང་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེ་ཆུང་རྣམས་ཀྱི་ཉོག་དང་བྱ་འདབ་ལ་སོགས་པའི་
 ཅེ་ཟུར་པན་ཚུན་དུ་ཐག་གུས་སྤྱེལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་བ་དན་དང་རྩ་ཡབ་
 དང་བྱེལ་བྱ་ལ་སོགས་པས་བར་མ་ཆད་པར་མཛེས་པར་བྱས་ཤིང་། ཕྱིའི་
 སྐྱོར་ལམ་ཆེན་མོའི་ཕྱེ་རོལ་ནས་ཤིང་ཆེན་པོ་འཕང་ཤིན་དུ་མཐོ་བ་རྣམས་
 ལ་གོས་དར་སོགས་ལས་བྱས་པའི་བ་དན་ཆེན་པོ་འཛིགས་སུ་བྱང་བ་ལ་
 ཕྱོགས་སྐྱོང་དེ་དང་དེའི་སྐུས་ཉོག་ལ་བརྒྱན་ཅིང་། དེ་དང་དེའི་ཐུགས་བ་
 དན་ཉིད་ལ་གྲིས་པ་བཙེ་ལྷ་ཕྱོགས་སྐྱོང་བ་བཙེ་ལྷ་པོ་རང་རང་གི་ཁ་དོག་

དང་མཐུན་པ་རང་རང་གི་ཕྱོགས་སུ་ལེགས་པར་བཅུགས་ནས་རྒྱབ་རེ་
 ཞིང་དེ་དག་གི་ཙུ་བའི་གཏོར་སྟེགས་ཁར་ཕྱོགས་གཏོར་གཏོར་བ་དང་། དེ་
 དག་གི་བར་བར་དུ་གདུགས་དཀར་ལ་སོགས་པའི་རྒྱལ་མཆན་རང་རང་
 གི་ཆོ་ག་བཞིན་དུ་ལེགས་པར་བཅུགས་ཤིང་། བ་དན་དང་རྒྱལ་མཆན་དེ་
 དག་གི་ཤིང་ནམས་ཐག་གུས་སྒྲིལ་བ་ལ་འབན་དང་རྩ་ཡབ་དང་། རིལ་བྱ་
 ལ་སོགས་པས་བར་མ་ཆད་བར་མཛེས་པར་བྱས་པ་ནི་འཇམ་ཚེན་ཀུན་
 ནས་བཟ་བས་ནམ་མཁའི་ལམ་བྱུང་བར་བྱས་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཞན་ཡང་།
 ཉིན་པར་ཡང་བྱམས་ནང་མ་ཡན་ཆད་ལ་དཀར་མེ་བརྒྱ་ཕྲག་བཞི་རེ་ཙམ་
 དང་། བར་སྐྱོར་ལ་བརྒྱ་ཕྲག་ལྷག་པ་དང་། ཕྱི་སྐྱོར་ལ་རྩ་རིང་། གི་འགྲམ།
 རྩ་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་གྱི་ཤར་ཐད་དུ། ཀོང་བུ་ཆེན་པོ་བྱ་བཞི་པ། ཕྱོགས་

༡ ཕྱི་སྐྱོར་ལ་རྩ་རིང་། སྐབས་འདིའི་ཕྱི་སྐྱོར་ནི་བྱམས་ནང་མ་ནས་བཅེས་པས་ཡོངས་གྲགས་བར་
 སྐྱོར་ལ་གོ་དགོས། རྩ་རིང་ནི་དཔོན་ཞང་རྩ་རིང་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་ཡིན། བོད་ཀྱི་བཅན་པོ་ཁྱི་
 གཙུག་མེ་བཅན་རལ་པ་ཅན་དང་། ཐང་རྒྱལ་པོ་བླ་བླ་བླ་ཉེ་ཉེ་གཉིས་པོས་༡༩༡ ལོ་
 ནས་དབང་ཆད་ཆ་ཆད་ཡོད་པའི་སྐྱེ་ཆབ་མན་ཚུན་མངགས་ནས་ཐང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་སོ་སོར་
 གོས་མོལ་རིམ་པ་ཞིག་བྱས། མཐར་ཆིངས་ཡིག་བཞག་པ་༡༩༣ ལོར་རྩ་རིང་དུ་བསྐྱབས་པ་
 ཞིག་ཡིན། རྩ་ལ་རྩ་བའི་སྐབས་སུ་འདྲ་ཐང་གི་དབང་མི་བཞི་ལས་མང་བའི་མདུན་དུ་བརྒྱ་
 ནས་བཅུགས། རྩ་པོ་བཟང་གཅིགས་སམ་ཆིངས་ཡིག་ཡིན་པ་ལ། ནང་དོན་བོད་རྒྱ་གཉིས་
 ཀའི་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དང་། གཉེན་འབྲེལ་མཛའ་མཐུན་སྐྱོར། རྩ་བའདས་ཀྱི་ལོག་
 སྐབས་རོགས་བྱས་སྐྱོར། བན་ཚུན་ཁོངས་ནས་འགལ་འཁྲུག་བྱུང་སྐྱོར། ད་ལྟ་ཡང་དག་ཅོན་
 ཆེད་དམག་བཅན་པོ་བསགས་ནས་སྤྱོད་དགོས་པ་ཉེན་ཁ་ཆེ་སྐྱོར། དེ་བས་བོད་རྒྱ་གཉིས་། ད་
 ལྟར་དུ་མངའ་བའི་ཡུལ་དང་མཆམས་སྤང་ཞིང་། དེའི་ཤར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱ་ཆེན་པོའི་
 ཡུལ་། རྒྱལ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཉེ། དེ་ལས་མན་ཚུན་
 དགར་ཁྱི་འཐབ་། དམག་ཁྱི་ཤར་། ཞེས་མ་འོངས་པར་ཞི་བདེ་མཉམ་གནས་བྱེད་རྒྱ་སོགས་
 གལ་འགའས་ཆེ་བའི་དོན་གནད་ཏ་ཅང་མང་པོ་འཁོད་ཡོད།

ར་ལ་འདོམ་ཆད་མ་གསུམ་གསུམ་ཡོད་པ། དེ་ཉིད་མར་གྱིས་ལེགས་པར་
བཀའས་པ་¹ལ་འཆོམ་པའི་སྤྲོད་བྱ་ལས་འབར་བའི་མེ་ལྷེ་ནི་གསེར་གྱི་
མཆོད་སྤྲོད་གིས་ནམ་མཁའི་ལམ་འགོག་པར་བྱེད་པ་ལྟ་བུས་ཐོག་བྲངས།
རྗེའི་ཁོག་མ་ཆེན་པོ་མར་གྱིས་བཀའ་བའི་སྤྲོད་བྱ་མི་ཆེན་པོའི་ལག་པའི་
སྟོམ་ཅམ་ལ། འཕར་མདའ་ཆད་ལྟག་ཅམ་གྱི་མར་མེ་བར་ཐག་འཆོམ་པར་
བཀོད་པས་ཕྱི་སྟོར་གྱི་ཕྱི་རིམ་འཁོར་བ་དང་། གཞན་ཡང་ར་མོ་ཆེ།² ལྷ་
ལྷག།³ པོ་ཏ་ལ། གྲུང་ཐང་རྣམས་སྤྲུའང་དཀར་མེ་དུ་མ་དང་། མཆོན་མོ་ནི།
བར་སྟོར་གྱི་ཅིག་འགམ་འཁོར་བ་དང་། ལྷམས་གྲུ་ཕྱི་མའི་ཀ་ཆར་རི་ལྟར་
ཡོད་པ་བཞིན་དུ་མར་མེའི་སྤྲོད་བ་བཀོད་པས་མིག་གིས་བལྟ་བ་ཅམ་ཡང་
བཟོད་དཀའ་བར་བྱས་ཏེ། རི་ལྟར་ས་ཆེན་པོ་ལ་མངོན་པར་བྱས་པའི་སྟོན་

༡ བཀའ་བ་ སྒྲ་བྲང་དཔར་མ།

[illegible]

३. ལྷ་ལུག་མོང་བཅོད་ལྷན་པོའི་བཅུ་མོ་མི་ཉལ་བཟས་བག་ཕྱེ་བའི་མོན་པ་ལ་རེན་པ་ཚུ་གེ་རེ་
 རྩིན་ནས་ལྷ་གནས་པའི་བག་ཡ་ལུག་པ་བརྟོན་ཏེ་ལྷ་ཁང་བཞེངས་པས་ལྷ་ལུག་གཤམ། ཡང་།
 ལྷ་དེས་མ་ཐོངས་པར་ལྷ་ས་རྩུས་པའི་ག་བ་ན་རོ་ལོ་ལྷ་ལུས་དུ་གདན་པའི་ན་རྩུ་བལྟམས་ནས་
 བརྟན་ཡོད་པས་ལྷ་ལྷུག་ཞོགས་གྲང་ཟེད། ཞོག་མར་བག་ལུག་ཡིན་པ་ལ་རྩེས་ལྷ་ལྷ་ཁང་
 བཞེངས། ད་དུང་འདྲིང་མོན་བཟའ་ཁྱི་ལྷ་མོ་བྲང་བཞེངས་པས་གྲང་རི་གྲང་བཅོན་ཡང་དེར་
 འཁྲུངས་པར་གཤམ། དེར་མང་ལྷ་ས་མོང་ཁྲེར་པོ་ཏུ་ལའི་ཤར་ལྷོ་ཁོངས་ལྷ་ཡོད།

མེད་ཐེང་བས། ལྷའི་ལམ་ལ་འབྲིགས་པའི་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཚོགས་ལ་འབྲུ་བ་
གསལ་བར་བྱེད་པའི་སོ་སའི་འོད་ཟེར་གྱིས། མཚན་གྲང་ལ་བབ་པའི་ཐུན་
པའི་ཚོགས་དབྱང་དང་བཅས་པའང་རབ་དུ་ཞུས་ཞིང་ངོ་ཆ་བས་སའི་འོག་
དུ་སོང་སྟེ་ཀུན་གྱི་མིག་ལམ་དུ་མི་མངོན་པར་གྱུར་ཏོ།། དེའི་ཕྱིར། ར་མོ་
ཆེ་དང་པོ་ཏ་ལ་ཚུན་ཆད་གྱི་ལྷང་མའི་ལྷག་སྒྲན་གཞོན་ལུ་དག་གི་རང་རང་
གི་ལུས་གྱི་གིབ་མའང་ཉིན་མོ་ཇི་ལྟར་བར། ས་ལ་འབབ་པས་ཉིན་མཚན་
ཁྱད་པར་མི་བྱེད་པ་ལྟར་དུ་གྱུར་ཅིང་། རྒྱ་སྐར་གྱི་ཚོགས་ནི་ཉི་མ་བརྒྱ་
སྒྲག་མང་པོ་ཅིག་ཅང་¹ས་གཞི་ལས་ཐོན་པར་གྱུར་ཏོ་སྟེ་ལྷུས་དུ་འཛིགས་པ་
ལྟར་ལེན་པའི་བབ་ཅོལ་གྱིས། མཚན་བྱེད་ལ་ནམ་མཁའི་ལམ་བཏང་སྟེ་
རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་བྲོས་པ་ལྟར། མཚན་མེད་གྲང་ལའང་། ལྷེད་དུ་མངོན་
པར་བལྟས་པ་ན། ནམ་མཁའ་མར་མེད་འོད་གྱི་གོས་དང་བཅས་པས་ཁ་
དོག་དམར་སྐྱ་ཉིད་དུ་མཐོང་བ་མ་གཏོགས་སྐར་མ་གཅིག་གི་གཟུགས་
གྲང་མཐོང་བའི་ཡུལ་ལས་འདས་པར་གྱུར་ཏོ།།

གཞན་ཡང་ཡོན་ཆབ་བརྒྱ་སྒྲག་བཀྲལ་བ་ཉིན་རེ་ཞིང་གསར་དུ་
མངོན་པར་བཤམས་པ་ནམས་ལ་ཉིན་རེ་ཞིང་ཁ་ཆེ་གྲར་ཀུམ་སྒངས་
པའི་ཁུ་བས་ཁ་ལེགས་པར་བསྐྱར་བའི་གྲར་ཀུམ་གྱི་རོ་མ་ནི་ཉིན་རེ་
ལའང་བྲེས་གཞལ་དགོས་པ་དང་། གཞན་ཡང་སྟོས་གྱི་རྒྱལ་མཚན་དང་།
གདུགས་དང་། སྟོས་སྟོན་ཐ་དད་དུ་མངོན་པར་བསྟེགས་པ་ལ་སོགས་པའི་
དེ་བཟང་པོས་བྱི་རོལ་གྱི་ཁོར་ཡུག་ཐམས་ཅད་དུའང་ཉིན་མཚན་གཉིས་་
ཀ་མངོན་པར་བྱལ་ཅིང་། དུ་བ་ནམས་ནི་བར་སྤང་ལ་སྤྱིན་གྱི་སྤྱ་རིང་པོ་

༡ ཅིག་གཅིག་ རྒྱ་བྲང་དཔར་མ།

དག་པན་ཚུན་མདུད་པའི་ལྷ་ལྷི་བྲེས་པ་ལྟ་བུ། ཐ་ན་གྱི་སྐྱོར་གྱི་སྐྱོར་ལམ་
 རྣམས་ཀྱང་སྐྱོས་གྱི་ཚུས་ཆག་ཆག་བཏབ་པར་བྱས་ན། གཞན་ལྟ་ཅི་སྐྱོས།
 ཞལ་ཟས་མདའ་ཆད་ལྟག་ཅམ་ལ་མར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱི་དེན་པོ་ཆེ་སྟེ་བདུན་
 ལ་སོགས་པའི་རྒྱན་ཡིད་འཕྲོག་པས་བརྒྱན་པ་བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་རེ་ཉིན་རེ་
 ཞིང་གསར་པ་གསར་པ་བྱལ་ཞིང་། ཀོང་བྱ་ཆེན་པོའི་གཡས་གཡོན་དུ་ས་
 སྟེགས་ལ། ཅམ་པ་ཁལ་བཞི་བརྒྱ་རེ་ལས་བྱས་པའི་ལྷ་བཞོས་རྒྱན་བཟང་
 པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པས་སྤྱས་པ། འཕྱར་དར་བཅུགས་པ་དང་བཅས་པ་
 མངོན་པར་བཞགས་པའི་ཞལ་ཟས་རྩིང་པ་རྣམས་ནི་བདག་གིར་བྱེད་པ་
 མེད་པར་སྐྱེ་བོ་པོངས་པ་སྤྱང་པོའི་ཆོགས་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་བྱིན་པས།
 པོངས་པ་དག་ཀྱང་བཞེན་པའི་འདུ་ཤེས་གྱི་འཆིང་བ་ལས་གྲོལ་ནས་བཟའ་
 བཏུང་གིས་ཆེས་པ་ལྟག་པར་ཐོབ་པས་སྤྱར་བཟའ་བ་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ལྟ་
 བུར་གྱུར་ཏོ། ། གཞན་ཡང་མཆོད་པའི་བྱེ་བྲག་མཐའ་ཡས་པ་དང་། རྒྱལ་
 སྤྱི་དེན་པོ་ཆེ་སྟེ་བདུན་ལ་སོགས་པའི་བཀོད་པ་ཡིད་འཕྲོག་པ་དཔག་
 ཏུ་མེད་པ་དང་བཅས་པས་མངོན་པར་མཆོད་དེ། རེ་ཆུ་མ་ཉིད་གྱི་ཞལ་སྟེ་
 བས་སྟགས་དང་ཕྱག་རྒྱ་དང་ཉིང་རེ་འཛིན་གྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ནས།
 མདོ་སྟེ་དང་རྒྱུད་སྟེ་ནས་བྱུང་བའི་ཆོ་ག་རྣམ་པར་དག་པས་མངོན་པར་
 མཆོད་ཅིང་། བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་ཐུགས་
 གྱི་ཤུགས་དག་པོས་བསྟན་པ་རྒྱས་པ་དང་སེམས་ཅན་ལ་པན་བདེ་འབྱུང་
 བའི་སྐྱོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིན་རེ་ཞིང་མཛད་ལ། དགོ་འདུན་སྐྱེ་བོའི་
 ཆོགས་དང་བཅས་པ་ལ་ཉིན་རེ་ཞིང་སྐྱོབ་དཔོན་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་
 སྐྱེས་རབས་གྱི་ཆོས་ཐུན་རེ་གསུངས་སོ། །

དེའི་ཆོ། (རབ་བྱུང་༥ ས་ཁྲང་༡༩༠༩ དགུང་ལོ་༥༣ ལྷ་བ་གྲགས་རྒྱན་ཁོ་
༡༥)ལྷ་མཆོད་མི་མཆོད་རྣམས་ཀྱི་མཐེལ་ལེན། ཕྱོགས་ཕྱོགས་ནས་འདུས་
པའི་སྤྲ་མ་དག་བའི་བཤེས་གཉེན། མི་དཔོན་སོ་སོ། དད་འབྲུལ་སྦྱེལ་བ་
ལ་བྱོན་པ་སོ་སོ། བཟོ་རིགས་པ་སོ་སོ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྣ་
ལེན་ཆས་ཀ་སོགས་ཀྱི་མཐེལ་ལེན། དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ་ཁྱ་དཔོན་
ཀྱིས་ཐུགས་དད་པ་དང་གཏོང་བ་རྒྱ་ཆེན་པོས་གྲུས་པར་བསྐྱབས་ཤིང་།
བདག་པོ་ཆེན་པོ་མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་པས་ཀྱང་མཆོད་པ་
རྣམས་ཀྱི་མཐེལ་ལེན་ཀྱི་ཐུགས་ཁུར་ཆེར་བཞེས་པ་དང་། གཞན་ཡང་འབྲི་
ཁུང་སོགས་ཀྱི་དད་འབྲུལ་དང་། བསྐྱོན་བཀྱར་མང་བས། ཞག་བཅུ་དྲུག་
པོའི་རིང་ལ། དག་འདུན་ཁྱི་རྩ་ཅན་ཅམ་རེའི་ཆ་དྲོ་ཆ་ཇ་དང་བཅས་
པ་འཆག་མེད་དུ་བྱུང་ཞིང་། ཆ་དྲོ་ལ་དག་འདུན་ཆོགས་པའི་ཆེ་བསོད་
ནམས་ཆེ་བ་ལ་དགོངས་ནས། གལ་དུ་ཆ་དྲོ་མི་བཞེས་པར་སྐྱོར་བ་མཛད་
པའི་དག་འདུན་ཡང་སྟོང་ལྷག་ཅམ་རེ་ཡོང་བར་ངེས་སོ། དེ་བས་ཀྱང་སྦྱེ་
བོ་མི་ནག་པའི་ཆོགས་འདུས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ་ཁྱི་སྤྲག་བགང་བ་ཡོད་
པར་མངོན་ལ། ཐུགས་ཇིའི་ཤུགས་ཀྱིས། དེ་ཅམ་དུ་ཆོགས་པའི་སྦྱེ་བོ་
ཐམས་ཅད་ཀྱང་། བན་ཚུན་ཆོག་རྩལ་མོས་འཐབ་མོ་མངོན་ཆོན་ཅན་བྱེད་
པ་ནི་གཅིག་ཀྱང་མ་མཐོང་ཞིང་། སྐྱོར་བ་གཞན་ཀྱི་སྐྱབས་ལྟར་སྦྱ་གཞས་
དང་རྒྱང་གོ་དང་ཆང་འཐུང་བ་ལ་སོགས་པ་བག་མེད་པ་དག་ཀྱང་ལྟར་
མི་བྱེད་ཀྱི། གཞན་དུ་ན་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱུད་འཇམ་པ་དང་།
དད་པ་དང་། དག་པ་ལ་སྦྱོ་བ་སོགས་ཀྱི་གཞན་དབང་དུ་བྱུར་བས་ཉིན་
མཆོན་ཁོར་ལུག་ཏུ། ཆོས་ཉན་པ་དང་། དུག་དང་སྐྱོར་བ་དང་། སྦོན་ལམ་

འདེབས་པ་དང་། གཟུངས་ཁ་ཏོན་དུ་བྱེད་པ་སོགས་འབའ་ཞིག་གིས་དུས་
འདའ་བར་གྱུར་ཅིང་། དེ་ཡང་མཆོན་བྱེད་ལ་བབ་པའི་དུས་རང་ན་ཕྱི་སྐོར་
བྱེད་པ་ཉིན་མོ་ལས་ཅུང་ཟད་ཉུང་བར་མངོན་པ་ཙམ་མ་གཏོགས། སྐོར་བ་
བྱེད་པ་བར་ཆད་པ་ནི་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བྱུང་ངོ་།། དེའི་ཆེ་ཉམས་སྤང་བཟང་
པོ་རང་ཡོད་པའི་སྤྲུགས་དམ་པ་ཞིག་གི་མནལ་ལམ་དུ། བྱད་མེད་ཆེན་མོ་
ཞིག་གིས་ལག་པ་གཉིས་ཀྱིས་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་འཁྱུད་འདུག །ཅི་བྱེད་
བྱས་པས་མེད་གཞོད་པ་བསྐྱུང་བ་ཡིན་ཟེར་བ་ཞིག་མིས་འདུག །དེའི་ཕྱི་དེ་
ཏུ་བཞུགས་ཀྱིས་ཆེན་མོའི་མར་པལ་ཆེ་བ་རྩོགས། མར་གསར་པ་མ་སྤྲུགས་
པའི་མཆོམས་ཤིག་དུ། ཀོང་བུའི་ནང་གི་རས་རྩོག་རྩོག་¹རྣམས་དང་མར་
སྤྲུག་མ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་མེ་འབར་ནས་ཤིན་དུ་ཆེ་བའི་མེའི་
ཕྱང་པོར་གྱུར་ཏེ། སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་འདིགས་སྐྱག་དུ་གྱུར་པ་ལ། རྩེའི་ཞལ་
སྤྲ་ནས་དེ་མ་ཁད་གཟིམས་ཁང་²དུ་ཕྱོན་སོང་ནས་སྤྲུགས་དམ་ལ་བཞུགས་
པས། རྒྱང་གཅིག་ཀྱང་མེད་ཅིང་ཐབས་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བསྐྱོག་ཤིན་དུ་སྤྲ་
བར་བྱུང་ནས་དེ་མ་ཁད་ཞི་ཞིང་གཞོད་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་བྱུང་ངོ་།།

དེ་ལྟར་ལྷ་མཆོད་མི་མཆོད་ཀྱི་ཆས་ཕྱོགས་³ཀྱི་དང་འབྲུལ་དང་
བཅས་པ་ཐམས་ཅད་རགས་པ་ཙམ་ཞིག་བརྩིས་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་
བྲིལ་བ་ལ། གསེར་ཞོ་དགུ་བརྒྱ་དང་ཉེར་གཅིག །གསེར་ཞོ་བྱེད་དང་ལྔ་
བརྒྱའི་དངུལ། མར་ཁལ་ཁྲི་ཆོ་གསུམ། སྟོང་པ་བདུན་དང་དྲུག་ཅུ་ཐམ་
པ། རྣམ་ཅམ་ཁལ་ཁྲི་ཆོ་གཅིག །སྟོང་པ་བརྒྱད་དང་ཉིས་བརྒྱ་དང་བཅུ་

༡ རྩོག་རྩོག་ སྐྱེ་འབྲུམ་དཔར་མ། རྒྱ་བཟང་དཔར་མ། གཙུང་དཔར་།

༢ གཟིམ་ཁང་ དབྱུས་དཔར་།

༣ ཆོས་ཕྱོགས་ གཙུང་དཔར་།

གཅིག་། ར་དཀར་ཞོ་བཞི་བརྒྱ་དང་བཅུ་དྲུག ། ར་ནག་སེགས་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་
རེ་གསུམ། ལྷ་ར་ཀ་ར་ལྷ་ར་བཙུང་། ཤ་སྐམ་ཁོག་པ་ཉིས་སྟོང་དང་
བརྒྱ་བདུན་ཅུ་དོན་གཉིས། འཕན་དང་རྒྱལ་མཆན་ཆེན་པོ་སོ་གསུམ། ན་
བཟང་དང་གོས་བཙེམས་མ་སུམ་ཅུ། གོས་དར་ཡུག་ཉིས་བརྒྱ་དང་དབྱ་
བཅུ། རས་ཡུག་བདུན་བརྒྱ་སོ་གཅིག ། ཀ་དན་བསྐྱེལ་མ་ལྷ་བཅུ་ལྷག་
ཅིག་¹ གཡུ་རྟིང་རྟོག་པོ་ཆེ་རྒྱུ་འདེས་པ་དྲུག་ཅུ་ལྷག་ཅུ་མ། མཛོ་རྟ་
སོགས་ཀྱི་རིན་གོང་བཅིས་པ་སྤྲར་ཞོ་ཉིས་སྟོང་དང་དོན་གསུམ། སྟོང་
རས་ལ་ཕུལ་བའི་ར་ཐེར་བཅུ་བཞི། སྟོས་དཀར་ཁལ་ཉི་ཤུ་ཅ་གཅིག ། རྩ་
བྲེ་བཙེམས་མ་གསུམ། སྟོས་རེང་མདའ་ཆད་མ་བྲི་ཆོ་གསུམ་དང་སུམ་
སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་བདུན་ཅུ། སྤར་སྟོས་དང་རི་བཟང་བསྐྱེས་པ་བད་བུ་ཆེན་པོ་
ཉེར་ལ། གཞན་འདིར་མ་བཅིས་པའི་ཕན་ཆོགས་མཐའ་ཡས་མོད། འདི་
རང་གི་དཀར་ཆག་ཆེན་མོ་ལོགས་སུ་མཛད་པར་བལྟ་བར་བྱའོ།

དེ་ནས་ཆེས་བཅུ་དྲུག་གི་ཉིན་གྲོལ་སྟོན་བཟང་པོ་དང་སྤར་དྲུག་
ནམ་རེའི་འགྲུང་དང་བཅས་པ་མཛད་ཅིང་། དེ་ལྟ་བུའི་སྟོན་ལས་བསམས་
ལས་འདས་པའི་སྟོན་ས་བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་གསོས་སུ་
འགྱུར་བར་མཛད་ཅིང་། དེའི་ཆེ་སྤྱུགས་དམ་པ་ཉམས་སྤང་གིན་དུ་བཟང་
པོ་ཞིག་གི་མནལ་ལས་དུ། ལྷ་སའི་ཉེ་སྟོར་གྱི་ས་གཞི་ལས་སྤྱེ་བོའི་ཆོགས་
གངས་ལས་འདས་པ་ཐོན་ནས། ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལ་ཡར་ཐལ་བྱུང་
དུ་འགྲོ་ཡི་འདུག ། འདི་ཅི་ཡིན་བྱས་པས། རེད་ནམས་རྩོམ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་
འདི་ལྷ་ར་མཛོད་པས་ཆངས་པའི་འཇིག་རྟེན་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཟེར་བ་དེ་འདྲ་

༡ ལྷག་གཅིག ། དབྱས་དཔལ།

བའི་མི་ལམ་ཡང་བྱུང་འདུག་ཅིང་། དེ་ཡང་འགའ་ཞིག་ནི་འདི་སྐད་དུ་སྒྲེང་
སྟེ། སྒྲོན་ཆོས་རྒྱལ་སྤོང་བཅན་སྐུ་ལོ་སྟེང་གི་བཞི་ལོ་ཅན་དུ་གཏོར་དུ་
སྐུ་ལའི་དཀར་ཆག་གི་ཤོག་རིལ། རྩོམ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ཤ་ལ་
མཁའ་འགྲོས་ལུང་བསྟན་ཏེ་གཏོར་ནས་བྱུང་བ་ལ་ཤོག་རིལ་གསུམ་ཡོད་
དེ། སྒྲོན་པོ་ནུས་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྩི་བ་འོད་འཛོལ། རྩོམ་ནུས་ཀྱིས་
མཛད་པའི་དར་དཀར་གསལ་བ། རྒྱལ་པོ་རང་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་ཆེས་ཆེན་
མོ་གཞི་ལ་མཛོད། དེ་ལ་རྒྱལ་པོ་རང་གི་བཀའ་ཆེས་ཆེན་པོའི་ནང་ནས་བསྟན་
པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་པ་དང་། རྩོམ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་མཛོད་པ་མཛད་པའི་སྐྱེས་
བྱུང་པ་འདི་འདྲ་བ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ཞེས་པའི་ལུང་བསྟན་མང་དུ་ཡོད་
པ་ལ། ཁོང་རང་གི་བརྒྱུད་པའི་རྒྱལ་པོ་འབྲོན་ལུགས་དང་། ལོ་ཆེན་རིན་
བཟང་²འབྲོན་པར་ལུང་བསྟན་པའི་རྗེས་ནས་རྩོག་ལོ་ཆེན་པོ་ལུང་བསྟན།

༡ སྤོང་བཅན་སྐུ་ལོ། (༡༧༥-༡༧༩) ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་ནུས་གསུམ་གྱི་ཐོག་མ་ཡིན། ཆོས་
སྤོང་གི་མཛད་རྗེས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་སྟེ་གཙོ་བོ་འགའ་ནི། ཁྱིམ་སྤྱུགས་ཞེབ་ཐ་གཏན་ལ་མཐུ་བ།
བརྩ་སྟོན་པའི་གཞུང་གཏན་ལ་མཐུ་བ། ལུལ་གྱི་དབང་རིས་ཆ་བཞོས་ཀྱིས་སྤོང་སྤྱང་ས་
གཏན་ལ་མཐུ་བ། འབངས་ལ་རྫོད་གཡུང་གཉིས་སུ་བྱེས་ནས་ཁྲུང་དམག་བསྟར་སྤྱང་ས་གཏན་
ལ་མཐུ་བ། དམག་དབྱུང་ལེགས་སྤྱོད་དང་རྒྱ་སྤྱོད་བཏང་བ། རང་ཁུལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྱན་ནུས་
ཆེན་སྤྱི་ལ་སྤྱོད་བཏང་བ། ལྷོ་ལོ་ཁ་མཐའ་མཆོས་ནུས་བཏན་སྤྱང་དམ་འཛིན་བྱས་
པ། ཁྱིམ་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་དང་གཉེན་འབྲེལ་བཙུགས་ནས་གཞན་གྱི་ལེགས་ཆ་ནང་འཛིན་
བྱས་པ། མཐའ་འདུལ་དང་ཡང་འདུལ་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་ཕྱོགས་མཐའ་དབྱུང་མེད་པར་གཙུག་
ལག་ཁང་དང་ལྷ་ཁང་བཞེངས་ནས་སྤྱུང་དེ་དག་བོད་བཅན་པོའི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་པར་
མཆོན་ཐབས་བྱས་པ་སོགས་སོ།

༢ ལོ་ཆེན་རིན་བཟང་། (༡༧༩-༡༨༥) ཡོངས་གྲགས་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ཟེང་། མངའ་
རིས་སུ་འཁྲུངས། བསྟན་པ་བྱི་དར་གྱི་ལོ་ལྷ་བའི་ཐོག་མ་གྲགས་ལ་འགྱུར་ཏེ་ཅང་མང་། ཆོས་
ལུགས་ཅན་མ་ཡིན་པར་མི་ཐོག་གི་གསོ་དབྱེད་མང་པོ་བསྟར། མཁས་པའི་དཔེ་དང་ཆད་བྱེད་

དེ་ནས་དེའི་ལེགས་བཤད་ཉམས་ཏེ། ཅི་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ལམ་གྱི་
མཆོག་ཡིན་ཟེར་ནས་ཀུན་རྫོབ་བྱེད་དུ་གསོད་པའི་ལྷ་ར་མཛད་པར་འགྱུར་
བར་ལུང་བསྟན། བར་སྐབས་སུ་དྲུག་པོ་ལྷ་རྗེ་ཁྱེད་པོ་¹གྱིས་ལྷ་ས་ལ་
ཞིག་གསོས་དང་ཞབས་ཏོག་ཕུན་ཆོག་མཛད་པར་ལུང་བསྟན། དེ་
ནས་དུས་འབྲེལ་ནས། རིགས་པ་ལ་མཁས་པས་གོང་གི་ལྷ་ར་མཛད་པ་
ཅུང་ཟད་ཉམས་པར་བྱེད་པར་ལུང་བསྟན་ཅིང་། དགེ་སློང་བྱང་སེམས་རྩོ་
རྩོ་འཛིན་པ་ཞིག་གིས་རྩོ་བའི་ཞལ་བསྐྱུར་ཞིང་མཆོད་པ་ལུང་དུ་བྱུང་བ་
མཛད་པར་ལུང་བསྟན་པ་ནི་རྩོ་མ་འདི་ཉིད་ཡིན་ལོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། རི་སྐད་
དུ། བཀའ་ཆེས་ལས། “དེ་ནས་བྱེད་པར་བསྟན་བཀའ་ཆེར་མཛད་པ།།
དགེ་སློང་བྱང་སེམས་ཤར་ཕྱོགས་སྐྱེ་འབྱུངས་པ།། གསང་སྤྲུལ་འཆང་

དེ། རྩོ་བོས་ཀྱང་བྱེད་འདྲ་བ་པོད་ན་ཡོད་བཞིན་དུ་ང་ཡོང་དགོས་མ་མཆིས་ཞེས་བསྟན་པས་
བརྩོད་མཛད། རྩོ་ཅོང་ཁ་བས་ཀྱང་། འཛིག་རྟེན་མིག་གྱུར་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། གསང་བའི་
མཛོད་འཛིན་ལྷོ་བྲག་མར་པ་དང་། རབ་འབྱམས་གཞུང་ལ་མཁས་པའི་སྐྱ་སྐྱར་མཆོག་། ཏྲ་ནག་
འགོས་གྱི་ཞབས་ལ་བྲག་འཆལ་ལོ། ཞེས་ཆེས་བསྟན་པ་བརྩོད་མཛད།

- ༡ དྲུག་པོ་ལྷ་རྗེ་ཁྱེད་པོ། ཁྱེད་པོ་དྲུག་པོ་སྐྱེ་འོད་གཞིན་ཏུ་(༡༠༧༤-༡༡༥༣)དང་། དཔོན་པོ་
སྒྲོམ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱིང་པོ་(༡༡༡༤-༡༡༤༤)ཡིན། ལྷ་ས་ཞིག་གསོ་དང་ཞབས་ཏོག་བྲུས་
ཞེས་པའི་ལྷ་ས་ནི་རྩོ་ཁང་ངམ་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་གོ་དགོས། པོད་སེལ་བུའི་རྩོ་སུ་
ཐོག་མར་ཟངས་དཀར་ལོ་རྩ་བ་འབགས་པ་ཞེས་རབ་གྱིས་ཉམས་གསོ་བྲུས་ཀྱང་ཐ་འབྲིང་རྟེ་
འབྲུག་སྐབས་སྤྱང་ཡང་གཏོར་བཅོམ་ཐེབས། དེ་རྩོ་དྲུག་པོ་སྒྲོམ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱིང་པོས་ཞིག་
གསོ་གནང་སྟེ་གྲུང་ཐང་སྤྱོད་ལ་གཉེར་དུ་བཅུག །དེ་ནས་བཟུང་ས་སྤྱིའི་སྐབས་སུ་ལྷ་སའི་
ཕྱོགས་དེ་སྤྱོད་ལ་ཞབས་ཏོག་གདན་ས་ཆལ་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་ཆལ་བ་ཁྱེད་པོ་ན་རིམ་
གྱིས་ཉམས་གསོ་བྲུས། བཀ་བྱའི་སྐབས་སུ་སྤེལ་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ལྷ་ར་མཛད་པོ་ན་ནམ་
མཁའ་བཟང་པོས་ཞིག་གསོ་བྲུས་ཚུལ་མཆོན་ཅོམ་གོང་དུ་དབྱུས་ན་གསལ་བ་ལྷ་ར་ཡིན། རྩོ་
པ་ནི་ར་སའི་དཀར་ཆག་ནམས་སུ་གསལ།

ཞིང་ནམ་འབྲུར་ཆེན་པོ་ནི། སྤྱིང་པོའི་མཐའ་བསྐྱེན་སྤྱེས་ཆེན་དམ་པ་ནི།
ཞལ་ཡང་བསྐྱར་ཞིང་བསྐྱེན་བཀུར་དམ་པ་མཛད། དེ་ལ་བསྐྱེན་བཀུར་
ཆེར་བྱེད་དེ་དག་ནི། འཕགས་པའི་གང་ཟག་དགེ་སྦྱོང་ལ་སྦྲག་གོ།¹ ཞེས་
འབྲུང་བའོ། ཞལ་ཡང་བསྐྱར་ཞེས་པ་ནི། རྫོག་རིན་པོ་ཆེའི་ཞལ་སྤྱོད་དབྱ་
རྒྱན་དང་མི་ལྡན་པ་ལས་དབྱ་རྒྱན་དང་བཅས་པ་ཉིད་དུ་བསྐྱར་བའོ།

དེ་ཡང་འཁོར་ལ་འབྱོན་པ་ནམས་འབྱོན་བཞུད་མངས་པས་ཅུང་ཟད་
ཐུགས་སུ་ནས། དབེན་དགོན་ཞིག་འདིངས་པའི་ཁྱུ་བ་སྤྱོད་ནས་འབྲུལ་
ཀྱིན་ཡོད་པས། དེའི་ཆེ་སྤྱོད་པ་དང་ཡོན་བདག་བྱ་སྤྱོད་སོ་སོ་ནས་དགོན་པ་
རྩིང་པ་འབྲུལ་བ་དང་། གསར་པ་འདིངས་པའི་བདག་རྒྱུན་བྱེད་ཟེར་ནས་
གསོལ་བ་འདེབས་པ་མང་དུ་བྱུང་བས་དེ་ནམས་གང་བཟང་། རྫོག་རིན་
པོ་ཆེའི་དབྱ་དུ་གསོལ་བ་བཏབ་ནས། མར་མེ་དང་མནལ་ལམ་སོགས་ཀྱི་
ལྷས་བརྟགས་པས། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་འབྲོག་རི་པོ་ཆེ་²བཟང་བར་

1 བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ། རྒྱལ་པོ་སྤྱོད་བཅན་སྤྲུལ་པོ། ཀན་སྤྱུ་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱོད་ཁང་གིས་
བསྐྱར་པའི་དེབ་གཞུགས། སོག་གངས་312། 2 ལས་བྱུང་བ་ཅུང་མི་འདྲ་སྟེ། “དེ་ནས་ཁྱད་
པར་བསྐྱེན་བཀུར་ཆེར་མཛད་པའི། དགེ་སྦྱོང་བྱང་སེམས་ཤར་ཕྱོགས་སྤྱོད་འཁྱུངས་པ། གསར་
སྤྱུགས་འཆད་པའི་ནམ་འབྲུར་ཆེན་པོ་ནི། སྤྱིང་པོའི་མཐའ་རྟེན་སྤྱེས་ཆེན་དམ་པ་ནི། ཞལ་ཡང་
(དབྱ་རྒྱན་སྤྱོད་པས)བསྐྱར་ཞིང་བསྐྱེན་བཀུར་དམ་པ་མཛད། དེ་ལ་བསྐྱེན་བཀུར་ཆེར་བྱེད་དེ་
དག་ནི། འཕགས་པའི་གང་ཟག་དགེ་སྦྱོང་ལ་སྦྲག་གོ།”ཞེས་གསལ།

3 འབྲོག་རི་པོ་ཆེ། དགའ་ལྡན་དགོན་པ་འདེབས་ལུལ་གྱི་ས་མིང་། ལུལ་མིང་དང་དགོན་མིང་
སྤྱོད་ནས་འབྲོག་རི་པོ་ཆེ་དགའ་ལྡན་ནམ་པར་རྒྱལ་བའི་གྲིང་ཟེར། རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་འདིར་ལོ་70
ཙམ་བཞུགས་ཤིང་གསུང་ཙོང་པལ་ཆེ་བ་ཡང་འདིར་མཛད། དེང་སང་སྦྲག་རྩེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་
ཡོད། ལུང་བསྐྱར་དུ་གྲགས་པ་འགར། འབྲི་དང་གདན་གྱི་ས་མཆོམས་སུ། ཞེས་པའི་འབྲི་ནི་
འབྲི་གུང་དང་། གདན་ནི་པག་བྱའི་གདན་ས་ཐེལ་ལ་དགོངས་པ་འདྲ་ཡང་། ལྡན་ཞེས་བྲིས་ནས་
མེ་རྟོག་ལྡན་ཞེས་འབྲེལ་བ་མ་དག་རྒྱུན་འབྲུམས་སུ་གྱུར་རམ་སྟེ། ལྷིང་ན་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་རང་

བྱང་སྟེ། སྟོན་ལམ་གྲོལ་བ་དང་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས། དེ་
ནས་དབྱིད་སྟོན་མ་(རབ་བྱུང་མ་ས་གྲང་༡༩༠༩ དགུང་ལོ་༥༣)སེ་ར་¹ཆོས་སྤངས་
སུ་བཞུགས། སྟེ་སྟོན་འཛིན་པ་བྱག་བརྒྱ་རེ་ཙམ་ལ། ཅ་ཤེ་དང་། ལྷལ་
ཁྲིམས་ལེུ་དང་། སྐབ་ཐབས་ཀྱན་བཟང་དང་། ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པ་མདོ་
སྐགས་ཀྱི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། དེ་ནས་སྐྱུན་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་བསོད་ནམས་
བཟང་པོ་²བས་གསོལ་བ་ནན་ཆེར་བཏབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས། དབྱིད་ཉིད་མ་
(རབ་བྱུང་མ་ས་གྲང་༡༩༠༩ དགུང་ལོ་༥༣)རྗེའི་ཞལ་སྡེ་ནས་དཔོན་སྟོབ་ཉིས་བརྒྱ་
ཙམ་ཀྱིས་ཟངས་རིའི་ཕུ་མཆིན་³དུ་བྱོན། སྐྱུན་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་བསོད་བཟང་

རྒྱུད་ཀྱི་ས་ལམ་གྱི་རྟོགས་པ་ནི་ས་རྩོ་བྱ་ལུགས་སོགས་ཀྱི་སྒྲ་མ་མང་པོའི་བཀའ་བྱིན་ལས་བྱུང་
མོད། ཀྱན་ལ་བྱབ་པའི་རི་པོ་དགེ་ལྡན་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་འདི་འདྲ་ཞིག་སྟོལ་གཏོང་བྱུང་བ་ནི་
འགྲོ་གདན་གཉིས་ཀྱིས་མཐུན་འགྱུར་རོགས་རམ་ལས་བྱུང་བ་གསལ་པོ་ཡིན།

༡ སེ་ར་ དབུས་དཔལ་།

༢ སྐྱུན་སྡེ་རིན་པོ་ཆེ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། (༡༣༩༠-༡༤༡༤) མཆོན་གཞན་སྐྱུན་སྡེ་ཉེར་བརྒྱད་
པ་ཟེར། སྟེ་གདོང་གོང་མ་མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གཙུང་པོ་དང་། ཆོ་འབྲལ་སྟོན་
ལམ་གྱི་ཉིན་དང་པོའི་སྐྱུན་བདག་ཡིན། གོང་མ་བྱུང་བ་གྲགས་པ་བྱང་རྒྱལ་ལས་དགེ་བསྟེན་
དང་། རྗེ་ཆོང་ཁ་པ་ལས་བསྟེན་པར་རྫོགས། དེགས་རྒྱལ་དེགས་ཡིན་པའི་ཆེ་བ། ཉེན་དགེ་སྟོང་
ཡིན་པའི་ཆེ་བ། ལས་སུ་བསྟན་པའི་སྐྱུན་བདག་ཡིན་པའི་ཆེ་བ་བཅས་ཆེ་བ་གསུམ་ལྡན་ཡིན་
ཟེར། འདིའི་གཙུང་པོ་སྐྱུན་སྡེ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་པག་གུའི་ཆོས་འབྱུང་ལས། ལམ་
རིམ་སོགས་མང་དུ་བཞུངས་ནས། ཞེས་འབྱུང་བ་ལྷ་ར་ན་རྗེའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་པར་དུ་བརྟེན་
པ་ཡིན་ནམ་སྟེ།

༣ ཟངས་རིའི་ཕུ་མཆིན། ཕུ་ཆིན་ཞེས་པའང་སྟེར། དབྲུག་གསུབ་ཐབས་ཀྱི་མཛད་བྱུང་དུ། ཟངས་
རིའི་ཕུའི་དབེན་གནས་མཆིན་གྱི་རི་ཁོད་དུ་སྐྱུར་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེང་སང་ཟངས་རི་རྫོང་ཁོངས་
སུ་ཡོད་དམ་སྟེ། དེབ་སྡེ་ལྷ་ར་ན། ཟངས་རི་ཕུ་མཆིན་ནས་དགའ་ལྡན་དུ་མ་ལེབས་པའི་བར་
དུ་བཀྲ་ཤིས་དོ་ཁར་ཆོ་བ་གཉིས་ལེབས་བཞུགས་ཀྱིས་སྐྱུན་སྡེ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་བསྟེན་
པར་རྫོགས་པ་ཡིན།

བ་དང་། མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བཟང་བས་¹གཙོ་མཛད་ཐེལ་བའི་རི་དགེ་མང་པོ་
 དང་། གཞན་ཡང་སྤེལ་སྤྲོད་འཛིན་པ་མང་དུ་འདུས་པ་རྣམས་ལ། ལམ་རིམ་
 ལ་སོགས་པའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། སློབ་དཔོན་དཀའ་བཅུ་བ་དང་། སློབ་
 དཔོན་འདུལ་འཛིན་པ་རྣམས་གཉིས་ཀྱིས་སོགས་མཛད་པའི་དགེ་འདུན་པ་ལ་
 ཆེ་བས་འབྲོག་རི་པོ་ཆེར་བྱོན་ཏེ་དགེ་ལྡན་རྣམས་པར་རྒྱལ་བའི་གླིང་²བཏབ།
 བྱུགས་ཀྱི་ཡོན་བདག་དང་། ཉེ་སྒྲོར་གྱི་བན་སྐྱའི་སྤེལ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་
 དད་བསྐྱེད་སོགས་ཆད་མེད་པ། དགའ་སློང་དང་བཅས་པས་བསྐྱེད་པས་ནས་
 དེ་གའི་ལོ་ལ་(རབ་བྱུང་༥ ས་གྲང་༡༩༠༩ དགའ་ལོ་༥༣ ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱུ་ཁྱི་ལོ་༣༥)
 གཞེས་ཁང་ཁོས་སོགས་བྱངས་བྱང་ཁང་རྫོགས་པར་བྱུབ་པ་བདུན་ཅུ་ལྟ་
 ཅུ་དང་། གཞི་བཏིང་བ་བརྒྱ་ལྟ་བུ་བྱུང་། བྱང་ཁང་སོ་སོ་པ་ལ་
 ཆེ་བ་ལའང་། འདུལ་བ་ནས་རི་ལྷོ་གསུངས་པ་བཞིན་དུ། དང་པོར་གཞི་
 བཏབ་པ་དང་། བཏབས་ནས་དགེ་འདུན་ལ་གསོལ་བ་དང་། དེ་ནས་དགེ་

༡ མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བཟང་བ། (14thc) ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་མཐོང་ཡང་། བྲག་སྒོར་རབ་འབྱམས་
 པས། འདི་བྲུབ་མཐའ་གཉིས་འཛིན་པའི་རྒྱུ་ལོ་དངོས་སློབ་ཀྱི་གསུང་སྤྲུལ་བྱངས། གལ་ཆེད་མི་
 ལྷ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི། ལྷོ་སྤེལ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་བསྐྱེད་པར་རྫོགས་སྐབས་རྗེ་ཙོང་ཁ་བ་དང་
 མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བཟང་བ་གཉིས་མཁན་སློབ་དང་། བཞི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་གསུང་སྤྲོད་
 པར་བཤད་པ་ལས་ཁོང་གི་གནས་བབ་ཤེས་ཐུབ། རྣམ་ཐར་སྤྲིན་གྱི་ར་སྤྲུལ་སྤྲུང་
 གཞན་སྤྲུལ་དུས་འཁོར་གསུང་ཡུལ་མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བཟང་བ་(༡༣༥༠-༡༩༥?)ཞེས་ཡང་
 ཡང་འབྲུང་བ་ཡང་འདི་ཡིན་ནས་སྤྲུལ། ལྷོ་རྫོང་ཆོས་འབྱུང་ལྷོ་རྫོང་ཁོང་གི་མཆོན་རྒྱལ་པ་ལ་
 མཁན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་བཟང་པོ་ཞུ་བ་འདྲ།

༢ དགེ་ལྡན་རྣམས་པར་རྒྱལ་བའི་གླིང་། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་༡༩༠༩ ལོར་བྱུག་བཏབ། སོག་མའི་སྤྲིན་
 བདག་གཙོ་པོ་ནི་སྤེལ་གདོང་གོང་མ་མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན། བྲག་དཀར་རྫོང་དཔོན་བྱུང་
 ཆེན་རིན་ཆེན་ལྷོ་པོ། རྒྱལ་ཁྱི་དཔོན་རྒྱ་བ་བཅས་ཡིན། མཛད་ཆེན་བཞི་ལས་དགའ་ལྡན་སྤྲུབ་
 མཆོང་དམ་སྤྲུག་ཅེ་སྤྲུབ་མཆོང་ཆེན་མོ་མཛད་ས་དེ་ཡིན། དེང་སང་སྤྲུག་ཅེ་རྫོང་ཁོང་སྤྲུག་ཡོད།

འདུན་གྱིས་གནང་བ་སྦྱིན་པ་དང་། ལག་གི་སྒྲ་སྒྲོ་བ་དང་། རྟོ་བཏེག་པའི་
མཐའ་ལས་བྱུང་བའི་རུང་ཁང་གཙོད་པ་དང་། ཁང་པའི་ཆད་ལས་མ་ལྷག་
པར་ཅིག་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱག་ལེན་དག་ཐེར་¹ཅན་མཛད་པས་མཁར་ལས་
ཀྱི་ཕྱག་ལེན་ཅམ་གྱིས་ཀྱང་བསྐྱོན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གསལ་བར་མཛད་དོ།

རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་དེའི་དབྱར་གནས་(རབ་བྱུང་མ་ས་སྐང་༡༩༠༩ དགུང་ལོ་
༥༣)འོལ་ཁ་བས་གདན་པུངས་ནས་འོལ་ཁ་བས་མ་གཏན་གླིང་²དུ་མཛད།
འོལ་ཁ་དང་དྲགས་པོ་སོགས་ཀྱི་རབ་བྱུང་མང་པོ་དང་བཅས་པ་ལ་ཆོས་
མང་དུ་གསུངས། གཉལ་གྱི་རབ་མོང་³དགེ་བཤེས་འདས་པས། ཁོང་རང་
གི་ཁ་ཆེམས་བཞག་པའི་ལྷགས་ལྟར། འབྲེལ་བ་བྱུལ་ན་མཆིས་པ་དག་
གིས་ཀྱང་གཡོ་ཐོལ་མེད་པར་རྗེ་སྒྲ་མ་ཉིད་ལ་མགྱུར་མོའི་གསེར་ཕྱེ་མ་ཞོ་
སྟོང་ཕྲག་གཅིག་གིས་ཐོག་པུངས་དཔུལ་ལ་སོགས་པའི་འབྲུལ་བ་དཔག་
ཏུ་མེད་པ་བྱས། སྟོན་ཀའང་(རབ་བྱུང་མ་ས་སྐང་༡༩༠༩ དགུང་ལོ་༥༣)ཕྱོགས་
དེར་རང་གཞན་གྱི་དོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་ནས། སྟག་ལོ་(རབ་བྱུང་མ་སྟག་
སྟག་༡༩༡༠ དགུང་ལོ་༥༤ ལ་བ་གྲགས་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་༣༦)ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ཆེས་ལྷ་ལ་
རི་བོ་དགེ་ལྡན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་གླིང་དུ་ཕྱག་ཤེབས། ལམ་རིམ་གསང་
འདུས་སྟོན་གསལ་རིམ་ལྷ་དང་བཅས་པ་གསུངས་ཤིང་། མདོན་པ་ཀུན་

༡ དགཉེར་ སྟུ་འབྲུལ་དཔར་མ།
དགཉེར་ ལྷ་བུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།
༢ འོལ་ཁ་བས་མ་གཏན་གླིང་། རྗེ་སྐམ་པོ་བས་སྐུབ་པ་མཛད་ལུལ་ན་གདན་ས་ཐེལ་གྱི་རྟོགས་ལྡན་
མི་བརྒྱད་གྱིས་མཆོད་ཁང་བཏབ། རྗེ་ཙོང་ཁ་བས། གསང་འདུས་སྐུབ་ཐབས་རྣམ་འབྱོར་དག་
རིམ་དང་། གསང་འདུས་དབང་ཆོག་དེ་ཉིད་རབ་གསལ་མཛད་ས་དེ་ཡིན། དེར་སངས་ལྷོ་ཁ་ཟངས་
རི་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
༣ དུ་མོང་ སྟུ་འབྲུལ་དཔར་མ། ལྷ་བུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

ལས་བརྟུས་དང་ས་སྤེལ་སོགས་པའི་འགངས་ཀྱི་ནུས་གཞག་དང་། ཚད་
མའི་དཀའ་གནས་ཀྱང་མང་དུ་གསུངས། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་
བཤད་རྒྱུ་ལྟ་མོ་བཞིས་ཞུས་དང་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་ཀུན་ལས་བརྟུས་གཉིས་
ཀྱི་ནུས་བཤད་རྒྱས་པའི་རྩོམ་པའང་མཛད།

དེའི་ཕྱི་ལོ་(རབ་བྱུང་༩ ལྷགས་ལོས་༡༩༡༡ དགུང་ལོ་༥༥ ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱན་ཁི་
ལོ་༡༩)དེ་རིམ་པ་ལྷ་རབ་རྟུ་གསལ་བའི་སློན་མེ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེགས་པར་
བཤད་པའི་གཏེར་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དང་། རིམ་ལྷ་གདན་རྡོགས་ཀྱི་ཁྱིད་ཡིག་
དང་བཅས་པའང་མཛད་ནས། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་འཕྲོར་བ་དཔག་
རྟུ་མེད་པ་སྦྱལ་བར་མཛད་དེ། དེ་ནས་དགུང་ལོ་ལྷ་བཅུ་ར་བརྟན་པའི་
(རབ་བྱུང་༩ ལྷགས་ལོས་༡༩༡༣ ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱན་ཁི་ལོ་༥༧)སྟེང་དུ་སྐྱེ་ཆེའི་བར་ཆད་
ཆེན་པོ་ཡོང་བའི་མཆན་མ་དེའི་ལོ་བཅུ་བཞིའི་གོང་དུ་རྗེ་སྤྲུལ་རང་ཉིད་
ཀྱིས་རི་ལྷར་དགོངས་པ་བཞིན་དུ་འཁོར་གྱི་ཐོག་མ་འགའ་ཞིག་ལ་ཞལ་
ཏ་གནང་སྟེ། ཡོས་བྱའི་ལོ་ལྷ་བཅུ་ཅ་ལྷ་པའི་(རབ་བྱུང་༩ ལྷགས་ལོས་༡༩༡༡)
དགུན་སྟོད་ནས། རྗེ་སྤྲུལ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གཙོ་མཛད་དཔོན་སློབ་སྤྲུལ་ཅ་
བགངས་ཀྱིས། སྐྱེ་ཆེ་འཕེལ་བ་དང་བར་ཆད་བསྐྱོག་པའི་ཐབས། དཔལ་
རྡོ་རྗེ་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་པའི་འབྲུལ་འཁོར་མང་དུ་མཛད་ནས། སྐྱེ་
མཆོམས་དམ་པར་བཅད་དེ། སྤོ་རྒྱས་པའི་བསྐྱས་སྟོམ། ཕྱི་རོ་ཕྱིར་སྐྱོག་
གི་བསྐྱས་སྟོམ་ལྷགས་དག་ལ་རྒྱན་རིང་བ་མཛད་པས། རྗེའི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས།

བྱུང་བའི་གནས་སྐབས་སུའང་། མནལ་གཏན་ནས་མེད་པ་ཞག་ཉི་ཤུ་ཙ་
 རེ་ཙམ་མཐུད་པ་དང་། སྐྱའི་སྤྲད་ཀྱི་ཆ་ལ་སྤྱང་བྱག་ཏུ་མངོན་པ་རེ་འགའ་
 ཡོད་གསུང་བ་¹མ་གཏོགས། ཟུགས་དམ་ཟབ་མོ་ལ་མངའ་བརྟེན་པའི་ཉིང་
 དེ་འཛིན་ལས་གཡོ་བ་མི་མངའ་བའི་དབང་གིས། གསོལ་བ་ཆེར་འགག་
 པ་དང་། ཟུགས་དམ་ལ་སྦྱར་མི་བཟོད་པ་སོགས་ཡེ་མེད་པས། ཕྱི་ནས་
 མངོན་པའི་མི་བདེ་བ་མངོན་ཆན་ཅན་རང་ནི་མེད། དེའི་སྐབས་སུ་སློབ་
 དཔོན་དཀའ་བཅུ་པའི་ཞལ་སྤྲ་ནས་གཙོ་མཛད་དགེ་འདུན་གྱིངས་དང་།
 ཉན་ཏུ་སྐྱེ་ལ་ཉེ་བར་གནས་པ་འགའ་ཞིག་དང་བཅས་པས་ལོ་ངོ་སྤེལ་གྱི་
 བར་ཏུ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་གཡེལ་བ་མེད་པར་སྐྱའི་རིམ་གྱོ་ཉིན་མཆན་ཁོར་
 དུག་ཏུ་སྐྱབ་པ་ལ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་ཅིང་། སྤོན་ཆད་གངས་རིའི་ཁྲོད་
 འདྲིར་བྱ་མའི་སྐྱའི་རིམ་གྱོ་བསྐྱབས་པ་ལ་འདི་ལྟ་བུ་གཞན་མ་བྱུང་ཞེས་
 མཐུན་པར་སྐྱེང་ལ། དེ་དག་གི་སྐབས་(རབ་བྱུང་༥ ཆ་སྐབས་༡༩༡༣ དཀྱང་ལོ་
 ༡༥) ལྷ་བ་གྲགས་ཀྱི་ཁྱི་ལོ་(༤)སུ་དགེ་འདུན་གྱི་མང་ཇ་དང་གདུགས་ཆོད་ལ་
 སོགས་པའི་བསྟེན་བཀྱར། ཏུ་སློབ་དང་སྤྱིན་བདག་ཐད་ཐད་ནས་བྲམ་མའི་
 སྐྱའི་རིམ་གྱོ་འབའ་ཞིག་ལ་དམིགས་ཏེ། འདི་ཉིད་མི་བཞུགས་ན་བདག་
 ཅག་ཐམས་ཅད་མགོན་དང་བྲལ་བར་འགྱུར་རོ། ། སྙམ་པའི་གདུང་ཤུགས་
 དག་པོས་བསྐྱབས་པ་ལ་ཡང་ཆད་མེད་དེ། སྐྱ་རིམ་གྱི་སྐབས་སུ་དགེ་
 འདུན་གྱི་མང་ཇ་འཛེན་པ་ཕྱི་ནང་ཀུན་རིལ་བ་ལ། ཇ་དཀར་ཞོ་སྟོང་བྱག་
 བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཞིག་སོང་འདུག་ཅེས་ཟེར་རོ། ། དེ་ལྟར་ཟུགས་དམ་དང་སྐྱ་

༤ རེ་དགའ་ཡོད་གསུང་བ་ སྐྱ་འབྲུམ་དཔར་མ། གཙང་དཔར།
 རེ་དགའ་ཡོད་གསུངས་པ་ ཟླ་བུང་དཔར་མ།

རིམ་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས། བེན་ཏུ་བསྒྲིག་པར་དཀའ་བའི་བར་ཆད་གྱི་མཆན་
མ་ངན་པ་ཐམས་ཅད་བསྒྲིག་སྟེ་སྤྱོད་ཁམས་ལེགས་པར་དུངས་ནས། ལྷ་དང་
བཅས་པའི་འགྲོ་བ་ཡོངས་ཀྱིས་དབུགས་བྱིན་པ་ཐོབ་པར་གྱུར་ཏེ། དེའི་
བྱེ་ལོ་དེ་¹དབྱར་གནས་(རབ་བྱུང་༡ ལོ་ཏྟ་༡༧༧ དབྱུང་ལོ་༥༩ ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱན་
ཁྲི་ལོ་༣༠)ལ་མི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་པས་གསོལ་བ་བཏབ་ནས།
འོན་གྱི་བཟ་ཤིས་དོ་ཁར་²གདན་བྲངས། སྟེ་སྟོན་འཛིན་པ་བརྒྱ་ཐག་དུ་
མ་ལ་དབུ་ཆད་དང་ལམ་རིམ་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས་ཤིང་།
གདན་སའི་སྤྱན་སྒྲ་རིན་པོ་ཆེས་³ཐོག་བྲངས། བེན་ཏུ་མཐོ་བའི་དཔལ་དང་
ལྷན་པ་ཀུན་གྱིས་མཆོག་ཏུ་དད་པའི་བསེར་བུས་བསྐྱོད་པའི་གཙུག་གི་
བརྒྱ་ཞབས་ཀྱི་དོས་ལ་གཡོ་བས་ཆེན་པ་མེད་པར་གྱུར་ཏོ།།

དེ་ནས་སྤང་ཡང་གདན་ས་ཆེན་པོ་དགེ་ལུན་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་སྤྱིང་
དུ་བྱག་ཐེབས།⁴ དེ་ནས་བརྩམས་ཏེ་རིམ་པ་བཞིན་དུ། དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་

༡ བྱེ་ལོ་ ལྷ་བྲང་དཔར་མ།

༢ འོན་གྱི་བཟ་ཤིས་དོ་ཁ། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པས་རྗེ་ཐོག་མར་མཛལ་སའི་གནས་ཡིན།
འོན་གྱི་ཀེ་རུ་ལྷ་ཁང་དང་ཉེ་བའི་ཤར་གྱི་རི་འབྱར་ཐོག་ཡོད། བཟ་ཤིས་དོ་ཁ། བཟ་ཤིས་དུ་ཁ་
སོགས་དག་ཆ་མང། དེང་སང་སྟོ་ཁ་སྟེ་གདོང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། རྣམ་ཐར་འགར་སྐབས་དེར་
རྗེ་དབྱུང་ལོ་༥༢ དང་༥༤ བཅས་སོ་སོར་ཤོད་མཁན་ཡོད་ཀྱང་། རྣམ་ཐར་འདི་ལྷ་ན་དབྱུང་
ལོ་༥༩ ལ་ཁེལ། བཟ་ཆེན་བྲམས་པ་སྤྱིང་པས་བཞེངས་པར་གྲགས་པའི་རྗེ་སྤྱོད་ཁམས་དོ་ཁ་
མ་ཞེས་བའང་དེ་དུས་བྱུང་ཟེར། དེ་བ་སྟོན་ལྷ་རྟ། དབྱུང་ལོ་༥༩ ཏྟ་ལོའི་དབྱར་གནས་ནས་༥༩
ལུག་ལོའི་བར་བཞུགས། གསང་རྣམ་ལས་སྤྱན་ལོ་༥༢ ལ་གསལ་བར་གསུངས་པས། དེའི་བྱེ་
ལོ་ནི་༥༩ ལ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ན་༥༢ ལ་ཡོང་ཐབས་མེད།

༣ སྤྱན་སྒྲ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། མཆན་ལ་གཟིགས།

༤ བྱགས་ཐེབས། དབུས་དཔར།

མཆོག་ལུ་ཨི་པའི་རྒྱུ་¹ཆེན་མོ་དང་། རྫོགས་རིམ་རྣམ་འཕྲོར་བཞི་ལྟན་གྱི་
 ཁྱིད་ཡིག་ཆེ་ཆུང་། སྐྱབ་ཐབས། དཔལ་གསལ་བ་འདུས་པའི་རྩ་རྒྱུད་དང་
 འབྲེལ་བ་སྟོན་གསལ་གྱི་ཞུས་དག་དག་ཐེར་²ཅན་མཛད་ནས། ཆོག་དོན་
 ཞིན་ཏུ་ཞིབ་པར་འཆད་པའི་མཆན་བྱ་དང་། ལེའུ་སོ་སོ་དང་སྤྱིའི་དཀའ་བའི་
 གནས་རྣམ་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པའི་མཐའ་གཅོད་³དང་། དོན་ཆོན་སོ་སོའི་
 དམིགས་འབྲེད་པའི་བསྐྱུས་དོན་དང་བཅས་པ་མཛད་ཅིང་། རྒྱུད་སྤེ་བཞི་དང་
 འབྲེལ་བའི་བཤད་པ་མཐའ་དག་པ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་གསུངས་པས། རྒྱལ་
 བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱིང་པོ་མཐའ་དག་ལེགས་པར་ཉམས་ནས་མིང་
 ཅམ་ཡང་མེད་པར་གྱུར་པ་འདི་གཞི་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་ལེགས་པར་གསལ་
 བར་མཛད་པས་རྒྱལ་བ་བས་ཀྱང་བཀའ་བྲིན་ཆེ་བར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟ་བུའི་སྐབས་སུ། (རབ་བྱུང་༡ ། འཛམ་གླིང་༡༩༡༥ དགུང་ལོ་༥༩ ལྷ་བ་
 གཤམ་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་༣༡) རྗེའི་ཞལ་སྤྱ་ནས། སྐྱབ་མཆོད་སོགས་ཆོགས་ཁང་
 དུ་བྱས་ན་དབང་མ་ཐོབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དཀྱིས་འཁོར་སོགས་མཐོང་
 བའི་དགག་བྱ་ཆེ་བར་འདུག་པས། སྤགས་ཀྱི་སྐྱབ་མཆོད་⁴ཁང་བ་འགོ་ལ་

༡ རྒྱུ་གྱི་སྐྱེ་འདུམ་དཔར་མ། གཅོད་དཔར།
 ༡ དག་ཏེར་སྐྱེ་འདུམ་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ། གཅོད་དཔར།
 ༢ མཐའ་དཔྱོད་ལྷ་བྱང་དཔར་མ།
 ༣ སྤགས་ཀྱི་སྐྱབ་མཆོད། མཛད་ཆེན་བཞི་བ་སྟེ། ཡོངས་གྲགས་དགའ་ལྡན་སྐྱབ་མཆོད་དམ།
 སྤག་ཅེ་སྐྱབ་མཆོད་ཅེས་པ་དེ་ཡིན། འདིར་མཛད་ཆེན་བཞི་ལས་རྗེའི་སྤྱི་བྱམས་པ་ཞིག་གསལ་
 དང་སྤྱི་ལྟན་སྟོན་ལས་ཆེན་མོ་གཉིས་ལས། གཉལ་གྱི་ལུང་ར་ཆེན་མོ་དང་། དགའ་ལྡན་སྤག་
 ཅེ་སྐྱབ་མཆོད་གཉིས་ཀྱི་མཆན་མངོན་གསལ་ཅན་མ་བྱུང་། དེས་མཛད་ཆེན་བཞི་ནི་བྱིས་སུ་
 མི་རྣམས་ཀྱིས་དོས་འདོན་བྱས་པ་ཞིག་ལས་སྐབས་དེར་གྲགས་ཆོད་ཆེན་པོ་མེད་པར་མཆོན་
 འདུག་སྟེ། མཛད་ཆེན་འདི་ནི་རབ་བྱུང་༡ ། མེ་སྟེལ་༡༩༡༤ དགུང་ལོ་༤༠ ལ་ཁེལ། དགུང་

བ་ཞིག་ལོགས་སུ་བྱེད་དགོས་པར་སྤང་གསུངས་ནས། ལྷག་ལོའི་དབྱར་
(རབ་བྱུང་༡ ལིང་ལྷག་༡༩༡༥ དགྲུང་ལོ་༥༩)མང་བཉིངས་ལིང་།¹ དེའི་མཐུན་རྒྱུན་
དང་དད་བསྐྱེལ་སོགས་ཀྱི་སྤྱགས་འདུན་མཛད་པས། སྤྱགས་སྤྱགས་ནས་
འབྲུལ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བྱུང་ཞིང་། ཅུང་ཟད་ཟངས་དཀོན་པར་ཡོད་པ་
ལའང་། གཉལ་སོགས་ནས་ཟངས་རྩ་མངས་དང་རྩ་གཉིས་མ་ཙམ་ཡན་
ཆད་ཆེ་ཆུང་འདྲེས་པ་བརྒྱ་ཙ་བརྒྱད་དང་། ཟངས་བན་མང་པོས་ཐོག་
བྲངས་པའི་ཟངས་ཀྱི་དད་འབྲུལ་མཐའ་ཡས་པ་བྱུང་བས། བྱ་ལོ་(རབ་བྱུང་༡
མེ་བྱ་༡༩༡༡ དགྲུང་ལོ་༤༡) ལྷ་བ་གྲགས་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་༣༣)རྒྱ་བ་གསུམ་པ་ནས་བཟོ་
རིགས་པ་ལིན་རྩ་མཁས་པ་དུ་མ་བསགས་ཏེ། རྟེན་རྣམས་བཞེང་བའི་²བྱ་
བཉེ་བར་བརྩམས་སོ།། དེ་ཡང་གཙུག་ལག་ཁང་བྲམས་གཙང་ཁང་དང་
བཙས་པ་ལ་ཀ་བ་བདུན་ཅུ་ཙ་གཉིས་ཀྱི་ས་ལ་དབུས་ཀྱི་གཙང་ཁང་དུ་
སྟོན་པའི་སྐུ་རྩོ་བོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཆད་ལས་ཅུང་ཞིག་གིས་ཆེ་བ་དང་།
སྟེང་གི་གཙང་ཁང་དུ་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་སྟོ་སུམ་ཅུ་ཙ་གཉིས།
དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ལུ་ཨི་བ་སྟོ་དུག་ཅུ་ཙ་གཉིས། དཔལ་རྩོ་རྩོ་
དབྱེངས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཙས་

ལོ་༥༩ ལ་འདོད་མཁན་ཆོས་བསམ་སྒོ་གཏོང་ས་ནི་སྐུ་བ་མཆོད་འཆོག་ལུལ་ཡངས་པ་ཙན་གྱི་
གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་ལོ་ལ་བསམས་པ་འདྲ་ཡང་། སྐབས་དེར་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་
འགོ་བཙུགས་པ་ལས་ལེགས་གྲུབ་ཀྱིས་སྐུ་བ་མཆོད་ཆོགས་པ་བྱུང་མེད། གལ་ཏེ་གཙུག་ལག་
ཁང་དེའི་ནང་ཆོགས་མ་སྐབ་ཀྱང་བྱུང་ཆོགས་པས་སོ་ཞེ་ན། གནས་གཞན་དུ་ཆོགས་པ་ནི་
དེའི་སྟོན་ནས་ཀྱང་མང་དུ་བྱུང་བས། དེ་ལྟར་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་དགྲུང་ལོ་༥༩ འདོད་པ་དེ་ཡང་འབྲེ་
བའི་སྟོན་ཡོད།

༡ གཉིང་ལིང་། དབུས་དཔར།

༢ བཞེངས་པའི་ སྐུ་འབྲུམ་དཔར་མ། ལྷ་བྲང་དཔར་མ།

པའི་གཞལ་ཡས་ཁང་སྒོས་བསྐྱངས་རྣམས་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་འབའ་ཞིག་ལས་
 བསྐྱབས་པ། དེ་ཡང་གཞལ་ཡས་ཁང་དང་ལྷ་གཞན་རྣམས་ཟངས་ལ་
 གསེར་གསོལ་བ། གཙེ་བོ་རྣམས་དང་། རྩྱགས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་
 པ་དང་སྒྲིང་པོའི་རྣལ་འབྱོར་མ་རྣམས་དདུལ་བཟང་པོ་འབའ་ཞིག་ལས་
 བཞེངས་པའི་གཙེ་བོ་ཡུམ་དང་བཅས་པ་རྣམས་རེ་རེ་ལའང་དདུལ་བྲེ་
 ཆེན་གཉིས་ལྷག་རེ་དང་རྟོག་དབྱིངས་ཀྱི་གཙེ་བོ་ལ་དདུལ་བྲེ་ཆེན་གཉིས་
 མ་ལོང་ཅམ་དང་། འཁོར་གྱི་ལྷ་བཙུ་གཉིས་ལ་རེ་རེ་ལའང་དདུལ་བྲེ་ཆེན་
 རྩེད་དང་གཉིས་རེ་ཅུང་མ་ལོང་ཅམ་དང་བཅས་པ་དང་། དེ་དག་ལ་རིན་པོ་
 ཆེ་དང་། གཡུ་རྩིང་བཟང་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་སྤྲ་བསམ་གྱིས་མི་སྤྲུབ་པ་
 དང་། གཞན་ཡང་རྩེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྱངས། རྒྱལ་བ་ཆེ་དཔག་མེད།
 རྩེ་བཙུན་བྱམས་མགོན། བཙེམ་ལྷན་འདས་རྩེ་རྩེ་འཛིགས་བྲེད་ཞལ་བྱག་
 ཡོངས་སུ་རྩོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་གསེར་སྒྱུ་མདའ་ཆད་རེ་དང་། བཙེམ་ལྷན་
 འདས་མ་གཙུག་ཏྲར་རྣམ་པར་རྒྱལ་མ་དང་། གཙུག་ཏྲར་གདུགས་དཀར་
 གཉིས་ཀྱི་གསེར་སྒྱུ་སྒྲ་ཆད་རེ་དང་། གོས་དར་བཟང་པོ་མཐའ་ཡས་པ་
 བརྒྱངས་པའི་དར་འདག་འབའ་ཞིག་ལས་བསྐྱབས་པའི་བཙེམ་ལྷན་འདས་
 རྩེ་རྩེ་འཛིགས་བྲེད་ཞལ་བྱག་ཡོངས་སུ་རྩོགས་པའི་སྒྱུ་ལ་རྒྱབ་མཐོ་བཙུ་
 བདུན་ཡོད་པ་རྣམས་བཞེངས་ཤིང་། དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། ལྷ་བཟོའི་
 བཟོ་ཐིག་དང་བྱག་ཆད་པལ་པ་མ་ཡིན་པར། ལྷ་རིའི་བྱ་¹དང་ཆངས་པ་ཨི་

༡ ལྷ་རིའི་བྱ། མ་ལྷ་ཀའི་བྱ་ཡིན་པས་ན་ལྷ་རིའི་བྱ་སྟེ། མ་ག་རྩའི་རྒྱལ་པོའི་དབྱ་སྒྲ་བམ་ཟེ་སྒྲལ་
 རྒྱལ་གྱི་སྤྲས་སུ་ཡུལ་ན་ལེརྫར་འཁྱུངས། འཁྱུངས་འདས་ལོ་ཆོགས་གསལ་པོ་མེད་ཀྱང་སངས་
 རྒྱས་བྱོན་ལོ་དང་བསྐྱེད་ན་ལེ་ཤུའི་སྟོན་ལོ་ ༦༠༠ ནང་འཁྱུངས་པར་ཤེས་ཀྱས། སྟོན་པའི་ཉན་
 ཐོས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཤེས་རབ་མཆོག་ཏུ་བསྐྱགས་ཤིང་། མཆོག་རླུང་གཉིས་ཀྱི་ཡ་གྲལ་ཡིན།

ཁྲའི་བྱ་ལ་སོགས་པས་ཞུས་པའི་ཕྱག་ཆད་ཀྱི་ཡི་གེའང་མང་དུ་ཡོད་མོད་
ཀྱི། གཙོ་བོར་དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་སྟོན་པ་འབྱུང་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་ལེའུ་
གཅིག་གིས་ལྷའི་ཕྱག་ཆད་ཞིབ་པར་སྟོན་ཅིང་། དེའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་རྒྱ་
རྒྱུ་ཉས་¹ ཁྲད་པར་ཞིབ་དུ་གཏན་ལ་པབ་པ་དང་། དཔལ་གཤམ་རྗེའི་གཤེད་
དམར་པོ་དང་ནག་པོའི་རྒྱུད་གཉིས་ཀྱི་ལེའུ་རེ་རེས་ལྷའི་ཕྱག་ཆད་སྟོན་པ་
ནམས་གྲང་ལེགས་པར་བསྒྲིགས་པའི་ཐིག་ཁོག་ནས་བྲངས་ཏེ། ལྷ་ནམས་
རྒྱལ་བས་གསུངས་པའི་ཕྱག་ཆད་དང་ལྷན་པར་བཞེངས་ཤིང་། དེ་དག་
ནམས་ལའང་རྒྱའི་བྱེན་རྒྱལ་སོགས་ཚུལ་བཞིན་དུ་མཛད་པས། ལུགས་
བཏང་བ་ལ་འདི་འདྲ་བའི་ལུགས་འདྲེན་བདེ་བ་དང་མཆོར་བ་སྤར་འོང་མ་
སྲོང་ཞེས་ལྷ་བཙོ་བ་དག་ཟེར་ལ། ཐམས་ཅད་ཀྱང་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་ཡིད་
འཕྲོག་པར་བྱེད་པའི་མིག་གི་བདུད་ཅི་འབའ་ཞིག་ཉེ་བར་བྱོན་ཏོ།²

དེ་དག་ལས་ཀྱང་། ཁྲད་པར་དུ་གཞུགས་ཡས་ཁང་གསུམ་བཞེངས་
པའི་ལུགས་སྤྲ་མ་བཏང་བའི་ལུགས་སྤྲད་ལ། དཔའ་པོ་ཁུ་ཀ་སྤྲ་ལ་འཇུ་
ཆོན་མ་བྱོན་ཏེ། དེ་ཡང་རྒྱ་བྲངས་ཡིན་ཀྱང་། ལུགས་ཀོང་ནས་བྱོན་མ་
ཁད་ལ། བྲངས་ཀྱི་ཁ་དོག་ཡུངས་འབྱུང་རྗེས་ཙམ་ཡང་མི་མདོན་པར། ལྷ་
ཐམས་ཅད་འོད་ཟེར་ལྷའི་གོང་བྱར་གྱུར་པའི་སྟོན་པོ་ནམས་ནི་རྒྱ་མཐིང་
བཟང་པོའི་མདངས་གྱིས་བསྐྱེད་དུ་མེད་ལ། དམར་པོ་དག་ནི་ད་ལྟ་བུལ་

1 རྒྱ་རྒྱུ་ཉ། རྒྱ་གར་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་པཌྱི་ཏ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན། ལུས་རབས་73 པར་བྱོན་པའི་
ཞང་ལོ་རྩོ་བ་བྱུབ་པ་དཔལ་གྱི་སྤྲ་མ་ཡིན་པས་ལུས་རབས་73 པར་འབྱུངས་སམ་སྟུམ། བདེ་མཆོག་
སྟོན་འབྱུང་གི་དཀར་འགྲེལ་བསྒྲ་ཅན་སོགས་རང་གིས་མཛད་པ་དང་། ཞང་ལོ་རྩོ་བ་དང་མཉམ་
འགྲེལ་གྱིས་བསྐྱེད་པ་དང་འབྱུར་བཅོས་མཛད་པ་བཅུ་ལྷག་ལྷག་འབྲུག་ནང་བཞུགས།

2 བྱོན་ཏོ། ལྷ་འབྱུང་དཔར་མ།

མ་བཟང་པོའི་ཁ་དོག་ལས་བདུན་འགྱུར་གྱིས་ལྷག་ཅིང་། དམར་སེར་དག་
 ཉི་ལི་ཁྲིའི་མདངས་མོག་མོག་པོར་བྱེད་ལ། སེར་པོ་དག་ནི་གསེར་བཟང་
 པོའི་རྒྱན་གྱི་མདངས་ཀྱང་རག་གན་ལྟར་བྱེད་པ། གཞན་ཡང་དཀར་པོ་
 དང་། ལྗང་ཁུ་དང་། བཙོད་གྱི་ཁ་དོག་སོགས་དུ་མ་སྒྲེལ་བ་ནམ་མཁའི་
 འཇའ་ཚོན་སྒྲུ་ལ་འབྱུང་བའི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་མིག་གིས་བཟོད་པར་དཀར་
 བའི་འོད་ཟེར་གྱི་སྤར་པོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཁྱོན་ཏེ། བད་བཟར་སོགས་ཅུང་ཟད་
 ཀྱང་མ་བྱས་ཀྱང་ལིན་ཏུ་འཇམ་ཞིང་གཙང་བ། ལིན་ཏུ་ངོ་མཆར་བར་གྱུར་
 བས། འདི་ལྟ་བུ་ཅི་ཞིག་ཅེས་གཟིགས་སུ་སྤུལ་ཞིང་། དག་བྱེད་གྱི་རྣམ་དུ་
 མས་ལིན་ཏུ་དག་པར་བྱི་དོར་བྱས་ཀྱང་། ལྗང་ལས་ཀྱང་འོད་ཟེར་རྣམས་
 ཆེས་ཆེར་ཁ་དོག་གསལ་བར་གྱུར་ནས། ལྷགས་ཁ་བཙད་པའི་མཚམས་
 ལ་བལྟས་པས། ཟངས་གྱི་ཁ་དོག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་འདྲ་བ་འབའ་ཞིག་
 ཏུ་གནས་གྱུར་ནས། བཙད་མཚམས་འོད་ཟེར་སྣ་ལྔར་ཁྲིག་གི་སྤྱང་ངོ་།
 རྗེའི་ཞལ་ནས་རྟེན་འདི་ལ་རྒྱན་དང་ན་བཟའ་བྱུང་བར་ཅན་སྤུལ་ལ་གསོལ་
 བ་ཐོབ། བད་བཟར་མ་བྱེད་ཅེས་གསུང་ངོ་།¹ དེ་ལྟར་རྟེན་དེ་རྣམས་དང་།
 གཙུག་ལག་ཁང་དང་བཙས་པའི་རགས་རིམ་ཞིག་ལོ་དེ་གའི་²ཁོངས་སུ་
 བྱལ་། ཉེ་སྟོར་གྱི་དགོ་འདུན་གྱི་སྤེ་རྣམས་དང་། ལྷས་³གྱི་གྲོང་པ་སྦྱེ་པོའི་

༡ གསུངས་སོ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།
 ༢ དེ་གའི་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ།
 ༣ ལྷས། ཆ་ལྷས་ཞེས་ཀྱང་འབྱུང་ལ། དེ་ལྟར་ན་དགའ་ལྡན་དགོན་པའི་ཉེ་འཁྲིམ་གྱི་གྲོང་ཚོ་ཆེ་བ་
 གཉིས་གྱི་མིང་ཡིན། ཆ་ནི་ཆ་བ་ཆོས་སེང་འབྲུངས་ལུལ་དགའ་ལྡན་རྫོང་ས་ཆ་གྲོང་ཚོ་དང་།
 ལྷས་ནི་ལྷས་ནང་སྟེ། དགའ་ལྡན་གྱི་མདུན་རིའི་གར་ངོས་སུ་ཡོད་ཟེར། རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་བྲག་
 རྩེང་ཁ་ཏས་ཁྲིའི་བ་ལྷས་ནང་དུ་འཛོར་བས་རྒྱ་མིག་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་བྱུང་བ་དང་། འབྲག་པ་བཏ་
 ལེས་ཟེར་བ་དབྱར་རྩེ་བ་བྲག་པ་མ་གཏོགས་འབྲག་པ་མི་ཞུ་བའི་རྒྱ་མིག་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་མེང་

ཆོག་གས་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་བསགས་ཏེ། རབ་སྟོན་བཟང་པོ་མཛད་དུ་
བྱང་བ་མཛད་ཅིང་། རྒྱུད་ཕྱེ་ནས་གསུངས་པའི་ཆོ་ག་རྣམ་པར་དག་པས་
རབ་ཏུ་གནས་པ་སྤུངས་ཆོག་གས་པ་རྒྱས་པར་མཛད་དེ། དེ་ཕྱིན་ཆད་(རབ་
བྱང་༡ མེ་བྱ་༡༩༡༡ དགྲང་ལོ་༤༡)དབུ་རུ་སྟོན་སྤྲད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཀྱུན་ཏུ་ལོ་ལེགས་
པ་དང་། ཆར་ཚུ་དུས་སྤུ་འབབ་པ་དང་། བཤད་སྤྱབ་རྒྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་
ཁྱད་པར་སྤར་ལས་སྤུལ་དུ་བྱང་བའི་ངོ་མཆར་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཏོ།།

ཁྱི་ལོ་(རབ་བྱང་༡ ས་ཁྱི་༡༩༡༩ དགྲང་ལོ་༤༩ རྩ་བ་གྲགས་རྒྱན་ཁྱི་ལོ་༣༩)
ལ་ཕྱེ་སྟོན་འཛིན་པ་བརྒྱ་སྟག་དུ་མ་ཕྱོགས་ཐད་ཐད་ནས་བྱོན་པ་དང་།
གཉུག་མར་གནས་པའི་དགོ་འདུན་དང་བཅས་པ་ལ་དགོ་ལྡན་ཉིད་དུ་ཆོས་
ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་བསྐྱོར་ཅིང་། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་
འགྲེལ་བ་སྟོན་གསལ་མཆན་དང་བཅས་པ་དང་། བཤད་རྒྱུད་འགའ་ཞིག་
དང་། རིམ་ལྡེའི་ཁྱི་རྒྱས་པ་དང་། སྟོར་བ་ཡན་ལག་དུག་པའི་ཁྱི་རྒྱས་པ་
དང་། དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་འགྲེལ་ཆེན་དྲི་མ་མེད་པའི་འོད་ཀྱི་བཤད་བ་ཆེས་
ཞིབ་པ་དང་། གཞན་ཡང་དབུ་ཆད་། བདེ་མཆོག་། ལམ་རིམ་ལ་སོགས་
པའི་ཆོས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་གསུངས། དེའི་དབྱར་དང་
སྟོན་(རབ་བྱང་༡ ས་ཁྱི་༡༩༡༩ དགྲང་ལོ་༤༩)ལ། གཉུག་ལག་ཁང་གི་བྲམས་ལ་
ལོགས་སྤོང་གྱུར་པར་མཛད། དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད་ཆེན་
མོ་མཛད་པའང་ལེགས་པར་རྫོགས་པར་མཛད་དོ།། ལོ་དེའི་གཞུག་(རབ་
བྱང་༡ ས་ཁྱི་༡༩༡༩ དགྲང་ལོ་༤༩)ནས་སྤུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་སྟ་གོན་མཛད་

པའི་བརྒྱ་དཔོན་ནས་མདོ་འཛིན་ཡིན་ཟེར་སྟོལ་ཡོད་འདུག

ཆ་སྟམས་ སྤྱི་འབྲུམ་དཔར་མ། ཁླ་བཟང་དཔར་མ།

ནས། དཔལ་གསར་བ་འདུས་པའི་ཅ་རྒྱུད་འགྲེལ་བ་སྒྲིན་གསལ་དང་བཅས་
 བ་བར་དུ་བརྟེན་བའི་སྒྲིབ་བ་ཉེ་བར་བཅུམས་ཏེ། འབད་ཚེལ་མེད་བར་པག་
 མོའི་ནང་དུ་ལེགས་པར་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད་ལ། པག་མོ་(རབ་བྱང་༡) ས་
 པག་༡༩༧༩ དགའ་ལོ་༩༣ ལྷ་པ་གྲགས་རྒྱན་ཁྱེ་ལོ་༣༥)ལ་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་མཐའ་
 ཡས་པ་ལ་དབྱིད་དང་དབྱར་གྱི་རིང་ལ། དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་གི་ཅ་
 བའི་རྒྱུད་ལ་ལེགས་པའི་ཆོས་དཔག་དུ་མེད་པ་གསུངས་ཤིང་། བདེ་མཆོག་
 ཅ་རྒྱུད་གྱི་འྲིལ་¹མད་དུ་བྱུང་བའི་ཚེལ་བ་རྫོགས་པར་མཛད་དོ།

མདོར་ན་བདག་ཅག་ནམས་ཀྱི་འཛེན་པ། འཛིག་ཉེན་མ་ལུས་པའི་
 མིག་གཅིག་བྱ་འདི་ནི། ལྷག་པའི་ལྷས་དངོས་སུ་རྗེས་སུ་བཟུང་བ། དགེ་
 ལེགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཅ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཡོངས་སུ་འཛིན་པས་ཉེ་བར་
 བཟུང་བའི་ཚུལ་ལ་འགྲན་པའི་རྒྱ་དང་བྲལ་ཞིང་། སྒྲོམ་པ་གསུམ་གྱི་བཅས་
 བ་སྒྲ་ཞིང་སྒྲ་བ་ཡང་མིག་གི་འབྲས་བུ་ལྟར་གཅིས་པར་འཛིན་པས། ལུབ་
 པའི་བརྒྱལ་ཞུགས་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚད་པན། ཉག་དུ་བསྟན་པ་
 དང་སེམས་ཅན་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལྷག་བསམ་
 རྣམ་པར་དག་པའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱིང་སྤྱོད་སྤྱོད་པས་ལོ་ཆའི་གཞན་དབང་
 དུ་བྱུང་བས། སྒྲོ་གསུམ་གྱི་ཀུན་དུ་སྒྲིབ་པ་སྒྲ་ཞིང་སྒྲ་བ་ཅམ་ཡང་དོན་དུ་
 མ་བྱུང་པའི་གོ་སྐབས་མི་མངའ་བ། དེགས་པའི་ལམ་དུ་ངལ་བ་བརྒྱ་པག་
 ལྟར་བྱས་པའི་མང་དུ་ཐོས་པ་སྒྲོའི་རུས་པ་མཆོག་དུ་བྱུང་བ་རི་ཅམ་གྱིས་
 ལེགས་པར་བརྟགས་ཀྱང་གཏིང་དཔོག་པར་རྫོ་ཡང་མི་ཐོགས་པའི་སྒྲོ་
 ཐོས་ཀྱི་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཤིང་། དེགས་པ་དྲི་མ་མེད་པའི་ལམ་ལ་

༡ རྗེ་ཀ་ གཙང་དཔར།

ལེགས་པར་སྦྱངས་པའི་ཉེར་ལེན་དམ་པ། བསག་སྦྱངས་མཐའ་ཡས་པའི་
 རྟོགས་ཀྱིས་རྒྱན་ལྡན་དུ་བསྦྱངས་ཤིང་། མང་དུ་སོས་པའི་ལྷན་ཅིག་གྲེད་
 རྒྱུན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྲབ་པས་ཟེན་པར་མཛད་པས། རྒྱལ་བའི་དམ་ཚུལ་
 མ་ལུས་པ་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་འབྲེལ་པར་རྒྱལ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ལུང་བསྟན་
 བརྟེས་པའི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འབྲེད་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྗེ་ལྷ་ར་བཀའ་བའི་
 དགོངས་དོན་འབྲེད་པ་ལ་འཁྲལ་བའི་བྱི་མ་ཅམ་ཡང་མི་མངའ་བས་བསྟན་
 པ་རིན་པོ་ཆེ་མི་རྒྱབ་པའི་རྒྱལ་མཆོན་འཛིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ན་སྟོན་
 པ་གཉིས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཚུལ་འདི་ནི་གཙམ་བྱའི་ངག་
 གམ་སྟན་དངགས་ཀྱི་གཏམ་གྱིས་རབ་དུ་བཏགས་ཏེ་བརྗོད་པ་མ་ཡིན་གྱི།
 ཁོ་པོ་ཅག་གིས་མི་འཁྲལ་བའི་ཆད་མས་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ།

འདི་ཅིས་མཛོན་ཞེ་ན། རྗེ་ལྷ་ར་རྒྱལ་བས་ལུང་བསྟན་བརྟེས་པའི་
 ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འབྲེད་ཆེན་པོ་དག་གི་གཞུང་ལུགས་རྣམས་ལ་རིགས་
 པའི་དབང་ཕྱག་དག་གིས་རྗེ་ཅམ་དབྱེད་ཀྱང་ཁས་སྦྱངས་སྒྲིལ་བཀའ་བ་
 སོགས་ཀྱི་བྱི་མ་ཅམ་ཡང་བརྟག་པར་མི་རུས་པ་ལྟར། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་
 འདིས་ཀྱང་། མདོ་སྤེལ་དང་རྒྱུད་སྤེལ་དགོངས་པ་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་
 ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འདི་ཅམ་ཞིག་མཛད་པ་ཐམས་ཅད་ལའང་། བདག་ཅག་
 གི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་གསུང་ཡིན་པ་རྒྱ་མཆོན་དུ་ཉེ་བར་བཀོད་
 པའི་རང་གི་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་ཀྱིས་སྟོན་འདོགས་པ་དང་། ཡིད་ཕྱག་དོག་
 གི་དུག་ཚུས་ཆེས་ཆེར་སྟོས་པས་སྟོན་གདགས་པར་འདོད་པ་འབའ་ཞིག་
 གི་སེམས་ཀྱིས་སྦྱར་བ་འདེབས་པ་གཉིས་ཀ་སྤངས་ཏེ། བྱི་མ་ཅེད་པའི་
 རིགས་པའི་ལམ་ནས་འོངས་པའི་སྟོས་རྗེ་ཅམ་ལེགས་པར་བརྟགས་ཀྱང་།

རྒྱུད་སྡེ་གོང་ལོག། བཞེག་པ་ཆེ་ཆུང་། གྲུབ་པའི་མཐའ་སོ་སོ་ལ་སོགས་པ་
གང་ཡིན་པ་དེའི་གཞུང་ལུགས་དེ་དང་དེ་ལས་སྤྱི་རོལ་དུ་གྱུར་པར་ལུང་
དང་རིགས་པ་འདིས་གཞོད་དོ། ། ཞེས་བྱ་བའང་། ལུགས་དེ་ཉིད་གཞིར་
བྱས་པ་ལའང་། རང་ཆོག་འགལ་བའི་ཉེས་པ་འདི་ལྟ་བུས་རེག་གོ། ། ཞེས་
བྱ་བའི་ཤི་ཙམ་ཡང་བརྟག་པར་མི་རྣམས་པར་མངོན་སུམ་གྱིས་བྱུབ་པ་འདི་
ཉིད་འདིའི་རིགས་པ་ཡང་དག་པ་ཡིན་ནོ། ། དེའི་སྤྱིར་ཚུལ་འདི་ནི་¹ རི་འབྲ་
བའི་མཁས་པ་ཆེད་དུ་བྱུང་བ་གྲགས་པའི་བ་དན་གྱིས་མཛེས་པར་བྱས་པ་
སྡོན་བྱོན་པའི་ཆེན་པོ་དག་ལའང་རང་རང་གི་གཞུང་ལུགས་ལ་ནུས་པར་
དབྱེད་ན། ལུགས་དེ་ཉིད་གཞིར་བྱས་པ་ལའང་རང་ཆོག་འགལ་བའི་ཉེས་
པ་ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པར་འབབ་པ་དག་མཐོང་བ་ལས་ན། བདག་ཉིད་ཆེན་
པོ་འདིའི་སྒྲོ་བྱས་དང་མཁྱེན་རབ་ཆེད་དུ་བྱུང་བ་ལ་བསྐྱུན་པར་བཟོད་པའི་
བཤེས་གཉེན་ནི་སྡོན་ཆད་གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར་ལན་ཅིག་² གྲང་མ་བྱོན་
པ་ཉིད་དུ་ཁོ་བོས་ཡིད་ཆེས་པའི་ཆད་མས་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། ། དེ་ལྟ་མོད་གྱི་
རི་ཙམ་མང་དུ་བོས་པ་དེ་ཙམ་དུ། དེ་དང་དེའི་དོན་ཐུགས་ཉམས་སུ་བསྐྱར་
ནས་སྐྱབ་པ་སྦྱིང་བོར་མཛད་པས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་པར་རྟོགས་
པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་ལ་འགྲན་པའི་སྒྲ་བམས་ཅད་དང་བལ་བ་འདི་ནི་དེ་
བས་གྲང་དཔག་པར་དཀའ་བའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཕུང་པོ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟར་རི་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་གྱིས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་སྤྱོདས་
འདིར་སངས་རྒྱས་བཙུན་ལྟ་བུ་འདས་གྱི་བསྐྱུན་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྒྲོ་བམས་

༡ འདིས་ནི་ དབྱས་དཔར།

༢ ལན་གཅིག་ རྒྱ་བུང་དཔར་མ།

ཅད་ནས་ནས་པར་དག་པའི་སྒོལ་ཆེན་པོ་མད་དུ་བྱུང་བ་གཞི་ནས་
བཅུགས་ཤིང་། ཆེས་ཆེར་རྒྱས་པར་མཛད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་སྒྲིན་ཆད་
པོད་འདིར་རབ་དུ་བྱུང་བ་དག་གིས་བསྐྱབ་ཅིང་ལག་དུ་སྒྲང་བའི་བྲ་བའི་
ཚུལ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། གང་ཞིག་སྟོག་པ་ཁ་ཉོན་གྱི་ཚུལ་ལ་ཞུགས་ནས་བསྟན་
བཅས་ཆེན་པོ་དག་གི་ཆོག་སྟོ་ལ་ལེན་པ་དང་། སྟོབ་དཔོན་ལས་ལུང་ནོད་
པ་དང་། དོན་ཡིད་ལ་སེམས་པ་དང་། བརྒྱལ་ཞིང་བརྟག་པ་དང་འབེལ་བའི་
གཏམ་གྱིས་ནས་པར་གཏན་ལ་འབེབས་པ་དང་། འཆད་པ་དང་། ཅོད་པ་
དང་ཅོམ་པའི་སྟོན་ནས་ཐོས་བསམ་ལྟར་ལེན་པའི་དུས་གང་ཡིན་པ་དེའི་ཆེ་
ནི་སྟོས་པའི་ཆང་གི་བརྟུང་བ་དང་། དུས་མ་ཡིན་པའི་ཁ་ཟས་དང་། བག་
མེད་པའི་ཅེད་མོ་སྟོ་ཆོགས་པ་དག་དང་། སྤྱ་དང་གཞས་དང་སྒོ་གར་ལ་
སོགས་པ་བྲིམ་པ་ཡ་རབས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ལ་བརྟེན་པ་དག་གིས་ཀྱང་ལག་
དུ་སྒྲངས་པ་ལ་ངོ་ཆ་བའི་གནས་སུ་བྱེད་པ་གང་ཅི་ཡང་རུང་བ་ཐམས་ཅད་
ལོངས་སྟོན་ཅིང་ལག་དུ་ལེན་པ་ནི་ཐོས་བསམ་ལ་ནན་ཏན་ལྟར་ལེན་པའི་
ལུས་གསོ་བ་དང་། ཁམས་བསང་བའི་བྱིར་སྟོན་མེད་པ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་
བྲ་བའི་གཏམ་འདི་བཞེས་གཉེན་ཆེན་པོར་སྟོན་པ་དག་ནས་བྱིས་པ་དུར་
སྟོག་གསར་དུ་སྒྲངས་པ་དག་ཡན་ཆད་ལ་རྒྱུད་ལྷ་ར་གྲགས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་བཞིན་དུ་ཐོས་བསམ་ལྟར་ལེན་པའི་ཆེ་འཐབ་པ་དང་ཅོད་པ་དང་
གཡུལ་འབྱེད་པ་དང་དམག་གི་བྲ་བ་ལ་གནས་ཀྱི་བར་ཐམས་ཅད་ཉམས་སུ་
ལེན་པ་ལའང་། འདི་ནི་བྲ་བ་མ་ཡིན་པ། ཆོས་མ་ཡིན་པ། རབ་དུ་བྱུང་བའི་
ཚུལ་ཉམས་པར་བྱེད་པའོ། ། ཞེས་སྟོན་པར་བྱེད་པ་སྟུ་ཡང་མེད་ཀྱི། གཞན་
དུ་ན། སྟོག་པ་ཐོས་བསམ་གྱི་གྲར་ཞུགས་ཅམ་ནས། སལ་ཆེ་བ་དག །བྲ་བ་

རྩ་ལྟར་དོར་ནས། གཏུལ་བྱ་དུ་མའི་འདྲེན་པར་སྒྲུབ་པ། ཆེན་པོ་དག་གིས་བཀྱར་བ་ཡིན་དུ་ཟེན་ཀྱང་། དུར་སྤྲིག་གི་རྒྱལ་མཆན་དང་བཅས་བཞེན་དུ་བྱ་དང་བྱ་མོ་དང་ཆུང་མའི་ཆོགས་ཆེན་པོ་མངོན་སུམ་དུ་བབ་པ་ལ་རང་ཉིད་ཀྱང་ཡ་མི་ང་ཞིང་། སུ་ཡང་སྟོད་པར་མི་བྱེད་ལ། དེ་ལྟ་ནའང་རང་གི་སྤིད་དུ་གཏོགས་པ་དག་གི་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་བསྟེན་པར་རྫོགས་པར་འདོད་པ་དག་ཐེ་མི་ཆོས་པར་སྐྱབ་པས། རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཆེད་དུ་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་སྦྱོར་བ་ངན་པ་ལྟར་ལེན་པས་ཁྲབ་པར་གྱུར་པ་ནི་གསང་སྤྲགས་པ་ལ་འདོད་པ་སྦྱོད་པ་སྦྱོན་མ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་བྱ་བའི་ཆོག་གིས་འདྲིལ་ཏེན་བསྐྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་བཞེན་དུ་གསང་སྤྲགས་ལ་རིགས་པའི་དབྱེད་པ་དོར་བར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་བྱ་བའི་ལྷན་གཏམ་ཆོགས་སུ་བསྐྱགས་པས། ཕྱེ་སྟོད་ལ་སྟོ་ཁ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མ་ཕྱོགས་པའི་གསང་སྤྲགས་པར་ཁས་འཆེ་བ་དག ། “ལྷན་པོ་རང་དང་མཐུན་པས་མགྲ།”² ཞེས་བྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཤིན་ཏུ་ཡ་མཆན་པར་གྱུར་ཏེ། གསང་སྤྲགས་ལ་རྟོག་གའི་དབྱེད་པ་བྱར་མེད་དོ། ། ཞེས་བྱ་བའི་ཆོག་འདི་ཅམ་ལ་སྐྱབས་སུ་བབྱངས་ནས།³ ཕྱི་རོལ་པའི་བྱུང་པའི་མཐའ་ལས་ཀྱང་སྟོད་པར་བྱ་བའི་ལུགས། ལུང་རིགས་ལ་སྟོ་ཁ་མ་ཕྱོགས་པའི་ལྷན་པོ་དག་གིས་བསམས་ནས་རྟེན་པའི་དོན་ལ། ལྷ་མའི་མན་ངག་ལས་འོངས་

༡ རྩ་ལྟར་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༢ ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད། ས་སྐྱ་པཌྱི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆན། གྲུང་གོའི་ཐོད་རིག་པ་དཔེ་སྟན་ཁང་གིས་དཔར་དུ་བསྐྱོན་པའི་དེབ་གཞུགས། འོག་གྲངས་༡༡༥། ༢ ལས་བྱུང་བ་ཅུང་མི་འབྲ་སྟེ། “ལྷན་པོ་རང་དང་མཐུན་པས་དགའ།” ཞེས་གསལ།

༣ བབྱང་ནས། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

པའི་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ལམ་ཀྱི་གནད་མཐར་ཐུག་པའོ། ཞེས་བསྒྲགས་པས།
པལ་ཆེ་བ་དག་ཏོག་དཔྱད་མི་བྱེད་པར། ཚུལ་དེ་ཉིད་ལ་ཡིད་ཏོན་པར་བྱེད་
ཅིང་། དེའི་མཐུས། རྒྱུད་སྤེའི་དགོངས་པ་ཐུབ་ཆེན་གྱིས་བཀའ་པའི་ལམ་གྱི་
གནད་མཐར་ཐུག་པ་དག་མིང་ཅམ་ཡང་མ་ལུས་པར་བྱེད་དོ།

ཡང་གང་ཞིག་རི་ཁོང་དགོན་པ་དག་ཏུ་སོང་སྟེ། དཔེན་པའི་གནས་
ལ་བརྟེན་ནས་བསམ་གཏན་ལྗུར་ལེན་པར་འདོད་པ་དག་ནི་འདི་རྒྱུད་དུ།
སྤྱོད་པའི་བརྟུང་བ་དང་། བྱི་རྩེའི་ཁ་ཟས་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་འདུལ་བ་
ལས་གསུངས་པ་དག་ནི་ཉན་ཐོས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ། ཐེག་པ་འོག་མ།
དམན་པ་ལ་སོས་པ་དག་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི། ཐེག་པ་གོང་མ་
དང་། སེམས་ཀྱི་རང་ངོ་ཤེས་པ་ལ་དེ་འབྲུ་བ་འཆིང་བྱེད་ཡིན་པས་དགོས་
པ་མེད་དོ། ཞེས་སྤང་ཞིང་། རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་ཀྱན་ཏུ་སྤྱོད་པ་དག་ལལ་
བར་འདོར་བ་ལ་ངེ་མི་སྦྲུལ་པར་མ་ཐད་གྱི། ཁ་ཅིག་ནི་སྒྲ་གོས་དང་མཐང་
གོས་ལ་སོགས་པའི་རྟགས་ཀྱང་ཆེད་དུ་འདོར་བར་བྱེད་དོ།

དེ་བཞིན་དུ་བསམ་གཏན་ལྗུར་ལེན་པ་ནང་ལ་གཞིལ་བས་ནི།
གསུང་རབ་དང་། དགོངས་འགྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དག་ལ་བལྟ་བ་དང་
ཉན་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་སྤང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་བྱིའི་གོ་རྒྱ་གཙོ་བོ་
པ་ཅམ་མ་གཏོགས། ནང་སེམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་སེམས་པའི་ཆེ་རྣམ་
པར་གཡེང་བའི་རྒྱ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་མེད་ཀྱང་སྒྲ་མའི་མན་ངག་ལས་
གནས་ལུགས་ཏོགས་པར་འགྱུར་བས་སོ། དེ་བཞིན་དུ་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་
འཁོར་ལོ་བསྐྱོམ་པ་དང་། གཟུངས་སྤྲུགས་བྱང་པར་ཅན་གྱི་བསྒྲས་བརྗོད་
དང་། ལྷག་འཆའ་བ་དང་། མཆོད་པ་འདུལ་བ་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་བཅས་
ཀྱི་དགོ་སྤྱོད་དག་དོར་ནས། སྤྱོད་པ་མེད་པ་གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་འབའ་

ཞིག་བསྟོམ་པར་བྱ་ལ། གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་བསྟོམ་པ་ལ་ནི་རིགས་པའི་
རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་ངེས་པ་རྟེན་མི་དགོས་ཀྱི། ཅི་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པར་
ཐ་མལ་གྱི་ཤེས་པ་སོ་མ་རང་བབས་སུ་བཞག་པས་ཆོག །ཅེས་¹བསམ་
གཏན་པ་དག་མགིན་གཅིག་ཏུ་སྦྲ་བར་བྱེད་དོ།

དེ་ལྟར་རྒྱལ་བས་ཚུལ་ཁྲིམས་གཞིར་བྱས་ནས་གནས་ལུགས་ཐོས་
བསམ་གྱིས་གཏན་ལ་བབ་ཅིང་། དེའི་དོན་སྟོམ་བྱུང་གིས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་
བསྐྱབ་པ་གསུམ་གྱི་གོ་རིམ་²རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྟོག་མི་འབྲུལ་བར་གསུངས་པ་
དེ་ཉིད་འབད་པས་འགོག་ཅིང་། སྤྲུགས་དང་པ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་དང་། ཐོས་པ་
དང་སྟོམ་པ་ལ་སོགས་པ་པན་ཚུན་ཆ་གང་ལྟར་འགལ་བར་བསམས་ནས་
སུན་འབྲིན་པ་དང་། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་དམ་པའི་ཆོས་འདུལ་བའི་བསྐྱབ་
ཁྲིམས་ནས་པར་དག་པ་ལ་སྒྲིང་ཐག་པ་ནས་སུན་འབྲིན་པར་བྱེད་པའི་སྟོ་
ནས། ཁ་བ་ཅན་གྱི་ལྗོངས་འདིར་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་གཟུགས་བརྟན་ཅུ་
ཞིག་ལྟག་མར་གྱུར་པའི་ཆེ། རྗེ་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་དམ་པའི་ཆོས་
འདིན་པའི་སྟོན་ལས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་ཡོངས་སུ་བྱུབ་པའི་མཐུས་བྱང་སྟོགས་
ཀྱི་རྒྱད་འདིར་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་གསོ་བའི་སྦྲད་དུ་ཉེ་བར་བྱོན་ཏེ། གོང་
དུ་རི་རྒྱད་བརྗོད་པའི་ཚུལ་གྱིས། རང་གཞན་གྱི་དོན་བསམ་གྱིས་མི་བྱུབ་
པ་དག་ལ་མད་དུ་བྱུང་བའི་བཙོན་པ་དག་པོ་ལྟར་མཛད་པས་དེང་སང་གི་
དུས་ན་ཐོས་བསམ་པ་དག་གིས་ཐོས་བསམ་ལ་བཙོན་པ་ལྟར་བྱེད་པའི་
ཆེ་ཡང་བསྐྱབ་པའི་གཞི་ལ་གཅེས་སྦྲས་སུ་བྱེད་པ་དང་། བྱད་པར་དུ་ཡང་

༡ ཆོག་གོ་ཞེས་ ལྷ་མོ་དཔར་མ།

༢ གོ་རིམས་ ལྷ་མོ་ལྟུང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

སྡེ་སྡེ་དཔེ་ཅིན་པ་ཅུང་ཟད་དཀ་པར་སྒྲོམ་¹ཕྱིན་ཆད་ཆད་དང་དུས་མ་ཡིན་
པའི་ཁ་ཟས་སོགས་འཛོལ་ཉོག་ཏུ་སྡེ་དཔེ་པ་ལ་ངོ་ཆ་བའི་གནས་སུ་བྱེད་
པ་དང་། སྡེ་དུས་བྲ་ས་ཆེན་པོ་དག་གི་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་པལ་ཆེ་བས་ཀྱང་།
གདིང་བ་དང་ལྷང་བཟེད་ལ་སོགས་པའི་དགེ་སྦྱོང་གི་ཡོ་བྱད་དག་ངོ་ཤེས་
པའང་དགའ་བར་སྒྱུར་ཅིང་། ལྷ་གོས་དང་མཐང་གོས་སྒྲུལ་ཕྱོད་སྒྲིགས་
བྱར་སྒྱུར་བ་ལ་སོགས་པ་ནི་ན་བས་ཀྱང་ཐོས་པར་མ་སྒྱུར་བ་ལས། དིང་
སང་ཁ་ཆེ་²དང་རྒྱ་ནག་³གི་བར་ཐམས་ཅད་དུ། དགེ་སྦྱོང་གི་ཉུགས་དང་

3 གྲག་བར་སྒྲོམ་ སྤྱ་འབྲུམ་དཔར་མ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་།

9 ཁ་ཆེ། ཡུལ་དང་ཆོས་ལུགས་གཉིས་ལས་འདིར་ཡུལ་ཀ་ཤི་མིར་ལ་གོ་དགོས། ཀ་ཤི་མིར་
ལ་ཁ་ཆེ་མིར་ལྟར་སྒྲོག་པ་ལས་བྱུང་ཆག་ཟེར་བ་དང་། གནའ་དུས་ཤིན་ཅང་ཨ་ག་སུ་ཁྱུལ་དུ་ཁ་
ཆེ་(Kuche)ཞེས་པའི་ནང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཤིག་བྱུང་བ་དེ་ཡིན་ཀྱང་ཟེར། དེས་ན་ཨ་སུག་
ཁྱུལ་དུ་ནང་ཆོས་ཉམས་ཤིང་བོད་དང་འབྲེལ་ཆད་པ་ལས་བྱིས་ཀ་ཤི་མིར་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་
པའང་མིད། ཀ་ཤི་མིར་ནི་ཤང་སྤང་ཀ་ཤི་བ་སྤྱ་བཞུགས་ཡུལ་ཡིན་པས་མི་མིང་ཡུལ་ལ་ཐོགས་
པ་དང་། དབང་བྱུག་གི་གནས་མཆོག་ཏུ་ཉིན་རྒྱ་བ་ནམས་འདོད། སངས་རྒྱུས་པ་ཆོས་དག་
བཙུང་བ་ནི་མ་གྱང་བ་ནས་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་ལ་ནང་ཆོས་དར་ཞིང་མྱོད་དང་ཀྱ་ཁ་ཆ་རབས་
སྐབས་སུ་ལྷག་པར་དར་ཟེར། ཆོས་ཁ་ཆེ་ནི་ཀ་ཤི་མིར་བརྒྱད་ནས་བོད་དུ་དར་བས་ཡུལ་མིང་
ཆོས་ལ་ཐོགས་པ་སྟེ། ཆོས་ལུགས་འདི་ལ་ཁ་ཆེ་ཞེས་འབོད་མཁན་བོད་པ་མ་གཏོགས་སུ་ཡང་
མེད། ཀ་ཤི་མིར་ཡུལ་དེ་རྒྱ་གར་གྱི་མཚུངས་ཁ་ཆེའི་དམག་གིས་གཏོར་བཤིག་ཐངས་འགའ་
བཏང་ཡོད་ཀྱང་། ཁ་ཆེས་དངོས་སུ་དབང་སྒྱུར་བ་ནི་དུས་རབས་¹⁴ པ་སྤྱ་མིར་རྒྱལ་རབས་
ནས་འགོ་བཙུགས་ཟེར། དེ་རྗེས་སུ་ལྷལ་རྒྱལ་རབས་དང་། ཨབ་ཐུག་གྱི་རྒྱ་རྒྱ་ཆེ་རྒྱལ་རབས་
བཙས་ཀྱིས་སྤྲུལ་སྤྲུལ་དབང་བྱས། དུས་རབས་¹⁵ པར་མིག་གི་མི་རིགས་ཉིན་རྒྱ་བ་རྩོད་ས་
ལོ་¹⁶ ལྷག་དབང་བསྐྱར་བ་དང་། ཨིན་ཱི་ཕིར་ཐོན་རྗེས་རྒྱ་གར་གྱི་རང་སྤྱོད་མངའ་སྡེར་ལྷར་
པ་ནས་རྒྱལ་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོར་ཉེ་ཁ་ཆེའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་གསུམ་གྱིས་དབང་བསྐྱར། ཉེ་ཆར་རྒྱ་
གར་གྱི་ཐང་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་བསྐྱར།

3 རྒྱ་ནག་ བོད་སྐད་རྒྱ་ནག་ཅེས་པ་ནི་རྒྱ་སྐད་QIN ཞེས་པའི་Q དང་N གསལ་ནས་སྒྲོག་པ་སྟེ།
རྒྱ་གར་བས་ཅི་ན་ཞེས་པའང་དེ་ཡིན། བོད་པ་ཆོས་ཐོག་མར་སྤྱ་སྒྱུར་ཆ་ནའམ་རྒྱ་ཆ་ཞེས་

ཆ་ལྷགས་ནམ་པར་དག་པ་དེ་ལྟ་བུ་དང་། ཆང་དང་ཕྱི་འོའི་ཁ་བམ་སྤྱང་
བ་དང་། འྱིན་ལེན་དང་བྱང་ཚུ་དང་། ལུབ་ལྷག་ཉལ་སྤྱང་བ་སོགས་བསྐབ་
པའི་གཞི་ལྷ་མོ་གཅིག་ཡན་ཆད་ལ་ནན་ཏན་དུ་བྱེད་པའི་དགོ་སྤྱོད་ཚུལ་
དང་མ་སྐྱོན་པས་ཁྲབ་པར་གྱུར་བ་འདི་འདྲ་བ་ནི། བདག་ཅག་གི་དཔལ་
ལྷན་ལྷ་མ་དམ་པ་རྗེ་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་འདི་འབང་ཞིག་གི་བཀའ་འདྲིན་མ་
ཡིན་ན། གཞན་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བར་གྱུར་བ་སོམས་ཤིག །

དེ་བཞིན་དུ་གང་ཞིག་ཕྱེ་སྡོད་ལ་ཐོས་བསམ་སྦྱར་བྱེད་པ་དེ་ཉིད་
འབང་ཞིག་ལ་ཞེན་པ་ཆེས་ཆེར་འཐས་པར་གྱུར་པ། བྲགས་པའི་བ་དན་
གྱིས་མངོས་པར་གྱུར་པ་དག་ལའང་། ཉམས་སུ་ལེན་པ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་

འདོད་པ་འཛིན་བཞིན་འགྱུར་ཏེ་རྒྱ་ནག་ཅེས་པོད་སྐད་ཀྱི་གོ་དོན་ཡོད་པའི་རྩིས་སྒྲུབ་ཏུ་ལྷུང་བ་
 འདྲ། དེང་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲུབ་ལྟར་ན། རྫོང་མས་དུས་རབས་རྩེ་མ་ལྷན་འབབ་སྐད་ཀྱི་ཕྱི་
 ཆོག་མས་དཔལ་ཡོན་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་སྐྱེང་། པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀླམས་
 ལུ་རྟོང་གསུམ། རྩི་ལ། མང་གསུམ། ཅུ་(ཀྲི་འུ་རྒྱལ་པོ་སོ་དུག་ཅེས་རྟོང་ནས་འགོ་བཙུགས་པ་
 དང་། མང་གསུམ་པ་ཀྲི་འུ་རྒྱལ་རབས་(༡༠༥༦-༩༥༦ BC)ནས་རྒྱལ་པར་བཤད་སྐབས་ཡོད།
 ཀྲི་འུ་དེ་ལོ་ལྷ་བརྒྱ་ལྷག་གི་རྩིས་སྒྲུབ་ཐོན་ཐུང་སྤང་དབྱེད་འཛིན་པའི་རྒྱལ་མན་བདུན་(༩༥༦-
 ༩༩༧ BC)དུ་ཁྲེས་པ་དང་། མཐར་ཆེན་ཅི་རྟོང་གིས་རྒྱ་ནག་ཡོངས་རྫོགས་གཅིག་སྐྱེད་ཀྱིས་
 གོང་མའི་རྒྱལ་རབས་(༩༩༧-༩༠༦ BC)ཞེངས་དང་པོ་བཙུགས། དེ་རྩིས་རྒྱལ་རབས་སྐྱ་ཆོག་མས་
 སྤྱིག་བྱུང་བ་ལས་གྲགས་ཆེ་བ་འགའ་ཞི། ཏན། (༩༠༩ BC-AD ༩༩༠)རིན། (༩༦༥-༩༩༠)
 ལུ་ཤེ། (༩༩༥-༩༩༩) མང་། (༩༦༥-༡༩༩༥) ལུང་། (༩༩༩-༩༩༩) ཡོན། (༡༩༩༩-༡༩༩༩)
 མིང་། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) མིན་གྱི། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཕྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་
 བཅས་ཡིན། མི་གེ་རིག་མཛོད་ལྟར་ན། དེང་སྐབས་རྒྱ་ནག་ལ་མངའ་ཕྱེ་༩༩ རང་སྐྱོང་སྐྱོངས་༥
 མད་སྐྱོང་སྐྱོང་ཁེ་༩ འཕྲི་བཙོང་གཉིས་ལྷན་གྱི་སྐད་ཡིག་༡༩ ས་ཁོར་གི་ལོ་མི་ཏར་གྲུ་བཞི་
 མ་འབུས་༩༩ མི་རིགས་༥༩ མི་འཛོར་ས་ཡ་༡,༩༩༩ སྐྱེས་ཆེས་ལོ་ལྷན་ཞི། ཁ་ལོ་བ་གཤམ།
 ཆོས་མེད་༩༩% ལང་བ་༡༩% ལོ་ལྷ་༩% ཁ་ཆེ་༡% གཞན་དག་༩% རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསྐྱེས་
 མིང་CNརྒྱལ་ས་པེ་ཅིན། ཁ་པར་ཨང་+༨༦ དུལ་གྱི་མིང་ཡོན་དང་བསྐྱེས་ཏན་མས་མ་ཡིན།

བའི་ཆེ། རང་གི་རྒྱུད་འདུལ་བར་བྱེད་པའི་ཚུལ། གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོ་
 དག་ནས་གསུངས་པ། ལག་ཏུ་ལྷང་བའི་རིམ་པ་འདི་ལྟ་བུའོ། ཞེས་བྱ་བ་
 བྱི་ཕུང་ཟད་ཀྱང་བསྟན་དུ་མེད་ཅིང་། གཞུང་ལུགས་ཆེན་མོ་དག་ན་དེ་ལྟ་
 བུའི་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་ཡོད་པའི་ཐེ་ཆོམ་ཙམ་ཡང་མེད་པར། གང་གི་
 ཆེ་རང་ཉིད་ན་སོ་ཡོལ་བའི་སྟོན་ཟེན་པས། འཆི་བདག་གི་ཆད་པ་ལ་
 འཛིགས་པ་ཅུང་ཞིག་སྐྱེས་པར་གྱུར་བ་ན། ལྷན་པོ་ཅི་ཡང་མ་བསྐྱབས་པ།
 རིའི་ལུག་ཏུ་མི་ཆེ་ཡོལ་བར་བྱས་པ་ཞིག་གི་དྲུང་དུ་སོང་སྟེ། དེས་རི་སྐད་
 གདམས་པའི་རག་ལས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་འདའ་བར་མི་རྒྱས་ཤིང་། སྟོན་ཆད་
 རོས་བསམ་ལ་རི་སྟེད་འབད་བ་བྱས་པ་ཐམས་ཅད། འགྲོད་པ་ལྷུར་ལེན་
 པའི་ལུལ་དུ་བྱས་ནས། ཅི་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་དུང་འགྲོའི་སྐྱབ་ཐབས།
 རྩ་ཤང་གི་རིང་ལུགས་ལ་གནས་བཞིན་དུ། གསུང་རབ་ཆེན་པོ་རྣམས་འཆི་
 བའི་ཆེ་དགོས་པ་མེད་པར་འཛིན་པའི་ཆོས་སྟོང་བའི་ལས་ཀྱི་སྐྱིབ་པ་ཤིན་
 ཏུ་ཆེ་བས་འོན་པཞིན་དུ་ཆེའི་དུས་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་
 ཏུ་ཟད་པ་ལས། དེང་སང་གི་ཆེ་ཉམས་ལེན་གྱི་གནད་མཐར་ཐུག་པ་སྟོན་པ་
 བྱི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོ་དག་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་ནས་ཅུང་ཞིག་ཉམས་སུ་

༡ རྩ་ཤང་། རྩ་ཤང་ནི་རྒྱ་སྐད་རབ་བྱུང་གི་དོན་ཡིན་པ་ལ། བོད་པ་ཆོས་རྒྱའི་རབ་བྱུང་རྣམས་ལ་
 རྩ་ཤང་ཟེར། བོད་ལ་རྒྱའི་རྩ་ཤང་མང་པོ་བྱུང་སྟེང་བ་ལས་སྐབས་འདིའི་རྩ་ཤང་ནི་ཁྱི་སྟོང་ལྗེ་
 བཅོན་སྐབས་ཀྱི་རྩ་ཤང་མ་རྩ་ལྟ་ན་ལ་གོ་དགོས། ཀོ་རི་ཡའི་རྒྱལ་སྐྱེས་ཀྱིས་རྩ་ཤང་ཡང་བོད་དུ་
 སེབས་སྟེང་ཟེར། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུད་པ་རྣམས་སུ་རྩ་ཤང་མ་རྩ་ལྟ་ན་དང་ཀླ་མ་ལ་ཤི་ལ་གཉིས་
 རྩ་ཤང་སྐབས་རྩ་ཤང་པམ་སྟོང་གིས་ཡོད། ཤེས་ཏུན་ཉོང་ནས་རྩ་ཤང་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་
 འགའ་འཛིན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ཡིག་ནང་འཁོད་པ་རྣམས་བསྟར་ནས་བསྐྱར་ཞིབ་བྱེད་མཁུང་ཡང་
 ལྷང་། གང་ལྟར་རྩ་ཤང་མ་རྩ་ལྟ་ན་དང་སྟོང་བཅོན་སྐབས་ཀྱི་རྩ་ཤང་མ་རྩ་དེ་མ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་
 དཀར་ནག་གི་གསོ་རིག་མང་པོ་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བས་བཀའ་འདིན་ཆེ་བར་བཤད།

ལེན་པར་འདོད་པ་ན་འང་ཚུལ་ཁྲིམས་ལ་གཅེས་སྤྲུས་སུ་བྱེད་པ་གཞིར་བྱས་
ནས། བསལ་སྤྲུང་ལ་འབད་དེ་གསུང་རབ་ཆེན་པོ་དག་གི་དགོངས་པ་ཤིང་
རྟ་ཆེན་པོ་དག་གིས་བཀའ་བ་དང་མཐུན་པར་ཉམས་སུ་ལེན་པ་དགོས་ཀྱི།
གཞན་དུ་ན་ངལ་བ་ལྷུར་ལེན་པའི་དཀའ་བ་རྗེ་ཙམ་ཞིག་སྤྲུང་དུ་ཟེན་གྱང་།
འབད་པ་འབྲས་བུ་མེད་པ་ཡིན་ལོ་སྟམ་པའི་གོ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་ཆགས་
པ་དང་། ཚུལ་དེ་དང་མཐུན་པར་ཉམས་སུ་ལེན་པའི་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་
མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་གིས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཐ་བྱ་ཀུན་དུ་བྱབ་པར་གྱུར་ཏེ། ཆོས་
མ་ཡིན་པ་ཆེས་ཆེར་ཉམས་དམས་པར་གྱུར་པ་འདི་ཡང་། བདག་ཅག་གི་
རྗེ་བཙུན་འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་གི་བཀའ་བློན་མཛད་པ་མ་ཡིན་ན། ཡོད་གྱང་
སྤང་དུ་མི་རུང་བ་སུ་ཞིག་གི་བཀའ་བློན་རྗེས་སུ་བྲན་པར་བྱ།

དེ་བཞིན་དུ་དང་སང་གི་ཆེ་ན་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་ཆོས་ལ་ཐོས་བསམ་
ལྷུར་ལེན་པའི་བཤེས་གཉེན་དག་གྱང་། དེ་ཙམ་ཞིག་གིས་ཡིད་མི་ཆོམ་
པར་གསང་སྤགས་རྗེ་རྗེ་ཐེག་པ་ལ་སྟོ་བ་ཆེན་པོས་འབྲུག་པ་ལྷུར་ལེན་
ཞིང་། སྟོན་ཆད་སྤགས་ཀྱི་མན་ངག་མཐར་ཐུག་པ་ནི་རྒྱུད་སྟེ་ལ་ལྟོས་མི་
དགོས་པར། ལྷ་མའི་ངག་ལས་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་འཛིན་པ་ལ།
ད་ལྟ་མན་ངག་གིས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཐབ་དོན་མཐར་ཐུག་པ་ནི་རྒྱུད་སྟེ་
རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་ཁོ་ན་ན་ཡོད་པར་རྟོགས་ནས། དེ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་
དོན་དུ་རྒྱུད་སྟེ་རིན་པོ་ཆེ་དག་ལ་འབད་པས་དོན་དུ་གཉོར་བ་དང་། སྟོན་
ཆད་རྒྱུད་སྟེ་དགོངས་པ་བྱུབ་ཆེན་གྱིས་བཀའ་བ་དང་མཐུན་པའི་མན་
ངག་གི་གནད་ཐམས་ཅད་པལ་ཆེ་བ་མིང་ཙམ་ཡང་མ་མཆིས་པར་གྱུར་པ་
ལས། དང་སང་གི་ཆེ་རྗེ་ལྷ་མ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གསུང་གི་བདུན་ཅི་མུང་བ་ལ་

བརྟེན་ནས། རང་གི་བཙུན་པས་སྒྲོམ་པ་ལ་འབྲུས་པར་བྱས་ན་ནི་གདོན་
 མི་ཐ་བར་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་རྩོམ་ཆེ་འཆང་གི་གོ་འཕང་འཛོལ་པར་བྱས་པའི་
 མན་ངག་གི་གནད་ལྱབ་ཆེན་གྱི་དགོངས་པ་ལྟར་འཁུལ་མེད་དུ་གོ་ནས་
 བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་ལམ་ལ་དབྱིས་ཕྱིན་པའི་ངེས་པ་རྟེན་ཅིང་ཚུལ་བཞིན་དུ་
 སྦྲུབ་པ་དང་། དམ་ཆོག་དང་སྒྲོམ་པ་ལ་གཅིས་སྤྲས་སུ་བྱེད་ཅིང་ལྟའི་ནལ་
 འཕྲོར་ལ་གནས་པ་དང་། རྒྱུད་སྤྱིའི་དོན་ལ་མི་འཛིགས་པ་རྟེན་པ་དང་སྒྲལ་
 ལྡན་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་རྩོམ་དཔོན་ཆེན་པོའི་གོ་འཕང་ཐོབ་པ་དང་།
 བསྐྱེད་རྫོགས་ལ་གོམས་པར་བྱས་པས་རྒྱུད་སྤྱིའི་དང་མཐུན་པའི་ཕྱོད་བ་
 ལུལ་དུ་བྱུང་བ་འཁུངས་ཏེ། བོད་ལ་བྱུབ་ཐོབ་དུ་བྲག་པས་པ་དུ་མ་ཞིག་གིས་
 བསྐྱུན་པར་མི་བྱས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་བཟན་པོ་རྟེན་པ་དང་། ལྷག་པའི་
 ལྷས་ཕྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་ཤིང་¹བསྐྱེན་སྦྲུབ་དང་བརྒྱས་པ་ལ་གོམས་པ་
 མེད་དུ་བྱུང་བས། རང་གཞན་གྱི་བདུད་དང་བར་དུ་གཅོད་པ་ཆར་གཅོད་
 པ་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པའི་བྱས་པ་དང་ལྡན་པ་ལ་སོགས་པ། མདོར་ན་རྒྱུད་
 སྤྱིའི་དང་མཐུན་པའི་རྩོམ་ལ་སོ་སོར་ཐར་པ་དང་འདུལ་བའི་ཀྱན་
 སྒྲོན་ནམ་པར་དག་ཅིང་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའི་བསྐྱེད་པའི་གནས་དག་ལ་
 ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་དང་མཐུན་པར་གཅིས་སྤྲས་སུ་བྱེད་པ། སྒྲོམ་པ་
 གསུམ་གྱི་ཚུ་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་དང་ལྡན་པས་ཐུགས་རྒྱུད་རྟོག་པ་མེད་
 པར་ལེགས་པར་གཏམས་པའི་སྤྱོད་འཛིན་པ་སྟོང་ཐག་མང་པོ་ཞིག་
 གིས། ལུབ་ཕྱོགས་རྩ་ལན་རྩ་ལན་བཟུངས་ཏེ།² འད་ཕྱོགས་རྒྱ་མཆོ་

༡ བརྒྱབས་པའི་ དབྲུས་དཔར།

༢ བཟུང་སྟེ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ།

ཆེན་པོ་¹ལ་སྤྱག་པའི་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ཁབ་ས་ཡུན་ཆད་དུ་ཅི་རིགས་པར་
བྱལ་པར་གྱུར་པ་འདི་ལྟ་བུ་ནི། རྩི་སྒྲིལ་འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་གི་ཆད་དུ་
བྱུང་བའི་འཕྲིན་ལས་དཔག་པར་དགའ་བ་ཡིན་ནོ།།

གཞན་ཡང་བདག་ཅག་གི་རྩི་སྒྲིལ་འདི་ནི། སྤྱོད་དུ་ལེགས་པར་
སྤྱད་པའི་རྒྱའི་སྟོབས་བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་བ་ཞིག་ལ་གོམས་པར་མཛད་
པའི་སྟོབས་ཀྱིས། སྐྱེ་ཆེ་འདི་ཉིད་ལ་ཆོས་དང་མཐུན་པའི་འཆོག་ཆས་
ཀྱིས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་གྲེལ་བར་མི་འགྱུར་བ་ལྟ་ཞིག་གི། གངས་དང་། རི་སྤྱལ་
དང་། བས་མཐའ་དང་། དགོན་པའི་གནས་དག་དུ་གཅིག་དུ་དབེན་པ་ལ་
སྤྱགས་གཞོལ་བའི་ཆེ་ཡང་། དབུས་གཙང་མདོ་ཁབ་ས་རྒྱ་ནག་ཁ་ཆེ་ཚུན་
ཆད་ཀྱི་འབྱོར་པའི་བྱད་པར་ཆད་དུ་བྱུང་བ་དང་། ཉེ་བར་མཁོ་ཞིང་རྒྱུན་དུ་
བབས་པའི་ཡོ་བྱད་ཀྱི་བྱད་པར་གང་ཅི་ཡང་རུང་བ་དག་ཐམས་ཅད། དད་
པའི་བྲག་ས་ཀྱིས་ཡིད་ཀྱི་བརྟན་པ་ཉམས་པའི་སྐྱེ་བོ་མཆོག་དང་གཙུག་པོ་
དང་དམན་པ་དང་བར་མ་དག་གིས་དམ་པ་འདིའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ཞིང་ལ་
དགེ་བའི་ལོ་རྟོག་བསྐྱེད་པའི་སྤྱད་དུ་རྒྱུན་མི་འཆད་²པར་སྤྱོད་ལམ་དུ་བབ་

3 འཕར་སྤྱོད་ས་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ། ཡོངས་གྲགས་ཞིབ་དེ་རྒྱ་མཆོ་ཟེར། འཛམ་གླིང་གི་རྒྱ་མཆོ་ཆེན་
པོ་ལྷའི་ཡ་གྲལ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན། མི་ཀེ་རིག་མཛོད་ལྟར་ན། རྒྱ་ཁྲོན་གི་ལོ་མི་ཤར་བྱ་བ་ཞི་མ་
ས་ཡ་¹⁹⁶⁴ ལྷག་ཡོད་པ་ནི་འཛམ་གླིང་གི་སྐྱམས་ས་ཡོངས་ལས་⁹ལམ་ལྷག་གཅིག་གིས་ཆེ།
གཏིང་ཟབ་ཆད་ཆ་སྟོམ་མི་ཤར་སྟོང་སྤྱག་¹⁰ དང་། མང་ཅུང་མོ་ལུས་ས་ཡ་¹⁹¹⁰ ཟེན་བ་འཛམ་
གླིང་གི་རྒྱའི་བརྒྱ་ཆ་¹⁰% ཡིན། དེང་སང་འཛམ་གླིང་འཕར་བུ་བ་གཉིས་ཞེས་བརྗོད་སྐབས་
འདིའི་དཀྱིལ་ནས་ཐད་ཤར་པའི་རྒྱ་ནག་དང་ཉི་རྩོད་གི་སྤྱོད་པ་དེ་འཕར་དང་། དེའི་བྱེད་པ་རོལ་ཨ་
མེ་རི་ཀའི་སྤྱོད་པ་དེ་ལུ་ལ་གཏོགས་པ་ཡིན།

9 མི་ཆད་ དབུས་དཔར།

བར་ཉེ་བར་འགོད་པ་དང་། མཆོད་ཅིང་བསྟེན་བཀྲར་བའི་ཚུལ་ལ་ནི་སྤྲུལ་
 གྲང་ཆོད་བཟུང་བར་མི་རྒྱས་ཤིང་། གངས་སུ་བཅི་བར་མི་རྒྱས་ལ། སྟོན་
 ཆད་པོད་ཀྱི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་སྟོགས་ཆེན་པོ་ཅན། གྲགས་པའི་བ་
 དན་གྱིས་མཛེས་པ་སུ་ལའང་དེ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་གཏམ་བཟོད་པ་མེད་དོ།
 དེ་ལྟ་ནའང་དེ་དག་ཐམས་ཅད། རྒྱལ་པོ་དང་། གཙུ་པོ་དང་། མི་དཔོན་
 དང་། རྒྱུས་པ་དང་། བྱད་མེད་སོགས་ཀྱི་ངོར་ལྟ་བ་དང་། ལན་ལ་རེ་བ་
 སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཐང་ཐིང་གི་འདུ་འགོད་ལྟར་ལེན་པས་དད་པས་བྱིན་པ་
 ཚུད་གཞོན་པར་བྱེད་པ་ལྟ་ཅི་སྟོས་ཀྱི། བདག་ཉིད་ཡོངས་སུ་འཛིན་པའི་
 རི་ཚམ་ཡང་མི་མངའ་བས་བསྟན་པ་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་ཐུགས་
 ཀྱིས་གདུལ་བྱ་མཐའ་ཡས་པ་དག་ལ་ཆོད་བཟུང་མི་རྒྱས་པར་སྦྱིན་པའི་
 སྟོན་ཐམས་ཅད་དང་བལ་བར་གཏོང་བ་ལྟར་མཛད་པས་བསྐྱུ་བའི་དངོས་
 པོ་བཞིའི་སྟོན་པ་གདུལ་བྱ་མཐའ་དག་རང་རང་གི་སྤྲུལ་བ་དང་འཆོམ་
 པར་སྦྱིན་ཅིང་ཁོལ་བར་མཛད་ལ། གཞན་ཡང་གཙུག་ལག་ཁང་དང་། བདེ་
 བར་གཤེགས་པའི་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཉེན་དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་
 ཀྱི་མཆོད་པ་དང་། ལྷ་མ་གོང་མ་དག་གི་འདས་མཆོད་ནར་མ་དང་། དེ་
 བཞིན་གཤེགས་པའི་དུས་མཆོད་ཆེན་པོ་བཞི་ལ་སོགས་པའི་མཆོད་པ་
 བར་མ་དང་། རྟོག་པ་དང་སྐྱབ་པ་ལྟར་ལེན་པ་བསྐྱེད་པའི་ཐུག་མང་པོ་ཞིག་
 གི་འཆོ་བའི་ཡོ་བྱད་དུ་གཏོང་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚུལ་བསམ་པར་མི་རྒྱས་
 ཉེ། དེའི་བྱིར་དམ་པ་འདིས་སྐྱ་ཆེ་རིལ་པོ་ལ། ཡོ་བྱད་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་ལ་
 ཐུགས་ཀྱན་ཏུ་ཆགས་པར་སྐྱར་ཉོ་ཞེས་བྱ་བའོ། བསམ། བསམ་འབྲུ་གཅིག་ཡན་
 ཆད་ཀྱི་བསྐྱེད་བདག་གིར་མཛད་དོ་ཞེས་བྱ་བའོ། བདག་ཉིད་ཀྱི་འཆོ་

བའམ་ཡོ་བྱད་ཀྱི་སྤྲད་དུ་ཞིང་གི་གང་གི་ས་ཅམ་ཡང་བདག་གིར་མཛད་
དོ་ཞེས་སྐྱེད་བའི་སྐྱབས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས་ཚུལ་མ་ཡིན་པའི་ལས་
ཀྱི་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཐོག་མ་ཉིད་ནས་རང་གི་རང་གིས་སྤངས་པ་ཞིག་སྟེ།
འདི་ནི་འདིའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཆ་ཤ་མོ་ཞིག་ཡིན་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟ་ན་ཡང་།
གངས་རིའི་ཁྲིད་ཀྱི་ཆེན་པོ་དུ་མ་ཞིག་གི་རྣམ་པར་ཐར་པས་འདི་ཅམ་ལ་
ཡང་བསྟན་པར་བཟོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟ་བུས་ན། སྟོན་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་སྟོན་པ་བྱ་རན་ལས་འདའ་
བའི་མཛད་པ་བསྟན་ནས་ལོ་བརྒྱ་ཤག་མང་པོ་དག་འདས། སྤྲད་པར་བྱེད་
པའི་འཕགས་པ་དག་ཞི་བའི་དབྱིངས་སུ་བསེལ་བའི་དངོས་པོ་ཐོབ་པར་
གྱུར་པ་ན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཀའ་མ་ཡིན་ནོ།། ཞེས་སྐྱུར་པ་འདེབས་པ་
དག་གིས་བྱུང་པར་གྱུར་ཏེ། དེ་ཞིག་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་ཐེག་པ་ཆེན་
པོ་མིང་ཅམ་ཡང་མ་ལུས་པ་ལྟ་བུར་བྱུང་པར་གྱུར་པའི་ཆེ། འཕགས་པ་
སྤྲ་སྤྲུབ་བྱོན་ཏེ། རྒྱལ་བས་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར། སྤགས་དང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་སྟོང་པོ་མཐའ་དག་གཞི་ནས་གསོས་ཤིང་། ལོག་པར་སྤྲ་
བ་ཐམས་ཅད་ཆར་བཅད་དེ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་བསྟན་པ་ཉི་མ་ལྟར་གསལ་
བར་མཛད་པས། འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་འཕགས་པ་སྤྲ་སྤྲུབ་རྒྱལ་བ་ཉིད་
ལས་ཀྱང་བཀའ་བློན་ཆེ་བར་བསྟོན་མི་བྱས་པར་ཤིང་རྟའི་སྟོལ་འབྱེད་
ཆེན་པོ་པལ་ཆེ་བ་དང་། བྱུང་ཆེན་པལ་ཆེ་བ་དག་མཐུན་པ་ཉིད་དུ་ཡིད་
ལ་བརྟགས་ཏེ་འདུག་གོ། །འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་འཕགས་པ་སྤྲ་སྤྲུབ་ཀྱིས་
རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་ཆེན་པོ་མཛད་པ་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་དུ། དུས་
ཀྱི་ཐ་མ་འདི་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ན། རྗེ་སྤྲ་མ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་གངས་རིའི་ཁྲིད་

འདིར། རྒྱལ་བའི་བསྟན་པའི་སྤྲིང་པོ་མཐའ་དག་རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་དེ་
ལྟ་བ་བཞིན་དུ་གཞི་ནས་བསྐྱངས་ཏེ་གསལ་བར་མཛད་པ་ཡང་ཚུལ་དེ་
དང་བྱུང་བར་མ་མཆིས་པ་ཡིན་པས། སྤྲེས་བྱ་དམ་པའི་ངོ་མཆར་བའི་
མཛད་པ་ལུལ་དུ་བྱུང་བ་དག་མཛོང་ཞིང་ཐོས་པ་ཅམ་ཉིད་ནས། དུག་སྤྱུལ་
གྲིས་སྒྲ་ཅིའི་དེ་ཆོར་བ་བཞིན་དུ་ཡིད་ཆེར་མའི་མལ་དུ་ཉལ་བ་ལྟ་བུར་མ་
བྱེད་པར་བདག་ཉིད་ལ་རྗེས་སུ་ལྟ་བར་¹ཁྱོས་ཤིག །

འདིར་སྤྲེས་པ། དཔལ་ལྷན་གསུང་རབ་ཀུན་ལ་ལྟ་བའི་²མིག །དེ་
མེད་རིགས་པའི་འབྲེན་བྱེད་སྟོང་ལྟ་བུ། ཁྱོད་ཀྱི་དངོས་སྟོབས་རིགས་
པའི་ལག་ཉལ་གྱིས། མཐར་འཛིན་རེ་པོ་མིང་གི་ལྷག་མར་མཛད། བཟོད་
དཀའ་རིགས་པའི་དེ་བཞེན་རྒྱུང་ལྷགས་གྱིས། མ་ལུས་ཕྱགས་ཀྱི་གོ་
སྐབས་ལ་གནས་པའི། ལོག་པའི་གཞུང་ལྷགས་སྤྲིན་ཆོགས་ཀུན་བཅོམ་
སྟོ། ། བན་བདེ་སྤང་ཅིའི་གཉེན་གཅིག་མཁའ་ལ་མཛེས། དེ་མེད་རིགས་
པ་རྣོན་པོའི་མཆོན་འཁང་བ། ཁྱོད་ཀྱིས་རྩལ་མའི་སྤྱར་བ་རྒྱང་བསྐངས་
ཀྱང་། སྤྲེས་པའི་མེད་གོ་ཀུན་གྱི་ང་རྒྱལ་གྱི། རལ་བ་མ་ལུས་ཅིག་ཅར་³ས་
ལ་ལྷང་། བདེ་གཤེགས་བསྟན་པའི་ས་ཆེན་ཁྱོད་ཀྱི་ནི། ལེགས་བཤད་
དབྱང་པའི་⁴ག་བ་ལ་བརྟེན་བ། ཐེག་མཆོག་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བ་ཁྱོད་ཀྱི་
བཀའ་ལྟ། དཔལ་ལྷན་མཁས་པ་ཀུན་གྱི་མགོ་པོས་འཛིན། མི་དམན་རྒྱལ་
བའི་ས་པོན་སྤྲིང་རྗེའི་ཁམས། ཤེས་རབ་ལུས་ཀྱི་སྟོ་བར་བསམ་གཏན་

༡ བསྟན་པར་ རྒྱ་བང་དཔར་མ།

༢ བསྟན་པའི་ རྒྱ་བང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༣ གཅིག་ཅར་ རྒྱ་བང་དཔར་མ།

༤ དབྱངས་པའི་ རྒྱ་འབྲུམ་དཔར་མ། རྒྱ་བང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

གྲི། བདེ་བློན་སྟོམས་པར་བཏེན་པས་ལེགས་སྒྲིན་པ། རྟུམ་གསུམ་རྒྱལ་
བའི་གདུང་འཚོ་བ་སྤྲོས་འདི་བསྟུན། སྤྲིང་རྗེའི་སྒྲ་བ་རྫོགས་པའི་གཞིན་ནུ་
ནི། ལྷག་བསམ་ཀུན་གསལ་མཛེས་མའི་པང་པ་ལས། མཛད་བྱུང་བཙོན་
པའི་མགྲོགས་འགྲོས་རབ་སྒྲངས་ཏེ། གཞན་དོན་ཤར་རིའི་བ་གམ་ཅེ་ལ་
འཛེགས། དེ་ཆེ་དམ་ཆོས་ཀྱི་མུང་བཞད་པ་དང་། མཉམ་དུ་ཐུབ་བསྟན་
གོས་དཀར་གྲོན་པའི་ལུས། གཟིགས་ནས་ས་གསུམ་འགྲོ་འདི་མུན་བྲལ་
ཞེས། དཔྱེས་ལྷན་རྒྱལ་བ་ཀུན་ནི་བཏང་སྟོམས་མཛད། ཙོན་རྟུམ་འགྲོག་
སྒྲིང་ཆེད་དུ་འོངས་པ་ཡི། རྫོགས་ལྷན་བཞིན་དུ་ཁོར་ལུག་རི་བོའི་ཁོངས།
མ་ལུས་ཁྲབ་པར་བསྟུབ་གསུམ་རྒྱལ་མཆོན་ནི། ཁྲོད་གྲགས་སྟན་པའི་
བ་དན་བཞིན་དུ་བཅུགས། དེ་ཕྱིར་དུས་མཐར་ལེགས་བཤད་སྒྲུང་ཅིའི་
གཉེན། ཐུབ་པའི་ཉི་མ་མ་ལུས་ཟེལ་གཞིན་པའི། ས་གསུམ་འོད་མཛད་
འགྲོ་བའི་སྒྲ་མ་གང་། ཁྲོད་དང་མཚུངས་པའི་སྒྲ་བ་གཞན་ཡོད་མིན།
ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྗེ་བཙུན་སྒྲ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་
སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་བ་དད་པའི་འཇུག་དོགས་ཞེས་བྱ་བ་ལས། རང་
ཉིད་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་བོའི་གོ་འཕང་བརྟེན་ནས། བསྟན་པ་དང་འགྲོ་བའི་དོན་
རི་ལྟར་མཛད་པ་མདོ་ཅམ་སྟོས་པའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སྟེ་ལྟ་བུའོ། །

༥ དེ་ལྟར་བསྟན་པ་དང་གདུལ་བྱའི་དོན་མཛད་དུ་བྱུང་བ་རྒྱ་ཆེར་
མཛད་པས་གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་སྐལ་བ་དང་ལྷན་བསྐྱུད་དོས་ཀྱིས་གདུལ་
བ་དག་གི་དོན་ནི་པལ་ཆེར་མཛད་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་ལ་ཉེ་བར་གྱུར་པ་
པག་གི་ལོའི་སྟོན། (རབ་བྱུང་ལས་པག་༡༩༡༩ དགུང་ལོ་༤༣)སྟོན་ལུང་གི་རྒྱ་

ཆོན་¹ལ་བྱོན་ན་སྤྱུ་ལུས་ལ་ཤིན་ཏུ་འཕྲོད་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསོལ་བ་
 དག་གིས་འཕྲལ་དུ་མཆོམས་སྦྱོར་བའི་རྒྱུན་བྱས་ཤིང་། དོན་གྱི་གཙོ་བོ་
 བོད་རང་ཉིད་རྩོམ་པ་པོ་ཆེའི་བྱང་དུ་སྤྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བྱི་མ་མེད་པའི་བྲག་
 བྱ་བར་བཞེད་པ་དང་། གྲུན་ཏུ་རྒྱ་རབ་བཟང་དང་དྲི་ཟའི་རྒྱལ་པོ་²བཞེན་
 དུ། སྤྱུ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་དངོས་སུ་གདུལ་བའི་སྤྱེ་བོ་མང་པོ་ཞིག་གི་དོན་བྱ་
 བར་ཡང་དགོངས་ཤིང་། སྤྱུ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྤྱིན་པར་མཛད་པའི་
 སྤྱེ་བོ་མཐའ་ཡས་པ་དག་ལ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་གསུང་གི་ཐ་མ་སྤུལ་
 བར་བཞེད་ནས། དེ་བོ་དགོ་ལྷན་ནས་བྲག་བཏེག་³སྤྱེ་ལྷ་སར་མཆོད་པ་
 དང་སྤྱོན་ལམ་རྣམ་པར་དག་པ་མཛད་ནས་སྤྱོད་ལུང་གི་ཆབ་ཆོན་ཁར་
 བྱོན། འོན་ཀྱང་ཆབ་ཆོན་གྱིས་ནི་ཞབས་ལ་ཅུང་ཟད་ཅམ་བདུག་པ་ལས་
 མ་མཛད། གཙོ་བོར་སྤྱོད་ལུང་ཕྱུ་མདའི་སྤྱེ་བོའི་ཆོགས་མཐའ་ཡས་པ་
 དག་ལ་ཆོས་དང་བྱིན་རྒྱལས་ཀྱི་སྤྱེས་གནང་ཞིང་། བསྐྱེན་བཀྱར་བ་

༡ སྤྱོད་ལུང་ཆུ་ཆོན། ཆུ་བཟང་དགོན་པ་ནས་ལེ་དབར་ན་གྱི་མཆོམས་ན་ཡོད། ཆུ་དེར་ཅོང་ཞི་
 དང་། སྤྱོད་རྩོམ། ལུ་ཟེ་ནག་པོ་བཅས་ཡོད་པས་འབམ་གྲུམ་དང་། བགས་ནད། དབང་རྩ་ཉམས་
 པ། ཁྲག་ཤེད་བཅས་ལ་པན་ཟེད། དེང་སང་སྤྱོད་ལུང་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༢ གྲུན་ཏུ་རྒྱ་རབ་བཟང་དང་དྲི་ཟའི་རྒྱལ་པོ། འདི་གཉིས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གདུལ་བྱ་ཆེས་མཐའ་
 མ་ཡིན་པ་དང་། རྗེ་ཉིད་གདུལ་བྱའི་དོན་དུ་དེ་བོ་དགའ་ལྷན་ནས་བྱིར་ལེབས་པ་མཐའ་མ་ཡིན་པ་
 དཔེ་དོན་སྤྱུར་རམ་སྤྱུམ། གྲུན་ཏུ་རྒྱ་རབ་བཟང་ནི་སངས་རྒྱས་འཛིག་ཏེན་དུ་འཁྲངས་པ་སོགས་
 ཀྱི་ལྷས་དང་རོ་མཆོང་ཆོང་མ་རང་གི་བསོད་ནམས་ལས་བྱུང་བར་སྤྱུམ་སྟེ་དེགས་པས་སངས་
 རྒྱས་མ་མཛལ། དྲི་ཟའི་རྒྱལ་པོ་རབ་དགའ་ནི་ཁྱུ་དབྱངས་དང་རོལ་མོར་ཆགས་ནས་བརྒྱ་སྤྱིན་
 ཀྱིས་བསྐྱུལ་ཡང་སངས་རྒྱས་མཛལ་བར་མ་ཁོམ་པ་ན། མཐར་རྩ་མཆོག་བྱང་དུ་ཕྱུ་དན་ལས་
 འདའ་ཁར་གཞི་ནས་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཏེ་རབ་དགས་རྒྱན་ཞུགས་དང་རབ་བཟང་གིས་དག་
 བཅོམ་ཐོབ་པར་གྲགས།

༣ བྲགས་བཏེག་ དབྱས་དཔལ།

དང་འབྲལ་བ་མཛད་ཏུ་བྱུང་བ་དག་བདག་གིས་མཛད་པ་དང་། ཐ་ན་ཞལ་
མཛོང་ཞིང་གསུང་ཐོས་པ་ཅམ་གྱི་སྒྲོན་ནས་ཀྱང་དོན་དང་ལྡན་པར་མཛད་
དེ། སྐར་འབྲས་སྐྱངས་¹སུ་བྱོན་པའི་ཆེ། མདོ་ལི་²ལ་གདན་དྲངས་པའི་
མདོ་ལིའི་³སྒྲ་ལ་འཇའ་ཆོན་ཁ་དོག་ལྷ་བ་ཀུན་ནས་བཟུ་བ་ཐལ་བྱུང་ཏུ་
བྱལ་བ་དང་། འབྲས་སྐྱངས་སུ་ཐེབས་ནས་ཀྱང་། ཆོས་གསུང་བའི་⁴ཆེ་
ཆོས་གྲུའི་དབྱས་སུ་འཇའ་ཆོན་སྒྲ་ལྷ་བ་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ནས་ཀ་བ་
བཅུགས་པ་ལྟར་ཆོས་གསལ་བར་བྱལ་བ་སོགས་ཀྱི་ལྟས་མདོན་སུམ་དུ་
བབ་པར་གྱུར་ལ། གཞན་ཡང་འབྲས་སྐྱངས་སུ་བཞུགས་ཀྱི་རིང་ལ་དགེ་
བའི་བཤེས་གཉེན་སྡེ་སྡོད་འཛིན་པ་སྡོད་ཐག་གཉིས་རེ་ཅམ་འདུས་ཤིང་།
སྡེ་ཏུ་ནས་ཞབས་ཏོག་དང་སྡེ་སྡོས་ཀྱི་སོགས་བསྟེན་བཀྱར་འབྲལ་འོད་
སོགས་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་མཛད་ལ། དེའི་ཆེ་ལམ་རིམ་གྱི་ཁྲིད། ལྷ་
རོ་ཆོས་དུག །དབྱ་མ་འཇུག་ལ། གསང་བ་འདུས་པའི་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་
གསུངས་ཤིང་། དེ་ཡང་སྡོན་ཆད་གྲོང་པའི་སྤྱེ་བོ་ཕོ་མོ་སུ་ལ་ཁྲིད་ཆེར་མི་
གནང་། བྱང་པར་ལམ་རིམ་གྱི་ཁྲིད་ལའང་འཆོག་ཏུ་མི་རུང་བ་ལ་སོགས་
པའི་དམ་བཞག་⁵ཆེ་བར་ཡོད་པ་ལ། དེ་དུས་གྲོང་པའི་སྤྱེ་བོ་ཇི་ཅམ་ཞིག་
འོངས་པ་དང་། དུས་ནམ་ཞིག་ན་འོངས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱུང་པར་མཛད་

༡ འབྲས་སྐྱངས། འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྒྱུ་བཟུ་ཤིས་དཔལ་ལྡན་གྱིས་༡༩༡༩ ལོར་བཏབ། དེང་
སང་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་བྱུང་ཁོངས་སུ་གཏོགས། འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྒྱུ་བཟུ་ཤིས་པའི་རྒྱུ་
གསང་བའི་རྒྱུ་ཐར་ནི་དགེ་ལྡན་པ་ཀུན་གྱིས་དག་འདོན་བྱེད་ཅིང་འཕྲིན་ལས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན།

༢ འདོ་ལི་ སྤྱེ་འབྲལ་དཔར་མ། ཁྱ་བྱང་དཔར་མ།

༣ འདོ་ལི་ སྤྱེ་འབྲལ་དཔར་མ། ཁྱ་བྱང་དཔར་མ།

༤ གསུངས་པའི་ ཁྱ་བྱང་དཔར་མ།

༥ དམ་བཞག་ ཁྱ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར་མ།

པར། ཐ་ན་སྤྱང་པའི་ཆོག་ས་དུ་མ་འདུས་པ་ཡན་ཆད་ཐམས་ཅད་ལ་ལམ་
 རིམ་དང་དབྱུ་མ་ལ་སོགས་པའང་བཀག་པ་མེད་པར་གནང་། འབྲས་
 སྤངས་སྤྱུ་སྐབས་ཤིག་ནས་གཞན་པལ་མོ་ཆེ་ལ་སྒྲོག་ཏུ་སྤྱར་པའི་མངོན་
 རྒྱུ་བར་གྱིས་གསུངས་ནས་ལྷ་བཟོ་བ་ལ་དམ་བཞག་¹ཆེ་བར་མཛད་
 དེ། བཙུག་ལྷན་འདས་རྣམ་པར་སྤྱང་མཛད་ཀྱི་དབྱེ་སྤྱོད་ཆེན་པོ་ཞིག་
 བཞེང་བའི་²ཞལ་ཏ་མཛད། དེ་ལྟར་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱོར་
 བྱས་ཏེ་སྤྱོད་ཆད་དུས་འཁོར་མ་གཏོགས་པའི་རྒྱུད་ལ་ལེ་མཆམས་མཛད་
 པའི་ལུགས་མེད་པ་ལ། དེའི་ཆེ་གསང་འདུས་ཀྱི་ལུ་ཏུ་དགྲ་པའི་སྐབས་ལ་
 ཆོས་མཆམས་མཛད་ནས། སྤྱར་དུ་དགོན་པར་འབྱོན་བཞེང་པའི་ཞལ་ཏ་
 གནང་། དེ་ལ་སྤྱོད་བདག་དང་། ཆོས་གསན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ད་དུང་ཆོ་བ་
 གཅིག་གས་ཆོ་བ་ཕྱེད་ཙམ་དུ་འང་བཞུགས་ནས་ཆོས་འཕྲོ་ཚོགས་པར་
 གསུང་བ་³ཞིག་སྤྲུགས་ཆེས་གཟུང་འཇལ། ཐ་ན་རྒྱུད་ཀྱི་འཕྲོ་བསྐྱུགས་
 ལུང་མཛད་⁴པ་ཙམ་ཞིག་ཀྱང་གནང་འཇལ་ཞེས་གསོལ་བ་ནན་ཆེར་
 བཏབ་ཀྱང་གསན་དུ་མ་བཞེད་ནས། ད་ལན་སྤྱར་དུ་བཏེག་པ་ཐམས་ཅད་
 ལ་དགའ་བས་འདེགས། རྒྱུད་དང་ལམ་རིམ་འཕྲོ་ལ་འཛོག་པའི་འདུན་པ་
 ཁ་མིང་དུ་བཏང་ཆར་གསུངས་ནས་ཆོས་མཆམས་མཛད་དེ། དེ་ཡང་ད་
 དུང་སྤྲུགས་དང་མཆན་ཉིད་ཀྱི་གསུང་བཤོས་ཀྱི་བཤའ་རྒྱུན་ཚོགས་པ་
 མེད་པར་འཕྲོ་རིང་དུ་གནས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་སྤྱིག་པའི་དགོངས་པ་སྤྱོད་

༡ དམ་གཞག་ ཆོ་བར་དཔར་མ། གཙང་དཔར།
 ༢ བཞེངས་པའི་ ཆོ་བར་དཔར་མ།
 ༣ གསུངས་པ་ ཆོ་བར་དཔར་མ།
 ༤ ལུང་མཛད་ སྤྱུ་འབྲུག་དཔར་མ། ཆོ་བར་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

དུ་མཛད་པ་ཡིན་པར་གདོན་མི་ཟེ།

དེ་ནས་ལྷ་སར་བྱལ་བཏེག།¹ རྩོམ་རིན་པོ་ཆའི་དབང་དུ་བྱོན་ཏེ།
བྱལ་དང་མཆོད་པ་དང་སྟོན་ལམ་རྣམས་པར་དག་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་ནས་ད་
དུང་ཡང་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་གསོལ་བ་བཏབ།
དེ་ནས་ཆོས་རྩི་ཤུ་ཡེ་ཤེས་² བས་སྟུན་དངས་ཏེ་སེ་ར་³ ཆོས་སྤྲིངས་སུ་
བྱོན། ཁོང་པ་ལ་སྤར་ནས་ཞལ་ཏེ་བྱོན་པ་དང་། ཁོང་པ་རང་ལ་སྟགས་
ཀྱི་འདུན་པ་ཆེ་བར་ཡོད་ཅིང་། ཁྱད་པར་གངས་རིའི་ཁྱོད་འདིར་སྟགས་
ཀྱི་རྒྱུད་སྤེལ་འཆད་ཉན་རྣམས་པར་དག་པ་ཡོང་ཡེ་ཐམས་ཅད་དུ་བྱུབ་
པར་གྱུར་ནས་རིང་ཞིག་ལོན། རྩི་རང་ཉིད་ཀྱིས་བཤའ་པ་རྣམས་པར་དག་
པ་མཛད་པའི་གསུང་གི་བདུན་ཅི་ཉམས་སུ་སྤྱོད་བས་སྟོ་གོས་ཀྱི་ལུས་
ཡོངས་སུ་ཆེས་པ་མང་དུ་བྱོན་མོད་ཀྱི། དེ་ལྟར་འདུང་དུ་རྒྱུད་སྤེའི་འཆད་
ཉན་རྣམས་ཆུགས་པའི་གྲུ་ས་ཐེངས་པ་སྟོན་ཆད་མེད་པས། དེ་འདྲ་བའི་
འཆད་ཉན་ཀྱི་གཞི་རྣམས་པར་དག་པ་ཆུགས་ན་ཅི་མ་རུང་སྟམ་དུ་བསྟན་
པ་འབའ་ཞིག་ལ་དགོངས་པའི་སྟགས་ཀྱི་འདུན་པ་ཤུགས་དག་པོས་དེའི་
ཆེ་ཞལ་ཏེ་གནང་སྟེ། སེ་ར་⁴ ཆོས་སྤྲིངས་སུ་ཆོས་རྩི་བས་བདག་རྒྱེན་ཀྱི་
སྟགས་ཁྱུང་ཆེས་ཆེར་བཞེས་ནས། གཞི་འདུལ་བའི་བསྐྱབ་ཁྲིམས་རྣམས་

༤ སྟགས་བཏེག། དབུས་དཔལ།

༡ ཆོས་རྩི་ཤུ་ཡེ་ཤེས། (༡༣༥༤-༡༤༣༥) སེ་ར་ཐེག་ཆེན་སྤྲིང་བྱལ་འདེབས་པ་པོ། ཡོངས་
ལྷགས་བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྩི་ཐེར། ཆལ་པའི་དཔོན་རིགས་སུ་ཆལ་གྱུང་ཐང་དུ་འཁྱུངས། རྩི་ཅོང་
ཁ་པའི་སྟོ་ཆབ་ཏུ་རྒྱ་ལྷག་ལ་བྱོན་ནས་གོང་མ་རྒྱལ་ཐོག་གཉིས་ཀྱི་དབུ་མ་གནང་། ཐེངས་གཉིས་
པའི་སྐབས་རྒྱ་ལྷག་ཏུ་དགོངས་པ་ཐོགས་པ་སྟེ་གདུང་མདོ་སྟོན་མཛོ་མོ་མཁར་དུ་བཞུགས།

༢ སེ་ར་ དབུས་དཔལ།

༣ སེ་ར་ དབུས་དཔལ།

པར་དག་པ་ལ་བརྟེན་ཏེ། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པ་དང་བདེ་མཆོག་གི་ཅ་
རྒྱུད་ལ་འཆད་ཉན་ཀྱང་བཅུགས་པའི་གྲུ་ས་ནུས་པར་དག་པ་འཇུགས་པའི་
ཞལ་སྒོས་དང་། ཆོས་དཔོན་བསྐྱོ་བ་ལ་སོགས་པ་མཛད་ཅིང་། རྟེན་འབྲེལ་
ཁྱད་པར་ཅན་སྤྲིག་པའི་ཆེད་དུ་གནས་དེར་གསོ་སྦྱོར་མཛད། རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་
པོ་གཉིས་ཀྱི་དབུ་ནས་ཆོས་ཐུན་རེ་གསུངས་སོ།།

དེ་ནས་རིམ་གྱིས་བ་ལམ་བདེ་ཆེན་ཅེར་¹ དུག་ཐེབས།² དེར་ཡང་བྲག་
དཀར་རྫོང་དཔོན་³ བ་⁴ ཡལ་ཡུམ་ལ་ཞལ་ཏ་བྱོན་ཅིང་། ཁོང་པས་ཀྱང་དད་པ་
ཆེན་པོས་དགའ་སྦྱོར་དང་བཅས་ཏེ་བཀའི་ཁྱུང་སྤྱི་པོས་མཐོས་ནས། བདེ་ཆེན་

༡ བ་ལམ་བདེ་ཆེན་ཅེ། བདེ་ཆེན་ནི་བ་ལམ་གྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་དང་། ཅེར་ཐེབས་ཞེས་པ་ནི་བདེ་
ཆེན་རྫོང་ནང་ཐེབས་པའི་དོན་ཡིན། བ་ལམ་ནི་བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་དབུ་བྱའི་སྟོང་ཕྱེ་༡༠ ལས་
གཅིག་ཡིན། དེང་སང་སྐྱུག་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། རྒྱང་དར་གྱིས་བསྟན་པ་བསྟུབས་པ་གསོ་བའི་
སྐབས་སྐྱ་མེས་ཀྱིས་བ་ལམ་དུ་གནས་གཞི་བཞེགས། མ་ཞང་གིས་བསྟན་པ་བསྟུབས་པ་གསོ་བའི་
སྐབས་བ་ལམ་ནས་བྲག་གསལ་སྟངས་གདན་དྲངས་ཚུལ་གསལ། རྒྱ་བཟས་བོད་ཀྱི་ས་དབྲ་བཅོས་སྐབས་
ཤར་བྱས་པ་རི་ཆུ་མིན་འབྲང་བ་དུང་དཀར་བསྟན་ཞེས་པའི་བྲུམ་པ་རི་ཡང་བ་ལམ་གྱི་ཁོངས་སུ་ཡོད།

༢ ཐུགས་ཐེབས། དབུས་དཔལ།

༣ བྲག་དཀར་རྫོང་དཔོན། སྐབས་དེའི་བྲག་དཀར་རྫོང་དཔོན་ནི་དབུ་ཆེན་རིན་ཆེན་ལྷན་པོ་ཡིན།
ཁོང་གི་མེས་པོ་ཤེས་རབ་བཟ་ཤིས་ནི་སི་ཏུ་བྱང་རྩལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བཀའ་ཤིན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་
ཁྲོན་པོ་ཡིན་ཞེས་མི་སྙམ་རྒྱུ་དཔལ་ནས་བྲག་དཀར་རྫོང་དཔོན་གྱི་དམོག་པ་བཀའ་ཡིས་བཅད།
དང་ཐོག་བྲག་དཀར་དང་གོང་དཀར་གཉིས་ལས་གཞན་ནམས་ཀྱི་རྫོང་དཔོན་ལོ་༣ རེ་ནས་
བརྗེ་དགོས། འོན་ཀྱང་མི་དབང་བྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་སྐབས་རྫོང་དཔོན་ཆང་མ་གནས་སྟོས་མ་
དགོས་པ་བཟོས་པས་མག་གྲུའི་མིང་དབང་ཉམས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར། ཅ་བའི་ཕྱེ་བ་བྲག་དཀར་བ་
ནི་ཉང་ཉིང་འཛིན་བཟང་པོའི་དཔོན་རྒྱུད་ལས་འོལ་ཁ་སྐྱུག་ཅེའི་རྫོང་དཔོན་དང་ཁྱིམ་རྒྱུད་གཅིག་
ཡིན། དབུ་ཆེན་རིན་ཆེན་དཔལ་དང་དབུ་ཆེན་རིན་ཆེན་ལྷན་པོ་ཡལ་སྐུས་གཉིས་ནི་དགའ་ལྷན་
དགོན་པའི་ཐོག་མའི་སྐབས་ཀྱི་སྤྱིན་བདག་གཙོ་པོ་ཡིན།

༤ རྫོང་དཔོན་པོ་ སྤྱི་འབུམ་དཔར་མ། རྫོང་དཔར་མ།

ཅེར་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་འཆད་ཉན་ནས་པར་དག་པ་རྐང་བཅུགས་
པ་དང་། གཞི་འདུལ་བའི་བསྐྱབ་ཁྲིམས་བྱག་སྟོལ་མ་ཉམས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་
གྲ་ས་བཅུགས། རྗེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་བདག་རྒྱུན་གྱི་གནས་¹གཞི་འཇུགས་
པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་དུ་བབ་པའི་ཡོ་བྱད་དཔག་དུ་མེད་པའི་གནང་སྦྱིན་དང་།
རྫོང་དཔོན་པས་བདག་རྒྱུན་སུན་ཆོགས་པའི་སྤྲུགས་ཁུར་བཞེས་སོ།།
དེ་ནས་གནས་དེ་ཉིད་ལ་རབ་དུ་གནས་པར་ཁུས་པས། ད་ལན་མིན་པ་རབ་
གནས་བྱེད་པ་མི་འོང་བས་ད་ལན་རྒྱས་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་གསུངས་ནས།
རབ་དུ་གནས་པ་རྒྱས་པར་མཛད་དེ། ²གནས་དེ་ཉིད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་
སྤྲུགས་མཁར་³ཞེས་བྱ་བར་མིང་དུ་གདགས་པ་ཡང་མཛད་དེ། དེ་ནས་བྲག་

1 རྒྱུན་གྱི་ནས་ ལྷ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

རྒྱུན་གྱིས་གནས་ དབུས་དཔར།

2 མཛད་དོ། ལྷ་བྱང་དཔར་མ།

3 སྤྲུགས་མཁར། ཡོངས་གྲགས་གསང་སྤྲུགས་མཁར་ཟེར། བྲག་དཀར་རྫོང་དཔོན་གྱིས་སྦྱིན་
བདག་བྱས་པ་དང་རྗེ་རང་གིས་བྱག་བཏབ། མིང་ལའང་སྤྲུགས་མཁར་ཞེས་བཏགས་པ་བྱིས་སུ་
བདེ་ཆེན་གསང་སྤྲུགས་མཁར་ཟེར། དེང་སང་སྟག་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། འདིའི་སྟོར་བསྟན་
ཅིས་གསལ་པའི་སྟོན་མེར་གང་འཆོམས་གསལ།

དགར་¹ཏུ་སྒྲོན། དེ་ནས་གྲུ་བཞིར་²གདན་འདེན་ཞུས་ནས་སྒྲོན་ཏེ། དེ་ཡང་
འབྲས་སྦྱངས་ནས་བྱུག་བཏེག་³ནས། དགོན་པར་མ་ཐེབས་ཀྱི་རིང་ལ་གང་
ཏུ་སྒྲུན་བྲངས་པ་ཐམས་ཅད་ཏུ་ད་ཡང་ཡང་ཁོང་བ་མི་ཁོང་བས་ད་ལན་འགོ་
དགོས་གསུངས་ནས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པར་མཛད་དོ།

གྲུ་བཞིར་མེས་པའི་རུབ་གཞི་བརྟུངས་པའི་སྐྱ་ཆེན་པོ་གྲག་པས།
 བཅས་ཅད་ཐེ་ཆོམ་དུ་གྱུར་ནས་བརྟགས་ཀྱང་། མི་ཞིག་གིས་བརྟུངས་པ་
 མ་ཡིན་པར་ངེས་པ་ཙམ་དུ་ཟད་ཀྱི། གཞན་དུ་ན་རྟུང་བར་བྱེད་པ་སྲུ་ཞིག་
 གིས་གནས་གང་དུ་བརྟུངས་པ་སོགས་གང་དུའང་བརྟག་པར་མི་རུས་པར་
 ཡུན་རིང་དུ་སྐྱེ་ལིན་ཏུ་དག་ཅིང་གསང་མཐོ་བ་རྟུང་བར་བྱེད་དོ། ། གཞན་
 ཡང་། འབྲས་སྐྱུངས་ནས་ཡར་ལ་བྱག་མ་བཏེག་⁴པའི་གོང་ཙམ་(རབ་བྱུང་༡

३. བྲག་དཀར། བྲག་དཀར་རྫོང་ནི་བྲག་གྲུའི་རྫོང་ཆེན་ཀླ་༣ ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། དཔལ་བག་མོ་གྲུ་
བས་ཁྱི་སྐྱོར་ལས་ལྷགས་མེད་པར་བཤོ་སྐབས། རྒྱར་རྒྱ་མ་ཁྱི་དཔོན་གྱི་ཁོངས་ནས་སྟག་ཅེའི་
ཕྱོགས་དང་། ཚལ་བ་ཁྱི་དཔོན་གྱི་ཁོངས་ནས་བྲག་དཀར་གཉིས་པོ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་ནས་རྫོང་
བཙུགས་པ་ལ་བྲག་དཀར་རྫོང་ཟེད། དེར་སངས་སྟག་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། སྐབས་དེར་བྱང་
བྱེ་རི་སྟག་ཅེ་རྫོང་དང་། བ་ལས་བདེ་ཆེན་རྫོང་གཉིས་ནི་བྲག་དཀར་རྫོང་ཡོག་གི་མཁར་རྫོང་པེ་
ཡིན་ནས་སྟམས། གཞན་ཡང་། སི་རུས་གོང་དཀར་གྱི་དམག་བཟང་ནས་བྲག་དཀར་ལབ་ཅེས་
པའི་བྲག་དཀར་ཡང་འདི་ཉིད་ཡིན་ལོས་གྲང་། གཡལ་བཟང་ཚོས་རྗེས་འབན་ཡུལ་བྲག་དཀར་
རུ་བྲག་དཀར་པ་ལས་སེམས་སྐྱེད་ལྷས་ཞེས་པའི་བྲག་དཀར་དེ་དང་གཅིག་ཡིན་མིན་དབྱེད།
༤. གྲུ་བཞི། འགའ་པེས་ལྷས་ལུང་གི་ཚ་ལས་ཡིག་ཏུ་བཤད། ཀམ་པ་རང་བྱུང་རྫོང་རྗེས་གྲུ་བཞི་ན་
བདེ་ཆེན་རི་ཁྲིད་ཅེས་པ་བཟབ་སྐྱོར་ཚལ་པའི་དཔེ་དབར་ན་གསལ། རྗེ་སྟམས་པོ་བ་གྲུ་བཞིར་ཟེངས་
འགའ་པེཔས་བཞུགས་གནང་བ་དང་། ཀམ་པ་རུས་གསུམ་མཁྱེད་པའི་སྐབས་ནས་གྲུ་བཞི་ན་
དཔོན་པ་ཡོད་སྐྱོར་འགོས་ལོའི་དཔེ་སྟོན་ན་གསལ། དེར་སངས་སྟག་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
༥. ཕྱགས་བཞེག་ དབུས་དཔར།
༦. ཕྱགས་མ་བཞེག་ དབུས་དཔར།

ས་པག་༡༩༡༩ དགའ་ལོ་༩༣) གྲི་སྐབས་སུའང་། ས་ཆེན་པོ་སྒོ་བྱར་ཉིད་དུ་གཡོ་
བ་དང་། རྣམ་མཁའི་དབྱིངས་མཐའ་མི་མངོན་པའི་ལམ་རིང་པོ་ནས་འོངས་
པའི་འཇམ་ཚེན་རྣམ་པར་བཟ་བ་ལྟའི་པོ་ཉ་ལྟ་བུ་རི་པོ་དགེ་ལྡན་གྱི་ཅེ་ལ་
ཡང་དང་ཡང་དུ་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པ་ལན་མང་དུ་བྱུང་ངོ་།། དེ་ནས་སྤྱི་
བཞི་ནས་བྱུག་བཏེག་ནས་དགེ་ལྡན་དུ་ཕེབས་པ་ན་ཐོག་མར་ཡངས་པ་ཅན་
གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་པོར་ཁྱོན་ཏེ། འདིར་ད་ཡང་ཡང་འོང་བ་མི་འོང་
བས། མཆོད་གཏོར་རྒྱ་ཆེར་ཤོམས་གསུངས་ནས་སྟོན་པའི་སྤྱི་དང་། གཞལ་
ཡས་ཁང་རྣམས་དང་། ཡི་དམ་གྱི་བྱང་དུ་མཆོད་པ་དང་གཏོར་མ་རྒྱ་ཆེར་
མཛད་དེ་གསོལ་བ་གདབ་པ་དང་སྟོན་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་སོགས་པ་མང་དུ་
མཛད། དེ་ནས་འདུ་ཁང་དུ་དགེ་འདུན་གྱི་མང་ཇ་འཛེན་པ་ཞིག་གིས་གདན་
བྲངས་པས་ཆོགས་གྱི་དབུས་སུ་ཕེབས་ཏེ། བསྟོ་བ་མཛད་པའི་མཇུག་དུ་
སྟོན་བདག་སོགས་གྱིས་ཆེད་དུ་ཞུ་བ་སུའང་མེད་པར། བདེ་བ་ཅན་གྱི་སྟོན་
ལམ་རྒྱས་པ་ཞིག་མཛད་དེ། དགེ་འདུན་གྱི་ཆོགས་པ་རྒྱ་མཆོའི་དབུས་སུ་
ཤིས་བརྗོད་དང་བཅས་པ་མཛད་ནས་བྱིས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་བྱུང་བར་ཅན་
སྟོག་པའི་ཆེད་དུ་ཐུགས་གཏད་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་པར་གསལ་ལོ།།

དེ་ནས་གཟིམས་ཁང་དུ་ཕེབས་ཏེ། བཞུགས་གདན་ལ་བཞུགས་

༣ ཡངས་པ་ཅན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་། འདི་ནི་དགའ་ལྡན་རང་ན་རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་༡༩༡༥ ལོར་
བཏབ། ཕྱི་ལོ་༡༩༡༦ ལོར་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་ལེགས་སྤྱབ་གྱིས་རབ་གནས་མཛད། དེ་ཕྱིན་ཆད་
དབུ་དུ་སྟོན་སྤྱད་གྱི་སྟོགས་ཀྱན་དུ་ལོ་ལེགས་པ་དང་། ཆར་རྒྱ་དུས་སུ་འབབ་པ། བཤད་སྟུབ་
རྒྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱུང་བར་སྤྱད་པའི་ངོ་མཆར་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཏོ།།
ཞེས་གསལ། འདར་གཞུང་ཡངས་ཅན་དགོན་པ་ནི་དེའི་རྗེས་སུ་རྗེ་ཞུ་དམར་སྤྱི་ཐེང་བཞི་བས་
༡༩༠༣ ལོར་བཏབ། དགོན་མིང་ཡུལ་ལ་ཐོགས་ནས་བྱིས་ཀྱི་སྟོགས་དེར་ཡངས་པ་ཅན་ཟེར།

པ་ན། ད་ནི་རང་རེའི་དགོན་པ་རང་དབང་ཐོབ་པ་འདིར་སླེབ་¹བྱུང་བས་
 གློ་བདེའོ། ཞེས་གསུངས་ཐེར་རོ། དེ་ཉིད་²ཀྱི་ཉིན་མོ་འདས་པའི་མཆན་
 མོའི་གུང་ཐུན་ལ་བབ་པ་ཙམ་ནས་སྐྱུ་ཁམས་ཅུང་ཞིག་བསྟེལ་བའི་ཚུལ་
 བསྟན་ཏེ། དེའི་སང་ཉིན་ནས་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཀྱང་སྐྱུ་རིམ་
 ལ་འབད་པ་འདོན་པ་སོགས་བགྱིས། དེ་ལྟ་ནའང་སང་གི་ཉི་མ་ཕྱེད་ཙམ་
 བར་དུ་སྐྱུ་ལུས་ཀྱི་ཆ་སོ་སོ་ལ་བསྐྱུང་བྱུག་ཏུ་མངོན་པ་ཅུང་ཟད་ཡོད་
 གསུང་བ་³མ་གཏོགས། དེ་ནས་བསྐྱུང་བྱུག་ཀྱང་ཆེན་པོ་མེད་པར་ཅུང་
 ཟད་ཐུགས་ཉོག་པར་གསལ་ཙམ་ཀྱི་བར་ལ་ཉིན་ཞག་གཉིས་ཀྱི་རིང་དུ་སྐྱུ་
 རིམ་བསྐྱུབས། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དཀའ་བཅུ་པ་ལ་སོགས་པ་
 ལ་བསྟན་པའི་བྱ་བ་མཛད་ཚུལ་འདི་ལྟར་དགོས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཞལ་
 ཏ་ཞིབ་པར་སྤྲོ་མོ་ནས་གནང་ཆར་བས་དེའི་ཆེ་རྒྱས་པར་མ་གསུངས།
 གནས་བརྟན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆན་པ་ལ་སོགས་པ་སྐྱུ་བྱུང་ན་འཁོད་པ་ལ།
 ཚུལ་འདི་ཤེས་པར་གྱིས་ལ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་སློམས་ཤིག་ཅེས་སོགས་
 ཙམ་གསུང་།⁴ གཞན་སྐྱུ་ཁམས་ཅུང་ཟད་བསྟེལ་བར་ཚུལ་བསྟན་པའི་རིང་
 ལའང་སྤར་གྱི་ཐུན་བཞིའི་རྣལ་འབྱོར་དང་བདག་འཇུག་ལ་སོགས་པའི་
 ཐུགས་དམ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས་འཆག་མེད་དུ་མཛད་པ་དང་། གཞན་ཡང་
 གཙོ་པོར་ནང་གི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་མཆོག་ཏུ་གཞོལ་བའི་ཐུགས་དམ་ལ་
 ཁོར་ཡུག་ཏུ་བཞུགས་པར་གྱུར་ཏོ།

༡ སླེབས་ དབུས་དཔལ་།

༢ དུས་དེ་ཉིད་ སྐྱུ་འབྱུང་དཔལ་མ། རྒྱ་བྱང་དཔལ་མ། གཙོར་དཔལ་།

༣ གསུངས་པ་ རྒྱ་བྱང་དཔལ་མ།

༤ གསུངས། རྒྱ་བྱང་དཔལ་མ།

དེ་ནས་ཉི་ཤུ་བཞིའི་དགོངས་¹ཕྱི་མ་རེད་དུ་སོང་ཅ་ན། བཙམ་ལྷན་འདས་བདེ་མཆོག་འཁོར་ལོའི་མཆོད་པ་རྒྱས་པ་ཞིག་མཛད་དེ་དེའི་ཆེ་ཀ་སྤྲ་ལ་མར་མེད་པ་ཞིག་བྱེད་ལོག་གསུངས་ནས་དེར་ནང་མཆོད་བྱིན་རྒྱབས་རྒྱས་པ་ཞིག་མཛད་དེ། བདག་ཉིད་གྱིས་བདུད་ཅི་མུང་བ་ལན་སུམ་ཅུ་ཅ་གཉིས་སམ། བཅུ་དྲུག་སྟག་གཉིས་སུ་མཛད་ལ། དེ་ཡང་བདེ་མཆོག་གི་མཆོད་པ་དེ་དང་འབྲེལ་བས། དེ་ཉིད་གྱི་དབང་དུ་མཛད་པ་ཡིན་ལ་རག་ཅིང་། གཞན་དུ་ན་ལྟའི་འཁོར་ལོ་འདི་འདྲ་བ་ཞིག་གི་དབང་དུ་མཛད་ནས་བདུད་ཅི་མུང་བ་མཛད་དོ་ཞེས་བྱ་བར་ནི་སྤྲིང་ཡང་ཁོང་དུ་མ་ཆུད་དེ། སྤྱི་དྲུང་ན་འཁོད་པ་ཁ་ཅིག་ནི་གངས་ལ་དཔགས་ནས་བཙམ་ལྷན་འདས་དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་²སྒོ་ནས་མཛད་པར་ཡང་རྟོག་གོ། གཞན་ཡང་དེ་དག་གི་ཆེ་ཡི་དམ་གྱི་བྱད་པར་མངོན་སུམ་དུ་གཟེགས་པ་ལ་སོགས་པའི་གཟེགས་སྒྲུང་བྱད་པར་ཅན་མང་དུ་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་དུ་མ་མངོན་མོད་གྱི། སྤྱི་དྲུང་ན་འཁོད་པ་དག་གིས་ཇི་ལྟར་མཆིས་པ་ཞུ་བར་རྩོམ་ཐོག་གོ། །ཞེས་ཟེར་རོ། དེ་ནས་མཆོན་མོའི་རིང་ལ་སྟགས་དམ་ལ་ཅེ་གཅིག་ཏུ་བཞུགས་ཏེ། དེ་ཡང་ཕྱི་རོལ་ནས་མངོན་པ་ལ་རྩོམ་ཇི་བཞུགས་པ་ལ་སོགས་པ་མཛད་པ་ཤས་ཆེ་བར་མངོན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། མདོར་ན་འཆི་བ་འོད་གསལ་ཆོས་སྤྱི་དང་བསྟེ་བའི་མན་ངག་རྣམས་སྟགས་ཉམས་སུ་བསྟར་བ་ཡིན་པར་ངས་སོ།།

དེའི་སང་ཉིན་ཉི་ཤུ་ལྟའི་³སྤྱོད་དང་པོ་(རབ་བྱུང་༡ ས་མག་༡༧༡༩ དགུང་

༡ དགོང་ དུས་དཔལ།

༢ དཔལ་འདུས་པའི་ དུས་དཔལ།

༣ ཉི་ཤུ་ལྟ། བོད་སྟགས་ཆོས་པ་ཉེར་ལྔ་ཞེས་འབོད་པ་མང་ཡང་གསུང་རབ་ལྟར་ན་མར་འོའི་ཆོས་

མོ་༩༩)ནུས་ཞབས་རྩོམ་གྱི་ལོ་རྒྱུ་དུ་མཛད། ལྷག་གཉིས་མཉམ་པར་
བཞག་སྟེ་ལྷག་དམ་ལ་ཅེ་གཅིག་དུ་བཞག་པ་ལས་ཉི་མ་ཤར་རྩེས་
ཙམ་ལ་སྟོང་བ་གསུམ་རིམ་གྱིས་ཐམས་ཅད་སྟོང་བ་འོད་གསལ་
དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་མངོན་དུ་མཛད་དེ། དེ་ཡང་ཤངས་ཀྱི་སྒྲིལ་རྒྱུ་
རགས་པ་རྒྱ་བ་ནང་དུ་ཐིམ་པ་ནས། ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་དེ་གོང་ཅུང་
ཟད་སྐྱེ་ཁམས་བསྐྱེལ་བ་སོགས་ཀྱིས་སྤར་ལས་སྐྱེ་མཛདས་ཅུང་ཞིག་
རྒྱུང་བར་ཡོད་ནའང་། དེའི་ཆེ་སྒོ་བྱུང་དུ་སྐྱེ་བ་རྒྱས་པ་ལྟར་གྱུར་ཏེ། སྐྱེའི་
ཆ་ཐམས་ཅད་འོད་ཀྱི་ལུས་ཅན་གྱི་ལྷ་བྱ་གཞིན་ལྷ་ལྟར་གྱུར་ཅིང་། སྐྱེའི་ཤ་
ལྷ་བ་དང་། ལྷ་ལྟར་པོར་གྱུར་པ་དང་། ཁང་ཁུང་དུ་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་
ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་ལ། སྤར་གྱི་སྐྱེའི་གཉེར་མ་ནུས་ཀྱང་སྐྱེའི་ཅེ་མོ་བརྒྱར་
གཤགས་པའི་ཆོད་ཙམ་དུའང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་དུ་མེད་པར་གྱུར་
ཏེ། བལྟ་བར་མི་བཟོད་པའི་འོད་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་ལྷན་ཞིང་། དེ་ཡང་ཁ་ཅིག་

བཅུ་ཡིན། དུས་ཆོག་དེའི་ཁྱད་པར་ནི། རྒྱུད་སྟེ་ཁག་ལས། ཡར་ངོ་མར་ངོའི་ཆེས་བཅུ་ལ།
དཔའ་པོ་རྣམ་འབྱོར་ཆོགས་ཀྱིས་མཆོད། ཞེས་དང་། དགུན་རྒྱ་འབྲིང་སོ་ལ་སོགས་པའི།
ཆེས་བཅུ་ལ་ནི་དད་པས་མཆོད། སོགས་དང་། རྒྱུད་འབྲེལ་རྣམས་ལས། རྣམ་པོའི་ཕྱོགས་
ཀྱི་ཆེས་བཅུ་ལ་རྣམ་འབྱོར་མ་རྣམས་འདྲ་བར་འབྱུར་བས་སོ། ཞེས་དང་། དུས་རྒྱུས་ཁྱད་
པར་ཞེས་པས་ཉིང་དེ་འདྲིན་མ་སྐྱེས་པ་སྐྱེ་བར་བྱ་བ། སྐྱེས་པ་བརྟན་བ། དེ་ལས་སོགས་དང་
ཡོན་ཏན་བསྐྱེད་པའི་ཆེད་དུ། ཕྱིར་ཡར་ངོ་དང་མར་ངོའི་ཆེས་བཅུ་ལ་སོགས་པ་དང་། རང་དུ་
ཆོགས་ཁྱད་པར་ཅན་རྣམས་པར་བྱ་བའི་དོན་དུ་ལུས་ཀྱི་གནས་ཐམས་ཅད་དུ་ཁམས་འབྲུག་པ་
དང་། དབང་དུ་བྱས་པ་དང་། འོངས་སྟོན་པ་དང་ཐིམ་པར་འབྱུར་བ་གནས་དང་ཉེ་བའི་གནས་
ལ་སོགས་པར་རྒྱུད་གྱི་འཕོ་བ་དཔའ་པོ་དང་རྣམ་འབྱོར་མ་གཉིས་མེད་བདེ་བར་རོལ་པའི་དུས་
འབྱུར་བ་རྟོགས་པར་བྱ་བའོ། ཞེས་སོགས་ལས། དགོངས་པ་རྩོགས་པའི་དུས་ཆོགས་ཆེས་
ཉེར་ལྷའམ་མར་ངོའི་ཆེས་བཅུའི་གལ་གནད་ཀྱང་ཤེས་ཐུབ།

༡ རྫོ་བྱུང་ དབུས་དཔལ།

མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་མཛད་པ་རི་ལྟར་བསྐྱོན་པའི་རིམ་ལ།

ནི་སྤྱི་འོད་དམར་སེར་དུ་སྒྲུང་ངོ་ཞེས་ཟེར། ཁ་ཅིག་ནི་དཀར་སེར་དུ་སྒྲུང་
ངོ་ཞེས་ཟེར། ཁ་ཅིག་ནི་གསེར་བཙོ་མ་ལྟ་བུར་སྒྲུང་ངོ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། ལོ་
བཅུ་བྱལ་ལོན་པའི་ན་ཆོད་དང་ལྷན་པའི་སྤྱི་ལུས་ཅན། རི་ལྟར་འཇམ་
དཔལ་གཞོན་ཅུར་གྱུར་པ་རྒྱན་དང་ཆ་ལུགས་སྤངས་ནས། ནང་དུ་ཡང་
དག་འཛིག་¹ལ་མཉམ་པར་བཞག་པ་རི་ལྟ་བུ་དེ་ལྟར་གྱུར་པ་ན། དེའི་ཆེ་
སྒོ་བྱར་ཉིད་དུ་མགོན་དང་བལ་བས། ཡིད་མུ་ངན་གྱིས་བརྒྱུམས་ཏེ། རང་
གི་འཆོ་བ་ལ་ཡང་མི་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་སྤྱི་ལོ་བྱར་ན་འཁོད་པ་དག་ཐམས་
ཅད་ཀྱང་། ཞེ་མ་མ་ལ་འདི་འདྲ་བའི་ངོ་མཆར་བ་ནི་བཛྲེད་པར་དཀའ་བ་
ཞིག་སྟེ། བདག་ཅག་རྣམས་གྱིས་སྤྱི་ལུས་མངོན་སུམ་དུ་མཐོང་ངོ་།
ཞེས་མུ་ངན་གྱིས་སྤྱི་ལུས་རང་དབང་བལ་བཞིན་དུ་ཡང་ངོ་མཆར་བས་
བསྐྱོད་པའི་མུ་ཙོར་གྱི་གར་བྱེད་དོ།

དེ་ཡང་སྤྱི་འདའ་བའི་ཆེ་སྤྱི་མདངས་དང་གཞོན་ལ་ལ་སོགས་ཏེ། མདོར་
ན་མའི་ལུས་གནས་གྱུར་ནས་སྤྱི་ལུ་གཞོན་ཅུའི་ལུས་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་འདི་འདྲ་
བ་སྔོན་ཆད་སུ་ཞིག་ལ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་བསྐྱད་པ་འགའ་ཐོས་པ་འདུ། འདིའི་རྒྱ་
མཆན་ནི་འདི་ལྟའོ་ཞེས་བཛྲེད་པར་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། སྔོན་གྱི་ཆེ་རྒྱ་གར་²

༡ ཡང་དག་པར་འཛིག་སྤྱི་འབུམ་དཔར་མ།

༢ རྒྱ་གར། ལུལ་རྒྱ་ཆེ་ལ་ལོས་དཀར་པོ་རྒྱན་པས་རྒྱ་གར། ཨུན་གྱི་ལུལ་ཡིན་པས་འཕགས་
ལུལ། རྒྱ་མིང་ལུལ་ལ་ཐོགས་པ་ཉིན་དེ། ཨིན་ཏི་ཡ། བོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་སུ་རྒྱ་གར་རྒྱལ་
རབས་བཤད་སྐབས་མང་བཀུར་རྒྱལ་པོ་ནས་ཤུའི་རྒྱལ་རྒྱུད་དུང་སྤྱི་མང་པོ་བཀྲངས་པ་ནས་
འགོ་འཛུགས་སྤེལ་ཡོད། དེར་རབས་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་ལྟར་ན། རྒྱ་ཆས་དུས་རབས་རྩེས་སུ་རྒྱ་པོ་
སིན་རྒྱའི་སྤྱི་ཆོགས་དཔལ་ཡོན་དང་། རིག་བྱེད་དུས་རབས་གྱི་སྤྱི་ཆོགས་དཔལ་ཡོན་ནས་འགོ་
བཅུགས། མ་སྤྱིས་དབྱེ་སོགས་ཏ་རི་ཡ་རྒྱ་རབས། (610-540 BC) རྒྱ། (540-
320 BC) རྒྱ་ཅུ། (320-210 BC) ལུ་ལྷ། (210-140) སོགས་མ་གཞིའི་རྒྱལ་རབས་བཅུ་
དང་། རྒྱ་ཕྱོགས་སུ་བན་ཏི་ཡའི་རྒྱལ་རབས། (140 BC - 130 BC) དཔུས་དཀྱིལ་དུ་སྤྱི་ཏ་ལྷ་

ན་སྐྱུ་ལུས་ཡིན་ཏུ་རྒྱུང་ཞིང་གཞོན་ལ་དང་ལྡན་པའི་བྱིས་པའི་ན་ཆོད་ལྟ་
 བྱར་གྱུར་ཏི་ཞེས་ཐོས་ཀྱི། བོད་ཀྱི་སྒྲ་མ་སྒྲ་མ་སྐྱུ་ཞིག་ལའང་ཚུལ་དེ་ལྟར་
 བརྗོད་པ་མ་ཐོས་སོ།། འོན་ཀྱང་དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་འདི་ཡིན་པར་འཁུམས་
 ཏེ། བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་དག་ལས། གང་གི་རྒྱུད་ལ་མཐོང་
 བའི་ལམ་སྐྱེས་པ་དང་། དག་བཅོམ་པ་མངོན་དུ་བྱས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་
 ནས་བདུད་ཅི་ཐོབ་པར་གྱུར་པ་ན། དབང་པོ་ཡོངས་སུ་གསལ་ཞིང་། བཞིན་
 གི་མདོག་ནི་དག་ལ། བགས་པའི་མདོག་ནི་དཀར་བ་ལ་སོགས་པ་ལུས་
 ཀྱི་མདངས་སྒར་ལས་གནས་གྱུར་པ་འབྱུང་བ་དུ་མ་ཞིག་གསུངས་ཏེ། དེ་
 བས་ན་རྗེ་འདི་ཡང་དེའི་ཆེ་འོད་གསལ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་མངོན་དུ་
 མཛད་དེ། འཆི་བ་ཆོས་ཀྱི་སྐུར་བསྐུར་བའི་སྒོ་ནས་བར་དོ་སྐྱུ་མའི་སྐུར་
 བཞེངས་ཏེ། བར་དོར་ཡོངས་སྐྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱུ་མཆོག་གི་དངོས་བྱུབ་
 ཀྱི་གོ་འཕང་མཐར་ཐུག་པ་མངོན་དུ་མཛད་པ་ཡིན་པར་གདོན་མི་ཟ་བས།
 དེའི་ངོ་མཆར་བའི་ལྟས་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱོས་ཤིག །གཞན་ཡང་བར་
 དོ་ཡོངས་སྐྱོད་རྫོགས་པའི་སྐྱུ་མངོན་དུ་མཛད་པ་ལ་ནི། སྐྱུ་ཆེ་འདི་ཉིད་དུ་
 དེའི་རྒྱ་ཆོགས་རྣམས་ལེགས་པར་ཐུགས་རྒྱུད་ལ་འཁུངས་ཆར་བ་འདི་
 འདྲའོ།། ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཆེས་ཞིབ་པ་ཉིད་དུ་ཁོ་པོ་ལ་
 བསྟན་པར་བྱ་བ་ཡོད་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་ཆོགས་སུ་བསྐྱུག་པར་མ་གནང་
 བས་མ་བྲིས་ལ། ཅུང་ཟད་བད་གོ་བར་བྱས་པ་ཙམ་ཞིག་རྣམ་པར་ཐར་པ་

བྱེད་པའང་བྱུང་། ཁ་རག་ཁྱུང་བཅུན་དོ་རྗེ་དཔལ་གྱི་ཡུམ།། ཞེས་ལུལ་གྱི་གཞི་བདག་ལ་རྫོ་མོ་
 ཁ་རག་གས། ཁ་རག་ཁྱུང་བཅུན་ཞེས་བསྟན་མ་བཅུ་གཉིས་ལས་གཞོད་སྤྱིན་ཆེན་མོ་བཞིའི་ལ་
 བྱལ་དུ་བལྟ། སྤེ་ལུང་བཞད་པའི་རྫོ་རྗེའི་གསུང་འབུམ་དང་སྟག་བྲག་བསྐྱང་གསོ་སོགས་སུ་
 འདིའི་སྐྱུ་བསྐྱར་དང་གསོལ་མཆོད་མང་པོ་མཆིས། དེར་སངས་རྒྱ་དཀར་ཅེ་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད།

ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པར་བརྟེན་ཟེན་རྟོ།།

འོ་ན་དགའ་ལྡན་དུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དབང་འཇམ་དབལ་སྟེང་པོ་
 ཞེས་བྱ་བར་འགྱུར་བ་ཉིད་དུ་ལུང་བསྟན་ཅིང་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་མ་
 ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་འཕགས་པ་སྐུ་སྐུབ་ས་དང་པོ་ཐོབ་སྟེ་བདེ་བ་ཅན་
 དུ་གཤེགས་པར་གསུངས་པ་དང་། ཡང་སྐུ་ཆེ་དེ་ཉིད་ལ་དོ་རྩེ་འཆང་ཆེན་
 པོའི་གོ་འཕང་མངོན་དུ་མཛད་པར་གསུངས་པའི་ཚུལ་གཉིས་ཀ་འགལ་བ་
 མེད་པ་དང་འབྲས་ལྟེ། སྐུལ་པའི་སྐུའི་སྟོན་ཚུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་པའོ།། དེ་
 ལྟར་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་རིང་ལ། སྐུའི་ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་
 འཁོར་གྱི་ཐད་བྱང་ཤིན་ཏུ་ཉེ་བར། འཇམ་ཆོན་ཁ་དོག་སྣ་ལྔ་པ་ཤིན་ཏུ་
 གྲངས་ཤིང་འོད་འཆར་བ་རྣམ་པར་བཟ་བ་སྐུ་མའི་སྐུ་ཉིད་ཉེ་བར་མཆོན་
 པའི་སྐད་དུ་ཆེད་དུ་སྐུལ་པ་བཞིན་གཤོ་བ་མེད་པ་ཞིག་ཡུན་རིང་པོའི་བར་
 དུ་ཀ་བ་བཅུགས་པ་བཞིན་གནས་པར་གྱུར་རྟོ།། དུས་དེ་དག་གི་ཆེ་ནམ་
 མཁའ་ནི་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་འོད་གསལ་མངོན་དུ་མཛད་པའི་ཚུལ་ནི་འདི་
 འབྲེལ་། ཞེས་འདིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ལ་གོ་བར་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་ཤིན་ཏུ་
 གཤལ་དག་པར་གྱུར་ཏེ་ཆེས་གྲངས་ཤིང་། ཐ་མལ་གྱི་སྤྱིན་དང་རྒྱལ་ལ་
 སོགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་ཞིང་ས་གཞི་རྒྱུད་གི་རྒྱ་བ་ཐམས་ཅད་དང་
 བྲལ་ནས་བསེར་བྱ་བ་མེད་འགྲོ་འོང་ཡང་རྒྱན་ཆད་པ། ཞག་བཞི་བཅུ་ཙ་
 དགུ་ཙམ་གྱི་བར་དུ་བྱང་ལ། དེའི་ཆེ་དགོན་པའི་སྤྱིང་གསེབ་ནས་གཟིམས་
 ཁང་གི་ཕྱོགས་སུ་རང་རང་གི་བྲང་ཁང་གི་སྟེང་གི་ལ་བད་ཁ་རྣམས་སུ་
 མཆོན་མོ་མར་མེད་བྱེད་པ་མཐའ་ཡས་པ་སྐུལ་བ་རྣམས་དང་། གཟིམས་
 ཁང་གི་སྐོ་བྱང་དང་བྱི་རོལ་གྱི་ཆོས་གྲུའི་ཞལ་དཀར་ཐད་སོ་རྣམས་སུ་

མར་མའི་སྤང་བ་ཆར་དུ་དངར་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མཆོད་རིང་གང་ལ་མེ་
ལྷའི་ཅེ་མོ་ཅུང་ཟད་རྒྱང་གིས་གཡོ་བ་ཅམ་ཡང་མེད་པར་གྱུར་ཏོ།།

གཞན་ཡང་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་མངོན་པར་མཆོད་པ་དང་། དཔལ་པོ་
དང་མཁའ་འགོ་མ་རྣམས་ཀྱིས་མངོན་པར་བསྐྱགས་པའི་རོལ་མོའི་བྱེ་བྲག་
བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་བ་མཆོད་གུང་ལ་གྲགས་པ་¹དང་། ཉིན་མོ་ཡང་སྟོན་
ཆོར་མ་སྤྱང་བའི་སྤྱིའི་བྱེ་བྲག་དུ་མ་འགའ་ཞིག་གི་རྩ་ལམ་ན་གྲགས་པ་²ལ་
སོགས་པ་དང་། ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་མངོན་པར་གཏོར་བའི་མེ་ཏོག་གི་ཆོགས་
ནི་པལ་ཆེ་བ་ཀྱུན་ལྟར་དཀར་ཞིང་ཕྱ་ཏིག་ལྟར་འོད་གསལ་བས་མཐོན་པོ་
ནས་འབྱུང་བ་ན་རྩ་བ་ལྟར་འཆོར་བ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་ཁ་དོག་སྟོན་པོ་
དང་། འགའ་ཞིག་ནི་སེར་པོ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་དམར་པོ་ལ་སོགས་པ་མི་
ཆེན་པོའི་ལག་པའི་མཐེལ་ཅམ་པ་དང་། ཤིང་རྩའི་པང་ལོ་ཅམ་པ་དཔག་ཏུ་
མེད་པ་ཆར་ལྟར་དུ་བབ་པར་གྱུར་ཏོ།། གཞན་ཡང་པལ་ཆེ་བར་ནམ་མཁའི་
ལམ་ཐམས་ཅད་འཇའ་ཁ་དོག་དཀར་པོ་ཞིན་ཏུ་ཡིད་འཕྲོག་པས་སྒྲ་རེ་ལྟར་
བྲེས་པ་དང་། བ་དན་ལྟར་འབྱུང་བ་དང་། དགེ་ལྡན་གྱི་གཡས་གཡོན་དང་
མདུན་གྱི་ཕུང་པ་ཐམས་ཅད་འཇའ་ཁ་དོག་སྒྲ་ཆོགས་པས་ལྷ་ལྷི་ལྟར་
ཁྲིག་གིས་གང་བར་གྱུར་པ་ལ་སོགས་པ་ཞག་མང་པོའི་བར་དུ་བྱུང་ཞིང་།
གང་གི་ཆེ་བཅོམ་ལྟར་འདས་གོང་ཁྲིར་རྩ་ཅན་དུ་གཟིམས་མལ་གྱི་ཐ་མ་ལ་
གཟིམས་ཏེ་མུ་ངན་ལས་འདའ་བའི་མཛད་པ་བསྟན་པ་ན་³ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་
མངོན་པར་མཆོད་པ་རི་ལྟར་བ་དེ་ལྟར་གྱུར་ཏོ།།

༡ གྲགས་ ལྷ་འབྱུང་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༢ གྲགས་ ལྷ་འབྱུང་དཔར་མ། རྒྱ་བྱང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

༣ བསྟན་པའི་ དབུས་དཔར།

སྤྲུལ་པ། ལེགས་པ་བཤད་འོད་དཀར་སྒྲོང་གི་འཇམ་པ་ཅན། སྤྲུལ་བསྐྱེད་ཀྱི་
 སྤྲུང་མཛེས་པའི་གཉེན་གཅིག་ལ། མྱོ་བྱུང་ཉིད་དུ་ཞི་བའི་དབྱིངས་སུ་བྱུག་པ།
 ས་གསུམ་འགྲོ་འདི་ཅིག་ཅར་¹སྤྲུན་པས་ཁྲུབ། རིང་ནས་ཁྲོད་ལ་བརྟེན་
 པའི་སྤྱེ་ལོ་འདི། ཡིད་ལ་སྤྲུང་ན་མེ་མེའི་སྤྲིན་སྤྲེག་དང་། བཞིན་ལ་མཆི་
 མའི་རྒྱུན་གྱི་དག་ཤེད་དག །སྤྲུག་བསྐྱེད་བསམ་གཏན་དག་པོས་ཅེ་གཅིག་
 བསྐྱེད་པས། མྱོ་གསལ་འཆི་མེད་ཆོགས་གྱི་འདོད་དགའི་གཞི། མཁྲེན་
 བཅའི་གི་བ་བསེལ་སྤྲུགས་གྱི་མཐར་འགྲོ་བ། སྤྲུན་མེད་ཡོངས་འདྲའི་དབང་
 པོ་དབྱིངས་སུ་འཛེགས། ཐར་འདོད་ཡིད་གྱི་གདུང་སེལ་སུ་ཞིག་བསྐྱེད།
 སྤྲུལ་བསྐྱེད་གངས་རིའི་སྒྲོད་གཡོགས་ནི། ཅིག་ཅར་ཉིད་དུ་སྤྲུང་རོ་ཞེས།
 ལྷ་རྣམས་སྤྲུག་པའི་ཆོ་རེ་བཞིན། སྤྲིན་བལ་ནམ་མཁའི་རྩ་ཆེན་བརྟུངས།
 རྒྱ་གཉེར་དུ་ཀྱ་ལ་ཡི་གོས། སྤྲུང་ན་རྒྱུད་གིས་རྒྱབས་བསྐྱོད་པའི། སྤྲུན་
 ཤིང་སྤྲུ་ལོང་གཡོ་བ་ཅན། རོར་འཛིན་ལུས་འདི་རིང་ཞིག་འདར། འཛིག་
 ཉེན་ཀྱང་གྱི་ལྷ་ཤེད་ནི། ལྷ་བས་ཡིད་གྱི་བརྟན་ཉམས་ཏེ། ཀྱང་གསལ་
 མཛེས་མས་སུ་ཅོར་དུ། རྒྱ་འཛིན་སྤྲུང་གཡོགས་རྒྱ་མཆོར་དོར། དེ་ཡིས་
 སྤྲུགས་གསུམ་ལྷ་རྣམས་ནི། རོ་ཆས་བབ་ཅེས་གྱུར་བ་བཞིན། འཕྲོག་
 ཤེད་ལྷ་གོས་བཀྲ་བ་ཡིས། ལམ་མཁའི་བྱ་མོ་ཁྲུབ་པར་བསྐྱེད་པས། ཀྱང་
 རོག་རྒྱུད་གི་བཞོན་པ་ཀྱང་། མ་ལུས་བཅོམ་པས་སྤྲུག་གྱུར་ཏེ། མཐའ་
 དག་ཅི་བཞོན་གཡོ་བ་ནི། སྤྲུགས་སྤྲུན་བཞིན་དུ་ས་འོག་ཞུགས། མགོན་
 འདིས་ཆོས་སྤྲུ་མཛོད་དུ་མཛོད་པ་ན། བདག་ཅག་བཏང་སྤྲུམས་འདུག་པར་

༡ ཅིག་གཅིག་ ལྷ་བཤད་པར་མ།

༢ ཅིག་གཅིག་ ལྷ་བཤད་པར་མ།

མི་རིགས་ཞེས། མཐོ་རིས་བརྒྱུ་མ་ལུས་ལྟ་ནམས་ཀྱིས། མཁའ་ལ་གཏོར་
བའི་ནམ་འབྲུམ་ཅི་ཡང་བྱས། ཁྱོད་ཐུགས་ཞི་བའི་བདུད་ཅིས་ཐྱོས་མཐོང་
ནས། མངོན་དགའ་རྒྱས་པའི་སྒྲ་བས་སྒྱ་ལ་འབྱུང། དེ་ཆེ་དེ་ཡི་རྗེས་འབྲང་
རྒྱ་སྐར་ཆོགས། རང་གནས་བཏང་སྟེ་མཁའ་ལས་ལྷུང་བ་བཞིན། མགོན་
པོ་ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་ཅག་རབ་བཏང་སྟེ། རུན་ཆོགས་སྒྱ་ཡི་སྒྱ་མས་བྲིད་
གྱུར་ཀྱང་། མུ་ངན་ལྷགས་ཀྱས་ཡིད་ཀྱི་གཉིས་འཐུང་ནི། གཏོར་བ་མིན་
ཞེས་ཀུན་གྱིས་ཆོ་དེ་བྱས། འོན་ཀྱང་སྒྲ་མ་མཆོག་གིས་སྒྱ་གསུམ་གྱི། གོ་
འཕང་རྒྱ་ཆེན་མངོན་དུ་མཛད་དོ་ཞེས། བདག་ཅག་ཡིད་ལ་གདུང་བ་ཅི་
ལྟར་རིགས། སྐར་ཡང་ཚུལ་དེར་དང་བ་ལྟར་བྱོས་ཤིག །

དེ་ནས་དུས་དེ་ཉིད་དུ། དགེ་འདུན་བརྒྱ་ཐག་དུ་མས་ཞག་མང་པོའི་
བར་དུ། ཕྱི་ནང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ཆེན་པོ་དག་ཞལ་སྟེ་ནས། སྒྲ་མ་དང་རྩོ་
རྩེ་འཆང་ཐ་མི་དད་པ་ལ། ཕྱི་ནང་གསང་བའི་མཆོད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོས་མཉེས་
པར་བྱས་ཤིང་། བདག་ཉིད་འཇུག་ཅིང་དབང་སྒྲང་བ་ལ་སོགས་པས་དམ་
ཆོག་དང་སྟོམ་པ་ནམས་པར་དག་པར་བཀྱིས་ཏེ་ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་
རྫོགས་པ་དང་། བདག་ཅག་ཐམས་ཅད་ལ་ནམ་དུ་ཡང་སྒྲ་མ་མཆོག་གི་ཡི་
ཤེས་གཟིགས་པ་འབྲལ་བ་མེད་པར་གྱུར་ཅིག །ཅེས་ཡིད་ལ་བརྟག་པ་
ལྟར་བྲིད་པའི་སྟོན་ལམ་གྱི་ཉེན་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱབས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་དབུས་
གཙང་གི་དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ་ཆེན་པོ་དུ་མར་ཡང་མང་རྩ་དང་འབྲལ་འོད་ཐུན་
སུམ་ཆོགས་པ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱབས་ཤིང་། དེ་ཡང་ཕྱིས་ཀྱི་རབ་རྩ་བྱུང་བ་དག་
ལ། མཁན་པོ་དང་། སྟོན་དཔོན་དང་། སྒྲ་མ་དག་འདས་པ་ན་ཐོས་བསམ་
སྟོམ་པ་དང་ཆོས་འཆད་པ་ལ་སོགས་པ་དགེ་བའི་སྦྱོར་བ་དག་རྒྱན་བཅད་

དེ། རྒྱ་ཆོད་ལས་སྟག་པར་འཛོག་པ་དང་། གོས་བསྐྱར་བ་དང་། གཙུག་
ལག་ཁང་གི་བ་དན་སྟུང་བ་ལ་སོགས་པ། རྒྱང་པའི་ཆོས་ལུགས་དག་
ཡོངས་སུ་གྲགས་མོད་ཀྱི། བདག་ཅག་ནམས་ཀྱིས་ནི་མེ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་
དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར་རྒྱང་པའི་ཆོས་ལུགས་དེ་དག་རིང་དུ་སྤངས་
ཏེ། འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་ནི་འདི་འབྲེལ་སྟུང་དུ་སྦྱོ་བར་འགྱུར་
བའི་མཆོན་མ་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་སྤང་ཡང་འཁོར་ལོ་གཉིས་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་
ཆེས་ཆེར་བརྩོན་པར་བསྐྱིས་ནས་ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་
པའི་བྱ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྦྱབ་པ་ལ་ཞུགས་པར་གྱུར་ཏོ། ། དེ་ནས་སྦྱབ་
མཆོད་ཐོན་འཕུལ་ལ། སྦྱོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དར་མ་རིན་ཆེན་པའི་ཞལ་
སྤྲ་ནས། བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་ཏེ། གཞིམས་ཁང་
དུ་ཐུག་ཐེབས་¹ནས། རྗེས་འཇུག་ཡོངས་ཀྱི་གཙུག་རྒྱན་དམ་པར་རིང་དུ་
བཞུགས་ཤིང་། མེ་ཉིད་ཀྱི་མཛད་སྟོལ་དམ་པ་རྒྱུན་མི་འཆད་པའི་བདག་
རྒྱུན་དུ་སྦྱོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་²པའི་ཞལ་སྤྲ་ནས་
ཐོག་མ་མཛད་པའི་གནས་བརྟན་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་

༡ ཟུག་ཐེབ་ སྒྲ་བྲང་དཔར་མ། གཙང་དཔར།

ཕུགས་ལེགས་ དབུས་དཔར།

3 སྒྲོབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོག། (1321-1323) ཡོངས་གྲགས་འདུལ་
འཛིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་ཟེེ། དབུས་སྟོང་སྒྲུང་ཡུལ་དུ་འབྱུངས། འཕྲི་གུང་ཆོས་རྩེ་ལས་
རལ་ཏུ་བྱུང། རྩེ་ཙོང་ཁ་བས་འདུལ་འཛིན་འདི་བཞིན་རྒྱ་གར་ནའང་དཀོན་ལེས་བསྐྱགས།
བཅུན་མོ་ཆོལ་དུ་དཀོན་པ་བཏབ། གསུང་ཆོས་དགོ་ཚུལ་སྒྲུང་གི་བསྐབས་ལ། ཀུན་རིག་རྣམ་པར་
སྒྲུང་མཛད་ཀྱི་ཆོ་ག་ལོགས་པོད་གཅིག་བརྒྱགས། འབྱུངས་ཡུལ་ཤེ་ཁྲག་གི་ས་མིང་པ་སྒྲུལ་
དང་སྒྲུང་ཅི་རིགས་འབྱུང་ལ། སྒྲུང་འདི་འོས་ཁའི་ཚུགས་སུ་ཡོད་པར་བཞིག་རྩེའི་གསུང་ན་
འབྱུང་བས་དཔྱད།

དག་གིས་མགྲིན་གཅིག་ཏུ་གསོལ་བ་བཏབ་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱི་ཆེན་
པོའི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ་ནས། སྤར་རྩེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤར་ནས་ཞལ་ཏེ་
མཛད་པའི་བཅོམ་ལྷན་འདས་ནས་པར་སྤང་མཛད་ཀྱི་དབུལ་སྐྱ་ཆེན་མོ་
ཡང་ལེགས་པར་བྱལ་སྟེ། རབ་ཏུ་གནས་པ་ཚུལ་བཞིན་དུ་མཛད་དོ།།

དེ་ཡང་སྐུ་དེ་བཞེངས་པའི་དགོངས་པ་གང་ཡིན་ཞེས་འགའ་ཞིག་
སྒྲེང་བར་བྱེད་མོད་ཀྱི། དེ་ནི་རྩེ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྤར་ནས་སྤར་བདེ་མཆོག་
དང་། གསང་འདུས་དང་། རྟོན་དབྱིངས་ཀྱི་གཞལ་ཡས་ཁང་ཆད་དུ་བྱུང་བ་
འདི་དག་བཞེངས་པའི་དགོངས་པའི་གཙོ་བོ་ནི་སྒྲ་མེད་དང་ཡོ་གཤི་རྒྱུད་སྟེ་
ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་འཆད་ཉན་ལེགས་པར་ཉམས་པ་འདི་ཅུང་ཟད་གསོ་ཨེ་
ཐུབ་བསམས་ནས། དེའི་རྟེན་འབྲེལ་སྒྲིག་པའི་¹ཆེད་དུ་བཞེངས་པ་ཡིན། ད་
དུང་སྟོན་རྒྱུད་རྣམ་སྤང་མཛོད་བྱང་འདི་ལ་བཤད་པ་ཞིག་གི་སྟོལ་ཅུང་ཟད་
ཙམ་མ་ཚུགས་ན། རྒྱུད་སྟེ་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་གཅིག་གཏན་མེད་དུ་བྱལ་སོང་
ལ་ཁད་འདུག་པས། དེའི་རྟེན་འབྲེལ་ཅིག་²སྒྲིག་དགོས་ཞེས་གསུང་བ་³དེ་
ལ་དགོངས་པ་ཡིན་པར་གདོན་མི་ཟེའོ།། ཞེས་ཁོ་བོས་འཁུམས་སོ།།

དེ་ནས་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ལ་མཉམ་པར་བཞག་པ་ལས་བཞེངས་ནས།
སྐུ་གདུང་ཞུགས་ལ་གཞིན་པ་དང་། མ་ཉམས་པར་བཞུགས་པ་རི་ལྟར་བྱ་
ཞེས་བཀའ་བཀྲོ་བ་མཛད་པ་ལས་མ་ཉམས་པར་བཞུགས་ན་བསྟན་པའི་
རྒྱལ་ལ་ཡིན་ཏུ་པན་པའི་དགོས་པ་ཆེ་བར་དགོངས་ཏེ། མ་ཉམས་པར་
བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་ལ་ཐག་བཅད་ནས། སོ་སོ་ནས་དད་པས་ཐུལ་

༡ བསྒྲིག་པའི་ དབུས་དཔར།

༢ ཞིག་ སྒྲ་བྱང་དཔར་མ།

༣ གསུངས་པ་ སྒྲ་བྱང་དཔར་མ།

ཉིར་ལཱའི་ཉིན་མེ་ཉོག་ཆུང་བུ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་ས་ལ་ཁ་བ་ལྟར་ཆགས་པ་དང་།
གཞན་ཡང་མེ་ཉོག་འདབ་མ་བྱག་པ་ལ་སོགས་པ་ཁ་ཅིག་གི་མདོག་ནི་
དུང་དང་། ཁ་ཅིག་ནི་གསེར་བཙེ་མ་དང་། ཁ་ཅིག་ནི་ཡི་ཁྲི་ལྟ་བུ་དང་། ཁ་
ཅིག་ནི་རྒྱ་མཐིང་བཟང་པོས་བྱགས་པ་ལྟ་བུ་མི་ཆེན་པོའི་ལག་པའི་སྟོན་
ཙམ་པ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་བབ་པ་དང་། དེའི་ཆེ་དཔོན་ནམ་མཁའ་བཟང་
པོ་བ་ཁྱེད་པོའི་བྱང་ནས། ར་ག་བྱག་ཏུ་ཆོས་རྗེ་ཤུ་ཡེ་ཤེས་པས་
ཐོག་མ་མཛད་པའི་དགེ་འདུན་དུ་མ་སྦྱན་བྱངས་ནས་དུས་ཀྱི་མཆོད་པ་རྒྱ་
ཆེར་མཛད་དེ་གསོལ་བ་བཏབ་པས་ཀྱང་མེ་ཉོག་གི་ཆར་ཆེན་པོ་བབ་པོ་
ཞེས་གྲག་གོ། མདོར་ན་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་མཛད་པ་བསྟན་པའི་རྗེས་
སྤྱའང་། ཉིད་ཀྱི་ངོ་མཆར་བའི་མཛད་པ་དག་གིས་གཏུལ་བྱ་དཔག་ཏུ་མེད་
པ་སྟོན་གྲོལ་གྱི་ལམ་ལ་བཞག་པར་མཛད་དོ། ། ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྗེ་བཙུན་སྒྲ་
མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ལྷ་མ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བཟོད་པའི་གཏམ་དུ་བྱ་
བ་དད་པའི་འཇུག་འགས་ཞེས་བྱ་བ་ལས། མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་མཛད་
པ་རི་ལྟར་བསྟན་པའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སྟེ་བྱག་པའོ། །

ཁྱེད་ཀྱི་ཡིད་ལ་རིང་ནས་གནས་བཅས་སྟན་པའི་ལག་འཁྱོ་གཏུག་
པའི་ལྟེ། གཉིས་པ་དང་བཅས་ཆགས་དང་སྤང་བའི་སྟོག་འཕྲེང་གཡོ་བ་
ལྟར་ནོ་བ། དགེ་ལེགས་སྟོག་འཁྱོག་ཆེན་པོའི་དུག་གིས་སྤྱར་དུ་བྱབ་
བྱེད་ཚོངས་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་བྱགས་ཀྱི་བུམ་པ་ལས་འོངས་ལེགས་བཤད་
བདུད་ཅིས་འཁྱོག་སྤྱར་ཅིག ། མ་བྱ་དག་གི་ན་བ་ལ། དབྱར་སྟེས་སྟོན་གྱི་
སྤྱོད་བྱངས་བཞིན། དམ་པའི་སྟེ་བོ་མ་ལུས་པ། དམ་པའི་སྟོད་ཚུལ་ཐོས་
པས་ཆོམ། དེ་ཕྱིར་ཆོག་གི་དོག་པ་ནི། སྟོད་ཚུལ་རྫོགས་པའི་བྱི་བཟང་

ཅན།། ཕྱོགས་ཀྱི་མཛེས་མའི་ན་བ་ལ།། འབྲུད་པར་ཚུམ་པ་བདག་གིས་
བྱས།། ཆེན་པོའི་གཏམ་གྱི་སྦྱར་བས་ཀྱང་།། དམན་ནམས་ཡིད་ལ་བྱག་
རུ་ནི།། སྤག་དོག་མེ་ཡིས་བཙོས་པ་བཞིན།། ལུས་པ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་
འབྲུང་།། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་འཕྱངས་པ་ཡི།། བད་གཞོན་ཁ་ཡི་བདུད་ཅི་ལ།།
ཁྲིས་པའི་བྱང་བ་སྒྲང་ཆེན་གྱི།། འབྲམ་པའི་ཆང་ལ་འཕྱང་བར་ཚོམ།། དེ་
ལྷན་ཡང་བདག་གིས་ནི།། དམ་པ་རི་དྲགས་མིག་ཅན་གྱི།། ཟུར་བྱད་དག་
ལ་འོས་པ་གང་།། རོ་མཆར་གཏམ་གྱི་སྒྲེང་བ་བཞོད།། གང་གི་སྒོ་བྲོས་སྒོ་
ཡི་བང་མཛོད་ནི།། ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་གྱེ་བས་གང་གྱུར་པ།། སྒོ་ཆུང་
ཆད་ཀྱིས་བཟང་བར་མི་དཔྱོད་པའི།། ལྷན་དངགས་འབྲུང་ཁྲུངས་དེ་ལས་
འདི་ཉིད་འོངས།། གང་ཞིག་ཟབ་ཡངས་ཆུ་གཏེར་བཞི་ཡི་ཆད།། ཤེས་
ལྷན་སྤྱ་ཞིག་ཆུ་ཐེགས་གངས་ཀྱིས་བཟང་།།¹ དེ་ལྷར་ཁྱོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
བྱང་པའི་ཆད།། བཟང་བས་མཐུ་ཆེན་ཀྱན་ཀྱང་སྦྱིད་ལུག་འབྱུར།། འོན་
ཀྱང་ལྷོ་ཕྱོགས་འི་བཞོན་གྱིས་ཐོས་པའི།། ཀྱང་འཕྱང་མེ་ཏོག་རྒྱས་པའི་
སྤྲེལ་བཞིན།། མགོན་ཁྱོད་ཡོན་ཏན་སྒོའི་འི་བསྐྱུང་གིས།། བདག་ཡིད་
བྱང་བའི་བརྟན་ཉམས་སྤྱ་ཚར་གྱུར།། དེ་བྱིར་རྗེ་བཙུན་སྒྲ་མའི་ཡོན་ཏན་
གྱི།། རིན་ཆེན་འབྲུང་གནས་དད་པའི་འབྲུག་རོགས་དེར།། ཆོག་གི་འབབ་
སྤྲེགས་རིམ་པར་སྤེལ་བ་ཡིས།། བདག་སྒོའི་འི་མ་བཟུ་བ་འདི་བཅམས་
སོ།། དགོ་བ་འདི་ཡིས་ཆེ་རབས་ཀྱན་ཏུ་བདག་། གང་གི་མཆན་ཡང་
བསྐྱལ་པར་རྟེན་དཀའ་བ།། ཐེག་མཆོག་དགོ་པའི་བཤེས་ཁྱོད་ཞབས་ཀྱི་
རུལ་།། འབྲལ་མེད་གཙུག་ལྷན་རྒྱུ་བཙུན་པར་ཤོག། །དེར་ནི་སྒོ་གསུམ་

༡ བཟངས།། དཔུས་དཔལ།

བྱ་བ་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་། ཁྱོད་མཉེས་བགྱིད་པ་འབའ་ཞིག་ལྟ་བུ་སྒྲངས་ནས།
དེ་ཡི་མཐུ་ལས་ཐུགས་ཀྱི་བཅུད་སྤྱང་བ། ཁྱོད་གསུང་བདུད་ཅིའི་རོ་ཡིས་
འཆོ་བར་ཤོག ། ཐེག་མཆོག་ལས་ཀྱི་གཞུང་ཤིང་བྱང་ཚུབ་སེམས། ཡང་
དག་ལྟ་བའི་གནད་དང་རིམ་གཉིས་ལ། འབྲུལ་མེད་ངེས་པ་རྟེན་ནས་
བཅོམ་བ་ཡིས། ཁྱོད་གསུང་སྐབ་པ་སྟོང་པོར་བྱེད་པར་ཤོག །

ཅེས་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཁྱེན་བཅེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་པ་ལྟ་བུ་བསྐྱ་བ་རྣམས་
ཀྱི་གཙུག་གི་ཁོར་བུ། སྟིགས་མའི་དུས་འདིར་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ལ་རྒྱལ་བ་ཉིད་དང་
མཚུངས་པ། སྟེ་དགུ་མ་ལུས་པའི་གཉེན་གཅིག་ལ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྟོ་བཟང་
གྲགས་པའི་དབལ་¹ཀྱི་ཞལ་སྤྱ་ནས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡོངས་སུ་བརྗོད་པའི་གཏམ་

༡ ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སྟོ་བཟང་གྲགས་པའི་དབལ། (༡༣༥༧-༡༩༡༤) མདོན་གསལ་ཀྱི་ཁྱད་
ཆོས་འགའ་ཞིག་རྣམ་ཐར་ཁག་ལས་ཆེག་སྤྱ་བསྐྱས་ཏེ་བཞོད་ན།

༥ སྟེ་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱད་པར། འེ་རེང་པ་ལྟར་ན། སྟེ་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ། དགྲང་ལོ་དུག་ཅུར་མེབས་ནའང་བཟུས་
ཉམས་མེད་པ། ལྟག་ཚུགས་བཟང་བ། གཞོན་ཤ་ཆགས་པ། ཇི་མའི་རྣམ་པ་ཡེ་མེད་པ། འོད་ཟེར་
ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཡོད་པ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཇི་ཞིམ་རིང་དུ་འཕྲོ་བ། ལ་བཟང་དང་ཐུག་བྱེད་སོགས་
ལའང་བྲེག་པ་མི་ཆགས་པ། མཁས་གྲུལ་རྩེ་ལྟར་ན། དབྱ་ནི་གདུགས་ལྟ་བུ། དཔལ་བ་དབྱེས་ཆེ་
བ། སྟིན་མ་འཛར་བ། ཤངས་ཀྱི་གཟེངས་མཐོ་བ། སྟན་ཤལ་རིང་དུ་འབྱུང་བ། ཡན་ལག་དང་ཉིང་
ལག་རྒྱས་པ། དཀྱ་སྐབས་བྱེད་པ། དབང་པོ་ཡོངས་སུ་གསལ་བ། བགས་པའི་མདོག་ནི་མེ་ཏོག་
ཀྱ་སྤྱད་ལྟར་དཀར་བ་སོགས་སོ།

༥ གསུང་གི་ཁྱད་པར། ཉོགས་ལྟར་འཇམ་དབལ་རྒྱ་མཆོ་ལྟར་ན། ལྟ་མེད་ཀྱི་ཆོས་སྟོང་ལ་
སོགས་པའི་དབྱངས་དང་། མགྲར་མ་ཆོས་གཞས་སོགས་སྟན་ཅིང་ཤིན་ཏུ་འཛེབས་པ་གཞན་
ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ། ཡོ་ག་ལ་སོགས་པའི་དབྱངས་ཆེན་མོ་རྣམས་ནི་བརྗོད་པའི་
མཐར་ཐུག་པ། འེ་རེང་པ་ལྟར་ན། ཁམས་སྐད་རེ་གྱིང་ཞིག་ཡོད་ཟེར་ཡང་དབུས་གཅིང་དུ་
མེབས་པ་སོགས་ཀྱི་ཡིན་ནས། གང་ལྟར་གཞན་ལས་འཛེབས་པ། གདངས་སྟན་པ། འཕོལ་བ།
ཆོགས་ཆེན་པོར་ཆོས་གསུང་དུས་གདངས་ཤིན་ཏུ་མཐོ་བ། མཐའ་དབུས་ཁྱད་མེད་གོ་རིག་དང་
ཆོར་རིག་འབྱུང་བ། ཆོག་དོན་རྣམས་འཛེབས་པ། འཇམ་ཞིང་ངེས་པ། དང་མདུན་ཅན་རྣམས་

དུ་བྱ་བ་དང་པའི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་¹ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི། ལུང་དང་མཛོན་པར་རྟོགས་པའི་

ཀྱི་སྐྱེ་ལ་ཞག་དུ་མའི་རིང་ལྷང་ལྷང་བ་དང་། ཁྲོལ་ཁྲོལ་བ། བེར་བེར་བའི་རྣམ་པ་ཅན་འཇགས་
པ། ཐ་མལ་གྱི་ཆོག་དང་པལ་ཆོག་པལ་ཆེར་སྤངས་པ་སོགས་སོ།།

༥ ཐུགས་གཤེས་ཀྱི་བྱང་པར། བེ་རེང་པ་ལྟར་ན། མི་རིམ་ཐོ་དམན་ལ་མི་ལྟ་བུ། དྲི་བ་ཆེ་ཆུང་
ཅི་ཞུས་ཀྱང་བྱང་པ་མི་མཛད་པ། ཡ་རབས་ཀྱི་ཆོག་གིས་བརྟེན་སྤྲད་པ། ཆེ་བ་ཆེད་འོས་པ་
རྣམས་ལ་ཆེ་བ་ཆེད་མཛད་པ། རྒྱ་མ་དང་དགེ་བཤེས་སྤྱོད་པ་དཔོན་དཀའ་བ་ཅུ་བ། སྤྱོད་པ་དཔོན་
དཀའ་བཞི་བ་སོགས་ཡོན་ཀནས་གང་དང་ལྟན་པར་བཟོད་པ་སོགས་སོ།།

༦ གཟེ་བཟེད་དང་བྱིན་མཐུའི་བྱང་པར། བེ་རེང་པ་ལྟར་ན། ཁམས་པ་ཡིན་པས་ལྷག་ཆུགས་བཟང་
བའི་སྤྲེང་དུ་གོང་མ་མཆོད་ཡོན་སོགས་ཀྱིས་འདེགས་བཟང་བ་ལས། སྐྱོར་ལམ་དུ་སྤྱོད་པར་བ་དང་
གཟེས་ཁང་མཆོང་བ་ཅན་གྱིས་འདར་སིལ་སིལ་ཡོང་བ། འཇིགས་ཞུས་ཡོང་བ། འོན་ཀྱང་བྱང་དུ་
བཅར་ནས་བཀའ་མོལ་བ་གནང་བ་ན། དད་པ་དབང་མེད་དུ་སྤྱེ་བ། སྤྱོད་པ་མེད་པས་སྤྱོད་པ་
བར་འབྱུར་བ། སྤྱོད་པ་དུ་སྤྱོད་སྤྱོད་འདོད་པ། གཞན་དུ་འགྲོ་མི་འདོད་པ་འབྱུང་བ་སོགས་སོ།།

༧ རྣམ་ཐར་དང་པའི་འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ། མཆོན་འདེབས་ལུལ་མ་ཡིག་གི་མཆོན། ཆ་རྟེན་དགེ་བཤེས་
ཀྱིས་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ལས་ཞེས་ཡང་ཡང་གསུངས་པའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ཡང་འདི་ཡིན། འོན་
ཀྱང་འགའ་རེས་ཆ་རྟེན་དགེ་བཤེས་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཆེད་རྣམ་ཐར་དང་། རྒྱལ་དབང་ཆོས་རྒྱུ་
མཛད་པའི་ཆེད་རྣམ་ཐར་ལའང་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་ཞེས་བཟོད་པས་མི་འཁྲུག་པ་གཤེས་ཆེ། རྣམ་
ཐར་འདིའི་བྱང་ཆོས་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་དེང་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་དང་མཐུན་པ་སྟེ། ལུང་
བསྟན་ཞལ་གཟིགས་དག་སྤྲང་སོགས་ཀྱི་སྐོར་མེད་པའམ་ཆེས་ཉུང་བ་དང་། ལོ་རེ་རེའི་དབྱར་
དགུན་སྟོན་དབྱིད་དང་བཅས་པའི་བྱང་པ་སོ་སོར་བཤད་ཡོད་པ་དེ་རེད། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྟོན་གཤིང་
ནི་ལོ་ཆོགས་ཡིན་པས་དེ་མེད་ན་སྤྲེལ་ཆོགས་མེད་པའི་བླ་གས་དང་འབྲུག་པར་རྟེན་པ་ཞིག་བཞི་ཡོད་
ཀྱང་ལང་མི་ཐུབ། ད་སྐབས་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཁག་ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་དང་མཐུན་པ་ཞིག་ཤིང་རྒྱ་ཡོད་
པ་དེའང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྲེལ་ཆོགས་འདིའི་བཀའ་བྱིན་ཉག་ཅིག་ཡིན། ལར་ནས། གསང་བ་བསམ་
ཀྱིས་མི་ཁྲུབ་པའི་རྣམ་ཐར་རྣམས་འདིར་མ་བསྐྱེས་པར་གསང་བའི་རྣམ་ཐར་ལོགས་སུ་བཅུམས་
པ་དང་། ཆོས་ཁས་ལེན་མིན་ལ་མ་བསྟོས་པར་ཆོང་མའི་ཐུན་མོང་དུ་དབྱེད་པ་འབྲུག་པའི་ལུལ་
ཁོ་ན་ཕྱོགས་གཅིག་དུ་བསྐྱེས་པ་ནི་ཅི་འདྲའི་དགོངས་པ་གཏིང་ཟབ་ཅིག་བཞེས་མི་འབྲུག་
གཤམ། རྩོམ་ལ་དབྱུང་བྱུང་ལུལ་པའི་ཐད་དུ་བཀའ་ཆེམས་ཀྱི་ལུང་བསྟན་གཅིག་ཅན་བྲངས་པ་ལས་
རྣམ་ཐར་གཞན་རྣམས་ལྟར་ལུང་བསྟན་ཀྱི་དག་ཆར་པལ་མེད་ལ། ཞལ་གཟིགས་སྐྱོད་ཀྱི་འབྲུག་

ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པའི་རྟོག་གིས་སྤྲུགས་ཀྱི་བར་མཛོད་ཡོངས་སུ་གཏམས་པའི་
གནས་བརྟན་ཡོངས་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་ཆོས་བཟང་པ་¹དང་། རིན་
ཆེན་རྒྱལ་མཆན་པ་²གཉིས་ཀྱི་བཀའ་ནན་ཆེར་བསྐྱལ་ཞིང་། གཞན་ཡང་དགེ་བའི་
བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་དུ་མ་ཞིག་གིས་ཡང་ཡང་བསྐྱལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས། དཔལ་ལྷན་ཟླ་
མ་དམ་པ་དམིགས་པ་མེད་པའི་སྤྲུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྷན་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཞབས་རྒྱལ་ལ་
ཉེ་བར་གཏུགས་པའི་བཀའ་འབྲིན་གིས་འཆོ་བ། མང་དུ་སྦྱོར་པའི་བཅུན་པ་དགེ་ལེགས་
དཔལ་བཟང་པོས། གཙང་ཉང་སྟོང་རིག་པའི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་སའི་ཆར་བྱལ་བར་སྦྲར་
བ་ཕྱོགས་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་བཀའ་ལོས་པར་གྱུར་ཅིག །དགེ་ལེགས་འཕེལ། །

སྤྱི་དེ་བས་བསྐྱུགས་མེད། རྩ་འབྲུལ་གྱི་སྤྲིན་འཁྲིགས་ཤིང་རྩས་མཐུད་ཐོག་འཕངས་པ་དང་།
དག་སྦྱང་གི་འཇའ་གུར་སྤུབ་ཅིང་མངོན་ཤིང་གིས་ཀྱི་ཉེ་མ་ཤར་བའི་སྟོར་ཡང་གིས་མེད། དེ་ནི་རྣམ་
ཐར་གཞན་ལ་མཐོང་དགོན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་རེད་སྟེ། ཕྱོགས་གཞན་ནས་བཤད་ན་ཆོག་
གི་གཙོད་མཆོམས་མ་རན་པ་དུ་མ་ཞིག་དང་། རོན་རྒྱུད་རེ་རྗེས་ཀྱང་། ཉེ། དང་། བས། ཞིང་།
སོགས་སྤྱེལ་ཆོག་གིས་མཐུད་ནས་གོང་འོག་སོ་སོར་མ་འདྲེས་པར་རྟོགས་དཀའ་བར་གྱུར་བ།
སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་བ། གནས་བརྟན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆན་པ། ཞེས་མིང་པལ་
ཆེ་བའི་མཁུག་ཏུ་བ་དང་བ་གང་རུང་རེ་སྦྲར་བ་དགོས་མེད་ལྷག་པོར་སོང་བ་ལྟ་བུ་སོགས་སོ། །

༡ དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་ཆོས་བཟང་པ། ཁོང་ནི་འཁོར་དག་པ་རྣམ་བརྟུན་གྱི་ཡ་བྲལ་
འཇམ་དཀར་པ་ཡིན་ཆེ་མཆན་བཏབ་ཟིན། དགེ་བཤེས་ཆོས་བཟང་པས། རྗེ་རེད་མདའ་བ་ལ་
ཞི་གནས་སྟོར་བཀའ་འདྲི་ཞུས་འདུག་པ་དང་། འཁོར་བའི་སྤྲུག་བསྐྱལ་བའི་རིམ་འབྲུང་
དང་། སྤིང་ཞི་སྟོང་པར་རྟོགས་པའི་ཤིས་རབ་དང་། འགྲོ་ཀུན་པ་མར་བཅུ་བའི་བྱམས་པ་
གསུམ། མ་གཤེདས་འདྲེས་ཀྱི་སྟོང་ཞིག་ཨང་། ཞེས་སོགས་བཀའ་ལན་སྤྱལ་བ་དེ་
ཉིད་ཀྱི་བཀའ་འབྲུག་ན་བཞུགས།

༡ དབྱས་པ་བཞི། ཞེས་པའི་མཆན་ལ་གཟིགས།

༩ དབྱེད་གཞི་ཡིག་ཆ།

- ༡ ཀམ་ཐོག་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ། (༡༩༩༠-༡༩༩༥) དབྱེད་གཙང་གནས་ཡིག
- ༢ ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) ལྷན་པ་རས་ཀྱིས་ཉིས་བརྒྱ་མ།
- ༣ མཁའ་ནག་ལོ་རྒྱུ་བ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ། (16thc) རྩེ་བཙུན་ཚོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་ལྷན་པ་བར་ཐར་པ།
- ༤ མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། (༡༩༩༥-༡༩༩༩) གསང་བའི་ལྷན་པ་རིན་པོ་ཆེའི་སྟེ་མ།
- ༥ མཁས་བ་ལྷེ་ལུ། (13thc) རྒྱ་བོད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་རྒྱས་པ།
- ༦ མཁས་བཙུན་བཟང་པོ། (20thc) རྒྱ་བོད་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་གྱི་ལྷན་པ་རྩོགས་བསྡེགས།
- ༧ ཁྱི་རིན་ཆེན་འོད་ཟེར། (༡༩༥༣-༡༩༩༠) བསྟན་ཅིས་གསལ་བའི་སྟོན་མ།
- ༨ ལྷང་ཏུ་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ། (༡༩༩༣-༡༩༩༠) ལྷན་པ་ལེགས་བཤད་སྟོན་མ།
- ༩ ལོ་ལྷལ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས། (20thc) གངས་ཅན་མཁས་གྲུབ་རིམ་བྱོན་གྱི་མིང་མཛོད།
- ༡༠ འགོས་ལོ་གཞོན་ཏུ་དཔལ། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) དེབ་ཐར་སྟོན་པོ།
- ༡༡ ལྷན་གྲིང་དགོན་མཚོག་ཆོས་གྲགས།? (༡༩༩༩-༡༩༩༩) དབྱིད་སྤྱིའི་འགྲུལ་བ་དབྱར་གྱི་ར་གསང་།
- ༡༢ རྒྱལ་དབང་ཆོས་རྩེ། (19thc) ལྷན་པ་ཐུབ་བསྟན་མཛོས་རྒྱ།
- ༡༣ རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ། (༡༩༩༩-༡༩༩༩) དེབ་ཐར་དབྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་སྤྱད་དབྱངས།
- ༡༤ རྒྱལ་དབང་ལྷ་བ་དང་སྟེ་སྟེ། (༡༩༩༣-༡༩༩༥) ཏུ་ལྷུ་ལའི་གོས་བཟང་དང་། དེའི་འཕྲོ་མཐུད།

- ༡༥ མངའ་རིས་སངས་རྒྱས་ཅེ་མོ། (14thc) རེད་མདའ་བའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་
མད་བྱང་།
- ༡༦ ཆ་ཏར་དགེ་བཤེས་སློབ་ཐང་ཚུལ་ཁྲིམས། (༡༧༧༠-༡༩༡༠) རྗེ་ཙོང་ཁ་བའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ།
- ༡༧ ཆོས་སློབ་འཇམ་དབྱངས་ཁ་ཆེ། (14thc) རྣམ་ཐར་བསྟོད་པ་ཙོང་ཁ་བ་རྒྱད་ཅུ་མ།
- ༡༩ ཆོས་འཕེལ། (20thc) གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་གནས་ཡིག་གསར་མ།
- ༡༩ ཆོ་གོས་དཔལ་བཟང་། (14thc) ཆོས་རྗེ་བྱམས་པའི་དཔལ་གྱི་རྣམ་ཐར།
- ༢༠ རྟོགས་ལྡན་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ། (༡༣༥༩-༡༤༩༩) རྣམ་ཐར་ཆེན་མོའི་བྱུང་
འདེབས་ལེགས་བཤད་ཀྱན་འདུས།
- ༢༡ ལྷག་ཆང་ལོ་རྒྱུ་བ། (༡༤༠༥-༡༤༧༧) མཁན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་སེང་གེ་མཆན་ཅན་གྱི་རྣམ་ཐར།
- ༢༢ ལྷག་ཆང་ལོ་རྒྱུ་བ། (༡༤༠༥-༡༤༧༧) སེམས་པ་ཆེན་པོ་རྣམ་མཁའ་འོད་ཟེར་གྱི་རྣམ་ཐར།
- ༢༣ རོ་ཡོན་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་མཆན། (༡༧༩༩-༡༩༥༥) རྣམ་ཐར་དད་པ་རྒྱ་མཚོ་རོལ་
པའི་འཇུག་ངོགས།
- ༢༤ རྗེ་སྤང་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། (༡༦༥༣-༡༧༠༥) དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་བེ་རྒྱུ་
སེར་པོ།
- ༢༥ རོར་བྱང་ཨོ་རྒྱལ། (20thc) རྗེ་ཙོང་ཁ་བའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་སྤང་བ།
- ༢༦ གནས་རྟིང་ཀྱན་དགའ་བདེ་ལེགས། (15thc) རྒྱལ་བ་ཙོང་ཁ་བའི་རྣམ་པར་ཐར་
པ་དད་པའི་འཇུག་ངོགས།
- ༢༧ གནས་རྟིང་གྲེན་ཐོ། མཛད་པ་པོ་མི་གསལ་ལ། དཔེ་སྤྲན་གསལ་བཤད་ནང་མི་མང་
པོས་བརྩམས་པ་འདྲ་ཟེར།
- ༢༨ བཤེན་ལེའཤེས་ཅེ་མོ། (༡༤༣༣-?) རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པའི་རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་
མད་བྱང་རྟོར་བུའི་བྱང་བ།
- ༢༩ བཤེན་ལྷག་མཆོག (༡༤༩༩-༡༥༠༧) དཔལ་ལྡན་སློབ་ཀྱི་མ་ར་ཉིའི་རྣམ་ཐར་
སྤྲིན་གྱི་རྒྱ།
- ༣༠ བཤེན་ལྷག་མཆོག (༡༤༩༩-༡༥༠༧) རོང་སྟོན་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་དད་པའི་རོལ་མཚོ།

- 37 བཤེཾ་ཆེན་བསོད་གྲགས། (7c24-744c) བཀའ་གདམས་ཆོས་འབྱུང་།
 38 དཔའ་ཐོ་གཙྱག་ལག་ཐེང་བ། (740c-746c) ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན།
 39 དཔའ་ཐུན་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོ། (15thc) དཔའ་ཐུན་གཡས་རུ་བྱང་པའི་གདུང་རབས།
 40 དཔའ་བཅེགས་པོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམ་ཐར་
 རྩོགས་བསྡེགས།
 41 སྤང་བ་བ་ལེགས་བ་བཟང་པོ། (14thc) རྩེ་རིན་པོ་ཆའི་རྣམ་ཐར་རབ་གསལ་
 མད་བྱང་གཏམ་གྱི་དགའ་སྟོན།
 42 རྒྱན་རྩ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན། (7346-7c3c) ཆོས་འབྱུང་མིག་འབྱེད་
 འོད་སྟོང་།
 43 བྱང་སྟོག་འག་དབང་བུམས་པ། (7643-7763) བྲ་ས་ཆེན་པོ་བཞི་དང་རྒྱད་སྟོང་
 སྤང་ཆགས་རྩལ་བད་དཀར་འཕྲེང་བ།
 44 བ་སོང་ག་དབང་ཆོས་ཀྱི་དབང་བུག་ (7606-7643) རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་བའི་གཏམ་
 བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད།
 45 བག་དཀོན་བསྟན་བ་རབ་རྒྱས། (7507-7566) མདོ་སྤང་ཆོས་འབྱུང་དེབ་ཐེར་
 རྒྱ་མཚོ།
 46 བག་སྟོ་རབ་འབྲམས་པ། (16thc) རྣམ་ཐར་ངོ་མཆར་ལུང་བསྟན་གྱི་རོལ་མོ།
 47 མང་ཐོས་ལྷ་སྐྱབ་རྒྱ་མཚོ། (7433-7446) བསྟན་ཅིས་གསལ་བའི་ཉིན་གཤེད།
 48 ཆལ་བ་ཀུན་དགའ་རྟོ་རྟེ། (7304-736c) དེབ་ཐེར་དམར་པོ།
 49 ཆལ་བ་ཀུན་དགའ་རྟོ་རྟེ། (7304-736c) བྱང་ཆེན་སྟོན་ལམ་རྟོ་རྟེའི་རྣམ་ཐར།
 50 ལྷ་དམར་ཆོས་གྲགས་ཡེ་ཤེས། (7c43-743c) ལྷས་ཁང་ལོ་རྒྱུ་བའི་རྣམ་ཐར་
 ངོ་མཆར་རྒྱ་མཚོ།
 51 ཐང་ཐང་ནེ་རིང་བ་འཆི་མེད་རབ་རྒྱས། (15thc) རྩེ་ཅོང་ཁ་པའི་བྱ་ཆེན་བྱོན་རྩལ་གྱི་
 རྣམ་ཐར་གསལ་གྱི་མཆོད་སྤྱང་།
 52 རྟོག་ཁར་བུམས་བ་བསམ་གཏན། (20thc) བཀའ་བསྟན་ལོ་རྒྱུས་འོད་སྟངས་གསལ་བ།

- ༤༡ བཤེས་གཉེན་ཚུལ་ཁྲིམས། (20thc) ལྷ་སའི་དགོན་པོ་རིན་ཆེན་སྤངས་རྒྱན།
- ༤༢ སི་རུ་བྱང་ཚུབ་རྒྱལ་མཆན། (༡༣༠༩-༡༣༤༤) བཀའ་ཆེམས་མཐོང་བ་དོན་ལྡན།
- ༤༣ ལྷ་བཙུན་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆན། (15thc) རྣམ་ཐར་སྐལ་ལྡན་དད་པའི་བད་
ཆལ་རྒྱས་པའི་འོད་སྟོང་།
- ༤༤ ལྷོ་བྲག་ནམ་མཁའ་འོད་ཟེར། (15thc) རྣམ་ཐར་རས་བྲིས་སུ་བྱས་པའི་རྣམ་
བཤད། རྣམ་ཐར་རས་བྲིས་མ།
- ༤༥ ཨ་ལགས་ཆེ་ཏན་ཞབས་བྱང་། (༡༤༩༠-༡༤༩༥) བྱ་ཁྱུང་དགོན་པའི་གདན་རབས།
- ༤༦ ལྷ་རྒྱན་ཆོས་གྲགས། (16thc) ཆོས་འབྱུང་བསྟན་པའི་ཉི་མ།

༥ དཔར་བྱང་སྒྲིན་ཆིག

༡༡། བདག་སོགས་ཇི་སྟེད་བསགས་པའི་དགེ་བ་འདིས།། བསྟན་
དང་འགོ་བ་ཀུན་ལ་གང་ཕན་དང་།། ཁྱད་པར་ཇི་བཅུན་སྒྲོ་བཟང་གྲགས་པ་ཡི།།
བསྟན་པའི་སྟོང་པོ་རིང་དུ་གསལ་བྱེད་ཤོག། ཆེ་རབས་ཀུན་ཏུ་རྒྱལ་བ་ཙཱ་ཁ་
པས།། ཐེག་མཆོག་བཤེས་གཉིན་དངོས་སུ་མཛད་པའི་མཐུས།། རྒྱལ་བའི་
བསྟན་པའི་ལམ་བཟང་དེ་ཉིད་ལས།། སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་སྟོག་པར་མ་གྱུར་
ཅིག། མད་བྱང་ནམ་ཐར་གཙང་མའི་ཁྲིམས་དང་ལྡན།། རྒྱལ་བའི་རྒྱལ་སྐུ་
སྟོང་པའི་སྟོང་སྟོབས་ཆེ།། བདེ་སྟོང་མཆོག་གི་རིམ་གཉིས་རྣལ་འབྱོར་སྟོང་།།
སྒྲོ་བཟང་རྒྱལ་བའི་བསྟན་དང་མཛུལ་བར་ཤོག། རྒྱལ་ཁྲིམས་གཙང་ཞིང་མང་དུ་
སྐོས་པ་དང་།། བྱང་སེམས་འབྱོར་དང་ཉམ་སྟོང་གཙང་བ་སོགས།། རྒྲོ་བཟང་
རྒྱལ་བ་གཉིས་པའི་བསྟན་པ་ལ།། བསྐྱེད་བསྐྱེད་མེད་པའི་ནམ་ཐར་འབྱོར་པར་
ཤོག། རིན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱིས་རྒྱུད་སྦྱངས་ནས།། འགོ་ཀུན་ཕན་བདེའི་
དཔལ་ལ་དབང་བསྐྱུར་ཞིང་།། བཤད་སྐྱབ་གཉིས་ཀྱིས་བསྟན་པ་འཛིན་པ་ལ།།
རྒྱལ་བ་ཙཱ་ཁ་པ་དང་མཚུངས་པར་ཤོག། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙཱ་ཁ་པའི།། ཆོས་
རྒྱལ་རྣམ་པར་འཕེལ་བ་དང་།། ཞེས་ཀྱི་མཆོན་མ་ཞི་བ་དང་།། མཐུན་སྦྲེན་
མ་ལུས་ཆང་བར་ཤོག། བདག་དང་གཞན་གྱི་དུས་གསུམ་དང་།། འབྲེལ་བའི་
ཆོགས་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས།། རྒྱལ་བ་སྒྲོ་བཟང་གྲགས་པ་ཡི།། བསྟན་པ་ལུན་
རིང་འབར་གྱུར་ཅིག། ཅེས་ཇི་བཅུན་སྒྲོ་མ་ཙཱ་ཁ་ཆེན་པོའི་ནམ་ཐར་དད་པའི་འཇུག་

རོགས་དཔེ་བསྐྱར་མཆན་སྐྱར་མ་འདི་ཉིད་དྲག་བརྒྱའི་རྗེས་བྲན་གྱི་ཆེད་དུ་དཔར་སྐྱར་ཞུས་
 བའི་དགེ་བའི་ཆ་བ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིར་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་བ། ཡང་སྒོ་ས་
 འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་ཙཱ་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྤགས་བྱང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་པ་ཆོང་ལ་མ་ནོར་
 བ་གསེར་སྐྱངས་བཙོ་མ་ལྟ་བུ་འདི་ཉིད་དར་རྒྱས་ཡུན་དུ་གནས་བ། བསྟན་འཛིན་གྱི་སྤྱེས་
 བྱ་དམ་པ་ནམས་སྤྱི་ཆེ་མཛད་འཁོན་རྒྱས་བ། སྐྱབས་གནས་དགེ་འདུན་གྱི་སྤྱེ་ནམས་སྤགས་
 མཐུན་ལྟ་ཁྲིམས་གཙང་བ། ཁ་བ་གངས་ཅན་བས་མཆོན་པའི་ཡུལ་བྱ་ཀུན་ཏུ་ཆོས་འབྱོར་
 བདེ་དགས་འཆོ་བ། ལྷག་པར་རྒྱལ་ཆེན་གྱི་ལྷག་བསམ་དང་གཏོང་པོད་རབ་དུ་ཡངས་པ་
 གཅེན་མོ་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་སྒྲོན་གྱིས་གཙོའི་འབྲེལ་ཡོད་ཀུན་གྱང་འཕལ་ཡུན་ཀུན་དགའི་
 དཔལ་ལ་སྤྱོད་ཅིང་། ཆེ་རབས་ཀུན་ཏུ་འཇམ་མགོན་ལྷ་མའི་བསྟན་པ་དང་མི་འབྲེལ་བར་ས་
 ལམ་གྱི་བཟོད་པ་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་ཀུན་མཁྱེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙཱ་ཁ་པའི་གོ་འཕང་སྐྱར་དུ་
 རེག་པའི་རྒྱར་གྱུར་ཅིག །

